

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**11-17.YÜZYIL ORTA ASYA TÜRKÇESİNİN
SÖZ VARLIĞI**

**CEYDA ÖZCAN DEVREZ
14725003**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2019**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**11-17. YÜZYIL ORTA ASYA TÜRKÇESİNİN
SÖZ VARLIĞI**

**CEYDA ÖZCAN DEVREZ
14725003**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2019**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

11-17. YÜZYIL ORTA ASYA TÜRKÇESİNİN
SÖZ VARLIĞI

CEYDA ÖZCAN DEVREZ
14725003

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 29/05/2019

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mehmet Ölmez	
Jüri Üyeleri	: Dr. Öğr. Üyesi Fikret Yıldırım	
	Dr. Öğr. Üyesi Hakan Aydemir	
	Prof. Dr. Aynur Koçak	
	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Sona	

İSTANBUL
MAYIS, 2019

ÖZ

11-17. YÜZYIL ORTA ASYA TÜRKÇESİNİN SÖZ VARLIĞI

Ceyda Özcan Devrez
Mayıs, 2019

Bu çalışmada Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde İslamî dönem Türkçe metinlerde görülen Türkçe kelimelerin söz varlığı ortaya konulmuştur. Arapça, Farsça kelimeler bu söz varlığı çalışması dışında tutulmaktadır. İncelemiş olduğumuz kelimeler, Türkçe kökenli olanlarla sınırlıdır. Mümkün olduğunca ulaşabildiğimiz 11- 17. yüzyıl Orta Asya Türkçesine ait eserler taranarak söz varlığı çalışması tamamlanmaya çalışılmıştır. İslamî dönem öncesinde görülmeyen yeni kök ile türeme sözcüklerin bir araya getirilmesi, 12-13. yy. sonrası Türkçesinin söz varlığının ortaya konması amaçlanmaktadır. Bahsi geçen yüzyılları kapsayan süreç içerisinde söz konusu edilecek olan kelimeler için dönem dönem bakılmış, her döneme ait eserler taranmış ve sonrasında ayrıntılı bir incelemeye yer vermeye çalışılmıştır. Çalışma, sırasıyla Karahanlı Türkçesi (11.-13. yüzyıllar); Harezmi Türkçesi (14. yüzyıl); Çağatay Türkçesi (15.-17. yüzyıllar) ve Kıpçakça (13.-17. yüzyıllar) çerçevesi içerisinde ele alınmaktadır.

İnceleme süreci içerisinde öncelikle *Uigurisches Wörterbuch, An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish, Old Turkic Word Formation, Drevnetyurkskiy Slovar*, Tietze'nin *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı* ve incelenecek olan kelimenin söz varlığı yapısına bağlı olarak yardımcı olacak diğer başlıca kaynaklar ışığında gerçekleştirilmiştir. Bu sözlüklerle Türkçe kelimeler tespit edilerek Orta Asya Türkçesinin söz varlığı ortaya konulmuştur. Değerlendirilen kelimeler, ilk şekli itibaren diğer dönemlerde geçirmiş olduğu değişimlerle birlikte verilmiş olup varsa birer örnekle desteklenmiştir.

Çalışmamızda, İslamî dönem öncesinde görülmeyen yeni kök ile türeme sözcükler bir araya getirilmiştir. Böylece 11-17. yüzyıl Orta Asya Türkçesinin söz varlığı tek bir çalışma içerisinde vermeye çalışılmıştır. Çalışmanın kapsamı ve sınırlılıkları, bahsi geçen yüzyılları kapsayan eserlerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, Orta Asya Türkçesi, Söz Varlığı.

ABSTRACT

VOCABULARY OF 11-17th CENTURY CENTRAL ASIAN TURKIC

Ceyda Özcan Devrez
May, 2019

In this study, the existence of Turkish words in Islamic era Turkish texts, exception of Old Uighur texts and Old Turkish inscriptions, was explored. Arabic and Persian words are excluded from this vocabulary study. The words reviewed are limited to those of Turkish origin. Works belonging to the 11-17th century Central Asian Turkic were scanned as much as possible and the study was tried to be completed. Our aim was to reveal the vocabulary of the Post Old Turkic language by bringing together the unfamiliar way of etymology derived before the Islamic period, 12-13 centuries. Words that are mentioned during the period covering the mentioned centuries was looked at, the works of each period were scanned and an attempt to lay out a detailed examination was provided. The study covered Karakhanid Turkic (11th-13th centuries); Khwarezm Turkic (14th century); Chagatai Turkic (15th-17th centuries) and Kipchak Turkic (13th-17th centuries).

During the course of the review process, examination of a word by looking at its vocabulary structure took place by looking at mainly to the *Uigurisches Wörterbuch*, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, *Old Turkish Word Formation*, *Drevnetyurkskiy Slovar'*, *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati* of Tietze and other helpful resources. Turkish dictionaries were determined by identifying those word of Central Asian Turkic origin. Evaluated words were documented along with the changes that they underwent in other periods and supported with a sample where possible.

In our study, new root and derivative words that were not seen before the Islamic period were brought together. With this way, the vocabulary of Central Asian Turkic during 11-17th century was tried to be analyzed in a single study. The scope and limitations of the study consist of those works covering the centuries mentioned.

Key Words: Old Turkish, Central Asian Turkic, Vocabulary

ÖN SÖZ

11-17. Yüzyıl Orta Asya Türkçesinin Söz Varlığı adını taşıyan bu tezle, Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde 11-17. yüzyıllar arasındaki Orta Asya Türkçesinin söz varlığı ortaya konmak istenmiştir. İslamî dönem öncesinde görülmeyen yeni kök ile türeme sözcükler bir araya getirilmiştir. Bu doğrultuda Eski Türkçeden itibaren sırasıyla Karahanlı Türkçesi, Harezmi Türkçesi, Çağatay Türkçesi ve Kıpçakça çerçevesi içerisinde ele alınarak, 11-17. Yüzyıl Orta Asya Türkçesinin söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde İslamî dönem Türkçe metinlerde görülen Türkçe kelimeler bu çalışmada ele alınmıştır. Arapça, Farsça kelimeler bu söz varlığı çalışması dışında tutulmaktadır. İncelediğimiz kelimeler, Türkçe kökenli olanlarla sınırlıdır.

Yetmişten fazla eserin incelenmesiyle meydana getirilen bu çalışma, söz varlığının ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Çalışmamız, giriş, söz varlığı/ sözlük ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Tezin hazırlanış aşamasında engin bilgisi ve yol göstericiliği ile her türlü yardımı sağlayan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Ölmez'e sonsuz minnet ve şükranlarımı sunuyorum. Bu geniş kapsamlı çalışmanın tamamlanmasında TÜBİTAK 2211 Yurt İçi Lisansüstü Burs programının desteğine, sabır ve fedakarlıklarından dolayı sevgili eşim ve aileme çok teşekkür ediyorum.

İstanbul; Mayıs, 2019

Ceyda Özcan Devrez

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
2. SÖZLÜK.....	5
3. SONUÇ.....	368
KAYNAKÇA.....	370
ÖZ GEÇMİŞ.....	382

KISALTMALAR

TARAMADA BAŞVURULAN KAYNAKLARIN KISALTMALARI

- AD** **Şeyhzâde Atâyî Dîvânı:** Eraslan, Kemal. 1992. Çağatay Şairi Atâyî'nin Gazelleri. TDAY-Belleten 1987. Ankara: 113-164.
- AH** **Atabetü'l-Hakâyık:** Arat, Reşid Rahmeti. 2006. Atabetü'l-Hakâyık. Ankara: TDK Yayınları.
- BN** **Vekâyî** (Bilinen adıyla **Bâbür-nâme**): Şen, Mesut. 1993. Bâbür-nâme: Gazi Zahirüddin Muhammed Bâbur, Giriş-Metin-Açıklamalı Dizin (Kabil ve Hindistan Bölümleri). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- BabD** **Bâbür Dîvânı:** Yücel, Bilal. 1995. Bâbür Dîvânı. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- BHD** **Bayram Han Dîvânı:** Tekcan, Münevver. 2007. Bayram Han'ın Türkçe Divanı. İstanbul: Beşir Kitabevi.
- BM** **Kitābu Bulğatü'l-Müştaş fi Luğati't-Türk ve'l-Kıfçaq:** Zajackowski, Ananiansz. 1954. Bulgat al-Muştaş fi lüğat al-Türk wa'l-Qıfzaq. Warszawa.
- BV** **Bedâyi'ü'l-vasat:** Türkay, Kaya. 2002. 'Alî Şîr Nevâyî, Bedâyi'ü'l-Vasat, Üçüncü Divan. AKDITYK. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BV** **Baytaratu'l-Vazih:** Açar, Mehmet Emin. 1986. Baytaratu'l-Vâzih (İnceleme-Metin-İndeks). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- CC** **Codex Cumanicus:** Gronbech, K. 1942. Komanisches Wörterbuch. Kopenhag.

- CD** **Cemilî Dîvânı:** Biray, Nergis. 1988. Cemilî Divânı, Metin-Gramer-Notları-Sözlük. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÇİK** **Çağatayca İbrahim Kıssası:** Bodrogligeti, András J. E.. 1975. Hālis's Story of İbrāhīm, A Central Asian İslamic Work in Late Chagatay Turkic, Edited with an introduction, a translation, and a glossary. E. J. Brill, Leiden.
- ÇKT** **Çağatayca Kur'an Tefsiri:** Taş, İbrahim. 2001. Çağatayca Kur'an Tefsiri 21a-41b, Giriş-Metin-Dizin. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- DLT** **Divanu Lüğati't-Türk:** Kâşgarlı Mahmud. 1939. Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi I.; 1940. Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi II.; 1941. Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi III.; 1943. Divanü Lûgat-it-Türk Dizini İndeks IV. Çev. Besim Atalay. Ankara: TDK Yayınları.
- DN** **Deh-nâme:** Köktekin, Kazım, Abdülbaki Çetin. 2001. Yusuf Emîrî Deh-nâme: Giriş- İnceleme- Metin- Sözlük- Tıpkıbasım. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- EK** **El Kavânînü'l- Külliye Li-Zabtı'l-Lüğati't-Türkiye:** Toparlı, Recep, M. Sadi Çöğenli, Nevzat Yanık. 1999. El Kavânînü'l- Külliye Li-Zabtı'l-Lüğati't-Türkiye. Ankara: TDK Yayınları.
- EM** **Ed-Dürretü'l-Müdiyye fi'l-Lüğati't Türkiye:** Toparlı, Recep. 2003. Ed-Dürretü'l-Müdiyye fi'l-Lüğati't Türkiye. Ankara: TDK Yayınları.
- EZ** **Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l Lüğati't-Türkiye:** Atalay, Besim. 1945. Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l Lüğati't-Türkiye. Ankara: TDK Yayınları.
- FK** **Fevâйдü'l-kiber:** Kaya, Önal. 1996. 'Alî Şîr Nevâyî: Fevâйдü'l-kiber. AKDITYK, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- FŞ** **Ferhad ü Şîrîn:** Tekin, Gönül Alpay. 1994. 'Alî Şîr Nevâyî, Ferhād u Şîrîn, İnceleme-Metin. AKDITYK, Ankara: TDK Yayınları.
- GD** **Mevlânâ Gedâyî Dîvânı:** Eckmann, János. 1971. The Dîvân of Gadâ'î. The Hague. Bloomington.

- GN** **Gül ü Nevrûz:** Dinçer, Leman. 1970. Lutfî, Kitâb-ı Gül u Nevrûz. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi.
- GS** **Garâibü's-Şıgar:** Kut, Günay. 2003. 'Alî Şîr Nevâyî, Ğarâibü's-Şıgar, İnceleme-Karşılaştırmalı Metin. Anka: TDK Yayınları.
- GT** **Kitâb Gülistan bi't Türkî:** Karamanlıoğlu, Ali Fehmi. 1989. Seyf-i Sarâyî Gülistan Tercümesi (Kitâb Gülistan bi't-Türkî). Anka: TDK Yayınları.
- HBD** **Hüseyin-i Baykara Dîvânı:** Yıldırım, Talip. 2010. Hüseyin Baykara Divanı: Metin-İnceleme-Dizin. Hat Yayınları.
- HE** **Hayretü'l-Ebrâr:** Sabir, Muhammed. 2016. Ali Şîr Nevâyî Hayretü'l-Ebrâr (Karşılaştırmalı Metin) Cilt I. İstanbul: Kesit Yayınları. Seyhan, Tanju Oral. 2016. Ali Şîr Nevâyî Hayretü'l-Ebrâr (Alfabetik Sözlük-Dizin) Cilt II. İstanbul: Kesit Yayınları.
- HM** **Hamsetü'l-Mütehayyirîn:** Abik, Ayşehan Deniz. 2006. 'Alî Şîr Nevâyî, Ğamsetü'l-mütehayyirîn, Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin. Anka: Seçkin Yayınları.
- HN** **Hikmet-i Nizâmü'ddîn:** Öztürk, Faruk. 2005. Molla Nizâmü'd-dîn Âhunum. Hikmet-i Nizâmü'd-dîn (c. II, 1a-55b Varaklar). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- HPR** **Hâlât-ı Pehlevan Muhammed Risâlesi:** Eraslan, Kemal. 1980. 'Ali Şîr Nevâyî'nin 'Hâlât-ı Pehlevan Muhammed' Risâlesi. Türkiyat Mecmuası. c. 19İstanbul: 99-164.
- İH** **El-İdrâk Haşiyesi:** İzbudak, Velet. 1936. El-İdrâk Haşiyesi. Anka: TDK Yayınları.
- İM** **İrşadü'l-Müluk ve's-Selatin:** Toparlı, Recep. 1992. İrşadü'l-Müluk ve's-Selatin. Anka: TDK Yayınları.
- İN** **Kitâb fi İlmi'n-Nuşşab:** Öztopçu, Kurtuluş. 2002. Kitâb fi İlmi'n-Nuşşab. Memlûk Kıpçakçasıyla 14. Yy'da Yazılmış Bir Okçuluk Kitabı. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 34.

- KB** **Kutadgu Bilig:** Arat, Reşid Rahmeti. 1947-1959-1979. Kutadgu Bilig. Ankara.
- KE** **Kısasü'l-Enbiya:** Ata, Aysu. 1997. Nâşirüd'dîn Bin Burhânü'd-Dîn Rabgûzî. Kışaşü'l-Enbiyâ (Peygamberler Kıssaları). Ankara: TDK Yayınları.
- KF** **Kitâb Fi'l-Fıkh:** Kuanişbayev, Ercan. 2006. Kitâb Fi'l-Fıkh (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi.
- KH** **Kitâbü'l-Hayl:** Özgür, Can. 2003. Kitâbü'l-Hayl (Memluk Kıpçakçasıyla Yazılmış İlk Türk At ve Atçılık Eserinin Paris Yazması). İstanbul: Çantay Yayınları.
- Kİ** **Kitâbü'l-İdrak li Lisâni'l-Etrak:** Caferoğlu, Ahmet. 1931. Abû Hayyân Kitab al-İdrak li Lisân al-Atrak. İstanbul: Türkiyat Enstitüsü Yayınları.
- KM** **Kitâb-ı Mecmuu Tercüman-ı Türkî ve Acemî ve Mogalî:** Toparlı, Recep, M. Sadi Çöğenli, Nevzat Yanık. 2000. Kitâb-ı Mecmuu Tercüman-ı Türkî ve Acemî ve Mogalî. Ankara: TDK Yayınları.
- KMD** **Kâmrân Mirzâ Dîvânı:** Alparaslan, Ali, Kemal Eraslan. 1981. "Kâmrân Mirzâ'nın Dîvânı I". İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, c. 23: 37-137; Alparaslan, Ali, Kemal Eraslan. "Kâmrân Mirzâ'nın Dîvânı II". 1933. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, c. 26: 11-78.
- KT** **Karahanlı Türkçesi Kur'an Tercümesi:** Ata, Aysu. 2004. Türkçe İlk Kur'an Tercümesi (Rynalds Nüshası). Karahanlı Türkçesi (Giriş-Metin-Notlar-Dizin). Ankara: TDK Yayınları.
- KTef** **Kur'an Tefsiri:** Borovkov, A. K. 2002. Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII-XIII. Yüzyıllar). Çev. Halil İbrahim Usta, Ebülfez Amanoğlu. Ankara: TDK Yayınları.

- KUŞ** **Kul ‘Ubeydi ve Kul Şerif:** Kaya, Önal. 2000. Doğu Türk Yazı Dili Araştırmaları I, Kul ‘Ubeydi (XVI. yüzyıl) ve Kul Şerif (XVII. Yüzyıl). Ankara Üniversitesi Doçentlik Çalışması.
- LD** **Mevlânâ Lutfî Dîvânı:** Karaağaç, Günay. 1997. Mevlânâ Lutfî Dîvânı. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- LM** **Leylî ve Mecnûn:** Çelik, Ülkü. 1996. ‘Alî Şîr Nevâyî, Leylî vü Mecnûn. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- LN** **Latâfet-nâme:** Fazılova, E. İ.. 1976. Hocendî, Latafat-name. Taşkent.
- LT** **Lisânü’t-Tayr:** Canpolat, Mustafa. 1995. ‘Alî Şîr Nevâyî, Lisânü’t-Tayr. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ME** **Mukaddimetü’l-Edeb:** Yüce, Nuri. 1993. Mukaddimetü’l-Edeb. Hvarizm Türkçesi ile Tercümle-i Şuşter Nüshası. Giriş, Dil Özellikleri, Metin, İndeks. Ankara: TDK Yayınları.
- ME** **Mîzânü’l-Evzân:** Eraslan, Kemal. 1993. ‘Alî Şîr Nevâyî, Mîzânü’l-Evzân (Vezinlerin Terazisi). Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- MEM** **Mahzenü’l-Esrâr:** Gözütok, Avni. 2008. Haydar Tilbe, Mahzenü’l-Esrâr. Erzurum: Fenomen Yayınları.
- MKb** **Mahbûbu’l-Kulûb:** Ölmez, Zühal. 1993. Mahbûbu’l-Kulûb, İnceleme-Metin-Sözlük. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ML** **Muhâkemetü’l-Lugateyn:** Özönder, Sema Barutçu. 1996. ‘Alî Şîr Nevâyî, Muhâkemetü’l-Lugateyn. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- MM** **Mu’înü’l-Mürîd:** Toparlı, Recep, Mustafa Argunşah. 2008. Mu’înü’l-Mürîd. Ankara: TDK Yayınları.
- MMSŞ** **Mirzâ Mesut Şâhî Dîvânı:** Eckmann, János. 1971. “Bilinmeyen Bir Çağatay Şairi Şâhî ve Dîvânı”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1970. Ankara: 13-36.

- MMü** **Meyveler Münazarası:** Abik, Ayşehan Deniz. 2005. Meyveler Münazarası- Doğu Türkçesi. Ankara: Seçkin Yayınları.
- MN** **Mecâlisü'n-Nefâyis:** Eraslan, Kemal. 2001. 'Alî Şîr Nevâyî, Mecâlisü'n-Nefâyis I (Giriş ve Metin), II (Çeviri ve Notlar). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- MNe** **Mu'cizât-ı Nebî:** Kaya, Önal. 1999. Mevlevî Câmî Mahlâslı Mu'izât-ı Nebî adlı Çağatay Türkçesiyle Yazılmış Bir Şiir ve Onun Şairi Üzerine. Türk Dilleri Araştırmaları, c. 9, İstanbul: 187-207.
- NF** **Nehcü'l-Feradis:** Ata, Aysu. 1998. Nehcü'l-Feradis. Uşmağların Açık Yolu- Cennetlerin Açık Yolu. Ankara: TDK Yayınları.
- NM** **Nesâyimü'l-Mahabbe Min Şemâyimi'l-Fütüvve:** Eraslan, Kemal. 1996. 'Alî Şîr Nevâyî, Nesâyimü'l-Mahabbe Min şemâyimi'l-fütüvve. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- NN** **Nevâdirü'n-Nihâye:** Nalbant, Bilge (Özkan). 2003. Nevâdirü'n-Nihâye, Metin, İnceleme, Dizin. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- NŞ** **Nevâdirü'ş-şebâb:** Karaörs, Metin. 2007. 'Alî Şîr Nevâyî, Nevâdirü'ş-şebâb, İkinci Divan. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- NT** **Neseb-nâme Tercümesi:** Eraslan, Kemal. 1996. Neseb-nâme Tercümesi. İstanbul: Yesevî Yayıncılık.
- SD** **Mevlânâ Sekkâkî Dîvânı:** Eraslan, Kemal. 1999. Mevlânâ Sekkâkî Dîvânı. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- SGN** **Salavat-nâme ve Gayretnâme:** Yıldırım, Talip. 2006. Ubeydu'llah Han'ın İki Eseri: *Salavat-nâme* Mesnevisi ve *Gayret-name*. Modern Türklük Araştırmaları Dergisi. c. 3, s. 1, Ankara: s. 89-102.
- Sİ** **Sedd-i İskenderî:** Tören, Hatice. 2001. 'Alî Şîr Nevâyî, Sedd-i İskenderî. Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.

- SM** **Sirâcü'l-Müslimîn:** Seyhan, Tanju Oral. 2005. Ali Şîr Nevâyî, Sirâcü'l-Müslimîn 1 (Giriş-Karşılaştırmalı Metin). Modern Türklük Araştırmaları Dergisi. c. 2, s. 4, Ankara: 80-120.
- SS** **Seb'a-i Seyyâre:** Tural, Güzin. 1993. Alî Şîr Nevâyî, Seb'a-i Seyyare. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi; 2015, TDK Yayınları.
- ŞHD** **Şeybânî Han Dîvânı:** Karasoy, Yakup. 1998. Şîbân Han Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım). Ankara: AKDITYK, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ŞN** **Şeybânî-nâme (1b-69b):** Yılmaz, Sevgi. 1988. Muhammed Sâlih: Şeybânî-nâme (1b-69b) Metin-İndeks. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; **Şeybânî-nâme (69b-138b):** Canku, Ayşegül Erantepli. 1988. Muhammed Salih: Şeybânî-nâme (69b-138), Tenkitli Metin-İndeks. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; **Şeybânî-nâme (138b-182b):** Yeniay, Turgut. 2000. Muhammed Salih. Şeybânî-nâme (138b-182b) Tenkidli Metin-Tercüme, İndeks. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; **Şeybânî-nâme (182b-217b):** Yengin, Işık Emel. 2000. Muhammed Salih. Şeybânî-nâme (182b-217b) Tenkidli Metin-Tercüme-İndeks. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ŞTe** **Şecere-i Terâkime:** Ölmez, Zühal. 1996. Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terakime (Türkmenlerin Soykütüğü). Ankara: Simurg Yayınları.
- ŞTü** **Şecere-i Türk:** Ölmez, Zühal. 2003. Şecere-i Türk'e Göre Moğol Boyları. İstanbul: Kebikeç Yayınları.
- TEH** **Târîh-i Enbiyâ ve Hükemâ, Târîh Mülûk-i Acem, Münşeât:** Abik, Ayşehan Deniz. 1993. Ali Şîr Nevâyî'nin Risâleleri Târîh-i Enbiyâ ve Hükemâ, Târîh-i Mülûk-i Acem, Münşeât: Metin-Gramatikal-İndeks-Sözlük. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.

TN **Ta‘aşşuk-nâme**: Köktekin, Kazım. 2000. Seyyid Ahmed Mirzâ, Taaşşuk-nâme İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım. Erzurum.

TSM **Telli Sazlar Münazarası**: Eraslan, Kemal. 1986. “Ahmedî, Münazara (Telli Sazlar Atışması)”. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi. c. 14, İstanbul: 129-204.

DİĞER KISALTMALAR

b. ad. Bitki adı

c. cilt

DTS Nadelyayev, V. M., D. M. Nasilov, E. R: Tenişev, A. Şçerbak. 1969. **Drevnetyurkiy Slovar’**. Leningrad: Akademiya Nauk SSSR İnsitut Yazıkoznaniya.

EDPT Clauson, Sir Gerard. 1972. **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish**. London: Oxford University Press.

ET Eski Türkçe

h. ad. Hayvan adı

Hauenschild 1994 Hauenschild, Ingeborg. 1994. “Botanica im Dīvān luġāt at-turk”. **Journal of Turkology**. Vol. 2. No.1: 25-101.

Hauenschild 2003 Hauenschild, Ingeborg. 2003. **Die Tierbezeichnungen bei Mahmud al-Kaschgari. Eine Untersuchung aus sprach-und kulturhistorischer Sicht**. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Hauenschild 2006 Hauenschild, Ingeborg. 2006. **Botanica und Zoologica im Babur-name. Eine lexikologische und kulturhistorische Untersuchung**. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

OTWF Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon I-II**. Wiesbaden: Otto Harrassowitz Verlag.

vb. ve benzer

1. GİRİŞ

Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde İslamî dönem Türkçe metinlerde görülen Türkçe kelimeler bu çalışmada ele alınacaktır. Arapça, Farsça kelimeler bu söz varlığı çalışması dışında tutulacaktır. İnceleyeceğimiz kelimeler, Türkçe kökenli olanlarla sınırlıdır. Mümkün olduğunca ulaşabildiğimiz 11- 17. yüzyıl Orta Asya Türkçesine ait eserler taranarak söz varlığı çalışması tamamlanmaya çalışılacaktır. İslamî dönem öncesinde görülmeyen yeni kök ile türeme sözcüklerin bir araya getirilmesi, 12-13. yy. sonrası Türkçesinin söz varlığının ortaya konması amaçlanmaktadır. Bahsi geçen yüzyılları kapsayan süreç içerisinde söz konusu edilecek olan kelimeler için dönem dönem bakılacak, her döneme ait eserler taranacak ve sonrasında ayrıntılı bir incelemeye yer verilmeye çalışılacaktır. Sırasıyla Karahanlı Türkçesi (11.-13. yüzyıllar); Harezmi Türkçesi (14. yüzyıl); Çağatay Türkçesi (15.-17. yüzyıllar) ve Kıpçakça (13.-17. yüzyıllar) çerçevesi içerisinde ele alınacaktır. Bu dönemler içerisinde taranacak olan eserler başlıca şunlardır: Karahanlı Türkçesi için Yusuf Has Hacib'in 6500 beyit gibi çok hacimli manzum yapıtı *Kutadgu Bilig* (1069), Kaşgarlı Mahmud'un *Divanü Lugati't-Türk* adlı Türkçe-Arapça sözlüğü (1073), Edib Ahmed Yügneki'nin *Atabetü'l-Hakayık* adlı küçük manzum yapıtı (12. yüzyıl sonları ya da 13. yüzyıl başları); Harezmi Türkçesi için Rabguzi'nin *Kıssaşü'l-Enbiyâ*'sı (1310), *Muinü'l-Mürid* (1313), *Nehcü'l-Ferâdis* (1360), *Kur'an Tercümeleri*, *Muqaddimetü'l-Edeb*; Çağatay Türkçesi için Mevlânâ Sekkâki'nin *Dîvân*'ı, Mevlânâ Lutfî'nin *Divân*'ı ve *Gül ü Nevruz*'u, Yusuf Emîrî'nin *Dehnâme*'si (1429), Mevlânâ Gedâyi'nin *Divân*'ı, Hüseyin Baykara'nın *Dîvân*'ı, Alî Şîr Nevâyî'nin (1441-1501) yapıtları, Muhammed Salih'in *Şeybânî-nâme*'si, Babür Şah'ın (1483-1517) *Vekayinâme* adlı hatıratı, Çağatayca Kur'an Tefsiri, Meyveler Münazarası, Neseb-nâme tercümesi, Ebu'l-Gâzi Bahadır Han'ın *Şecere-i Türk*'ü (1663) ve *Şecere-i Terâkime*'si (1659-1660); Kıpçakça için *Codex Cumanicus*, *Kitâbü'l-idrâk Li Lisâni'l-Etrâk* (1312), *Kitâb-ı Mecmû'u Tercümân-ı Türkî ve 'Acemî ve Moğolî* (1343), *Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l-Lugati't-Türkiyye* (1425 yılından önce veya bu tarih civarında yazılmış olabileceği ihtimali söz konusu), *Kitâbu Bulğatü'l-Müştaşk fi Lugati't-Türk ve'l-Kıfçak* (14.

yüzyıl sonları ya da 15. yüzyıl başları), *El-Kavānīnū'l-Küllīye li-Žabṭi'l-Luġati't-Türkiyye* (15. yüzyıl başları), *Ed-Dürretü'l-Muđā fi'l-Luġati't-Türkiyye*, *El-İdrāk Haşiyesi*, *Kitābü'l-Hayl*, *Kitāb Fi'l-Fıkh*, *Kitāb fi 'İlmi'n-Nuşşāb*, Tolu Bey'in emri ile *Baytarat* adlı Arapça bir kitaptan Türkçeye çevrilen *Baytaratu'l-Vazih*, Sadi'nin *Gülistan* adlı eserinin Türkçeye bilinen ilk tercümesi olan Sarayi'nin *Gülistan Tercümesi* (1391), Berke Fakih'in *İrşadü'l-Mülük ve's-Selattin*. Yukarıda ismini zikretmediğimiz ancak karşımıza çıkacak diğer eserlerden yeri geldikçe bahsedilecek, söz konusu edilecektir. İnceleme süreci içerisinde öncelikle *Uigurisches Wörterbuch*, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, *Old Turkic Word Formation*, *Drevnetyurkskiy Slovar'*, Tietze'nin *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Luġati* ve incelenecek olan kelimenin söz varlığı yapısına bağlı olarak yardımcı olacak diğer başlıca kaynaklar taranarak inceleme kısmı yapılacaktır.

Yetmiş iki eserin söz varlığının birleştirilmesiyle meydana getirilen ve yaklaşık olarak 6.900 madde başını içeren bu sözlükle, Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde İslamî dönem Türkçe metinlerde görülen Türkçe kelimeleri içeren bir söz varlığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Tespit edilen sözcüklerin her birinin hangi metinde geçtiği köşeli parantez içinde ve kısaltma şeklinde belirtilmiştir. Geçtiği metinde yer alan şekli orijinal metinlerinden kontrol edilmiş, tek bir muteber madde başı belirlenip diğer madde başları için ok işareti ile gönderme yapılmıştır. Böylece tek bir madde başı altında toplanılması amaçlanmaktadır. Metinlerin kısaltmaları noktalı virgül ile birbirinden ayrılmıştır. Ancak her dönem içerisinde bahsi geçen eserlerin kısaltmaları için virgül kullanılmıştır. Kısaltmalar kısmında hangi kısaltmanın hangi metne ait olduğu belirtilmiştir.

Sözlük hazırlanırken dikkat edilen diğer husus ve yöntemler şöyle sıralanabilir:

Madde başlarının açıklamaları verilirken birbiriyle ilgisi olmayan anlamlar ayrı maddeler hâlinde verilmiştir:

çıŋ I yansıma ses [*kulaŋım çıŋ etti* “kulağım çınladı.” Çingırağın, büyük tasın vb. seslerine de böyle denir. DLT] EDPT 424b, DTS 150a.

çıŋ II dolu [*çıŋ tolu kōl* “su dolu havuz”, *çıŋ tolu* “ağızına kadar dolu” DLT] EDPT 424b, DTS 150a.

kalış- I sıçramak [*at adğır kalışdı* “at, aygır sıçraştı.” DLT] EDPT 6625a, DTS 413a.

kalış- II (İki kişi vs.) halkı terk etmek için yarış yapmak [DLT; Çağatayca: “ayrılmak, fark edilmek” LD] EDPT 624b-625a, DTS 413a.

toy I çanak yapılan çamur [Bu sözden alınarak çömleğe de *toy eşişç* denir. DLT] EDPT 567a, DTS 572b.

toy II toy kuşu [5377 KB; Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 567a, DTS 572b, OTWF I: 90, Haeunschild 2003: 224-225.

toy III ilaç yapılan bir ot [DLT] EDPT 576a, DTS 572b.

Farklı anlamlar ise aynı madde başında noktalı virgülle ayrılarak yazılmıştır:

çalma kerpiç; sarık [DLT; “sarık” KE; “sarık” ME; Çağatayca: “kurumuş çamur ya da kerpiç parçası” MMü; Kıpçakça: “sarık” MG, CC] EDPT 420b, DTS 137b.

töz- dayanmak, direnmek; acıkmak [*er tumluğka tözdi* kıfçāk lehçesinde “adam soğuktan acıktı.” DLT; Çağatayca: MKb, FK, LM, BabD, HBD, ML, NN, GS; Kıpçakça: GT, CC] EDPT 572b.

Madde başında yer alan şekli ile bahsi geçen eserlerde varsa tekrara düşülmemek için yazılmamış ancak farklı şekilleri aktarılmıştır:

arıtmağ temizleme [Çağatayca: SS, *arıtmağ* BV]

çıkmağlık çıkma [Çağatayca: FK, BabD, *çıkmağlık* LM, BabD]

Birden fazla şekilde geçen kelimeler bütünlük sağlayabilmek için tek bir madde altında toplanmıştır. Diğer şekillerinde gönderme ile tek, bütünlüklü olan madde başına aktarılmıştır:

azlık az olma, azlık [NF; İM Kıpçakça; Çağatayca: *azlık* BN, NŞ, GS; *azlık* ÇKT, BN, NŞ, GS, BHD] EDPT 286a, DTS 73a.

balçık çamur [DLT; “balçık, çamur” KE; NF; KT; *balçık/ balçuk* “balçık, kil, çamur” KTef; ME; Çağatayca: *balçık* BV, FK, BabD, HE, ŞTe, NŞ, GS, DN, NM, *balçığ* MKb, FK, LM, BabD, HE, SS, NŞ, GS, TEH, NM; Kıpçakça: *balçık*

GT, MG, İM, Kİ, KK, KM, EK, BM, *balçuğ* CC, *balşık* EM, EZ] EDPT 333a, DTS 80a.

Madde başında geçen biçimi söz konusu taranan eserlerde yer aldığı şekli ile verilmiştir. Ancak kelitemiz için kullanılan kaynaklardaki biçim, örnekler verildikten sonra italik hali ile bahsi geçen kaynaktan önce verilmektedir:

bistek fitil [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 372a-b, *bistik* DTS 103a.

borsmuğ porsuk; keler gibi küçük bir hayvan [Kişi tombullukta buna benzetilir. Oğuzlar /m/yi atarak *borsuğ* derler. DLT; Kıpçakça: BM, Kİ] *borsuğ* EDPT 368b→ *borsmuğ* EDPT 369a, DTS 113a, OTWF I: 101, Hauenschild 2003: 6 3-64.

2. SÖZLÜK

A

abaçı	→ apaçı
abak I	→ apakı
abak II	koku kutusu [Kıpçakça: KM]
abra-	korumak, savunmak [Kıpçakça: CC]
abrağ	kumaş [Kıpçakça: KI]
abru	ahmak [Kıpçakça: KM]
aç	ünlem, seslenme edatı [<i>aç berü kel</i> “hey, beri gel; yaklaş yahu!” anlamındadır. DLT] EDPT 17a, DTS 3b.
açar-	aç bırakmak, doyurmamak [KE]
açça	alçı [KE]
açğu	→ açkuç
açğuçu	kan alıcı [İM]
açı	Barsgan lehçesinde kurnaz yaşlı kadın [DLT] <i>eçi</i> EDPT 20b, DTS 4b.
açıcı	açıcı, açma gücüne sahip olan [Kıpçakça: KF]
açığlan-	üzülmek, acı duymak; sinirlenmek, öfkelenmek [KE; Çağatayca: <i>açığlan-</i> BV, FK, BabD, GD, GN, ÇKT, BN, ŞTe, NN, NŞ, GS, ŞTü, NM, MMü, DN, GN; <i>açıklan-</i> ÇKT, BN, NŞ, GS, ŞT, ŞS]
açığsa-	canı ekşi, acı bir şey istemek [<i>er açığsadı</i> “adamın canı ekşi çekti” DLT] EDPT 24a, DTS 5a.
açığsı-*	ekşimek, acımtırak olmak [DLT] EDPT 24a, DTS 5a.
açık-	acıkmak, çok acıkmak [<i>er açıktı</i> “adam acıktı, açıktan kıvrandı” DLT; KE; Kıpçakça: GT, CC] EDPT 23a, DTS 6a.
açıklan-	→ açığlan-
açıklık	açık olma [<i>kapuğ açıklığı</i> “kapının açık olması” DLT] <i>açıkluk</i> EDPT 24a, DTS 5a.
açılmaçlık	açılma [ME; Çağatayca: FK]

açış-	açmaya yardım etmek; yarış etmek; birlikte açmak [<i>ol maña kapuğ açışdı</i> “o, bana kapıyı açmakta yardım etti”, yarış yapıldığı zaman da böyle denir. DLT] EDPT 31b, DTS 6a.
açıtğan	ekşiten, acılaştırıcı [<i>ol küp ol süçigni açıtğan</i> “o, içine konan her tatlı şeyi ekşiten bir küptür” DLT; KT] EDPT 21b.
açkı	amca [Kıpçakça: KM]
açkuç	anahtar [<i>açğu</i> KB; Kıpçakça: <i>açğu</i> İM, CC, <i>açkuç</i> CC, KM, İM, TA] <i>açkıç</i> DTS 6b, OTWF I: 358.
açlıg	→ açlık
açlık, açlık	açlık, tok olmama [KB; DLT; KE; NF; KTef; KT; ME; Çağatayca: <i>açlık</i> LT, SD, HE, NT, BN, ŞTe, GS, NM, ŞN; <i>açlıg</i> MKb, LT, BabD, HE, SS, NT, GS, TEH, NM, ŞN; Kıpçakça: GT, İM, KF] EDPT 26a, DTS 6a.
açılın-	açılmak [<i>kapuğ açıldı</i> “kapı (ve başkası) açıldı” DLT] EDPT 27a, DTS 6a, OTWF II: 641.
açılış-	açılmak [<i>kapuğlar açılışdı</i> “kapılar açıldı”, kapalı işler açılırsa yine böyle denir. DLT] EDPT 27a, DTS 6a.
açsa-	açmak istemek [<i>er kapuğ açsadı</i> “adam kapıyı açmak istedi”, açılmak istenen her şey için kullanılır. DLT] EDPT 31, DTS 6b.
açukluğ	güleryüzlü, iyi huylu [KB; <i>açukluğ açukluğ kişi</i> “güleryüzlü, iyi huylu kimse” DLT, <i>açukluk yüz açukluğu</i> “güleryüzlülük” DLT] EDPT 24a, DST 7a-b.
açukluğ	→ açukluğ
açurğan	çok acıktırıcı, çabuk acıktırıcı [<i>bu aş-ol kişini açurğan</i> “bu, çabuk sindirilen ve hemen acıktırıcı bir yemektir” DLT] EDPT 30a, DTS 7b.
adağla-	(ayağa) vurmak, ezmek [<i>ol anı adağladı</i> “o, onun ayağına vurdu” DLT] EDPT 49b, DTS 14b.
adağlan-	ayaklanmak, ayak sahibi olmak [<i>adağlandı ney</i> “bir şey ayaklandı, ayaklı oldu” DLT] EDPT 49b, DTS 14b.
adağlık	üzüm bağlarında çardak ayakları yapmak için kullanılan ağaç, ‘ayaklık’ [DLT] EDPT 48b, DTS 14b.
adaş-	arkadaş olmak, ahbap olmak [KB]
adaşlık	dostluk, arkadaşlık; sadakat [DLT; KB] EDPT 73b, DTS 9b.
adav	bağışlanma, adanma [Çağatayca: ŞHD]

adğır	Siriüs yıldızı [KB]
adğırlan-	aygırlaşmak; aygır bulmak [<i>tāy adğırlandı</i> “tay aygırlaştı, aygırın yaptığını yaptı”. Kısraklar, aygır bulduğu zaman da böyle denir. DLT] EDPT 50a.
adğuk	bir yere sığınan, kim olduğu belli olmayan [DLT]
adığ	ayık, sarhoş olmayan, aklı başında [DLT; <i>ayık</i> “dikkatli, uyanık” İM; Kıpçakça: KM, <i>ayık</i> EZ] EDPT 46a, DTS 14b.
adımla-	adım atmak; adımla ölçmek [NF]
adış-	ayrılmak, yaymak [<i>er adakı adışdı</i> “adamın ayağı ayrıldı” DLT; KB] EDPT 72b.
adna-	değişmek, bozulmak [<i>yer adnadı</i> “yer vb. değişti, bozuldu” DLT; KE; Kıpçakça: <i>ayni-</i> CC] EDPT 62b, DTS 15b.
adrı	buğday temizlemek için kullanılan alet [İki dalı bulunan her şeye <i>adrı</i> denir. Bundan dolayı insana “bacakları açık” anlamında <i>adrı butluğ</i> denir. DLT; Kıpçakça: <i>ayrı</i> CC] EDPT 63b, DTS 15b.
adriş	ikiye ayrılan yolun başı [DLT] EDPT 66a, DTS 15b.
adriş-	birbirinden ayrılmak, ayrışmak [<i>olar eki adrişdı</i> “o, iki arkadaş birbirinden ayrıldı” DLT; KB; “ayrılmak” Çağatayca: NM] EDPT 69a-b, DTS 15b.
adsız barmaq	küçük parmakla orta parmak arasındaki parmak [Kıpçakça: KM, EK]
aftabe	kova [DLT]
ağaçeri	ormancı [Kıpçakça: KM]
ağaçlık	ağacı bol olan yer [DLT; Kıpçakça: İM, <i>ağaşlık</i> “ağaçlık, orman” EM] EDPT 80a.
ağan	genizden konuşan [<i>ağan er</i> “genizden konuşan adam” DLT] EDPT 87a-b, DTS 17a.
ağartğu	Arpa içkisi gibi buğdaydan yapılan içki [DLT]
ağaşlık	→ ağaçlık
ağıllan-	hâlelenmek [Kıpçakça: Kİ]
ağın-	çıkmaq, yükselmek [Kıpçakça: CC, “yukarı çıkmak” KM, Kİ]
ağınan-	çıkmaq, yükselmek [Kıpçakça: CC]
ağınğaç	merdiven [Kıpçakça: <i>ağınğaç</i> KM, Kİ, <i>ağınğıç</i> CC, <i>anğıç</i> EZ]
ağınğıç	→ ağınğaç

ağım	çıkma, yükselme [<i>bir ağım yer</i> “bir harekette üzerine çıkılacak yer” DLT] EDPT 87a, DTS 18b.
ağır	göz kararı ile kabul edilen bir ağırlık ölçüsü [Kıpçakça: KH]
ağırlal-	ağırlanmak [DLT] EDPT 94b, DTS 20a.
ağırmağ	hastalık, ağrı [Kıpçakça: CC]
ağırsın-	zor gelmek, zoruna gitmek [“(iş) ağır, güç, zor gelmek, ağrına zoruna gitmek” NF; “ağır ve zor saymak” ME]
ağırsıy	onurlu, saygılı, hürmetli [Kıpçakça: CC]
ağırşak	yün, iplik eğrilen içi ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen yarım küre ağaç [Kıpçakça: EM; “iplik eğrilecek içe takılan tahta” KM] <i>ağırçak</i> EDPT 92b.
ağış	yükseliş [DLT; KB] EDPT 96a, DTS 20b.
ađıtđan	yükselten [<i>bu keyik ol utığ tāđđa ađıtđan</i> “bu, daima köpeği dağa çıkaran (yani peşinden koşturan) bir avdır” DLT] EDPT 80b-81a, DTS 20b.
ağızla-	ağza vurmak [<i>ol arığını ağızladı</i> “o, ark vb. için ağız açtı”, <i>ol kıulin ağızladı</i> “o, kölesinin vb. ağzına vurdu” DLT] EDPT 98b, DTS 21b.
ağku*	tırmanma [DLT]
ağkuçı*	tırmanan [DLT]
ağnat-	debelendirmek, yuvarlandırmak [<i>ol atın tuprakđa ağnattı</i> “o, atını vb. toprakta ağnattı, yere yatırıp yuvarlattı”, <i>yağak anığ tılın ağnattı</i> “ceviz, -çürükmüş gibi geldiği için- onun dilini burdu” DLT; “kendinden geçirtmek, bayılmak” Çağatayca: NN] EDPT 88a, DTS 22a.
ağra-	ağırlaşmak [ME]
ağgram	ağırlık [ME]
ağrat-	yeğ tutmak, tercih etmek [ME]
ağrı	dirhem, para [Kıpçakça: EM, “96 miskal tutatında bir ağırlık ölçüsü” GT]
ağrığ	ağırlık [Çağatayca: ÇKT]
ağrımağ	hastalık, ağrı [Kıpçakça: CC]
ağrış-	sızlaşmak [<i>olar bu tışka ağrıştilar</i> “onlar bu işte sızlandılar” DLT] EDPT 92a, DTS 22b.
ağrıttur-	ağrıttırmak, ağrımasına vesile olmak [Kıpçakça: Kİ]

ağsa-	çıkmaq istemek [<i>ol tağqa ağsadı</i> “o, dağa vb. tırmanmaq istedi” DLT] EDPT 95b.
ağujluğ	ilk süt, ağızlı, ağız sütlü, ağız sütü [<i>ağujluğ er</i> “ağızı; yani ilk sütü bulunan kişi” DLT] EDPT 80b, DTS 24b.
ağula-	zehirllemek [<i>ol aşın ağuladı</i> “o, birinin yemeğine vb. zehir koydu” DLT] EDPT 87a, DTS 24a.
ağuldaş	komşu [Kıpçakça: KM]
ağurçuq	satranç [Kıpçakça: Kİ]
ağuz oğlan	süt emen çocuk [Kıpçakça: KM]
ağza-	söylemek, konuşmaq [ME]
ağsa-	aksamak, topallamak [<i>at ahsadı</i> “at vb. topalladı, aksadı” DLT; Kıpçakça: KH, İN, Kİ, BM] EDPT 95b, DTS 71a.
ağsat-	aksatmaq, topallatmaq [<i>ol anı ahsattı</i> “o, onu aksattı, topallattı” DLT] EDPT 95b, DTS 71b.
ağsumla-	sarhoş olarak kavga etmek [KB] EDPT 95b-96a, DTS 71b.
ajlañ	Oğuz lehçesinde kaya keleri [DLT] EDPT 26b
ajmuq	ak şap [kelin kafası buna benzetilerek ‘başı şapla sıvanmış gibi’ anlamında <i>ajmuq tãz</i> denir. DLT] EDPT 27b
ajmuqlan-	şap çoğalmak [<i>tãz başı ajmuqlandı</i> “kelin başı bozuldu, hastalık sebebiyle saçı döküldü”, <i>yer ajmuqlandı</i> “yerde şap vb. çoğaldı” DLT] EDPT 27b.
ağarsu	akarsu [Kıpçakça: KM]
ağ büzek	(h. ad.) aynak ve ibis adı verilen leyleksigiller takımının orta boylu uzun bacaklı 25 kuş türünden biri [Çağatayca: BN] <i>ağ buzaq</i> Hauenschild 2006: 67.
ağ keyik	(h. ad.) bir geyik türü [Çağatayca: BN] Hauenschild 2006: 68.
ağart- I	tan ağarmak, sabah yeri açılıp aydınlanmaq [Kıpçakça: İM]
ağart- II	temizlemek, ağartmaq [KE; Çağatayca: BN]
ağıla-	yardımlaşmaq, cömertlik etmek [<i>ol meni ağıladı</i> “o, beni cömertlikle niteledi, bana cömert olduğumu söyledi” DLT] EDPT 87a, DTS 48b.
ağılıq	cömertlik [DLT; KB] EDPT 86b, DTS 48b.
ağım	akım, su akışı, akış, bir akışta akacak kadar olan [<i>bir ağım sūw</i> “bir akışta akacak kadar olan su” DLT] EDPT 87a, DTS 48b.
ağınçı	düşmana akın eden askerî birlik [DLT] EDPT 88a, DTS 48b.

aķındı	akıntı [<i>aķındı sūw</i> “akan su” DLT] EDPT 88b, DTS 48b.
aķıtķan	akıtan, akmasını sağlayan [<i>bu taç-ol tawraq aķın aķıtķan</i> “bu, yağmuru çabuk akıtan bir dağdır” DLT] EDPT 81a
aķız-	akıtmak [Çağatayca: KT; Kıpçakça: İM]
aķlıķ	beyazlık [İM; NF; KE; ME; Kıpçakça: İM]
aķlış-	akışmak [<i>tegme yanaktın bōdun aķlıřdı</i> “her yandan halk akıştı”. Her dereden suyun gelip akışmasına da bōyle denir. DLT] EDPT 86a, DTS 49a.
aķmıķ	boza [Kıpçakça: EM]
aķnuna	kağnı arabası [Kıpçakça: EM]
aķraq	daha beyaz [Çağatayca: BN]
aķruķ	kaçan beygirin yakalandığı ip [Kıpçakça: Kİ]
aķsıla	dar nesne [Kıpçakça: EZ]
aķtaş	kōle [Kıpçakça: EZ]
alaa	çok karışık nakışlı bir tūr iplik, kumaş [Çaęatayca: BV, řN; Kıpçakça: CC, KM, KH, Kİ, <i>alaca</i> EM]
alaulan-	kūuk çadır edinmek [DLT] EDPT 130a, DTS 33a.
aladur-	alıp durmak; (devamlı) ũrũn elde etmek, toplamak [Çağatayca: BN]
alaķ-	fikirleri ayrılmak [“karıştırmak, kalkışmak, isyan etmek” Çağatayca: NN, Nş; Kıpçakça: Kİ]
alaķıř-	isyan etmek [Çağatayca: BN]
alahı	alacalı, renkli [Çağatayca: řTũ]
alalık I	cũzzam [<i>alalık ~ alaluk</i> “cũzam hastası, cũzamlı” KTef; <i>alalık</i> (1) “vũcutta lekeler olan bir tūr deri hastalığı, cũzzam” KE]
alalık II	uyuşmazlık, muhalefet [KE]
alaņ I	dũz, dũz yer [<i>alaņ yazı</i> “dũz ova, yazı” DLT] EDPT 147a, DTS 33b.
alaņ II	arkların iki kenarına ve diğer yerlerde toplanan toprak [Çağatayca: FK]
alaņır	(h. ad.) Tũrkmenlerin yedięi kır faresi denen kūuk bir hayvan [DLT] EDPT 149b, DTS 33b, Hausenchild 2003: 16.
ala pōke	(h. ad.) bir çeşit ũrdek [Çağatayca: ML]
alart-	yan bakmak, ters bakmak [<i>ol aņar kōzin alarttı</i> “o, ona gōzũnũ dikti, dikkatlice baktı” DLT; KB] EDPT 151a, DTS 34a.
alasız	hilesiz, içtenlikle, gōnũlden [Çağatayca: TEH]

alavan	timsah [DLT] EDPT 128b, DTS 34a, Hausenchild 2003: 17.
alay	öyle, o şekilde [Kıpçakça: CC, GT, MG] <i>alay</i> → <i>ayla</i> EDPT 272a
alçaklık	tevazu, alçak gönüllülük [alçaklık kıl- ME; NF; Kıpçakça: İM]
alçı	hilekâr, aldatıcı [KB] EDPT 129a, DTS 34b.
aldağcı	yalancı, dolandırıcı [KTef]
aldan-	aldanmak, kandırılmak [Çağatayca: LD, ŞHD; Kıpçakça: GT, Kİ, EZ]
aldaş-	aldatmak [ME; Çağatayca: FK]
aldıda	karşısında, huzurunda [Çağatayca: HN]
aldığa	önüne [Çağatayca: ŞTe, ÇİK, ŞTü]
aldım	balta [KE]
aldıramak	acele etme [Çağatayca: ÇKT]
aldur-, altur-	aldırmak [<i>men andan yarmak alturdum</i> “ben ondan para aldurdım” DLT; NF; KE; ME; “çaldırmak, kaptırmak” NF; Çağatayca: <i>aldur-</i> MKb, BV, LD, FK, BabD, BN, ŞTe, NN, NŞ, GS, ŞTü, TEH, ŞN; <i>aldır-</i> ŞHD; Kıpçakça: GT, İM; Kıpçakça: <i>altuz-</i> Kİ] EDPT 133b.
alduz-	kaptırmak, soyulmak [DLT] <i>altuz-</i> EDPT 134a, DTS 34b.
algıg-	aşağılamak [Kıpçakça: KM, TA]
algışlı	bereket, bolluk [Kıpçakça: CC]
algu	alacak, borç [ME]
alguluğ	alacaklı [NF]
alıcı	alıcı, müşteri [Kıpçakça: CC]
alıgşa-	almak istemek [DLT] EDPT 140a, DTS 35a.
alık	kuş gagası [DLT] EDPT 135b-136a, DTS 35b.
alık-	alçalmak, bozulmak [<i>er alıktı</i> “adam alçaldı”, <i>bâş alıktı</i> “yara azdı, bozuldu” DLT; KB] EDPT 138a, DTS 35b.
alımlıg	alacaklı [<i>alımlıg er</i> “alacaklı adam” DLT] EDPT 146b, DTS 35b.
alındur-	aldırmak, edindirmek [ME]
alış	su ağzı, suyun havuzdan döküldüğü ağız [DLT]
alıştur-	çevirmek, değiştirmek [Çağatayca: ÇKT; Kıpçakça: CC]
alışturmak	değiştirme, değiş tokuş [Kıpçakça: CC]
alışgan	sürekli birbiriyle alışveriş yapan [DLT]
alkal-	övülmek, alkışlanmak [<i>bêgke alkış alkaldı</i> “bey övüldü, alkışlandı” DLT] EDPT 138b, DTS 38a.

alkaş-	alkışlamak [<i>ol mēniḡ birle alkış alkaşdı</i> “o, benimle alkışta yarış etti”, övmekle alkışta yardım etmek dahi böyledir. DLT] EDPT 139a-b, DTS 38a.
alkış-	birbirini öldürmek [<i>bōy (bir) ēki bile alkıştı</i> “iki boy birbirini yok etti”, herhangi bir şeyi yok etmek için yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 139b, DTS 39a.
alkıt-	alkışlamak [KB]
almağ	→ almaq
almağlıg	almış olma, almışlık [Çağatayca: BV, NN, ŞN]
almaq	alma, alış [Çağatayca: <i>almaq</i> BV, LM, NŞ, BabD, HE, SS, FŞ, GS, ŞN; <i>almağ</i> BV, NŞ, HE, FŞ, GS]
almashlık	almama [Çağatayca: SD, ŞN]
alnaş-	karşı karşıya gelmek [NF]
alnuş-	almak [ME]
alplık	kahramanlık [<i>alplık kıl-</i> KB; <i>alpluk kıl-</i> , <i>alpluk kılış-</i> ME] EDPT 128a, DTS 37b.
alpluk	→ alplık
alsa-	almak istemek [<i>ol at alsadı</i> “o, at vb. satın almak istedi” DLT] EDPT 152a, DTS 39b.
altayi	(h. ad.) tilkiden büyük olup derisinden kürk yapılan bir hayvan [Çağatayca: NN, CD]
altunla-	altınla işlemek, yaldızlamak [“altınla süslemek” ME; Kıpçakça: İM]
altur-	→ aldur-
altuz-	→ aldur-
aluç	(b. ad.) alıç, bir tür yabani erik [DLT; Kıpçakça: Kİ, “alıç, yabani elma” BV] EDPT 128b, DTS 40a, Hauenschild 1994: 28-29.
aluçın	(b. ad.) yenilen, boğumlu bir ot [DLT] EDPT 130a, DTS 41a, Hauenschild 1994: 29.
aluqla-	palanı düzeltmek, hazırlamak [Kıpçakça: Kİ]
am	vulva, kadının cinsel organı [Kıpçakça: EK, CC, KM, Kİ, EZ] EDPT 155a.
amaç	saban, tarım aletleri [DLT] EDPT 156a-b, DTS 41a.
amaçla-	nişan almak [<i>er kuşuğ amaçladı</i> “adam kuşa nişan aldı” DLT] EDPT 156b, DTS 41a.

amaçlık	nişan yeri [<i>amaçlık yer</i> “atış yapmak için nişangâh, hedef tahtası olarak hazırlanan yer” DLT] EDPT 156b, DTS 41a.
amçuk	kadının cinsel organı, dişilik organı [Kıpçakça: EM, KM, KI]
amraklık	şefkat, sevgi [ME]
amşuy	(b. ad.) sarı erik [DLT] EDPT 164b, DTS 42b, Hauenschild 1994: 29.
amulluk	sükûnet [KB] EDPT 161b, DTS 42b.
amurt-	teskin etmek [<i>ol bæg öpkessin amurttı</i> “o, beyin öfkesini yatıştırdı”, tayı sakinleştirmek ve tencerenin kaynamamasını gidermek için de böyle denir. DLT] EDPT 163b, DTS 42b.
amuş-	şaşıp kalmak [<i>amuşdı er</i> “adam –kendisine yapılan çıkışma ya da kınama dolayısıyla- (ve başkası) apıştı, kaldı” DLT] EDPT 164b, DTS 42b.
anala-	anne demek, annesi yerine koymak [<i>ol anı analadı</i> “o, ona anne dedi, onu annesinin yerine koydu” DLT] EDPT 186b, DTS 43a.
analığ	annesi olan, anneli [KE; Çağatayca: LM] DTS 43a.
anban	çuval, torba [KTef]
ançık	merdiven [Kıpçakça: EZ]
andğar-	yemin ettirmek [<i>ol anı andğardı</i> “o, ona yemin ettirdi” DLT] EDPT 180b, DTS 44b.
andı-	sabırsızlıkla beklemek, gözetlemek, pusu kurmak [Kıpçakça: CC]
anğı	aklı az, salak kimse [Kıpçakça: İH]
anğıç	→ ağınğaç
anıñça	onun kadar [Kıpçakça: CC]
anra-	haykırmak, inlemek [Kıpçakça: İH]
antat-	üzülmek, hüznü olmak [Kıpçakça: KI]
antdaş	ant ortağı, yemin ortaklığı [ME]
antlı	yeminli [Kıpçakça: EZ]
anuñlan-	hazırlanmak, hazırlık yapmak [ME; Çağatayca İM, TA; Kıpçakça: KM, İM, CC]
anuñluk	işe hazırlanma, bir iş için hazır bulunuşluk (yetenek) [DLT; ME] EDPT 183a, DTS 46a.
anımı	cüzam hastalığı [DLT]
anutğan	hazırlıklı [<i>bu er- ol işiğ anutğan</i> “bu, daima her işe hazırlıklı bir adamdır” DLT]

ağ I	(h. ad.) Yağı tedavide kullanılan bir kuş adı [DLT] EDPT 165b, DTS 46b, Hauenschild 2003: 17.
ağ II	Oğuz lehçesinde ‘yok’ anlamına gelen bir edat [DLT] EDPT 165b, DTS 46b.
ağ-	dikkat etmek [KB]
ağdı-	pusuda beklemek, paylamak; gizlice arayıp sormak; gizlenerek söz dinlemek [<i>awçı keyikni ağdıdı</i> “avcı geyiğe tuzak kurdu, onu yakalamak için gizlenerek gözledi”, <i>ol anı ağdıdı</i> “o, onu yakalamak için tuzak kurdu” DLT; Çağatayca: FK, ŞHD, NM, ŞN; Kıpçakça: CC] EDPT 180a, DTS 47a.
ağduz	(b. ad.) andız, atın karın ağrısını tedavi etmek için kullanılan bir bitki kökü [<i>ağduz bolsa at ölmes</i> “andız elde mevcut olursa at karın ağrısından ölmez; çünkü bu kök (toz haline getirilerek), atın burnuna üflenir ve böylece at kurtulur”. Bu atasözü, yola çıkacak kişinin hazırlık yapmasını tavsiye etmek için söylenir. DLT; Kıpçakça: İH] EDPT 178b, DTS 47a, Hauenschild 1994: 29.
ağıl-	hatıra getirilmek, söz konusu olmak [Kıpçakça: İM]
ağıla-	anırmak [<i>eşyek ağıladı</i> “eşek anırdı” DLT] EDPT 186b, DTS 47a.
ağlamak	anlama [Çağatayca: SS, FŞ, GS]
ağlat-	anlatmak [Çağatayca: BV, FK, LM, NN, NŞ, FŞ, HN; Kıpçakça: GT]
ağlı	zeyrek, anlayışlı [Kıpçakça: EZ]
ağraş-	birlikte homurtulu ses çıkarmak, haykırışmak [<i>oğlan ağraşdı</i> “çocuklar vb. sıkıldı” DLT] EDPT 189b-190a.
ağut	içecek şeylerde kullanılan huni [<i>bart kiçig bolsa ağut bedük ur</i> “kova küçük olunca huniyi büyük koy”. Bu atasözü, halka küçük bir işi büyük göstermesi tavsiye edilen kişi hakkında söylenir. DLT] EDPT 176b, DTS 47a.
ağüştan	dikiş yüksüğü [Kıpçakça: İH]
apaçı	umacı [çocukları korkutmak için <i>apaçı keldi</i> denir. DLT] EDPT 6b, DTS 1b.
apağ	apak, bembeyaz [Çağatayca: BN, ML; Kıpçakça: <i>apağ</i> KM, EK, EM, KH, <i>appağ</i> EK, İM, Kİ]

apaķı	göz değmesin diye bostanlara, bahçelere dikilen korkuluk [DLT; Kıpçakça: İM, “bostan korkuluğu” EZ] <i>abaķ</i> EDPT 8a→ <i>abaķı</i> EDPT 8b, DTS 2a.
apıtęan	saklanma, saklayan [<i>ol er-ol õzin kişiden apıtęan</i> “o, saklanmayı (insan içine çıkmayı) alışkanlık haline getirmiş bir adamdır” DLT]
aplaķ	(h. ad.) horoz [ME]
aplan	(h. ad.) sıçan cinsinden küçük bir hayvan [DLT] <i>ablan</i> EDPT 10a, DTS 3a, Hauenschild 2003: 19.
apraķ	kumaş [Kıpçakça: EZ]
apsa	tabut [Kıpçakça: EZ]
apuş-	açmak, ayırmak [ME]
ar I	kestane rengi [<i>ar nēę</i> “kestane renginde, kızıl olan şey” DLT] EDPT 192a, DTS 50a.
ar II	(h. ad.) sırtlan [<i>ar bõri</i> “sırtlan” DLT] <i>ar bõri</i> Hauenschild 2003: 20.
ar-	sünnet etmek [ME]
araķlı	bir tür keten dokuma [Kıpçakça: CC]
aralaş	karmakarışık, karışık [Çağatayca: KUŞ]
aralaş-	birbirine tutturmak [Kıpçakça: İM]
aralat-	(arasını) açmak, arasına boşluk/ mesafe koymak [ME]
aran	güç, zor [“davar bağlanan yer” DLT; Çağatayca: LD, <i>arağ</i> GD, GS] DTS 233b, DTS 51a.
aranlığ	ahır ı olan [<i>aranlığ ew</i> “ahır ı olan ev” DLT] DTS 237a, DTS 51a.
araş	bir karış, kol [Çağatayca: CD]
aratma	heybe [Kıpçakça: EM]
arbağ	yılanı kovuğundan çıkarmak ya da zehrini gidermek için okunan büyü [Çağatayca: BV]
ardab	kile [Kıpçakça: KM]
ardıl-	tırmanmak, çıkmak [ME]
arduç	(b. ad.) ardıç ağacı [Çağatayca: BN; Kıpçakça: <i>arduç</i> İH]
ardur-	yormak [ME]
ardutal	(b. ad.) hamam otu [DLT] <i>ordutal</i> EDPT 211a-b, DTS 51a.
aręaç	dokunacak bezin uzunlamasına gerilen iplik adı [Kıpçakça: İH]
aręan	evcil [Kıpçakça: BM]

arġuċ	insanın aldandığı her şey [<i>arġuċ ajun</i> “aldatıcı dünya” DLT] EDPT 216a, DTS 51a.
arġula-	aralarından geçmek [<i>ol êkki kişi ara arġuladı</i> “o, iki kişiyi yarıp aralarından geçti” DLT] EDPT 220a, DTS 51a-b.
arġumak	(h. ad.) Türkmen cinsi saf kan Arap atı; kuvvetli cins koşu atı [Çaġatayca: ML]
arġun	(h. ad.) sıçan cinsinden yarım arşın uzunluğunda küçük bir hayvan [DLT] EDPT 216b, DTS 51b, Hauenschild 2003: 21.
arġur-	yormak [<i>ol atın arġurdu</i> “o, atını yordu” DLT; KB] EDPT 218a, DTS 51b, OTWF II: 748.
arġurt-*	yordurmak [DLT] EDPT 218a, DTS 51b.
arġurtur-*	yordurmak [DLT] EDPT 220a-b
arġuz-	yormak [ME]
arı alġışlı	kutsal, aziz [Kıpçakça: CC]
arıġ	bok [Kıpçakça: KM, “kuş pisliğı” Kİ]
arıġlan-	akmak [<i>sūw arıġlandı</i> “su (kendine yol bularak) aktı”. Düz bir zeminde ırmak yatağı gibi çukurlar ve hendekler oluşması da böyledir. DLT] EDPT 220a.
arıl-	temizlenmek [ME; Çaġatayca: KUŞ, ŞN; Kıpçakça: KF]
arıla-*	barıştırmak [DLT] <i>arala-</i> EDPT 231a, DTS 52b.
arılca	doġunca, aydınlanınca [Kıpçakça: KF]
arınıcı	arınan, temizlenen [Kıpçakça: KF]
arış-	karşılıklı aldatmak [<i>olar êkki arışdı</i> “onlar ikisi birbirini aldattı” DLT] EDPT 239b, DTS 53a.
arıtġan	ayıklayan [<i>ol kişi-ol tarıġ arıtġan</i> “o, hep buġday (vs. şeyleri) ayıklayan biridir” DLT]
arıtıl-	temizlenmek [Çaġatayca: GN]
arıtış-*	yardım etmek [DLT] EDPT 213a, DTS 57a.
arju	(h. ad.) çakal [Bir öbek insan bir şeyin etrafını sarınca <i>kişi arjulayu turdu</i> “çakalların yemek için insanın başına toplandıkları gibi insanların bir şeyin çevresinde toplandı” denir. DLT] EDPT 200b, DTS 51a.
arġa-	yoklamak, aramak; lanet okumak, karalamak [<i>ol anıy ewin arġadı</i> “o, onun evini yokladı, evde bulunduğunu sandığı bir şeyi aradı”, <i>ol</i>

- anı kargadı, arkadı* “o, onu karadı, ona lanet okudu, karaladı, kötülüklerini sayıp döktü” DLT] EDPT 217a, DTS 54a.
- arķalan-** dayanmak, güvenmek, arkasına almak [*ol meni arķalandı* “o, beni kendisine destek edindi, benden güç aldı”, *ol tāĝnu arķalandı* “o, arkasını daĝa verdi, daĝa yaslandı” DLT; Kıpçakça: MG] EDPT 220a, DTS 54a.
- arķalaş-** yardım etmek [Kıpçakça: KM, TA]
- arķargulça** (h. ad.) Argalı, Türkistan’ın doğusundaki daĝlık bölgede yaşayan yaban bir koyun türü [Çaĝatayca: BN] *arķargalça* Hauenschild 2006: 68.
- arķasız** arkasında destek, güç olmadan, yardımsız, desteksiz [DLT] EDPT 219b, DTS 54a.
- arķıçak** ağza ilaç akıtmak için kullanılan oluklu bir alet [DLT] *arķaçak* EDPT 218a, *arķaçak* DTS 54a.
- arķuçı** iki kişi arasında aracı olan, evlenme zamanında dünürler arasında gelip giderek aracılık yapan kişi, çöpçatan [DLT] EDPT 218a, DTS 54b.
- arķuk** söz dinlemez, dikbaşlı [*arķuk kişi* “söz dinlemez, dikbaşlı adam”. *Arķuk* “iki duvar veya iki direk arasına destek olarak konan ağaç” DLT; “inatçı” *arķuk kılınç* KB] EDPT 216a, DTS 55a.
- arķuklan-** dikbaşlılık etmek [*er arķuklandı* “adam emri kabul etmeye yanaşmadı, dikbaşlılık etti” DLT] EDPT 219b, DTS 55a.
- arķunluk** usulüne uygun olarak, ağırbaşlılık, alçak gönüllülük [Kıpçakça: İM]
- arķur-** önüne çıkmak [ME]
- arķura-** önüne çıkmak [ME]
- arķurat-** karşı tutmak, karşı koymak [ME]
- armavu** tembel [KM]
- armutlan-** armutlanmak, armut vermek [*yıĝaç armutlandı* “aĝaç armutlandı, armut verdi” DLT] DTS 53b.
- arnuķlat-** yorgun düşürmek [ME]
- arpaĝan** (b. ad.) arpaya benzeyen bir bitki [DLT] EDPT 200a, DTS 53b, Hauenschild 1994: 31.
- arपालan-** arपालanmak, arpa verilmek [*at arपालandı* “at vb. arपालandı, ata arpa verildi” DLT] EDPT 200a, DTS 53b.

arsal	kızıl gibi, kızıl [<i>arsal saç</i> “kızıla çalan saç” DLT] EDPT 238a, DTS 55a.
arsalık	(h. ad.) Oğuz lehçesinde hem erkekliği, hem dişiliği bulunan hayvan [DLT] EDPT 238b, DTS 55a, Hauenschild 2003: 24.
arsıktur-	aldatmak [ME]
arslanlıg	arslanlı [Çağatayca: SS]
arş	bir karış [Çağatayca: NN]
artıg	kadın iç gömleği [DLT] EDPT 204b
artil-	artırılmak, fazlalaşmak [“artılmak”, <i>er at ūze artıldı</i> “adam atın üzerine artıldı” DLT; Çağatayca: ŞN] EDPT 209a, DTS 57a.
artin-	yüklemek, yükletmek [<i>er arçısın artındı</i> “adam hayvanın üzerine heybesini (ve başkasını) yükletti, yükledi” DLT] EDPT 209b, DTS 57a.
artış-	yüklemekte yarışmak [<i>ol maña arçı artışdı</i> “o, bana heybeyi hayvan üzerine yüklemekte yardım etti”. Herhangi bir şeyi yüklemekte yarış dahi böyledir. DLT] EDPT 210b, DTS 57a.
artla-	sille vurmak [<i>ol anı artladı</i> “o, on sille vurdu” DLT] EDPT 209b, DTS 57a.
artmak	denk [Çağatayca: BN]
artuçlan-	ardıçlanmak [<i>tāg artuçlandı</i> “dağ ardıçlandı, ardıcı çoğaldı” DLT] EDPT 212b, DTS 57a, <i>artuç</i> Hauenschild 1994: 31.
artuqçı	terk eden, vazgeçen [Kıpçakça: İN]
artuqluq	lütuf, inayet [Çağatayca: ÇKT]
artuqsı	artığı, çoğu [“fazladan, nafîle” ME; “nafîle, fazladan, çok” NF; Çağatayca: BV, FK, GD, ŞHD, HBD, Sİ]
artuqsuluq	üstünlük [Kıpçakça: İM]
artum	fazla, çok fazla, ziyadesiyle [Kıpçakça: CC]
arturqucıraq	daha çoğaltıcı [Çağatayca: ÇKT]
arturuş-	(açık) arttırma yapmak, arttırışmak [ME]
arubat	(b. ad.) Hint hurması [DLT] EDPT 200a, DTS 58a, Hauenschild 1994: 31.
arudun	boya [DLT] <i>arudun</i> EDPT 212a → <i>arumdun</i> EDPT 232a, <i>arumdun</i> DTS 58a.
aruqluq	→ aruqluq

aruqluk	zayıflık [ME; Çağatayca: BN; Kıpçakça: EZ] EDPT 218b, DTS 58a.
arun	uzun, büyük yılan [Kıpçakça: EM]
arwal-	afsun, büyü yapılmak [<i>arwiş arwaldı</i> “afsun yapıldı” DLT] EDPT 199b, DTS 58b.
arvana	(h. ad.) dişi deve [Kıpçakça: EM, BM]
arvaş-	büyülü sözler söylemek, cin çarpmasına karşı yapılan üfürükler yapmak [<i>kāmlar kamuğ arvaşdı</i> “kamlar- kâhinler- anlaşılmayan birtakım sözler söylediler” DLT] EDPT 199b, DTS 58b.
asala-	delirmek [Çağatayca: LD]
asığçı	faydacı, kârcı [KB]
asış-	asmakta yardım etmek [<i>ol maña et asışdı</i> “o, bana et asmakta yardım etti” DLT] EDPT 253a, DTS 61a.
aslam	fayda, faiz [ME; Kıpçakça: İM, EZ, CC]
aslamla-	kazanmak, faydalanmak [Kıpçakça: EZ]
ashn-	birşeye takılmak [<i>ashında nēj</i> “bir şey bir şeye takıldı” DLT] EDPT 248a, DTS 61a.
asmarla-	ısmarlamak [Kıpçakça: EZ]
asruş-	aksırmakta yarış etmek [<i>ēki er asruşdı</i> “iki adam hangimiz daha çok aksıracağız diye aksırmakta yarış etti” DLT] EDPT 252a, DTS 61b.
asru	aşırı, çok [<i>aşru</i> KB; Çağatayca: LT, BV, LD, FK, LM, BabD, HM, GD, ŞHD, HE, KMD, HBD, SS, FŞ, ÇKT, HPR, BN, ML, ŞTe, NN, NŞ, FŞ, TN, GS, TEH, DN, Sİ, ME, NM, MEM, LN, ŞN; Kıpçakça: CC, MG] EDPT 264b, DTS 64a.
assıla-	kazanmak, kâr etmek [Kıpçakça: EZ]
astılan	tefecilik [Kıpçakça: CC]
astınraq	daha aşağı [ME]
astlançı	aracı, komisyoncu [Kıpçakça: CC]
asurğan	aksıran [<i>bu er- ol telim asurğan</i> “bu, çok aksıran bir adamdır” DLT]
asurtğu (?)	anlayışlı [<i>asurtğu (?) er</i> “anlayışlı adam, akıllı görünen kişi” DLT] DTS 61b.
asurtğu	(b. ad.) bitki adı [<i>asurtğu ot</i> “aksırık otu” DLT] <i>asurtğu</i> EDPT 252a→ <i>asurt-</i> 251b, DTS 61b, Hauenschield 1994: 31-32.
aş-	binekle gitmek [Kıpçakça: KM]
aşaç	tencere [KE]

aşag	→ aşak II
aşağa	→ aşak II
aşagarak	→ aşakrak
aşak I	Oğuz lehçesinde dağın eteği [DLT] EDPT 259a, DTS 62b.
aşak II	alçak, aşağı [DLT; ME; Çağatayca: ÇKT; Kıpçakça: <i>aşag</i> KM, <i>aşağa</i> EK, EZ, <i>aşak</i> İM, İN, BM, EZ, BV] EDPT 259a, DTS 62b.
aşakrak	daha aşağı [Çağatayca: ÇKT; Kıpçakça: <i>aşagarak</i> KH]
aşbar	samanla kepeğin karıştırılarak ıslatılıp ata yem olarak verilmesi [DLT] EDPT 257a, DTS 63a.
aşı daşı	kızgın, boya gibi kızarmış sıcak madde [Kıpçakça: İH]
aşık	akıntı [Kıpçakça: BV]
aşıklı	akıntılı [Kıpçakça: BV]
aşıktır-	acele ettirmek [Kıpçakça: EK]
aşır	nikâh, düğün [Kıpçakça: CC]
aşıt-	aldatmak [Kıpçakça: EZ]
aşla-	tamir etmek, onarmak [<i>ol ayak aşladı</i> “o, kabı vb. tamir etti, onardı” DLT] EDPT 262b, DTS 63b.
aşlal-	tamir edilmek [<i>ayak aşladı</i> “kap tamir edildi” DLT] EDPT 263a, DTS 63b.
aşlat-	tamir ettirmek [<i>ol ayak aşılatı</i> “o, kabı tamir ettirdi” DLT] EDPT 263a, DTS 63b.
aşrılık	yaşlanma zamanı [Çağatayca: ÇKT]
aşrul-	aşırılmak [<i>yük artın aşruldu</i> “yük tepeden (ve başkası) aşırıldı” DLT] EDPT 265a, DTS 64a.
aşsa-	aşmak istemek; yemek istemek [<i>ol art aşsadı</i> “o, yokuşu aşmak istedi”. Yemek arzulandığı zaman da bu fiil kullanılır. DLT] EDPT 265a, DTS 64a.
aşsat-	yemek yeme isteği uyandırmak [<i>ol anı aşsattı</i> “o, onda yemek yeme isteği uyandırdı” DLT] EDPT 265a, DTS 64a.
aştal	son [<i>aştal oğul</i> “kişinin son doğan çocuğu” DLT] EDPT 257b, DTS 64a.
aştık-	acele etmek [Kıpçakça: EZ]
aşu	<i>aşı</i> adı verilen kızıl balçık [DLT] EDPT 256a, DTS 64a.

aşuqla-	topuğunu vurmak, topuğundan vurmak [<i>ol anı aşuqladı</i> “o, onun topuğuna vurdu” DLT] EDPT 260a, DTS 64b.
aşuqmaqlıg	acelecilik [Çağatayca: ÇKT]
aşundur-	önceden davranmak [KB] EDPT 264b, STEzcan: 32.
atağ-	atlaşmak, at olmak [<i>tāy atattı</i> “tay atlaştı, at oldu”, Atasözü: <i>tāy atatsa at tinur, oğul eredse ata tinur</i> “tay at olur at dinlenir, oğul er olur baba dinlenir” DLT] EDPT 44b, DTS 66b.
ataglıg	nişanlı, yavuklu [Çağatayca: SS]
atakı	“Babacığım” anlamında sevgi bildiren bir söz [DLT] EDPT 48a-b, DTS 66b.
atal-	adlanmak, ad verilmek [Çağatayca: ÇKT, “adını almak, adlanmak” BN]
atalıg	babalık [KB; NF; KE; Çağatayca: LM, BN, TEH, Sİ, ŞN; <i>atalıg</i> “üvey baba, manevi baba” Kıpçakça: CC, İM] EDPT 59a, DTS 66a.
atanlan-	iğdiş edilmiş deve sahibi olmak [<i>er atanlandı</i> “adam iğdiş deve sahibi oldu” DLT] EDPT 63b, DTS 66b.
atanlıg	iğdiş edilmiş deve [<i>atanlıg er</i> “iğdiş edilmiş devesi olan kişi” DLT] EDPT 63b, DTS 66b.
atasız	babasız, yetim [KB; NF; <i>atasız ogul, atasız anasız</i> KE; Çağatayca: BV, LM, ÇKT; Kıpçakça: CC] EDPT 72a, DTS 66b.
ataş-	atışmak [Çağatayca: BV]
atgağ	(b. ad.) karında biriken sarı su hastalığı; sarı çiçekli bir bitki [Yüzü üzüntüden sararmış olanlar buna benzetilir DLT] EDPT 47a, DTS 66b, Hauenschild 1994: 32-33.
atgan	(h. ad.) yük devesi [İM]
atgar-	ata (ve başkasına) bindirmek [<i>ol mēni atgardı</i> “o, beni ata (ve başkasına) bindirdi” DLT; “birini ata bindirmek” KE] EDPT 48a, DTS 66b.
atıl- I	tomurcuk açılmak [<i>çēçek ağzı atıldı</i> “tomurcuk açıldı”. Çiçek ve büsbütün ayrılmayarak açılan her nesne ve topluluğun dağılması için de böyle denir. DLT] EDPT 56a-b, DTS 67a.
atıl- II	atılmak [<i>oğ atıldı</i> “ok atıldı” DLT; KE; Kıpçakça: İM, EZ] EDPT 56a-b, DTS 67a.

atım	atım, atma işi; atıcı, nişancı [<i>atım er</i> “iyi ok atan adam, nişancı” DLT; “atıcı, nişancı; cesur, kahraman” KB; Çağatayca: “atım, atma işi” LD, “atım; atılan birşeyin gidebildiği uzaklık” BN] EDPT 59b, DTS 67a.
atımçı	atıcı [“nişancı, okçu” KE; Çağatayca: LD, AD]
atın	iğdiş edilmiş deve [Kıpçakça: Kİ]
atın-	atar gibi göstermek [<i>ol ok atındı</i> “o, ok atmamışken kendisini ok atar gibi gösterdi” DLT] EDPT 61b, DTS 67a.
atınçu	atılan, atılmış olan [<i>atınçu nēy</i> “atılan nesne” DLT] EDPT 63a, DTS 67a.
atış-	atmakta yarışmak; atışmak [<i>ol mēniñ birle ok atıştı</i> “o, benimle ok atmakta yarış etti”. Herhangi bir şey atmak için de böyle denir. DLT; “atışmak” ME; Çağatayca: “atışmak” ŞN] EDPT 72b-73a, DTS 67a.
atışlık	atışlı, atışı olan [Çağatayca: BN]
atışğan	yarışmak için ok atmaya alışan, alışkın olan [<i>ol mēniñ birle ok atışğan-ol</i> “o, benimle yarışmak için ok atmaya alışkın biridir” DLT]
atızla-	oluk ve oluk kenarları yapmak [<i>er yerin atızladı</i> “adam ekmek için tarlasına oluklar ve oluk kenarları yaptı” DLT] EDPT 74b- 75a, DTS 67a.
atızlan-	ekilmek için parçalara ayrılmak [<i>yer atızlandı</i> “yer ölçüldü, yer ekilmek için parçalara ayrıldı” DLT] EDPT 75a, DTS 67a.
atkuçu	atıcı [Çağatayca: ŞN]
atkula-	oklamak, ok atmak, savaşmak [Çağatayca: BN, ŞN]
atkulaş-	okla vuruşmak [Çağatayca: BN]
atla-	ata binmek [<i>ol at atladı</i> “o, ata bindi” DLT]
atlam	adım [Kıpçakça: MG, İM, İN, EZ]
atlanmağlıg	ata binmek, ata binmeklik [Çağatayca: MKb]
atlanıl-	atlanılmak, atla yola çıkılmak; düşman üzerine asker sevk edilmek [Çağatayca: <i>çerik a.-, çapa a.-, sayrığa a.-, çapkunğa a-</i> BN]
atmaca doğan	(h. ad.) atmaca [Kıpçakça: KM]
atmık	at sahibi [İM]
atsa-	atmak istemek [<i>ol ok atsadı</i> “o, ok (ve başkasını) atmak istedi” DLT] EDPT 71b, DTS 68b.
attanıl-	ad verilmek [Kıpçakça: İM]

attur	(h. ad.) doru at [Kıpçakça: EM]
attur-	attırmak [<i>ol oğ atturdu</i> “o, ok attırdı, ok atmasını buyurdu”. Bir şey attırıldığı zaman da böyle denir. DLT; Çağatayca: LD, “attırmak, atmak işini yaptırmak” BN] EDPT 67a, DTS 68b.
avağ	naz, kapris, yapmacık arzu [KB; “naz” ME] EDPT 8a, DTS 69a.
avala-	ovalamak [Çağatayca: NM]
avğas	divit [Kıpçakça: KM]
awılku	(b. ad.) (suda biten çınara benzer) kırmızı meyveleri olan, meyve suyu tutmaca katılan, yaprağı göz ağrısı tedavisinde kullanılan ve elbise boyanan bir ağaç [DLT] EDPT 11b, DTS 69b, Hauenschild 1994: 33.
awınc	bir şeye alışma, ısınma (avunma) [KB; DLT; İM] EDPT 12b, DTS 69b-70a.
avla kuşu	(h. ad.) av kuşu [İM]
avlağ	→ avlağ
avlağ	av yeri, avlanılacak yer [Çağatayca: <i>avlağ</i> ŞHD, <i>a. yêr</i> BN, ML, ŞN; <i>avlağ</i> TN; Kıpçakça: “bozkır, kıraç, ıssız yer” CC]
avlamak	avlama [Çağatayca: “avla meşgul olmak, avlanmak” İM; SS]
avlal-	avlanmak [<i>keyik awlaldı</i> “yaban hayvanı avlandı” DLT] DTS 70b.
avlan-, awlan-	avlanmak [<i>er öziye awlandı</i> “adam kendisi için avlandı” DLT; Çağatayca: GN; Kıpçakça: “av yapmak, avlamak” İM] EDPT 11a, DTS 70b.
avlavcı	avcı [Kıpçakça: EZ]
awlaş-	toplanmak, yığılmak [<i>kişi awlaştı</i> “halk toplandı, yığıldı” DLT] EDPT 11b, DTS 70b.
awlat-	avlatmak [<i>ol maña twiğ awlattı</i> “o, bana geyik vb. avlattı” DLT] EDPT 11a, DTS 70b.
awnuş-	birbirine alışmak, kaynaşmak [ME]
awruzu	buğday ve arpa unu gibi şeyler karıştırılarak yapılan ekmek, karışık ekmek [DLT] EDPT 15b.
avsak	(b. ad.) kavak ağacı [Kıpçakça: KM]
avuçkalık	ihtiyarlık [KB]
awujgun	(b. ad.) deri sepilenen palamut ağacı yaprağı [DLT] Hauenschild 1994: 33-34.
avulan-	ağulanmak, zehirlenmek [Kıpçakça: EZ]

avuncasız	alışmamış, ürkek [ME]
avundur-	avutmak [“alıştırmak” ME; Kıpçakça: EZ]
awus	Bulğār lehçesinde ‘mum’ [DLT]
avustırmağ	çene çalma, gevezelik, sohbet [Kıpçakça: CC]
avutmağ	avutma, teselli etme [Çağatayca: BabD]
avva, avvah	ah, ay, vah! [ME]
awya	(b. ad.) bir lehçede ‘ayva’ [DLT] <i>awya</i> EDPT 16b → <i>ayva</i> EDPT 268a.
ayanu	şımarık [Kıpçakça: Kİ]
aycılık	aylık, bir ay süren, bir ay içinde olan [Çağatayca: BN]
ayğağla-	ihamet etmek [Kıpçakça: CC]
ayıñçı	alaycı, küçük düşürücü, müfteri [Kıpçakça: CC]
ayığ	→ adığ
ayl	semer bağı, kolan [Kıpçakça: CC]
ayla-	dönmek, dolaşmak; terbiye etmek, eğitmek [Çağatayca: SD, ŞHD, HE, NN]
aylan-	dönmek, dolaşmak, gezmek, çevrelemek [Çağatayca: MKb, LT, BV, FK, HM, ŞHD, HE, HBD, SS, “kuşatmak, çevrelemek, çevirmek” ÇKT, ML, NN, NŞ, GS, TEH, HN, NM, ŞN, CD]
aylana	çevre [Çağatayca: ÇKT]
aylandur-	dolandırmak, dolaştırmak, döndürmek [Çağatayca: MKb, LT, BV, FK, BabD, NN, Sİ, NM; Kıpçakça: KH]
aylanğa-	dönmek, vazgeçmek, değiştirmek [Çağatayca: HM]
aynı-	dönmek, bulanmak [Kıpçakça: CC]
ayraq	(h. ad.) dağ keçisi [Kıpçakça: KM]
ayran	at ahır, tavla [Kıpçakça: CC]
ayrı	çatal; iki kollu ağacın ve çift tırnaklı hayvanların ayaklarının ayrılma yeri [Çağatayca: BN; Kıpçakça: “iki çatallı olan ok, tahta” Kİ]
ayrılış	ayrılış, ayrılma yeri [Çağatayca: BN]
aytır-	itirafa zorlamak [Kıpçakça: CC]
aytturul-	söylettirilmek [Çağatayca: BN]
azağlağ	az bir miktarda [Çağatayca: BN]
azal-	azalmak, eksilmek [Çağatayca: TEH]
azaş-	yolunu şaşırma, yolunu kaybetmek [Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: CC]

azdur-	azdırmak, baştan çıkarmak [NF; KE; ME; Çağatayca: “azdırmak, saptırmak, yoldan çıkarmak” SD; Kıpçakça: KF]
azık-	yoldan çıkmak [Çağatayca: MKb, FK, HE, HBD, SS, “yolu şaşırmaq, yoldan şaşmaq” BN, NN]
azıqlandır-	azık vermek [NF; Kıpçakça: “azık, rızık vermek” İM]
azırğa-	küçümsemek [Kıpçakça: KM]
azırğan-	az saymak, az görmek, küçümsemek [Çağatayca: BN]
azıtmaq	azgın duruma gelme, azıtma [Çağatayca: ÇKT]
azlıg	→ azlıq
azlıq	az olma, azlık [NF; İM Kıpçakça; Çağatayca: <i>azlıg</i> BN, NŞ, GS; <i>azlıq</i> ÇKT, BN, NŞ, GS, BHD] EDPT 286a, DTS 73a.
azmaqlıg	azma, yoldan çıkma [Çağatayca: ÇKT]
azsın-	azımsamak [Kıpçakça: KM, TA]
B	
babalağ	eyer kolonlarının ucuna geçirilen ince kayış [Kıpçakça: Kİ]
baçıg	mukavele, antlaşma; vaat [KTef]
badanağ	(h. ad.) yelve kuşu [Kıpçakça: EZ]
badar	patır patır, gürültülü ses anlatan bir kelime [<i>badar badar yügürdi</i> “patır patır koştu, ayağının sesi işitilerek hızla koştu” DLT] EDPT 307a, DTS 77a.
badğa-	→ bağda-
badıç	asma [DLT; “çardak, tente, örtü” KTef] EDPT 300b.
badıçlıq	[<i>badıçlıq yıgaç</i> “üzüm asmalarına çardak yapmak için hazırlanan ağaç” DLT] EDPT 300b.
badram	halk arasındaki gülme ve sevinme, bayram [Bir yer ışıklarla ve çiçeklerle bezendiği zaman <i>badram yer</i> ‘nezih yer’ denir DLT; <i>bayram</i> KTef; Çağatayca: BV, SD, FK, BabD, KMD, HPR, BN, FŞ, GS, DN, NM, LN; Kıpçakça: BM, CC, <i>bayram</i> GT, İM] EDPT 308a, DTS 77a.
bağana	çatal [Kıpçakça: EZ, <i>bağanağ</i> BV] <i>bağna</i> EDPT 316a, DTS 78b.
bağanağ	→ bağana
bağçal	(h. ad.) bir ördek türü [Çağatayca: ML]
bağda-	güreşte kavramak [<i>ol anıy adağın badğadı</i> “O, güreşte onun ayağını kavradı.” Harflerin yer değiştirmesiyle <i>bağdadı</i> biçiminde de

	söylenir. <i>bağdar bağdamak</i> DLT] <i>badğa-</i> EDPT 302a → <i>bağda-</i> EDPT 313a, DTS 77b, OTWF 455.
bağdaş	bağdaş, ayakları birbiri altına alarak oturma şekli [KB; KE; ME; Kıpçakça: İN, <i>bağdaş otur-</i> EZ] EDPT 312b, DTS 77b, OTWF 265.
bağdaşlı	bağdaş kurup oturan [Kıpçakça: EZ]
bağdat-	güreşte kavramayı emretmek [<i>ol anıy adağın bağdattu</i> “O, güreşte onun ayağını sarmağı emretti” <i>bağdatur bağdatmak</i> DLT] EDPT 313a, DTS 77b.
bağırçağ	eşek semeri [DLT] EDPT 318b, DTS 78a, OTWF I: 106.
bağırdağ	kadının göğüslüğü, kısa gömlek [DLT; Kıpçakça: <i>bağırdağ</i> “beşik bağı” KM, <i>boğurdağ</i> İM] EDPT 319a, DTS 78a, OTWF I: 105.
bağır-la- I	bağırına vurmak [<i>ol anı bağırladı</i> “O, onun bağırına vurdu”, <i>ol yāsın bağırladı</i> “O, yayın kabzasını düzeltti” DLT] EDPT 320a, DTS 78a.
bağır-la- II	bağırışmak [Çağatayca: ŞN]
bağır-lağ	(h. ad.) bağırıtlağ kuşu [DLT; “bağırıtlağ” Çağatayca: <i>bağrı kara</i> BN; Kıpçakça: <i>bağırıtlağ</i> İH] EDPT 319a-b, DTS 78a, OTWF I: 89-90, Hauenschild 2003: 48-49, <i>bağırıtlağ</i> Hauenschild 2006: 74-75.
bağır-la-n-	pihtılaşmak, koyulaşmak [<i>kān bağırlandı</i> “kan akıp pihtılaştı”. Yoğurt, tuttuğunda da böyle denir. DLT] EDPT 320a, DTS 78a.
bağır-lığ	kimseye boyun eğmeyen [<i>bağır-lığ er</i> “kimseye boyun eğmeyen adam” DLT; Çağatayca: “bağır-lı, yürekli” SD, GD] EDPT 319b, DTS 78a.
bağır-sa-	canı ciğer çekmek, istemek [<i>er bağır-sadı</i> “adamin canı ciğer çekti” DLT] EDPT 320a, DTS 78a, OTWF II: 528.
bağır-sağ-an	Deberan yıldızı [Kıpçakça: Kİ]
bağır-sağ-lık	merhametlilik, bağlılık [KB; “acıma, şefkat, merhamet” KTef] EDPT 320a, DTS 78a.
bağır-tlağ	→ bağır-lağ
bağ-ış	çadır bağı, ak öy parçalarından, keçe evin bend ve bağı [Çağatayca: ML] EDPT 321a, DTS 78b.
bağ-ış-da-	bağdaş kurmak [Çağatayca: SS]
bağ-la-mağ	bağlama [Çağatayca: SS]
bağ-la-n-	bağlanmak [<i>otuğ bağlandı</i> “odun bağlandı, deste yapıldı”, <i>ōziğe otuğ bağlandı</i> “adam kendisi için odun bağladı, bağ yaptı”, <i>kōy</i>

- bağlandı* “koyun vb. bağlandı” DLT; *boyun b.-* KB; AH; *bağ b.-* KE; “bağlanmak, kapanmak” NF; KTef; ME; Çağatayca: “bağlanmak; oluşturulmak, meydana getirilmek” MKb, LT, BV, SD, FK, LM, BabD, HM, ŞHD, HE, HBD, SS, HPR, BN, NŞ, NN, GS, TEH, ME, NM, ŞN; Kıpçakça: GT, MG, İM, İN, KH, KF] EDPT 315a-b, DTS 78b.
- bağlandur-** bağlandırmak, bağlı olmasına yol açmak; sevindirmek [Çağatayca: BV]
- bağlan kız** (h. ad.) en çok Hindistan’da yaşayan küçük flamingo türü [Çağatayca: BN]
- bağlanmak** bestelenme [Çağatayca: ME]
- bağlaş-** bağlaşmak [ME]
- bağlaştır-** bir araya getirmek; (şiir) yazmak [Çağatayca: MKb]
- bağlat-** bağlatmak [*bağlat-/ boğlat- añar otuñ bağlattım* “ona odunu vb. bağlattım, deste yaptırdım”, *añar bōğ boğlattım* “onu, heybeyi veya bohçayı kadınların elbise bohçası gibi bağlamaya sevk ettim” DLT; “bağlatmak, kapatmak” KE; Çağatayca: FK, SS, “kurdurmak, yaptırmak, inşa etmek” BN, ŞTe, TEH, ŞN] EDPT 315a, DTS 78b.
- bağram** büyük yığın [*bağram kum* “büyük kum yığını”. Kāşgar ile Yārkend arasındaki kumluğa *bağram kumu* denir. DLT] EDPT 318a, DTS 79a.
- bağrı kara** → **bağırlak**
- bağrıq-** bağrı içine çökmek [*āç er bağrıqtı* “Aç adamın bağrı ciğerine yapıştı” DLT] EDPT 318b, DTS 79a.
- bağaçuq** (h. ad.) küçük kurbağa, kurbağacık [*baka* kelimesinin küçültmesi, DLT] EDPT 312b, DTS 82a, OTWF I: 47.
- bağatur-** beklemek [Kıpçakça: KM]
- bağığ** bakma, bakış [*anıñ bağığı kör* “onun bakışını gör” DLT] EDPT 313b, DTS 82a.
- bağıl-** bakılmak [*yerke bağıldı* “yere (ve başkasına) bakıldı” DLT; Çağatayca: “beklenmek” BN Çağatayca; Kıpçakça: İM] EDPT 314b, DTS 82a.
- bağılın-** bakılmak [Kıpçakça: İM]
- bağındur-** itaat ettirmek, bağımlı hâle getirmek [Çağatayca: ŞTe, ŞTü]

bağır-	bağırmaq, böğürmek [<i>tëve bākırđı</i> Oğuz lehçesinde “deve böğürdü” DLT; Kıpçakça: İH] EDPT 318a-b, DTS 82a, OTWF II: 466.
bağırçı	bağırıcı [Kıpçakça: KM]
bağırşuğun	Merih yıldızı [KB]
bağırşı	→ bağırçı
bağış	bağış, bağışma, bakma [“bağışma, birbirine bakma” DLT; <i>bağış yırak</i> KB; Çağatayca: BV, LD, FK, BabD, KMD, AD, ME; Kıpçakça: İN, KH] EDPT 321a, DTS 82b.
bağış-	bağışmaq [<i>olar bir birke bağışdı</i> “onlar birbirine bağıştılar” DLT; KB; ME; “karşılıklıca bakmaq, bağışmaq” 133 İM; Çağatayca: NM; Kıpçakça: Kİ] EDPT 321b, DTS 82b.
bağışğan	bakan, süzen [<i>ol kişi birle bağışğan-ol</i> “o, göz ucuyla insanları süzen, insanlarla bağışan biridir” DLT]
bağışlıq	-a/-e bakan, -a doğru bakan [Çağatayca: BN]
bağla	(b. ad.) bakla [Kıpçakça: KM, EK]
bağlan	taze, semiz, yeni doğmuş [<i>bağlan kızı</i> “taze ve semiz kuzu” DLT] EDPT 314b.
bağmaq	bakmaq, bağış [ME]
bağraç	bağraç [Kıpçakça: İH]
bağramaq	anıрма, bağırıtı [KTef]
bağsat-	sasımaq, kötü kokmaq [Kıpçakça: BM]
bağtır-	→ bağtur-
bağtur-	baktırmak [Çağatayca: LM, BN, ŞTe, ŞN; Kıpçakça: BV, <i>bağtur-</i> EK, MG]
bağı	tepe, yüksekçe yer [DLT] EDPT 312a, DTS 83a.
bağur-	baktırmak [<i>ol mağa kişi bağurđı</i> “o, bana birisini baktırdı” DLT] EDPT 318b, DTS 83a.
bala	kuş yavrusu, kuş veya diğerk hayvan yavruları, yavru, çocuk [DLT; “yavru” KE; NF; ME; Çağatayca: “yavru, çocuk” SD, GD, HE, ÇİK; Kıpçakça: GT, İM, EZ] EDPT 332b, DTS 80a, Hauenschild 2003: 50-52.
balaban	doğan, atmaca, şahin [ME; Çağatayca: “çakırdoğan kuşu” ŞHD; Kıpçakça: “çakır doğan” İM, KM, EM, BM, CC, “doğan cinsinden çakır denen kuş” EZ, TA]

balala-*	yavrulamak [DLT; ME; Çağatayca: TEH; Kıpçakça: EZ] EDPT 342b, DTS 80a.
balavuz	bal mumu, mum [Kıpçakça: CC, EZ, <i>balavası</i> EM, Kİ]
balçaq	sap, kılıcın sapı [Kıpçakça: MG]
balçıĝ	→ balçıq
balçıq	çamur [DLT; “balçıq, çamur” KE; NF; KT; <i>balçıq/ balçuk</i> “balçıq, kil, çamur” KTef; ME; Çağatayca: <i>balçıq</i> BV, FK, BabD, HE, ŞTe, NŞ, GS, DN, NM, <i>balçıĝ</i> MKb, FK, LM, BabD, HE, SS, NŞ, GS, TEH, NM; Kıpçakça: <i>balçıq</i> GT, MG, İM, Kİ, KK, KM, EK, BM, BV, <i>balçuk</i> CC, <i>balşıq</i> EM, EZ] EDPT 333a, DTS 80a.
balçıqçı	balçıq yoğuran [KTef]
balçıqla-	çamur sürmek, balçıklamak [Kıpçakça: Kİ, BM, KM]
balçıqlıq	balçıklı, çamurlu [Çağatayca: BN]
balçuk	→ balçıq
baldır I	üvey [<i>baldır oĝul</i> “üvey oĝul”, <i>baldır kız</i> “üvey kız” DLT] EDPT 333b, DTS 80a.
baldır II	ilkbahar başlangıcı, en iyi vakit [<i>baldır tarıĝ</i> “İlkbahar başlangıcında ekilen ekin”. En iyi ekin vakti budur. Mevsimin hemen başında yapılan her işe baldır denir. Kuzu doğum zamanınının başlarında doğan kuzuya da <i>baldır kızu</i> denir. DLT] EDPT 334a, DTS 80a.
balıq/ balq	çamur [Argu lehçesinde “çamur”. Oğuzların ve Arguların bir bölümü üç sakin (ünsüz) ile <i>balq</i> derler. DLT] EDPT 336b, DTS 80b.
balıqçın	(h. ad.) balıkçıl, balık avlayan beyaz bir kuş [DLT] EDPT 337b-338a, DTS 80b, OTWF I: 118, Hauenschild 2003: 55.
balıqlan-	balıklanmak [<i>köl balıqlandı</i> “göl balıklandı”. Argu lehçesinde bir yer çamurlandığı zamanda böyle denir. DLT] EDPT 338b, DTS 81a.
balıqlıĝ	çamurlu yer [Argu lehçesinde çamurlu yere denir. DLT] EDPT 338b.
balıqsadı-	canı balık istemek, balık çekmek [<i>er balıqsadı</i> “adamın canı balık çekti.” DLT] EDPT 338b, DTS 81a, OTWF II: 528.
balqı-	parlamak, ışıldamak [KE; Kıpçakça: Kİ, CC]
balqın-	parlamak, ışık saçmak [KE]
balşıq	→ balçıq
balşıra-	kekremek, kekreleşmek [Kıpçakça: EZ]
baltaçaq	küçük balta [Kıpçakça: Kİ]

baltıçak	çekiç, balyoz [Kıpçakça: CC]
balu balu	ninni [Kadınlar beşikte çocuğu uyutmak için böyle söylerler. DLT] EDPT 332b, DTS 81a.
baluğla-	balık tutmak [Kıpçakça: CC]
bam bum	taklidi sözcük [Çağatayca: ŞHD]
bambuğ	→ bamuğ
bamuğ	pamuk [Oğuz lehçesinde “pamuk” DLT; Çağatayca: <i>mamuğ</i> BV, FK, GN, NN, GS, FŞ, Sİ, <i>mamuğ</i> MKb, BV, FK, GN, NN, GS, FŞ, TEH, Sİ; Kıpçakça: <i>bamuğ</i> EK, EM, <i>banbuğ</i> KM, <i>mamuğ</i> KM, İK, İM, <i>bambuğ</i> KF] EDPT 345b-346a, Hauenschild 1994: 36.
banbal otu	(b. ad.) banbal otu denilen bir tür bitki [Kıpçakça: İH]
banbuğ	→ bamuğ
bandal (?)	ağaçtan omuz biçiminde çıkarılan parça [DLT]
banğu	lokma [ME]
banlaş-	barış yapmak [Kıpçakça: KM]
banzı	bağ bozulduktan sonra, asmaların üzerindeki üzüm kalıntıları, neferiye [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 352b, DTS 81b.
bañ	yaygara, gürültü [<i>oğlan bañ sıgtadı</i> “o, çocuk gibi ağladı” DLT] EDPT 346a, DTS 81b.
baraqlıg	barak köpeğine sahip olan [<i>baraqlıg kişi</i> “Barak cinsi av köpeği olan kişi” DLT] EDPT 361b, DTS 83b, <i>barağ</i> Hauenschild 2003: 55-56.
bararaq	pudra [Kıpçakça: EM]
bardağ	bardak [KT; “bardak, testi” ME; Kıpçakça: EK, “büyük testi, fiçi” EM, CC, “testi” EZ, KM, Kİ]
bardağçı	testi, fiçi yapımıyla uğraşan [Kıpçakça: EM]
barğuluk	varılması gereken yer [Çağatayca: BV]
barı	hep, bütün; hepsi; tamamıyla, hepten [KE; “tamam, bütün; tamamı, hepsi” MM; “hep, hepsi” NF; “bütün, tamam” KT; Çağatayca: “bütün, hep, hepsi, herkes” MKb, LT, BV, SD, LD, FK, LM, BabD, HM, ŞHD, HE, GN, KUŞ, SGN, KMD, HBD, SS, AD, SM, HPR, TSM, BN, ML, ŞTe, NŞ, FŞ, NN, GS, ÇİK, TEH, HN, MMü, DN, Sİ, NM, BHD, MEM, ŞN] DTS 84a.

barıĝ I	hiçbir Şeye dnp bakmadan gitme [<i>barıĝ bardı</i> “hiçbir Şeye dnp bakmadan yle bir gitti ki!” DLT; Çaĝatayca: “varma, varış, gidiş” TN] EDPT 360a, DTS 84a.
barıĝ II	kokmuş Şey [DLT]
barıĝsaĝ	gidecek, gitmeye meyilli [DLT] EDPT 361b.
barıĝ	→ barıĝ I
barımsın-	gidiyor gibi yapmak [<i>ol ewke barımsındı</i> “o, eve gitmediĝi hlde gidiyor gibi yaptı” DLT] EDPT 366b, DTS 84a.
barış	iyi rnek, timsal [KT]
barış-	gidiş, birbirine gitmek; barışmak [“birbirine gidip gelmek, ziyaret etmek” KB; <i>olar bir birke barışdı</i> “onlar birbirine gittiler”. Yardımlaşmak ve yarışmak da byledir. DLT; KTef; “birlikte gitmek”; Çaĝatayca: “barışmak” ME; KUş, TN, TEH; Kıpçakça: GT, “barışmak” EK, “barışmak, barış yapmak” KM] EDPT 369b, DTS 84a.
barıřlıĝ	gidiş için [DLT] EDPT 370a, DTS 84a.
barķın	yolcu [<i>barķın kişi</i> “hiçbir maniden yılmayan yolcu” DLT; KB] EDPT 360b, DTS 84b, OTWF I: 329, STEzcan: 33.
barķlıĝ	evi barkı olan [<i>evlĝ barķlıĝ</i> KE]
barla-	Allah’ın varlıĝını kabul etmek [KE]
barlu	→ barlıĝ
barlıĝ	→ barlıĝ
barlıķ	varlık; servet sahibi, varlıklı [<i>brliĝ er</i> “servet sahibi, varlıklı kimse” DLT; “zengin, varlıklı” ME; AH; <i>barlıķ yri</i> MM; “varlık” NF; g, iktidar” KT; Çaĝatayca: <i>barlıĝ</i> MKb, LT, BV, LD, LM, HE, GN, GS, NM, <i>barlıķ</i> LT, LD, HE, GN, GS, NM, şN; Kıpçakça: <i>barlıķ</i> İM, <i>barlu</i> KM, CC, Kİ, TA] EDPT 365b, DTS 84a.
barlu	→ barlıĝ
barmaĝ	→ barmaķ
barmaķ	parmak [KE; MM; KTef; ME; Çaĝatayca: <i>barmaĝ</i> FK, LM, TEH, <i>barmaķ</i> LT, BV, SD, BabD, HM, şHD, SS, TSM, BN, NN, GS, Sİ, ME, NM, şN; Kıpçakça: GT, MG, İN, EK, EM, İM, KS, İH, CC, KM, Kİ, MS, TA]
barmaķla-	parmaklamak [Kıpçakça: KM]

barsa-	gitmek istemek [DLT] EDPT 369a-b.
barsa kelmes	‘gidince gelinmez’, öte dünya, öldükten sonra gidildiğine inanılan yer [Çağatayca: ŞTe]
barsçı	vahşi hayvan terbiyecisi [Çağatayca: ML]
bart	şarap ölçeği, bütün sıvıların ölçeği; Oğuz lehçesinde su içilen bardak [DLT] EDPT 358a
bartur-	götürmek [<i>ol meni ewke barturdi</i> “o, beni eve vb. götürdü” DLT] EDPT 359a, DTS 85a.
baru	duvar [KTef]
basal	→ basar
basaladu	arka arkaya [ME]
basan	ölü gömdükten sonra yenen yemek [DLT] EDPT 373b, DTS 85b.
basar	(b. ad.) dağ sarımsağı [DLT; <i>basal</i> AH] EDPT 374b, DTS 85b, Hauenschield 1994: 38.
basarlıg	sarımsaklı [<i>basarlıg tåg</i> “sarımsaklı dağ” DLT] EDPT 374b, DTS 85b.
basbal	eğirilmiş ip parçası [DLT] EDPT 372a
başuncılamak	baskın, akın [ME]
başıq-	baskına uğramak [KE; “mağlup edilmek” KT; “üst üste sıkışmak” ME]
basıl-	yenilmek, yok edilmek [“yumuşamak, (öfkesi) geçmek” <i>öwkesi basıl-</i> KE; “yok edilmek, etkisiz hale getirilmek” NF; KT; Çağatayca: “örtülmek, kapanmak” KUŞ, “sinmek, sindirilmek, yatışmak” BN, Sİ, ŞN; “yenilmek, mağlup olmak” TEH]
basılduruq	direk [KE]
basımçı	zulmeden, zalim [KB] EDPT 373b, DTS 85b, OTWF 117.
basınçak	âciz, zayıf, güçsüz, kuvvetsiz [<i>basınçak er</i> DLT; KB; <i>basınçak bol-</i> KE; “biçare adam” İM] EDPT 374a, DTS 86a, OTWF I: 366.
başış-	basmakta yardım etmek [<i>ol maña uyma başışdı</i> “o, bana çizme yapılan Türkmên keçesini tepmekte yardım etti”. Kabarıklığı, sertliği, kabalığı giderilmek için üzerine basılan her nesne için de böyle denir. DLT; “basmak için birbirini alt etmek” ME] EDPT 375a, DTS 86a.
başkaq	başkan [Kıpçakça: CC]
başkıç	pabuç [Kıpçakça: EZ]

başknlık	mağlubiyet [KTef]
basmak	baskın, âni saldırma [ME; Çağatayca: “varma, varış, gitme” BabD, <i>basmak köz</i> ÇKT]
basmur	çedene, serçe tohumu denilen bitki [Kıpçakça: EM]
basruğ	→ basruğ
basruğ	her şeyin ağırlığı [atasözü: <i>yer basruğı tığ bodun basruğı beg</i> “yerin kazığı ve ağırlığı dağdır, halkın ağırlığı da beydir” DLT; “sabit dağ” KT; “ak öy parçalarından; rüzgâr, yağmur ve sıcaktan muhafaza için yurt etrafına çekilen keçe” Çağatayca: <i>basruğ</i> ML] EDPT 374b, DTS 86a, <i>basroğ</i> OTWF I: 229-230.
basruğ-	üst üste sıkışmak [ME]
basrul-	bastırılmak [ME]
bastur-	bastırmak [<i>bêg oğrını basturdu</i> “bey hırsız bastırdı, hırsızın eli ve ayağı tutularak yere yatırılmasını emretti”. Birine ağır gelip kımıldamay ve sağa sola dönmeye mani olan her türlü şey için böyle denir. DLT; “hücum etmek” KE; NF; Çağatayca: BN, ŞTe, ŞTü, TEH, ŞN; Kıpçakça: İN] EDPT 372b, DTS 86b.
basu	bir lehçede ‘tokmak’ [DLT] EDPT 372a, DTS 86b.
basur-	iyice örtmek [Kıpçakça: Kİ] OTWF II: 710.
baş ayak	baş parmak [Çağatayca: BN]
baş parmak	baş parmak [Çağatayca: TEH, BN; Kıpçakça: EK]
baş-	kertikler yapmak [<i>ol yıgaçığ başadı</i> “o, ağaçta vb. kertikler yaptı” DLT] EDPT 377b, DTS 87b.
başağlığ	→ başaklığ II
başak	okun veya mızrağın ucuna geçirilen demir, temren [DLT; MM; “okun başına geçirilen demir, ok temreni” NF; Çağatayca: BV, SD, FK, ŞHD, HBD, FŞ, NN, GS, FK; Kıpçakça: İM, Kİ] EDPT 378b, DTS 87b, OTWF I: 40.
başakçı	başak toplayan [Çağatayca: MKb]
başakla-	temren takmak [<i>ol süñü başakladı</i> “o, mızrağa temren taktı” DLT] EDPT 380b, DTS 87b.
başaklan-	temrenlenmek [<i>süñü başaklandı</i> “mızrak temrenlendi”. Ok temrenlendiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 380b, DTS 87b.

- başaklıg I** temrenli [*başaklıg süñü* “temrenli süngü, başlı mızrak”. Temrenli oka da böyle denir. DLT; Çağatayca: *başaglıg* NN] EDPT 380a, DTS 87b.
- başaklıg II** başaklı [Çağatayca: GS]
- başaktur-, başıktur-** yaralamak [AH] EDPT 380b, DTS 87b.
- başbağ** başlık, miğfer [KTef]
- başçı** lider, önder, kılavuzluk eden, yol gösteren [“başkan, baş, şef” KB; KE; “öncü, önder” KT; ME; Çağatayca: “rehber, kılavuz” BN; Kıpçakça: MG] EDPT 378a, DTS 87b, OTWF I: 111.
- başçıla-** yol göstermek, kılavuzluk etmek [KTef]
- başdağ** çoluk çocuğu olmayan, tek başına yaşayan [Kıpçakça: KM]
- başgan** 100-150 rıtl (400-500 kg.) arası büyük balık [kavmin büyüğüne de buna benzetilerek ‘kavmin reisi’ anlamında *bodun başganı* denir. DLT] EDPT 379b, DTS 87b, OTWF I: 88, Hauenschild 2003: 59.
- başgıl, başıl** saçı ağarmış, tepesinde beyazı bulunan [*başgıl yılku* “saçı ağaran dört ayaklı hayvan” DLT, *başıl kōy* bir lehçede ‘tepesinde beyazı bulunan koyun’ DLT] *başgıl* EDPT 379b, *başıl* 381a, DTS 87b, *başıl/ başgıl* OTWF I: 99.
- başıl** → **başgıl**
- başla-** yaralamak [KB; İM; Kıpçakça: KM, CC] EDPT 382a, DTS 88a.
- başlağucu** rehber, kılavuz [KTef]
- başlat-** başlatmak [*men añar iş başlattım* “ben ona iş başlattım, işe başlamasını emrettim” DLT; “başa geçirmek, öne almak” KTef; Çağatayca: “emrine vermek, sevk ve idaresine vermek” BN, ŞTe, TEH, ŞN; Kıpçakça: EZ] EDPT 382a-b, DTS 88a.
- başlıg** yaralı [DLT; *bağrı başlıg, başlıg bol-, başlıg kıl-* KE; *başlıg bol-* NF; *başlıg/ başlu* ME] EDPT 381b, DTS 88b.
- başmağ** ayakkabı [Oğuz lehçesinde, DLT; “ayakkabı, pabuç” KE; “nalin, sandal” ME; Kıpçakça: “ayakkabı, pabuç” GT, “çizme” EK, CC, EZ, KM, Kİ, KK, TA] EDPT 382b, DTS 88b, OTWF I: 110.
- başmağlan-** Oğuz lehçesinde ‘ayakkabı giyinmek’ [*er başmağlandı* “adam ayakkabı giyindi” DLT] EDPT 383a, DTS 88b.
- başmağlıg** ayakkabılı, pabucu olan [KE]

başsıra-	başsız bırakmak, ölçüyü yitirmek, kontrolden çıkmak [<i>tili başsıra-</i> KB]
başsızlık	başsızlık, başıboşluk, denetimsizlik; başıbozukluk, serserilik [Çağatayca: BN]
baştağ	şapkasız, şapkası olmayan [<i>baştağ er</i> “başında şapka olmayan adam, şapkasız” DLT] EDPT 378a
baştaklık	serkeşlik [Çağatayca: ŞN]
baştar	Argü lehçesinde ‘orak’ [DLT] EDPT 378a, DTS 88b.
bat	cibre, herşeyin posası, çökeltisi [DLT] EDPT 296b, DTS 88b.
batar	batı [<i>togardın batar</i> KB]
batğa	üzerinde keçe ve külâh tiftiği kesilen tahta [DLT] EDPT 302a, DTS 89a.
batış	güneşin batması, gurûb [<i>kün batış</i> NF; Çağatayca: “batış” ŞTe, ŞTü; Kıpçakça: CC]
batkır-	batırmak [Kıpçakça: EK]
batla-	kolalamak [<i>ol bözni batladı</i> “o, bezi kolaladı” DLT] EDPT 305b
batlığ	iyilik, hoşluk, sağlıklılık [Çağatayca: TEH]
batrul-	batırılmak [84/3 ME]
batruş	bulanık [<i>batruş sūw</i> “bulanık su” DLT] EDPT 308a, DTS 89a.
batruş-	birbirini batırmak, batırmakta yardım etmek [<i>olar êkki bir birig suwka batruşdı</i> “onlar birbirini suya batırdı” DLT] EDPT 308b, DTS 89a.
baturğan	saklayan, gizleyen [<i>bu kişi-ol sōz baturğan</i> “bu adam sözü vb. iyi saklayan biridir” DLT]
bay kızı	(h. ad.) kuğu [KE]
baybayuğ	(h. ad.) kelebek kuşu [“Ağaç dallarına zenbil biçiminde aşağı doğru sarkık yuva yapan ve güzel öten bir kuş” DLT] EDPT 385a, DTS 79b, Hauenschield 2003: 59-60.
bayguş	→ baykuş
bayı-	naz etmek [ME]
bayığ	doğru [<i>bayığ sōz</i> “Oğuz lehçesinde ‘doğru söz’” DLT; Çağatayca: “açık, aşikar” <i>bayuğ</i> DN] EDPT 385b, DTS 79b.
bayılt-	bayıltmak [Kıpçakça: EZ]
bayımağ	naz, naz etme [ME]

bayın-	zenginleşmek, değeri artmak [Çağatayca: SD]	
bayıt-	→ bayut-	
baykuş	(h. ad.) baykuş [Çağatayca: ŞHD; Kıpçakça: EM, KM, <i>bayguş</i> EZ]	
baylavuç	tava [Kıpçakça: EZ]	
baylık	zenginlik [KB; <i>baylık çıgaylık</i> AH; ME; Çağatayca: FK; Kıpçakça: İM, EK, CC]	
baymağ I	amaç [MM]	
baymağ II	kıçı çıkık olan adam [Kıpçakça: EZ]	
baynılaş-	iyi geçinmek [ME]	
baynısızlık	akılsızlık [<i>baynısızlık kılış-</i> ME]	
bayram	→ badram	
bayramla-	bayram etmek [ME; Çağatayca: BN; Kıpçakça: EZ]	
bayramlıg	bayramlık [Çağatayca: FŞ]	
bayrı	uzun süreden beri hizmet etmiş olan, emektar [Çağatayca: BN, ŞTe, GS, ŞN]	
baytal	(h. ad.) kısırak [Çağatayca: ŞTe]	
bayuq	→ bayıq	
bayut-	zenginleştirmek [<i>teyri meni bayutti</i> “Allah beni zenginletti” DLT; <i>bayıt-</i> KE; KT; Kıpçakça: <i>bayıt-</i> GT] EDPT 385a, DTS 79b.	
bayza	tezkere, belge [KTef]	
bazıq	fena, kötü, kaba, iri [Kıpçakça: İM, EM, KH, CC]	
bazlamaç	saçta pişirilen kalın yufka [Kıpçakça: İH]	
bazlaş-	barışmak [Kıpçakça: KI]	
bazlık	barış [Kıpçakça: CC]	
bē	koyunun meleme sesinin yansıması [<i>kōy bēledi</i> “koyun meledi” DLT] EDPT 29	
bebek	göz bebeği [Çağatayca: FK]	
beçkem	alamet, nişan; savaş gününde cengâverin kendisini tanıttığı ipek parçası veya yaban sığırı kuyruğu [DLT] <i>beçkem</i> EDPT 295a, DTS 90b.	
beçkemlen-	nişan takınmak [<i>er beçkemplendi</i> “adam savaşta vb. nişan takındı” DLT] EDPT 295a, DTS 90b.	
beçküm	evin çardağı [DLT] EDPT 295a, <i>beçkün</i> DTS 90b.	
bedene	(h. ad.) bildircin [Kıpçakça: EM, EK]	
bederle-	kabul etmek, mutabık olmak [KE; KTef]	

bedükle-	büyük saymak [<i>ol meni bedükledi</i> “o, beni büyük saydı” DLT] EDPT 304b, DTS 91a, OTWF II: 593.
begen-	beğenmek [Çağatayca: MKb, BV, NM, FK, GD, SS, ML; Kıpçakça: EM]
begimlik	Timur neslinden olan erkeklerle evlenen kadınlar için ‘begim’ ünvanı alma [Çağatayca: <i>begimlik martabası</i> BN]
begle-	bey saymak, bey demek [<i>ol anı begledi</i> “o, onu bey saydı, ona bey dedi” DLT] EDPT 326b, DTS 92a.
beglen-	evlenmek [<i>belgenür</i> “bey edinmek, birini kendine bey olarak seçmek” KB; <i>urağut beglendi</i> “kadın evlendi” DLT] EDPT 327a, DTS 92a.
begsin-	beylik etmek [ME] OTWF II: 532.
bekçilik	bekçilik [<i>bekçilik kıl-</i> , <i>bekçilik kıltış-</i> ME]
bekeç	Teginlerin ünvanı [DLT] OTWF I: 58.
bekiştür-	pekiştirmek, sağlamlaştırmak [KT]
bekleş-	sözleşmek; beklemekte, gözlemekte yardım etmek [<i>ol mēniñ birle bekleşdi</i> “o, benimle sözleşti”, <i>ol maña kapuğ bekleşdi</i> “o, bana kapıyı kapatmakta yardım etti”, <i>ol maña at bekleşdi</i> Oğuz lehçesinde “o, bana atı vb. beklemekte, gözlemekte yardım etti” DLT] EDPT 327a-b, DTS 92b.
beklet-	bekletmek; gözetmek; hapsedtirmek [<i>bēg oğrını bekletti</i> “bey hırsızın hapsedtirdi, hırsızın bağlanıp hapsedilmesini emretti”, <i>men at beklettim</i> “ben atı vb. beklettim, atı gözetmesini emrettim” DLT] EDPT 327a, DTS 92b.
bekmes	pekmez [‘Oğuz lehçesinde pekmez’ DLT; Kıpçakça: EM, KM, EK, BM, MS] EDPT 327b, DTS 92b.
bekriş-	sertleşmek [DLT] EDPT 329a, DTS 93a.
beküş-	sağlamlaşmak [<i>beküşdi nēñ</i> “nesne sağlamlaştı” DLT] EDPT 329b, DTS 93a.
bêl destarı	izar, çarşaf [ME]
beldir	dağın burnu [DLT]
bele-	koyun melemek [<i>kōy beledi</i> “koyun meledi” DLT] EDPT 332b, DTS 93a.
bêle-	belemek, kundaklamak [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 332b, DTS 93a.

b�lekle-	hediyeye vermek [DLT] EDPT 342b, <i>b�lekle-</i> DTS 93a.
b�lel-	ter iinde kalmak; kundaklanmak [DLT] EDPT 342b, DTS 93a-b.
belg�s�zl�k	belirsizlik, farkına varılmazlık [KT]
bellik	bele bağlanan silahların t�m� [Kıpçakça: KM]
benek I	Arėu lehçesinde ve bir lehçede ‘tane, habbe’ [DLT] EDPT 350b, DTS 94b.
benek II	bakır para, kuruş [DLT] EDPT 350b, DTS 94b.
bengi	afyon, esrar [Kıpçakça: EM]
berezeh	lal, yakut [Kıpçakça: EZ]
b�rd�rt-, b�rt�rt-	verdirtmek [KE]
b�rig�se-	vermek istemek [DLT] EDPT 364b, DTS 95b, OTWF II: 527.
bergelen-	kanla dolmak; kamısı olmak [<i>tamur/ tamar bergelendi</i> ‘insanın damarı kanla vb. doldu’, <i>er bergelendi</i> ‘adamın at s�recek kamısı oldu’ DLT] EDPT 364a-b, DTS 95b.
b�rg�ci	verici, veren [<i>b�rici</i> ME; ağatayca: BN]
beril-	→ b�ril-
b�ril-	verilmek [DLT; KB; <i>biril-</i> AH; KE; MM; NF; <i>beril-</i> KTef; KT; <i>b�ril-</i> ME; ağatayca: KT, BN, NN, <i>biril-</i> SS, TEH, HN, NM; Kıpçakça: <i>beril-</i> CC, <i>b�ril-</i> EZ, <i>biril-</i> İM, İN] EDPT 365b, DTS 120b, OTWF I: 404.
b�rilg�l�g	verilen, g�nderilen, ihsan edilen [KE]
b�rim alım	alış-veriş [ME]
b�rirek	daha beri, daha yakında olana doğru [ağatayca: BN]
berki-	sağlamlaşmak, kuvvetlenmek [KE; <i>berk�-</i> ‘sağlam olmak’ KT; ME; ağatayca: ‘sağlamlaşmak, iyice yerleşmek’ ŞHD, ŞTe, NN; Kıpçakça: Kİ]
berkin-	sağlamlaşmak, iyice yerleşmek, kuvvetlenmek, kuvvetlendirmek [Çağatayca: ŞHD, ŞTe; Kıpçakça: İM]
b�rkiş-	berkişmek, sağlamlaşmak [Çağatayca: BabD]
berkit-	sağlamlaştırmak [KB; <i>ol berkitti n�yni</i> ‘o, bir şeyi (veya işi) berkitti, muhkem yaptı’ DLT; ‘sağlamlaştırmak; bağlamak, kapatmak, kilitlemek’ KE; <i>berk�t-</i> KTef; ‘pekiştirmek, sağlamlaştırmak, sağlama bağlamak’ KT; ME; Çağatayca: <i>berkit-</i> ŞHD, HE, GN, BN, ŞTe, NN, ŞN, CD, <i>birkit-</i> MKb, LT, BV, FK, BabD, KMD, SS, FŞ,

GS, TEH, ŞN; Kıpçakça: *berkit-* İM, KM, Kİ, CC, *bikit-* GT, MG] EDPT 363a-b, DTS 96a.

- berkitmek** berkitme, sağlamaştırma [Çağatayca: BV]
- berklik** sağlamlık [Çağatayca: ŞN]
- berkle-** kilitlemek, bağlamak, muhafaza altına almak [KB; *ol tavarın berkleledi* “o, malını koruma altına aldı, sakladı”. Kişinin bir yerde tutup koruduğu her şey için böyle denir. DLT; “kilitlemek, kapamak” KTef; “sağlam yapmak” ME; Kıpçakça: CC] (*berkle-* şekli ile ET yer almaktadır) EDPT 363a, DTS 96a.
- berklet-** korutmak, korumasını emretmek [DLT; “tutsak etmek, hapsetmek” KTef] EDPT 363b, DTS 96a.
- berklig** kapalı, kilitlemiş [KTef]
- berkü-** → **berki-**
- berküt-** → **berkit-**
- bèrmek** verme, bağış [ME; Çağatayca: GS]
- bèrmeklik** vermeklik [Çağatayca: *bèrmeklik fermān* ÇKT]
- bèrne** armağan, hediye [ME]
- bert bürt** her yandan [*bert bürt tuttu* “ansızın onu her yandan yakaladı” DLT] EDPT 358a, DTS 96b.
- bertiş-** sertleşmek [*olar bir êkindiniş köglin bertişdiler* “onlar sertleştiler ve birbirinin kalbini kırdılar” DLT] EDPT 359b, DTS 96b.
- bertü** palto, uzunca hırka, pardesü [DLT] EDPT 358b, DTS 96b.
- bertükçi** sınıkçı, kırıkçı [ME]
- bertülen-** hırka giyinmek [*er bertülendi* “adam hırka giyindi” DLT] EDPT 359b, DTS 96b.
- besgeç** tandır ekmeğinin incesi [Kıpçakça: İH]
- bèsi** aile (fertleri) [ME]
- besle-** beslemek, terbiye etmek [Kıpçakça: KM, EK, KF, İM, EZ]
- bèslegü** aile (fertleri) [ME]
- beslen-** beslenmek, yetiştirilmek [KTef; Kıpçakça: GT, Kİ]
- bèşiklig** beşikli, emzikli kadın [*bèşiklig urağut* “emzikli kadın, emme çağında olan ve henüz beşikte yatan bebeği olan kadın” DLT] EDPT 381a, DTS 97a.

béz	etle deri arasında bulunan bez [DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 388a, DTS 97a.
bezeklig	süslü, bezenmiş, işlenmiş [KE; <i>bezeklig bol-</i> NF, ME] DTS 97b.
bezel-	bezenmek, nakışlanmak [<i>ew bezeldi</i> “ev (ve başkası) bezendi, nakışlandı” DLT; KTef; Çağatayca: <i>bizel-</i> HBD, FŞ, TEH] EDPT 391b, DTS 97b, OTWF II: 655.
bezen-	bezenmek, süslenmek [KB; <i>urağut bezendi</i> “kadın bezendi, süslendi”, <i>ew bezendi</i> “ev bezendi” DLT; KE; “bezenmek, süslenmek” <i>bezenmiş meñizlig</i> NF; KT; ME; Çağatayca: MKb, ML, TEH; Kıpçakça: KÍ, EZ, İM] EDPT 392b, DTS 97b.
bezeñç I	ibrişim ve yün yumağı [DLT] EDPT 392b, <i>beziñç</i> DTS 97b.
bezeñç II	(b. ad.) ilaç olarak yenilen, dalları ve yapraklı kıvılcık, üzüm bağlarında biten bir bitki [DLT] EDPT 392b, <i>beziñç</i> DTS 97b, Hauenschield 1994: 38-39.
bezenil-	süslenmek [KT]
bezenli	bezenmiş, süslenmiş [Kıpçakça: EZ]
bezerle-	kabul etmek, onaylamak; himaye etmek [KTef]
bezeş-	nakşetmekte yardım etmek, nakşetmekte yarışmak [<i>ol maña bezek bezeşdi</i> “o, bana bir şey nakşetmekte yardım etti”. Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 392b, DTS 97b.
bezetgen	bezeten, süsleten [DLT]
bezetigsek	bezetmek isteyen, bezetmeye düşkün [DLT] EDPT 30b.
bezgek	soğuk ateş [Kıpçakça: CC]
bezig	titreme [<i>ol bezig bezdi</i> “o, öyle bir titredi ki” DLT] EDPT 391b, <i>bezik</i> DTS 97b.
bezit-	titretmek [<i>tumluğ anı bezitti</i> “soğuk onu titretti”. Buradan alınarak titreten sıtmaya <i>bezgek</i> denir. DLT] EDPT 390b, DTS 97b.
bıçğas	iki ulus arasında yapılan sözleşme [DLT] EDPT 294b.
bıçaqçı	bıçakçı [Kıpçakça: EK, CC]
bıçaqla-, bıçekle-	bıçaklamak [<i>ol anı bıçekledi</i> “o, onu bıçakladı, bıçakla yaraladı” DLT; Çağatayca: <i>bıçekle-</i> BN, <i>bıçaqla-</i> KUŞ] EDPT 295a, DTS 98a.
bıçgıl	eldeki ve ayaktaki çatlaklar [DLT] EDPT 294b, DTS 105a.

bıçguç	makas; her türlü kesici, biçici âlet [DLT; Kıpçakça: <i>bıçkıç</i> EM, <i>bıçku</i> KM] EDPT 294b, DTS 105a, OTWF I: 358-359.
bıçığ	söz, ahit, antlaşma, yemin [<i>ol meniñ birle bıçığ kıldı</i> “o, benimle anlaştı, sözleşti” DLT; KT] EDPT 294a.
bıçılğan	elde, ayakta, yeryüzünde olan çatlak [DLT; Kıpçakça: “vücutta olan sulu çatlaklar” İH] EDPT 295b, DTS 105a.
bıçım	parça, dilim [<i>bir bıçım kâğun</i> “bir dilim kavun vb.” DLT] EDPT 295b, DTS 105a.
bıçın-	doğramak [<i>er öziñe et bıçındı</i> “Adam kendisi için et doğradı”, (adam kendisini et doğrar gibi gösterdi). Bu işi yalnız başına yaparsa yine böyle denir. DLT; Kıpçakça: “kesilmek” BM] EDPT 296a, DTS 105a.
bıçış	büyüklerin konukluğuna, düğününe, davetine gidenlere verilen ipekli kumaş [<i>bıçış kıl-</i> 4661 KB; “büyüklerin ziyafetine ve düğün yemeklerine gidenlere verilen ipek kumaş” DLT] EDPT 296a, DTS 105a, OTWF I: 268, STEzcan: 35.
bıçkıç	→ bıçguç
bıçkır-	horuldamak [Kıpçakça: EZ]
bıçkıla-	doğramak [KTef]
bıçkuç	→ bıçguç
bıçma	biçme [<i>bıçma yorınçğa</i> “biçilmiş yonca” DLT] EDPT 295b, DTS 105a, OTWF I: 317.
bıçuk, buçuk	buçuk [DLT; KB; Kıpçakça: <i>bıçuk</i> EK, MG, İN, KH, BM, <i>buçuk</i> GT, EK, EM, KF] EDPT 294a, DTS 105a.
bıdık	bıyık [DLT; <i>mıyık</i> KE; Çağatayca: <i>mıyığ</i> ŞN; Kıpçakça: MG, İM, <i>bıyık</i> GT, EZ, KM, KF, <i>mıyık</i> EK, EM] EDPT 301b, DTS 105a.
bıg, bıķ	emel, istek, azim [Çağatayca: BN]
bıraķ-	bırakmak [KE; MM; “bırakmak, koymak” NF; ME; Çağatayca: ŞHD, NŞ, NN; Kıpçakça: GT, “bırakmak, terk etmek” İM, EZ, “atmak, bırakmak” EK, BV, KF]
bıraķıl-	bırakılmak [ME; Kıpçakça: “atılmak, terk edilmek” İM]
bırķıg	atın ve eşeğin genizden ses çıkarması [<i>at bırķıgı</i> DLT] EDPT 360b, DTS 105b, OTWF II: 466.
bırķır-	homurdanmak, genizden ses çıkarmak [<i>at bırķırdı</i> “at homurdandı, genizden ses çıkardı” DLT] EDPT 361a-b, OTWF II: 466.

bıskır-	gülümsemek [NF; ME]
bıskırış-	gülümseşmek [ME]
bışığla-	pişirmek [<i>ol et bışığladı</i> “o, et vb. pişirdi” DLT] EDPT 380b.
bışım	pişim, pişmek işi [Çağatayca: BN]
bışkar-	düşünmek [Çağatayca: MKb, BV]
bışrıl-	pişirilmek [DLT] EDPT 384a, DTS 106a.
bıyık	→ bıdıq
bız	yanma sesini ifade eden ses taklidi sözcük [Çağatayca: NN]
bibli	(b. ad.) dârifülfül (bir çeşit baharat) [DLT] EDPT 292b, Hauenschild 1994: 39.
biçekle-	→ bıçaqla-
biçeklen-	bıçak sahibi olmak [<i>er biçeklendi</i> “adam bıçak sahibi oldu” DLT] EDPT 295a.
biçen	kuru ot, biçilen ot, saman [Kıpçakça: CC, <i>biçin</i> GT, EZ]
biçil-	biçilmek [Çağatayca: LD]
biçin	→ biçen
biçin-	kesilmek [Kıpçakça: BM]
bifa	→ bivalıq
big	şiddetli nefret; kasıt, emel [Çağatayca: LM, SS]
bike	hanım, kadınlara saygı göstermek için kullanılan bir söz [Çağatayca: SS, TEH]
bildürge	halka [Çağatayca: BN]
bile-	bilemek [<i>ol biçek bileği</i> “o bıçağı bileği, bıçağı bileği taşına sürttü”, <i>ol tış bileği</i> “o, diş bileği, dişlerini sivriltti” DLT; MM; Çağatayca: MKb, ŞHD; Kıpçakça: Kİ, CC, EZ] EDPT 332b-333a, DTS 99a, OTWF I: 158.
bilegü	bileği, bileme aleti [DLT; Kıpçakça: EM, <i>bilev</i> CC, <i>bilevü</i> TA, Kİ, EZ] EDPT 341b, DTS 99a.
bileklig	güçlü [<i>küçlüg bileklig kişi</i> “güçlü, bilekli adam” DLT] EDPT 341b, DTS 99a.
bilemsin-	biler gibi yapmak [DLT] EDPT 343a, DTS 99a.
bilet-	biletmek, biletmeyi emretmek [<i>ol biçek biletti</i> “o, bıçağı biletti, bıçağın bileğiye sürülmesini emretti” DLT] EDPT 334b, DTS 99a.
bilev	→ bilegü

bilevüle-	bileğilemek [Kıpçakça: KM]
bilezüklen-	bilezik takınmak [<i>êşler bilezüklendi</i> “kadın bilezik takındı” DLT] (Radloff <i>bilek+yüzük</i> < <i>bilezük</i>) EDPT 345b, DTS 99a.
bilged-, bilget-	akıllanmak [<i>oğlan bilgetti</i> “çocuk akıllandı.” Aslı <i>bilgeğti</i> biçiminde olup dönüştürülmüştür. DLT] OTWF II: 486-487.
bilgelen-	bilge gibi davranmak, akıllı geçinmek [<i>er bilgelendi</i> “adam akıllı geçindi, bilge gibi davrandı” DLT] EDPT 342b, DTS 99b.
bilgen	âlim, bilgin [<i>bilgen bol-</i> ME]
bilici	belirti, alamet [<i>ölüm bilici</i> KE]
biligse-	akıllı olmak istemek [<i>oğlan biligsemi</i> “çocuk akıllı olmak istedi” DLT] EDPT 342b, DTS 100a, OTWF II: 527.
biligsizin	bilmeden, bilmeyerek [KTef]
bilik	yanarın derinliğini öğrenmek için kullanılan mil; kandil fitili [DLT] EDPT 339b.
biliklik	iplik yapmak için hazırlanmış [<i>biliklik kepez</i> “iplik yapmak için hazırlanmış pamuk” DLT] EDPT 341b.
bilim	bilim [Çağatayca: GS]
bilimlik	bilgili, akıllı, zeki [Çağatayca: BN]
bilimsin-	anlıyor gibi görünmek [DLT] EDPT 343a, DTS 100a.
bilinçek	çalınmış mal, çalıntı [<i>bilinçek nēη</i> “çalındıktan bir süre sonra hırsızın veya başkasının elinde bulunan çalıntı”, <i>bilinçek bildi</i> “hırsızın elindeki çalınan malını tanıdı” DLT] EDPT 344a-b, DTS 100b, <i>bilinçek nēη</i> OTWF I: 46.
bilinmiş	bilinmiş, meşhur, tanınmış [ME]
bilmeslik	→ bilmezlik
bilmez	cahil(lik) [ME]
bilmezlik	cahillik [<i>bilmeslik</i> KE; ME; Çağatayca: <i>bilmeslik</i> LM, GD, KUŞ, AD, ŞTü, DN]
bilsen-	soymak, sıvamak, sıyırmak [Çağatayca: TN]
biniş-	binişmek [117/8 ME]
birikil-	birikilmek, toplanmak [AH]

biriktür-	biriktirmek, toplamak [“birleştirmek, birbirine uygun duruma getirmek” KB; KE; “toplamak” ME; Çağatayca: KUŞ; Kıpçakça: CC, Kİ] DTS 102a, STEzcan: 35.
biril-	→ bèril-
birşik	vergi [Kıpçakça: Kİ]
birke	büyük havuz, küçük göl, gölcük [Çağatayca: LT]
birle-	Allah’ın birliğini kabul etmek, tevhid [443/14 NF; “Tanrıyı bir saymak” 94/8 ME; Kıpçakça: “bir olduğunu kabul etmek” İM]
birleki	birlikte, beraber [KTef]
birleş-	birleşmek [KTef]
birlik	birlik, vahdet [KB; “vahdet, birlik, teklik, toplanma, topluluk” <i>birlik yèri</i> KE; MM; “vahdet, birlik, tek olma” NF; KTef; Çağatayca: LT, LD, GD, ŞHD, HE, GN, ÇKT, ŞTe, NM, ŞN; Kıpçakça: İM, KS, CC] DTS 102b.
birmeçlik	verme, veriş [Çağatayca: BabD]
bistek	fitil [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 372a-b, <i>bistik</i> DTS 103a.
biş-	sallamak, kıvıldamak [Çağatayca: SD]
bişmiş	pişmiş [Kıpçakça: EM]
bişi	akçe, pul (?) [<i>cahil biligsiz bişi</i> AH]
bişü kıl-	önder kılmak [Çağatayca: ÇKT]
bişürt-	pişirtmek, yemek yaptırmak [KE; Çağatayca: NM]
bişürül-	(bitki için) büyümek, yetişmek [KE]
bitigleş-	yazışmak, fermanlaşmak [KE; “mektuplaşmak” ME]
bitigü	kalem [<i>bitigü bile</i> KB; “Türk diviti vb.” DLT] EDPT 304a, DTS 104a.
bitilgen	yazılı olan [<i>bu er süke bitilgen-ol</i> “bu, adı hep orduda yazılı olan biridir, ordunun daimi üyesidir” DLT] DTS 104a.
bitin-	yazılmak [KB; <i>er bitig bitindi</i> “Adam kitap yazdı.” (Adam kendisini kitap yazar gösterdi). Başka birisinin yardımı olmaksızın yalnız başına yazsa dahi böyle denir” DLT; KTef; “yazılmak, kaydedilmek” KT] EDPT 307a, DTS 104a.
bitiptür-	yazıp durmak, yazmakta olmak [Çağatayca: BN]
bitir-	→ bitür-

bitiş-	yazmakta yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña bitig bitişdi</i> “o, bana kitap yazmakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 309b, DTS 104a.
bititdeçi	yazdırıcı, yazdıracak olan [DLT]
bititgü	yazılacak [DLT]
bititgüçi	yazdırıcı [DLT]
bitker-	bitirmek, sona erdirmek [KE]
bitle-	bit aramak [<i>er bit bitledi/ bitladı</i> “adam bit aradı” DLT; Kıpçakça: “bitini temizlemek” Kİ, BM, EZ, “bitlenmek” KM] EDPT 305b, DTS 104a.
bitlen-	bitlenmek [Kıpçakça: KM]
bitmek	bitme, yetişme [Kıpçakça: KM]
bitrik	dılak, bızır; Arğu lehçesinde ‘fıstık’ [DLT] EDPT 307b, DTS 104a, Hauenschild 1994: 39.
bitük	kısık gözlü [Kıpçakça: Kİ]
bitür-	bitirmek [ME; Çağatayca: <i>bitir-</i> NM, <i>bitür-</i> SD; Kıpçakça: <i>bitir-</i> CC, İM, BM, “işini görmek, bitimek” <i>bitür-</i> KM, KF]
bitürmekllik	(iş) bitirme [ME]
bizel-	→ bezel-
bitse	ev sahibi [DLT]
boçı	çok inleyen ut [<i>bōçı kopuz</i> “inleyen kopuz, ud.” Bu kaz göğsü adı verilen sazlardan biridir. DLT] <i>poçı</i> EDPT 293a
bodallıq	ordudaki sağ kol, sol kol, merkez, bölük gibi çeşitli topluluklardan birinde görevi olan askerin bağlı bulunduğu birliği, savaştaki yeri [Çağatayca: BN]
boğaq	damağın altı [Kıpçakça: EK]
boğalık	suyu bozulmuş kuyu [Kıpçakça: EZ]
boğazdaq	yutak [Kıpçakça: EK] <i>boğurdaq</i> OTWF I: 105.
boğcama	büyük bohça, yatak eşyalarının bulunduğu yığın [Çağatayca: BN]
boğnaq	bardaktan boşanırcasına yağın yağmur [Kıpçakça: İH] EDPT 316b
boğdur-	suyun aktığı yöne set çekerek havuz oluşturmak [Çağatayca:BN] EDPT 313a, DTS 109b.
boğış	boğum, eklem [ME]

boğla-	bohçalamak [<i>ol tön boğladı</i> “o elbiseyi bohçaladı” DLT] EDPT 315a, DTS 109b.
boğlan-	bohçalanmak, sandıklanmak [<i>tön boğlandı</i> “elbise bohçalandı, sandıklandı” DLT] EDPT 315b, DTS 109b.
boğlun-	boğulmak [<i>at boğlundi</i> “at vb. boğuldu” DLT] EDPT 315b, DTS 109b, OTWF II: 641.
boğmağ	gömlek düğmesi; altından vb. yapılan gerdanlık (yüz görümlüğü) [DLT; “kolye” KE] EDPT 315b, DTS 109b.
boğmağla-	(düğme vb.) iliklemek [<i>könlek boğmağladı</i> “gömleğin düğmelerini vb. ilikledi” DLT] EDPT 315b, DTS 109b.
boğmağlan-	iliklemek [<i>er boğmağlandı</i> “adam gömleğini ilikledi” DLT] EDPT 315b, DTS 109b.
boğnağlan-	parça parça olmak, parçalı olmak, parçalanmak [<i>bulut boğnağlandı</i> “bulut parçalı oldu (? Hava parçalı bulutlu oldu)” DLT] EDPT 317a, DTS 109b.
boğra	bir tür hamur işi yemek [Çağatayca: HM]
boğruğ	tıka basa dolu olan çuval, dağarcık, tulum vb. şeylerde olan girinti ve çıkıntılar [DLT] EDPT 318a, DTS 109b.
boğrul	dolu olan (çuval vb.) kaplardaki girinti, çıkıntı, yama vs; ağaran [<i>boğrul kōy</i> “boğazı ağaran koyun” DLT] EDPT 318a, DTS 109b, OTWF I: 99.
boğşun-	(kemik eklem yerinden) çıkmak [ME]
boğtur-	boğdurmak, boğdurmasını emretmek [<i>ol anı boğturdu</i> “o, onu boğdurdu, boğulmasını emretti” DLT; Çağatayca: “suyun aktığı yöne set çekerek havuz oluşturmak” BN] EDPT 313a-b, DTS 109b.
boğul-	boğulmak [<i>er boğuldu</i> “adam (ve başkası) boğuldu” DLT; KT; ME; Çağatayca: GN; Kıpçakça: CC] EDPT 314b, DTS 109b.
boğum	parmağın boğumu, boğum, eklem yeri [Kamışın ve kindıra otunun boğumunada <i>boğum</i> denir DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 315b, DTS 109b, OTWF I: 296.
boğundi	hayvanların mesanesi [DLT] EDPT 316b.
boğuzlağı	boğaz, nefes borusunun üst kısmı, gırtlak [Çağatayca: ML]
boğuzlamak	kesme, boğazlama [Çağatayca: ÇKT]

- boğuzlan-** boğazı kesilmek [KE; MM; NF; KT; Çağatayca: “boğuzlanmak, kesilmek” ÇKT; Kıpçakça: İM] EDPT 322b, DTS 110b, OTWF II: 595.
- boğuzlaş-** boğazlaşmak [ME]
- boğuzlat-** boğazını kestirmek [KE]
- boğsa-** gönülsüz yapmak [*ol añar bohsadı* “o, onun emrini kabule yanaşmadı ve işi gönülsüz yaptı” DLT; Çağatayca: “dokunaklı, yanık bir sesle ağlamak” ML] EDPT 320b.
- bohsak** çolak [*ahsak bohsak* “topal ve çolak olanlar için söylenir, ikileme yoluyla kullanılır” DLT] EDPT 320b.
- bohsat-** kışkırtmak [*ol oğlını tışka bohsattı* “o, oğlunu bir işte, kafa tutmaya kışkırttı” DLT] EDPT 320b.
- bohsuk/ boğsuk** lale, kölelerinin boyunlarına geçirilen demir halka [DLT] EDPT 320b, DTS 115b.
- bohsuqlan-** eli boynuna bağlanmak [DLT] EDPT 320b-321a, DTS 115b.
- bohtay** elbise bohçası [DLT] EDPT 313a, DTS 115b.
- bōk** yansıma ses (içi boş olan şeyler yere düşüp yarılınca çıkan ses) [*kāgun bōk yērke tüşdi* “kavun pat diye düştü.” İçi boş olan şeyler yere düşüp yarılınca *boğ etti* denir ki çıkardığı sesin yansımasıdır. DLT] EDPT 311a, DTS 112a.
- boğ-** topallamak [*ol adağın boğdı* “o, ayağını topladı, uzatılmışken kendisine doğru çekti” DLT] EDPT 311b.
- boğla-** pislemek [*yılkı boğladı* Oğuz lehçesinde “hayvan pisledi” DLT] EDPT 315a, DTS 112b.
- boğukluğ** havsalalı, leğenli [*boğukluğ er* “havsalalı, leğenli adam” DLT] EDPT 314a.
- boğul-** burkulmak, bükülmek [*adağ boğuldu* “ayak büküldü, burkuldu”, (yayılmış olan ayak büküldü, toplandı) DLT] EDPT 314b.
- boğun-** bükmek [*er adağın boğundi* “adam yayılmış olan ayağını büküdü” DLT] EDPT 316b, DTS 112b.
- boğurda-** fokurdamak [ME]
- boldur-** yapmak [ME; Çağatayca: “yapabilmek, meydana getirmek, gerçekleştirebilmek” ÇKT, “bir şeyi ortaya koymak, meydana getirmek, hedefine, gayesine ulaşmamak, bir şey ortaya koyamamak,

	geri kalmak, kuvvetten düşmek, yorulmak (at için) BN, TEH; Kıpçakça: Kİ, BM]
bolğan	bütün [Çağatayca: BN]
bolğuluq	olur, olmalı [KTef]
bollaş-	hamile kalmak [Kıpçakça: CC]
bolul-	olunmak [Çağatayca: HM, <i>nişāna b.-</i> BN, ML, TEH, NM]
bolumsuz	layık olmayan [KB; Çağatayca: <i>bolumsuz</i> “hiçbir işe yaramayan” BN] DTS 112a.
bolun-	olmak [KB; “olunmak” MM; <i>hoşnūd bolun-</i> “olunmak” KT; Çağatayca: “olunmak” SS; Kıpçakça: MG, “olunmak” İM, <i>bolun-</i> MG, İM]
boluş	yardımlaşma, yardım [<i>ol maña boluş kıldı</i> “o, bana sözle yardım etti” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 345a, DTS 112a, OTWF I: 272.
boluş-	birlikte olmak, yardımlaşmak [<i>ol maña boluşdı</i> “o, benden yana çıktı, benimle birlikte oldu” DLT; “oluşmak, (işe) koyulmak, girişmek” Çağatayca; Kıpçakça: KM, Kİ, CC] EDPT 345a-b, DTS 112a, OTWF II: 555.
bolut	(b. ad.) meşe ağacı [Çağatayca: BN]
bolut-	türetmek, îcat etmek [ME]
borba-	savsaklamak [<i>er işig borbadi</i> “adam işi savsakladı, üzerine düşmedi” DLT] EDPT 356b.
borbağ	işi ertelemek, geciktirmek [DLT] EDPT 356b.
borbal-	karışmak [<i>anıy işi borbaldı</i> “onun işi karıştı” DLT] EDPT 356b.
borbaş	karışık, sarpa sarmış [<i>borbaş iş</i> “neresinden çıkılacağı belli olmayan karışık iş, sarpa sarmış iş” DLT] EDPT 356b.
borbaş-	karışmak [<i>iş borbaşdı</i> “iş vb. karıştı” DLT] EDPT 356b.
borbat-	karıştırmak, geciktirmek [<i>ol anıy şın borbattı</i> “o, onun işini karıştırdı ve geciktirdi” DLT] EDPT 356b.
borduz	bahçe, bostan [‘Arı Türkçe değildir’ ibaresi yer almaktadır. DLT] EDPT 359a
borla	üzüm bağı [Kıpçakça: KM, CC]
borlaq	(sık yapraklı genç ve gür) ağaç [ME]
borsmuq	(h. ad.) porsuk; keler gibi küçük bir hayvan [Kişi tombullukta buna benzetilir. Oğuzlar /m/yi atarak <i>borsuq</i> derler. DLT; Kıpçakça: BM,

Kİ] *borsuq* EDPT 368b→ *borsmuq* EDPT 369a, DTS 113a, OTWF I: 101, Hauenschild 2003: 6 3-64.

- bortağ** → **burtağ**
- bortaq** → **burtağ**
- boşal-** boşalmak [Kıpçakça: GT]
- boşat-** boşatmak, nikâhı sona erdirmek; boşaltmak [DLT; KB; NF; Kıpçakça: “boşaltmak, gevşetmek” MG, “boşaltmak” EK, CC, EZ] EDPT 378a, DTS 113b.
- boşatmağlık** boşaltma, boş ve hiç etme [Çağatayca: BabD]
- boşattır-** boşattırmak [Kıpçakça: EK]
- boşğutlan-** çıracak sahibi olmak [*er boşğutlandı* “adam, çıracak sahibi oldu” DLT] EDPT 380a-b, DTS 114a.
- boşlağ** boş, avare [*boşlağ*, *boşlağ yorı-*, *boşlağ yügür-* KB; *boşlağ nēñ* “boşlak, boşlanmış, serbest bırakılmış şey.” Buradan alınarak *boşlağ yılkı* ‘boşlak, bağlı olmayan hayvan’ denir” DLT; “boş, gevşek” *sözün boşlağ idma, til b.*, *boşlağ* yerine *boşluğ* AH; “(başı) boş, âvâre” *boşlağ kıl-* ME] EDPT 381b, DTS 114b.
- boşlağlan-** öğüt tutmamak, düşünmeden işe kalkışmak [*er işda boşlağlandı* “adam, işe düşünmeden girişti ve öğüt tutmadı.” Atasözü: *boşlağlansa boşuqlanur* “düşünmeden işe girişip akıl verenlere aldırmayan kişinin eli boynuna bağlanır.” DLT] EDPT 382b, DTS 114b.
- boşluk** boşluk, kurtulma, serbest kalma [KB; Çağatayca: *boşluk* NM] EDPT 381b, DTS 114b.
- boştı, boştı** haber, müjde [KTef]
- boşuğu** salıverilme/ azat edilme zamanı [*at boşuğu boldı* “atın vb. salıverilme/ azat edilme zamanı geldi” DLT] EDPT 380a.
- botalık** yavrulu, yavrusu olan deve [Çağatayca: TEH]
- botar (?)** hasır otu pamuğu [DLT]
- botlaci** gebe (deve) [*botlaci kıl-*ME; Kıpçakça: İM]
- botur** pütür, pürtük, çıkıntı, küçük kabarcık [Çağatayca: *kotur botur* BN]
- böy** (b. ad.) yenilen bir ot [DLT] EDPT 380b, DTS 110b, Hauenschild 1994: 39.
- boyacı** → **boyağcı**

boyağcı	boyacı [NF; Çağatayca: NM; Kıpçakça: CC, İM, <i>boyaçı</i> KM]
boyağçılık	boyama işçiliği [KE; Çağatayca: <i>boyağçılık</i> TEH]
boyağlıg	boyalı [<i>boyağlı bol-</i> ME; Çağatayca: BV]
boyağlı	→ boyağlıg
boyal-	boyanmak [Çağatayca: BV, FK, ŞHD, GS, ŞN]
boyan-	boyanmak [NF; Çağatayca: ŞHD, GS; Kıpçakça: İM]
boyamak	boyama [Kıpçakça: EM]
boyatucu	boyacı [Kıpçakça: EZ]
boyba-	savsaklamak, yüz üstü bırakmak [<i>ol işığ boybadı</i> “o, işi savsakladı, yüz üstü bıraktı” DLT] EDPT 385a.
boydaş	aynı boyda olan, akran [Çağatayca: BV, HBD, NN]
boymaş-	karışmak [<i>ış kamuğ boymaşdı</i> “iş vb. karıştı” DLT] EDPT 386a, DTS 110b, OTWF II: 656.
boyna-*	asi olmak [DLT] EDPT 386b-387a, DTS 110b, OTWF I: 163.
boynağ	itaatsiz, asi, isyankar [KE; “inat, dikkafalı, itaatsiz” KTef; “zorba, cebredici, isyankâr; kibirli” <i>boynağ, taş boynağ, yolsuz boynağ</i> KT] OTWF I: 163.
boynağuluk	asilik, isyan [<i>boynağuluk kıl-</i> KE; “itaatsizlik, inatçılık” KTef; “azgınlık, aşırılık; gurur, kibir” KT; “itâatsizlik” <i>boynağuluk kılış-</i> ME]
boynağ	dağ yolu, belen; kertenkele [DLT] EDPT 386b, DTS 110b, OTWF I: 40-41, Hauenschild 2003: 65-66.
boynat-	dikbaşlılık etmek [<i>ol oğlunu işka boynattı</i> “o, çocuğunu bir konuda dikbaşlılık etmeye itti” DLT] EDPT 387a, DTS 110b.
boyunla-*	boyuna vurmak, boyuna şapşaklamak [DLT; Kıpçakça: “sille vurmak” KM, Kİ, BM, “kucaklamak” EZ] EDPT 387a, DTS 111a.
boyunlu	boyunlu [Kıpçakça: İN, KH]
boyul-	→ boğul-
bozar-	rengi kaçmak, sararmak [Çağatayca: ŞTe]
bozat	beyaz at [Kıpçakça: BM]
bozdur-	bozdurmak [Çağatayca: ŞHD]
bozğunluk	yanlış, saçma [<i>bozğunluk kıl-</i> ME]
bozlamak	bağırıtı, (develerin) homurtusu [KTef]
bozlan-	bozulmak [Kıpçakça: EZ]

bozlaş-	bağırmaq, ağlamak [Çağatayca: KUŞ]
bozlat-	böğürtmek [<i>ol botom bozlattı</i> “o, boduğu vb. böğürttü” DLT] EDPT 392a, DTS 115b.
bozluk	bozluk, grilik [<i>bozluk</i> 162-4 ME]
bozmağ, bozmaq	bozma [Çağatayca: SS]
bozuğ	→ bozuq
bozuğluk	bozukluk [Çağatayca: ŞN]
bozuq	bozuk [<i>buzuq ew</i> “yıkık ev” DLT; “bozuk, kırık, yıkık” KB; <i>bozuq kıl-</i> ME; Çağatayca: <i>bozuq</i> ŞHD, SS, FŞ, GS, NM, <i>bozuğ</i> KMD, SS, FŞ, GS, NM, BHD, ŞN] EDPT 390b, DTS 116a.
bozulmağlıq, bozulmaqlıq	bozulma [Çağatayca: ŞN]
bozun	dişleri sökülmüş [Kıpçakça: EZ]
bozuş-	birbirini bozmak, nakzetmek [ME; Kıpçakça: “bozuşmak” İM] EDPT 392b, DTS 116a.
bögdele-	hançerlemek [<i>ol anı bögdeledi</i> “o, onu hançerledi” DLT] EDPT 326a, DTS 116a.
bögen	kör bağırsak [DLT] <i>büken</i> EDPT 328a, <i>büken</i> DTS 132a.
böget	gölcük [ME]
bögey-	söz dinlemek, itaat etmek [Kıpçakça: CC]
böglün-	toplanmak, birikmek [<i>süw böglüندی</i> “su toplandı, birikti”, <i>sü böglüندی</i> “ordu toplandı” DLT] EDPT 327a.
bögövür-	iğrenmek, tiksilmek [Kıpçakça: CC]
bögrek	böbrek [Çağatayca: NM; Kıpçakça: KM, EZ, BV] EDPT 328b, OTWF I: 76.
bögrül	(h. ad.) böğrü ak olan hayvan [<i>bögrül at</i> “böğürleri ağaran at.” Ak koyuna vb. böyle denir. DLT] EDPT 328b-329a, DTS 116a, OTWF I: 99.
bögsül-	çatlamak yarılmak [<i>kāp bögsüldi (?)</i> “kap çatladı, yarıldı.” Herhangi bir kap çatlayıp yarıldığında da yine böyle denir. DLT; “yarılmak, açılmak, yırtılmak” <i>bögsüldi</i> 158-1 ME] <i>bögsül-</i> → <i>bügsül-</i> → <i>bügşül-</i> EDPT 329b-330a.
bögül-	suyun önü kesilerek toplanmak, yığılmak [<i>süw bögülüdi</i> “su kesildi, suyun önü kesilerek toplandı” DLT] EDPT 326b.

bögürle-	böğrüne vurmak [<i>ol anı bögürledi</i> “o, onun böğrüne vurdu.”, <i>ol yağını bögürledi</i> “o, düşman saflarına bir sağdan, bir soldan dalarak yendi. Ordunun karşısına çıkmadı.” DLT] EDPT 329a, DTS 116b.
bögüş-	kesmekte yardım etmek; yarışmak [<i>ol maña sūw bögüşdi</i> “o, bana suyun önünü kesmekte yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 329b.
bök I	orman, sık ağaçlık [<i>bök</i> DLT; KT] EDPT 324a, DTS 117a.
bök II	aşık kemiğinin, sırtının oyunda yere değmesi [buna <i>çik bök</i> de denir DLT]
bökseglen-	kız göğsü belirlemek [<i>kız bökseglendi</i> “kızın memesi belirdi” DLT] EDPT 329b, <i>böksüklen-</i> DTS 117b.
böktir	dağlardaki çukur ve sert yerler [<i>ağa böktir üze yordım</i> “dağın sert yamacı üzerine çıktım” DLT] <i>bögtür</i> EDPT 325.
bökürci	yatalak [<i>bökürci bol-</i> ME]
böküt-	ağır gelmek, doyunluk hissi gelmek [<i>yāğlığ āş meni böküttü</i> “yağlı yemek, kalbime ağır geldi ve doyunluk hissi geldi; karnım dolmadan şiştim.” Birisi başkasının gözünü doyuracak kadar mal verse yine böyle denir. <i>Ol meni tawarın bökütti</i> “o, beni mala doyurdu” DLT] EDPT 325b, DTS 132b.
böliš-	bölüşmek, bölümlere ayrılmak [Çağatayca: ŞTü; Kıpçakça: KF]
bölük-	bölüklere ayrılmak [<i>köy bölükti</i> “koyun bölüklere ayrıldı.” Herhangi bir hayvan sürüsü bölük bölük bir yerde toplanırsa yine böyle denir. DLT; Çağatayca: <i>bölek bol-</i> ÇKT] EDPT 340b, DTS 117b-118a, OTWF II: 646.
böñ	tombul, iri; yansıma ses [<i>böñ kişi</i> “iri cüsseli ve kısa boylu adam; tombul”, <i>böñ etti</i> “ağır bir şey yere düşüp pat (veya güm) diye ses çıkardı” DLT]
börçek	perçem, züluf, kahkül [KTef]
börkçi	külahçı dükkanı [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 363a, DTS 118a.
börklüg	börklü [<i>börklüg er-</i> KE; “eş, zevce” KTef]
börle-	tomurcuklanmak [Kıpçakça: CC]
bös-	dövmek [<i>er kılın bösdü</i> “adam kölesini öyle dövdü ki!” DLT] EDPT 371a-b.
bösgeç	çörek [DLT] EDPT 373b.

bösüg	dayak, tuzak [<i>ol kulin bösüg bösdi</i> “o, kölesine tuzak kurdu.” “Öyle bir dövdü ki” anlamına da gelir. DLT] EDPT 373b.
böşek	(h. ad.) bit [Kıpçakça: TA]
böşgel	yufka ekmek [Hākānlı lehçesinde ‘yufka ekmek’ DLT] EDPT 381a.
bötüm	ekşi (yüz) [<i>bötüm yüzlüg bol-</i> ME]
bözlüg	bezli [Çağatayca: FK]
buçğaklan-	(bir şeyin) köşe ve uçları olmak [<i>buçğaklandı neñ</i> “bir şeyin köşeleri ve uçları oldu” DLT] EDPT 295a, DTS 119b.
buçuq	→ bıçuq
buday buday	Özbeklerce kullanılan, hiçbir vezne uygunluk göstermeyen bir şarkı türü [Çağatayca: ME]
budursın	(h. ad.) bıldırcın [şiiir: <i>özüm mēniñ budursın/ otı anıñ çaqlanur</i> “benim özüm, bıldırcın gibi, sevgi ateşinin çevresinde dönüp dolaşır” DLT; <i>buldurcın</i> KE; <i>buldurçın eti</i> KT] EDPT 309a, DTS 120a, Hauenschild 2003: 72-73.
buğuş-	ayrılmak [<i>buğuşdı nēñ</i> “bir şey ayrıldı.” Ata biner gibi oturulduğu zamanki bacaklar gibi. DLT] EDPT 309b.
buğut-	öldürmek, ölünceye kadar tutmak [<i>ol kişini tumluğka buğuttı</i> “o, adamı soğukta öldürdü, ölünceye kadar soğukta bıraktı.” DLT] EDPT 301a.
buğa	Hindistan’dan getirilen bir ilaç [sarı ve boz renkte olur. İlkine <i>sāriğ buğa</i> , ikincisine <i>bōz buğa</i> denir. DLT] EDPT 312a, DTS 120a.
buğar-, buğra-	kertmek [<i>ol yığaç buğardı</i> “o, ağaç kertti.” Aslı <i>buğradıdır</i> . DLT] EDPT 318b, DTS 120b.
buğlat-	tütsülemek [Kıpçakça: EZ]
buğrağü	erkek deve gibi [KB] EDPT 319a, DTS 120b, OTWF I: 162.
buğralan-	aygır olmak [<i>tēwe buğralandı</i> “deve, aygır oldu” DLT] EDPT 320a, DTS 120b.
buğrul-	ıtır saçmak, güzel koku yaymak [KTef]
buğruş-	(ağaç vb.) kertmekte yardım etmek, yarış etmek [<i>ol maña yığaç buğruşdı</i> “o, bana ağaç kertmekte yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 318b, DTS 120b.
buğurda	kıvırcık [<i>buğurda saç</i> “kıvırcık saç” DLT] EDPT 319a.
buhaltuq	çelenk [Kıpçakça: İH]

buhsam	boza, darıdan yapılan bir içki [DLT] <i>buhsam</i> DTS 130a.
buhsı	bir yemek adı [DLT] EDPT 320a-b, DTS 130a.
bujın	(b. ad.) ‘çöpleme’ denilen ağılı bir ot, ‘marulcuk’ [DLT] EDPT 296a.
bukaç	toprak su kabı -testi- veya toprak kap -güveç- [<i>ëşiç bukaç</i> “kap kacak.” Bu ikisi ikileme olarak söylenir. DLT] EDPT 312b, DTS 125a.
buқаd-, buқat-	boğa olmak [<i>buzağı buқatti</i> “buzağı boğa oldu ve boğaların arasına katıldı.” Bunun aslı <i>buқаdtı</i> biçimindedir. DLT] EDPT 313a, DTS 125a.
buқағulan-	zincire vurulmak [ME]
buқal-	kesilmek [Çağatayca: BabD]
buқra-	huysuzlanmak [<i>at suçıdı buқradı</i> “at çifte atıp huysuzlandı” bu kelime yalnız kullanılmaz, <i>suçıdı</i> kelimesiyle birlikte kullanılır DLT] EDPT 318b.
bula-	pişirmek [<i>kozi buladı</i> “kuzuyu vb. pişirdi” DLT; “bulamak, bulaştırmak” ME; Kıpçakça: “sallamak” İH] EDPT 333a, DTS 121b.
bulaca	bulaca [Kıpçakça: EM]
bulaq	(h. ad.) haşarı at [KB; <i>bulaq at</i> “boyu kısa, sırtı geniş at” DLT] EDPT 336a-b, DTS 122a.
bulamaç	→ bulgama
bulamaқ	→ bulgama
bulan	(h. ad.) Kıpçak bölgesinde yaşayan, avlanan iri bir yaban hayvanı [DLT; Kıpçakça: “yaban eşiği” EZ] EDPT 343a, DTS 121b, Hauenschild 2003: 75-76.
bulaştır-	kariştirmek, bulaştırmak [Kıpçakça: KM, İM]
bulat-	pişirtmek, pişirilmesini emretmek [<i>ol kōzi bulattu</i> “o, kuzuyu tencere buğusunda pişirtti, kuzunun tencere buğusunda pişmesini emretti.” Tencere buğusunda pişirilen her şey için böyle denir. Bunun aslı <i>būladtı</i> biçimindedir. DLT] EDPT 334b, DTS 122a.
buldunı (?)	yaş veya kuru üzüm katılmış tatlı süt ve/ veya ekşi yoğurt karışımı [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 335a-b, DTS 122a.
bulduқ	gelir, varlık [KTef]

- buldur** yansıma ses [*tāş kuğuğka tüşti buldur buldur etti* “taş kuyuya düştü paldır küldür etti.” Yani böyle ses çıkardı. DLT] EDPT 334b, DTS 122a.
- buldurcın** → **budursın**
- buldurçın** → **budursın**
- bulduz-** buldurmak [*bulduzdi nēñni* “o, bir şeyi buldurdu” DLT] EDPT 335a, DTS 122a, OTWF II: 708.
- bulğaklık** fitne, fesat [KT]
- bulğama** yağsız ve tatsız bulamaç [DLT; *bulamak kıl-*, *bulamak biş-* NF; Çağatayca: *bulamağ* “bulamaç, bir tür yemek” ML; Kıpçakça: *bulamaç* “un çorbası” EM, EZ, *bulğamaç* BM, Kİ] EDPT 338a, DTS 122a, OTWF II: 317, Tietze I: 391b.
- bulğamaç** → **bulğama**
- bulğaş** düşmanın yaklaşmasından dolayı halk arasında çıkan kargaşa [DLT] EDPT 336b, DTS 123a, OTWF I: 265.
- bulğaştur-, bulaştur-** bulaştırmak, kirletmek [NF; “örtmek” MM; “karıştırmak, birbirine katmak” KTef; Kıpçakça: CC, EZ]
- bulğaşuk** karışık, anlamsız, girift [*bulğaşuk sözle-* NF; “karışık, karmaşık” KTef; “kapalı, karışık” *bulğaşuk bol-* ME; Kıpçakça: İM]
- bulğuna, malğuna** (b. ad.) ilgin ağacına benzeyen gevrek, kızıl renkli, develerin yediği bir ağaç [DLT] EDPT 338a, DTS 123a, Hauenschild 1994: 40.
- bulutlan-** bulutlanmak [*kök bulutlandı* “gök bulutlandı” DLT; ME; Kıpçakça: *bulutlan-* EZ] EDPT 335b, DTS 123a.
- bulna-** esir etmek, tutsak etmek [KB; “esir almak” *er yağını bulnadı* “adam düşmanı esir aldı” DLT; KE; ME] EDPT 344a, DTS 123a-b.
- bulnat-** esir ettirdi, emir verip esir ettirmek [*ol anı bulnattı* “o, onu esir ettirdi, emrine binaen esir alındı” DLT] EDPT 344a, DTS 123b
- bulov** topuz [Kıpçakça: CC]
- bulunla-** ganimet almak [Kıpçakça: Kİ]
- bulunluğ** esaret, tutsaklık [ME]
- buluş** kişinin yaptığı işten elde ettiği yarar, kazanç [DLT] EDPT 345a, DTS 124a, OTWF I: 268.

buluş-	buluşmak [<i>olar �kki bir birig buluşdı</i> “onlar ikisi birbiriyle buluştular.” DLT; “buluşmak; yaklaşmak, dostça yaklaşmak; hemfikir olmak” KE; Kıpçakça: K�, EZ] EDPT 345b, DTS 124a, OTWF II: 555.
bulutlan-	→ bulıtlan-
bura-	burmak, çevirmek [Kıpçakça: �N]
burç	(b. ad.) biber [Kıpçakça: EM, KM]
buraklan-	ter taneleri olmak, terlemek [<i>ter buraklandı</i> “burak taneleri gibi ter vb. ıktı” DLT] EDPT 358a, DTS 125b.
buralak	(b. ad.) sahra lalesi [Kıpçakça: K�]
burda-	yağlı, besili olmak [ağatayca: TEH]
burđua	k�c�k boru [Kıpçakça: CC]
burı	okun ucuna geçirilen temrenin ivisi; içecek kaplarının yarılmaması iin ağzına destek yapılan tahta [<i>başak burısı</i> “temren ivisi” DLT] <i>b�ri</i> EDPT 356b.
burış	deride ve elbisedeki buruşukluk [DLT] <i>b�riş</i> EDPT 369b, <i>b�riş</i> DTS 133a.
burkıt-	ekşitmek, buruşturmak [<i>ol y�zin burkıttı</i> “o, y�z�n� ekşitti, buruşturdu” DLT] EDPT 361a, DTS 126a, OTWF II: 646.
burkuğ	derinin vb. b�z�lmesi [DLT] EDPT 360b, DTS 126a, OTWF I: 185.
burkur-	buruşmak [<i>�şler y�zi burkurdı</i> “kadının y�z� buruştu.” Deri b�z�ld�ğ�nde de b�yle denir. DLT] EDPT 361b, DTS 126a.
bursa	tatar ekmeği [Kıpçakça: EZ]
burslan	(h. ad.) kaplan [DLT] EDPT 368b-369a, DTS 126a, Hauenschild 2003: 76.
bursu	(b. ad.) yazın biçilip kurutularak, kışın hayvanlara verilen ot [Çağatayca: BN]
burta	altın kırıntıları [DLT] EDPT 358b, DTS 126a.
burtağ	bozuk, sarp yol [Çağatayca: <i>bortağ</i> FK, <i>bortak</i> FK, <i>burtağ</i> “inişli çıkışlı, sarp ve bozuk yol” BN, ML, NN, <i>burtak</i> BV, NN]
burtağlık	yolların inişli çıkışlı, sarp ve bozuk olması hali [Çağatayca: BN]
burtak	→ burtağ
burtart-	(y�z) ekşitmek [ME]

burtla-	altın parçaları yapıştırmak [<i>ol bürk burtaladı</i> “o, başlığa altın parçaları yapıştırdı” DLT] EDPT 359b.
burtlan-	altın kırıklarıyla bezenmek [<i>bürk burtalandı</i> “külâh altın kırıklarıyla bezendi” DLT] EDPT 359b, DTS 126a.
burtur	ekşi yüzlü [Kıpçakça: EZ]
bur(u)n-	kıvrılmak, dolamak [KE]
burunçağ	ince bez [Çağatayca: DN]
burunduğla-	burunsallık takmak, yular takmak [Kıpçakça: EZ]
burunla-	burnuna vurmak [<i>ol anı burunladı</i> “o, onun burnuna vurdu” DLT] EDPT 368a, DTS 126b.
burunrak	daha önce [Çağatayca: LM, GD, SS, SM, BN, ŞTe, GS]
buruğ	bir ok atımı mesafe [<i>buruğ attı</i> “bir ok atımı yere attı” DLT] EDPT 367a, DTS 126b.
buruş	burma, buruşturma, buruş [Çağatayca: BabD]
buruş-, bürüş-	buruşmak [<i>buruşdı nēḡ</i> “nesne, asık çehre gibi buruştu” DLT; Çağatayca: ŞN; Kıpçakça: CC, EZ] EDPT 370a, DTS 127a, OTWF I: 344.
burut-, burıt-	buğulandırmak; yel çıkardı [<i>ōt eşični burutti</i> “ateş tencereyi vb. buğulandırdı”, <i>oğlan burutti</i> “çocuk pis kokan yel çıkardı”, <i>buritti</i> biçiminde de söylenir. DLT; Kıpçakça: “kabarmak, buğulandırmak” EZ] EDPT 359a, <i>burut-</i> DTS 127a.
bus	nefes, soluk [Kıpçakça: CC]
bus-	pusu kurmak, gizlenmek, saklanmak [KB; <i>bēg yağıka busdı</i> “bey, düşmana pusu kurdu” DLT; “pusuya yatmak” <i>busuğlı ecel</i> AH; “pusmak, gizlenmek, tuzak kurmak” KE; Çağatayca: “sinmek, gizlenmek” MM; “pusmak, pusu kurmak, dışarı firar etmek” ML] EDPT 371a, DTS 127b.
busağa	pabuç yamalığı [Kıpçakça: EZ]
busar-	puslanmak, sislenmek [<i>kōk busardı</i> “gök pusardı, sis koptu” DLT] EDPT 374b, DTS 127b, OTWF II: 500.
bustulu	(b. ad.) sergin otu, öksüz otu, kara pazı, bir tür sarmaşık [DLT] EDPT 372b-373a, DTS 127b, Hauenschild 1994: 41.
busuğ	pusu, tuzak [KB; DLT; KE; Kıpçakça: <i>busu</i> KM] EDPT 373a, <i>pusuğ</i> DTS 127b.

busuğcı	pusu kuran, tuzak kuran, pusuya yatan [KB] EDPT 373b, <i>pusuğcı</i> DTS 127b.
busuğ-	pusuya girmek [<i>er busuğtı</i> “adam pusuktu, pusuya girdi” DLT] EDPT 373b, DTS 127b, OTWF II: 702.
busuğ-	birbirlerine karşı pusu kurmak [<i>bėgler busuğtı</i> “beyler birbirine karşı pusu kurdu” DLT] EDPT 375a, OTWF II: 661.
buş-	boşalmak, ayrılmak, ayrı kalmak [Çağatayca: BV, GN]
buşak	sıkıntılı [<i>buşak er</i> Oğuzların lehçesi ile (ona yakın olan) başka lehçelerde ‘sıkıntılı adam’ DLT] EDPT 379a, DTS 128a, OTWF I: 394.
buşaklık	hiddet [KB] EDPT 380a, DTS 128a.
buşı	hiddetli, sinirli, hırçın [<i>buşı, buşı bol-</i> KB] EDPT 377a, DTS 128a, OTWF I: 341.
buşılık	hiddetlenme, kızma [KB] EDPT 382b, DTS 128b.
buşruğ	dargınlık, öfke [ME]
buştula-	müjdelemek [ME]
buştulaş-	müjdeleşmek [ME]
buşuğ-	sinirlenmek [KE]
buşurđan-	müteesif olmak, kederlenmek, sinirlenmek [Çağatayca: ML]
buta	(bitki için) gövde [KT; “kökünden veya gövdesinden çıkar çıkmaz, dal ve yaprakları yerlere doğru yayılan funda veya çalı görünümündeki herhangi bir bitkinin bu şekline verilen isim; çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların hepsi taçlı, taç yapraklı” <i>buta bol-, buta çığ-</i> “öbek öbek çıkmak”, “asmanın kökü” BN] DTS 129b.
butan-	budanmak, budar gibi görünmek [<i>yığaç butandı</i> “ağaç budandı.” Adam, ağacı budar gibi, keser gibi göründüğü zaman da böyle denir. DLT] EDPT 307a, DTS 129b.
butı-, buta-	budamak, kesmek [DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 300a, DTS 129b, OTWF I: 44.
butığla-	budamak, dallarını kesmek [<i>ol yığaçığ butığladı</i> “o, ağacı budadı, dallarını kesti” DLT] EDPT 302b, DTS 129b.
butđa	pirinçle pişmiş süt, sütlaç [Kıpçakça: EZ]
butđar-	inandırmak [Çağatayca: FK]

butla-	butunu ısırmak [<i>it erig butladı</i> “köpek adamı baldırından kaptı.” Biri öbürünün baldırına vurduğunda da böyle denir. DLT] EDPT 305b, DTS 130a.
buturğak	(b. ad.) pıtrak; fıstık biçiminde çengelli bir diken [DLT] EDPT 309a, DTS 130a, Hauenschild 1994: 41-42.
buy-	donmak [Kıpçakça: İH]
buylu	yavaşa, devenin burnuna geçirilen burunduruk [DLT]
buyrul-	görevlendirilmek, emir almak [NF; Çağatayca: “emredilmek, istenmek, buyrulmak” BabD, HN; Kıpçakça: İM, KF]
buyurçuk	(h. ad.) yelve kuşu [Kıpçakça: EZ]
buyurla-	hediyeye kabul etmek [Kıpçakça: KM]
buyurul-	buyurulmak [Çağatayca: GN, “buyurulmak, emredilmek” BN, TEH; Kıpçakça: KF]
buyurun-	buyurmak, emretmek [ME]
buz	buz [KB; <i>buzdan sūw tamar</i> “budan su damlar” DLT; KE; Çağatayca: <i>muz</i> FK, MKb, ŞHD; Kıpçakça: İM, KM, EK, EM, BM, CC, EZ] EDPT 389a, DTS 130a
buzavlık	buzacı, buzacı olan [Çağatayca: <i>buzavlık gürk</i> “buzacı olan gergedan” BN]
buzı	yanma dolayısıyla ekmeğin üzerinde beliren siyahlık [<i>etmek buzı boldı</i> “ekmeğin yüzü yandı” DLT] EDPT 390a.
buzla-	kırağı yağmak, donmak [Kıpçakça: İM, EZ]
buzlan-	buzlanmak, buz tutmak [Kıpçakça: GT]
buzuğluğ	→ buzuğluk
buzuğluk	bozukluk, haraplık [Çağatayca: <i>buzuğluğ</i> MKb, LT, FK, BN, NN, TEH <i>buzuğluk</i> LT, FK, HBD, BN, TEH, <i>buzuqluk</i> BN]
buzuğrak	daha bozuk, daha harap [Çağatayca: LM]
buzuqluk	→ buzuğluk
buzunluk	felâket, bozukluk [KTef]
buzuş-	bozmakta yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña ew buzuşdı</i> “o, bana ev, çadır bozmakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir DLT; Çağatayca: “bozuşmak” ŞTe; Kıpçakça: İM] EDPT 392b, DTS 131a.
büçük-	çürümek [Kıpçakça: İH]

büdüş-	oyun oynamakta, dans etmekte yarışmak [<i>oğlan büdüşdi</i> “çocuklar oyunda yarıştılar” DLT] <i>bödüş-</i> EDPT 309b, DTS 131b.
bük	→ bök
büke	(h. ad.) ejderha, büyük yılan [KB, DLT] DTS 132a, Hauenschild 2003: 78- 79.
büken I	(b. ad.) Hint kavunu [DLT] EDPT 328a, DTS 132a, OTWF I: 86, Hauenschild 1994: 42.
büken II	bağırsak [<i>bükenlerni bağarsuqlarını</i> NF] EDPT 328a, DTS 132a.
büken-	kapanmak [AH]
büklü-	oynamak [Kıpçakça: İH]
büklün-	bükülmek, kıvrılmak [<i>büklüندی nēy</i> “bir şey büküldü, kıvrıldı” DLT] EDPT 327a, DTS 132a, OTWF II: 641.
bükrer-	eğilmek, bükülmek, kamburlaşmak [NF]
bükreert-	eğmek, kamburlaştırmak [NF]
bükrey-	eğilmek, bükülmek [KE; Kıpçakça: “kamburlaşmak” EZ]
bükürül-	kamburlaşmak [Kıpçakça: EZ, “bükülmek” GT]
büktel	orta boylu (insan için), yassı arkalı (at için) [KB; <i>büktel er</i> “orta boylu kimse”, <i>büktel at</i> “kısa boylu, geniş at” DLT] EDPT 325b, DTS 132a, Hauenschild 2003: 36.
büktür-	bükme, kuvratmak [ME]
büktürül-	(ip) gerilmek [ME]
büküm	kadın çizmesi [<i>büküm etük</i> Oğuz lehçesinde “kadın çizmesi” DLT] EDPT 327b, DTS 132a.
bükürtmek	hedef, nişâne [ME]
büküş-	bükmeğe yardım etmek [<i>ol maña täl büküşdi</i> “o, bana dal (ve başkası) bükmeğe yardım etti” DLT] EDPT 329b, DTS 132b.
bül	bozulmuş, bozulan [<i>bül tarıg</i> “üzerinden yıllar geçip tadı bozulan tahıl.” Yağmurdan veya rutubetten dolayı bozulursa yine böyle denir. Zaman geçerek eskiyen şeylere de <i>bül</i> denir. DLT] DTS 132b.
bülgü-	fişkırmak, kaynamak [ME]
bülgür-	büngüldemek [Kıpçakça: EZ]
bürçek	insanın kâkülü, atın perçemi [DLT; “iki kulak arası” ME; Kıpçakça: “ağaç ve ot köklerinde tomurcuk; alındaki kesme seç” KM, İH, <i>pürşek, pürşük</i> EZ] EDPT 357b, DTS 132b.

bürçeklen-	(at vb.) perçem çıkmak [<i>at bürçeklendi</i> “atın perçemi çıktı.” İnsan kâkül bıraktığında da böyle denir. DLT] EDPT 358a, DTS 132b.
bürgelen-	pire gibi sıçramak [<i>er bürgelendi</i> “adam öfkesinden pire gibi sıçradı, pirelendi” DLT] EDPT 364b, DTS 133a.
bürgen-	örtünmek [Çağatayca: HBD]
bürgüç	kılıca benzer enli bir tahta parçası; fırındaki ekmeği çevirmek için kullanılan fırın küreği [DLT] EDPT 362b-363a.
bürke-	çevirmek, başına bir şey örtmek [Çağatayca: FK]
bürkek	bulut [<i>kök bürkek boldı</i> “gök bulutlandı” DLT; KTef] EDPT 363a, DTS 133a.
bürkir-	→ bürkür-
bürkü	hararet [Kıpçakça: BM]
bürkük	damla, zerre [KTef]
bürkür-	fişkirtmek, püskürmek, serpmek [<i>bürkirer, büwkirer</i> KB; <i>kök bürkürdi</i> “Gök bulutlandı, gökyüzünü bulutlar bürüdü”, <i>yuğcı tönka sūw bürkürdi</i> “kumaş beyazlatıcı, kumaşı ıslatmak için üzerine su serpti”, <i>kān bürkürdi</i> “kan fişkirdi, yaradan kan fişkirdi” DLT; Kıpçakça: CC] <i>büvkür-</i> EDPT 292b→ <i>bürkür-</i> EDPT 363b, DTS 133a.
bürküt	(h. ad.) bir tür büyük av kuşu [KE] Hauenschild 2006: 80.
bürülen-	tomurcuklanmak [<i>yığaç bürlendi</i> “ağaç yeni dal çıkardı” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 366a, DTS 133a.
bürme	ağ [DLT] EDPT 366a-b, DTS 133a, OTWF I: 317.
bürt	kâbus, karabasan [bunun için <i>köti (?) bürt</i> de denir DLT] EDPT 358b.
bürtük	tahıl [Kıpçakça: BM, İK]
bürük	bazı şeylerin kenarına halka biçiminde bağlanan ip, torba bağı ve şalvar uçkuru gibi [DLT] EDPT 362b, DTS 133a.
bürül-	buruşturulmak, bükülmek [<i>bitig bürüldi</i> “kitap, mektup (ve başkası) buruşturuldu, büküldü” DLT; Kıpçakça: MG, CC “burulmak, kıvrılmak”] EDPT 365b, DTS 133a, OTWF II: 597.
bürün	suyun dalgası [DLT] EDPT 367a, OTWF I: 337.
bürüş-	dikmekte yardım etmek [<i>ol maña bürme bürüşdi</i> “o, bana ağ dikmekte yardım etti.” Torba başı gibi yuvarlak olarak dikilen her şey

- için de böyle denir. DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 370a, DTS 133a, OTWF II: 555.
- büş-** sıkılmak, üzülmek [Çağatayca: BV]
- büşinçek** üzüm salkımı [Kençek lehçesinde ‘üzüm salkımı’ DLT] EDPT 383b, DTS 133b.
- büt** büyüklerin oğul ve kızlarının alınlarına takılan değerli, büyük firuze taşı; bir büyükten gelen hediye veya ödülü ulaştıran kişiye bahşiş [*kız büt urdı* “kız firuze takındı” DLT] EDPT 297b-298a.
- büte** çok, pek çok [KB; *men añar büte yarmak bėrdim* “ben ona çok para verdim”, *bu işka büte boldı* “kısa süre geçti”. ‘Bu kelime, Oğuzların *kibe* kelimesi gibi kısa bir zamanı ifade eder’ DLT] EDPT 299b, DTS 134a.
- bütege** (b. ad.) Andicanlıların öbek öbek açan bir çeşit yeşil ota verdikleri isim [*bütüge* “patlıcan” DLT; Çağatayca: *bütege, bütege otı* BN; Kıpçakça: “kuş cinsi hayvanların kursağındaki taşlık” EZ] EDPT 304a, *bütüge* DTS 134a, *bütege otı* Hauenschild 2006: 24-25, *bütüge* Hauenschild 1994: 42.
- bütev** bütün, tamam [Çağatayca: FK, NM]
- bütmegen** kâfir, zındık [ME]
- bütrürek** tamamen, tamamıyla, iyice [KB] OTWF I: 63.
- bütrüş-** mahkemelik olmak [*olar ekki bütrüşdi* “onlar, mahkemelik oldular ve her biri davasına delil getirdi” DLT] EDPT 308b-309a, DTS 134a.
- bütse-** iyileşmeye başlamak [*bāş bütsedi* “yara iyileşmeye yüz tuttu” DLT] EDPT 309b, DTS 134a.
- bütüge** → **bütege**
- bütük** iman eden, inanan, sofu [*bütük mü'min* KE]
- bütül-** inanılmak, tamamlanmak, olgunlaşmak [KB]
- bütünle-** iç yüzünü araştırmak [*ol sōzūg bütünledi* “o, sözünü vb. iç yüzünü araştırdı” DLT] EDPT 307a, DTS 134b.
- bütünlük I** yemin, ant, söz [KT; Kıpçakça: CC]
- bütünlük II** bütünlük, mükemmellik [KB; “mükemmellik, kemale erişmişlik” NF; *bütünlüg* “hakikî, doğru, aşikâr” KTef; “yemin, and, söz” KT; Kıpçakça: CC] DTS 134b, OTWF I: 307.

bütüş-	iddia edilen şeye ikrar etmek [<i>olar eki bütüştiler</i> “onlardan her biri, arkadaşının kendisi üzerine iddia ettiği şeyi ikrar ettiler” DLT] EDPT 309b-310a.
büwkir-	→ bürkür-
büyen	(b. ad.) meyan kökü [Kıpçakça: CC]
büzül-	büzülmek [KE; Çağatayca: SS] <i>büksül-</i> OTWF II: 657.
C	
cançu	oklava [DLT]
camğa	çadır kazığı [Kıpçakça: EM]
cemege	ücret, karşılık [Kıpçakça: EM]
cemşe	bardak [Kıpçakça: KM]
cıcağ	hala [Kıpçakça: İH]
cıçay-	kahkaha ile gülmek [Çağatayca: ML]
cıla-	arzu etmek, istemek [Çağatayca: BN]
cırlağ	(h. ad.) toygar kuşu [Kıpçakça: İH]
cız	yanma sesini yansıtan ses taklidi bir sözcük [Çağatayca: NN]
cibin	→ çibin
cibre	üzüm çöpü [Kıpçakça: İH]
cicik	yerden nebatın ilk görünen yeşilliği [Kıpçakça: İH]
cigi	sağlam (dikişte) [<i>cigi yi</i> “sağlam dikiş, çift dikiş” DLT]
cinder-	doğru olup olmadığını araştırmak [Kıpçakça: İH]
cirim	neşe veren şarkı [Çağatayca: ŞN]
cirimsimük	mendil, havlu [ME]
coğul	eşkiya, çapulcu [Çağatayca: ŞN]
cur-	yay gibi germek, bükme [Çağatayca: AD]
cuvan	ırmak, çay [Çağatayca: BV, LN]
cuy-	yok etmek [Çağatayca: ŞN]
cüvbere	içkinin tortusu [Çağatayca: İM]
Ç	
çabun	talan, yağma [Çağatayca: LM]
çağalan-	gevşemek [Kıpçakça: İH]
çağan-	kıvrınmak, çalkalanmak [Kıpçakça: İH]
çağanağ	dirsek [Kıpçakça: EK]
çağın	→ çakın

- çağıla-** çağlamak [*sūw çağıladı* “su çağladı” DLT] EDPT 408a-b, DTS 136a, OTWF II: 434.
- çağıltılak** koyunun kuyruğuna yapışıp kalan pislik [Kıpçakça: Kİ]
- çağır** şarap, şıra [DLT; KE; ME; *çakır* “kıımız, şarap” KTef; ME; Çağatayca: *çağır* FK, BabD, HE, GN, SS, BN, MEN, NN, TEH, BN, BHD, ŞN, *çakır* KM, İN, KH, İH, EM; Kıpçakça: *çağır* EK, CC, *çakır* KH, İM, KM, BV] EDPT 409b, DTS 136a.
- çağırla-** şarap yapmak, şıra yapmak [*ol üzümni çağırladı* “o, üzümü şıra yaptı.” Şıra içildiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 411b, DTS 136a.
- çağırlan-** şıra veya şarap sahibi olmak [*er çağırlandı* “adam şıra veya şarap sahibi oldu” DLT] EDPT 411b, DTS 136a.
- çağırlıg** şaraplı [*çağırlıg er* “şaraplı adam” DLT] EDPT 411b, DTS 136a.
- çağla-** düşünmek, farz etmek, tasavvur etmek [Çağatayca: LT, BN, DN, Sİ]
- çağmur/ çamğur** (b. ad.) şalgam [DLT; Kıpçakça: *çamğur* “havuç” KM] EDPT 408b, DTS 136a, Hauenschild 1994: 42-43.
- çağrı** (h. ad.) doğan kuşu, çakır kuşu [KB; “doğan kuşu, çakırdoğan” DLT] EDPT 410a, DTS 136a, Hauenschild 2003: 80-81.
- çağşa-** şıkırdamak [*tāş çağşadı* “çakıl taşları şıkırdadı.” Ziyet eşyası vb. şıkırdadığında da böyle denir. DLT; “çağşamak, çağıl çuğul etmek, dağılmaya yüz tutmak” KE] EDPT 412b, DTS 142b.
- çağşak I** dağ tepelerindeki taşlık yer [*çağşa üye ot bolmas, çakrağ bile uwut bolmas* “dağların taşlığında ot olmadığı gibi başı kel olanda da utanma olmaz.” DLT] EDPT 412a, DTS 142b.
- çağşak II** kurutulmuş kayısı ve üzüm vb. meyveler [Karluk lehçesinde, DLT]
- çağşu** (b. ad.) sarı sabıra benzeyen acı bir ottan elde edilen ilaç [göz ağrısı için kullanılır. DLT] EDPT 412a, DTS 142b, Hauenschild 1994: 43.
- çağ** bir şeyin özü, kendisi [*çağ ol atnı tutğıl* “işte şu atın kendisini yakala.”, *çağ amaçnı urğıl* “işte şu hedefi vur” DLT] EDPT 404a, DTS 140a.
- çağ çok** odun, ceviz, kemik gibi şeylerin kırılmasından çıkan sesin yansıması [*çağ çok etti* DLT] EDPT 403b-404a, DTS 140a.

çakın-	çakmak [<i>er õziñe çaķmaq çaķındı</i> “adam kendisi için çakmak çaktı” (adam, kendisini çakmak çakar gösterdi) DLT] EDPT 409a, DTS 140a.
çaķın	şimşek [Çağatayca: <i>çağın</i> LT, FK, ML, HE, <i>çaķın</i> MKb, LT, BV, FK, LM, HBD, ML, HE, NN]
çaķır	→ çağır
çaķır I	çaķır gözlü, açık mavi gözlü [DLT; “(göz için) mavi hareli elâ” KE; “(göz için) mavi hareli elâ” <i>çaķır közlüg</i> NF; “mavi” KTef; “çaķır, gök, mavi” <i>çaķır közlüg</i> KT; “çaķır, gök, mavi” KT; ME; Kıpçakça: Kİ] EDPT 409b, DTS 140a.
çaķır II	tümsek, çıkıntı [Çağatayca: BN]
çaķır kanat	(h. ad.) bir ördek türü [Çağatayca: ML]
çaķır kuş	(h. ad.) doğan [ME]
çaķırış-	→ çaķırış-
çaķırt-	çağdırtmak [Çağatayca: ŞTe]
çaķış-	çakmaya yardım etmek [<i>ol maña çaķmaq çaķışdı</i> “o, bana çakmak çakmada yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 412a, DTS 140a.
çaķla- I	takdir etmek, üleştirmek, tevzi etmek [ME]
çaķla- II	kuşların uçarlarken kanatlarını birbirine değıdirmeleri [Çağatayca: ŞHD]
çaķlı	...kadar, değın [KTef]
çaķlu	ölçülü [ME]
çaķmağ	→ çaķmaq
çaķmaq	çakmak, çakılan ateş yakılan alet [DLT; ME; Çağatayca: <i>çaķmağ</i> LT, LD, FK, ŞHD, HE, TEH, <i>çaķmaq</i> LT, LD, ŞHD, HE, TEH, DN; Kıpçakça: KM, EZ, EM, EK] EDPT 408b, DTS 140b.
çaķmağlan-	kıvrılmak [<i>yılan çaķmağlandı</i> “yılan kıvrıldı, çörelendi” DLT]
çaķraq	başı kel olan, kel [DLT] EDPT 410a, DTS 140b.
çaķrat-	mavi gözlü gibi olmak [<i>er közin çaķrattı</i> “adam gözünü döndürdü ve gök gözlüymüş gibi oldu” DLT] * <i>çaķrad-</i> EDPT 411a, DTS 140b.
çaķırış-	çağdırmak [<i>bõy bîr bîrke çaķırıştı</i> Oğuz lehçesinde “halk çağdırdı, birbirini çağdırdı” DLT; <i>çaķırış-</i> “bağdırmak” NF; <i>çaķuruş-</i>

	“haykırmak, birbirini çağırarak” KTef; “bağrıışmak” ME] EDPT 411a, DTS 140b, OTWF II: 466.
çaktur-	çaktırmak [<i>ol çakmak çaktırdı</i> “o, birine çakmak çaktırdı.” Bir kimse iki kişinin arasını açıp birbirine düşürdüğünde de böyle denir. DLT] EDPT 406b, DTS 140b.
çaķuruş-	→ çaķrış-
çal	alaca, kır [<i>çal kıl-, çal başı</i> KB; <i>çal kōy</i> “alacalı koyun” DLT; Çağatayca: “kır ve boz, akli karalı” BV; Kıpçakça: “ala renk” KM, EM] EDPT 417a, DTS 137a.
çalañ	çalçene [<i>çalañ başı</i> “çalçene, gürültücü kişi” DLT] EDPT 420b, DTS 137a.
çaldır	yel estiğı zaman kuru otların çıkardığı ses, çaldır [<i>ok kēšte çaldır çaldır etti</i> “ok oklukta çaldır çaldır etti.” Yel estiğı zaman kuru otların çıkardığı ses için de böyle denir. DLT] EDPT 419a.
çaldra-	şıkırdamak [<i>tāş çaldıradı</i> “çakıl taşlı yer vb. şıkırdadı.” Zincir vb. şeyler düşüp şıkırdadığında da böyle denir. DLT] EDPT 419a-b, DTS 137a.
çalğay	kuşun ön tüyleri [DLT] EDPT 420a, DTS 137a.
çalğı	çalğı [Çağatayca: BV, ŞN]
çalğucu	çalıcı (çalğı aleti) [Çağatayca: LT]
çalğ	yitik arama, deli divane, afacan [DLT; “çaresiz, deli divane” KE; Çağatayca: “süratli, hızlı” NN; Kıpçakça: <i>çalğ</i> CC, <i>çalık</i> “afacan, yaramaz” KM] EDPT 419b, DTS 137a, OTWF I: 185.
çalık	→ çalğ
çalıklığ	hızlı yürüyen, koşan (hayvan) [<i>çalıklığ kıl-</i> KE]
çalıklık	haşarılık etme, sakın rahat durmama [<i>çalıklık kıl-</i> NF]
çalın-	çalmak [<i>at çalındı</i> “yemin kötülüğünden at arıkladı”, <i>sōz bēg kulakına çalındı</i> “söz (ve başkası) beyin kulağına çalındı”, <i>er ōzin yērke çalındı</i> “adam kendisini yere çaldı ya da çalar gibi göründü” DLT; Çağatayca: “çalınmak” GN, SS] EDPT 421a, DTS 137a.
çalıñ	Çin kasesi [<i>çalıñ ayak</i> “Çin kasesi”, <i>çalıñ yēr</i> “yanmış yer gibi kapkara, ot bitmez, çorak yer” DLT] EDPT 420b-421b.
çalış	güreş [DLT; Kıpçakça: KM, İN, BM, EZ] EDPT 421a-b, DTS 137a, OTWF I: 271.

çalıt	çalışkan [Kıpçakça: KM]
çalķ çulķ	yansıma ses [<i>çalķ çulķ badar kıldı</i> “o, ona vurdu, itti.” Bu itmenin çıkardığı sesin yansımasıdır. DLT] EDPT 419b, DTS 137b.
çalķan	yanarın (veya ağrının) bir yerden başka bir yere sirayet etmesi [DLT] EDPT 420a, DTS 137b.
çalma	kerpiç; sarık [DLT; “sarık” KE; “sarık” ME; Çağatayca: “kurumuş çamur ya da kerpiç parçası” MMü; Kıpçakça: “sarık” MG, CC] EDPT 420b, DTS 137b.
çalmağ	→ çalmaķ
çalmaķ	çalma, vurma, çarpma, atma [Çağatayca: <i>çalmağ</i> SS, <i>çalmaķ</i> BabD, SS]
çalpa-	çapraştırmak [ME] EDPT 418b, OTWF I: 262, 337.
çalpaķ	kir, pislik [<i>çalpaķ iş</i> “karışık iş” DLT; “kötü, fena” <i>çalpaķ iş</i> ‘utanılacak şey, utanç veren iş’ KT] EDPT 418a, DTS 137b, OTWF I: 231-232, 262, 337.
çalpaķlık	apık sapık [<i>çalpaķlık kııl-</i> ME]
çalpaş-	dalaşmak, sertleşmek [<i>olar êkki çalpaşdı</i> “onlar bir konuda birbirleriyle dalaştı ve sertleştiler.” Bir iş istenmeyen biçimde geliştiğinde, sarp sardığında da böyle denir. DLT] EDPT 418b, DTS 137b, OTWF I: 337.
çalpuş	elbiseye ve ele bulaşan meyve bulaşığı [DLT] <i>çalpaş</i> EDPT 418b, OTWF I: 231-232, 262.
çalpuşlan-	meyve vb. bulaşığı bulaşmak [<i>elig çalpuşlandı</i> “meyve vb. bulaşığı ele bulaştı” DLT] <i>çalpaşlan-</i> EDPT 418b-419a, DTS 137b, OTWF I: 231- 232.
çalra-	tıkırdamak [<i>ok kēšte çalradı</i> “okluktaki oklar tıkırdadı.” Buna benzer sesler için de böyle denir. DLT] <i>çalra-</i> → <i>çaldra-</i> EDPT 419a-b, OTWF II: 471.
çalrat-	tıkırdatmak [<i>ol okın kēšte çalrattı</i> “o, oklukta okunu tıkırdattı.” Herhangi bir şey tıkır tıkır ses çıkarttığında yine böyle denir. DLT] EDPT 421a.
çaltur-	yıktırmak [<i>ol anı çalturdı</i> “o, onu yıktırdı.” <i>ol yitük çalturdı</i> “o, yitiğini arattı, aranmasını emretti.” Oğuz lehçesinde bir söz, başkaları

	duysun diye yüksek sesle söylendiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 419a, DTS 137b.
çamalığ	güzel, servi boylu [KTef]
çamğa	menteşe [Kıpçakça: Kİ]
çamğuk	sinsice laf taşıyan [çamğuk er “sinsice laf taşıyan, kovcu” DLT] EDPT 423a, DTS 138a, OTWF I: <i>çamgoğ er</i> 158.
çamğuklan-	sinsice laf taşıyan biri olmak [kişi çamğuklandı “adam, herkesi yeren, sinsice laf taşıyan, dedikoducu, şirret birisi oldu.” DLT] EDPT 423a, OTWF I: 158.
çamı	gürültü patırtı [çoğı çamı kıldı “o, gürültü patırtı çıkardı.” Çamı kelimesi ikileme yoluyla kullanılır. DLT] EDPT 422a, DTS 138a.
çanaç	puşt, oğlan, korkak, iş görmeğe el yatkınlığı olmayan, gevşek ve üşengen adam [DLT] EDPT 425a, DTS 138b.
çanaçla-	zayıf bulmak [ol anı çanaçladı “o, onu zayıf buldu; ona ‘gevşek!’ veya ‘puşt!’ dedi” DLT] EDPT 425a, DTS 138b.
çanaçlık	akılsızlık, bilmezlik [DLT] EDPT 425a, <i>çanaçlak</i> DTS 138b.
çanaççı	çanakçı [Kıpçakça: EK]
çandış-	birbirine küsmek, kızmak [olar êkki çandışdı “onlar sertleşip birbirine küstüler.” DLT] EDPT 425b, DTS 138b.
çanğa	bir çeşit tuzak [DLT; “çan” ME] EDPT 425b, DTS 139a.
çantur-	caydırmak, vazgeçirmek [ol anı bu işğa çanturdu “o, onu bu işten caydırdı, vazgeçirdi” DLT] EDPT 425a-b, DTS 139a.
çañıla-	havlamak (köpeğin acı duyduğunda çıkardığı bir ses) [ıt çañıladı “kopek dövülerek çeniledi” DLT] EDPT 426a-b, DTS 139a.
çañlı mañlı	bir çocuk oyunu [DLT] EDPT 426a.
çañşu	küçük hırka [DLT] EDPT 427a, DTS 139a.
çap çap	kamçı vurulurken çıkan sesin ve dudak şapırtısının yansıması [ol erük çap çap yèdi “o, seftaliyi şapur şapur yedi” DLT] EDPT 393a, DTS 139a.
çapağ	(h. ad.) Türk gölünde bulunan ufak bir balık [çapağ er “soysuz, bayağı adam.” Bu balığa benzetildiği için böyle söylenir. DLT] EDPT 395b, Hauenschild 2003: 81-82.
çapal-	kılıçla parçalayabilmek [Çağatayca: ŞN]
çapala-	kaygılanmak [Kıpçakça: EZ]

çapalu-	çalkanmak, karışmak [KTef]
çapar	beyazı çok kır renkli (at) [KE]
çapçuğ	→ çipçirğa
çapduğ	toplanma, toparlanma [Çağatayca: BN]
çapğut	çaput, şile [DLT] EDPT 396a, DTS 139b.
çapın-	kamçılmak [<i>er atın çapındı</i> “adam atını kamçıladi”, <i>er suwda çapdı</i> “adam suda yüzdü.” Bu anlamda <i>çapındı</i> dahi denir. DLT; Kıpçakça: “birden hücum etmek, birden saldırmak” Kİ] EDPT 398a, DTS 139b.
çapış-	at koşuşturmak [Çağatayca: BN, ŞTe, ŞN]
çapıtğan	ısırmak için saldıran [<i>bu it-ol kişike çapıtğan</i> “bu köpek ısırmak için her zaman insana saldırır.” <i>Çapıtğan er</i> Uyğur lehçesinde “cellât, boyun vuran” DLT]
çapkıuda-	tipi hâlinde yağmak [Çağatayca: BN]
çapkıula-	at sürmek; vurmak [Çağatayca: BN, ŞN]
çapkıulaş-	kılıçla vuruşmak [Çağatayca: BN, ŞN]
çapkıun	akın, hücum; yağma; boran, tufan [Çağatayca: MKb, BV, SD, FK, BN, TEH, Sİ]
çapkıunçı	akıncı, akın eden [Çağatayca: BN]
çapla-	elin ayası ile vurmak [Kıpçakça: KM]
çapmak	vurma, vuruş [Çağatayca: BV, HE, SS]
çapsa-	yüzmek istemek [<i>ol suwda çapsadı</i> “o suda yüzmek istedi” DLT] EDPT 399a, DTS 139b.
çapturul-	atlı koşuşturulmak [Çağatayca: BN]
çapturt-	parçalatmak, kestirmek [KE]
çapul-	yağmalanmak [Çağatayca: ŞTü]
çār	çocuk [<i>çār çarmağ</i> “çoluk çocuk” DLT] EDPT 427a, DTS 140b.
çaray	rızık, tayın [ME]
çarla-	ağlamak [<i>oğlan çarladi</i> “çocuk cırladı, ağladı.”, <i>yayan çarladi</i> “fil bağırdı” DLT; “bağırmaq, cırlamak” KE; Çağatayca: “çağırmak, bağırmaq” LD, FK, HE, SS, ÇKT, BN, ŞTe, FŞ, NN, TEH, DN, NM, ŞN] EDPT 429b, DTS 141a.
çarlaş-	ağlaşmak [<i>oğlan çarlaşdı</i> “çocuklar ağlaştı.”, <i>yayanlar çarlaşdı</i> “filler ağladılar; yani bağıştılar.” DLT] EDPT 430a, DTS 141a.

- çarlat-** ağlatmak [*ol oğlanıĝ çarlattı* “o, çocuĝu cırlattı, ağlattı.” Fili bağirttırdıĝında da böyle denir. DLT; Çaĝatayca: “çaĝırtmak, davet ettirmek” LM, ŞN] EDPT 4299b, DTS 141a.
- çarmaĝ/ çamraĝ** çocuk [*çār çarmaĝ* “çoluk çocuk, bebe ŝebe.” Bu ikisi birlikte kullanılır. DLT] EDPT 430a→ 427a, DTS 141a, OTWF I: *çar çarmaĝ* 110.
- çars/ tars** evire çevire dövmek, çat çat dövmek [*ol anı çars çars urdı* “o, onu çat çat dövdü”, *tars tars urdı* “evire çevire dövdü” DLT] *çars* EDPT 430b, DTS 141a.
- çarun** (b. ad.) çınar ağacı [Yaĝma lehçesinde ‘çınar ağacı’ DLT] EDPT 430b, DTS 141a, OTWF I: 362, Hauenschild 1994: 43.
- ças** duman [Kıpçakça: KM]
- çaŝıt-** yaramalık yapmak [Kıpçakça: İH]
- çat I** vurma sesinin yansıması [*çat çat urdı* “çat çat vurdu” DLT] EDPT 401b, DTS 141b.
- çāt II** Oĝuz lehçesinde kuyu [DLT] EDPT 401b, DTS 141b.
- çat-** katmak, eklemek [*er oĝlak koziĝa çattı* Oĝuz lehçesinde “adam oĝlaĝı kuzuya vb. kattı” DLT; “çatmak” AH; “tasarlamak, uydurmak, kafasında kurmak” NF; “çatmak, buruşturmak; telif etmek; söz uydurmak; süslemek” ME; Çaĝatayca: “deĝdirmek, iliştirmek” BV, SD, “çatmak” KMD; Kıpçakça: Kİ] EDPT 402a, DTS 141b.
- çatıl-** uydurulmak [ME]
- çatıla-** ŝaklamak (kamçı ŝakırtısına benzyen her türlü ses için) [*berge çatıladı* “kamçı ŝakladı.” Kamçı ŝakırtısına benzeyen her türlü ses için böyle denir. DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 403a, DTS 142a.
- çawa** delikanlılara verilen adlardan [DLT] EDPT 394b, DTS 142a.
- çawar** ateş yakmak için kullanılan tuturuk, çıra [birleşik olarak “çalı çırpı” gibi *çawar çuwar* denir. DLT] EDPT 398a, DTS 142a.
- çawarlıĝ** ateş tutturmaĝa yarayan ufak odun [*çawarlıĝ yēr* “ateş tutturmaĝa yarayan ufak odun veya otun bolca bulunduĝu yer” DLT] EDPT 399a
- çawıĝ** kamçı ucu [DLT] EDPT 395b, DTS 142a.
- çawju (?)** (b. ad.) kökü ve dalı kızıla çalan, kırmızı ve acı meyvesi olan daĝlarda biten bir ağaç [DLT] EDPT 395a, DTS 142b, Hauenschild 1994: 43-44.

çawla-	iyi pişmemek, çiğ kalmak [<i>et çawladı</i> “et iyi pişmedi, çiğ kaldı” DLT] EDPT 397b, OTWF II: 576.
çawlan- I	iyi pişmemek [<i>et çawlandı</i> “et yarı pişti” DLT] EDPT 397b, DTS 142b, OTWF II: 576.
çawlan- II	şanlanmak, şöhretlenmek, ün sahibi olmak [KB; <i>er çawlandı</i> “adam ünlendi, meşhur oldu” DLT; “şan şöhret bulmak, ünlü olmak” KE] EDPT 397b, DTS 142b, OTWF II: 576.
çawlı I	ateş tutuşturulan kayısı çekirdeği ve ceviz kabukları [DLT] EDPT 397a, DTS 142b.
çawlı II	erişte kesen alet [Kıpçakça: KM] DTS 142b.
çawlı III	(h. ad.) şahin [<i>çawlı beg</i> KB; DLT] EDPT 397a, DTS 142b, Hauenschild 2003: 82.
çawsa-	fısıldamak, yavaşça söylemek [KTef]
çawşaj I	sulugöz kimse [DLT] EDPT 399b.
çawşaj II	koyun kırkılan makasa verilen ad [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 399b.
çawşaş-	birbiriyle konuşmak [KTef]
çawşaşmak	sohbet, konuşma [KTef]
çaydam	yatak doldurulan ve yağmurluk yapılan ince bir keçe [DLT] DTS 136b.
çayır	çayır [KE]
çayka-	yıkamak, temizlemek [Çağatayca: FK, GN]
çaykal-	sudan geçirilmek, yıkanmak [Çağatayca: BV, FK, LM, GN, SS, ML, NŞ, NN, GS; Kıpçakça: CC]
çaykan-	yıkanmak, arınmak [Çağatayca: BV, NN]
çaykat-	yıkamak [Çağatayca: FK, NN]
çaylak	(h. ad.) çaylak kuşu [Çağatayca: ML]
çayna-	kemirmek, çiğnemek [ME; Çağatayca: LM, HE, ÇKT, SM, BN, NM; Kıpçakça: “sakız vb. çiğnemek” İM]
çaynal-	çiğnenmek [Kıpçakça: İM]
çaynam	lokma, parça [ME]
çeçen	→ çiçen
çeçge	çulha tarağı [DLT] EDPT 401a, DTS 143a.

çĕk	yollu; kumaş biçiminde bir pamuk dokuma [DLT] <i>çeg</i> EDPT 413a, DTS 143a
çek çük	ev eşyası, ıvır zıvır, değersiz eşya [DLT] EDPT 413a, DTS 143a.
çek-	çekmek; noktalamak; kesmek [<i>ol bitig çekti</i> “o, yazıyı noktaladı”, <i>ol atın çekdi</i> “o, atın damarını kesti” DLT; “çekmek” <i>ç.-e sança</i> KE; “çekmek, örtmek” KTef; “çekmek” ME; Çağatayca: <i>çek-</i> “çekmek, uzatmak; taşımak, yüklemek” LD, LM, BN, ŞTe, NN, GS, MMü, BHD, LN, ŞN <i>çik-</i> “çekmek, tutmak; içmek; tartmak, sürmek” MKb, LT, BV, SD, LD, FK, BabD, HM, ŞHD, KUŞ, KMD, HBD, SS, NŞ, FŞ, GS, TEH, HN, ME, Sİ, NM, ŞN; Kıpçakça: GT, İM, EK, İN, Kİ, KH, EZ, BV] EDPT 413b, DTS 143a.
çeke	hareke, nokta; çivi, mılh [ME; Kıpçakça: “yazı üzerindeki nokta” Kİ]
çkeg	kulp [ME]
çkeek	çekiç [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 400b-401a, DTS 143a.
çekelen-	yanarın iyileşmesi güçleşmek ve gecikmek [Kıpçakça: Kİ]
çekig	kitabın/ mektubun noktaları [DLT] EDPT 415a, DTS 143b.
çekik	küçük çocuğun çükü [DLT] EDPT 415a, DTS 143a.
çekil-	noktalanmak [<i>bitig çekildi</i> “kitap (ve başkası) noktalandı” DLT; Çağatayca: “çekilmek” <i>çekil-</i> GN, NN, <i>çikil-</i> BV, FK, SS, NŞ, Sİ; Kıpçakça: İM] EDPT 415a, DTS 143b.
çekin-	noktalanmak [<i>er bitigke çekig çekindi</i> “adam, kitaba nokta koymağı üzerine aldı” DLT] EDPT 416a, DTS 143b.
çekirdek	(meyvede) çekirdek [KTef; Kıpçakça: Kİ, KH, BV]
çekirge	→ çekürge
çekiş-	nokta koymakta yardım etmek; yarışmak [<i>ol maña çekig çekişdi</i> “o, bana nokta koymakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT; Kıpçakça: GT, İM, “çekişmek” EK, KS] EDPT 417a, DTS 143b.
çekke	(b. ad.) Fergana civarında yetişen bir bitki [Çağatayca: BN]
çekle-	çizmek, işaretlemek [ME]
çekleş-	kura çekişmek [<i>ol mēniñ birle çekleşdi</i> “o, benimle kura çekişti” DLT] EDPT 415b, DTS 143b.
çekmek	çekme [Çağatayca: <i>çekmek</i> LM, GS, <i>çikmek</i> BV, BabD, SS]
çekmen	çuha [Çağatayca: <i>çekmen</i> LM, BN, <i>çikmen</i> ŞN; Kıpçakça: CC]

- çekreklen-** yünden elbise, kaftan sahibi olmak, giyinmek [*kul çekrekledi* “köle, yünden elbise sahibi oldu ve giyindi.” DLT] EDPT 417a.
- çektir-** → **çektür-**
- çektür-** noktalamak, noktalarını koydurmak; çektirmek [*añar çekik çektürdi* “o, ona kitabı noktalttı, kitabın noktalarını koydurdu.”, *ol atın çektürdi* “o, atından tuynağındaki bir hastalıktan dolayı kan aldırdı” DLT; “çektirmek” Çağatayca: LM; Kıpçakça: *çektir-* EZ] EDPT 414b, DTS 143b.
- çekün** (h. ad.) ada tavşanı yavrusu, göcen [DLT] EDPT 415b, DTS 143b, Haeunschild 2003: 83-84.
- çekürge** (h. ad.) çekirge [*çekürge* DLT; *çekürge* KE; *çekürge* NF; *çekürge* KTef; *yadağ çekürge* KT; Çağatayca: *çekürtge*, *çekürtke* ÇKT, *çewürtke* BN, TEH, *çivürtke* NM, *çövürtke* MKb; Kıpçakça: *çekirge* KM, EM, *çekürge* İM, BM, EZ, *çükürge* Kİ] *çekürge* EDPT 416b-417a, DTS 143b, OTWF I: 83-85, Hauenschild 2003: 84-85, *çüürtka* Hauenschild 2006: 82.
- çekürtge** → **çekürge**
- çekürtke** → **çekürge**
- çelile-** karartmak [KB] DTS 143b, STEzcan: 37-38.
- çelpek** çapak, göz çapağı [DLT] EDPT 418a-b, *çelpek* DTS 143b.
- çelpeklen-** çapaklanmak [*köz çelpeklendi* “göz çapaklandı” DLT] EDPT 418b, *çelpeklen-* DTS 143b.
- çeniştürük** bir ağacın fındık büyüklüğünde, beyazlı kırmızılı meyvesi [İlkbaharda yetişip yenir. DLT] EDPT 427a, DTS 144a, Hauenschild 1994: 44.
- çeniştürükse-** canı çeniştürük istemek [DLT] EDPT 427a, DTS 144a, OTWF II: 528.
- çenjek** şirret [*çenjek er* “şirret adam” DLT]
- çenlik (?)** (b. ad.) sarmaşık otu [DLT] EDPT 426a, DTS 144a, Hauenschild 1994: 44.
- çep (+çöp)** bayağı, âdi [DLT] EDPT 394a, DTS 144a.
- çeper** beyaz benekli [Kıpçakça: KM]
- çepiş** (h. ad.) çepiş, altı aylık keçi yavrusu [DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 399a-b, DTS 144a, Hauenschild 2003: 85.

çepişlen-	(oğlak) altı aylık olmak [<i>oğlak çepişlendi</i> “oğlak çepiş oldu, altı aylık oldu.” DLT] EDPT 400a, DTS 144a.
çer I	vücudun ağırlığı [Hākānlılar lehçesinde, <i>er çerlendi</i> “adamın vücudu ağırlaştı” DLT] EDPT 427a, DTS 144a.
çer II	bir şeyin karşısı [Oğuz lehçesinde, <i>anıy ewi bu çerlikde</i> “onun evi şunun karşısında.” Savaş saflarına da <i>çerig</i> denir; çünkü karşı karşıya bulunurlar. DLT] EDPT 427a-b, DTS 144a.
çer III	vakit [Oğuz lehçesinde, <i>bu çerlikde kel</i> “bu vakitte gel” DLT] EDPT 427a, DTS 144a.
çergele-	çember içine almak [Çağatayca: BN]
çergelik	rütbeli, rütbe sahibi [Çağatayca: BN, Sİ]
çergeş-	sıralanmak [<i>ëki sü çergeşti</i> “savaşın iki tarafı saf hâlinde sıralandı” DLT] EDPT 429a-b, DTS 144a.
çezgüle-	kurtarmak [KB] STEzcan: 38.
çerik atlan-	sefere çıkmak [Çağatayca: BN]
çerik atlanıl-	asker sefere çıkmak [Çağatayca: BN]
çerik çerikle-	asker sefere çıkmak [Çağatayca: BN]
çerik tart-	asker sevk etmek [Çağatayca: BN]
çerlen-	hastalanmak [<i>er özi çerlendi</i> “adam hastalandı, vücudu ağırlaştı.” Bundan alınarak <i>anıy közi çerlendi</i> “onun gözü ağrıdı” DLT; Kıpçakça: “ağrımak” İH] EDPT 430a, DTS 144b.
çerlet-	gözü bozulmak [<i>ot anıy közin çerletti</i> “ilaç onun gözünü bozdu.” Ağır bir yemek vb. yemekten dolayı üzerine ağırlık çöktüğünde böyle denir. DLT] EDPT 429b-430a, DTS 144b.
çerlig	gözü zayıf olan (kişi) [<i>közi çerlig</i> “dar gözlü, gözü gündüz ışığından rahatsız olan, kamaşan” DLT] EDPT 429b, DTS 144b.
çerlik	karşı [Oğuz lehçesinde, DLT] <i>çer</i> EDPT 427b, DTS 144b.
çermel-	kıvrılmak, bükülmek [<i>çawıg çermeldi</i> “kamçının ucu kıvrıldı, büküldü” DLT; Çağatayca: <i>çirmal-</i> FK, NN] EDPT 430b, DTS 144b.
çermen-	çemrenmek, paçayı sıvamak [ME; Çağatayca: <i>çirman-</i> MKb, BV, FK, LM, HBD, NN, NM]
çermeş-	bükmekte yardım etmek [<i>ol maña çawıg çermeşdi</i> “o, bana kamçının ucunu vb. bükmekte yardım etti.” Yarış anlamına da gelir. DLT;

- “sarmaşmak, dolaşmak” Çağatayca: BV, FK, LM, BabD, ŞHD, BN, NN, GS, TEH, ŞN] EDPT 430b, *çërmeş-* DTS 144b.
- çermet-** bükerek örmek [*alp er atın çermetti* “bahadır adam, atının kuyruğunu ipekle ördürdü.” Bükülerek örülen her şey için böyle denir. DLT; “dolatmak, yükselmek” Çağatayca: LM] EDPT 430a-b, *çërmet-* DTS 144b.
- çert** alacak [*biziñ anda bir çert algımız bār* “bizim onda küçük bir miktar alacağımız var” DLT] *çart* EDPT 428a, *çart* DTS 141a.
- çert-** kaçırmak [*ol çertti neñni* “o, bir şeyi elinden kaçırdı”, *ol yarmağ için çertti* “o, paranın ucunu kırdı” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 428a-b, DTS 144b.
- çert çürt** her şeyin ufağı ve döküntüsü, ufak tefek [DLT] *çart çurt* EDPT 428a, *çart çurt* DTS 141a.
- çertil-** elden çıkmak, kaçmak [*çertildi nēñ* “bir şey elden çıktı, kaçtı”, *erdemsizden kut çertilür* “erdem ve ahlaki olmayandan bereket kaçar.” DLT] EDPT 428b, DTS 144b.
- çeş** firuze [*yarattı yaşıl çeş* “Allah, firuze gibi yeşil gökyüzünü yarattı” DLT] DTS 144b.
- çeşkel** çanak; bir yeri kırık çanak [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 431a, DTS 145a.
- çet** kıyı, kenar, civar [Çağatayca: ŞTe, ŞTü]
- çetgen (çigen ?)** gem dizgini [DLT] EDPT 402b-403a, DTS 145a.
- çetleyik** fıstık, fındık ve bütün kabuklu şeyler [Kıpçakça: KM, *çetlevük* EM, Kİ]
- çetük** (h. ad.) kedi [Oğuz lehçesinde, *küvük çetük* “erkek kedi” DLT; NF; ME; Kıpçakça: GT, EM, KM, EK, Kİ] EDPT 402b, DTS 145a, Hauenschild 2003: 85-86.
- çewrüş-** çevirmekte yarışmak [*ol mēniñ birle oğ çewrüşdi* “o, benimle ok çevirmekte yarıştı.” (topaç gibi) yuvarlak olan her şeyi çevirmek için kullanılır. DLT] EDPT 398b-399a, *çevrüş-* DTS 145a.
- çewrül-** çevrilmek, döndürülmek [*çevril-* KB; *çıgrı çewrül-di* “çıkırcık çevrildi, döndü.” Herhangi bir şey (kendi yörüngesinde) döndüğünde de böyle denir. DLT; NF; “dolaşmak, dolanmak” ME; Çağatayca: “çevrilmek,

	dönmek” <i>çevrül-</i> SD, <i>çiv(ü)rül-</i> FK, TEH, <i>çivrül-</i> FK, TEH; Kıpçakça: İM, MG] EDPT 398b, <i>çevrül-</i> DTS 145a.
çewrün-	devretmek, dönmek [ME]
çewşeş-	sır söyleşmek, fısıldaşmak [ME]
çewün-	dönmek, yüz çevirmek [KTef]
çewür-	çevirmek [<i>er ok çewürdi</i> “adam tırnağının üzerinde oku çevirdi.” Sol elin baş parmağı üzerinde herhangi bir şey çevrilirse yine böyle denir. <i>ol çığrını çewürdi</i> “o, makarayı, çıkırığı (ve başkasını) çevirdi” DLT; “çevirmek, döndürmek” <i>yüz çewür-</i> NF; “yüz çevirmek, döndürmek” KTef; “çevirmek, değiştirmek, döndermek” <i>çewür, çewürdi, evre çevre bak-</i> ME; Çağatayca: <i>çewür-</i> TN, LN, <i>çevir-</i> LD, GS, DN] EDPT 398b, DTS 145a.
çewürgen	çevirebilen, çeviren [<i>bu er-ol telim ok çewürgen</i> “bu, oku tırnağı üzerinde çevirebilen biridir” DLT]
çewürtke	→ çekürge
çéyne-	çiğnemek [KE; MM; NF; Kıpçakça: EK, BV, KF]
çeynem	lokma, küçük parça [NF]
çı	yaşlık, nem [<i>çī yēr</i> “yaş, nemli yer” DLT] EDPT 393a, DTS 145a.
çıban	çıban [Çağatayca: BV, FK, NN; Kıpçakça: KM, İM, BV]
çıça	→ çiçe
çıda-	dayanmak, tahammül etmek [KE]
çıfçaq	→ çıpçırğa
çığ I	feryat, figan [Çağatayca: FK, GS] DTS 147b.
çığ II	dallarda dokunan örtü, perde, hasır [“göçebelerin sele sazından örtü olarak yaptıkları çadır” DLT; Çağatayca: BN, ML, CD] DTS 147b.
çığ- I	bağlamak [<i>ol türgek çığdı</i> “o, bohçayı vb. bağladı” DLT] EDPT 405b, DTS 147b.
çığ- II	→ çık-
çığaylıq	fakirlik, yoksulluk [KB; AH; KE; KT; ME] EDPT 413a, DTS 148a.
çığçığ	(h. ad.) bir kuş ismi [Çağatayca: ML]
çığ çit	kapı [Çağatayca: BV]
çıgıl tıgıl	tıkırdamak manasında yansıma ses [<i>ok kēs içre çıgıl tıgıl kıldı</i> “sadaktaki oklar tıkırdadı” DLT] EDPT 407a, DTS 148a.
çıgıl-	bağlamak, sarmak [<i>boğ çıgıldı</i> “o bohça bağlandı” DLT] EDPT 407b.

çığılwar	kısa [<i>çığılwar okı</i> “kısa ok” DLT] EDPT 408a, DTS 148a.
çığır	dar ve küçük sokak [DLT; “kara basılarak açılan yol” Çağatayca: BN; Kıpçakça: İH] EDPT 409b.
çığırla-	küçük bir yol açmak [<i>yèrig çığırladı</i> “o, bir yerde küçük bir yol açtı ve yürüyüp gitti.” Karla kaplı bir yerde birisi ayağıyla yol açtığında da böyle denir. DLT] EDPT 411b, DTS 148a.
çığırlan-	küçük sokaklar olmak [<i>yèr çığırlandı</i> “yerde dar ve küçük sokaklar oldu” DLT] EDPT 411b, DTS 148a.
çığıla-	ölçmek [<i>ol bōz çığıladı</i> “o, Türk arşınıyla bez ölçtü” DLT] EDPT 407b, DTS 148a.
çığılan-	ölçülmek [DLT] EDPT 408a, DTS 148a.
çığılat-	ölçtürmek [<i>ol bōz çığılattı</i> “o, Türk arşını ile bez ölçtürdü” DLT] EDPT 407b, DTS 148a.
çıgmalanmış	belirsiz, mücmel [ME]
çığırı	çıkırık, felek, çark [<i>kōk çığırsı</i> “gökyüzü, göğün dönmesi” DLT; <i>çıkır</i> KE] EDPT 410a, DTS 148a.
çığırl-	buruşmak [ME]
çığıru-	sertleşmek [<i>yèr çığırudı</i> “yer sertleşti, üzerinden çok yürünmekten ve çiğnenmekten keçe gibi oldu.” Gevşek iken sonradan sertleşen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 410b, DTS 148a, OTWF II: 475.
çığıruk	çiğnenerek sertleşen, katılaştıran [<i>çığıruk yèr</i> “çiğnenerek sertleşen, katılaştıran yer” DLT] EDPT 410a.
çığırut-	çiğneyerek sertleştirmek [<i>ol yèrig çığıruttı</i> “o, yeri çiğneyerek sertleştirdi.” Unu çuvala sığıştırmak gibi üzerine iyice basılarak yerleştirilen şeyler için de böyle denir, <i>er oğlın işta çığıruttı</i> “adam, oğlunu işte pişirdi” DLT] EDPT 411a.
çihansı (?)	nakışlı bir Çin atlası, ipekli kumaş [DLT] EDPT 409a-b, DTS 151b.
çij-	alçalmak [<i>yağırlıg at çijdi</i> “yağırılı at, üzerine binilmek istenince alçaldı, sakındı.” Sirtında yağırı olan her hayvan, üzerine yük vurulmak istendiğinde böyle yapar. DLT] EDPT 400a.
çık	yansıma ses [<i>ol anı urdı, çık étmedi</i> “o, onu dövdü de çitını bile çıkarmadı, hiç acı çekmedi ve ses çıkarmadı”, <i>çık ét köreyin</i> “çitını çıkar da göreyim, küçücük bir ses çıkar da cesaretini göreyim” denir.

Bunu kişi kendisine karşı koyamayacak kişiye söyler. DLT] EDPT 404b, DTS 150a.

çık- I nemlenmek [*tön çıktı* “elbise nemlendi” DLT] EDPT 406a, DTS 150a, OTWF II: 494.

çık- II çıkmak [KB; *er ewdin çıktı* “adam evden vb. çıktı.” Atasözü: *küç öldin kirse törö tüñlükten çıkar* “zulüm, evin avlusundan girerse görenek ve insaf pencereden çıkar” DLT; AH; “çıkmak; ortaya çıkmak, belirlemek” KE; MM; “çıkmak, ortaya çıkmak; ayrılmak, kaçmak; erişmek; ölmek” NF; KTef; “çıkmak, ayrılmak, gitmek” KT; “(dışarı) çıkmak, yükselmek” ME; Çağatayca: *çığ-* FK, LT, SD, BabD, HM, ŞHD, HE, KUŞ, ÇKT, SM, MNe, BN, NŞ, FŞ, GS, ÇİK, HN, MMü, NM, BHD, TSM, *çık-* “çıkmak, ayrılmak, uzaklaşmak” MKb, FK, LT, BV, SD, LD, LM, BabD, HM, ŞHD, HE, KUŞ, KMD, HBD, SS, AD, NT, ÇKT, SM, MNe, BN, ŞTe, NŞ, FŞ, NN, GS, ÇİK, ŞTü, TEH, HN, MMü, DN, NM, BHD, ŞN, TS; Kıpçakça: GT, MG, İM, KM, EK, İN, KS, Kİ, KH, BM, CC, EZ, EM] EDPT 405b-406a, DTS 150b, OTWF I: 269.

çıkarm- çıkarmak [KB; *men anı ewden çıkardım* “ben onu evden (ve başkasından) çıkardım” DLT; *rağs çıkar-, köñüldin çıkar-, ölüğdin tirig hem tirigdin ölüğ çıkar-, kitab çıkar-* AH; KE; MM; “çıkarmak; sürmek” NF; KTef; “çıkarmak” KT; ME; Çağatayca: “çıkarmak; ortaya koymak” MKb, LT, BV, SD, LD, FK, LM, BabD, HM, ŞHD, HE, GN, KUŞ, KMD, HBD, SS, ÇKT, HPR, TSM, MNe, BN, ŞTe, FŞ, NN, TN, GS, ŞTü, TEH, HN, DN, Sİ, NM, BHD, LN, ŞN; Kıpçakça: GT, MG, İM, KM, EK, İN, KH, BM, EZ, BV] EDPT 410b, DST 150b-151a.

çıkaryl- çıkarılmak [KTef; “çıkarylmaq, uzaklaştırılmak” KT; ME; Çağatayca: MKb, TEH; Kıpçakça: BV, İM]

çıkarylın- çıkarılmak, uzaklaştırılmak [KTef]

çıkariş- birlikte çıkarmak, ortaya dökmek, herhangi bir şeyi ortaya dökmekte yarışmak ve yardımlaşmak [*bir birniñ oğrılığın çıkrişdı* “onlar, birbirinin hırsızlığını ortaya döktüler.” Herhangi bir şeyi ortaya dökmekte yarışma ve yardımlaşma anlamına da gelir. DLT; ME] *çıkriş-* EDPT 411b, DTS 151a.

çıkarmak	çıkarma, ihraç [ME; Çağatayca: LM, BabD]
çıkart-	çıkartmak [KE]
çıkıl-	çıkılmak [<i>ewdin çıkıldı</i> “evden (ve başkasından) çıkıldı” DLT; Çağatayca: BN] EDPT 407b, DTS 151a.
çıkın-	çıkmaq [KTef]
çıkır	→ çıgrı
çıkırdamak	gıcırta, çıkır- çıkır ses çıkarma [ME]
çıkırtat-	gıcırdamak [ME]
çıkış	gider, masraf [KB; “menfaat, yarar, çıkar.” <i>ol ısta çıkış yōk</i> “o işte bir yarar yok” DLT; Çağatayca: “çıkış” BN; Kıpçakça: EZ] EDPT 412a, DTS 151a, OTWF I: 269, STezcan: 38.
çıkış-	çıkmakta yarış etmek [<i>olar êkki ewdin çıkışdı</i> “o ikisi evden çıkmakta yarış etti.” Yardımlaşmak da böyledir. DLT; “yarış etmek, karşı karşıya gelmek” KE; Çağatayca: “başa çıkmak, baş etmek, çıkışmak” BV, FK, BHD; Kıpçakça: GT] EDPT 412a, DTS 151a.
çıklat-	(parmakları) çıtlatmak [ME]
çıkmağ	→ çıkmağ
çıkmağ	çıkma, çıkış [“yola çıkma” <i>çıkmağ</i> ME; Çağatayca: <i>çığmağ</i> BV, LM, HE, SS, <i>çıkmağ</i> BV, HE, SS]
çıkmağlığ	→ çıkmağlığ
çıkmağlığ	çıkma [Çağatayca: FK, BabD, <i>çıkmağlığ</i> LM, BabD]
çıkraş-	gıcırdamak, çokça gıcırta yapmak [<i>tış çıkraştı</i> “dişler gıcırdadı.” Bir şey çokça gıcırta yaptığında da böyle denir. DLT] EDPT 411a, DTS 151a.
çıkriş-	→ çıkariş-
çıkıtur-	çıkarttırmak, çıkarılmasını emretmek; ıslanmak [<i>ol anı ewdin çıkıturdı</i> “o, onu evden çıkarttırdı, evden çıkarılmasını emretti”, <i>ol tonın çıkıturdı</i> “o, elbisesini ıslattı, ıslak yere koydu da elbise ıslandı” DLT] EDPT 406b, DTS 151a.
çıla	ahırda bağlı atın yaş pisliği [DLT; Kıpçakça: “atın terlemesi” BV] EDPT 418a.
çıla-	→ çile-
çılan-	çilenmek [<i>çılandı nēy</i> “nesne yaşlıktan çilendi” DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 421a.

çılaş-	ıslatmakta yardım etmek [<i>ol maya ot çılaşdı</i> “o, bana ot (ve başkasını” ıslatmakta yardım etti” DLT] EDPT 421b.
çılat-	ıslanmasını emretmek [<i>ol kepek çılatı</i> “o, kepeğin vb. ıslanmasını emretti”, <i>ol atıg çılatı</i> “o, atını terletinceye kadar koşturdu” DLT] EDPT 419a.
çımdıla-	çimdikleme [Çağatayca: ML]
çındar	gerdanlık [ME]
çındar-	incelemek [ME]
çındarış-	iyice hesap edişmek [ME]
çındutur-	caydırmak, vazgeçirmek [DLT]
çınık-	gerçekleşmek [<i>söz çınıktı</i> “söz veya salık gerçekleşti” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 425b, DTS 149b.
çınla-	tahkik etmek, araştırmak [<i>ol işig çınladı</i> “o, işi tahkik etti, iç yüzünü araştırdı” DLT] EDPT 426a, DTS 149b, OTWF I: 408.
çınlata-	iddia edilenin doğruluğunu kanıtlamak, doğrulanmasını emretmek [<i>ol anıg işin çınlattı</i> “o, dediğinin veya iddia ettiğinin doğrulanmasını emretti” DLT] EDPT 426a, DTS 149b.
çınlıg	→ çınlık
çınlık	doğruluk, gerçeklik [KB; <i>çınlık, çınlık üze</i> “şüphesiz” KT; Çağatayca: <i>çınlıg</i> SS, ÇKT, <i>çınlık</i> MKb, ÇKT]
çıñ I	yansıma ses [<i>kulağım çıñ etti</i> “kulağım çınladı.” Çingırağın, büyük tasın vb. seslerine de böyle denir. DLT] EDPT 424b, DTS 150a.
çıñ II	dolu [<i>çıñ tolu kōl</i> “su dolu havuz”, <i>çıñ tolu</i> “ağızına kadar dolu” DLT] EDPT 424b, DTS 150a.
çıñıl	yansıma ses [<i>yügin çıñıl çıñıl etti</i> “gem cıngıl cıngıl etti.” Buna benzeyen sesler için de böyle denir. DLT] EDPT 426a, DTS 150a.
çıñra-	çınlamak [<i>ol kōnrağū çıñradı</i> “çingirak çınladı.” Buna benzeyen her ses için böyle denir. DLT; “cangırdamak” ME; Kıpçakça: Kİ] EDPT 426b, DTS 150a, OTWF II: 469.
çıñrat-	çingırdatmak [<i>ol kōnrağū çıñrattı</i> “o, çingirak çaldı ve çingırdattı” DLT] EDPT 426b, DTS 150a, OTWF II: 469.
çıp	ince ve yumuşak olan dal [Bu kelime <i>çıpık</i> sözünden kısaltılmıştır. DLT] (<i>çıpık</i> ET) EDPT 393b, DTS 150a, OTWF I: 43.
çıpar	çapar [<i>çıpar bol-</i> ME]

çipçırğa	(h. ad.) serçe kuşu [DLT; <i>çipçuk</i> KE; <i>çipçuk</i> NF; Çağatayca: <i>çopçuk</i> TEH; Kıpçakça: <i>çifçak</i> EK, <i>çipçuk</i> KM, İM, <i>çapçuk</i> Kİ] EDPT 425a, Hauenschild 2003: 86-87, <i>çupçuk</i> Hauenschild 2006: 83.
çipçuk	→ çipçırğa
çipçurğa	ince, uzun değnek, bir şeyin tutulacak yeri [NF]
çipıklä-	yaş dalla vurmak [<i>ol atın çipıkladı</i> “o, atına yaş dalla vurdu” DLT] <i>çibıklä-</i> EDPT 396b, <i>çibıklä-</i> DTS 147a.
çıpırt-	yaş dalla dövmek [<i>ol oğlın çıpırttı</i> “o, oğlunu yaş bir dalla dövdü” DLT] <i>çıbırt-</i> EDPT 398b, DTS 147b.
çır	elbisenin vb. yırtılmasından çıkan sesin yansıması [<i>anıy tönün çır yırttı</i> “onun elbisesini cırt diye yırttı” DLT] EDPT 427a, DTS 151a.
çırğuy	fakir, cimri [KB; “ok temreninin çivisi; elbisenin iki yanındaki kuşak geçirilen köprü” DLT] EDPT 428b, DTS 151b.
çırılä-	cırlamak, bağırarak [KE; Kıpçakça: Kİ]
çırma-	sarmak, bürümek; dolamak [Çağatayca: BV, FK, LM, SS, HPR, BN, NN, GS, ŞTü, TEH, Sİ, NM, ŞN; Kıpçakça: CC] EDPT 430a.
çırmağlık	bağlanmış, sarılmış [Çağatayca: BN]
çırmal-	→ çermel-
çırman-	→ çermen-
çırmandur-	dolandırmak [Çağatayca: MKb]
çırmanmağ	karışma, tırmanma [Çağatayca: LM]
çırmaş	sarmaşık, dolaşık [Çağatayca: BV, BabD, SS, NN, GS]
çırmaş-	→ çermeş-
çırmaştur-	dolaştırmak, karıştırmak [Çağatayca: FK, BabD]
çırmaşuğ	dolaşık [Çağatayca: ŞHD]
çırmat-	→ çermet-
çısal-	dört nala gitmek, at koşturmak [Çağatayca: BN]
çıt-	çatmak, buruşturmak [Çağatayca: AD, BN]
çıw	hurma ve üzüm gibi şeylerin şirasının çömlek ya da tencerede kaynamasından çıkan sesin yansıması [DLT] <i>çif</i> EDPT 393b.
çıwı	cin topluluğu [DLT] <i>civi</i> EDPT 394b, DTS 151b.
çıwıla-	fokurdamak [<i>küp çıwıladı</i> “küp fokurdadı.” Şıra kaynarken çıkan sese de böyle denir. DLT] <i>çifila-</i> EDPT 397b.

çıwşa-	kaynayıp köpüklenmek, ekşimək [çağır çıwşadı “şıra vb. kaynayıp köpüklendi, köpük attı”, karın çıwşadı “yemek, karnı yaktı ve ekşitti” DLT] EDPT 399b, OTWF I: 337.
çıwşan	ekşi [çıwşan çağır “ekşi şıra” DLT] OTWF I: 337.
çıwşat-	ekşitmək [ol çağır çıwşattı “adam şırayı vb. ekşitti”, şirke karın çıwşattı “şirke mideyi ekşitti.” Yere şirke dökülüp toprağı kaynatırsa yine böyle denir. DLT] EDPT 399b.
çızlaş-	yazışmak [Kıpçakça: Kİ, BM]
çiber	kurnaz, işgüzar [Çağatayca: ŞTe]
çibiç	(h. ad.) bir yaşındaki oğlak [Kıpçakça: KM]
çiçe	yeter, kâfi [KB] EDPT 400a-b, DTS 145a.
çiçen	akıllı; cesur, mağrur [Çağatayca: MKb, BabD, ŞN, <i>çeçen</i> ŞTe]
çiçtür-	çözdürmek, açtırmak [Çağatayca: HD]
çig-	bağlamak [ol türgek bāğın çigdi “o, bohçanın vb. bağını bağladı” DLT] EDPT 413b, DTS 147b.
çigde	(b. ad.) iğde ağacı ve meyvesi [Çağatayca: BN] Hauenschild 2006: 26-27.
çiçen	yular [KB] EDPT 415b, DTS 148a, STEzcan: 38-39.
çiçille-*	Çiçil saymak [DLT]
çiçillen-*	Çiçil kılığına girmek [DLT]
çiçin I	(b. ad.) üzüm bağlarında biten, hayvanların yediğı başaklı bir ot [DLT; Çağatayca: <i>çiçin tala</i> “otsu bir bitki türü” BN] <i>çikin</i> EDPT 415b, <i>çiçin tala otı</i> Hauenschild 2006: 27, Hauenschild 1994: 45.
çiçin II	ibrişim; ipek kumaşı altın sarılı ibrişimle dikme [çiçin yıptı “ibrişim teli”, çiçin çignedi “ipek kumaşı altın sarılı ibrişimle dikti” DLT] <i>çikin</i> EDPT 415b-416a.
çiçin III	küçük bohça [Çağatayca: BV]
çiçin-	bağlamak [ol yükün çigindi “o, bohça bağlamağı kendi üzerine aldı ve yalnızca bağladı” DLT] EDPT 416a.
çigit	pamuk çekirdeğı [Argü lehçesinde, DLT; Çağatayca: “çekirdek, pamuk çekirdeğı, pembe tane” NN, GS, CD; Kıpçakça: <i>çikit</i> “pamuğun tohumu” Kİ] EDPT 414a, DTS 145b.
çiçliş-	kördüğüm olmak [tügün kamuğ çiglişdi “düğüm kördüğüm oldu” DLT] EDPT 415b.

çigne	mala; yer düzeltecek taş vb. [Yağma lehçesinde, DLT] <i>çikne</i> EDPT 416a.
çigne-	→ çikne-
çigne-	düzeltecek, düzlemek [<i>er çigne çignedi</i> “adam yeri düzledi, düzeltti” DLT] EDPT 416a
çigrey-	uyuyamamak, uykusu kaçmak [Çağatayca: ML]
çigtür-	düğüm attırmak [<i>ol tügün çigtürdü</i> “o, sıkı düğüm attırdı, düğümün vb. sıkıştırılmasını emretti” DLT] EDPT 414b.
çij	demir çivi [zırh çivilerinin ucuna da <i>çij</i> denir. DLT] <i>çej</i> EDPT 400a.
çijtür-	beli bükülmek [<i>bu yük atığ çijtürdi</i> “yükün çokluğu ve ağırlığı, atın belini bükte.” Yağırılı at veya hayvan, sırtına yük vurulunca böyle bükülür. DLT] EDPT 400b.
çik I	Aşık oyununda aşık yere içi üstüne düştüğünde, çukur kısmı yere geldiğinde denilen söz [DLT] EDPT 413a-b, DTS 145b.
çik II	seslenme sözü [<i>çik çik</i> “oğlağı çağırarak için kullanılan kelimedir.” Sürmek için de kullanılır. DLT] EDPT 413b, DTS 145b.
çikil-	→ çekil-
çikir	diş gıcirtısı [<i>çikir çikir</i> “ekmeğin içerisinde taş kırıntıları olduğunda dişin ezemeyerek çıkardığı sesi gıcirtı” DLT] <i>çigir</i> EDPT 416b.
çikmek	→ çekmek
çikmeklik	çekme, çekiş [Çağatayca: BV]
çikmen	→ çekmen
çikne-	sıkı dikmek, altın tel ile ipek kumaş üzerine nakış işlemek; yere sürgü çekmek [<i>çiknemiş</i> KB; <i>kız çigin çignedi</i> “kız nakış yaptı, kız altın tellerle ipek kumaşı işledi” DLT] EDPT 416a, DTS 415b, OTWF II: 419.
çikre-	gıcırdamak [<i>etmekte tās çikredi</i> “ekmeğin içinde bulunan taş yüzünden diş gıcırdadı” DLT] <i>çigre-</i> EDPT 416b, DTS 146a, OTWF II: 470.
çikten	eyer örtüsü [DLT] EDPT 414b, DTS 146a.
çil I	bere, yüzdeki darp izi, vücutta kalan dayak izi, darbe izi [DLT] EDPT 417b, DTS 146a.
çil II	çirkinlik [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 417b, DTS 146a.
çildeg, çildey	atın göğsünde çıkan bir yara [DLT] EDPT 419a, DTS 146a.

çile-	ıslatmak [<i>tõnuğ çiledi</i> “elbiseyi vb. ıslattı” DLT; Kıpçakça: <i>çıla-</i> İM, Kİ] <i>çıla-</i> EDPT 418a, DTS 146a.
çilgü	sarı renk [<i>çilgü at</i> “yelesi ve kuyruğu sarı at” DLT] EDPT 420b, DTS 146a.
çilik	seslenme sözü [<i>çilik çilik</i> “oğlağı çağırırken böyle seslenilir” DLT] EDPT 420a, DTS 146a.
çim I	(b. ad.) çim, çimen, ayrık otu [KB; yerden biçilip kurutulduktan sonra ateş yakmak için kullanılan ot. Kendi kendisine kök saldığı ve kökleri birbirini içine girişik olduğu için bu adı almıştır. <i>çim biçti</i> “ayrık biçti, çim biçti” DLT; Kıpçakça: İH, Kİ] EDPT 421b-422a, DTS 146a, OTWF I: 85, 87, 89, Hauenschild 1994: 45.
çim II	bir şeyin çiğ veya ıslanmış olduğunu pekiştirmek için kullanılan söz [<i>çim yig et</i> “çimçiğ et”, <i>çim öl tön</i> “ıpslak elbise” DLT] EDPT 421b, DTS 146a.
çimdi-	çimdiklemek [Çağatayca: LM; Kıpçakça: Kİ]
çimdir-	çimdiklemek [Kıpçakça: KM]
çineş-	sınamak, denemek [Çağatayca: BN]
çing	arkadaş, dost [Çağatayca: BV, Sİ]
çipek	(h. ad.) bir tür avcı erkek kuş [<i>çipek karguy</i> “delicedoğan (kartalgiller ailesinden bir kuş türü) DLT] <i>çibek</i> EDPT 396b.
çir	yağ [<i>êşiçte çir yōk</i> “tencerede yağ yok”, <i>bu ette çir yōk</i> “bu ette yağ yok” DLT] <i>çır</i> EDPT 427b, DTS 146b.
çirdek	her şeyin çekirdeği [Kıpçakça: KM]
çirik	→ çürük
çirikçi	asker [Çağatayca: MKb, NM]
çiriñ	büyük tasın çıkardığı ses yansıması [DLT] <i>çiriñ</i> EDPT 430b, <i>çiriñ</i> DTS 146b.
çirkeme	içine kıyma konulmuş ve yağda kızartılmış hamur [Kıpçakça: Kİ]
çirmen-	paçaları, kolları sıvamak [Kıpçakça: KM]
çirt	yansıma ses [<i>çirt suğtu</i> “birisi dişleri arasından tükürünce <i>çirt suğtu</i> ‘cirt diye tükürdü’ denir” DLT] <i>çirt</i> EDPT 428a, <i>çirt</i> DTS 146b.
çise-	ince yağmur yağmak [Kıpçakça: Kİ]

çiş	yansıma ses [<i>çiş çiş</i> “kadın çocuğunu vb. işetmek istediği zaman böyle söyler; ata binen de yürüdükten sonra atı işetmek istediğinde böyle der” DLT] EDPT 430b- 431a, DTS 146b.
çişe-	çiş yapmak [<i>oğlan çişedi</i> “çocuk çiş yaptı ve pisledi.” Bu kelime ancak küçükler için kullanılır. DLT] EDPT 431a, DTS 146b.
çişet-	çişini yaptırmak, tuvaletini yaptırmak [<i>urağut kençin çişetti</i> “kadın çocuğuna çiş dedi, tuvaletini yaptırdı” DLT] EDPT 431a, DTS 146b.
çit	Çin ipeğinden mamul nakışlı bir kumaş [DLT] EDPT 402a, DTS 146b.
çiten	kafes [Kıpçakça: KM]
çiwgin	doyurucu, yağlı [<i>çiwgin aş</i> “doyurucu olan, yağlı yemek.” Hayvanları semirten ota da <i>çiwgin ot</i> denir. DLT] EDPT 396b
çiwginlen-	kilo aldırان ve kolay sindirilebilir yemek yemek [<i>ol bu aşığ çiwginlendi</i> “o, bu yemeği vücudu semirten ve kolay sindirilebilen bir yemek buldu” DLT] EDPT 396b-397a
çivli-	sayıklamak, saçma sapan konuşmak [Çağatayca: MKb]
çivür-	→ çewür-
çivürtke	→ çekürge
çiv(ü)rül-	→ çewrül-
çizgin-	etrafında dönmek, raks etmek [Çağatayca: CD]
çizgindür-	etrafında döndürmek, raks ettirmek [Çağatayca: CD]
çoçқа	→ çocuk
çoçуқ	(h. ad.) domuz yavrusu [DLT; Kıpçakça: <i>çoçқа</i> EM, KM] EDPT 400b, DTS 151b, Hauenschild 2003: 87-88.
çōđın	tunç ve süzölmüş bakır [<i>çōđın eşiş</i> “bakır tencere” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 403a, DTS 151b.
çoğ I	→ çok
çoğ II	güröltü [<i>çāğ çoğ koptı</i> “bir güröltü koptu.”, <i>çoğı koptı</i> “güröltü koptu” DLT]
çoğаш-	bağırıp çağırınak, güröltü yapınak [ME]
çoğıçı	kavgacı [<i>çoğıçı, çoğıçı üstelgen</i> ‘kavgacı eden, çekişen’ KT]
çoğlaş-	sövüşmek, ağız kavgası yapınak [ME]
çoғu	kötü söz, bağırışınak [ME]

çoh I	yansıma ses, deh deh [<i>çoh çoh</i> “deh deh; atı sürmek ve koşturmak için çıkarılan ses” DLT]
çoh II	→ çok
çok I	pis [Oğuz lehçesinde, <i>çōk er</i> “pis adam” DLT] EDPT 405b, DTS 153b.
çok II	çok [KB; KTef; Çağatayca: <i>çoğ I</i> FK, BabD, KMD, NM, ŞN, <i>çoh</i> FK, <i>çok</i> MKb, LM, BabD, KMD, TN, TEH, NM, ŞN; Kıpçakça: GT, İM, EK, İN, KS, KH, EM] EDPT 405b, DTS 153b.
çoğal-	artmak, çoğalmak [Çağatayca: TEH]
çoğrama	kaynayan, gür akan [<i>çoğrama yul</i> “suyu gür akan ve fişkırarak kaynak” DLT] EDPT 411b.
çoğraş-	kaynamak [<i>tevizler çoğraşdı</i> “bataklık kaynadı.” Bir arada çokça bulunan şeyler kaynayıp dalgalandığında da böyle denir. Bundan alınarak <i>kişi bir bir içinde çoğraşdı</i> “insanlar birbirine girerek dalgalandı” denilmiştir. DLT] EDPT 411a, DTS 154a.
çoğtur-	saldırtmak [<i>ol kuşuğ kazka çoğturdı</i> “o, doğan kuşunu kazın üzerine saldırttı” DLT] EDPT 406b, DTS 154a.
çoğu-	gaga ile vurmak [Çağatayca: TEH]
çoğubarı	pota (pota= kuyumcuların içinde altın ve gümüş erittikleri kap) çamuru [DLT] EDPT 406b
çoğuş-	kazmak, gömmek, defnetmek [Çağatayca: FK]
çolquy	çolak [<i>çolquy etük</i> “topuğu delik ayakkabı”, <i>çolquy eliglig</i>] çolak elli” DLT] EDPT 420a.
çommağ	batma, suya dalma [Çağatayca: SS]
çomruş-	suya dalma yarışı yapmak [<i>ol mēniñ birle sūwda çomruşdı</i> “o, benimle suya dalma yarışı yaptı.” Yardımlaşma anlamına da gelir. DLT] EDPT 423b, DTS 153a.
çomuş-	suya dalmakta yarış etmek [<i>ol mēniñ birle sūwka çomuşdı</i> “o, benimle suya dalmakta yarış etti.” DLT] EDPT 424a, DTS 153b.
çomuşluk	hela, kenef [DLT] EDPT 424a, DTS 153b, OTWF I: 273.
çoñ	iri doğranmış [<i>çoñ et</i> “iri doğranmış et” DLT] EDPT 424b, DTS 153b.
çopart-	soymak, hırsızlık yapmak [<i>oğrı erig çoparttı</i> “hırsız adamı soydu, malını çaldı, çırılçıplak bıraktı” DLT] <i>çobart-</i> EDPT 398b.

çopçuq	→ çipçırğa
çor	şiş, şişkinlik [Çağatayca: BN]
çotur	kötü huy [<i>çotur kişi</i> “kötü huylu, yaramaz adam” DLT] EDPT 403b.
çowaç	taç [ME]
çowı	kağandan iki derece aşağıda bulunan kimselere verilen san [Hotan töresinde, DLT] <i>çuwı</i> EDPT 394b, <i>çuwı</i> DTS 157b.
çowlan-	kavrulmak, yanmak [KT]
çowlı (?)	ince dallardan kepçe biçiminde örülen tutmaç süzgeç [DLT] EDPT 397a, DTS 154a.
çöge	elbisenin üstüne giyilen geniş ve kolsuz üstlük, aba [<i>çögesin töşen-</i> KB] EDPT 414a, DTS 154b.
çögen	çevgân [DLT] EDPT 416a, DTS 154b.
çögençi	çevgân oyuncusu, ciritçi, atlı top oyuncusu [Çağatayca: ML]
çöj-	çekip uzatmak [<i>urağut yıp çöjdi</i> “kadın ipi çekerek uzattı.” İp ve koyun bağırsağı gibi çekmekle uzatılabilen her şey için kullanılır. DLT] EDPT 400a.
çöjtür-	gerdirmek [<i>ol yıpıg çöjtürdi</i> “o, gevşek ipi gerdirdi.” Birisi koyun bağırsağını gerdiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 400b.
çöjül-	gerilmek [<i>yıp çöjüldi</i> “ip gerildi.” (gevşek ip gerildi). Sakız ve macun gibi koyu akarlar uzayıp sündüğü zaman da yine <i>çöjüldi</i> denir. DLT] EDPT 401a, OTWF II: 658.
çök	yansıma ses [<i>çök çök</i> “deveyi ihtirmek için kullanılan kelime” DLT] EDPT 413b
çöker-	çöktürmek [<i>tewesin çökerdi</i> KE; ME; “çökermek (deve), oturtmak” Çağatayca: LM]
çökmen	kilim [Kıpçakça: KM]
çöktür-	çöktürmek [<i>ol anıj tewesin çöktürdi</i> “o, devesini ihtirdi, çöktürdü”, <i>ol kümüş altundan çöktürdi</i> “o, altını eriterek gümüşten ayırdı ve gümüşü dibe çöktürdü” DLT] EDPT 414b, DTS 155a.
çökür	diken [Çağatayca: MKb, ML, NN]
çöküş-	oturuşmak, birlikte oturmak [ME]
çöküt	kısa, kısalık, cücelik [<i>çöküt bol-</i> KB; <i>çöküt kişi</i> “kısa boylu adam vb., cüce” DLT] EDPT 414a, DTS 155a-b, OTWF I: 314.
çökürdek	buğday, arpa gibi ufak şeylerin tanesi [NF]

çökütlük	kısalık, beden kısalığı, bodurluk [DLT] EDPT 414b, DTS 155b.
çölük-	çölde kalmak, susamak [Çağatayca: ŞHD, GN]
çömçe	çömçe, kepçe [Oğuz lehçesinde, DLT; çömçe kat- NF; Kıpçakça: EM, CC, Kİ, TA, BV, <i>çömçi</i> EZ, <i>çömiç</i> GT] EDPT 422a-b, DTS 155b.
çömçi	→ çömçe
çömel-	çömelmek [<i>çömeldi</i> , <i>çömelü otur-</i> ME; Kıpçakça: Kİ]
çömerük	zayıf görüşlü [<i>çömerük kişi</i> “her zaman gözü sulanan, gözü zayıf gören adam” DLT] EDPT 424a.
çömgen*	dalan [DLT]
çömlek	çömlek [Kıpçakça: KM, İH, CC, Kİ, TA, EZ]
çömtür-	daha derine batırmak [DLT; KE] <i>çomtur-/ çömtür-</i> EDPT 422b, DTS 155b.
çömiç	→ çömçe
çömiş-	daha derine dalmak [<i>çömişdi çömişür çömişmek</i> “bu, öbüründen daha derin dalmaktır” DLT] <i>çomuş-/ çömiş-</i> EDPT 424a, DTS 155b.
çönek	kutu [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 426a, DTS 155b.
çöple-	toplamak, derlemek [Kıpçakça: GT]
çöplü	→ çöplüg
çöplüg	çöplü [<i>çöplü</i> ME; <i>çöplüg</i> KE]
çöprek	örtü, kumaş parçası [NF; KT; “elbise” Kıpçakça: KM, “elbise” BV, İH, <i>çüprek</i> EK]
çöpür	keçi kılı [DLT] EDPT 398a.
çöpür çepür	‘ıvır zıvır’ anlamında ikilime [malın kötüsü ve değersizine ikileme yoluyla ‘ıvır zıvır’ anlamında <i>çöpür çepür</i> denir. DLT] EDPT 398a.
çöpürlen-	kıllanmak [<i>eçkü çöpürlendi</i> “keçi kıllandı, kılı bitti” DLT] EDPT 399a.
çörek	çörek [DLT; Kıpçakça: KM, Kİ] EDPT 429a, DTS 155b.
çörge-	→ çürge-
çörngen-	sıklaşmak, toplanmak, yoğunlaşmak [KTef]
çörngen-	→ çürngen-
çörke	(h. ad.) bir ördek türü [Çağatayca: ML]
çörken-	→ çürngen-
çöşkür-	aksırmak [Çağatayca: SS]

çöşkürmek	aksırma, hapşırma [Çağatayca: LM]
çövürtke	→ çekürge
çözge-	sarmak, bağlamak, dolamak [Kıpçakça: GT]
çözük	çözük [<i>kemiştim çözük</i> AH] DTS 155b.
çözül-	çözülmek [ME; Kıpçakça: KF] DTS 155b, OTWF II: 658.
çubrut-	birbirinin peşi sıra gitmek [Çağatayca: FK, ML]
çuğlan-	çullanmak [<i>sü kamuğ çuğlandı</i> “bütün ordu geldi, çullandı.” Toplanan her şey için böyle denir. DLT; “sarınmak, bürünmek” NF; “örtünmek, bürünmek” ME; “örülmek, kapanmak, dolanmak” Çağatayca: KUŞ, ŞN, CD] EDPT 408a.
çuğurdan	uçurum [DLT] EDPT 411b, DTS 156b.
çuqmın	çömlekte su buğusunda bişirilen kurabiye biçiminde yapılan bir ekmek [DLT] EDPT 408b, DTS 157a.
çuqu-	oymak [Çağatayca: LM]
çuqurçaq	küçük çukur [Çağatayca: BN]
çuqurraq	daha çok çukur [Çağatayca: BN]
çulban	(b. ad.) bezelye [Kıpçakça: EM]
çulğan-	→ çuğlan-
çulğaş-	üst üste çıkmak, bürünmek [KE; Çağatayca: DN]
çulık	(h. ad.) üveyik büyüklüğünde alkali bir su kuşu, çulluk [DLT] EDPT 420a, DTS 156b.
çulıman (?)	çıkışı olmayan, çıkış yolu bilinmeyen [<i>çulıman iş</i> “çıkış yolu bilinmeyen, sarpa sarmış iş” DLT] EDPT 420b, DTS 156b.
çulq	fazla [<i>çulq esrük</i> “zilzurna sarhoş” DLT] EDPT 419b, DTS 156b.
çum	tamamen, bütün, güçlü [Çağatayca: FK, LM, GS]
çumğalaq	dalgıç [Kıpçakça: Kİ]
çumğuk	(h. ad.) ayağı ve başı kızıl, kanadında ak tüy olan karga, ala karga [KB; “kanadı ve karnı ak olan karga, alakarga” DLT] <i>çomğuk</i> EDPT 423a, DTS 156b, Hauenschield 2003: 88-89.
çummaq	suya dalma, yıkanma [Çağatayca: BV]
çuntay	torba, çanta, dağarcık [Çağatayca: LT]
çupan	köy büyüğünün yamağı [DLT] EDPT 397b-398a, DTS 157a.
çupçurğa	kamçının desteğine vurulan kayış [Çağatayca: ML]
çupru-	uzamak, akmak [Çağatayca: BN]

çupul-	(giysi) çıkarmak, soyunmak [NF; Çağatayca: “çözölmek” BV, NŞ, NN]
çupulmak	elma kurusu [Utluk lehçesinde, DLT] <i>çobulmak</i> EDPT 397b, <i>çobulmak</i> DTS 151b.
çur	yansıma ses [<i>çur çur</i> “şır şır, süt sağılırken kapta çıkan sesin yansımasıdır.” Bir sıvı, böyle ses çıkardığı zaman da kullanılır. DLT; “rivayet; dedikodu; güröltü” KTef] EDPT 428a, DTS 157a.
çura-	toplamak, tutmak, bir araya getirmek [Çağatayca: TSM]
çuram	kolay bir ok atış türü [DLT] EDPT 430a, DTS 157a.
çurçur	yansıma ses [<i>tëve emgi çurçur</i> “deve sağılırken sütün kapta çıkardığı sesin yansıması” DLT] <i>çur</i> EDPT 428a, DTS 157a.
çuvaç	hükümdarlık çadırı [DLT; KE] <i>çowaç</i> EDPT 395a, DTS 157b.
çuwar	çıra [(birleşik olarak “çawar çuwar”) DLT] <i>çavar</i> EDPT 398a, DTS 157b.
çuwğa I	acelesi olan postacının, başkasının buluncuya kadar binip gittiği at [DLT] <i>çufga</i> EDPT 395b-396a, <i>çufga</i> DTS 156a.
çuwğa II	kılavuz, komutan [Kıfçak ve Öğuz lehçelerinde. Atasözü: <i>kalın kulan çuwğasız bolmas</i> “eşek sürüsü, kılavuzsuz olmaz.” Bu atasözü, başkasına uymağı gerektiren işlerde böyle yapmak gerektiğini anlatır. DLT] <i>çufga</i> EDPT 395b- 396a, <i>çufga</i> DTS 156a.
çuz	yaldızlı, kırmızı renkli bir Çin kumaşı [<i>ağı çuz</i> KB; DLT; “sırmalı” ç. <i>atlas</i> AH; <i>çuz atlas</i> KE; Kıpçakça: KM, CC] EDPT 431a-432b, DTS 157b.
çwğrı-	tiksinmek, iğrenmek [Kıpçakça: Kİ]
çwwlı-, çwlı-	sıçramak [Kıpçakça: Kİ]
çübür	kıl [KT]
çükürge	→ çekürge
çüli	kayısı ve erik suyu [Çağatayca: MMü]
çülük-	perişan olmak [<i>er ışı çülükti</i> “adamın kılığı perişanlaştı.” DLT] EDPT 420b, DTS 157b.
çünge	kör, kesmeyen [Kıpçakça: KM]
çüpek	çocuk çükünün başı [DLT] <i>çübek</i> EDPT 396b, <i>çübek</i> DTS 157b.
çür	menfaat, yarar [<i>ol andın nēğ çürledi</i> “o, ondan menfaat, çıkar elde etti” DLT] EDPT 428b, DTS 158a.

çürçek	efsane, boş laf [Çağatayca: NN]
çürge-	yakmak [Çağatayca: LM, HE, <i>çörge-</i> FK, GN, HBD, NN, GT]
çürgen-	yanmak, ateşe alazlanmak [Çağatayca: ML, <i>çörgen-</i> MKb, FK, HBD, NN, GS, <i>çörken-</i> BV]
çürgü	çiş [Çocuğa <i>çürgü bār mu</i> “çişin var mı?” denir. DLT] EDPT 429a, DTS 158a.
çürgük	→ çürük
çürüt-	çürütmek [KE]
çürle-*	menfaat, çıkar elde etmek [DLT] EDPT 429b, DTS 158a.
çürülen-	yararlanmak, çıkar elde etmek [<i>ol andın nēy çürlendi</i> “o, ondan yararlandı, çıkar elde etti” DLT] EDPT 430a, DTS 158a.
çürlet-	aşırtmak, aşırıya kışkırtmak [<i>ol andın nēy çürletti</i> “o, onun malından bir şey aşırıya kışkırttı, birini onun malından bir şey aşırıya kışkırttı” DLT] EDPT 430a, DTS 158a.
çürü-	çürümek [Çağatayca: BabD, BN, TEH; Kıpçakça: CC, İM, Kİ, BV]
çürük	çürük, çürümüş [KTef; Çağatayca: MKb, BV, LM, HBD, NN, GS, TEH, ŞN, <i>çürgük</i> BV, <i>çirik</i> ŞTe; Kıpçakça: İM, GT]
çüşek	(b. ad.) ot, yaban otu, merada biten ot [Sogd lehçesinde, DLT] EDPT 431a, DTS 158b.

D

dağ I	atlara ve başka hayvanlara vurulan dağ, damga [DLT; KTef] EDPT 463a, DTS 158a.
dağ II	yok, değil [Argü lehçesinde. <i>Ol andağ dāğ-ol</i> “o, öyle değil” denir. Bu sözü Oğuzlar Argülardan alarak <i>dāğ-ol</i> sözünü bozmuşlar ve “değil” anlamında <i>tegül</i> demişlerdir. DLT] EDPT 463a, DTS 158a.
dam	taklid sesi [Çağatayca: ŞHD]
dan-	reddetmek, kabullenmemek [ME]
danekin	birer-birer, teker-teker [ME]
danış-	danışmak [ME] <i>tanış-</i> EDPT 526b.
danışuğ	müşâvere, danışma [ME]
dañ doñ	yansıma ses [<i>dañ doñ etti ney</i> “bir şey dan dan diye ses çıkardı” DLT] <i>tañ</i> EDPT 511a, DTS 158b.
dañırka-	→ tañırka-
dañsuğla-	tuhafsınmak, acatip bulmak [ME]

dar-	dağıtmak, gidermek [ME] <i>tar-</i> EDPT 529a, <i>tar-</i> DTS 536b.
dara-	→ tara-
darğa-	dağılmak, ayrılmak [ME]
darıktur-	darılmak [ME]
darıl-	→ tarıl-
dastan-	yaslanmak [Çağatayca: KUŞ]
dava I	(b. ad.) İlgin ağacının meyvesi [Bunu boyacılar kullanır. DLT] EDPT 436a, Hauenschild 1994: 46.
dava II	yün sümeği [DLT] EDPT 436a.
dayın-	ayağı kaymak, sürçmek [ME]
dayındur-	kaydırmak, sürçtürmek [ME]
dayınmağ	ayak kayması, sürçme [ME]
daymağ	sürçme, hata, suç [ME]
dede	baba [Oğuz lehçesinde, DLT; Çağatayca: “dayı” BN] EDPT 451b-452a.
değindür-	ulaştırmak [ME]
değüçi	söyleyen, söyleyici [Çağatayca: BN]
dekmelen-	yuvarlanmak [ME]
demek	deme, söyleme [Çağatayca: <i>demek</i> LM, HE, <i>dimek</i> BV, BabD, SS, GS, Sİ, ŞN]
demeklik	deme, söyleme, söyleyiş [Çağatayca: LM, <i>dimeklik</i> SS, Sİ]
deñ-	durmak, dinmek [Çağatayca: NN]
deñgel (?)	ekin saplarının boğumu [DLT] EDPT 520a, DTS 158b.
derdür	dırdır [Çağatayca: ŞHD]
devlinkeç	çaylak [Kıpçakça: EK, İH, <i>deglükeç</i> KM]
déyiş-	bağrıışmak, hep bir ağızdan söylemek [Çağatayca: <i>déyiş-</i> BN, NN, <i>diyış-</i> FK, SS, GS]
dıglu	perdeli, mahrem [ME]
dıñlat-	→ tıñlat-
dınta-	gezmek, dolaşmak [ME]
dır-	koparmak [Kıpçakça: Kİ]
dıyl-	çekinmek, geri durmak [ME]
dıyış-	çekinmek, geri durmak [ME]

didek	gelin giderken yabancı kimselere görünmemesi için örtülen örtü [DLT] EDPT 455b.
dilençi	→ tilençi
dilim	→ tilim
dimek	→ dèmek
dimeklik	→ dèmeklik
dinil-	denilmek, söylenilmek [Çağatayca: KMD]
dirdük	tezgah [Kıpçakça: KM]
diyiş-	→ dèyiş-
doğalan-	(kapı) kilitlenmek [ME]
doğuş-	→ toğuş-
dolaş-	→ tolğaş-
dolğaş-	→ tolğaş-
dolğaştur-	(sözü) dolaştırmak [ME]
dolduruş-	doldurmakta yarış etmek [ME]
dozat-	→ tozıt-
dög-	→ tög-
dögüç	havan [Kıpçakça: EM, “sarımsak havanı” KM]
dölen-	→ tölen-
dölendür-	→ tölendür-
dölenmek	huzur [ME]
dölenmes	kararsız, huzursuz [ME]
dölet-	→ tölet-
dönen	(h. ad.) dört yaşındaki tay [Kıpçakça: KM]
dörüdül-	→ törütül-
döyül-	çırpmak, dövmek [KTef]
dumsay-	burun sallamak, darılmak, hışımlanmak [Çağatayca: ML]
dupdurun	ayak sesi, takırtı [Çağatayca: BV, FK, NN]
duruş-	→ turuş-
dutuştur-	tutuşturmak [ME]
duval	çizgi, ala-bula [ME]
duzğu	→ tuzğu
dük	hafifçe [<i>dük urdı</i> “yumruğu ile hafifçe vurdu” DLT] EDPT 476a, DTS 161b.

dülek	→ tülek
dümül-	vazgeçmek, avunmak, oyalanmak; zihinden atmak” [Kıpçakça: Kİ]
dünüşge	(b. ad.) sülüklü pancar denilen sebze [Kençek lehçesinde, DLT] DTS 161b, Hauenschild 1994: 46-47.
dürbet-	mağlup edip kaçırmak [Çağatayca: BN]
dürlendür-	türlü türlü etmek [ME]
dürül-	→ türül-
E-É	
é (?)	turuncu renkte ipek kumaş [<i>é bitigi</i> “askerlerin erzak ve isimlerinin yazılı olduğu defter” DLT]
eç eç	yansıma ses [“atları (başını alıp gitmekten) mani olmak için çıkarılan ses” DLT] <i>aç aç</i> EDPT 17a, DTS 162a.
édergen	arayan [<i>bu it-ol keyikni édergen</i> “bu, av aramaya alışkın bir köpektir” DLT] EDPT 67a.
ederle-	eyerlemek [KB; <i>er at ederledi</i> “adam adı vb. eyerledi” DLT; Kıpçakça: Kİ, KK, TA, <i>eyerle-</i> EZ] EDPT 71a, DTS 164a-b.
ederlik	üzerine eyer konulan ağaç [Kelimenin sonundaki /k/, /g/ olursa “eyer sahibi” anlamına gelir, DLT; <i>egerlik</i> AH; Çağatayca: <i>egerlik</i> BN] EDPT 70a, DTS 164b.
edger-	tutmak; sözünü saymamak, kulak asmamak [<i>ol kiçig sözüg edgerdi</i> “O, küçük sözü, bayağı sözü iyi gördü, onu tuttu”. Bu fiil çok kez olumsuz olarak kullanılır. <i>anıñ sözin edgermedi</i> “O, onun sözünü saymadı, tınmadı, kulak asmadı”, <i>ol yawuz nēyni edgerdi</i> “O, kötü şeyi düzeltti” DLT] EDPT 52b, DTS 164b.
édizlen-	yüksek olmak, uzun bulmak [<i>ol tāğni édzlendi</i> “O, bu dağı geçmeye engel olacak derecede uzun buldu” DLT] EDPT 75a.
édizlik	yükseklik [KB; DLT; AH; KE] EDPT 74b, DTS 163b.
edlel-	onarılmak [<i>edleldi nēñ</i> “bir şey onarıldı.” Kaybedilen bir şey aranınca da böyle denir. DLT] EDPT 58a, DTS 165a.
edlen-	kullanılmak [<i>edlendi nēñ</i> “O şey, bir nesne için kullanıldı, yüz üstü bırakılmadı.” DLT] EDPT 58b, DTS 165a.
edleş-	ağırlamak [<i>olar bīr êkindini edleşti</i> “Onlar birbirini ağırladı” DLT] EDPT 58b, DTS 165a.

edlet-	onarmak [<i>ol tavarın edletti</i> “O, malını onardı, düzeltti, işlevsiz durumdaki malını ıslah ettirdi” DLT; “izi kalmak, iz bırakmak” KTef] EDPT 58a, DTS 165a.
edrim	eyerin iskeletinin iki ucunun altına konan keçe, yuna, teğelti [DLT] EDPT 66a.
efüş	ıslak, ıslanmış [Kıpçakça: İM]
efüşlik	ıslaklık [Kıpçakça: İM]
egdi (?)	mezbaha, kesimhane [DLT] EDPT 102a.
ége-	eğelemek [<i>ol biçek égeđi</i> “o, bıçağı vb. eğeledi.” <i>buğra tışın égeđi</i> “aygır deve azı dişini gıcırdattı.” DLT; Kıpçakça: CC, EZ] EDPT 101b, DTS 165b.
egeç	gibi [Çağatayca: BHD]
égeme	bir çeşit telli çalgı [DLT] EDPT 108b-109a.
egerlik	→ ederlik
égeş- I	çarpışmak, ısırışmak [<i>éki buğra égeşdi</i> “iki aygır deve çarpıştı, ısırıştı.” Atasözü: <i>éki buğra égeşür, otra kökeğün yançlıur</i> “iki aygır deve tepişir, arada gök sinek ezilir.” Bu atasözü, iki beyin çarpışmasında, arada, zayıfların ezilmesi üzerine söylenir. DLT] EDPT 119a, DTS 165b.
égeş- II	eğelemekte yardım etmek [<i>ol maña temür égeşdi</i> “o, bana demir eğelemekte yardım etti” DLT] EDPT 118b, DTS 165b.
égeş- III	kıskançlık yüzünden yarışmak [AH]
éget	hizmet için, gerdek gecesi gelinle birlikte gönderilen kadın [DLT] EDPT 102a, DTS 165b.
égetle-	hizmetçi göndermek [<i>ol kızın égetledi</i> “o, kızının yanında -koca evine- hizmetçi gönderdi” DLT] EDPT 104b, DTS 165b.
égetlen-	hizmetçi olmak [<i>kız égetlendi</i> “gelin kızın kendisiyle birlikte gönderilen bir hizmetçi oldu” DLT] EDPT 105a, DTS 165b.
égetlik	hizmetçi kız [<i>égetlik karabaş</i> “gerdek gecesi gelinle birlikte gönderilmek için hazırlanan hizmetçi kız, sağdıç.” Geline de <i>égetlig</i> denir DLT] EDPT 104a-b, DTS 165b.
egil-	→ égil-
égil-	eğilmek [<i>égil-</i> KB; <i>yığaç egildi</i> “ağaç (ve başkası) eğildi”, <i>ķuruğ yığaç egilmes, ķurmuş kiriş tügülmes</i> “kuru ağaç eğilmez, gergin

	kiriş düğümlenmez.” Bu atasözü, bir şeyin kullandıktan sonra eski haline dönmeyeceği yolunda söylenir. DLT; <i>egil-</i> AH; <i>égil-</i> MM; Çağatayca: <i>égil-</i> BN, NN, ŞTü] EDPT 106b, DTS 165b-166a.
égiş-	maden eritildiği zaman çıkan pislik [DLT] DTS 166b.
egilgen	eğilen [<i>bu butağ-ol egilgen</i> “bu, hep eğilen bir daldır” DLT]
egirgen	eğiren [<i>bu eşler-ol telim yıp egirgen</i> “bu, çok ip eğiren bir kadındır” DLT]
egirse- I	eğir kökü kullanmak istemek [<i>er egirsedi</i> “adam, tedavi olmak için eğir kökü kullanmak istedi.” DLT] EDPT 116a, DTS 166a.
egirse- II	eğirmek istemek [<i>urağut yıp egirsedi</i> “kadın ip eğirmek istedi”, <i>bég kend egirsedi</i> “bey kaleyi kuşatmak istedi” DLT] EDPT 116a-b, DTS 166a.
egirt-	eğirtmek, eğirmeye yönlendirmek [<i>ol küñke yıp egirtti</i> “o, cariyesine ip eğirtti, onu ip eğirmeğe yönlendirdi”, bir kaleyi almak için çevresini kuşatmaya sevk etmek için de böyle denir DLT; “döndürmek, çevirtmek” AH; “hakim olmak, hükmetmek” KT] EDPT 114a, DTS 166a-b.
égiş-	eğmekte yardım etmek [<i>ol maña çögen egişdi</i> “o, bana çevgen egmekte yardım etti”, yarış da böyledir. DLT] EDPT 118b-199a, DTS 166b.
egit	göz değmesinden ve çıbandan korunmak için çocukların yüzüne çalınan bir ilaç. Bu ilaç, safran ve bazı şeyler karıştırılarak yapılır [DLT] EDPT 102a, DTS 166b.
egle-	eğlemek, oyalamak, bekletmek [NF; ME] DTS 166b.
eglen-	oyalanmak, konaklamak, dinlenmek [AH; “eğlenmek, oyalanmak, durmak, kalmak, bulunmak” NF; ME; Kıpçakça: BM]
eglence	eğlence, oyalayıcı şey [AH]
eglendür-	oyalamak [ME; Kıpçakça: BM]
egme	evin kemeri [DLT; “hilal” AH; Çağatayca: “eğilmiş, iki kat olmuş” LM, GS, CD] EDPT 108b, DTS 166b.
egril-	eğrilmek, sarılmak [<i>kend egrildi</i> “şehir kuşatıldı, sarıldı”, <i>yıp egrildi</i> “ip eğrildi” DLT] EDPT 114b, DTS 166b.
egrilik	eğrilik [KB; “eğrilik, yan çizme” KT; Çağatayca: HE, BN, NN, <i>igrilik</i> BV, SD, LD, FK, SS, GS] EDPT 115b, DTS 166b.

egriliksiz	kusursuz, eksiksiz [KT]
egrim	suyun biriktiği yer [DLT; Çağatayca: “suyun toplanıp kaynayarak, dönerek aktığı yer, düden” ÇKT, <i>igrem</i> ŞN, <i>igrim</i> MKb, LT, BV, FK, TEH, DN] EDPT 113a, DTS 166b.
egrimlen-	(suyun akarak vb.) girdap yapmak [<i>sūw egrimlendi</i> “göl vb. büyük sularda su, kaynayarak ve akarak döndü, girdap yaptı” DLT] EDPT 116a, DTS 166b.
egrin-	ip eğirmek [<i>urağut yıp egrindi</i> “kadın kendisi için ip eğirdi”, “kendisini ip eğirir gibi gösterdi” demek için de bu kelime kullanılır DLT] EDPT 114b, DTS 166b.
egriş-	sarmakta, eğirmekte yardım etmek; ip eğirmekte yarış etmek [<i>ol bēgke kend egrışti</i> “o, şehri sarmakta beye yardım etti”, <i>kız anası birle yıp egrışti</i> “kız anası ile ip eğirmekte yarıştı”, yardım ettiği zaman da böyle denir DLT] EDPT 115a, DTS 166b-167a.
egse-	eğmek istemek [<i>men butağ egsedim</i> “ben, dalı vb. eğmek istedim” DLT] EDPT 117a, DTS 167a.
egtür-	eğdirmek [<i>ol çögen egtürdi</i> “o, çevgen eğdirdi.” Eğdirilen her şey için de böyle denir. DLT] EDPT 104a, DTS 167a.
eje	kireç, sıva, alçı [ME]
ekçek	damar [KB] STEzcan: 39.
ekeç	akıllıca davranışlar sergileyen ve kendisini herkese kız kardeş gibi sevdiren küçük kız çocuğu [Bu söz, kız çocuğu için bir sevgi eseri olarak söylenir. DLT] EDPT 102a , DTS 167b.
ēkeg	sıkıntı [Çağatayca: ÇKT]
ekek	zina yapan [<i>ekek eşler</i> “zinacı, orta malı kadın” DLT] EDPT 105a, DTS 167b.
ekekle-	sövüp saymak [<i>urağutnı ekekleği</i> “adam karısına sövüp saydı ‘o..!’ vb. dedi” DLT] EDPT 105b-106a, DTS 167b.
ekeklik	kadının arsızlığı, yüzüzlüğü [DLT] EDPT 105b, DTS 167b.
ekele-	abla diye söylemek [<i>ol anı ekeledi</i> “o, ona abla dedi” DLT] EDPT 108a, DTS 167b.
ekelik	halalık [Çağatayca: BN]
ēkeme	bir tür çalgı [DLT] DTS 167b.
ekeriş-	atışmak, vuruşmak [Çağatayca: BN]

ekil-	ekilmek [<i>tarıĝ ekildi</i> “tohum ekildi.” Bir Şey başka bir Şey üzerine ekildiĝi zaman da byle denir DLT; aĝatayca: BN] EDPT 106b, DTS 168a.
ekim	ekilecek olan yer, ekim [<i>bir ekim yr</i> “bir ekiŐte ekilecek kadar olan yer” DLT] EDPT 108b, DTS 168a.
ekin-	kendisi için ekmek, ekinmek [KB; <i>ol ziĝe tarıĝ ekindi</i> “o, kendisi için tohum ekti” DLT] EDPT 110b, DTS 168a.
ekini	→ kini
kini	ifti [<i>kini/ ekini</i> NF; Kıpçakça: EM, TA, <i>ekinci</i> EM, KM, <i>ikinçi</i> GT]
kinilik	iftilik [Kıpçakça: İM]
ekindi	ekilen [<i>ekindi tarıĝ</i> “ekilen tohum” DLT] EDPT 111b, DTS 168a.
ekis-	azaltmak, eksiltmek [ME]
ekismek	indirim, tenzilat [ME]
ekiŐ-	ekmekte yardım etmek; ekmekte yariŐmak [<i>ol maĝa tarıĝ ekiŐdi</i> “o, bana tohum ekmekte yardım etti.” Yariş da byledir. DLT; “birlikte ekmek” ME] EDPT 119a, DTS 168a.
ekit-	ektirmek [<i>ol tarıĝ ekitti</i> “o, tohum ektirdi.” Her ektirilen tohum için de byle denir DLT] EDPT 103a-b, DTS 168a.
ekle-	eklemek [MM]
kreŐ-	ısrar etmek, peŐinden gitmek [aĝatayca: KT]
ekse	eksik [ME]
eksil-	eksilmek, azalmak [NF; ME; <i>ksl-</i> LD, HM, TEH, LN, Sİ] <i>eksil-</i> EDPT 117b.
ekskrek	çok eksik [aĝatayca: CD, <i>ikskrek</i> SD]
eksn	eksik [ME]
ekstmek	azaltma, eksiltme [KT]
ekstmeklik	azaltma, azar azar yok etme, helak etme [KT]
ekstl-	eksitilmek, azaltılmak [KT]
ekşi	→ ekŐig
ekŐig	mayhoŐ, ekşi ile tatlı arası, nar ekŐisi gibi [DLT; Kıpçakça: <i>ekşi</i> EM, KM] EDPT 118b, DTS 168b.
ektile-	yetiştirmek; saklamak; tevecch gstermek [KTef]
ektilemeklik	terbiye, eĝitim [KTef]

ektilen-	yetiştirilmek [KT]
ektülegüçi	terbiyecisi, bakıcı [KTef]
ektür-	ektirmek [<i>ol tarıg ektürdi</i> “o, tohum ektirdi.” Birinin tozu serpmeye emretmesine de böyle denir. DLT; AH; Çağatayca: BN] EDPT 104a, DTS 168b.
ektürt-	ektirtmek [Çağatayca: BN]
elçilik	elçilik [NF; <i>elçülük</i> KTef; Çağatayca: BN]
elçülük	→ elçilik
eldiri*	oğlak derisi [Bir /d/ eklenerek <i>eldiri</i> de denir. DLT; Kıpçakça: CC] <i>eldiri</i> EDPT 135a, DTS 170a.
elek	elek [Çağatayca: NN]
elestek	salatalık [Kıpçakça: KM]
eleşke	et ile beraber haşlanmış yufka hamur parçaları [Kıpçakça: Kİ]
elleş-	barış yapmak [KB; ME] EDPT 153b, DTS 171a.
eleşmek	barış [KTef]
elgel-	elenmek [<i>ün elgeldi</i> “un elendi.” Başkası da böyledir. DLT] EDPT 143b, DTS 170a.
elgen-	elemek [<i>urağut ün elgendi</i> “kadın -kendisi için- uneledi” DLT] EDPT 143b, DTS 170a.
elgeş-	elemekte yardım etmek [<i>ol añar ün elgeşti</i> “o, un elemekte ona yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 143b, DTS 170a.
elget-	eletmek [<i>ol ün elgetti</i> “o, un eletti” DLT] EDPT 143b, DTS 170a.
eligleş-	el ele tutuşmak [KTef]
elığleş-	elleşmek, el sıkışmak, tokalaşmak, vedalaşmak [KB] EDPT 145a, DTS 170b.
eliglik	eldiven [DLT] EDPT 144a, DTS 171a.
elir	(h. ad.) katır [Kıpçakça: KM]
elirlü	katırlı [Kıpçakça: KM]
elliglü	hemşehri [ME]
elri	→ eldiri
eltil-	nakledilmek, tayin edilmek [Çağatayca: BN]
eltmek	gönderme, iletme [Çağatayca: LM]
eltür-	götürmek [Çağatayca: ÇKT, NN]
elüg	kulp, yular [ME]

elük	alay etme, dalga geçme [DLT] EDPT 142a, DTS 171b.
elükle-	alay etmek [<i>ol anı enükledi</i> “o, onunla alay etti, onu eğlence konusu yaptı” DLT; “gülmek, alay etmek” KTef; KT] EDPT 145a.
elüklen-	alaya maruz kalmak [KTef]
emçile-	tedavi etmek [ME]
emçilemek	tedavi [ME]
emçilik	doktorluk [ME]
emdür-	emdirmek, emzirmek [NF; ME]
emdürül-	emzirmek [ME]
emen	(b. ad.) meşe, ağaç [Kıpçakça: KM]
emgeş-	birbiri yüzünden yorulmak [<i>bu tışta bōy emgeşti</i> “halk birbiri yüzünden, bu işte yoruldu” DLT] EDPT 160a, <i>emgeş-</i> DTS 172b.
emgetil-	eziyet edilmek [KT]
emigdeş	emme arkadaşları, süt kardeş [DLT; <i>emikdeş</i> KE] EDPT 160a, <i>emikdeş</i> DTS 173a.
emigle-	memeye vurmak [<i>urağutnı emigledi</i> “adam karısının memesine vurdu” DLT] EDPT 160b, <i>emikle-</i> DTS 173a.
emiglig	emzikli [<i>emiglig eşler</i> “emzikli kadın”, <i>emiglig urağut küsegçi bolur</i> “emzikli kadının iştahı açık olur.” DLT] EDPT 160b, <i>emiklig</i> DTS 173a.
émik	ılık [<i>émik kün</i> “ılık gün.” Soğuduktan sonra ısınan ve sıcaklığı çok artmayan şeye de <i>émik</i> denir. DLT] <i>imik</i> EDPT 159a, DTS 173a.
emirçge	kıkırdak [DLT] EDPT 164a, DTS 173a.
emiş-	emişmek, birlikte emmek [Çağatayca: ŞHD, HE]
emit-	eğilmek, meyl etmek [KB; <i>tām emitti</i> “duvar (ve başkası) yıkılmak üzere eğildi”, <i>könlüm añar emitti</i> “gönlüm ona meyletti, aktı” DLT; “baskın yapmak, hamle yapmak; rağbet etmek, meyl etmek, istemek, yönelmek; sabit olmak, karar kılmak” KT] EDPT 157a, <i>emit-</i> DTS 173a.
emlel-	tedavi edilmek [<i>iglig emleldi</i> “hasta tedavi edildi” DLT] EDPT 161b, <i>emlel-</i> DTS 173a.
emlemek	tedavi, ilaçlama [ME]
emlen-	kendi kendine ilaç etmek [<i>er emlendi</i> “adam kendisine ilaç etti” DLT] EDPT 161b, <i>emlen-</i> DTS 173a.

emleş-	birbirini ilaçlamak [<i>bālūğlar emleşdiler</i> “yararlılar birbirini ilaçladı” DLT] EDPT 161b, <i>emleş-</i> DTS 173a.
emlet-	ilaçlatmak, tedavi ettirmek [KB; <i>men anı emlettim</i> “ben onun tedavi edilmesini emrettim, tedavi ettirdim” DLT] EDPT 161a-b, <i>emlet-</i> DTS 173a-b.
emlük	kara yemiş [Çağatayca: BN]
emri-	kaşınmak [<i>mèniñ yñnim emridi</i> “vücudum kaşındı” DLT] EDPT 163b, <i>emri-</i> DTS 173b.
emriş-	kaşınmak [<i>etim barça emrişi</i> “bütün vücudum kaşındı” DLT] EDPT 163b, <i>emriş-</i> DTS 173b.
emrit-	gıdıklanmak, kaşınmak [<i>kaşınmak mèniñ yñnim emritti</i> “kaşıntı, bütün vücudumu gıdıkladı.” Şöyle ki: kişinin koltuk altında veya boynunda bir kaşıntı olup bedeni bundan gıcıklanır ve kişi gülmeye başlar. DLT] EDPT 163b, <i>emrit-</i> DTS 173b.
emse-	emmek istemek [<i>keñ anasın emsedi</i> “bebek, annesini emmek istedi” DLT] EDPT 164b, <i>emse-</i> DTS 173b.
emüz-	emzirmek [<i>urağut oğluğa sūt emüzdi</i> “kadın oğluna süt emzirdi” DLT; KTef; Kıpçakça: İM] EDPT 165a, <i>emüz-</i> DTS 173b.
emüzgen	süt anne [KT]
emzülük	emzik [ME]
emzür-	emzirmek [NF; Kıpçakça: Kİ, KM, <i>emzir-</i> EK]
encarı	(h. ad.) kuş ismi [Çağatayca: ŞTe]
ênçik-	bayılmak, titremek [<i>er ênçikti</i> “adamın soğuk su dökmekten duygusu gitti, sanki bayıldı, büzüldü, titredi” DLT] EDPT 174b.
ênçlik	mal mülk; mülkiyet [KTef] DTS 174a.
endek	satış, yüzey [Oğuz lehçesinde, DLT; “dam” KE] EDPT 177b, <i>endek</i> DTS 174a.
endik	budala, kafasız [<i>endik er</i> “budala, kafasız.” Atasözü: <i>endik üme ewligni ağırlar</i> “şaşkın misafir, ev sahibini ağırlayandır.” Bununla kastedilen, asıl ağırlanması gereken kişinin misafir olduğudur. DLT] EDPT 177b, <i>endik</i> DTS 174a.
endik-	şaşırp kalmak, afallamak [KE]
ëndürül-	indirilmek [NF]
ene- I	at vb. hayvanları burmak [Kıpçakça: KM] EDPT 171a.

ène- II	nişan yapmak, nişan olarak belirlemek [<i>ol kıyın énedi</i> “o, kulaklarının uçlarını keserek koyununa nişan yaptı” DLT] EDPT 171a-b, DTS 173b.
enege	→ eneke
eneke	dadı, süt anne [“anne, üvey anne” KE; Çağatayca: TEH, <i>ineke</i> ML]
énet-	işaret vurdurmak [<i>ol kıyın énetti</i> “o, koyununa işaret vurdurdu” DLT] EDPT 179a.
engezer	sakız [Kıpçakça:KH]
engüş	içi boş [ME]
enir	(h. ad.) pelikan kuşu [Kıpçakça: EM]
éniş I	iniş, yokuş aşağı gittikçe alçalan yer [Çağatayca: BN, <i>iniş</i> LM; Kıpçakça: KM, Kİ] EDPT 191a, DTS 174a, OTWF I: 269.
éniş II	ağlama, inleme [KTef]
éniş- I	inmekte yarış etmek [<i>ol mēniş birle tūğdın énişdi</i> “o, benimle dağdan inmekte yarış etti” DLT; “birlikte inmek” ME] EDPT 191a, DTS 174a.
éniş- II	büzülmek, sinmek [Çağatayca: BN]
énse-	inmek istemek [<i>er kütüdin énsedi</i> “adam damdan vb. inmek istedi.” /n/ harfî, /l/ harfinden çevrilmiştir. DLT] EDPT 191a, DTS 174a.
énüç	göze inen perde [DLT] EDPT 172a, DTS 174a.
enüçle-	göze perde inmek, göze inen perdeyi tedavi etmek [<i>otaçı kōzüg enüçledi</i> “doktor, göze inen perdeyi tedavi etti” DLT] EDPT 175b, <i>enüçle-</i> DTS 174a.
enüçlen-	göze perde inmek [<i>anıy kōzi enüçlendi</i> “onun gözüne perde indi” DLT] EDPT 175b, <i>enüçlen-</i> DTS 174a.
enüklen-	yavru olmak, enikleri olmak [<i>ıt enüklendi</i> “dişi köpek yavru oldu, enikleri oldu” DLT] EDPT 184b, <i>enüklen-</i> DTS 174b.
enüklüg	yavrulu, enikli [<i>enüklüg arslan</i> “yavrulu, enikli arslan” DLT] EDPT 184a-b, <i>enüklüg</i> DTS 174b.
enreş-	inlemek [DLT]
enşe	ense, boynun arka kısmı [KE; NF; Kıpçakça: TA, CC, EZ, Kİ]
enşele-	enselemek, ensesine yapışmak [KE; Kıpçakça: “ensesine vurmak” Kİ, “enseye vurmak” EZ]
enşeş-	hep beraber inlemek, ağlaşmak [KTef]

eñtür-	şaşkına çevirmek, ürkütmek [<i>erni eñtürdi</i> “adamı işinde şaşkına çevirdi, ürküttü” DLT] EDPT 181a, <i>eñtür-</i> DTS 175a.
epek	çocuk dilinde ‘ekmek’ [DLT] EDPT 8b.
epeki	‘E peki!’ [Bir şey azımsandığında söylenir. DLT]
epgin	sisam yağının tortusu; siyah iplik [Çağatayca: FK]
epmek	ekmek [Yağma, Tuhsı boylarıyla Oğuz ve Kıpçaklılardan birtakımlarının lehçelerinde ‘ekmek’ DLT] EDPT 12a, <i>epmek</i> DTS 175b.
epsem	suskun [Kıpçakça: EM, “suskun, susmuş” EK]
ër-	irkilmek [<i>er êrdi</i> “adam yalnızlık duydu, irkildi” DLT] EDPT 194b, DTS 175b.
erej	huzur, rahat [KB] EDPT 200a-b, <i>erej</i> DTS 176a.
erejlen-	huzura kavuşmak, rahata kavuşmak [KB] EDPT 200b, <i>erejlen-</i> DTS 176a.
eren tüz	Terazi burcunun adı [<i>erentir</i> “terâzi burcu, müşteri (Jüpiter) yıldızı” KB; Bu, ayın yörüngelerinden birinin adıdır DLT] EDPT 237a.
erendend	İkizler burcu, burc-ı cevza [KE]
erenge	(b. ad.) şalgam [Kıpçakça: KM- ayrıca <i>açı erenge</i> “turp” KM]
ereş-	birlikte gitmek [Çağatayca: BN]
eret-	adamlaşmak, erkekleşmek [<i>oğlan eretti</i> “çocuk adamlıştı, erkekleşti” DLT] EDPT 207b, DTS 176a.
ergen	→ erñen
ergüz	ilkbahar başları [<i>ergüz sūw</i> “ilkbahar başlarında karların ve buzların erimesiyle oluşan su” DLT] EDPT 226a, <i>ergüz-</i> DTS 177a.
eri-	→ êrü-
erig I	yağ vb. gibi eriyen [<i>erig nēy</i> “yağ vb. gibi eriyen her şey.” Donduktan sonra eriyen her şey de böyledir. DLT] EDPT 221b, <i>erig</i> DTS 177a.
erig II	yorga [<i>erig yulki</i> “yorga, iyi koşan hayvan.” İyi koşan ata da <i>erig at</i> denir. DLT] EDPT 222a, DTS 177a.
eriglik	yorgalık, hayvanların yogra olması [DLT] EDPT 228a, <i>eriglik</i> DTS 177b.
ërik-	→ irik-
ëriktür-	kederlendirmek [ME]

eril-* I	kızılmak, öfkelenmek [DLT] DTS 178a.
éiril- II	sarsılmak [<i>er éirildi sarıldı</i> “adam kaygıdan ve vicdan azabından sarsıldı” DLT] EDPT 229b, DTS 178a.
éiril- III	açılmak [KB; <i>tām éirildi</i> “duvarda vb. gedik açıldı”, buradan alınarak –ay sonuna doğru- ay küçülmeye başlayınca <i>ay éirildi</i> denir. DLT] <i>iril-</i> EDPT 229b, DTS 178a.
éiril- IV	erişilmek [Çağatayca: LM]
eriniçü	yer, mekân, cennet [KTef] <i>éirinçü</i> DTS 178b.
erit-	→ erüt-
éirit-	→ erüt-
éiritil-	eritilmek [Çağatayca: ÇKT]
erked-	gücü yetmek [KT]
érkeklik	erkeklik [NF]
erkil-	uyuklamak, içi geçmek [KTef]
erikle-	basılmak, ayak altında çiğnemek [KT] <i>érkle-</i> DTS 180a.
erklen-	bir işi sürdürmeye azimli olmak [Kıpçakça: İM]
erklendik	hizmetkâr, cariye [KTef]
erklendür-	sahip yapmak [ME]
erkliglik	dilek, irade [KB; KTef; “güç, kudret” KT] EDPT 228a, <i>erkliglik</i> DTS 180a.
erksizlik	kudretsizlik, güçsüzlük [KB] EDPT 228a, <i>erksizlik</i> DTS 180b.
erlen-	evlenmek [<i>urağut erlendi</i> “kadın evlendi” DLT] EDPT 230b, <i>erlen-</i> DTS 180b.
erleş-	erkeklikte yarış ettiler [<i>olar ékki erleşdi</i> “onlar birbiri ile erkeklikte yarış ettiler” DLT] EDPT 230b, <i>erleş-</i> DTS 180b.
erneklük	kolaylık [ME]
erñen	bekar [<i>erñen er</i> “bekar.” Atasözü: <i>erñenke ellig qarı bözün üm tükemes</i> “ergenin donu için elli arşın bez yetmez”; çünkü yabancı kimse bekâra öğüt vermez, onun iyiliğini istemez. Bu atasözü, evlenmeyi teşvik etmek için söylenir. DLT; <i>ergen</i> NF; <i>ergen</i> “bekâr” ME; Kıpçakça: <i>ergen</i> KM] EDPT 235a, <i>erñen</i> DTS 181a.
erñeyü	altı parmaklı adam [DLT] EDPT 234b, <i>erñeyü</i> DTS 181a.
érnük	tembel, üşengeç [ME]

ersek	zinakâr, azgın [<i>ersek eşler</i> “orta malı olmuş zinakâr kadın.” Atasözü: <i>ersek erke tegmes, ewek ewke tegmes</i> “bir an önce koca bulmayı arzulayan azgın kadının aceleci davranması yüzünden koca bulması zor olur, şartlar bir türlü istediği gibi gitmez. Acele eden kişi de evine ulaşamaz; çünkü acelesi yüzünden hayvanı bitkin düşer ve sonuçta amacına ulaşamaz.” Bu atasözü, aceleci davranmamak konusunda söylenir. DLT; Kıpçakça: CC, “orospu” Kİ] EDPT 237b-238a, <i>ersek</i> DTS 181b.
ersekçi	fahişe, namussuz [Kıpçakça: CC]
erseklen-	azgın olmak, erkek istemek [<i>eşler erseklendi</i> “kadın azarak erkek istedi” DLT] EDPT 239a, <i>erseklen-</i> DTS 181b.
erseklik	fahişelik, namussuzluk [Kıpçakça: CC]
ersig*	erkek, yiğit, mert, cesur, kahraman [KB; “beylere benzeyen ve onların huyunu alan” DLT] EDPT 238a, <i>ersig</i> DTS 181b.
ersiglik	yiğitlik, mertlik [KB]
ersin-	erkekleşmek [<i>oğul ersindi</i> “çocuk erkekleşti” DLT] EDPT 238b, <i>ersin-</i> DTS 181b.
ersiz	erkeksiz [Çağatayca: ŞTü]
ersü	değersiz şey [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 237b
értegi	eski, eski borç [Çağatayca: GD, GN, BN, <i>erteği</i> GN, BN]
ertek	işaret (?), baş işareti (?) [KTef]
erteği	→ értegi
ertele-	→ értele-
értele-	erken başlamak, sabahlamak, geceyi geçirmek [<i>er işka érteledi</i> “adam işe erken başladı, erkenden işbaşı yaptı” DLT; <i>ertele-</i> NF; “(bir işi) sabaha bırakmak” <i>ertele-</i> KTef Kıpçakça: İM] EDPT 213a, DTS 182a.
ertelet-	sabahlatmak [ME]
ertesı	sabah; ertesı gün [NF]
ertig	işlek yol [DLT] EDPT 205b, <i>ertik</i> DTS 182a.
ertiş-	geçmekte yarışmak [<i>ol mênîş birle arslandan ertişdi</i> “o, benimle arslanın yanında geçmekte yarış etti.” Her korkunç şeyden geçiş için de böyle denir. DLT] EDPT 210b, <i>ertiş-</i> DTS 182a.
erü-	→ érü-

erü-	erimek [<i>eri-</i> KB; <i>yāğ erüdi</i> “yağ vb. eridi” DLT; <i>eri-</i> KE; <i>eri-</i> NF; <i>eri-</i> KTef; Çağatayca: <i>eri-</i> GD, HE, GN, BN, NN, LN, <i>iri-</i> LT, SD, LD, FK, HBD, TN, TEH, DN; Kıpçakça: <i>eri-</i> İM] EDPT 198a, <i>eri-</i> DTS 177a.
erüglük	yer, mekân, cennet [KTef]
erükle-	tabaklamak [<i>teri erükledi</i> “o, deri sepiledi, tabakladı” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 228b, <i>erükle-</i> DTS 182b.
erüklen-	şeftali, kayısı, erik vb. meyve vermek [<i>yığaç erüklendi</i> “ağaç, şeftali, kayısı veya erik verdi” DLT] EDPT 228b, <i>erüklen-</i> DTS 182b.
erüklük	eriklik, şeftali bahçesi [DLT] EDPT 228a, <i>erüklük</i> DTS 182b.
erükse-	canı şeftali, kayısı, erik vb. meyve çekmek [<i>er erüksedi</i> “adamın canı şeftali vb. çekti” DLT] EDPT 228b, <i>erükse-</i> DTS 182b.
erüş-	erimek [<i>yāğ erüşdi</i> “yağ (ve başkası) tamamen eridi” DLT] EDPT 239b, <i>erüş-</i> DTS 183a.
erüt-	eritmek [<i>ol yāğ erütti</i> “o, yağ eritti” DLT; “eritmek” <i>erüt-</i> NF; “eritmek; çürütmek” <i>erit-</i> KE; <i>erit-</i> KTef; “erimek, eritmek” ME Çağatayca: <i>erit-</i> LM, GD, ÇKT, BN, NN, GS; Kıpçakça: <i>erit-</i> BV] EDPT 207b, DTS 179a.
erüt-	→ erüt-
es I	yırtıcı hayvanların payı [DLT] EDPT 240a, <i>es</i> DTS 183a.
es II	akıl, us [KE] EDPT 240a, <i>es</i> DTS 183a.
es-	uzatmak [<i>ol yışığ esdi</i> “o, ipi vs. uzattı” DLT] EDPT 241a, <i>es-</i> DTS 183a.
esenle-	selamlaşmak, tokalaşmak [<i>ol maña esenledi</i> “o, beni selamladı ve benimle tokalaştı” DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 249b-250a, <i>esenle-</i> DTS 183a.
esenleş-	esenlik dilemek, vedalaşmak [KB; Kıpçakça: KM] EDPT 250a, <i>esenleş-</i> DTS 183a.
esgü	kalbur, elek [DLT] EDPT 246b.
esil-	uzamak [<i>yışığ esildi</i> “ip (ve başkası) uzadı.” İp uzatıldığı zaman da böyle denir. DLT; “uzatmak, germek, çekip uzatmak” NF] EDPT 247b, <i>esil-</i> DTS 183b, OTWF I: 326.
esilgen	uzayan [<i>bu yıp-ol esilgen</i> “bu, hep uzayan bir iptir” DLT] EDPT 247b.

esin-	uzamak, esnemek [<i>at esindi</i> “at, kurtulmak için ipi çekti ve koparayazdı.” DLT] EDPT 248b, <i>ésin-</i> DTS 183b.
esirgen-	kaybettiğine üzülme, acınmak [KB; <i>er tawarıña esirgendi</i> “adam, malını kaybettiğine üzöldü, acındı.” DLT] EDPT 252b, <i>ésirke-</i> DTS 183b.
esiş-	çekmekte yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña yıp esişdi</i> “o, bana ip çekmekte yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 253b, <i>ésiş-</i> DTS 183b.
esit-	uzatmak [<i>ol uruqñı esitti</i> “o, ipi (veya başkasını) uzattı” DLT] EDPT 243a, <i>ésit-</i> DTS 183b.
ésizlen-	yaramaz olmak [<i>oqlan ésizlendi</i> “çocuk yaramaz oldu” DLT] EDPT 253b, DTS 184a.
ésizlik	şer [KB; DLT; “kötölük” KT] EDPT 235b, DTS 184a.
eske-	ufalamak, ufalayıp savurmak [KT]
eskel-	savrulmak, savrulmuş olmak [KTef]
esker-	→ isker-
eskir-	eskimek [<i>tön eskirdi</i> “elbise (ve başkası) eskidi” DLT; AH; KE; “bozulmak, çürümek” NF; ME; Çağatayca: “eskimek, yıpranmak” LM, GS; Kıpçakça: EZ] EDPT 246b-247a, <i>eskir-</i> DTS 184a.
eskirt-	eskitmek [ME]
esle-	dikkate almak, korkmak [ME]
esnemek	esneme [Çağatayca: LM; Kıpçakça: KM]
esnet-	estirmek [<i>teyri esin esnetti</i> “Allah hafif rüzgar estirdi”, <i>yşk anı esnetti</i> “şeytan onu esnetti” DLT] EDPT 249a, <i>ésnet-</i> DTS 184a.
ésrile-	nakışlamak, işlemek [<i>ol kidizni ésriledi</i> “o, keçeyi nakışladı, üzerine kaplan derisi motifi yaptı” DLT] EDPT 252b-253a, DTS 184b.
esrit-	sarhoş etmek [NF]
esrüklük	sarhoşluk [ME; Çağatayca: <i>esrüklük</i> GD, ŞTe, <i>ösrüklük</i> MKb, BabD, BV, FK, HE, ÇKT, NN, TEH; Kıpçakça: KF, İM]
esrüüt-	sarhoş etmek [KT; Çağatayca: <i>ösrüüt-</i> SD, LD]
éssiz	acınma ifadesi [<i>éssiz anıñ yigitliki</i> “yazık onun gençliğine!” DLT] EDPT 253a, DTS 184b.
estür-	uzatmak [<i>uruq estürdi</i> “o, urganı uzattı”, <i>ol kawıq estürdi</i> “o, kepek elletti, o, unu kepeğinden ayırmak için buyurdu.” Her savrulan ve

- elenen nesne için de böyle denir. DLT; “estirmek” KE] EDPT 244a, *éstür-* DTS 184b.
- esürt-** sarhoş etmek [KB; *süçig anı esürtti* “şarap onu sarhoş etti” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 251b, *esürt-* DTS 184b.
- eş-** eşmek [*ol kayırnı eşdi* “o, kumu eşti”, unu çuvala vb. bir kaba akıtıp koymak için de böyle denir. DLT] EDPT 255b, *eş-* DTS 185a.
- êşer-** arkadaş etmek, arkadaş edinmek [ME]
- êşeriş-** arkadaşlık etmek [ME]
- eşgeklen-** eşek sahibi olmak [*er eşgeklendi* “adam eşek sahibi oldu” DLT] EDPT 261b, *eşgeklen-* DTS 185a.
- êşiçlen-** tencere sahibi olmak [*er êşiçlendi* “adam tencere sahibi oldu” DLT] EDPT 257b.
- êşik ağa** kapıcıbaşı [Çağatayca: BN]
- êşikçi** eşikçi, hizmet eden [KE; Çağatayca: ŞTü]
- êşiklik I** kapılı [Çağatayca: BN] DTS 185a.
- êşiklik II** eşik yapmak için kullanılan malzeme [*êşiklik yıgaç* “eşik yapmak için hazırlanan ağaç”, başka şeyler için de kullanılır. DLT; “kapılı” Çağatayca: BN] EDPT 261a, DTS 185a.
- êşiklik törlük** bir çadır ya da obada baş köşe ile kapı arası kadar olan mesafeyi esas alan ölçek [Çağatayca: BN]
- eşil-** eşilmek [*kum eşildi* “kum (ve başkası) eşildi” DLT; “(ip) gerilmek” ME] EDPT 262a, *eşil-* DTS 185a.
- eşilgen** akan, dökülen [*bu kayır-ol eşilgen* “bu, hep akan, dökülen bir kumdur” DLT] EDPT 262a.
- eşiş-** eşmekte yardım etmek, yarışmak [*ol maña tuprak eşişdi* “o, bana toprak eşmekte yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 265a, *eşiş-* DTS 185b.
- êşitküçi** işitici, dinleyici [Çağatayca: LM, BN]
- eşkin I** yorga, hızlı ve çabuk yürüyüş [koşa koşa giden at postasına *eşkinci* denir, DLT; Kıpçakça: *eşkün* “açık adımlarla yürüyen at” KM] EDPT 260b, *eşkin* DTS 186a.
- eşkin II** akıp giden, akan [*eşkin tuprak* “akıp inen, kayan toprak veya kum” DLT] EDPT 260b, *eşkin* DTS 186a.
- eşkinci*** koşa koşa giden at postası [DLT] EDPT 261b, *eşkinçi* DTS 186a.

eşlen-	birleşmek, koşulmak, katılmak [KTef]
eşleş-	arkadaş olmak [ME]
eşme	kuyu [ME]
eştür-	eştirmek [<i>ol kum eştürdi</i> “o, kum eştirdi.” Dağarcığına un koymasını buyurmak da böyledir. DLT; “eştirmek, kazdırmak” KE] EDPT 258b, <i>eştür-</i> DTS 186a.
eşü-	örtmek [KB; <i>ol anar yoğurқан eşüdi</i> “o, ona yorgan örttü.” Üzeri örtülen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 256b, <i>eşü-</i> DTS 186a.
eşüklük	burgu [<i>eşüklük barçın</i> “burgu yapılmak için hazırlanmış ipek kumaş”, /g/ ile olursa (yani <i>eşüklüg</i>) bu kumaşın sahibi anlamına gelir. DLT] EDPT 261a-b, <i>eşüklük</i> DTS 186a.
eşül-	örtülmek [<i>anı üze yoğurқан eşüldi</i> “onun üzerine yorgan örtüldü.” Herhangi bir şey üzerine örtülen şey de aynıdır. DLT] EDPT 262a, <i>eşül-</i> DTS 186a.
eşüt-	örttürmek [<i>ol maña yoğurқан eşütti</i> “o, bana yorgan örttürdü, başkasına, bana yorgan örtmesi için buyruk verdi.” Başkasının üzerine herhangi bir şey örtmesi istenen herhangi bir kişi için de böyle denir. DLT] EDPT 258a, <i>eşüt-</i> DTS 186b.
eteke	atalık, süt kardeşin babası; lala, mürebbi [Çağatayca: ML]
eteklen-	eteklenmek, etekli olmak [<i>tön eteklendi</i> “elbise eteklendi, etek oldu” DLT] EDPT 54a-b, <i>eteklen-</i> DTS 187a.
eteklik	eteklik [<i>eteklik böz</i> “etek yapılacak olan bez, eteklik kumaş.” Bir elbisenin etekli olduğu söylenmek istenirse <i>eteklig tön</i> denir. DLT; Çağatayca: “etekli” GS] EDPT 53a, <i>eteklik</i> DTS 187a.
etiç	çocukların ceviz oynadığı çukur [DLT] <i>eteç</i> EDPT 43b, <i>etiç</i> DTS 187a.
etiçlik	ceviz oynamak için çukur açılan yer [DLT] <i>eteçlik</i> EDPT 44a, <i>eteçlik</i> DTS 187a.
etik-	büyüme, tombullaşmak [<i>oğlan etikti</i> “çocuk yetişti, tombullaştı, büyüdü” DLT] EDPT 52a, <i>etik-</i> DTS 187b.
etikrek	daha keskin, daha sert [Çağatayca: LM]
etiñ, etiñü	bezek, süs, güzellik [KTef]
etle-	(koyun vb.) et yapmak [<i>ol köyig etledi</i> “o, koyunu et yaptı” DLT] EDPT 57b, <i>etle-</i> DTS 188b.

etlel-	et yapılmak [<i>ķōy etleldi</i> “koyun vb. et yapıldı” DLT] EDPT 58a, <i>étlel-</i> DTS 188b.
etlen-	etlenmek [<i>oğul etlendi</i> “çocuk etlendi.” Arık iken semiren her şeye de böyle denir. DLT] EDPT 58b, <i>étlen-</i> DTS 188b.
etleş-	savaşmak [<i>alplar etleşdi</i> “yiğitler savaştı, uğraştı” DLT]
etlet-	et haline getirmek [<i>ol ķōy etletti</i> “o, koyun kestirip et haline getirdi” DLT]
etli	→ etlig
etlig	şişman, etli [<i>etli</i> DLT; <i>etlig kişi</i> “iri cüsseli kimse.” Et sahibi olan kimseye de, -/g/- ile <i>etlig kişi</i> denir. NF] <i>etlig</i> EDPT 55b, <i>étlig</i> DTS 188b.
etmek	etme, yapma [Çağatayca: LM, GN, GS] <i>étmek</i> DTS 188b.
etmekçi	ekmekçi [<i>etmekçi</i> DLT; <i>etmekçi</i> KE; Çağatayca: <i>itmekçi</i> MKb, BV, BabD, SS, TEH; Kıpçakça: <i>etmekçi</i> KM] <i>étmekçi</i> DTS 188b.
etmeklen-	ekmeği çoğalmak, zengin olmak [<i>er etmeklendi</i> “adamın ekmeği çoğaldı, yani zengin, servet sahibi oldu.” DLT] EDPT 60a, <i>étmeklen-</i> DTS 188b.
etmeksiz	ekmeksiz [Kıpçakça: KM]
etrek	açık tenli [Oğuz lehçesinde ‘açık tenli adam’ DLT] EDPT 65b, <i>étrek</i> DTS 188b.
etse-	canı et çekmek, et istemek [<i>er etsedi</i> “adamın canı et çekti” DLT] EDPT 71b, <i>étse-</i> DTS 188b.
etset-	et yeme isteği uyandırmak [<i>ol meni etsetti</i> “o, bende et yeme isteği uyandırdı” DLT] EDPT 71b, <i>étset-</i> DTS 188b.
etükçi	ayakkabıcı [KB; DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 53a, <i>étükçi</i> DTS 189a.
etüklen-	ayakkabı sahibi olmak [<i>er etüklendi</i> “adam ayakkabı sahibi oldu, ayakkabısı oldu” DLT] EDPT 54b, <i>étüklen-</i> DTS 189a.
etüklük	ayakkabı yapılmak için ayrılan deri [<i>etüklük sağrı</i> “mest yapmak için ayrılan deri” DLT] EDPT 53b.
év-	acele etmek [KB; <i>er évdi</i> “adam acele etti” DLT; <i>iv-</i> AH; NF; KTef; “acele etmek; koşmak” KT; ME; Kıpçakça: İM] EDPT 4b, DTS 189a.
ewdindi	kırıntı, döküntü [<i>ewdindi neş</i> “her şeyin kırıntı döküntüsü” EDPT 7b, <i>évdin-</i> DTS 189b.

éwdür-	hızlandırmak, çabuklaştırmak [<i>éwdür-/ éwtür-</i> KTef; <i>éwdür-</i> KT; <i>éwdür-</i> ME; Kıpçakça: İM]
evek	karın [Çağatayca: BN]
éwek	aceleci [KB; <i>éwek er</i> “aceleci adam” DLT; “öncelikli, acil” NF; “acelecilik” KTef; ME] EDPT 8b-9a, DTS 189a.
éweklik	işlerde acelecilik, tez canlılık [KB; DLT; KT] EDPT 9b, DTS 189a-b.
éwil-	acele edilmeki çabuk yapılmak [<i>tışka éwildi</i> “işe acele edildi, iş çabuk yapıldı” DLT] EDPT 10a, DTS 189b.
éwin-	acele etmek [<i>éwin</i> -KB; Çağatayca: <i>ivin-</i> ŞHD] EDPT 12b, DTS 189b.
éwiş-	koşuşmak [<i>kişiler tışka éwişdi</i> “herkes işe koşuştu” DLT; “yarış etmek, koşuşturmak” KT] EDPT 16a, DTS 190a.
éwit-	acele etmek [KB; KT] DTS 190a.
ewlen-	ev edinmek, evlenmek [<i>ay ewlendi</i> “ay ağıllandı, hâlelendi.” <i>Ol bu ewni ewlendi</i> “o bu evi kendisine ev edindi.” DLT; Kıpçakça: GT, İM, Kİ, EZ, BM, KF] EDPT 11a, <i>évlen-</i> DTS 190a.
ewleş-	(kumar vb.) ortaya koymak [<i>bég (anı) birle ewleşti oynap</i> “bey, evini ortaya koyarak onunla oyun oynadı”. Bu bir kuraldır, kumarda ortaya konan nesnenin adı söylenir; sonra ona <i>+leşti</i> eki eklenir. Böylece kurulan fiilin anlamında kumar bulunur DLT] EDPT 11b, <i>évleş-</i> DTS 190a.
éwmek	çabukluk, hızlandırma [KTef]
éwmeklik	acelecilik, acele [KTef]
ewren I	demirci ocağı biçiminde yapılan ekmek fırını [DLT] EDPT 13b-14a, <i>évren</i> DTS 190b.
evren II	kâinat, âlem, devran, felek [KB; ME] EDPT 13b-14a, <i>évren</i> DTS 190b.
ewrüle-	yüz çevirmek [Çağatayca: BN]
evrün-	dönmek, sapmak, dolaşmak [Çağatayca: BN]
ewrüş-	uğraşmak, çabalamak; çevirmeye yardım etmek [<i>anı birle telim ewrüşti</i> “o, onunla çok uğraştı, çok çabaladı.” <i>Ol anı kaçmış atıg ewrüşti</i> “o, onun kaçan atını çevirmekte yardım etti.” <i>Ol maña tavar ewrüşti</i> “o, bana davar çevirmekte yardım etti.” DLT; Çağatayca: “etrafında dönmek, etrafını sarmak” BN] EDPT 15a, <i>évriş-</i> DTS 191a.

evrüt-	dolaştırmak [Çağatayca: BN]
ewse- I	evini özlemek [<i>er ewse</i> “adam evini özledi” DLT] EDPT 15b, <i>évse-</i> DTS 191a.
éwse- II	acele etmek istemek [<i>er éwse</i> “adam acele etmek, çabuk davranmak istedi” DLT] EDPT 15b, DTS 191a.
ewset-	evi özletmek [<i>oğlum meni ewsetti</i> “çocuğum bana evi özletti” DLT] EDPT 15b, <i>évset-</i> DTS 191a.
ewsin-	kendi evi saymak, evi gibi benimsemek [<i>ol bu ewni ewsindi</i> “o, bu evi kendi evi saydı, orada yerleşti bile” DLT] DTS 191a.
ewşük	hatıl, mertek [DLT] EDPT 16a, DTS 191a.
éwtür-	→ éwdür-
éwül-	yetişmek, olgunlaşmak [KTef]
ewün	(b. ad.) buğday, buğday tanesi [KT; “tane, habbe” ME]
ewürgen	çevrilen, çevirebilen [<i>bu er-ol ışığ ewürgen tewürgen</i> “bu, işini evirip çevirebilen bir adamdır” DLT] EDPT 14a.
ewürmeklik	çevrilme, dönme [KTef]
evüş	ıslak [ME; Kıpçakça: İM]
ewüşle-	ıslatmak [Kıpçakça: İM]
éwüş-	acele edişmek [ME] DTS 191b.
éwüt-	acele ettirmek [ME]
ewze-	laf taşımak [<i>ol sözni añar ewzedi</i> “biri diğerine laf taşıdı, müzevirledi” DLT] EDPT 17a.
eyerle-	→ ederle-
eyleksiz	harap, bakımsız [ME]
eylemek	etme, eyleme [Çağatayca: LM, HE, SS, GS, ŞN, <i>iylemek</i> BV, BabD, SGN]
eylemeklik	eyleme, yapma [Çağatayca: SS, <i>iylemeklik</i> FK]
eylen- I	dönmek, değişmek, çevrilmek [Çağatayca: TEH]
eylen- II	ham deri işlemek [KE; Kıpçakça: “deri terbiye edilmek” İM]
eylet- I (?)	süslenmek [KTef]
eylet- II	eyletmek [Çağatayca: ŞN]
eymen	çekinme, utanma, korkma [KE; “talihli, kutlu” NF]
eymenci	korkunç, korkutucu [ME]
eymenük	çekingen [KB]

eyne- (?)	değişmek, rengi değişmek [KTef]
éz-	ezmek; sıyırmak [<i>ol yèrni ézdi</i> “o, yeri ezdi”; “deriyi kazıdı, sıyırdı” DLT; NF; KE; Çağatayca: LM, HE, GN, NN, MMü; Kıpçakça: BV, KH] EDPT 279b, DTS 192a.
ezig	derideki uzunlamasına çizik [DLT] EDPT 285a, <i>ézik</i> DTS 192a.
ezit-	→ ézit-
ézit-	ikiye ayrılmak, çizilmek, yirmek [<i>ol oğlan kulağın ézitti</i> “o, çocuğun kulağını yirdi.” Uzunlamasına ikiye ayrılan her şey için de böyle denir. DLT] EDPT 281b-282a, <i>ézit-</i> DTS 192b.
eztür-	ikiye ayırmak, çizdirmek, yirdirmek, yarık açmak [<i>ol oğlı kulağın eztiürdi</i> “o, oğlunun kulağında ince bir yarık açtı” DLT] EDPT 282a, <i>éziüt-</i> DTS 192b.
éztür-	→ eztür-
F	
farı-	kendinden geçmek, yorulmak, yorgunluktan halsiz düşmek, şuurunu kaybetmek [KE]
G	
geşür*	(b. ad.) Oğuzlarda havuç [DLT] DTS 195a.
gézri	(b. ad.) Argularda havuç [DLT]
givür-	koymak, dahil etmek, içeriye sokmak [Çağatayca: BN]
göbek sarı	(h. ad.) kuş ismi [Çağatayca: ŞTe]
göpgök	yemyeşil [Çağatayca: BN]
göz bağı	göz bebeği Çağatayca: BN]
gözer	geniş delikli büyük kalbur [Kıpçakça: İH]
gözünek	ak öy parçalarından; pencere [Çağatayca: ML]
gümele	avcı evi [Kıpçakça: İH]
H	
harhur	taklidî ses [Çağatayca: ŞHD]
hasnı	Hindistan’dan gelen bir ilaç [DLT] DTS 636b.
hayda-	dehlemek, çifte koşulan hayvanı sürmek [Çağatayca: BN]
heç	yansıma ses [<i>heç heç</i> “at, rastgele gitmek istediği zaman, ona mani olmak için kullanılan söz.” DLT]
hırılda-	hırlamak [Çağatayca: LM]
hırlaş-	hırlaşmak [KE]

hızsın-	ibne gibi davranmak [ME]
hoç	yansıma ses [<i>hoç hoç</i> “keçi sürerken çıkarılan ses.” DLT] EDPT 589b
hulıj	Birçok renkleri bulunan ve Çin’den getirilen ipek bir kumaş [DLT] <i>xulıj</i> EDPT 622b.
hun	yarar getiren [<i>hun tş</i> “yarar getiren iş.” <i>hun hara işleme</i> “akılsız iş tutma” DLT] <i>xun</i> EDPT 631b-632a.
hutu	Çin’den getirilen bir balık boynuzu [Bunun “bıçak sapı yapılan bir ağaç kökü” anlamında olduğu da söylenmiştir. Yemekte zehir bulunup bulunmadığı bu boynuzla sınıdır. DLT]
hühü	atın çıkardığı ses, taklit sesi [Çağatayca: ŞHD]
hüret-	uzaklaştırmak, çıkartmak, ayırmak, tart etmek [Çağatayca: MKb, BN]
I	
ıdıncu	salıverilen, boş bırakılan [<i>ıdıncu saç</i> “erkeğin ön kısmından sonra salıverdiği saçı”, salıverilen öbür şeyler için de kullanılır. <i>ıdıncu yılkı</i> “yük vurulmayarak salıverilen hayvan” DLT] EDPT 63a, DTS 217b, OTWF I: 289.
ıdış-	armağan vermek, armağan vermekte yarışmak [<i>ol maña ertüt ıdıştı</i> “o, benimle armağanlaştı (o, bana armağan verdi, ben ona armağan verdim)”. Başkasıyla yapılan yarış da böyledir. DLT] EDPT 73a, DTS 217b.
ıdlan-	kokmak [Çağatayca: LD]
ıdma	azat edilmiş, salıverilmiş [<i>ıdma yılkı</i> “yaşlı olduğu için yük vurulmayıp salıverilmiş, azat edilmiş hayvan” DLT] EDPT 59b.
ıdsa-	göndermek istemek [<i>ol kulin maña ıdsadı</i> “o, hizmetçisini bana göndermek istedi” DLT] EDPT 71b, DTS 217b.
ıdur-	göndermek [KE]
ıdurt-	göndertmek [KE]
ıķ	yansıma ses [“soğuk su içip üzerine ekmek yedikten sonra göğüsten çıkan nefes, hık.” <i>anı ıķ tuttu</i> “onu hıçkırık tuttu” DLT] EDPT 75b, DTS 219b.
ıķılaç	yörük at [Atasözü: <i>alp erig yawarıtma ıķılaç arķasın yağırıtma</i> “yiğit adama kötülük edip zayıf düşürme, yörük atın sırtını da yağırıtma.”

Bu atasözü, beylere öğüt olarak söylenir. DLT] EDPT 86a, DTS 219b.

- ıklık** saz [Kıpçakça: KM]
ıklıkçı saz çalan [Kıpçakça: KM]
ıla İla ülkesi [KB; “Türklerden Yağma, Tuhsı ve Çigillerden bir bölümün iki kıyısında konakladığı bir ırmağın adıdır. Bu ırmak, Türk yöreleri için Ceyhun ırmağı gibi sayılır” DLT] DTS 217a.
ılal evet [Hākānlı lehçesinde “evet” anlamındadır, bununla beylere ve hanlara cevap verilir. DLT] EDPT 145a-b.

ıldam → ildam

- ıldamrak** daha süratli, daha çabuk [Çağatayca: BN]
ıldur- indirmek [KB; *ol anı tağdın ıldurdu* “o, onu dağdan (ve başkasından) indirdi.” Bu kelime /n/ ile *ëndürdi* biçiminde dahi söylenir. DLT] EDPT 133b, DTS 218a.
ılın- yakalanmak, tutulmak [Çağatayca: BN]
ılış- inmekte yarış etmek [*ol mēniñ birle tāğdın kuçı ılışdı* “o, benimle dağdan aşağı inmekte yarış etti” DLT] EDPT 153b, DTS 218b.
ılıt- yakalatmak [Çağatayca: BN]
ılıtmak ılıtma [Çağatayca: LM]
ılsa- inmek istemek [*er tāğdın ılsadı* “adam dağdan vb. inmek istedi” DLT] EDPT 152a, DTS 218b.
ımdı kasık bölgesindeki kıllar [Kıpçakça: EM]
ımızgan- uyuklamak [NF]
ımandur- inandırmak [Çağatayca: ŞN]
ımanmaslık inanmazlık, inanmama [Çağatayca: FK]
ıncıklan- hıçkırarak, inlemek [KE]
ıncır- galamak [Kıpçakça: İM]
ındağ (?) elek ve kalburun kasnağı [DLT]
ınğa daha kötü, en kötü, daha aşağı; alçak, namussuz, rezil [KB; *ınğa er* “değersiz adam.” Değersiz olan her şeye *ınğa* denir. DLT] EDPT 183a, DTS 219b.
ıncırçak, ıncırçak tahterevan [KE]

ırgan-	inlemek [<i>ıygen ıyrandı</i> “dişi deve vb. inledi” DLT; “ağlayıp inlemek” KE; Çağatayca: “derdli derdli ağlamak” <i>ıyran-</i> BV, ML, NN, <i>ıyren-</i> MKb, FK, HBD] EDPT 189b, DTS 219b.
ıgraş-	ağlaşmak [<i>ıyraş-</i> KE; <i>ıyreş-</i> NF] EDPT 189b-190a, DTS 219b.
ıgrat-	inletmek [<i>ol anı ıyrattu</i> “o, onu inletti” DLT; Çağatayca: <i>ıyret-</i> LD; LN] EDPT 189b, DTS 219b.
ır	utanma bildiren bir söz [<i>er ır boldı</i> “adam utandı.” DLT] EDPT 192b, DTS 219b.
ıraklık	uzaklık [Çağatayca: LD] EDPT 218b.
ırat-	uzaklaştırmak [Çağatayca: BN] EDPT 207b-208a.
ırca-	gülerken dişlerini göstermek, sırtmak [Çağatayca: LT]
ırçat-	sırtmak, gıcırdatmak [Çağatayca: FK]
ırçay-	sırtmak, gıcırdatmak [Çağatayca: FK]
ırğan-	sallanmak, ırgalanmak [<i>yığaç ırğandı</i> “ağaç ırgalandı.” Ve başka her şey de. DLT; KE; Kıpçakça: EZ] EDPT 217b-218a, DTS 220a.
ırğat-	sallatmak [<i>ol yığaç ırğattu</i> “o, ağacı vb. sallattı, silkeletti.” DLT; Çağatayca: “sallamak, kımıldatmak, hareket ettirmek” LT, SS, FŞ, MMü, DN] EDPT 217b, DTS 220a.
ırım	fal; ümit; uğur ve hayır alameti [Çağatayca: ŞTe]
ırlat-	şarkı söyletmek [KE]
ırlayıcı	şarkıcı [Kıpçakça: KM]
ırıra	utanma [DLT] EDPT 197a, DTS 220a.
ısıklık	→ isiglik
ısığrak	daha sıcak [Çağatayca: LM, <i>ısıkrağ</i> BN]
ısığ-	(içi) ısınmak, sevmek [KE]
ısıklık	→ isiglik
ısıkrağ	→ ısığrak
ısınmağ	ısınma [Çağatayca: SS]
ısır-	ısırmak [KB; <i>ıt ısırdı</i> “köpek ısırdı.” Atasözü: <i>ıt ısırmaz at tepmes tème</i> “ıt ısırmaz, at tepmez deme.” Onların yaradılışı öyledir. DLT; NF; Kıpçakça: Kİ, İH] EDPT 251b, DTS 220a, OTWF I: 291.
ısırgan	ısıran [<i>ısırgan ıt</i> “ısıran köpek” DLT] DTS 220a.
ısırt-	ısırtmak [<i>ol añar etmek ısırttı</i> “o, ona ekmek vb. ısırttı.” Başka bir şey ısırtıldığında da böyle denir. DLT] EDPT 251b, DTS 200b.

ısıtma	sıtma, hastalık ateşi [Çağatayca: MKb, BV, FK, LM, BabD, BN, GS, TEH, DN]
ısıtmağ	ateş (hastalık) [NF; Çağatayca: “sıtma, hastalık ateşi” BV, LM, GS]
ışkar-	hatırlamak, hesaba almak, kâbul etmek [Çağatayca: ML]
ıslan-	ıslanmak [KE; Çağatayca: BV, NN; Kıpçakça: KF, BV, İM]
ısparla-	emanet etmek, bırakmak, havale etmek [ME]
ısraga	kadının kulağındaki halka [Kıpçakça: EK]
ısrık	ısırılmış [“çocukların başındaki çıban veya göz değmesi tedavi edilirken söylenir. Tedavi sırasında çocuğun yüzüne tütsü verilerek ısrık ısrık ‘ey peri, ısırılmış olasin’ denir” DLT] EDPT 250b, DTS 220b.
ısrıl-	ısırılmak [<i>etmek ısrıldı</i> “ekmek (ve başkası) ısrıldı” DLT] EDPT 251b- 252a, DTS 220b.
ısrım	suratsız [<i>ısrım kişi</i> “suratsız, asık suratlı adam” DLT] EDPT 251a, DTS 220b.
ısrın-	öfkelenmek, çekilmek [<i>er ısrındı</i> “adam, bir şeye öfkelenip derlendi, toplandı, çekildi, büzüldü.” Bunun asıl anlamı, karnabahar ve karnabahara benzer şeylerin üzerine iyice pişmeden soğuk su konup katılaşılarak artık pişememesidir. Yumuşak huylu bir kimsenin sertleşmesi de böyledir. DLT] EDPT 252a, DTS 220b.
ısrış-	ısrışmak, ısırmakta yarış etmek [<i>eki adğır birle ısrıştı</i> “iki aygır birbiriyle ısrıştı.” Isırmakta yardım ve yarış da böyledir. DLT] EDPT 252a
ış	sis [KB; “is, kandil dumanı, bacalarda ve duvarlarda bulunan is, kurum.” <i>tōn ış boldı</i> “elbise islendi, kirlendi” DLT] EDPT 254b, DTS 220b.
ışan-	itimad etmek, inanmak, güvenmek [KB] DTS 220b.
ışğun	(b. ad.) ışkın otu [DLT] EDPT 259a-b, DTS 220b.
ışlan-	iş yapar gözükmek; islenmek [<i>er ışlandı</i> “adam iş yapar gözüktü”, <i>ew ışlandı</i> “ev islendi ve duman yüzünden karardı.” Elbise vb. şeyler içinde kullanılır. DLT] EDPT 263a-b, DTS 221a.
ıştonlan-	iç don giymek [<i>er ıştonlandı</i> “adam iç donu giydi.” Aslı <i>içtonlandıdır</i> ; /ç/ ünsüzü –çıkış yeri yakınlığı dolayısıyla- /ş/ye çevrilmiştir. DLT] <i>içtonlan-</i> EDPT 21b, DTS 221a.

itla-	sövmek, kötülemek, köpek yerine koymak [<i>ol anı ıtladı</i> “o, ona sövdü, onu kötüledi, köpek yerine koydu” DLT] EDPT 57b, DTS 212a.
ıtlıĝ	→ ıtlık
ıvala-	yuva yapmak [ME]
ıvık	(h. ad.) kayalıklarda yaşayan geyik [<i>ıvık</i> KB; “yabana ve sıcaĝa alışık dişi antilop” <i>ıvık</i> DLT; <i>ıvuk keyikge</i> KE; <i>ıvuk</i> NF; <i>ıvuk</i> ME] EDPT 8a-b, DTS 221b, OTWF I: 42, Hauenschield 2003: 100.
ıvrık	ıbrık, imzikli bardak [DLT]
ıvuĝ	→ ıvık
İ	
ıçedür-	ıçıp durmak [Çaĝatayca: BN]
ıçegi	kaburga kemiklerinin içinde bulunan beyazımsı sıvı [Kıpçakça: İM]
ıçek	baĝırsak [Çaĝatayca: ŞHD; Kıpçakça: EK]
ıçĝüçi	ıçkiye mübtela [KB]
ıçil-	ıçilmek [<i>sūw ıçildi</i> “su (ve başkası) ıçildi” DLT; Çaĝatayca: SS, BN; Kıpçakça: İM] EDPT 26b-27a, DTS 201b.
ıçerrek	daha ıçeri [Çaĝatayca: BN]
ıçkilik	ıçkilik, hükümdarın şahsi hizmetinde bulunma [Çaĝatayca: BN]
ıçkin	can güvenliĝi sağlanan, aman verilen [<i>ıçkin er</i> “düşman tarafında iken can güvenliĝi isteyerek bu yana geçen ve aman verilen, can güvenliĝi sağlanan kişi” DLT; “(yakın) arkadaş” ME] EDPT 25a, DTS 202a, OTWF I: 301.
ıçkinlik	(yakın) arkadaşlık [ME]
ıçküçi	ıçici, ıçen [Çaĝatayca: DN, ŞN]
ıçkülük	ıçilecek nesne, ıçki [Çaĝatayca: BabD]
ıçle-	ıçlik yapmak, astarlamak [<i>ol tōnuĝ ıçledi</i> “o, elbiseyi astarladı.” DLT] EDPT 27a, DTS 202a, OTWF II: 437.
ıçlen-	ıçlenmek, tane baĝlamak [<i>tarıĝ ıçlendi</i> “ekin ıçlendi, tane baĝladı.” Yenecek şeylerin ortası, yenilecek hâle geldiĝi zaman da böyle denir. DLT] EDPT 27a, DTS 202a-b.
ıçmek	kuzu derisinden yapılmış kürk [DLT] EDPT 27b, OTWF I: 110.
ıçmeklen-	kürk giymek [<i>er ıçmeklendi</i> “adam kuzu kürkü giydi.” Buna sahip olduĝu zaman da böyle denir. DLT] EDPT 27b, DTS 202b.

içmeklik	içme [Çağatayca: FK, BabD]
içrüş-	su içmekte yardım etmek [<i>ol maña sūw içrüşdi</i> “o, bana su içmekte yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT; “birbirine karşılıklı içirmek, içrişmek” ME] EDPT 30b, DTS 202b.
içse-	içmek, içmek istemek [<i>ol sūw içsedi</i> “o, su vb. içmek istedi, susadı.” DLT] EDPT 31b, DTS 202b.
içtür-	içirmek [<i>ol maña sūw içtürdi</i> “o, bana su (veya başkasını) içirdi.” Atasözü: <i>sūw içürmeske sūt bër</i> “su içirmeyene süt ver.” Sana kötülük edene sen iyilik et. DLT; Kıpçakça: <i>iştir-</i> EM] EDPT 21b, DTS 202b.
içük	samur ve sincap gibi hayvanların derisinden yapılan kürk [DLT] EDPT 24a, DTS 203a.
içükle-	astar yapmak; samur, sansar vb. bir hayvanın kürküyle elbisenin içini kaplamak [<i>ol tōnuğ içükledi</i> “o, elbiseye astar yaptı; samur, sansar vb. bir hayvanın kürküyle elbisenin içini kapladı.” DLT] EDPT 26a, DTS 203a.
içürgen	içen, içmeye alışkın olan [<i>bu er-ol telim süçig içürgen</i> “bu, başkalarına şarap içirmeye alışkın bir adamdır” DLT]
idişçi	içkici, şarapçı [KB] EDPT 73b.
idrig	katı olan şey [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 65b, <i>idrik</i> DTS 203b.
ifek	→ ipek
igçil	hastalıklı [KB] EDPT 102a, DTS 204a.
igdil-	terbiye edilmek, eğitilmek [KB; <i>oğul igdildi</i> “çocuk (ve başkası) terbiye edildi, beslendi.” DLT] EDPT 104a, DTS 204a.
igdile-	beslemek [KB]
igdiş	anaları bir olan [KB] EDPT 103a, DTS 204a-b.
igdişçi	hayvan yetiştirici [KB] EDPT 104b, DTS 204b.
igdük	süt ve yoğurttan yapılan peynire benzer bir katık [DLT] EDPT 102b.
ige-	dikbaşlılık etmek, karşı çıkmak [<i>ol anar igedi</i> “o, ona dikbaşlılık etti, karşı çıktı.” DLT] EDPT 101b, DTS 204a.
igen-	huysuzlaşmak [<i>at igendi</i> “at (ve başkası) harınlaştı” DLT] EDPT 110b, DTS 204a.
igerle-	at üzerine eyeri koyup bağlamak [Çağatayca: TEH]

igeş-	güvenmek, birbirlerine inanmak [<i>kişiler işta bir birke igeşdiler</i> “adamlar iş hususunda birbirlerine arka oldular, güvendiler.” DLT] EDPT 119a, DTS 204a.
igik	çene kemiği [Çağatayca: ML]
igiş	huysuz hayvan [DLT] EDPT 118a, DTS 205a.
iglel-	hasta olmak [<i>tegme türlüğ ig igleldi</i> “her türlü hastalık oldu.” DLT] EDPT 107a-b, DTS 205a.
iglen- I	hastalanmak [<i>urağut iglendi</i> “kadını ağrı tuttu.” Bir kimsenin bir parça hastalanması da böyledir. DLT; ME] EDPT 107b, DTS 205a.
iglen- II	duraklamak; oturmak, yerleşmek; vakit geçirmek, oyalanmak; eğlenmek [Çağatayca: ML]
igleş-	hastalanmak [<i>yılkı arığ igleşdi</i> “yılkı iyiden iyiye hastalandı.” DLT] EDPT 107b, DTS 205a.
iglet-	hasta etmek [<i>bu yer anı igletti</i> “bu yer –ona yaramadığı için- onu hasta etti.” DLT; “hastalandırmak” ME] EDPT 107a, DTS 205a.
igram	→ egrim
igren-	dert ve elem çekmek [Çağatayca: ML, NN]
igrilik	→ egrilik
igram	→ egrim
igtü	(h. ad.) yemle beslenen hayvan, ahır hayvanı [DLT] EDPT 102b, DTS 205b.
ikevdin	her ikisinden [Çağatayca: HPR]
ikinçi	→ ekinçi
ikleş-	birleşmek [<i>olar kamuğ adağ ikleşdiler</i> “onlar birbirine uyup durdular”. Bu, bir şey üzerinde halkın birleşmesinden ibarettir; bir nesneyi ayakla çiğnemek işinde birbirine yardım etmek dahi böyledir. DLT] DTS 207a.
iksükrek	→ eksükrek
iktülegen	Rab (Tanrı) [ME]
ilbarat-	yakmak, haşlamak [Çağatayca: LM]
ildam	çabuk, seri; ileri; keskin [Çağatayca: FK, GS, NN, BN]
ildrük	(b. ad.) üzerlik otu ve tohumu [DLT] EDPT 131b-132a, DTS 209a, Hauenschild 1994: 47.
ildür-	indirmek [KB] DTS 208a, STEzcan: 43.

ilek	(b. ad.) incir [Kıpçakça: KĪ]
ilen-	ayıplamak, takdir etmek [KB; <i>ol añar ilendi</i> “o, onun işine güvendiği ve güvendiği gibi çıkmadığı için ayıpladı.” DLT; “ayıplanmak, takdir edilmek” KE] EDPT 148a-b, DTS 207b, OTWF II: 599.
ilenç	kabahat bulma, ayıplama, takdir etme, azarlama [KB; “görüşünün yanlışlığı belli olan bir konuda görüş belirten kişiyi kınamak; yanlışlığı ortaya çıkan bir işte yol gösteren kişiyi kınamak” DLT; Çağatayca: “lânet” ŞHD; Kıpçakça: İH] EDPT 147b-148a, DTS 207b.
iler-	ilişmek, gözüne gelmek [<i>mëniñ kōzūme neñ ilerdi</i> “(karanlıktan ya da uzaktan) benim gözüme bir şey ilişti”; <i>tağlar başı ilerdi</i> “dağ başları hayal meyal göründü” DLT] EDPT 150a, DTS 207b.
ilersik	→ ilersük
ilersük	şalvar uçkuru, don bağı [DLT; NF; Kıpçakça: <i>ilersik</i> KM] EDPT 151b, DTS 207b.
ilert-	gözüne gelmek, görmek [<i>ol anuñ kōziñe bir nēñ ilertti</i> “o, bir şeyin hayalini onun gözüne getirdi, bir şeyin karaltısını gösterdi” DLT] EDPT 151a.
ili	gevşek, kilit ve anahtar altında saklanmayan [<i>ili kapuğ</i> “anahtarsız açılabilen kapı (veya sürgü)” DLT] EDPT 126b, DTS 208a.
ilik-	tutuşmak; el tutuşmak; birleşmek [Çağatayca: BabD, HE]
ilmek	ilmek [Çağatayca: FK, NN]
ilrük	→ ildrük
iltgüçi	ulaştırıcı, eriştiren [KB]
iltit-	göndermek [Çağatayca: BabD]
iltür-	iliştirmek [<i>ol maña keyik iltürdi</i> “o, bana geyiği tuzağa ilişti.” Herhangi bir şeyi iliştmek, astırmak da böyledir. DLT] EDPT 133b, DTS 209a.
iman-	utanmak, hicap etmek [Çağatayca: ŞHD]
imgenmek	zahmet çekme, üzülmek [Çağatayca: BV]
imir I	kırağı, sis [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 162b, DTS 209a.
imir* II	Oğuzlarda, aydınlıkla karanlığın birbirine karışması [DLT]
imleş-	işaretleşmek [<i>ol anuñ bile elgin imleşdi</i> “o, onunla elle işaretleşti” DLT] EDPT 161b, DTS 209a.

imlet-	işaretle göstermesini emretmek [<i>men anı imlettim</i> “ben birine –elle veya göz kırparak- onu işaret etmesini emrettim” DLT] EDPT 161b, DTS 209b.
imlik	yemlik, yemli [Çağatayca: ŞHD, ŞTe]
imrem	şehir halkı bir işe giriştiğinde onlardan bir öbek [“topluluk, hareket etti” anlamında <i>imrem tepreşti</i> denir. DLT] EDPT 163a, DTS 209b.
imtili	düşünmeden [Çigil lehçesinde, “bu işi düşünüp taşınmadan yaptı” anlamında <i>bu ışığ imtili kıldı</i> denir. DLT] EDPT 157b, DTS 209b.
inçgel-	incelmek [KE]
inçkerek	daha ince [Çağatayca: BN, GS]
inçrün-	huzur içinde olmak, rahatlamak, sakinleşmek [KB]
indet-	çağirtmek, davet ettirmek [Çağatayca: LM]
indürül-	indirilmek [Çağatayca: Sİ; Kıpçakça: İM]
ine-	çınılamak [KE]
ineke	→ ineke
inel-	ısrar etmek [Çağatayca: MKb, GS]
iniş	→ èniş
intik-	acele etmek [Çağatayca: LT]
işes	yabancı gibi davranan [<i>işes kişi</i> “yabancı gibi sağına soluna bakınan adam” DLT] EDPT 190b.
işleş-	inleşmek [Çağatayca: ŞHD]
işliç	(b. ad.) kebabla yenen sarımsağa benzer bir dağ otu [DLT] EDPT 185a, DTS 211a, Hauenschild 1994: 48.
işren-	→ işran-
işreş-	→ işraş-
işret-	→ işrat-
ipek	ipek [Çağatayca: <i>ifek</i> HD, <i>ipek</i> MKb, BV, FK, LM, HE, SS, ÇKT, FŞ, NN, GS, TEH]
iprük	yoğurt ile yeni sağılmış süt karıştırılarak yapılan içecek [Ayran ve ekşi yoğurtla karıştırılmış tatlı süt içmekten kabız olan kişi için müshil ilacıdır. DLT] EDPT 13b, DTS 211b.
irgendür-	nefret ettirmek, toplamak [Çağatayca: FK]
iri-	→ èrü-

irig	çürümüş [<i>irig neŋ</i> “çürümüş olan her şey”, <i>irig otuŋ</i> “çürümüş odun” DLT] EDPT 222a, DTS 211b.
iriglen-	yüz çevirmek, sertlik göstermek [KB; “kabarmak” KE; “kabarmak” ME] EDPT 228b, DTS 211b.
iriglik	irilik [Çağatayca: FK, LM, TN, <i>irilik</i> BN]
irik-	yalnız kalmak, sıkılmak [KB; Çağatayca: “usanmak, bıkmak; erken kalkmak; acele etmek; canı sıkılmak; nefret etmek” LD, BabD, ŞHD, ML, GS; Çağatayca: LM, GN, ŞN; Kıpçakça: Kİ] EDPT 226a, DTS 211b, STEzcan: 44.
irikmek	sıkıntı, gam [Kıpçakça: KM]
iril-	kaygıdan titremek, hiddetlenmek, kendi kendini yormak, küçülmek [KB; AH] EDPT 229b, DTS 211b, OTWF I: 233.
irilik	→ iriglik
irimçik	yoğurt yapmak için kaynatılırken kesilmiş olan süt [Kıpçakça: EZ]
iriŋli	irinli [Çağatayca: ŞTe]
irk-	toplamak [<i>er tavar irkti</i> “adam mal vb. topladı” DLT; Kıpçakça: Kİ, EZ] EDPT 221a, DTS 212a.
irkil-	toplanmak; çoğalmak [<i>sü telim irkildi</i> “asker çok toplandı.” Çoğalan ve irkilen her şey de böyledir. Bir başkası toplasa dahi böyle denir. DLT; KB; Kıpçakça: İK] EDPT 226b, DTS 212a, OTWF II: 661.
irkin	toplanmış, birikmiş [<i>irkin sūw</i> “bir yerde birikmiş su.” Toplanmış olan her şey için kullanılabilir. Karluğ Türkleri, büyüklerine “aklı göl gibi dolmuş” anlamında <i>kōl irkin</i> derler; <i>irkin yağmur</i> “günlerce süren yağmur” DLT] EDPT 225a, DTS 212a, OTWF I: 307.
irkin-	birikmek [<i>ol ōziŋe nēŋ irkindi</i> “o, kendisi için bir şeyler irkti, mal irkti” DLT] EDPT 227a, DTS 212a.
irkiş-	biriktirmekte yardım etmek [<i>ol maŋa tavar irkişti</i> “o, mal (ve başkası) irkmekte bana yardım etti.” Yarış içinde böyle denir. DLT] EDPT 227b, DTS 212a.
irkmek eti	kalça [ME]
irpet-	biçilmesini emretmek, biçtirmek [<i>ol yıgaç irpetti</i> “o, testere ile ağaç vb. biçilmesini emretti, biçirdi” DLT] EDPT 199b, DTS 212a.
irsel	dönek, kararsız, sebatsız, vefasız [KB] DTS 212a.
irsellik	döneklik, vefasızlık [KB] DTS 212a.

irşik	matkap [Kıpçakça: KM]
irte-	istemek, aramak, araştırmak [<i>er işiş irtedi</i> “adam işi istedi, işi ardını bırakmadı” DLT; KB; “incelemek, araştırmak” AT] EDPT 208a-b, DTS 212b.
irtel-	aranmak, araştırılmak [<i>irteldi nēŋ</i> “[o] Şey arandı, araştırıldı” DLT] EDPT 209a, DTS 212b.
irterek	sabahleyin erken [Çağatayca: ŐN]
irteş	herhangi bir konuda insanlar arasında gerçekteşen araştırma ve enine boyuna inceleme [<i>irteş kopdı</i> “aniden bir araştırma ve inceleme başladı.” DLT] EDPT 207a, DTS 212b, OTWF I: 262.
irteş-	arařtırmak [KB; <i>olar bu sōzūg irteřtiler</i> “onlar bu sōzū birlikte irdelediler; bu sōzūn, bu iři iç yūzūnū arařtırdılar.” DLT] EDPT 211a, DTS 212b.
irtet-	istetmek, araştırmak [<i>ol anı irtetti</i> “o, onu istetti, arattı, araştırttı.” DLT] EDPT 208b, DTS 212b.
irūleř-	kabalaşmak [ME]
irvi I	Hindistan’dan gelen, hastaların tedavide kullandığı bir ilaç [DLT] EDPT 198b, DTS 213a.
irvi II	ince, uzun [<i>irvi kulak</i> “ince, uzun kulak” DLT] EDPT 198b, DTS 213a.
isigle-	sıcaklamak [<i>er isigledi</i> “adam kavurucu sıcakta, gūnūn en sıcak vaktinde gitti” DLT] EDPT 247a, DTS 213b.
isindūr-	ısındırmak [Çağatayca: DN]
isiş-	ısınmak [<i>isiřdi neŋ</i> “nesne ısındı, sıcaklık onun būtūn parçaları arasına girdi” DLT] EDPT 253a, DTS 214a.
isken-	yolmak, koparmak [<i>at ot iskenđi</i> “at, otu –yavaş yavaş- kopardı.” Kıl ya da kısa at koparan kişi için de bōyle denir. DLT] EDPT 246b, DTS 214a, OTWF II: 558.
isker-	hayaline getirmek, hatırlamak; hesaba katmak, ōnem vermek [Çağatayca: TEH, <i>esker-</i> NN]
isle-	koklamak [Çağatayca: BV, FK, LM, BabD, ŞHD, NN, GS, TEH, ME, BHD, ŐN]
islen-	kokulanmak, kokmak [Çağatayca: BV, TEH]
islig	isli, kokulu [Çağatayca: ÇKT]

isperik (?)	teğ, asma [ME]
istek	istek, araştırma, irdeleme [<i>istek kopardı</i> “istek oluştu” DLT] EDPT 242a-b, DTS 214a, OTWF I: 176-177.
istel-	istenmek [<i>isteldi neş</i> “(o) şey istendi” DLT] EDPT 243b-244a, DTS 214a.
istür-	estirmek [Çağatayca: LT, BV, FK, KUŞ, Sİ] <i>estür-</i> EDPT 244a.
işçi	işçi [KB; Çağatayca: SS; Kıpçakça: CC] EDPT 257a, DTS 214b.
işek ınramığı	eşek anırması [Çağatayca: ML]
işendür-	nâil etmek [Çağatayca: ŞN]
işikçi	kapıcı [Çağatayca: SD, ŞTe]
işiksiz	eşiksiz, kapısız [Çağatayca: BV]
işim	baldıra çekilen potur [Kıpçakça: KM]
işimsin-	eş saymak, arkadaş gibi hareket etmek [KB] DTS 215a.
işküm	saraylarda hanlar için kurulan büyük çanak gibi ayaksız sofraya [DLT] EDPT 260b, DTS 215a.
işlel-	yapılmak [<i>ış işleldi</i> “iş yapıldı” DLT] EDPT 263a, DTS 215a
iştir-	→ ıçtür-
işül-	sımsıkı bağlanmak [Çağatayca: HD]
itegü	değirmen taşının üzerine bindirildiği ağaç parçası [Unun biraz kalın olması istenirse biraz yukarı kaldırılır, ince olması istenirse aşağı indirilir. DLT] EDPT 53a, DTS 215b.
itgüçi	tanzim edici, düzenleyici; tanzim eden, düzenleyen [KB]
itilgen I	girişken [<i>bu er -ol itilgen sapılğan</i> “bu, her işe girip çıkan (girişken) bir adamdır” DLT] <i>itilgen sapılğan</i> OTWF II: 670.
itilgen II	atlarda bulunan bir hastalık [Bu, bir bez hastalığıdır. DLT]
itin-	itmek, yuvarlanmak [<i>ol naru itindi</i> “o, öbür yana atıldı, yuvarlandı.” Başkasının kuvvetiyle bir yana atılan şey için de böyle denir. DLT] EDPT 61b-62a, DTS 215b.
itinçü	itilen [<i>itinçü nēş</i> “itilen nesne” DLT] EDPT 63a, DTS 215b, OTWF I: 288.
itiş	iki kişinin el ile birbirine karşı koyması, itiş kakış [DLT] EDPT 72b, DTS 216a, OTWF I: 271.
itküçi	yapıcı [Çağatayca: SD]

itlik	itlik, köpeklik [<i>itliġ ew</i> “köpekli ev” DLT; Çaġatayca: MKb, LT, SD, LM, SS, BN, DN, ŞN] <i>itliġ</i> EDPT 55a, DTS 221b.
itliş-	itilmek [<i>itlişdi nēġ</i> “nesneler itildi” DLT] EDPT 58b-59a, DTS 216a.
itmekçi	→ etmekçi
itmekçilik	ekmekçilik [Çaġatayca: NM]
itse-	itmek istemek [<i>ol tūşig itsemi</i> “o, taşı vb. itip yuvarlamak istedi” DLT] EDPT 71b, DTS 216a.
itüt-	keskinleştirmek [Çaġatayca: MKb]
iv-	→ év-
ivin-	→ évin-
ivgele-	sallamak [KE]
ivrülme	çevresinde dönme, dolanma [Çaġatayca: BV]
iylemek	→ eylemek
iylemeklik	→ eylemeklik
izden	balık avlanan bir çeşit ağ [DLT] EDPT 281b, DTS 216b.
izlik	deve derisinden yapılan Türk çarığı [Atasözü: <i>izlik bolsa er uldmas, içlik bolsa at yağrmas</i> “atın sırtında keçe bulunduğunda sırtı yara olmadığı gibi, çarığı olan kişiye de yalınayak kalmaz.” Bu atasözü, kişinin her işinde tedbiri elden bırakmaması için söylenir. DLT; Kıpçakça: “ayakkabı” KM] EDPT 286b, DTS 216b.

J

K

ka	kap, tabak [KB; <i>ka</i> “kap” demektir; ama sıvıların konduğu kap anlamında kullanılır. İkileme yoluyla <i>ka kaça</i> “kap kacak” denir. DLT] EDPT 578a, DTS 399a.
kaba	sık, gür [<i>kaba saġal</i> KE; Çaġatayca: “kaba, kalın” ŞN; Kıpçakça: EK, Kİ] EDPT 580b-581a, DTS 399a.
kabaçuġ	kabarcık [Çaġatayca: NN]
kabaġ I	(b. ad.) kabak [KT; Kıpçakça: EK, KM, CC, İM, KK, EZ, BV] EDPT 582b, DTS 399a, Hauenschild 1994: 54.
kabaġ II	(b. ad.) kavak (aġacı) [KE]
kaban	(h. ad.) erkek domuz [Çaġatayca: SS, ML, TEH; Kıpçakça: “büyük domuz” EM]
kabarcuġ	→. kabarçaġ

ķabarķaķ	kabarcık [ķabarcuķ ME; ķaparķuķ NF; Kıpķaķķa: ķabarķaķ CC] EDPT 586b-587a
ķabarķuķ	koku kutusu [Kıpķaķķa: KM, ķabarķaķ “sandık, kutu” EZ]
ķabart-	yüceltmek [ME] EDPT 586a, DTS 399a.
ķabu	fırsat, hedef [Çağatayca: BabD]
ķabuĝ	→ ķabuķ
ķabuķ	kabuk [KE; KTef; Çağatayca: LN, ķabuĝ LM, LN; Kıpķaķķa: EM, İM, EZ, BV, ķabıķ CC]
ķabuķsuz	kabuksuz [Kıpķaķķa: BV]
ķaburķaķlı baĝa	→ ķurbaķa
ķaburķaķlı baķa	→ ķurbaķa
ķaķaķ I	İpekli bir Çin kumaşı [DLT] EDPT 590b, DTS 400b.
ķaķaķ II	kir [<i>tōn ķaķaķ boldı</i> “elbise kirlendi.” Birinci /ç/ ünsüzü /ķ/dan çevrilmiştir. Aslı <i>ķaķaķtır</i> . DLT] <i>ķaķaķ</i> EDPT 590b→ <i>ķaķaķ</i> EDPT 610a, DTS 400b.
ķaķala-	kaba koymak [<i>ol nēñni ķaķaladı</i> “o, bir şeyi kaba koydu.” DLT] EDPT 591b, DTS 400b.
ķaķar	bel, bel altı [Çağatayca: BabD, HE]
ķaķĝak	ķaķak, firar eden [KE]
ķaķĝaķlıķ	ķaķaklık [KE]
ķaķĝın	ķaķma, ķaķıř [KTef] EDPT 591a-b, DTS 400b.
ķaķıl-	ķaķılmak [<i>ölümdin ķaķıldı</i> “ölümden (ve başkasından) ķaķıldı.” DLT] EDPT 591b, DTS 401a.
ķaķın-	ķaķar görünmek [<i>ol mēndin ķaķındı</i> “o, benden ķaķar göründü.” DLT] EDPT 592b, DTS 401a.
ķaķıř	ķaķıřma, kovalamaca [<i>ķaķıř</i> “insanlar arasındaki ķaķıřma, kovalamaca.” Atasözü: <i>ķaķıř bolsa ķaya ķörmes</i> “halk arasında ķaķıřma ve kargaşa olunca kimse kimseyle ilgilenmez (; yani herkes kendi başının çaresine bakar.)” DLT; Çağatayca: “ķaķıř” şN] EDPT 593a, DTS 401a.
ķaķıř-	ķaķıřmak [<i>olar bir birdin ķaķıřtı</i> “onlar, birbirinden ķaķıřtı.” DLT; Çağatayca: NN, şN] EDPT 593a, DTS 401a.
ķaķıt-	ķaķırmak [KB; <i>ol anı ķaķıttı</i> “o, onu ķaķırttı.” DLT] EDPT 590b, DTS 401a.

kaçıncı	kaçıcı, firar edici [Çağatayca: KUŞ]
kaçmağlıg	kaçma [Çağatayca: LM, FŞ]
kaçrumsın-	kaçıp kovar gibi yapmak [DLT] EDPT 593a, DTS 401a.
kaçu	baraj, set, bent [NF; “su bendi, baraj, set” KT]
kaçurğan	kaçıran, kovan [<i>bu er-ol konuğnı kaçurğan</i> “bu, misafirlerini vb. nefret ettiren, kovmaktan beter eden biridir.” DLT]
kaçurt-	kaçırtmak [<i>ol anı kaçırttı</i> “o, onu kaçırttı, kaçırmaya sevk etti.” DLT] EDPT 592b 401b.
kaçut	savaşta vb. çarpışma, vuruşma [DLT] EDPT 590b, DTS 401b.
kağgulan-	kaygı etmek, kaygılanmak [<i>ol bu işka kağgulandı</i> “o, bu işi vb. kaygı etti, mühimsedi.” DLT] EDPT 600b.
kağgurt-	üzmek [NF; “kaygılandırmak, üzmek” KT; ME; Kıpçakça: “üzüntüsüne sebep olmak” İM]
kağgusuzluğ	kaygısızlık, rahatlık, huzur [NF]
kağıg	çift dikiş, sağlam dikiş [DLT] EDPT 597b, DTS 404b.
kağık	ağaç oyması [Argu lehçesinde, DLT] EDPT 597b, DTS 404b.
kağırt-	büktürmek, eğdirmek [<i>ol anı boynın kaçırttı</i> “o, onun boynunu büktürdü.” DLT] EDPT 605b, DTS 404b.
kağışla-	kayış yapmak [<i>ol kōnüg kağışladı</i> “o, deriden kayış yaptı.” DLT] EDPT 607b , DTS 404b.
kağıt-	soğuktan buz kesmek [<i>er tumluğka kağıttı</i> “adam soğuktan ölüp buz kesildiğinde böyle denir. DLT] EDPT 596b-597a, DTS 404b.
kağıtğan	boyun eğmeyen [<i>kağıtğan er</i> “kimseye boyun eğmeyen adam.” Serkeş, huysuz hayvanlara da böyle denir. DLT]
kağızlan-	kabuklanmak [<i>yığaç kağızlandı</i> “ağaç kabuklandı.” DLT] EDPT 608b, DTS 404b.
kağnağun	dünür [<i>kağın kağnağun</i> “kayınlar ve dünürler.” İkileme yoluyla söylenir. DLT] EDPT 603b, DTS 404b, OTWF I: 97.
kağrağlan-	(dağ vb.) sert yerler çoğalmak [<i>tāğ kağrağlandı</i> “dağın yolları ve sert yerleri çoğaldı.” DLT] EDPT 606b.
kağran-	kızmak, sert davranmak [<i>bēg anar kağrandı</i> “dağın yolları ve sert yerleri çoğaldı.” DLT] EDPT 605b, DTS 405a.

kağrış-	boyun vb. eğmekte yarış etmek [<i>ol mēniđ birle boyun kağrışdı</i> “o, boyun vb. bükmekte benimle yarıştı.” <i>Ol ēkki sōz kağrışdı</i> “onlar birbirinin sōzüne karşılık verdi.” DLT] EDPT 606a, DTS 405a.
kaçu-	seyrek dikmek [<i>ol tōnuđ kağudı</i> “o, elbiseyi seyrek dikti.” DLT] EDPT 596b, DTS 405a, OTWF II: 475.
kağul-	seyrek dikilmek [<i>tōn kağuldu</i> “elbise seyrekçe dikildi.” DLT] EDPT 601b.
kağuş-	elbise dikmekte yardım etmek; yarış etmek [<i>ol mağa tōn kağuşdı</i> “o, bana elbise dikmekte yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 607b.
kağut-	elbisenin seyrek dikilmesini emretmek [<i>ol tōnuđ kağuttı</i> “o, elbisesinin seyrek dikilmesini emretti.” DLT] EDPT 597a.
kađđar	safran renginde ipek kumaş [DLT] EDPT 584a, <i>kađđara</i> DTS 405a.
kağtan	kaftan, üst giyeceği [DLT; ME; Kıpçakça: EM, <i>kağtan</i> KM] EDPT 582a, DTS 405a.
kağunlan-	kavun sahibi olmak [DLT] EDPT 612a, DTS 406a.
kağunluğ	kavunu olan [<i>kağunluğ er</i> “kavunu olan adam.” DLT] EDPT 611b, DTS 406a.
kağunluğ	kavunluk, kavun tarlası [DLT] EDPT 611b, DTS 406a.
kağunsa-	canı kavun çekmek [DLT] EDPT 612a, DTS 406a, OTWF II: 528.
kađurđan	hamuru yağla yoğurulan ve fırında veya tandırda pişirilen bir ekmek [DLT] EDPT 613a.
kağurmaç	kavurma, kavurulmuş buğday [DLT; Kıpçakça: <i>kawurma</i> Kİ] EDPT 613a, OTWF I: 319.
kağut	kavut, darıdan yapılan bir ekmek [DLT; Kıpçakça: <i>kawut</i> EZ] EDPT 610a, DTS 406a, OTWF I: 311.
kaç I	gōlcük [<i>kāk sūw</i> “gōl” DLT] EDPT 608b, DTS 422a.
kaç II	meyve kurusu [<i>erük kağı</i> “erik kurusu vb.”, <i>kaç et</i> “kurutulmuş et.” Kurumuş olan her şeye böyle denir. DLT; Çağatayca: “kuru nesne” SD, GD, TEH, şN; Kıpçakça: “kadit, kuruyan, kakırdayan her şey” EZ] EDPT 608b, DTS 421b.
kaç III	bir kuş adı [KB; DLT] EDPT 608b, DTS 422a, STEzcan: 45.
kāk kōk	yansıma ses (gak guk vb.) [<i>kāz kāk kōk ētti</i> “kaz gak guk diye ses çıkardı.” DLT] EDPT 608b, DTS 422a.

- kaşıl-** kakılmak [*başra kaşıldı* “başına kakıldı.” Bundan alınarak bir adam horlamak istendiği zaman *kaşıldı soşıldı* “itildi kakıldı” denir. DLT] EDPT 610b, DTS 422a.
- kaşılğan soşılğan** itilip kakılan [*bu er ol-telim kaşılğan soşılğan* “bu, herkes tarafından itilip kakılan biridir.” DLT]
- kaşış-** kızışmak, öfkelenmek [*eren kamuğ kaşışdı* “adamlar birbirlerine kızıştılar, öfkeleniler.” *Ölar êkki başra kaşışdı* “onlar birbirlerinin başına vuruştular.” DLT; “birbirine kızışmak; göz edişmek” ME] EDPT 613b, DTS 422a.
- kaşıt-** kızdırmak, kızdırıp bıktırmak [*ol anı kaşıtı* “o, onu kızdırıp bıktırdı, o da ondan yüz çevirdi.” DLT] EDPT 610a, DTS 422a.
- kaşıtğan** kızdıran [*bu er ol-meni tutçı kaşıtğan* “bu adam, beni çok kızdıran, canımı sıkan kişidir.” DLT]
- kaşla-** (eti dilip) kurutmak [ME; Kıpçakça: “eti parçalamak” KM, “kurutmak, kak yapmak” EZ] EDPT 610b.
- kaşlan-** kurumak [*et kaşlandı* “et kurudu.”, *sūw kaşlandı* “su toplandı; dağlardaki çukurlara su toplanarak gölcükler oluştu.” DLT; Kıpçakça: İH] EDPT 611a, DTS 422a.
- kaşlat-** kurutturmak, kurutmasını emretmek [*ol añar et kaşlattı* “o, ona et kurutturdu, kurutmasını emretti.” DLT] EDPT 610b, DTS 422a.
- kaşrat-** davul çalmak, ses çıkarmak [*ol kaşratğu kaşrattı* “o, serçe vb. kuşları ekinden kaçırmak için davul çaldı” DLT] EDPT 612b, DTS 422b.
- kaşratğu** davul [DLT] DTS 422b.
- kaşsı-** kurumak, kurumaya yüz tutmak [*et kaşsıdı* “et kurudu, kadit oldu, etin kuruması yaklaştı.” DLT; Kıpçakça: “kokmak, bozulmak” EZ] EDPT 613a, DTS 422b.
- kaşşa-** parça parça olmak, dağılmak [KE]
- kaştur-** kaktırmak, ittirmek [*ol anı başra kaşturdı* “o, onun başını kaktırdı, başını (bir yere) vurmasını emretti.” DLT; “taktırma, koydurma” KE; Çağatayca: TEH] EDPT 610a, DTS 422b.
- kala-** gark etmek [KB; “yığmak, doldurmak” DLT; “koymak, bırakmak, iteklemek, atmak” KE; Çağatayca: “beğenmek, seçmek” FK, GN] EDPT 617b, DTS 410b.

kalat-	koymak [<i>ol tōnuĝ kalattu</i> “o, elbiseyi bir kaba koydu.” Çarşafa sarılan veya sandığa konan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 619b, DTS 411a.
kalırcı	şaşı [Kıpçakça: EK]
kaldra-	hışırdamak [<i>tōn kaldradı</i> “elbise vb. hışırdadı.” DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 620a, DTS 411a, OTWF II: 471.
kaldurĝa	hışırdayan [<i>kaldurĝa tōn</i> “hışırdayan elbise.” Kağıt vb. hışırdayan şeylere de böyle denir. DLT] EDPT 620a, DTS 411a, OTWF I: 378.
kalĝı-	kalkmak [Çaĝatayca: HBD; Kıpçakça: “sıçramak, fırlamak” KM]
kalı	eĝer, mademki, nasıl [KB; <i>sen bu işiĝ kalı kıldıy</i> “Sen bu işi nasıl yaptın?”, <i>sen kalı barsa-sen</i> “gitseydin.” DLT; AH] EDPT 617a, DTS 411a-b, OTWF I: 341.
kalıl-	geri durulmak, bir işi yerine getirmekte geri durmak [Çaĝatayca: TEH]
kalım	kalma, kalış [KB] EDPT 621b-622a, DTS 411b.
kalıma	yüksek çardak, kulübe [DLT] EDPT 622a, DTS 411b.
kalınlık	kalınlık, genişlik [KE; NF; “kalınlık, yoğunluk” KTef; Çaĝatayca: “başlık olarak” ŞTü]
kalınrak	daha kalın [Çaĝatayca: LM]
kalış	kalma, kalış [Çaĝatayca: LM]
kalış- I	sıçramak [<i>at adĝır kalışdı</i> “at, aygır sıçraştı.” DLT] EDPT 6625a, DTS 413a.
kalış- II	(İki kişi vs.) halkı terk etmek için yarış yapmak [DLT; Çaĝatayca: “ayrılmak, fark edilmek” LD] EDPT 624b-625a, DTS 413a.
kalıtĝan	sıçratan [<i>bu er-ol atın telim kalıtĝan</i> “bu, atını daima sıçratan biridir.” DLT] <i>kalıt-</i> EDPT 619b
kalıtış-	çarpışmak, vuruşmak [ME]
kalқанçı	kalkancı [Kıpçakça: EM]
kalmaĝ	kalma [Çaĝatayca: LM, HE, GS, ŞN]
kalmış	tortu; devam [KTef]
kalnağ-	kalınlaşmak, katılaşmak [<i>yuwĝa nēy kalnattı</i> “ince olan şey kalınlaştı, katılaştı.” Bunun aslı kalnağtı biçiminde olup dönüştürülmüştür. DLT] EDPT 623b, DTS 413a.

kalnu-	kalınlaşmak [<i>yuwqa nēy kalnudi</i> “ince şey kalınlaştı.” DLT] EDPT 623b, DTS 413a.
kalnuq	baştaki kepek [Kürk ve deri gibi, yapışkan bir şeyin bulaşmasıyla çeken, daralan şeylere de böyle denir. DLT] EDPT 623a, DTS 413a.
kalpağ	→ kalpak
kalpak	kalpak [Çağatayca: HE, NN, GS, ŞN, <i>kalpağ</i> FK, HE, HBD, NN, GS]
kalpuz	lokma [<i>kalpuzladı nēyni</i> “o bir şeyi yuttu.” DLT] <i>kalbuz</i> EDPT 617b, <i>kalbuz</i> DTS 411a
kalpuzla-	yutmak [<i>ol kalbuzladı nēyni</i> “o, bir şeyi yuttu.” DLT] <i>kalbuzla-</i> EDPT 618a, <i>kalbuzla-</i> DTS 411a.
kaltak	kahpe; kuskunsuz eyer [Çağatayca: MMü]
kaltuq	yaban sığırının boynuzu [İçi oyularak çorba vs. içilir. DLT] EDPT 619a, DTS 413b.
kalundu	kalıntı, artık [ME]
kalwa	temrensiz, ucu yuvarlak bir ok [küçük çocuklar bununla ok atmayı öğrenirler. DLT] EDPT 617b, DTS 413b.
kama-	kamaşmak [<i>kōz kamadı</i> “Göz güneş ışığından kamaştı.” <i>Anuy tışı kamadı</i> “ekşi yemekten onun dişi kamaştı.” Atasözü= <i>atası anası açığı almıla yēse oğlu kıızı tışı kamar</i> “baba ve anne ekşi elma yese çocuklarının bundan dişi kamaşır.” Bu atasözü, anne babanın işlediği suçtan çocuklarının cezalandırıldığını anlatmak için söylenir. DLT; Çağatayca: SD, LD, GD, MMü; Kıpçakça: CC] EDPT 625b- 626a, DTS 414a.
kamaş-	kamaşmak [<i>tış kamaşdı</i> “ekşi ayva veya benzerini yemekten diş kamaştı.” DLT; NF; “(göz) dumanlanmak, bulanıklaşmak” KTef; Çağatayca: BV, NN, GS; Kıpçakça: Kİ, EZ, GT, İM] EDPT 629a, DTS 414b.
kamat-	kamaştırmak [<i>kün kōzūg kamattu</i> “güneş, ışığıyla gözü kamaştırdı.” <i>Açıg awya tışig kamattu</i> “ekşi ayva vb. dişi kamaştırdı.” DLT] EDPT 626b, DTS 414b.
kamatgan	kamaştıran [<i>bu kün-ol kōz kamatgan</i> “bu, gözü kamaştıran bir güneştir.” DLT]
kamçıgu	ağızda ve parmaklarda şiddetli sancı, kaşıntı ve ateşle çıkan bir sivilce [DLT] EDPT 626a-b, DTS 415a.

kamçılaş-	kamçı ile vurmak [ME]
kamçilat-	kamçilatmak [Çağatayca: ŞTe]
kamdu	boyu dört arşın (yaklaşık 260 cm), eni bir karış (yaklaşık 22 cm) olan bir bez [Üzerine Uyğur kağanının mührü basılıp alışverişte para yerine kullanılır. Bu bez eskikip aşınınca her yedi yılda bir yamanıp yıkanır ve yeniden üzerine mühür vurulur. DLT] EDPT 626b, DTS 415a.
kamğır-	çarpılmak [<i>anuy yūzi kamğırdı</i> “onun yüzü az kaldı çarpılacaktı, yamulacaktı.” Eğrilmeye yüz tutan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 627b, DTS 415a, OTWF I: 323.
kamıçaq	rengi karaya çalan ve suda yaşayan küçük bir hayvan [DLT] EDPT 626a, DTS 415a, OTWF I: 41.
kamıçla-	kaşıklamak, kepçelemek [<i>ol münüg kamıçladı</i> “o, çorbayı kepçeledi, kepçeyi çorbaya daldırdı.” DLT] EDPT 626b, DTS 415a.
kamışlan-	kamışlanmak, kamışlık olmak [<i>yer kamışlandı</i> “yer kamışlık oldu.” DLT] EDPT 629b, DTS 415b.
kamқақ	(b. ad.) çalı çırpı [Kıpçakça: KM] <i>kamқақ</i> “semer otu” Hauenschild 1994: 55-56.
kamқақ başlu	akılsız insan [Kıpçakça: KM]
kamruқ	taşak [ME]
kamtur-	dövdürmek [<i>ol anı urup kamturdı</i> “o, başkasına onu öldüresiye dövdürdü, adamın dayaktan âdeti sesi kesildi.” DLT] EDPT 627a, DTS 416a.
kamur-	kesmek, koparmak [KE]
kanağu	neşter, kan alacak alet [DLT] EDPT 637b, DTS 417b.
kanaq	kaymak [Argu ve Bulğar lehçelerinde, /y/yi /n/ye çevirmişlerdir. DLT] EDPT 636b, DTS 417b.
kanatğan	kanayan, kanatan [<i>bu ot-ol burun kanatğan</i> “bu, burun kanatan bir ilaçtır.” DLT]
kanatlan-	kanatlanmak [<i>er kanatlandı</i> “adam yürük bir bineğe binerek uçup gitti; veya varacağı yere yaklaştı.”, <i>kuş kanatlandı</i> “kuş kanatlandı, kanadı çıktı.” DLT] EDPT 636b, DTS 418a.
kançık	→ kançık

қанчік	(h. ad.) kancık, dişi kopek [bir kadına sövüldüğü zaman, dişi köpeğe benzetilerek қанчік denir. DLT; KE; <i>қанчік</i> ME; Kıpçakça: KM, CC, EM, EZ, TA, KÍ, <i>қанчуқ</i> EM] EDPT 634b-635a, DTS 418a, Hauenschild 2003: 120-121.
қанчуқ	→ қанчік
қандала	(h. ad.) tahtakurusu [Kıpçakça: EM, “baş biti” KM, CC, EZ, “bit” İM]
қандır	sepilenmeye elverişli olan deri yüzüldükten sonra, etin üzerinde kalan ince zar [DLT] EDPT 635b, DTS 418a.
қанғalduruқ	bir tür zırh [Çağatayca: ML]
қанı-	kanamak [<i>burun қanıdı</i> “burun kanadı.” Vücutun kanayan her yeri için böyle denir. DLT] EDPT 634a, DTS 418b, OTWF II: 483.
қанış-	istekle işe vs. başlamak [<i>йигітлер ішқа қанışdı</i> “gençler istekle işe koyuldular.” Bu, bir işe kalkışıldığı zaman söylenir. DLT] <i>қınıш-</i> EDPT 640b, <i>қınıш-</i> DTS 444b.
қанитған	coşturan [<i>өгди-ол ериг қанитған</i> “övgü, adamı hep coşturur.” DLT] <i>қанит-</i> EDPT 636a.
қан	yansıma ses [<i>қаз қан өтті</i> “kaz öttü.” Bu, kaz sesine benzer seslerin yansımasıdır. DLT] EDPT 630b, DTS 419b.
қандаш	babadan kardeşler [<i>қандаш қadaш</i> “baba bir kardeşler.” Atasözü= қандаш қama urur өгdeш өрү татар “baba bir kardeşler aralarındaki nefret yüzünden hep birbiriyle kavga ederler, ana bir kardeşler ise aralarındaki sevgi dolayısıyla hep birbirine yardımcı olurlar.” DLT] EDPT 635b, DTS 419b, OTWF I: 120.
қанқ	arabanın çıkardığı ses [Çağatayca: ŞTe]
қанриқ	damak [DLT]
қансıқ	üvey [<i>қансıқ ата</i> “üvey baba.” <i>қансıқ оғул</i> “üvey oğul.” DLT] EDPT 640b, DTS 419b.
қаp	eğreti hısım, akraba [<i>қаp қарındaш, қаp қayaш</i> KE]
қаpa	yüksek olan her şey [<i>қаpa yüglüg оқ</i> “yüksek yelekli ok” DLT] <i>қaba</i> EDPT 580b-581a, DTS 420a.
қаpaқ	kabak, yaşken yenen (yemek yapılan) bir sebze [DLT; Kıpçakça: EZ, CC] <i>қабак/қаpaқ</i> EDPT 582b, DTS 420b.
қаpaқла-	kızlığını bozmak [<i>er қızıғ қаpaқladı</i> “adam bakirenin kızlığını bozdu.” DLT] EDPT 584a, DTS 420b.

ķapaķlıķ	bakire [<i>ķapaķlıķ ķız</i> “bakire kız” DLT] EDPT 584a, DTS 420b
ķapaķlıķ	kabak tarlası [DLT] EDPT 584a, DTS 420b.
ķaparķuķ	→ ķabarķaķ
ķaparķan	bedende kaşıntı ve ateşle çıkan sivilce [DLT] <i>ķabarķan</i> EDPT 587a.
ķapart-	şışirmek, kabartmak [<i>etük adakıķ ķaparttı</i> “ayakkabı, ayağı şışirdi.” Bu, şışmekten kabarcıklar ķıkmasıdır. <i>Ol sōzüg ķaparttı</i> “o, sōzü abarttı, mübalaĝa etti, üfürdü.” Abartarak konuşan adama <i>ķapartķan</i> denir. DLT; “uzatmak, çoĝaltmak” NF] <i>ķabart-</i> EDPT 586a, DTS 399a.
ķapĝa	büyük kapı, kale kapısı [DLT] EDPT 583b, DTS 420b.
ķapĝaķlan-	kapaklandı [<i>ķeş ķapĝaķlandı</i> “okluk kapaklandı.” DLT] EDPT 584a, DTS 420b.
ķapıl-	kapanmak, hapsedilmek [<i>er ewde ķapıldı</i> “adam eve kapandı, evde hapsedildi.” <i>Anıĝ tōnı ķapıldı</i> “onun elbisesi kapıldı.” DLT; “zorla bir yerden ķıkarılmak, uzaklaştırmak” KT] EDPT 584b, DTS 421a.
ķapın- I	yaĝma eder görünmek [<i>er tawar ķapındı</i> “adam mal yaĝma eder göründü.” DLT] EDPT 585a, DTS 421a.
ķapın- II	dokunmak, etkilenmek [<i>oĝlan yel ķapındı</i> “çocuĝa yel dokundu.” DLT] EDPT 585a, DTS 421a.
ķapış	kapıp alma, yaĝma etme [<i>ķapuş</i> KB; DLT] EDPT 587b, DTS 421a, OTWF I: 262.
ķapış-	ķapışmak [<i>ol mēniĝ birle topıķ ķapışdı</i> “o, benimle (çevgen oyununda ve başkasında) top ķapıştı.” DLT; <i>ķapuş-</i> ME] EDPT 587b-588a, DTS 421a.
ķapla-	ķaplamak [KE; “ķaplamak, sarmak, kuşatmak, etrafını çevirmek” NF; Çaĝatayca: “ķaplamak, örtmek” BV, LD, ŞTe, GS; Kıpçakça: Kİ]
ķaplaĝlıĝ	ķaplanmış olan [<i>ķaplaĝlıĝ bē-</i> KE]
ķāplan-*	fiçısı olmak [DLT] DTS 421a.
ķaplıĝ	ana rahminde çocuĝun iķerisinde bulunduĝu torba ile doĝan [DLT] EDPT 584b, DTS 421a.
ķapsa-	ķapsamak, kuşatmak, ķapmak istemek [<i>anıĝ tegre ķişi ķapsadı</i> “halk, onun çevresini kuşattı.” <i>Ol anıĝ tawarın ķapsadı</i> “o, onun malını ķapmak istedi.” DLT; “ķapsamak, etrafını sarmak” KE; “iķine almak, ķapsamak” MM; NF; “ķapsamak, çembere almak, etrafını çevirmek”

	KTef; “kapsamak, kaplamak, kuşatmak” KT; “kaplamak, sarmak” ME; Çağatayca: “kaplamak, örtmek” SD, LD, FK, ŞHD; Kıpçakça: İM] EDPT 587b, DTS 421a.
ķapsal-	kuşatılmak [KT]
ķapsamak	etrafını çevirme [Çağatayca: SS]
ķapsan-	kaplamak, kuşatılmak, sarılmak [NF; Kıpçakça: İM]
ķaptan	→ ķaftan
ķaptur-	kaptırmak [<i>ol avar tawar ķapturdı</i> “o, ona mal kaptırdı, birinin malını kapmaya, çalmaya yönlendirdi.” DLT] EDPT 582b, DTS 421a.
ķapturğa	zincir veya bukağı halkalarını bir araya toplayan demir [Kıpçakça: EZ]
ķapulğan	kapılan, sıkışan [<i>bu nēη-ol ķapuğda ķapulğan</i> “bu, kapıya vb. sıkışan bir şeydir.” DLT]
ķapurçak	kap, sandık, tabut [DLT]
ķapuş	→ ķapış
ķapuş-	→ ķapış-
ķar-	kalmak, taşmak [<i>er suwķa ķardı</i> “su, adamın boğazına durdu.” <i>Sūw arıktın ķardı</i> “su kışın nehirden taşı.” Bu, su ve kar buz tutunca ırmağın suyunun buz üzerine çıkararak taşmasıdır. DLT] EDPT 643a, DTS 422b.
ķar ķur	yansıma ses [<i>ķar ķur etti ķarın</i> “karın guruldadı, gur gur etti.” DLT; Çağatayca: ŞHD] EDPT 641a, DTS 422b.
ķaraca ķaz	(h. ad.) ördekten küçük mavi bir kuş [Kıpçakça: EM]
ķara erük	(b. ad.) siyah erik [Kıpçakça: EM] EDPT 643b, DTS 422b.
ķarağuluķ	körlük, görmezlik [KT]
ķarağur-	körleşmek [KB] EDPT 658a, DTS 424b, OTWF I: 165, STezcan: 46.
ķara hān	kötü bir durumu ifade etmek için kullanılan bir deyim [Çağatayca: ŞTe]
ķaraķan	(b. ad.) bir dağ ağacı türü [DLT] EDPT 657b, DTS 425a, OTWF I: 85, Hauenschild 1994: 56.
ķaraķat	(b. ad.) mısır koçanı [Çağatayca: GD]
ķaraķla-	yağmalamak [<i>ol tavarığ ķaraķladı</i> Yağma lehçesinde, “o, yol kesip mal aldı.” DLT] EDPT 658a, DTS 425a.
ķaraķsız	gözü olmayan [DLT] EDPT 657b-658a, DTS 425b.

ķaraķul	kōle [KTef]
ķarala- I	pislemek [<i>ıt ķaraladı</i> “kōpek pisledi.” DLT] EDPT 659b.
ķarala- II	karalamak [<i>ol ķaraladı nēyni</i> “o, bir Şeyi karaladı.” DLT] EDPT 659b, DTS 424b.
ķaralġ	yılkı ile birlikte hayvan sahibi [NF]
ķaramtul	karamsı, siyahımsı [NF; ME]
ķaramuķ	(b. ad.) kōlķer; buġday iķindeki karaca tohum taneleri [DLT; aġatayca: LT; Kıpķakķa: İH] EDPT 660b, DTS 424a, Hauenschild 1994: 57.
ķaraņġuluķ	karanlık [KE; NF; KTef; KT; aġatayca: BV, SD, LD, GN, KT, NN, GS, TEH]
ķara ot	(b. ad.) Hindistan’dan gelen zehirli bir bitki, baldıran otu [DLT] Hauenschild 1994: 57-58.
ķara yarmuķ	bakır para [Kıpķakķa: EM]
ķarban-	davranmak [aġatayca: ŐTe]
ķarcaŐ-	ihtilafa dūŐmek [ME]
ķarķ ķurķ	yansımaya ses [<i>er tarmuznu ķarķ ķurķ yedi</i> “o, onun elbisesini vb. kararttı.” DLT] EDPT 647a, DTS 425b.
ķarķı	makas [Kıpķakķa: EZ]
ķarķıġay	(h. ad.) kartal, doġan [KE] Hauenschild 2006: 107.
ķardu	kıŐ soġuġunda su ūzerinde yūzen fındık būyūklūġundeki buz parķaları [<i>ķardunu yinķū saķınmanı/ tuzġunu manķu sēzinmenı/ bulmaduķ nēņke sewinmenı/ bilgeler anı yerer</i> “buz parķasını inci sanma, ısmarlanan yemeġi yapılan iŐin ūcreti sanma, bulunmamıŐ Őeye sevinme; ūnkū bilgiler bunu yediler.” DLT] EDPT 648b, DTS 426a.
ķarġal-	lanetlenmek [<i>yēk ķarġaldı</i> “Şeytan vb. lanetlendi.” DLT] EDPT 655b, DTS 426a.
ķarġanķ	yiyecek, gıda [KTef]
ķarġavul	(h. ad.) bir tūr kuŐ [KE]
ķarġıŐ	beddua, lanet [KB; <i>teņri ķarġıŐı anıy ūze</i> “Allah’ın laneti onun ūzerine olsun” denir. Bazen bu kelime, sıfat olarak kullanılır ve <i>ķarġıŐ kiŐi</i> “melun, lanetli adam” denir. DLT; KE; NF; aġatayca: MKb, BV, FK, ML, BabD, NN, GS; Kıpķakķa: EK, EM, “kōtū dilekte bulunma” EZ, TA, CC, <i>ķarıŐ III KM</i>] EDPT 654b

karğısla-	beddua etmek [Kıpçakça: EM]
karğı	(h. ad.) atmaca [KE]
karık	karılmış, katışmış [KB]
karık-	kamaşmak [<i>er kōzi karıktı</i> “adamın gözü kardan kamaştı.” DLT] EDPT 655a, DTS 427b.
karıl-	boğazda bir şey kalmak [Kıpçakça: EZ]
karıla- I	yaşlanmak, yaşlı sayılmak [<i>ol erig karıladı</i> “o, adamı yaşlı saydı.” DLT] EDPT 659b, DTS 427a.
karıla- II	kar getirmek [<i>tüpi kārıg karıladı</i> “tipi, uğuldayarak kar getirdi.” DLT] EDPT 659b, DTS 427a.
karılat-	boylatmak, karışlamak, ölçmek [KB]
karılgaç	serçe [Kıpçakça: İM]
karılıg	yaşlılık [KB; “ihtiyarlık, yaşlılık” KE; NF; KTef; Çağatayca: MKb, BV, FK, HE, NN, GS, NŞ, FŞ, TEH, CD, <i>karılık</i> MKb, FK, HE, NN, GS, NŞ, FŞ, TEH, ŞHD, HBD]
karılık	→ karılıg
karımçı	saç düzenleyen [Çağatayca: NN]
karımsın-*	tıkanmış, durmuş gibi yapmak [DLT] EDPT 661a, DTS 427a.
karınca	→ karınça
karınça	(h. ad.) karınca [Oğuz lehçesinde DLT; KE; NF; Çağatayca: <i>karınca</i> TN, LN; Kıpçakça: <i>karınca</i> EK, KF, <i>karınça</i> EM, KM, Kİ, GT, İM, <i>karınçağ</i> EZ] <i>karınçğa</i> EDPT 662a, DTS 427b, OTWF I: 83-84, Hauenschild 2003: 125-126.
karınçağ	→ karınça
karındaşlık	kardeşlik [NF; Çağatayca: <i>karındaşlık</i> ŞTü, <i>karındaşlık</i> ŞTe]
karınla-	karnına vurmak [DLT] EDPT 662b-663a, DTS 427b.
karıntaşlık	→ karındaşlık
karış I	karış [<i>bir karış</i> “bir karış” DLT; KE; <i>karış katış</i> “karışıklık, karmaşıklık” KTef; Çağatayca: “karış, baş parmak ile serçe parmak arasındaki açıklık kadar olan uzunluk birimi” TEH; Kıpçakça: EK, KM, İM, İN, EZ] EDPT 663b, DTS 428a.
karış II	→ katış I
karış III	→ karğış
karışı	saray [KTef]

karışısız	samimî, içten [KTef]
karışla-	karışlamak [<i>ol barçın karışladı</i> “o, ipekli kumaşı vb. karışladı, karışla ölçtü.” DLT; Çağatayca: LÇT; Kıpçakça: BM] EDPT 665b, DTS 428a.
karıştırul-	karıştırılmak [ME]
karıt	bir sövme ifadesi [Türkmên lehçesinde, DLT] EDPT 648a, DTS 428b.
karıtmış	saçı ağarmış [DLT]
karızan	kocamış ihtiyar [DLT] EDPT 665b, DTS 428b.
karķunak	(h. ad.) saka kuşu [Çağatayca: SD]
karla-	kar yağdırmak [<i>bulut karladı</i> “bulut kar yağdırdı.” DLT] EDPT 659a, DTS 428b.
karlan-	karlanmak [<i>art karlandı</i> “dağın sırtı karlandı, sırta kar yağdı.” DLT] EDPT 659a, DTS 428b.
karlat-	kar yağdırmak [<i>teñri ķār karlattı</i> “Allah kar yağdırdı.” DLT] EDPT 659a, DTS 428b.
karluķla-	ķarluķ boyundan saymak [<i>ol anı ķarluķladı</i> “o, onu ķarluķ boyundan saydı.” DLT] DTS 428b.
karluķlan-	ķarluķ kılığına girmek [<i>er ķarluķlandı</i> “adam ķarluķ kılığına girdi.” DLT] DTS 428b.
ķarma	yağma [KB; <i>nēķ ķarmaladı</i> “bir şeyi yağma etti.” DLT] EDPT 660a, DTS 428b.
ķarma-	bir şeyin ne olduğunu bilmek için araştırmak [Kıpçakça: EZ]
ķarmak	çengel [KB; Çağatayca: “karmuk, balık iğnesi” MKb; Kıpçakça: “olta iğnesi” EZ] DTS 428b.
ķarmaş-	yağmalama yarışı yapmak; yağmalamaya yardım etmek [<i>ol mēniķ birle tawar ķarmaşdı</i> “o, benimle mal yağmalama yarışı yaptı.” Yardım etmek anlamına da gelir. DLT; Çağatayca: “uzaklaşmak, aralaşmak” ŞHD, NN] EDPT 660b, DTS 429a.
ķarnaģu	karnı büyük olan [<i>ķarnaģu er</i> “karnı büyük olan adam” DLT] EDPT 662b, DTS 429a.
ķars	yansıma ses [<i>ol ķars ķars aya yaptı</i> “o, el ayaklarını birbirine vurarak ses çıkardı, alkış tuttu.” Bu, el çırpılmaktan çıkan sesin yansımasıdır. DLT] EDPT 663b, DTS 429a.

ķars-	(el) ırpınak [ME; Kıpçakça: “insan iki eli, kuş iki kanadı birbirine arpınak” EZ]
ķarşı- I	karışlamak, karışla ölçmek [<i>ol tōnuĝ ķarşıadı</i> “o, elbiseyi vb. karışladı, karışla ölçtü.” DLT] EDPT 665a, DTS 429a.
ķarşı- II	zahmet vermek [ME]
ķarşıĝ	kumaş ölçme [<i>anıĝ ķarşıĝı kōr</i> “onun kumaşı vs. ölçmesini gör.” DLT] EDPT 664b, DTS 429a.
ķarşan-	zahmete katlanmak [ME]
ķarşanmak	zahmet, baskı [ME]
ķarşat-	ölçtürmek [<i>ol bōzüĝ ķarşattı</i> “o, bezi vb. ölçtürdü.” DLT] EDPT 665a, DTS 429a.
ķarşun-	yönelmek [ME]
ķarşut	karşıt, zıt [Geceyle gündüz gibi. DLT] EDPT 664a, DTS 429b.
ķart ķurt	yansıma ses [<i>elig ķart ķurt etti</i> “parmaklar ıtladı.” DLT] EDPT 647b-648a, DTS 430a.
ķarta- I	iyileşmek, iyileştirmek [DLT] EDPT 649b, DTS 430a.
ķarta- II	yaşlanmak, ihtiyarlamak [KE]
ķartal I	karışık renkli [<i>ķartal et</i> “beyazlı kırmızılı et”, <i>ķartal ķōy</i> “alacalı koyun.” DLT] EDPT 648b-649a, DTS 430a.
ķartal II	(h. ad.) kartal [Kıpçakça: EM, KM, Kİ, EZ]
ķartal-	koparmak [<i>anıĝ ķartı ķartaldı</i> “onun yarasının kabuĝu koparıldı, yarası yolundu.” DLT] EDPT 650a, DTS 430a.
ķartan-	iyileştirmek [<i>er ķartın ķartandı</i> “adam yarasını iyileştirdi.” “Sen önce kendi yarını iyileştir” anlamında <i>ōz ķartın ķartan</i> denir ki “haddini geçme” demek istenir. DLT] EDPT 650b, DTS 430a.
ķartla-	huysuz saymak, hırçınlıkla suçlamak [<i>ol erig ķartladı</i> “o, onu huysuz saydı, hırçınlıkla suçladı.” Kişi, bir yarayı iyi ettiĝinde de böyle denir. DLT] EDPT 650b, DTS 430a.
ķartur- I	boĝazına tıkmak [<i>ol anı suwķa ķarturdu</i> “o, suyu (ve lokmayı) onun boĝazına tıktı.” DLT] EDPT 650b, DTS 430a.
ķartur- II	karıştırtmak [Oĝuz lehçesinde, <i>ol anar yāĝ talķanka ķarturdu</i> “o, ona kavuta yağ kardırdı, karıştırttı.” DLT] EDPT 650b, DTS 430a.
ķarwı	kirişi çıkmış; ince ve uzun [<i>ķarwı ya</i> “kirişi çıkmış yay.”, <i>ķarwı ķaşıĝ</i> <i>ķişi</i> “ince ve uzun kaşlı kişi.” DLT] EDPT 646a, DTS 430a.

qarwan-	el yordamıyla aramak [<i>ol yançuk içre yarmaq qarwandı</i> “o, kesesinde para aradı.” Görmediği bir yere elini daldırıp bir şey arayan herkes için böyle denir. DLT] EDPT 646b, DTS 430a.
qarwaş-	el yordamıyla aramada yardım etmek [<i>ol maña suwda nēñ qawraşdı</i> “o, suda elle bir şey aramakta bana yardım etti.” Karanlıkta elle bir şey arandığında da böyle denir. DLT] EDPT 646b, DTS 430a.
qası	tahtadan yapılan koyun vb. ağılı [<i>qası bādım</i> “ağıl yaptım.” DLT] EDPT 666a.
qasıqla-	itmek, iteklemek [<i>ol qulın qasıqladı</i> “o, kölesini itekledi, itti.” DLT] EDPT 667b, DTS 431b.
qasırqo	kasırğa [DLT; Kıpçakça: <i>qasurğa</i> Kİ] <i>qasırqu</i> EDPT 669a, DTS 430b.
qasirtqa	(h. ad.) kene [Kıpçakça: KM, <i>qasartqu</i> İM]
qasna-	titremek [<i>er tumluğqa qasnadı</i> “soğuktan adamın dişleri birbirine vurdu.” Köpek soğuktan hırladığında da böyle denir. DLT] EDPT 668a-b, DTS 430b.
qasnaş-	titremek [<i>ıt qamuğ tumluğdın qasnaşdı</i> “köpekler vb. soğuktan titreyip sızladı.” DLT] EDPT 668b.
qasnat-	titretmek [<i>tumluğ anı qasnattı</i> “soğuk onu dişlerini tıkırdatacak derecede titretti.” DLT] EDPT 668b, DTS 430b.
qasıqluğ	tulumu olan, tulumlu [<i>qasıqluğ er</i> “kımız tulumu bulunan adam” DLT] EDPT 667b, DTS 431a.
qasqak	(b. ad.) kındıra otu, halfa (su içinde biten bir tür çayır) [DLT] EDPT 671b, DTS 431b, Hauenschild 1994: 58-59.
qasıqlıq	huysuzluk [Çağatayca: LD]
qasır-	inat etmek, direnmek [Çağatayca: TN]
qasğa	başı, yüzü beyaz geri kalanı siyah olan deve, koyun vb. hayvan [<i>qasğa köy</i> “başı ak, bedeninin geriye kalanı kara olan koyun.” <i>qasğa at</i> “yüzü ak, gözlerinin çevresi kara olan at.” Başının ortası ak olan deveye de böyle denir. <i>qasğa buğra</i> “iki yerin adıdır.” DLT; KE; Kıpçakça: Kİ, <i>qasğa</i> EZ] EDPT 671b-672a, DTS 431b.
qası-	kaşımak [<i>ol meni qasıdı</i> “o, beni kaşdı, vücudumu kaşdı.” Atasözü= <i>öldeçi sıçğan müş taşaqın qasır</i> “ölümü yaklaşan sıçan kedi taşağının kaşır.” Bu atasözü, tehlikeli olan, ölüme yol açacak işlerle uğraşan

kişiler hakkında söylenir. DLT; MM; NF; Çağatayca: BV, FK, LM, HE, NN, GS; Kıpçakça: EK, KM, CC, EZ, Kİ, KF, BV] EDPT 671a, DTS 431b, OTWF I: 365.

- kaşın- I** kaşınmak [KTef; ME; Kıpçakça: EK] EDPT 674a, DTS 431b, OTWF I: 365.
- kaşın- II** (at) işemek [Kıpçakça: KM]
- kaşınmak** kaşıntı [DLT]
- kaşıt-** kaşıtmaq [*er yenin kaşıttı* “adam vücudunu kaşıttı.” DLT] EDPT 671b, DTS 431b.
- kaşıtğan** kaşınan, kaşıtın [*bu er-ol etin kaşıtğan* “bu adam kendisini çok kaşıtın biridir.” DLT]
- kaşka** → **kaşğa**
- kaşla-** bent yapmak [*arıq kaşladı* “o, ırmağa bent yaptı.” Kişi birinin kaşına vurduğunda da böyle denir. DLT] EDPT 673a, DTS 432a.
- kaşuqçı** kaşıkçı [Kıpçakça: EK]
- kaşuqla-** kaşıklamak [*ol bāliḡ kaşuqladı* “o, balı kaşıkladı, kaşıkla yedi.” DLT] EDPT 672a, DTS 432a.
- kaşuqlan-** kaşık sahibi olmak [*er kaşuqlandı* “adam kaşık sahibi oldu.” DLT] EDPT 672a-b, DTS 432a.
- kaşuqluḡ** kaşıklı [*kaşuqluḡ ayak* “kaşıklı kâse” DLT] EDPT 672a, DTS 432a.
- kaşuqluḡ** kaşık yapmak için kullanılan [*kaşuqluḡ münüz* “kaşık yapmak için hazırlanmış boynuz.” DLT] EDPT 672a.
- kat** (b. ad.) muğaylan dikeninin meyvesi [*awılqu katı* “bir deniz ağacının meyvesi.”], *sınçğan katı* “muğaylan dikeninin meyvesi.” Sıklıkla yoğurta katılır. Sonra renk vermek için tutmaça katılır. Yemək, Kıpçak, Kāy, Tatār, Çömül dillerinde her türlü ağaç meyvesine **kat** denir. DLT] EDPT 593b-594a, DTS 432a.
- kat-** (küpe vs.) takmak; sürme çekmek [ME]
- katagan** (b. ad.) hindiba [Kıpçakça: KM, Kİ]
- katargan** geri püskürten [DLT]
- katart-** döndürülmesini emretmek, geri getirilmesini buyurmak [*atıḡ katarttı* “o, atın döndürülmesini, geri getirilmesini emretti.” DLT] EDPT 605b, DTS 433a.
- katçaq** su kollarının birleşme noktası [DLT]

katıg (?)	ateşte yemek pişirilen nesne [KE]
katıglaş-	sertleşmek [ME]
katık	sirke ve yoğurt gibi tutmaç yemeğine katılan nesne; her türlü şeye karıştırılan nesne, katkı maddesi [DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 598a, DTS 435b.
katılğan qarılğan	ortak nokta ve farklı yönler [<i>bu er-ol kişi birle tutçı katılğan qarılğan</i> “bu, (çok akıllı olduğu için) eşyayı ortak noktada birleştirebilen ve farklı yönleriyle ayırabilen biridir.” DLT]
katılış	kavuşma, birleşme [KTef]
katımluq	katılma, karışma [ME]
katın- I	bir şey katar gibi görünmek [<i>ol talqanqa yağ katındı</i> “o, kavuta yağ katar gibi göründü.” DLT] EDPT 603a, DTS 435b.
katın- II	sertçe çarpmak [NF]
katın- III	(küpe) takmak; (sürme) çekmek [ME]
katırlıq	katırlı [<i>katırlıq er</i> “katır sahibi adam” DLT] EDPT 606b, DTS 435b.
katış I	karmakarışık [KT; <i>katış qarış</i> “karmakarışık” ME]
katış II	katma, katış [ME; Çağatayca: NN]
katış-	katmakta yardım etmek; karışmak [<i>ol mēniñ birle talqanqa yağ katışdı</i> “o, bana kavuta yağ katmakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT; “karışmak, birlikte olmak” KE; Kıpçakça: EZ] EDPT 607b, DTS 435b.
katkuç (?)	(h. ad.) akrebe benzer bir böcek [Argu lehçesinde, DLT] EDPT 599a.
katlama	katlama [Çağatayca: ML]
katlan- I	meyve vermek, meyvelenmek [<i>yıgac katlandı</i> Kıpçak, Yemək ve Oğraq lehçelerinde “ağaç meyvelendi, meyve verdi.” Öbür lehçelerde bu kelime, dikenli ağaçların yemişine denir. Bahçe ağaçları için ise <i>yemişlendi</i> fiili kullanılır. DLT] EDPT 602a, DTS 435b.
katlan- II	katlanmak, dayanmak, tahammül etmek [KE; “mücadele etmek” KTef; “savaşmak, mücadele etmek” KT; ME; Çağatayca: LD, ŞHD, NN, Sİ, ŞN; Kıpçakça: Kİ] EDPT 602a, DTS 435b.
katlaştur-	inat etmek, ısrar etmek [KTef]
katlat-	tahammül ettirmek, zora dayandırmak [KE]
katlış	birleşme [<i>sūw katlıştı</i> “su kollarının buluşma noktalarında suların birbiriyle çarpışması” DLT] EDPT 601a, DTS 435b.

katma	birleştirilmiş, buruşturulmuş [<i>katma yuvğa</i> “yağda pişirilen buruşturulmuş ekmek” DLT] EDPT 602a, DTS 435b, OTWF I: 3318-319.
katmak	katma, ekleme [Çağatayca: GS]
katna-	reddetmek, diretmek, ikiletmek [<i>er añar katnadı</i> “adam emri kabul etmemek için direndi, emredene karşı gelip sözünü reddetti.” DLT] EDPT 603a-b, DTS 436a, OTWF I: 308
katnat-	ikiletmek, birkaç kez tekrar ettirmek [<i>ol anıy sōzin katnattu</i> “o, sözünü birkaç kez tekrar etti.” DLT] EDPT 603b, DTS 436a.
katatur-	katlatmak, büktürmek; birbirine katmak, karıştırmak [<i>ol yıp katturdu</i> “o, iğne için iplik vb. büktürdü, ip katlattı.” <i>Ol talkanka yāğ katturdu</i> “o, kavuta yağ kattırdı.” Birbirine karıştırılan, katılan her türlü şey için kullanılır. DLT; “kattırmak, sokturmak” ME] EDPT 605a, DTS 436a.
katunlan-	bürünmek [DLT] EDPT 603b, DTS 436a.
katatur-	katılaştırmak, sertleştirmek [<i>ol yumşak nēyni katturdu</i> “o, yumuşak nesneyi katılaştırdı (yumuşak demir sertleştirildiği, çelikleştirildiği gibi).” <i>Taş (yer) anı katturdu</i> “taşra yer (gurbet) onu pişirdi, olgunlaştırdı, katılaştırdı.” DLT; Kıpçakça: BM] EDPT 604b-605a, DTS 436b, OTWF II: 604.
katurğan	kendisini öven, gülen [<i>bu er-ol üküş katurğan</i> “bu adam çok neşeli, kendisini öven ve gülen biridir.” DLT]
katut	karışıklı [<i>katutluğ ok</i> “temreni ağıya bulaştırılmış ok, zehirli ok.” <i>katut</i> Barsgān lehçesinde “meyve kurusu.” <i>armut katuttı</i> “armut kurusu (yani kurutulmuş)”. <i>katut</i> “çiriş, ayakkabıcılar bunu (tutkal olarak) kullanırlar.” DLT] EDPT 596b, DTS 436b, OTWF I: 314.
katutluğ	temreni ağıya bulanmış [DLT] EDPT 597b, DTS 436b.
kaw	kav; çakmağı tutuşturan, kıvılcım çıkarıcı madde [DLT; “kav, kuru ağaç tozu” Çağatayca: SD; Kıpçakça: CC, EM, GT] EDPT 579a, DTS 436b.
kavar-	kurumak [KE]
kavart-	kurutmak [KE]
kavbaş	kurukafa, korkuluk [KE]

ķawçı-	saldırmak [<i>arı kişike ķawçıdı</i> “arı, sokmak için adama saldırdı.” Biri, başkasına kızıp üstüne yürüdüğünde de böyle denir. DLT] EDPT 581b, DTS 436b.
ķawçıt-	saldırtmak, kışkırtmak [<i>ol anı ķawçıtı</i> “o, onu kızdırdı ve terk etmeye karar verdiği bir kişi yapmaya kışkırttı.”, <i>oğlan arını ķawçıtı</i> “çocuk arıyı sokmaya kışkırttı.” Atasözü= <i>arı ķawçıtısa ısrur</i> “arıyı kışkırtan sokulur.” Bu atasözü, fitne çıkararak kişi, ona kendisi yakalandığında söylenir. DLT] EDPT 581b, DTS 436b.
ķawdın-	önemsemek, üzerine titremek [<i>er oğlına ķawdındı</i> “adam oğlunun üzerine titredi ve musibetleri ondan savuşturmak için çareler aradı.” DLT] EDPT 582b, DTS 436b.
ķavdur-	kovdurmak [KE; Çağatayca: FK]
ķavğucı	kovucu, kovalayıcı [Çağatayca: SD, TEH]
ķavğun	kovalayan, takipçi [Çağatayca: SS, TEH]
ķavla-	(yılan için) kabuğundan çıkmak [Kıpçakça: Kİ]
ķavlan-	kovalanmak [Çağatayca: ŞN] OTWF II: 560.
ķavlat-	kovdurmak [Çağatayca: SD]
ķavmaķ	kovma, kovuş [Çağatayca: BV]
ķavmaķlığ	kovma hâli, kovmayı gerektiren durum [Çağatayca: BV]
ķawruluş-	yanaşmak, toplanmak [ME]
ķawruş-	kavurmakta yardım etmek [<i>ol maña tariğ ķawruşdı</i> “o, bana buğday vb. kavurmakta yardım etti.” DLT] <i>ķawruş</i> EDPT 586b→ <i>ķağruş-</i> EDPT 612b, DTS 437b.
ķawşı	bitişik, ince ve uzun [<i>ķawşı ķāş</i> “bitişik, ince ve uzun kaş.” DLT] EDPT 587b, DTS 438a, <i>ķawşı kaş</i> OTWF I: 341.
ķavşul-	birleşmek, kavuşmak [KE]
ķavşun-	yanaşmak, kavuşmak [ME]
ķawşut	iki hükümdarın, ülke güvenliği için, tokalaşarak barış anlaşması yapması [DLT] EDPT 587b, DTS 438a, OTWF I: 311, 314.
ķavurçağ, ķavurçaķ	kukla, bebek [Çağatayca: <i>ķavurçağ</i> FK, <i>ķavurçaķ</i> HE; Kıpçakça: <i>ķavurşak</i> “oyuncak” EZ] EDPT 606a, DTS 464a.
ķawurğan	sıkan [<i>bu bilezük-ol bilek ķawurğan</i> “bu, bileği sıkan bir bileziktir.” DLT]

kavurma, kavurma	kavurma [Çağatayca: <i>kavurmaç</i> LM; Kıpçakça: <i>kavurma</i> KM, Kİ]
kavurşak	→ kavurçağ
kawurt	kalabalık [NF; ME]
kawurtlıg	sık, bol [NF; <i>kawurtluğ</i> “kalabalık” ME]
kavuş I	içi boş, kevek [KE]
kavuş II	rende [Kıpçakça: KM]
kawuştur-	kavuşturmak [KB; KE; “kavuşmak, birleşmek” NF; “yanaştırmak” ME; Çağatayca: “kavuşturmak, birleştirmek” LM, GN, SS, DN] EDPT 588b, DTS 438b.
kavut	yeni doğum yapmış kadınlara verilen bir yemek adı [Darı unu, yağla ve şekerle karıştırılarak yenir. DLT; Kıpçakça: “darıdan yapılmış yemek” BV, EZ] <i>kawut</i> EDPT 582a → <i>kağut</i> EDPT 610a, DTS 438b.
kawut	sık [ME] <i>kawut</i> EDPT 582a → <i>kağut</i> EDPT 610a, DTS 438b.
kayaçuk	(b. ad.) güzel kokulu bir dağ otu [Burada Kaşgari'nin bir notu vardır: “Zernebe (zernep: Turunc kokusu gibi güzel kokan ve yaprağı söğüt yaprağına benzeyen bir ot) denildiğini sanıyorum” DLT] EDPT 675a, DTS 406b, OTWF I: 106- 107, “safran” Hauenschild 1994: 59.
kayaqlan-	kaymak tutmak, kaymaklanmak [<i>süt kayaqlandı</i> “süt kaymak tuttu.” DLT] EDPT 677a.
kayashlg	Qayāslı, Qayās şehrinden olan [DLT]
kaydış-	geri dönmek [ME] <i>kaytuş-</i> EDPT 675b-676a, DTS 408b.
kayğurma	kaygılanma [Çağatayca: SS]
kayır	kum [KB; Türklerin genelinin lehçesinde “içine ayak batan yumuşak topraklı yer.” Oğuzlar <i>kayır</i> diye kuma derler. DLT; Kıpçakça: “kalın kum” KM, “kum tepesi, dalgalı kumdan meydana gelmiş olan tepecikler” EZ] EDPT 678b, DTS 407b.
kayırlg	kumlu, topraklı [<i>kayırlıg yer</i> “içine ayak batan yumuşak topraklı yer” DLT] EDPT 679a, DTS 407b.
kayış-	acımak [<i>olar ekki bir birke kayışdı</i> “onlar birbirine acıdı.” DLT; Kıpçakça: “birbirine acımak” BV] EDPT 679a, DTS 407b.
kayışçı	kayışçı [Kıpçakça: EM]
kayışka	cüce [Kıpçakça: EZ]
kayıtmak	dönme [Çağatayca: SS]

ķayķı	içeriye batık, bükük [Çağatayca: ŞTe]
ķaymağ	→ ķaymak
ķaymak	kaymak [Çağatayca: <i>ķaymağ</i> ML, <i>ķaymak</i> ML, ŞHD, ŞN; Kıpçakça: EM, GT, Kİ, EZ] <i>ķaymak</i> EDPT 677b→ <i>ķanak</i> EDPT 636b, DTS 417b
ķaynal-	coşmak, taşmak, kaynamak [Çağatayca: NN, GS]
ķaynat-	kaynatmak [<i>ol eşic ķaynattu</i> “o, tencere kaynattı.” DLT; KE; ME; Çağatayca: BV; Kıpçakça: GT, İM, Kİ, KH, CC, BV] EDPT 678b, DTS 408a.
ķayra	tekrar [KB; “geri, ters yön; tekrar, yeniden” KE; NF; “geri, geriye; yeniden” KTef; KT; ME; Çağatayca: ŞHD; Kıpçakça: İM] DTS 408a.
ķayrıl-	dönmek [ME; Çağatayca: “çevresinde dönmek” GD, GS]
ķayrış-	bükme, bükme yarışı yapmak [<i>olar êkki boyun ķayrışdı</i> “onlar birbirinin boynunu vb. bükme yarışı yaptılar.” DLT] <i>ķayrış-</i> 679a→ <i>ķadıriş-</i> EDPT 606a, DTS 408a.
ķaytar-	döndürmek, çevirmek, kaytarmak [<i>ol atığ ķaytardı</i> “o, atı bulunduğu yönden çevirdi, yüzünü döndürdü.” Bu, Oğuz lehçesinde böyledir. Öbür Türkler buna <i>ķatardı</i> derler. DLT; KE; “göndermek, geri göndermek; geri vermek, ödemek; geri almak; karşılık vermek” NF; KTef; “geri çevirmek, geri göndermek” KT; ME; Çağatayca: “geriye döndürmek, çevirmek” MKb, LT, BV, FK, BabD, HM, HBD, SS, ÇKT, ŞTe, NN, GS, ŞTü, NŞ, FŞ, TEH, Sİ, NM, ŞN, <i>ķaytur-</i> ÇKT, HN; Kıpçakça: İN, EK, BV, GT, İM, İN, Kİ, KK, TA, <i>ķaytur-</i> KM] EDPT 675a-b, DTS 408a.
ķaytarğan	döndüren, kaçirtan [<i>bu alp-ol yağını ķaytarğan</i> “bu, düşmanı püskürtüp kaçirtan bir yiğittir.” DLT] <i>ķaytar-</i> EDPT 675a-b.
ķaytarıl-	çevrilmek, geri döndürülmek [AH; KTef; Çağatayca: “döndürülmek, çevirilmek” ÇKT; Kıpçakça: İM] EDPT 676a, DTS 408a.
ķaytarış-	geri çevirmek [ME]
ķaytarmağ	geri döndürme, caydırma [Çağatayca: BV]
ķaytart-	geri dönmesini sağlamak; yönünü değiştirmek [DLT] EDPT 675b, DTS 408b.

aytış-	birlikte geri dnme, birbirini takip etmek [<i>olar kki aytışdı</i> “onlar birbiri ardınca gitti, birbirini takip etti.” DLT; ağatayca: HM] EDPT 675b-676a, DTS 408b.
aytmağlığ	dnme, dnüş [ağatayca: SS, KT]
aytmaq	ricat, hezimet; dnme [ME; ağatayca: “dnme” SS, F]
aytur-	→ aytar-
ayuk	kayık [ağatayca NN]
azak	gcebe, mert [ağatayca: BabD, HE, N]
azan	kazan, byk tencere [KE; NF; KTef; ağatayca: BV, LM, HE, GN, KU, Te, T, NN, TEH, HN, NM, MEM; Kıpaka: M, EM, KM, BV, EZ, <i>azęan</i> KM] <i>azan</i> EDPT 684b→ <i>azęan</i> EDPT 683a-b, DTS 439a.
azancuğ	kck kazan [Kıpaka: BV]
azcı	kaz avcısı [ağatayca: ML]
azdur-	kazdırmak [KE; KTef]
azęan I	kazılan, kazılmış olan [<i>azęan yer</i> “içinde ukurlar, bataklıklar ve yarıklar bulunan yer.” Atasz= <i>uş yawuzı saęızęan, yığaç yawuzı azęan; yer yawuzı azęan, bodun yawuzı barsęan</i> “kuşların en kötüsü saksağandır. Ağaçların en kötüsü azęandır- azęn, gl gibi sarı, beyaz çiçekleri olan ağaçtır; küpe gibi kırmızı meyveleri olur-; çünkü bu ağaç odun olmaya yaramaz, ateşe atıldığında sıçrayıp elbiseyi ve evdeki eşyayı yakar. Yerlerin en kötüsü ukurlu olandır; çünkü çadır kurmaya ve tarıma elverişli değildir. Halkın en kötüsü de Barsęnlılardır; çünkü geçimsiz ve cimri olurlar.” DLT; NF; Kıpaka: CC, EZ] EDPT 682a-b.
azęan II	→ azan
azęıř	cimri [Kıpaka: EK]
azı	karındaki fazla kilodan kaynaklanan büklümler [At karnının semizliğine de böyle denir. Buradan <i>yond azısı yğ</i> “at karnının semizliği yağdır.” denir. DLT] EDPT 681a, DTS 439b.
azı-	kazımak, eşmek [<i>ol yerig azıdı</i> “o, yeri kazdı ve eşti.” Yara vb. deşmeye de böyle denir. DLT; AH; NF; ağatayca: N; Kıpaka: EZ] EDPT 681a-b, DTS 439b.
azıcı	kazıcı [Kıpaka: EM]

kazıl-	kazılmak [KB; <i>arık kazıldı</i> “ark-ırmak- (ve başkası) kazıldır.” DLT; Çağatayca: SS, FŞ, TEH, ŞN, Sİ; Kıpçakça: GT, İM, KF] EDPT 684a, DTS 439b.
kazın-	kazmayı iş edinmek [<i>õziñe kuduğ kazındı</i> “kendisi için kuyu kazmayı iş edindi.” Kazar görünürse yine böyle denir. DLT] EDPT 684b, DTS 439b, OTWF II: 604.
kazındı	kazılmış, kazılmış olan [<i>kazındı topraq</i> “kuyu veya ırmak toprağı, kazılmış toprak” DLT] EDPT 685a.
kazıñku	karışmış olan [<i>yıp kazıñku boldı</i> “ip açılmayak derece karıştı, kördüğüm oldu.” DLT] EDPT 685a.
kazış-	kazmakta yardım etmek; kazmakta yarışmak [<i>ol maña yer kazışdı</i> “o, bana yer (ve başkasını) kazmakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 685b, DTS 439b.
kazlın-	kazılmak, delik deşik olmak [<i>yer kazlındı</i> “yer delik deşik oldu, yerde çukurlar oluştu.” DLT] EDPT 684a, DTS 439b.
kazma	kazma [Kıpçakça: EM]
kazmağ I	kazma, kazış [Çağatayca: BV, HE, FŞ]
kazmağ II	ateşin çokluğundan kabın dibine yapışan yemek artığı [Kıpçakça: EZ]
kazmış	kazılmış [DLT]
kaztur-	kazdırmak, kazmasını emretmek [<i>ol añar kuduğ kazturdı</i> “o, ona kuyu (yazmada: ark) kazdırdı; kazmasını emretti, o da kazdı.” DLT] EDPT 681b, DTS 439b.
kazur-	kazdırmak [Çağatayca: ÇKT]
kebelek	→ kepli
kebilgen	meyhane, bar [Kıpçakça: İH]
keçe I	keçe [Oğuz lehçesinde, DLT; Kıpçakça: KM, İK] EDPT 694b, DTS 291b.
keçe II	içinde karpuz, hıyar vb. taşınan çuval [DLT] EDPT 694b, DTS 291b.
kêcele-	gecelemek, geceyi geçirmek [NF]
kêcelet-	geceletmek [ME]
kêcer	geçici [Çağatayca: GD]
keçigsiz	geçitsiz [DLT] EDPT 697a, DTS 291b.
keçil- I	geçilmek [<i>sūw keçildi</i> “su (ve başkası) geçildi.” DLT; MM; Kıpçakça: KF] EDPT 697b, DTS 291b.

kêçil- II	geciktirilmek [<i>īṣ kēçildi</i> “iş geciktirildi.” DLT] EDPT 697b, DTS 291b.
keçin-	geçer gibi göstermek [<i>er sūw keçindi</i> “adam kendisini suyu geçer gibi gösterdi.” DLT] EDPT 698a.
keçimlig	geçici [KB] EDPT 698a, DTS 291b, OTWF I: 375.
keçiş	geçme [3665, 6076 KB; “ırmağın ve derenin geçidi, köprü”. Atasözü= <i>ol keçişni sūw èletti</i> “sel o köprüyü çoktan götürdü.” Bu atasözü, geçen ve artık elde edilmesi mümkün olmayan işler (fırsatlar) için kullanılır. DLT] EDPT 699b-700a DTS 291b-292a, OTWF I: 271.
keçiş-	geçmekte yarışmak [<i>ol mēnin birle sūw keçişti</i> “o, benimle su geçmekte yarıştı.” DLT] EDPT 700a, DTS 292a.
keçit- I	geçirtmek [<i>ol aṅar sūw keçitti</i> “o, ona suyu geçirtti, sudan geçirtti.” DLT] EDPT 695b, DTS 292a.
kêçit- II	geciktirmek [<i>ol īṣiḡ kēçitti</i> “o, işi geciktirdi.” DLT] EDPT 695b, DTS 292a.
keçke	ense [Çağatayca: NN]
keçki	eski [KT] DTS 292a.
kêçlik	geç vakit, geç [Çağatayca: ÇKT]
keçmiş*	geçmiş [DLT]
ķēçrek	daha geç [Çağatayca: ÇKT]
keçrüg*	geçirme [DLT]
keçrüksin-*	affeder gibi yapmak [DLT] EDPT 699b, DTS 292a.
keçrüş-	geçirmek, geçirmeye yardım etmek; bağışlamak [<i>olar bir birniḡ yāzuḡın keçrüşdi</i> “onlar birbirinin suçunu bağışladı.” İki kişi ırmaktan geçmekte birbirine yardım ettiğinde de böyle denir. DLT; ME] EDPT 699a, DTS 292a.
keçrüşsek*	geçmeye yardımcı olma istek ve kararlılığı [DLT]
keçse-*	geçmek üzere olmak [DLT; “geç saymak” ME] DTS 292a.
keçset-	geçme arzusu uyandırmak [<i>ol meni suwdın keçsetti</i> “o bende, sudan vb. geçme arzusu uyandırdı.” DLT] EDPT 699b, DTS 292a.
keçtür-	geçirtmek [<i>ol anı sūwdın keçtürdi</i> “o, onu sudan geçirtti, sudan geçirilmesini emretti.” DLT] EDPT 696a, DTS 292a.
kêçün-	geciktirmek [ME] DTS 292a.

- keçürgen I** başıslayan [*bu bég-ol yazuğ keçürgen* “bu, suçu başıslayan bir beydir.” DLT] OTWF I: 386.
- keçürgen II** çeviren [*bu er-ol telim iş keçürgen* “bu, işini evirip çeviren, güç işleri başaran biridir.” Aynı anlamda *ewürgen tewürgen* de denir. DLT]
- keçürgülük*** affetmelik [DLT]
- keçürse-*** geçmesini dilemek [DLT] EDPT 699b, DTS 292b.
- keçürt-** geçirtmek [*ol aňar sūw keçürtti* “o, ona suyu geçirtti.” Başkasının bir işini geçirdiğinde de böyle denir. DLT; ME] EDPT 699a, DTS 292b.
- kedirle-** yapmak, ifa etmek, yerine getirmek [KTef]
- kedigle-** örtünmek, gizlenmek [KE]
- kedgülük** giyecek, elbise [KB] EDPT 703b, DTS 293a.
- kedik** → **kedük**
- kedindi** giyecek, giyilen [*kedindi tön* “çok giyilen elbise” DLT] EDPT 705a
- kedir-** parçalara ayırmak [*ol köyuğ kedirdi* “o, koyunu yüzüp uzun ve dar parçalara ayırdı.” DLT] EDPT 705a-b.
- kedle-** çabalamak [*er kedledi* “adam çabaladı, güçlülerin yaptığını yaptı.” DLT] EDPT 703b, OTWF II: 604.
- kedril-** parçalara ayrılmak [*köy kedrildi* “koyunun eti uzun ve dar parçalara ayrıldı.” DLT] EDPT 706b
- kedrim** derisi yüzülmüş [*kedrim et* “derisi yüzülmüş et” DLT] EDPT 705a, DTS 293b, OTWF I: 296.
- kedriş-** parçalara ayırmakta yardım etmek [*ol maňa et kedrişdi* “o, (yüzülmüş) eti uzun ve dar parçalara ayırmakta bana yardım etti.” DLT] EDPT 706b.
- kedrül-** giydirilmek [*tön kedrildi* “elbise vb. giydirildi.” DLT] EDPT 706b.
- kedrüş-** karşılıklı giydirmek [*olar êkki tön kedrüşdi* “ikisi birbirine elbise giydirdi.” DLT] EDPT 706b.
- kedük** kepenek, yağmurluk, giyecek [*keyük* DLT; KB; Ayrıca *kedük* “kuş tüyü başlık.” anlamına da gelmektedir. Kepeneğe benzediği için bu adı almıştır. DLT; *kedik* KE; KTef] *keyüg* EDPT 755b → *kedük* EDPT 702b, DTS 295a, *kedök* OTWF I: 234-235.

kedüklüg	yağmurluk sahibi [DLT] EDPT 703b, DTS 293b.
kedüklük	yağmurluk [<i>kedüklük kidiz</i> “yağmurluk yapmak için hazırlanmış keçe” DLT] EDPT 703b, DTS 293b, <i>kedöklüg</i> OTWF I: 234.
kedürse-	giydirmek istemek [<i>ol maña tön kedürsedi</i> “o, bana elbise giydirmek istedi.” DLT] EDPT 707a, DTS 294a-b.
kedüt	giyecek [KB; Genellikle düğün yemeğinde giyilen elbise için kullanılır. gelin ve güveyinin yakınları, dünürlerine değer verdiklerini göstermek için bunu giyerler. DLT] EDPT 702a, DTS 294b.
kegilde-	(tavuk) geçildemek [ME]
kegir-	geçirmek [<i>er kégirdi</i> “adam (ve başkası) geçirdi.” DLT; NF; ME] <i>kekir-</i> EDPT 712b, DTS 294b.
kegrik	geçirti [NF; “geçirme” ME]
keh	yansıma ses [<i>keh keh</i> “kuçu kuçu; köpeği çağırmak için kullanılan bir ses.” DLT] EDPT 707b-708a.
keje kıl-	(ses) hırıldamak [ME]
kekmek	olgun, yetişmiş [<i>kekmek er</i> “zamanın içinde başından geçen birçok sıkıntı ve tecrübelerle olgunlaşıp pişmiş adam; olgun, güngörmüş adam.” Aslı, “zahmet, sıkıntı” anlamında kektir. DLT] <i>kökmek</i> EDPT 711b-712a, DTS 295b, <i>kekmek er</i> OTWF I: 110.
kekmen	olgun, güngörmüş, pişmiş adam [DLT] <i>kökmek</i> EDPT 711b- 712a, DTS 295b, OTWF I: 110.
kekteş-	birbirine kin beslemek [<i>ol êkki kekteşdi</i> “onlar birbirine kin güttüler.” DLT] EDPT 710b, DTS 295b, OTWF II: 456.
keküş	(b. ad.) şişlik için sürülen bir ilaç; ısırgan otu [DLT] EDPT 714a, DTS 295b, “aksırgan otu” Hauenschield 1994: 49.
keldür-	getirmek, getirip göstermek, vermek [KT; ME]
keldürül-	gönderilmek [KT]
kelebek	→ kepeli
keleben	miskinlik hastalığına uğrayan kimse [Kıpçakça: Kİ]
keleçi	→ keleçü
keleçü	söz, konuşma [Oğuz lehçesinde, DLT; <i>keleçi</i> KTef; “hikaye, efsane, ağızdan ağıza dolaşan söz” KT; Kıpçakça: İH] EDPT 716b, DTS 296a.

kelegü	(h. ad.) geleni, tarla sıçanı [DLT] EDPT 718a, DTS 296a, Hauenschild 2003: 102.
kelem	(b. ad.) lahana [Kıpçakça: EK]
kelep	(b. ad.) Türk yaylalarında yetişen ve hayvanları çabuk semirten yumuşak bir ot [DLT] <i>keleb</i> EDPT 716a, DTS 296a, Hauenschild 1994: 50.
keleplen-	(kelep adıyla bilinen) ot bitmek [<i>tâğ keleplendi</i> “dağda <i>kelep</i> adıyla bilinen ot bitti.” DLT] <i>keleblen-</i> EDPT 716a-b, DTS 296a.
keler	(h. ad.) kertenkele [DLT; <i>kelez</i> KE; Kıpçakça: KM] EDPT 719b, DTS 296a, Hauenschild 2003: 102-103.
kelez	→ keler
kelgir-	gelmek istemek [<i>ol maña kelgirdi</i> “o, bana gelmeyi arzuladı, az kaldı gelecekti.” DLT] EDPT 718a, DTS 296a.
kelgü*	gelme vakti [DLT]
kelgüçi*	gelen [DLT]
keli	buğday havanı [Kıpçakça: KM, CC, “musluk, kurna, dibek gibi şeyler” EZ]
keligse-	gelmek istemek [<i>ol maña keligsedi</i> “o, bana gelmek istedi.” DLT] EDPT 718b, DTS 296b, OTWF I: 34-35.
keligsek*	girmeyi arzulayan [DLT]
kelimlik	kılık kıyafet, elbise [KTef]
kelimsin-	geliyor gibi yapmak [<i>ol berü kelimsindi</i> “o, bize doğru geliyor gibi yaptı.” DLT] EDPT 719a, DTS 296b.
kelin-	gelecekte olmak [KT; “gelinmek” ME]
keliş-	gelişmek, karşılıklı gidip gelmek [KB; <i>ol maña kelişdi barışdı</i> “o, bana geldi, ben ona gittim.” DLT; “birlikte gelmek” ME; Çağatayca: ÇİK, ŞN] EDPT 720b, DTS 296b.
kelişlig*	geliş için [DLT] EDPT 720b, DTS 296b.
kelse-	gelmek istemek [<i>men saña keligsedim</i> “ben sana gelmek istedim.” <i>kelsedim</i> biçiminde de söylenir. DLT] EDPT 720a, DTS 297a, OTWF II: 527.
kelte	(h. ad.) bukalemun [Kıpçakça: KM]
keltürmeklik	getirmeklik [Çağatayca: ÇKT]
keltürt-	getirtmek [KE; Çağatayca: ŞTe, <i>kiltürt-</i> MKb]

keltürül-	getirilmek [ME; Çağatayca: TEH]
kemdi-	bıçakla kemik sıyırmak [KB] EDPT 722b, DTS 297b.
kemdük	sıyrılmış [<i>kemdük süjök</i> “sıyrılmış, eti yenilmiş kemik” DLT] EDPT 722b, DTS 297b.
keme	(h. ad.) fare [<i>keme sıçkan</i> KE]
kemek	çubuklu ve bakışlı bir pamuk dokuması [Bundan burgu yapılır. Kıpçaklar yağmurluk yaparlar. DLT] EDPT 722b, DTS 297b, OTWF I: 110.
kemer	kemer, kuşak [NF]
kemir-	→ kemür-
kemirçek	kemik ucundaki yumuşak kemik [Kıpçakça: İH]
kémisiz	gemisiz [KE]
kemle-	hasta olmak, kötüleşmek [<i>at kemledi</i> “at, kötülendi, hasta oldu.” DLT; “(zaman) belirlemek, tayin ve tesbit etmek” ME] EDPT 722b, DTS 297b.
kemlen-	hastalanmak [<i>at kemlendi</i> “at vb. hastalandı, kötülendi.” DLT] EDPT 722b, DTS 297b, OTWF II: 513.
kemleş-	kararlaştırmak [ME]
kemlet-	zarar vermek [<i>bu ot atıg kemletti</i> “bu ot ata vb. zarar verdi.” DLT] EDPT 722b, DTS 297b.
kemre	hayvan ayağı altında çiğnenmiş fişki [Kıpçakça: İH]
kemrüş-	kemirmek için yarışmak [<i>olar êkki süjök kemrüşdi</i> “ikisi birbiriyle yarışa kemik kemirdiler.” DLT] EDPT 723b, DTS 297b.
kemşiş-	atışmak [ME]
kemür-	kemirmek [<i>ol süjök kemürdi</i> “o, kemik kemirdi.” DLT; ME; Kıpçakça: KÍ, CC, <i>kemir-</i> EZ] EDPT 723a-b, DTS 297b, OTWF I: 235.
keñ hıy	Hanların düğünlerinde veya bayramlarda otuz arşın (yaklaşık 2000 cm) yüksekliğinde ve şamdan biçiminde, insanlar tarafından kapışılmak üzere hazırlanan sofra [DLT]
keñçeklen-	Keñçek kılığına girmek [<i>er keñçeklendi</i> “adam Keñçek kılığına girdi.” Bunlar Türklerden bir boydur. DLT] DTS 298a.
kendeş ?	yaşmak [ME]
kendirsi	keten, kumaş parçası [Kıpçakça: EM]

kendük	küp biçiminde (yer altında) yapılan küçük ev [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 729a, DTS 298b.
kenerge-	sermek, yaymak, döşemek [Çağatayca: ML]
kenger	(b. ad.) enginar [Kıpçakça: KM, İH]
kenzi	kırmızı, sarı, yeşil gibi çeşitli renkleri bulunan bir Çin kumaşı [DLT] EDPT 735a, DTS 298b.
kêne-	düşünmek, danışmak [KB; <i>ol maña kênedi</i> “o, işini benimle birlikte düşünüp taşındı, bana danıştı.” DLT] EDPT 727a, DTS 298b, OTWF I: 262.
kênes	sığ, derin olmayan [<i>kênes sūw</i> “sığ su.” Kolay işe de böyle denir. DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 734a, DTS 299a.
kêneşçi	müşâvir [KB] EDPT 734b, DTS 299a, OTWF I: 115.
kêneşil-	istişare edilmek [KT]
kêneşlik	kolaylık [ME] <i>kêneşlig</i> EDPT 734b, DTS 299a.
kêneşsiz	istişaresiz, danışksız [KE] EDPT 734b, DTS 299a.
kênil-	gecikilmek, geciktirilmek, sona bırakılmak [KB] <i>kênil-</i> EDPT 732b→ <i>kênik-</i> EDPT 731a-b, DTS 299a.
keñirsı-	yanmak [<i>êşiç keñirsıdı</i> “tencerenin dibinde (ndeki yemek) yandı ve kokusu yükseldi.” DLT] EDPT 734a, DTS 299a, OTWF I: 175.
kêñit-	→ kêñüt-
kêñliklü	zengin, verimli [ME]
kêñrit-	geniş oturmak [ME]
kêñrū	ferah, rahat [ME; Çağatayca: “bol, geniş, büyük, zengin” MMü] DTS 299b.
kêñrū-	genişlemek [ME]
kêñrūlūk	müsaade, izin [ME]
kêñrūn-	bolluk, bereket içinde yaşamak [<i>ol kêñrūndı</i> “adam bir süre nimet içinde yaşadı.” DLT] EDPT 734a, DTS 299b.
kêñsire-	gensizleşmek, daralmak [Çağatayca: ML]
kêñsü	çok, fazla [KE]
kêñü-	genişlemek [KB; <i>yer kêñüdi</i> “yer vb. genişledi.” DLT; KT] EDPT 727a-b, DTS 299b, OTWF II: 475.
kêñüt-	genişletmek, bollaştırmak [KB; <i>er ewin kêñütüti</i> “adam evini vb. genişletti.” DLT; <i>kêñit-</i> MM; KTef; KT] EDPT 730a, DTS 299b.

kep	kalıp, vücut, forma [KB]
kepek	kepek [<i>kepek yinçü</i> “küçük inci”, <i>kepek</i> “başta bulunan kepek, konak” DLT; Kıpçakça: EK, İM, Kİ, KK, EZ, CC] EDPT 688b, DTS 300a.
kepeklig	kepek sahibi [DLT] EDPT 689a, DTS 300a.
kepeklik	kepek konan yer [DLT] EDPT 689a, DTS 300a.
kepeli	(h. ad.) pervana; geceleri ışık çevresinde uçan kelebek [<i>kepeli</i> DLT; <i>kelebek</i> KM; <i>kebelek</i> KTef; <i>kelebek</i> ME; Çağatayca: <i>köpelek</i> MKb, LT, BV, FK, LM, HE, GS; Kıpçakça: CC] EDPT 689b, DTS 300a, Hauenschild 2003: 103- 104.
kepenek	kepenek [Çağatayca: GS, <i>kipemek</i> MEN, <i>kipenek</i> KMD, NM]
kepezlig	pamuk sahibi [Bir kişi bununla niteleneceği zaman <i>kepezlig er</i> “pamuk sahibi adam” denir. DLT] <i>kebezlig</i> EDPT 692b, DTS 300a.
kepezlik	pamukluk, pamuk biten yer [DLT] <i>kebezlik</i> EDPT 692b, DTS 300a.
kepi-	kurumak, biraz kurumak [<i>tōn kepidi</i> “elbisenin vb. üst yanının yaşlığı biraz kurudu.” DLT] <i>kebi-</i> EDPT 687b, DTS 300a.
kepit	dükkan [DLT] EDPT 688a, DTS 300a.
kepit-	biraz daha kurutmak [<i>yel tōnuğ kepitte</i> “rüzgar elbiseyi biraz kuruttu.” DLT] <i>kebit-</i> EDPT 688b, DTS 300a.
ker-	köpek için ürmek, havlamak [Karluk lehçesinde, <i>it kerdi</i> “köpek ürdü, havladı.” DLT] DTS 300a.
kerçemük ?	bağda, sarma [ME]
kerekülen-*	çadır edinmek ve çadıra gitmek [DLT] EDPT 744b, <i>keregülen-</i> DTS 300a.
kerem	yer altında kazılmış ev [Yukarı ve Aşağı Çin dilinde, DLT] EDPT 745b, DTS 300b.
kerey	ustura [Oğuzlarda, DLT; NF; Kıpçakça: EZ] EDPT 748a-b.
kergük	koyunun işkembesinden şirdenle birlikte bulunan şirden gibi şey [DLT] EDPT 742b, DTS 301a.
kerilgen	uzayan, gerilen [<i>bu nēη-ol kerilgen</i> “bu, gittikçe uzayan bir şeydir.” Derinin uzaması ve bulutun dağın tepesine yayılması gibi. <i>Bu er- ol telim kerilgen</i> “bu, hep esneyen ve gerinen biridir.” DLT]
kerim	duvara tutulan nakışlı perde, vb. [<i>tām kerimi</i> “duvara tutulan örtü” DLT] EDPT 745b, DTS 301a, OTWF I: 296.

kerin-	gerinmek, uzamak [ME]
kerit-	havlatmak, ürdürmek [<i>ol itın keritti</i> “o, köpeğini ürdüdü, ürdürdü.” DLT] EDPT 739b, DTS 301b.
kerjü	üfleyerek taş fırlatılan boru gibi şeyler ile atılan her bir taş [DLT] EDPT 738a, DTS 302a.
kerkin-	titremek, sarsılmak, sallanmak; tırmanmak [Çağatayca: ML]
kerkür	nakkarenin çıkardığı ses [Çağatayca: ŞHD]
kermen	şehir [Kıpçakça: KM, Kİ]
kerniş-	huşumetleşmek [ME]
kerşegü	yara, yağır [<i>kerşegü at</i> “kürek kemiğinin altında yağırı bulunan at.” DLT] EDPT 748a, DTS 301b, <i>kerşegü at</i> OTWF I: 162-163.
kert- I	kertmek [<i>ol yıgaç kertti</i> “o, tahtayı vb. kertti.”, <i>ol kılın boynu kertti</i> “o, kölesinin boynunu kertti.” DLT; Kıpçakça: KM, Kİ, CC] EDPT 738b, DTS 301b, OTWF I: 323-324.
kert- II	cimada çekmek [Kıpçakça: KM]
kertek	→ kertük
kértgünse-	ikrar etmek istemek [DLT] EDPT 740b, <i>kértginse-</i> DTS 301b.
kértüle-	doğrulamak [<i>ol anı kértüledi</i> “o, onun söylediğini doğruladı.” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 741a, DTS 302a.
kertik	ekmek vb. şeylerin sayısını bilmek için tahta parçasına kazınan kertik, çetele [DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 739a, DTS 301b.
kertil-	kertilme [<i>yıgaç kertildi</i> “ağaç kertildi.”, <i>kıl boynu kertildi</i> “kölenin boynu kertildi, köle horlandı.” Bu söz, “kazımak, kertmek” anlamında ise de burada “horlamak” demektir. DLT] EDPT 740a, DTS 301b.
kertiş-	yontmakta yardım etmek [<i>ol maña yıgaç kertişdi</i> “o, bana ağaç vb. yontmakta yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 740b, DTS 301b.
kertme	(b. ad.) armut [Kıpçakça: KM]
kertük	ağaçta açılan kertik, kazıntı [<i>kertük kemrük</i> “kesik ve gedikler.” DLT; Kıpçakça: <i>kertek</i> EZ] EDPT 739a, DTS 302a, <i>kertök kemrök</i> OTWF I: 235.
kertür-	serdirmek, serilmesini emretmek [<i>ol anı tōnın künke kertürdi</i> “o, onun elbisesini güneşe serdirdi, serilmesini emretti.” <i>Ol yıp kertürdi</i> “o, ip vb. gerdirdi.” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 740b, DTS 302a.

kes	herhangi bir şeyin parçası; abdest bozduktan sonra pisliği temizlemek için kullanılan taş [<i>bir kes etmek</i> “bir parça ekmek.” DLT; “parça parça” KT] EDPT 748b, DTS 302a.
kesbe	köy ağasının ark ve su yolu kazmaya gitmeyenlerden aldığı rehin [DLT] <i>kesbe</i> EDPT 749b→ <i>çatıba</i> EDPT 402a-b.
kese	kesin, açık, kısa [KB] STEzcan: 49.
kesegen	keskin [Kıpçakça: İN]
keselteki	(h. ad.) kertenkele ve ona benzer bir hayvan [Kıpçakça: Kİ]
kesgük	tasma, köpeğin boynuna geçirilen demir halka [DLT] EDPT 750a, DTS 302, <i>kesgök</i> OTWF I: 362.
kesilgen	kesilen, kopan [<i>bu yıp-ol kesilgen</i> “bu, hep kopan bir iptir.” DLT]
kesilin-	→ keslin-
kesin-	kesinmek [<i>ol öziye et kesindi</i> “o, kendisi için et (ve başkasını) kesindi.” DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 751a-b, DTS 302b.
kesle-	kesikle vb. kovalamak [<i>ol itig kesledi</i> “o, bir kesikle köpeği kovaladı.” DLT] EDPT 750b, DTS 303a.
kesleş-	kopmak, birbirinden ayrılmak [<i>kesleşdi nēh</i> “bir şeyin yamaları koptu, parçaları birbirinden ayrıldı.” DLT; <i>kesleş-</i> “ayrılmak” ME] <i>kesleş-</i> EDPT 750b, <i>kesleş-</i> DTS 303a.
keslin-	kesilmek, kopmak [<i>keslindi nēh</i> “bir şey kesildi, koptu.” DLT; <i>kesilin-</i> NF; <i>kesilin-</i> “kesilmek, derilmek, toplanmak” KTef; <i>keslin-</i> “uzak durmak” ME] EDPT 750b, DTS 303a.
keslinçü	büyük bir keler [DLT] EDPT 750b, DTS 303a, OTWF I: 288.
kesleş-	→ kesleş-
kesmelen-	zülûf bırakmak [<i>kız kesmelendi</i> “kız zülüflendi, zülûf bıraktı.” DLT] EDPT 751a, DTS 303a.
kestem	geceleyin daetsiz gelen adamlara verilen içki ziyafeti [DLT] EDPT 749b, DTS 303a.
kester	saksı [Uç lehçesinde, DLT] EDPT 749b, DTS 303a.
kesürgü	dağarcık [DLT] <i>kösürgü</i> EDPT 751b-752a.
kesürtüki	(h. ad.) kertenkele [Kıpçakça: EM]
kêş	ok kılıfı, okluk [DLT; Kıpçakça: CC, EM] EDPT 752b, DTS 303a.
keşin	(h. ad.) köstek [Kıpçakça: EM]
keşir	→ keşür

keşür	havuç [Kıpçakça: EK, KM, <i>keşir</i> EM]
keten	zahmet, sıkıntı [Zahmet çeken kişi hakkında <i>keten kördü kerekü yüdti</i> “sıkıntı çekti de malının azlığından dolayı çadırı omzuna yükledi” denir. DLT] EDPT 704a-b, DTS 303b.
ketki	sırtı dar, yanları geniş hayvan vb. [<i>ketki at</i> “sırtı dar, yanları geniş at” DLT] EDPT 702b
ketü	çolak [Kıfçäk lehçesinde, DLT] EDPT 70b, DTS 304a.
ketüt	kaba [<i>ketüt kişi</i> “ekşi suratlı, kaba adam” DLT] EDPT 702a, DTS 304a.
kew-	çiğnemek [<i>er sözüg kewdi</i> “adam sözü ağzında geveledi, söyleyip söylememekte kararsız kaldı.” Bunun aslı “lokmayı ağzında çiğnedi, yutmadı.” anlamındaki <i>tañcuni kewdi</i> sözünden alınmıştır. DLT; “bir şeyin gücünü ve etkisini azaltmak” KT] EDPT 687a, DTS 304a, OTWF I: 236.
kewçi	hubuat ölçüsü [Kāşğar’da Uygur bölgesine kadar kullanılan hububat ölçüsüdür, on ritl (yaklaşık 40 kg.) alır. DLT] EDPT 688a, DTS 304b.
kevek	boş, kof [KE] <i>kevgek</i> EDPT 689a, DTS 304b, <i>kevgek</i> OTWF I: 393.
kewel	(h. ad.) arap atı, küheylan [KB; <i>kewel at</i> “rahvan at” DLT] EDPT 689a, Hauenschild 2003: 36.
kewgin	doyuru olmayan, hafif [<i>kewgin aş</i> “doyurucu olmayan yemek.” Bu <i>çiwginin</i> zıddıdır. Doymayan ota da böyle denir. DLT] EDPT 689a, DTS 304b.
kewig	burundaki kıkırdak [DLT] EDPT 688b.
kewiş	geviş [ME]
kewlen-	ihtiyarlamak, güçsüzleşmek, zayıflamak [KE]
kewli	ırmak ağzı [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 689a, DTS 304b.
kewre-	zayıflamak, güçsüzleşmek [<i>anıy küçi kewredi</i> “onun gücü azaldı, güçsüzleşti.” Katı bir şeyin gücü, sertliği kaybolduğunda da böyle denir. DLT; “zayıflamak, zayıflaşmak” KTef] EDPT 691a, DTS 304b, OTWF I: 236.
kewret-	zayıflatmak, güçsüzleştirmek [<i>ol anıy küçin kewretti</i> “o, onun gücünü gevşetti.” DLT] EDPT 691b, DTS 304b, OTWF I: 236.
kewrik	(b. ad.) diken, çakırdiken (=deve elması) [DLT] EDPT 690b, DTS 304b, <i>kewrek neñ</i> “ceviz büyüklüğünde dikenli meyvesi olan bir çeşit

kamış” Hauenschild 1994: 50, *kewrik* “gürgen ağacı” Hauenschild 1994: 51-52.

- kewşe-** gevşemek, yumuşamak; geniş getirmek [*têwe ot kewşedi* “deve geniş getirdi.”, *kurç nêñ kewşedi* “katı şey gevşeyip yumuşadı.” Mayalı, lezzetli, iyi pişmiş semirtici ekmeğe de *kewşek etmek* denir. DLT; ME; Kıpçakça: KÎ] EDPT 692a, DTS 304b, OTWF I: 272.
- kewşen-** geniş getirmek [*têwe kewşendi* “deve vb. geniş getirdi.” DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 692a, DTS 304b, OTWF I: 237.
- kewşengen*** çok geniş getiren [DLT]
- kewşenç** harman temizlendikten sonra gelen kimseye hediye olarak verilen buğday vb., göz hakkı [DLT] EDPT 691b.
- kewşeş-** birbirleri ile geniş getirmek [*têwe ot kewşeşdi* “develer birbirini görerek geniş getirdi.” DLT] EDPT 692a, DTS 305a.
- kewşet-** gevşetmek [*ol katıñ nêñni kewşetti* “o, katı olan şeyi gevşetti, yumuşattı.” *Ol têtesin kewşetti* “o, devesine geniş getirtti.” DLT] EDPT 692a.
- kewtür-** gevşettirmek [*ol anıñ küçin kewtürdi* “o, onun gücünü gevşettirdi.” DLT] EDPT 688b, DTS 305a.
- kéydür-** giydirmek [Çağatayca: *kéydür-* LM, ÇKT, *kiydür-* MKb, LT, BV, SS, ML, TEH, NM, Sî; Kıpçakça: CC, GT, İM]
- kéydürül-** giydirilmek [Kıpçakça: İM]
- keygire-** utanmak, çekinmek, ürkmek [ME]
- keygiregen** hizmetçi [ME]
- keygirek** utanma, hicap [ME]
- keylik** yabancı kişi [Buna benzetilerek korkuya kapılmış veya yabancı gibi sağına soluna bakınarak yürüyen kişiye de *keylik kişi* denir. DLT] EDPT 755b, *keylig* DTS 295a.
- keyük** → **keçük**
- kez I** gez (okun kirişe geçen ucundaki kertik) [*ok kezi* “ok gezi.” DLT; Kıpçakça: KÎ] EDPT 756a, DTS 305a.
- kez II** süt ve un gibi şeylerin tencere dibinde yapışıp kalan ve kazınarak alınan parçaları [*éşiç kezi* “tencere dibi” DLT] EDPT 756a, DTS 305a.
- kez III** Çin kumaşlarından bir ipek [DLT] EDPT 756a, DTS 305a.

kezdür-	→ kezdür-
kezdür-	gezdirmek [KE; KTeF; Çağatayca: NN; Kıpçakça: Kİ, <i>kezdür-</i> EK]
kezger-	gezi yayın kirişine yerleştirmek [<i>er ok kezgerdi</i> “adam oku gezledi, gezi yayın kirişine yerleştirdi.” DLT] EDPT 759b, DTS 305a.
kezigleş-, kezegleş-	nöbetleşmek [ME]
keziş-	dolaşmakta yarışmak [<i>ol maña yer kezişdi</i> “o, benimle yeryüzünü dolaşmakta yarıştı.” DLT] EDPT 762b, DTS 305b.
kezi-	dolaştırmak, gezdirmek [<i>ol meni yer kezitti</i> “o, bana yeri gezdirdi, dolaştırdı.” DLT] EDPT 758a, DTS 305b.
keze-	gezi düzeltmek [<i>ol okın kezledi</i> “o, okun gezini düzeltilti.” Tencerenin dibindeki bulaşığı aldığıda da böyle denir. DLT; “nişan almak” AH; “gezlemek, nişan almak” NF] EDPT 760a, DTS 305b.
kezlen- I	gezi yayın kirişine yerleştirilmek [<i>ok kezlendi</i> “ok gezlendi, geze yerleştirildi.” DLT] EDPT 761a, DTS 305b.
kezlen- II	dibi tutmak [<i>êşiç kezlendi</i> “tencerenin dibi tuttu.” DLT] EDPT 761a, DTS 305b.
kezeleş-	gezlemekte yardım etmek [<i>ol añar ok kezeleşdi</i> “o, ok gezlemekte ona yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 761a, DTS 305b.
kezet-	gezletmek, ok gezinin düzeltilmesini emretmek [<i>ol ok kezletti</i> “o, ok gezletti, ok gezinin düzeltilmesini emretti.” DLT] EDPT 760b, DTS 305b.
kezmek	gezme, dolaşma [Çağatayca: LM, ÇKT]
kıç	kıç [Çağatayca: ŞHD]
kıçı	(b. ad.) hardal [DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 590b, DTS 440a, Hauenschild 1994: 60.
kıçıla-, kıçıkıla-	gıdıklamak [<i>ol meni kıçıladi</i> “o, beni gıdıkladı.” DLT; Çağatayca: LM, ML; Kıpçakça: İH] EDPT 591a, DTS 440a.
kıçış-	kaşınmak [Çağatayca: FK]
kıçır-	bağırarak [KE; Çağatayca: “bağırarak, çağırarak” MKb, LT, BV, BabD, HE, GN, ŞTe, TEH, NM; Kıpçakça: CC, Kİ, EZ, “seslenmek, bağırarak” KH]
kıçırış-	bağırışmak [Çağatayca: FK, NM, ŞN]

kıçur-	kınamak [<i>ol anar kıçurdu</i> “o, onu bir işte kınadı, ona kaygı veren şeye sevindi.” DLT] EDPT 592b, DTS 440a.
kıçurğan	huyu kötüleşen, bencil [<i>bu er-ol kişike kıçurğan</i> “bu, kendisine geleni gördüğü zaman huyu kötüleşen, büyüklük taslayıp kendisini öven biridir.” DLT]
kıdığla-	kenar dikmek [<i>ol börk kıdığladı</i> “o, külahın vb. kenarını dikti.” DLT] EDPT 600b, DTS 440a.
kıdığlan-	bir şeyin kenarı olmak [<i>kıdığlandı nēy</i> “bir şeyin kenarı oldu.” DLT] EDPT 600b, DTS 440a.
kıdış-	kenar dikmekte yardım etmek [<i>ol maña börk kıdışdı</i> “o, bana börk kenarlarını dikmekte yardım etti.” Değirmi bir şeyin kenarlarını dikmekte yardımlaşmak dahi böyledir. DLT] EDPT 607b, DTS 440b.
kıdıt-	kenar dikmekte emretmek [<i>ol börkin kıdıtı</i> “o, başlığının kenarının dikilmesini emretti.” DLT] EDPT 597a, DTS 440b.
kıfçaqla-	Ƙıfçağ boyundan saymak [<i>ol anı kıfçaqladı</i> “o, onu Ƙıfçağ boyundan saydı.” DLT] DTS 440b.
kıfçaqlan-	Ƙıfçağ kılığına girmek [<i>er kıfçaqlandı</i> “adam Ƙıfçağ kılığına girdi ve onların huyunu aldı.” DLT] DTS 440b.
kıftu	makas [Çigil lehçesinde, DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 582a, DTS 440b.
kıftula-	makasla kesmek [<i>ol kıftuladı bōzüg</i> “o, bezi kırktı, makasla kesti.” DLT] EDPT 582b, DTS 440b.
kığlat-	gübreletmek [<i>ol yerig kığlattı</i> “o, yeri gübreletti.”, <i>ol atın kığlattı</i> “o, atını pisletti.” DLT] EDPT 610b-611a, DTS 440b.
kıķı	gürültü, ses [<i>ori kıķı</i> “gürültü patırtı; vaveyla” DLT] EDPT 609b, DTS 445a.
kıl kuş	(h. ad.) Çobanaldatan, dağ kırlangıcı [DLT] DTS 442a, Hauenschild 2003: 131- 132.
kılavuz	→ ķulawuz
kılavuzsız	kılavuzsuz, rehbersiz [Çağatayca: TEH]
kılçır	şası [Kıpçakça: EZ]
kıldruķ	buğday vb. başağındaki kılçık [DLT] EDPT 619a, DTS 442b.
kılıç bile çapmak	kılıçla vurmak [Çağatayca: ML]
kılıç çap-	kılıç sallamak, kılıçla vurmak [Çağatayca: MEN]

kılıççı	kılıççı [Kıpçakça: EK, EM]
kılıçla-	kılıçlamak [KB; <i>ol anı kılıçladı</i> “o, onu kılıçladı, kılıçla yaraladı.” DLT] EDPT 618b, DTS 442b, OTWF II: 439.
kılıçlan-	kılıç sahibi olmak [<i>er kılıçlandı</i> “adam kılıç sahibi oldu.” DLT] EDPT 618b, DTS 443a.
kılıçlaş-	kılıçla vuruşmak [ME]
kılıçlı	kılıçlı [Çağatayca: ŞTe] DTS 443a.
kılığlan-	huy edinmek [ME]
kılınçlan-	naz yapıp kırıtmak [DLT] EDPT 624a, DTS 443b.
kılınış-	karşılıklı yapmak [KT]
kılıtk	başta bulunan kepek, konak [DLT] EDPT 619a, DTS 444a.
kımaç	şası, şehla gözlü [Çağatayca: LD, FK, AD, Sİ, <i>kıymaç</i> NN]
kımır-	kımıldamak, sallanmak [Çağatayca: ML]
kımız	kımız [KB; kısrak sütü tulumda bekletilerek ekşitilir, sonra içilir. <i>kımız almıla</i> “kımıza benzer ekşi bir elma” DLT; Çağatayca: FK, ML, ŞTe, NN, ŞTü, NŞ, ŞN; Kıpçakça: EM, EZ, İH, İM] EDPT 629b, DTS 444a-b.
kımızlan-	kımız sahibi olmak [<i>er kımızlandı</i> “adam kımız sahibi oldu.” DLT] EDPT 629b, DTS 444b.
kımızlı	kımızlı [Çağatayca: ŞTe]
kımşan-	sallanmak, yavaşça kımıldamak [Çağatayca: ML, ŞN]
kınağ	aziz, muhterem [Çağatayca: ŞN]
kınal-	cezalandırılmak, eziyet edilmek [KE; “işkence edilmek” KT; Çağatayca: “eziyet çekmek” ŞTe]
kınan-	işkence, eziyet çekmek [KE; “azap edilmek” KT]
kınat-	cezalandırılmasını emretmek [<i>bég anı kınattı</i> “bey onun cezalandırılmasını emretti.” DLT; “eziyet etmek” KT] EDPT 636a, DTS 444b.
kındıra	sazlık cinsinden bir ot [Kıpçakça: İH]
kındur-	yöneltmek, teşvik etmek [ME; Kıpçakça: Kİ]
kınduruş-	teşvik edişmek [ME]
kınla-	kın edinmek [<i>ol bıçek kınladı</i> “o, bıçağa vb. kın edindi.” DLT] EDPT 639a, DTS 444b.

kıpkızıl	kıpkızıl [2385 KB; Çağatayca: MMü; “kıpkırmızı” Kıpçakça: EK, EM, KM] EDPT 578b, DTS 420a.
kıpran-	kıprıdamak, hareket etmek [Çağatayca: NM]
kır I	basık dağ [KB; DLT; Çağatayca: “kır, bozkır, açık yerl dağların yüksek kısmı” ŞTe, ŞTü, DN; Kıpçakça: EZ] EDPT 641a-b, DTS 445b.
kır II	kır renkli [<i>kır at</i> “kır renkli at” DLT; Çağatayca: “kır renk, boz renk” ŞTe; Kıpçakça: <i>kır at</i> EZ] EDPT 641b, DTS 445b.
kır III	su bendi [DLT] EDPT 641b, DTS 445b.
kır IV	kötü [<i>kır yağı</i> “azılı düşman” DLT] EDPT 641b, DTS 445b.
kıraakrağ	daha kızgın [Çağatayca: LM, FŞ]
kırağ	inci, ziynet eşyası [MM]
kırça-	değip gitmek, kayıp gitmek [<i>ol ok amaçka kırçadı</i> “o ok, hedefi sıyırıp – kayan ok gibi- gitti.” DLT] EDPT 647a, DTS 445b, OTWF I: 272.
kırçal-	değip yarmak [<i>anı başına tās kırçaldı</i> “onun başına taş değip yarı.” DLT] EDPT 647b, DTS 445b, OTWF I: 103.
kırçat-	yarmak, yaralamak [<i>ol anı kāsın kırçattı</i> “o ona taş atıp kaşını yarı.”, <i>elgim arığ kırçatur ok başağı/ ünmiş uluğ terhük üze köp kışağı</i> “okun temreni elimi yaralar; ben ise yerden çıkarak çoğalan su birikintisinde biten kındıra otları arasından geçer giderim.”, <i>ok amaçığ kırçattı</i> “ok, hedefi buldu ve delip geçti.” DLT] EDPT 647a-b, DTS 445b.
kırçıldat-	gıcırdamak [Çağatayca: BV, NN]
kırdur-	kırdırmak, tahrip ettirmek [Çağatayca: ŞHD]
kırğa-	kovmak [<i>bég anı kırğadı</i> “bey onu kovdu, ona sert çıkıp yanından gönderdi.” DLT] EDPT 655a, DTS 445b.
kırğag	beyin veya hanın emri altındakilere kızması [DLT] EDPT 653b, DTS 445b, OTWF I: 193.
kırğaş-	birbirine kızmak, birbirine yüz çevirmek [<i>olar êkki kırğaşdı</i> “onlar birbirinden yüz çevirdi.” DLT] EDPT 656a, DTS 445b.
kırğat-	birine kızarak yüz çevirmek, yüz çevirmek için kışkırtmak [<i>ol anı bégke kırğattı</i> “o, beyi ona kızarak ondan yüz çevirmeye kışkırttı.” DLT] EDPT 655b, DTS 446a.

ķırđı	→ ķırđuy
ķırđıl	ķırđıl [KB; <i>ķırđıl er</i> “sakalına ak dűşen adam” DLT; ME; Kıpçakça: “orta yaşıta olan” KM] EDPT 654a, DTS 446a, OTWF I: 98.
ķırđu	→ ķırđuy
ķırđuy	(h. ad.) atmaca [DLT; Çağatayca: SD, <i>ķırđu</i> ŐTe; Kıpçakça: CC, <i>ķırđı</i> EZ] EDPT 654b-655a, DTS 446a.
ķırıl-	soyulmak, kazmak, alınmak [<i>ķırıldı nēy</i> “nesnenin kabuğu soyuldu.”, <i>ķār ķırıldı</i> “kar kűrűndű.”, <i>er ķırıldı</i> “adamnı malı alındı, yoksullaşıtırıldı.” DLT; Çađatayca: “ķırılmak, yok edilmek” ŐHD, KUŐ, ŐTe, ŐTű, ŐN; Kıpçakça: CC, KĪ] EDPT 658b-659a, DTS 446a.
ķırın-	soymak, kazmak gibi görünmek [<i>ol nēyni ķırındı</i> “o, bir şeyin kabuđunu soyar, kazır görűndű.” DLT] EDPT 661b, DTS 446a.
ķırındı	her tűrlű eűyanın soyulan kabuđu [DLT] EDPT 662a, DTS 446a.
ķırıŐ-	kazmakta yardım etmek [<i>ol mađa yer ķırıŐdı</i> “o, bana toprağa kazmakta yardım etti.” YarıŐmak da bűyledir. DLT] EDPT 665a, DTS 446a.
ķırķıl-	ķırķılmak [<i>yűy ķırķıldı</i> “koyun vb. ķırķıldı.” DLT] EDPT 655b, DTS 446b.
ķırķıŐ-	yűn vb. ķırķırmakta yardım etmek [<i>ol mađa yűy ķırķıŐdı</i> “o, bana yűn (veya deve tűyű) ķırķırmakta yardım etti.” DLT] EDPT 656a, DTS 446b.
ķırķılm	bir çeűit ۆlçek [<i>ķırķılm sađu</i> “tahıl ۆlçenlerin kullandıkları, dolusu bir kile gelen bir ۆlçek” DLT] EDPT 654a, <i>ķırķılm</i> DTS 446b.
ķırķtur-	kestirmek [Çağatayca: TEH]
ķırıla-	çukur kazmak [<i>ol yerig ķırıladı</i> “o, karpuz vb. için toprağa çukurlar kazır.” Bent yaptığında da bűyle denir. DLT] EDPT 659a, DTS 446a.
ķırılan-	ķırılaŐmak; çukurlar oluűmak [<i>yer ķırılandı</i> “yer ķırılaŐtı, kıraçılaŐtı; yerde çatlaklar oluűtu.” DLT] EDPT 659a, DTS 446a.
ķırılatt-	bent yaptırmak [<i>ol arıķ ķırılattı</i> “o, ırmağa kıyı ve bent yaptırdı.” DLT] EDPT 659a, DTS 446a.
ķırılıŐ-	ķırılmak [Çağatayca: ŐN]
ķırma	huni biçiminde olan, altı dar, ۆstű geniű olan her şey [<i>ķırma topraķ</i> “huni biçiminde topaç” DLT] EDPT 660a, DTS 446b, OTWF I: 318.
ķırmaçı	çűmlekçi [KB] EDPT 660b, DTS 446b, ŐTezcan: 49.

kırnağ	genç kız [Yapāku, Kāy, Çömül, Basmıl, Oğuz, Yemēk ve Kıpçak lehçelerinde, DLT; Kıpçakça: “cariye” EM, KM, “cariye” EZ] EDPT 661b, DTS 446b.
kırnağ	et ve hamur kesilen satıra benzer büyük bir bıçak [DLT] <i>kırnağ</i> EDPT 661b→ <i>kırnağ</i> EDPT 639b-640a, DTS 446b.
kırpas	kelleşen [<i>kırpas er</i> “başının saçı gündün güne dökülerek saçları seyrekleşen ve gürleşmeyen kimse” DLT] <i>kırbas</i> EDPT 646a, <i>kırbas</i> DTS 445b.
kırsıldat-	kemirmek [Kıpçakça: EZ]
kırt	kısa [<i>kırt ot</i> “kısa ot.” Kısa saça <i>kırt saç</i> , kötü huylu ve pinti adama <i>kırt kişi</i> denir. DLT] EDPT 648a, DTS 446b, OTWF I: 310.
kırtık	boynuzdan yapılıp üflenerek çalınan boru [Kıpçakça: EZ]
kırtıldaş-	gürültü yapmak [Çağatayca: ŞTe]
kırtışla-	birşeyin yüzünü soymak [<i>ol sağrını kırtışladı</i> “o, derinin vb. yüzünü soydu.” DLT] EDPT 651a, DTS 446b.
kırtışlan-	yüzü güzelleşmek [<i>kırt kırtışlandı</i> “kız güzelleşti, alımlı ve parlak yüzlü oldu.” DLT] EDPT 651a, DTS 447a.
kırtur-	kazıtmak, kazımasını emretmek [<i>ol añar yer kırturdu</i> “o, ona yeri vb. kazıttı, yeri kazımasını emretti.” DLT] EDPT 650b, DTS 447a.
kıruğ	çolak, topal [<i>kıruğ er</i> “çolak adam.”, <i>kıruğ adak</i> “topal ayak” DLT] EDPT 652a-b, DTS 447a, OTWF I: 193.
kısarla-	sıkıştırmak [ME]
kısarlanmağ	zaruret, çaresizlik [ME]
kıısı	şişmanlıktan göbeğin büklüm büklüm olması [Kıpçakça: İH]
kıısın-	kısmak, cimrilik etmek [<i>er tawarın kıısındı</i> “adam malını kıstı, cimrilik etti.” Sidiği tutularak işeyemeyen kişi için de böyle denir. DLT; “büzölmek” ME] EDPT 668a, DTS 448a.
kıısır	kısır, doğurmayan kadın veya hayvan [<i>kıısır kıısırak</i> “gebe olmayan kısırak” DLT; KT; Kıpçakça: EZ] EDPT 668b, DTS 448a, OTWF I: 390.
kıısırkan-	müsrif olmamak, harcamaktan çekinmek [<i>er tawarın kıısırkandı</i> “adam malını korumakta titiz davrandı ve harcamaktan korktu.” <i>Éltip tarığ koğmadı/ sıçğan tağı sıkırkan/ kızlep nelök kèter-sen/ amdı anı kıısırkan.</i> Ailesi için gereken harcamaları yapmayıp zahiresini

sıçanların bozduğu pinti birini kınayarak şöyle diyor: “Fareler yiyecek bir şey bırakmadı. Şimdi sen malını elinde sımsıkı tut da ailen için harcama.” DLT] EDPT 669a, DTS 448a.

kıslın- kısılmak [*kıslındı nēy* “bir şey sıkıştı –üzenginin iki kayışı arasına veya eşikle kapı arasına sıkışan ayak gibi- iki şey arasına kısıldı.” DLT] EDPT 668a, DTS 448a.

kısmak üzengideki enli iki kayış [DLT] EDPT 668a, OTWF I: 102.

kısrak (h. ad.) genç kısrak [*kīz birle küreşme kısrak birle yarışma* “kızla güreşme; çünkü o güçlü olur ve seni yere çalar; kısrakla yarışma; çünkü kısrak attan daha çevik ve güçlü olduğundan seni geçer.” Bu söz, Hâkânlılardan bir kızın, gerdek gecesi Sultan Mesud’a söylediği bir sözdür. Kendisi ayağıyla teperek Sultan Mesud’u yıkıyor ve böyle diyordu. DLT; KE; MM; ME; Kıpçakça: EK, EM, KM, CC, EZ, Kİ, BV] EDPT 668b-669a, DTS 448a, Hauenschild 2003: 133-134.

kısraklan- kısrak sahibi olmak [*er kısraklandı* “adam kısrak sahibi oldu.” DLT] EDPT 669a, DTS 448a.

kısruş- kısaltmakta yardım etmek [*ol añar kısmak kısruşdı* “o üzenginin kayışını vb. kısaltmakta ona yardım etti.” DLT] EDPT 669a, DTS 448a.

kısta- ısrar etmek [ME; Çağatayca: “sıkmak, sıkıştırmak; kısmak, kısıtlamak; önlemek” BabD, ML, ŞN; Kıpçakça: “müsadere etmek, el koymak” İM]

kıstağ sıkıntılı, güç [ME]

kış- yoldan sapmak [*er yöldan kışdı* “adam yoldan saptı.” Güneş göğün ortasından batıya döndüğünde de böyle denir. DLT; “yoldan çıkmak, sapıtmak, azmak, itaat etmemek” KT; “yırtmak” Kıpçakça: EK] EDPT 670b, DTS 448b.

kışlağlan- kışlak sahibi olmak [*ol bu yerig kışlağlandı* “o, bu yeri kışlak edindi ve orada kışladı.” DLT] EDPT 673b, DTS 448b.

kışlat- kışlatmak [*ol anı ewinde kışlattı* “o, onu evinde vb. kışlattı.” Onunla ilgilenip onu koruduğu zaman böyle denir. DLT] EDPT 673a-b, DTS 448b.

kıştur- saptırmak, yoldan çıkarmak [KTef; “değiştirmek; azdırmak” KT]

kışur- yoldan çıkarmak, azdırmak [KT]

kıwal	uzun [<i>kıwal burun</i> “uzun (iyi koku alan) burun ucu.” <i>ardı sèni kız/ bōdi anıj tāl/ yaylur anıj artuçı/ burnı tağı kıwal</i> Genç bir kızı anlatarak şöyle diyor: yumuşak tenli genç kız, senin gönlünü çaldı. Bedeni yumuşaklıktan eğilir ve ardıç dalı gibi sallanır; burnu da uzundur.” DLT] EDPT 584b, DTS 449a.
kıwandur-	sevindirmek [ME]
kıwanış-	öğünüşmek [ME]
kıwart-	kökünden sökmek [ME]
kıwçak	kof, boş, şanssız [KB] EDPT 581b, DTS 449b.
kıwılık	süreksizlik [KB] EDPT 585a, DTS 449b.
kıwrıl-, kıwıwul-	kıvrılmak [KE]
kıya	geriye dönerek [<i>kıya bak-</i> “dönüp bakmak” KT]
kıyım	düşmanın gelmesi yüzünden bir şehir halkının korku ve dehşete kapılması [<i>korkunç kıyım boldı</i> “korkunç telaş oldu.” DLT] <i>kuyım</i> EDPT 677b, DTS 441a.
kıyış-	kesmekte yardım etmek [<i>ol maña yıgaç kıyışdı</i> “o, ağacı (divit ucu gibi) eğri kesmekte bana yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] <i>kıyış-</i> EDPT 679a → <i>kıdış-</i> EDPT 607b, DTS 442a, OTWF II: 665.
kıyqım	parça parça [KE]
kıyım	eğri kesilmiş şey [<i>kıyım ügre</i> “bir çeşit erişte.” Bunun hamuru serçe dili gibi eğri kesilir. DLT; Kıpçakça: EZ, İK] EDPT 677b, DTS 442a, OTWF I: 319.
kıyım	tiftikten yapılmış olan [<i>kıyım börk</i> “tiftikten yapılan beyaz başlık.” Bunu Çigiller giyer. DLT] EDPT 677b, DTS 442a.
kıyım II	→ kıyım
kıyış-	meyletmek, yönelmek, eğilmek, sapmak [ME]
kıyışru	yan, çapraz [ME]
kıyışur-	çevirmek [ME]
kıyıştur-	çevirmek, caydırmak, eğmek, gidermek [ME]
kıyıtur-	eğri şekilde kestirmek [<i>ol añar kımış kıyıturdı</i> “o, ona kamışı vb. eğrice kestirdi.” DLT] EDPT 675b, DTS 442a, OTWF II: 665.
kıyıkılan-	kıymıklanmak [ME]

kıız kuş	(h. ad.) üzerine konmak istercesine insanın çevresinde kanat çırpın bir kuş [DLT] DTS 450a, Hauenschild 2003: 134-135.
kıız-	kızarmak, gülmek [KB; KE; Çağatayca: “kızarmak, yanmak” BV, SD, LD, FK, Sİ, NM; Kıpçakça: CC, Kİ] EDPT 681a, DTS 450a, OTWF I: 99.
kıza-	bekaretini bozmak [<i>ol kıızığ kızadı</i> “o, bakirenin kızlığını bozdu.” DLT] EDPT 681b, DTS 450a, OTWF II: 421.
kızar-	kızarmak [KB; <i>kızardı nēy</i> “nesne kızardı.” DLT; KE; ME; Çağatayca: BV, SD, LD, FK, LM, GD, HBD, SS, NN, TN, GS, NŞ, MMü, DN, LN; Kıpçakça: “kırmızılaşmak” EK, Kİ, KH, CC] EDPT 685a-b, DTS 450a, OTWF I: 90.
kızığan	(b. ad.) yabani bir ağaç [Çağatayca: ŞTe]
kızıgutlan-	ceza çekip rezil olmak [<i>er işin kızigutlandı</i> “adam suçunun cezasını çekip rezil olunca bu işe bir daha yanaşmadı.” DLT] EDPT 683b, DTS 450b.
kızıgutluğ	azapla cezalandırılma, cezasını veren [KT]
kızığ	sıcaklık, ısı [KE]
kızık	sıcak, kızgın [Çağatayca: MKb, BV, FK, LM, HE, NN, GS, NŞ, TEH, NM]
kızıkla-	kızdırmak, sinirlendirmek [KE]
kızıkrak	daha kızgın [Çağatayca: LM]
kızıl-	kızılmak, ceza görmek [<i>er yazuktın kızıldı</i> “adam, günahı yüzünden ağır ceza gördü ve yaptığı işin günahının acısını tattı; artık bundan sonra bir daha o suçu yapmak istemedi.” DLT] EDPT 684a, DTS 450b.
kızılça	kızılca [Çağatayca: NN; “kırmızı, kırmızılık” Kıpçakça: EM]
kızılça tırnağ	(h. ad.) boynunda gerdanlık gibi ayrı bir renk bulunan hayvan [Kıpçakça: EZ]
kızıl erük	(b. ad.) kırmızı erük [Kıpçakça: EM]
kızılığ	kızılılık [NF; ME]
kızır	kızgın, ak kor [Çağatayca: ŞN]
kızırğan-	pahalıya almak [ME]
kızıt-	kızdırmak [“kızdırmak, ısıtmak” KE; NF; “ısıtmak, kızdırmak” ME; Çağatayca: “kızdırmak, ateşe ısıtmak” BV, LM, SS, NN, GS, TEH]

kızla-	kızlığını bozmak [ME]
kızlak	kızıla çalan [<i>köti kızlak</i> “kayakuşu; kuyruğu kızıl (serçe gibi) bir kuş” DLT] EDPT 684a, OTWF I: 90.
kızlan- I	kız sahibi olmak [<i>ol anı kızlandı</i> “o, onu kız edindi.” DLT] EDPT 684a, DTS 450b.
kızlan- II	pahalı bulmak [<i>ol bu atığ kızlandı</i> “o, bu atı vb. pahalı buldu.” DLT] EDPT 684b, DTS 450b.
kızlaş-	kızla yarış yapmak [<i>ol mênîñ birle oğ attı kızlaşu</i> “o, cariyesine benimle ok atma yarışı yaptı.” DLT] EDPT 684b, DTS 450b.
kızlat-	pahalılandırmak [Kıpçakça: Kİ]
kızu-	pahalılaşmak [<i>tawar kızudu</i> “mallar pahalılaştı, fiyat aşırı arttı.” DLT] EDPT 681b, DTS 451a.
kızlık	kıtlık, nâdirlik [KB; ME; Kıpçakça: İK] EDPT 684b.
kızlıklı	kıtlık [ME]
kibe, kipe	Oğuzlarda kısa bir zamanı ifade eder [DLT] EDPT 687b, DTS 306a.
kiçi-	kaşınmak [<i>etim kiçidi</i> “vücudum kaşındı, gidişti.” Başka hayvanlar için de böyle denir. DLT; Kıpçakça: CC, EZ] EDPT 695a-b, DTS 306a.
kiçigle-	küçük saymak [<i>ol anı kiçigledi</i> “o, onu küçük saydı.” DLT] EDPT 697a, DTS 306a.
kiçiglik	küçüklük, çocukluk, gençlik [KB; KE; “küçüklük, yaşça küçük olma” NF; Çağatayca: LD, GD, TEH] EDPT 697a, DTS 306a-b.
kiçikrek	daha küçük [Çağatayca: ÇKT, GS, <i>kiçirek</i> HPR]
kiçirek	→ kiçikrek
kiçiş-	geçişmek [Çağatayca. LD]
kiçit-	kaşıtmak [<i>anıñ uduzu kiçitti</i> “o, ona uyuzunu kaşıttı.” DLT] EDPT 695b, DTS 306b.
kiçmeklik	geçme [Çağatayca: BabD, GS]
kiçtür-	geçirmek, vazgeçirmek [Çağatayca: BabD] DTS 292a.
kiçürmek	geçişme, geçiriş [Çağatayca: BV]
kidizgek	keçe gibi [<i>kidizgek kâğun</i> “tazeliği giden ve keçe gibi sertleşen kavun.” DLT] EDPT 707b.
kidizlig	keçe sahibi [DLT] EDPT 707b, DTS 306b.

kidizlik	keçe yapmak için kullanılan [<i>kidizlik yūy</i> “keçe yapmak için hazırlanmış yün” DLT] EDPT 707b, DTS 306b.
kik-	bilemek, sürtmek [<i>bıçek kikdi er</i> “adam bıçak biledi veya bıçağın birini öbürüne sürttü.” DLT] EDPT 710a, DTS 307a.
kikne-	fitne uyandırmak [KB] EDPT 712b, DTS 307a.
kilil-	gelinmek, varılmak, varmak, yapmak [Çağatayca: TEH]
kilmek	gelme, geliş [Çağatayca: BV, BabD, SS]
kiltürmek	getirme, getiriş [Çağatayca: BV, NŞ]
kiltürt-	→ kêltürt-
kiltürül-	getirilmek [Çağatayca: TEH]
kimişge	Ḳāşğar’da çıkan nakışlı bir keçe [DLT] 724b
kimsen	başlıkları ve kavukları süslemek için kullanılan altın kırıntıları [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 723b, DTS 307b.
kinci	(b. ad.) susam [Kıpçakça: EM]
kindek	→ kindik
kindik	göbek [Kıpçakça: EZ, KM, Kİ, <i>kindek</i> EK] DTS 308a.
kişeş-	danışmak, görüşmek [Çağatayca: FK, SS, GS, FŞ, ŞN]
kipemek	→ kepenek
kipenek	→ kepenek
kirbas	bez [AH]
kirdeş	müstakil bir evde seninle birlikte oturan komşu [DLT; Çağatayca: “bir avluda beraber oturan komşu” ŞHD] EDPT 739b, DTS 308b, OTWF I: 120.
kirek yarağçı	levazımatçı, silâhçı, silah zanaatkarı [Çağatayca: ML]
kirev	rehin [Çağatayca: CD]
kirgin	erkek devenin çiftleşme dönemi [<i>buğra kirgini kirdi</i> “erkek devenin çiftleşme istediği dönem girdi.” DLT] EDPT 743b, <i>kirkin</i> DTS 309a.
kirgü*	girme [DLT]
kirgüçi*	giren [DLT]
kirgüsüz*	girmeme [DLT]
kirgüz-	girdirmek, sokmak [KE; Çağatayca: “giydirmek, sokmak” SS, ÇKT, DN, HN]
kirigsek*	girmeyi arzulama [DLT]

kiril-	girilmek [<i>ewke kirildi</i> “eve (ve başkasına) girildi” DLT; “gerinmek” Kıpçakça: EK] EDPT 745a, DTS 309a.
kirimsin-*	giriyor gibi yapmak [DLT] EDPT 746a, DTS 309a.
kirin-	girilmek [<i>er suwda kirindi</i> “adam suya girindi, yıkandı.”, <i>er ewke kirindi</i> “adam, kendisini eve girer gibi gösterdi.” DLT] EDPT 746a, DTS 309a.
kiriş	gelir [KB; “kişinin tarlasından elde ettiği gelir” DLT] EDPT 747a, DTS 309a.
kirit	anahtar [DLT; KT] EDPT 738b, DTS 309a.
kiritle-	kilitlemek [<i>ol kapuğ kiritledi</i> “o, kapıyı kilitledi.” DLT] EDPT 741a, DTS 309a.
kiritlig	kilitli [<i>kiritlig kapuğ</i> “kilitli kapı” DLT] EDPT 740b, DTS 309a.
kiritlik	kilit [DLT] EDPT 740b, DTS 309a.
kirlen- I	kirlenmek [<i>tōn kirlendi</i> “elbise vb. kirlendi.” DLT; ME] EDPT 745a, DTS 309a.
kirlen- II	yumulmak [<i>kōz kirlendi</i> “göz yumuldu.” DLT] EDPT 745a, DTS 309a.
kirmek	girme, giriş [Çağatayca: LM, GN, SS]
kirmeklik	girme, giriş [ME]
kirpiklen-	kirpiklenmek [<i>anıy kōzi kirpiklendi</i> “onun gözünde kirpik bitti.” DLT] EDPT 738a, <i>kirpüklen-</i> DTS 309b.
kirpilen-	kirpi gibi olmak [<i>kişi kirpilendi</i> “adam yüzünü asarak kirpi gibi büzüldü.” DLT] EDPT 738a, DTS 309b.
kirşan	→ kirşen
kirşen	üstübeç [DLT; “yüze sürülen düzgün” KE; Kıpçakça: “kadınların yüzlerine sürdükleri düzgün” EZ, <i>kirşan</i> “allıktan önce sürülen yağ, krem” KM] EDPT 747b, DTS 309b.
kirşenlen-	puvra sürmek [<i>urağut kirşenlendi</i> “kadın yüzüne pudra sürdü.” DLT] EDPT 748a, DTS 309b.
kirtüç	kıskanç [<i>kişi kılkı kirtüç</i> KB; <i>kirtüç kişi</i> “kimseyi çekemeyen huysuz kişi” DLT] EDPT 739a, DTS 309b.
kirtüle-	doğrulamak, tasdik etmek [MM; Kıpçakça: Kİ] DTS 310a.
kirtür-	girdirmek, girmesini emretmek [<i>ol anı ewke kirtürdi</i> “o, onu eve vb. girdirdi, sokulmasını emretti.” DLT; KTef] EDPT 740b, DTS 310a.

kisegen	çok keskin [Çağatayca: NM]
kisekçe	küçük kesek, kerpiç [Çağatayca: SS]
kismek	kesme, kesiş [Çağatayca: BV, SS, GS]
kisten	ok [Çağatayca: ŞN]
kiş	samur, samur kürk [KB; bunun kuyruğuna <i>kiş kudruğu</i> denir. DLT; KE; Kıpçakça: Kİ, CC, EZ] EDPT 752b, DTS 310a, Hauenschild 2003: 111, Hauenschild 2006: 98.
kişçi	samur avcısı [KB] STEzcan: 50.
kişel-	kösteklenmek, bağlanmak [KB] EDPT 754a, DTS 310a.
kişne-	kişnemek [<i>at kişnedi</i> “at kişnedi.”, <i>katır kişnedi</i> “katır kişnedi.” DLT; KTef; Çağatayca: “(at) kişnemek” ML; Kıpçakça: KM, CC, EZ] EDPT 754a-b, DTS 310b.
kiteril-	giderilmek [ME; Kıpçakça: “ortadan kaldırılmak, yok edilmek” İM]
kitmeklik	gitmek, ayrılmak [Çağatayca: TEH, Sİ]
kitürmek	getirme [Çağatayca: SD]
kiwürül-	girmek, karışmak [ME] <i>kigrül-</i> EDPT 713b.
kiydür-	→ kéydür-
kiydürgüçi	giydirici [Çağatayca: NM]
kiydürül-	giydirilmek [Çağatayca: TEH]
kiyinrek	arkadan, geriden [Çağatayca: TEH]
kiz	koku kutusu; elbise dolabı; elbise torbası ve her türlü kutu veya dolap [Atasözü= <i>kizdeki kin yıpar</i> “kutuda saklanan misk torbası.” Bu atasözü, genç kızların ağızlarının güzel kokusunu miske benzetmek için söylenir. DLT] EDPT 756a-b, DTS 311a.
kizer-	şiddetlice yemek yemek istemek, açlık hissetmek [Çağatayca: ML]
kizleş-	gizlemek [<i>olar êkki tawar kizleşdi</i> “onlar, birbirinden mal vb. sakladı.” DLT] EDPT 761a, DTS 311a.
kizlet-	gizletmek, gizli tutturmak [<i>ol maya sōz kizletti</i> “o, bana sözü vb. gizletti, gizli tutturdu, gizli tutmasını istedi.” DLT; KE; Çağatayca:ŞHD] EDPT 760b, DTS 311a.
ķobuzçı	→ ķopuzçı
ķoçķarlık	koçluk, koç olma durumu [Çağatayca: LT]
ķoçur	çorak [Kıpçakça: EZ]
ķodģuçı	bırakan, terk eden [KB]

koğkılığ	alçak gönüllülük [AH] EDPT 600a, DTS 452a.
koğuğluğ	koyulmuş, hazırlanmış [KE]
koğu-	→ koğu-
koçun-	bırakmak [KB] EDPT 603a, DTS 452a.
koğurçuk	oyuncak bebek [DLT] EDPT 606a.
koğuş-	güvenmek [<i>olar bir birke iş koğuşdı</i> “onlar birbirine iş bıraktı, güvendi.” DLT] EDPT 607b, DTS 452a.
koğut-	koymak, durdurmak [ME]
koğuızlan-	dul bir kadınla evlenmek [Argu lehçesinde, <i>er koğuızlandı</i> “adam dul bir kadınla evlendi.” DLT] EDPT 608b.
koç	yansıma ses [<i>kāz kāđ koç etti</i> “kaz, vak vak diye ses çıkardı.” DLT] EDPT 608b, DTS 452b.
koğuşaş-	gevşemek [<i>kişiler kamuğ koğuşadı</i> “sıcacın bürümesiyle herkes gevşedi, güçten düştü.” DLT] EDPT 614a, DTS 452b.
koğuur	boz, bozla sarı arası inek, öküz [KE]
koğuş I	değirmen oluğu; oluk [<i>tegirmen koğuşu</i> “değirmen oluğu” DLT] EDPT 613b, DTS 453a, OTWF I: 269.
koğuş II	ok yontmada kullanılan alet [DLT] EDPT 613b, DTS 452b.
koğuşlan-	fişkırmak [<i>sūw koğuşlandı</i> “su fişkırdı.” DLT] EDPT 614a, DTS 453a.
koğıt-	kokutmak [<i>ol anar söglünçü koğıtı</i> “o, kebabı kokuttu, kebabın kokusu yayıldı.” Kandil söndürüldüğünde çıkan kötü koku için de böyle denir. DLT] EDPT 610a, DTS 457b.
koğrat-	eksiltmek [<i>ol sūwuđ kođrattı</i> “o, suyu (ve her türlü sıvıyı) eksiltti” DLT] <i>kođrut-</i> EDPT 612a, DTS 457b.
koğruş-	eksilmek, çekilmek [<i>sūwlar kamuğ koğruşdı</i> “sular çekildi.” Azalan her türlü sıvı için böyle denir. Bedendeki şişlik indiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 613a.
koçun	kıvılcım [DLT] EDPT 611b.
koğunluğ	kıvılcımlı [<i>koğunluğ öt</i> “kıvılcımlı ateş” DLT] EDPT 612a.
koğan	kolan, bağıldak [<i>kolan eti</i> “atın kolan geçen yeri” DLT; KE; Kıpçakça: EK, EM, KM, EZ] EDPT 622b, DTS 454a.
koğansa	koltuk altı kokusu [Kıpçakça: EK, EZ]
koğacı*	dilenci [DLT]

olda-	himaye etmek, elinde tutmak [ağatayca: LT, BV, FK, GD, SS, GS, NM]
oldaş	arkadaş [KB; “yaver”. Bu, ancak büyüklerin uşakları için kullanılır. DLT; “arkadaş, dost” KE; NF; KTef; “yoldaş, arkadaş” ME; ağatayca: “arkadaş, dost” MKb, BV, LD, ŞHD, HE, KUŞ, ŞN] EDPT 619a-b, DTS 454a, OTWF I: 119.
oldaşlan-	arkadaşlardan saymak [<i>ol mēniş birle oldaşlandı</i> “o, kendisini benim arkadaşlarımdan saydı.” DLT] EDPT 620a, DTS 454a.
oldaşlığ I	arkadaşı olan [KE]
oldaşlığ II	→. oldaşlık
oldaşlık	arkadaşlık [KE; “yoldaşlık, arkadaşlık” ME; ağatayca: “arkadaşlık, dostluk” LT, BV, <i>oldaşlığ</i> LT]
oldat-	yardım etmek [ağatayca: FK]
oldur-	istetmek [KE; ağatayca: ŞHD] <i>oltur-</i> EDPT 620a, <i>oltur-</i> DTS 454b.
olęaş-	kolunu, elini uzatmak [ağatayca: DN]
olđır-	istemek üzere olmak [<i>ol mēndin olđırdı</i> “o, benden bir şey istedi isteyecekti.” DLT] EDPT 621a, DTS 454a, OTWF II: 539.
olđu	istek, arzu, rica [MM]
ollan-	yardımlaşmak [ME]
olluğ	yumruk, bilek [Kıpçakça: EM]
oltuğla-	kucaklamak [<i>ol otuş oltuğladı</i> “o, odunu kucakladı.” Biri, öbürünün koltuğuna vurduğunda da böyle denir. DLT] EDPT 620a, DTS 454b, OTWF I: 44.
oluş-	birbirlerinden istemek [<i>olar ēkki ız oluşdı</i> “onlar ikisi birbirlerinden kız istedi.” Birbirinden başka şeyler isteyen iki kişin için de böyle denir. DLT] EDPT 625a, DTS 455a.
öm	dalga, su dalgası [<i>kölüm omu opsa alı tāmıđ iter/ körse anı bilge kişi sōzke büter</i> “havuzum dalgalanınca dalgaları köşkümin duvarlarını döver, duvarları yerinden sökecekmişi gibi vurduğa vurur. Akılla biri bunu görse beni doğrular.” DLT; ağatayca: “dalga, fırtına; eyer; eğelti keğesinin parçaları” FK, ML; Kıpçakça: CC] EDPT 625b, DTS 455a.
om-	dalgalanmak [<i>sūw omdı</i> “su dalgalandı.” DLT] EDPT 625b.

ķomıř-	neşelenmek, coşmak [<i>olar ıřķa ķomıřdı</i> “onlar neře iinde işlerinde koyuldular.” Bu kelimenin aslı <i>sūw ķomıřdı</i> “her yandan su dalgalandı, coştu.” sōzünden alınmıştır. DLT] EDPT 629a, DTS 455a, OTWF I: 19.
ķomit-	heyecanlandırmak, cořturmak [KB; <i>ūđig meni ķomıttı</i> “sevgili veya vatan ōzlemi beni cořturdu.” DLT] EDPT 626b-627a, DTS 455a.
ķomitđan	heyecanlandıran, ōzlem duyulan [<i>oğul meni ewke ķomitđan-ol</i> “oğlum eve duyduğum ōzlemin kaynağıdır.” DLT]
ķomlak	şarap [Kıpçakça: KM]
ķomtur-	dalgalandırmak [<i>yel sūwuđ ķomturdy</i> “rūzgar suyu dalgalandırdı.” DLT] EDPT 627a.
ķonaķla- I	darıyı yemek [DLT] EDPT 638a.
ķonaķla- II	→ ķonuķla-
ķonaķlat-	konuk etmek, misafir ettirmek [KE]
ķonat	birbiri ūzerine yıđılmıř, bir araya toplanmıř insan kūmesi [KB; <i>ol mēniđ ķonatum ol</i> “o, bana sokulanlardan, yanımda bulunanlardan biridir.” DLT] EDPT 635b, DTS 455b, OTWF I: 344.
ķonat-	bir araya toplanmış insanları yerleştirmek [<i>ol ōziđe ķonum ķonattı</i> “o, evinin etrafına hısımlarını, çevresini ve onlara yardım edenleri yerleştirdi.” DLT] EDPT 636a, DTS 455b, OTWF I: 344.
ķon	çizme boynu [KE; “ayağa giyilen mestin topuktan yukarı kısmı” MM; Kıpçakça: Kİ]
ķondıđu	dūven, harman dūveni [DLT] EDPT 636b.
ķonmak	konma, konuş [Çağatayca: BV, LM]
ķonuķla-	misafir etmek [<i>bēg meni ķonuķladı</i> “bey vb. beni misafir etti.” Ođuzlar dışındaki Tūrk lehçelerinde bu kelime, birisinin, ev sahibinin rızası olmadan evinde geceleme si anlamındadır. DLT; KE; “misafir etmek, ağırlamak” NF; KTef; “konuklamak, ağırlamak” ME; Kıpçakça: <i>ķonaķla-</i> “misafir olmak” EK, “misafir etmek” EM, “misafir etmek, ağırlamak” KM, Kİ, <i>ķonuķla-</i> CC, <i>ķonaķla-</i> İM, EZ] EDPT 638a, DTS 456a, <i>konokla-</i> OTWF II: 577.
ķonuķlař-	birbirine misafir olmak [<i>olar ēkki ķonuķlařdı</i> “onlar birbirini ağırladı, birbirine misafir oldu.”, <i>anığ birle oynadı yarıķlařu</i> “o, onunla zırhına oyun oynadı (ve galip gelen taraf zırhı aldı).”, <i>olar</i>

	<i>ékki konuqlaşdı</i> “onlar birbirini ağırlamak için yarıştılar.” DLT] EDPT 638a, DTS 456a, <i>konoklaş-</i> OTWF II: 577.
konuqluğ	konuğu olan [<i>konuqluğ ew</i> “konuğu olan ev” DLT; Kıpçakça: KI] EDPT 638a, DTS 456a.
konuqluğ	toy, ziyafet [ME]
konuksuz	konuksuz, misafirsiz [KE]
konum	birlikte yaşıyan insanlar, akrabalar [KB; DLT] EDPT 639a, DTS 455b-456a, OTWF I: 294, STEzcan: 50.
konut	birlikte yaşıyan insanlar [KB; DLT] <i>konat/ konut</i> EDPT 635b, DTS 456a, OTWF I: 314, STEzcan: 50.
koñar-	yerinden koparmak, kımıldatmak [Çağatayca: BV, FK, NN, FŞ, TEH, NM, Sİ, HM, SS]
koňra- I	kestane rengine dönmek [<i>koňy koňradı</i> “koyun kestane rengini aldı.” DLT] EDPT 640a
koňra- II	kalınlaşmak [<i>oğlan üni koňradı</i> “çocuğun sesi kalınlaştı.” Bu, çocuk ergenliğe yaklaştığında olur. DLT] EDPT 640a, DTS 456a, OTWF II: 470.
koňrađu	çingırak [Bir başka anlamı ile, “kulağın altındaki çıkıntılı kemik” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 640a, DTS 456a.
koňur I	kestane rengi [<i>koňur koňy</i> “kestane renginde koyun.” Bu renkte olan her şeye böyle denir. DLT; Kıpçakça: “koyun gözlü” EZ] EDPT 639b, DTS 456b.
koňur II	kalın, bođuk [<i>koňur ün</i> “bođuk ses” DLT] EDPT 639b, DTS 456a.
koňrul-	kökünden koparılmak, sökölme [KT] DTS 456a.
koparıl-	diriltmek, haşredilmek [<i>koparul-</i> KTef; KT; “büyütölme” ME; Kıpçakça: “öldükten sonra dirilmek” İM]
koparış-	(savaş) çıkarmak, tahrik edişmek [ME]
koparmağlığ, koparmağlığ	koparma [Çağatayca: FK]
koparul-	→ koparıl-
kopqucu	kalkan, ayağa kalkan; uyanan [Çağatayca: SD]
koqmağ, koqmaq	ortaya çıkma [Çağatayca: BV, SS]
koqruş-	uçurmakta yardım etmek, bir şey kaldırmakta yardım etmek [<i>ol maña kuş koqruşdı</i> “o, kuş uçurmakta bana yardım etti.” Hür türlü

	şeyi yerinden kaldırmak için de böyle denir. DLT] EDPT 586b, DTS 457a.
ķopsa-	çıkmaq istemek [<i>ol yoķaru ķopsadı</i> “o, yukarı çıkmak istedi.” DLT; “kalkmaq, çıkmak istemek” KE; Çağatayca: “neyle ilahi söylemek, şarkı söylemek” TN] EDPT 587b, DTS 457a.
ķoptur-	kaldırmak [<i>ol anı orundın ķopturdı</i> “o, onu yerinden kaldırdı.” DLT]
ķopurğan	kaldıran, söken [<i>bu er-ol tایش yerden ķopurğan</i> “bu adam taşı vb. yerden söken biridir.” DLT]
ķopurt-	kaldırmak [<i>ol erig ornundın ķopurttu</i> “o, adamı yerinden vb. kaldırdı.” DLT] EDPT 586b, DTS 457a.
ķopus-	kalkışmaq, ayağa kalkmakta yarışmaq [<i>ol mēniy birle ķopusdı</i> “o, benimle kalkıştı (o benimle ayağa kalkmakta yarış etti).” Yardımlaşmaq da böyledir. DLT; “koşuşmaq, kalkışmaq” ME] EDPT 588a, DTS 457a.
ķopusluğ	harekete geçmiş, ayaklanmış olan [KE]
ķopuzcı	kopuz çalan [Çağatayca: DN; Kıpçakça: <i>ķobuzcı</i> KM]
ķopuzluğ	kopuzu olan [<i>ķopuzluğ er</i> “kopuzu olan adam.” DLT] EDPT 589a.
ķopza-	kopuz çalmak [<i>ol ķopuz ķopzadı</i> “o, kopuz çaldı.” DLT] EDPT 589a, <i>ķobza-</i> DTS 451a.
ķopzal-	kopuz çalınmaq [<i>ķopuz ķopzaldı</i> “kopuz çalındı.” DLT] EDPT 589a, <i>ķobzal-</i> DTS 451a.
ķopzaş-	kopuz çalmakta yarışmaq [<i>ķızlar ķopzaşdı</i> “genç kızlar kopuz çalmakta yarıştılar.” DLT] EDPT 589a, <i>ķobzaş-</i> DTS 451a.
ķopzat-	kopuz çaldırmak [<i>ol anı ķopzattı</i> “o, ona kopuz çaldırdı, kopuz çalmaya yönlendirdi.” DLT] EDPT 589a, <i>ķobzat-</i> DTS 451a.
ķör	yoğurt mayası [KB; DLT] EDPT 642a, DTS 458a.
ķora	viran, harap, yıkık [KE]
ķorat-	zarar ettirmek [KB]
ķorçı	süvari, silahşör; cebeci [Çağatayca: SD, ML]
ķorday	(h. ad.) kuğu kuşu [<i>ķuğu ķorday</i> KB; <i>ķorday kuğu anda uçup yomğın öter/ ķuzğun tayan sayrap anın üni biter</i> bir yerin güzelliğini anlatarak diyor ki: “orada kuğu vb. kuşlar suların çevresinde uçurlar; türlü nağmelerle ötüşürler. Kuzgun ve alacakarga bile sesi

kısılcaya kadar öter.” DLT] EDPT 649a, DTS 458a, Hauenschild 2003: 138, STEZCAN: 50.

- korğan** → **kurğan**
- korı-** korumak [*koru-* KB; *otıg korıdı* “o, otlağı vb. korudu.” DLT; “muhafaza etmek, korumak” MM; ME] EDPT 645b-646a, DTS 458b, OTWF I: 193-194.
- korıg** beylerin vb. koruluğu; koruma altına alınan yer [*korıg* KB; DLT; *korıg* “koruyan, koruyucu, Tanrı” MM; “korunan yer, harem” ME; Çağatayca: *korıg* “koruma, sığınak, koruyan” SD, GN, ŞN] EDPT 652b, DTS 458b, OTWF I: 193-194.
- korıgçı** korucu, koru bekçisi [DLT] EDPT 656b.
- korın-** esirgemek [*er tawarıña korındı* “o, malını esirgedi.” DLT] EDPT 661b-662a, *korun-* DTS 460a.
- korınçu** korunacak, sığınacak yer [*korınçu yer* “sığınacak yer, kurtuluş yeri” KT] OTWF I: 289.
- korış-** korumakta yardım etmek [*ol maña korıg korıştı* “o, bana koruyu korumakta yardım etti.” DLT] EDPT 665a, DTS 458b.
- korşak** korkak [KE; Çağatayca: ŞN; Kıpçakça: EK, EZ]
- korşın-** içten içe korkmak [*er işdın korşındı* “adam içten içe işten korktu; ama belli etmedi” DLT] EDPT 655b-656a, *korşın-* DTS 459b, OTWF I: 281.
- korşmaqlıg** korkunç [Çağatayca: ÇKT]
- korşul-** korkulmak [*ışdın korşuldu* “işten korkuldu.” DLT] EDPT 655b, DTS 459b.
- korşuş** korkma [Çağatayca: SS]
- korşuş-** birbirinden korkmak [*olar ekki korşuşdılar* “ikisi birbirinden korktu.” DLT] EDPT 656a, DTS 460a.
- korşutğan** elçi, vaiz, tebliğci [KTef]
- korşutul-** korkutulmak [KTef; Çağatayca: ÇKT]
- korşuz-** üzölmek [KTef]
- korlan- I** üzölmek [*er tawarıña korlandı* “adam kaybettiğı bir şey için üzöldü ve bunu ziyan saydı.” DLT] EDPT 659a-b, DTS 458b.

korlan- II	ekşimek [<i>kımız korlandı</i> “kımız, içine konan maya ile ekşidi.” Yoğurt, kıvamını bulduğunda da böyle denir. DLT] EDPT 659a-b, DTS 458b
korlan- III	katılaşmak, koyulaşmak [<i>yuğrut korlandı</i> “yoğurt katılaştı, koyulaştı.” DLT] EDPT 659a-b, DTS 458b.
korluk I	içinde kıımız biriktirilen küçük testi [DLT] EDPT 658b, DTS 458b.
korluk II	horlanmış kimse [Kıpçakça: EZ]
koru	(b. ad.) demir dikenini [Kıfçāk lehçesinde, DLT] EDPT 645a-b, DTS 460a, Hauenschild 1994: 61.
koru-	→ korı-
koruğ	→ korığ
koruğjin	kurşun [<i>koruğjin</i> DLT; <i>kurğaşun/ kurşun</i> KE; <i>kurğuşın</i> NF; Çağatayca: <i>kurğaşun</i> Sİ; Kıpçakça: <i>kurğaşun</i> İM, <i>koruğjin</i> CC, <i>kurğaşun/ kurşun</i> KM, EK, EZ, <i>kurğuşın</i> EM, <i>kurğuşun</i> Kİ] EDPT 656b-657a, DTS 460a.
korukçı	korucu [Çağatayca: ML] DTS 460a.
korumluğ	çakıl taşlı [<i>korumluğ tığ</i> “çakıl taşlı dağ” DLT] EDPT 660b, DTS 460a.
koş I	ordugah [Çağatayca: ŞN]
koş II	gezegenlerden ikisinin bir burçta birleşmesi ve böyle bir zamanda doğmuş talihli kişi [Çağatayca: SD] EDPT 670b, DTS 460b.
koşa	ikişer ikişer [DLT; Çağatayca: “çift, ikiz” TN] EDPT 671a, DTS 460b.
koşa koşa	tekrar tekrar [ME]
koşan-	birlikte olmak, katılmak [Çağatayca: MKb]
koşgu	önceden kararlaştırılmış, sözleştilmiş [KE]
koşguçı	müellif [KTef]
koşkoş	çift, çifte [Çağatayca: ŞHD]
koşlan-	yedek edinmek [<i>er öziye at koşlundi</i> “iki şey yan yana getirildi.” DLT] EDPT 673b, DTS 460b.
koşlı	ailesiyle birlikte, eşyalarıyla birlikte [Çağatayca: ŞTe]
koşluk	koşluk; ev, bahçe ve hayvanların bardındıkları yeri içine alan bir sath ölçüsü [Çağatayca: NN]
koşuldur-	katmak, eklemek [Çağatayca: MKb]

koşulğan	ayrılmayan [<i>bu kozi-ol sağık birle koşulğan</i> “bu, annesinin yanından ayrılmayan bir kuzudur” DLT]
kotan	(h. ad.) saka kuşu [Çağatayca: Sİ] Hauenschild 2006: 111.
kotar-	yemeği servis yapmak [Kıpçakça: EK, “yemeği tabağa servis yapmak” EM, “yemeği bir kaptan diğer bir kaba dökmek” KM, CC, EZ]
kotur-	boşaltmak [KB; <i>ol unuğ koturdi</i> “o unu (bir kaptan öbürüne) boşalttı.” DLT; Kıpçakça: CC] <i>kutur-</i> EDPT 605a, DTS 461b.
kotrul-	boşaltılmak [KB] <i>kutrul-</i> EDPT 605b, DTS 461a.
koturğan	uyuz [Kıpçakça: KM]
koturmış*	boşalmış [DLT]
kotuzluğ	yaban sığırı sahibi [<i>kotuzluğ er</i> “yaban sığırı sahibi adam” DLT] EDPT 608b.
kov I	haber, dedikodu [Çağatayca: HN]
kow II	büzgü [<i>tōn kaw kow boldı</i> “elbise büzüldü, dikişi çekildi.” DLT] EDPT 580a.
kovdağ	cılız [KB] EDPT 582a, DTS 461b.
kovdaş	obur [KB] EDPT 582a, DTS 461b.
kovşal-	perdahlanmak [<i>ok kovşaldı</i> “ok, düzeltilmek için perdah aletiyle perdahlandı.” DLT] <i>kovşal-</i> EDPT 588a→ <i>koğşal-</i> EDPT 614a, DTS 462a.
kovşaş-	perdahlanmasına yardım etmek [<i>ol anıy okın kovşaşdı</i> “o, onun perdah aletiyle oku perdahlanmasına yardım etti.” DLT] <i>kovşaş-</i> EDPT 588b→ <i>koğşa-</i> EDPT 614a, DTS 462a.
kovşat-	perdahlanmasını emretmek [<i>ol ok kovşattı</i> “o, perdah aletiyle okun perdahlanmasını emretti.” DLT; “gevşetmek” ME] <i>kovşat-</i> EDPT 588a→ <i>koğşat-</i> EDPT 614a, DTS 462a.
kovuç	cin çarpması eseri [Cin çarpan adam böyle söylenerek tedavi edilir. Yüzüne soğuk su serpilir ve bu sırada <i>kovuç kovuç</i> denir. Sonra da üzerlik ve öd ağacı ile tütsülenir. DLT] EDPT 581b, DTS 462a.
kovuş	oyuk, boş [Çağatayca: ŞTe]
kovuş-	kovmaya çalışmak [<i>olar bir êkindini kovuşdılar</i> “onlar birbirini kovmaya, taretmeye çalıştılar.” DLT; “koşuşmak, yarışmak” ME] EDPT 588a, DTS 462a.

kowuz	muska [<i>yel kovuz bitiği</i> “cin çarpmasına karşı afsun, muska” DLT] <i>kowuz</i> EDPT 589a→ <i>kowuç</i> EDPT 581b, DTS 462a.
koyan	(h. ad.) tavşan [Kıpçakça: KM, BM]
koyçı	çoban [KB; KTef; Çağatayca: LM, ML, TEH, NM] EDPT 634b, DTS 453a.
koyçılık	çobanlık [Ktef; Çağatayca: TEH]
koydur-	koydurmak, bıraktırmak [KE; ME; Çağatayca: LM, TEH, NM]
koyğaş-	koynuna girmek [DLT; ME; Kıpçakça: CC] EDPT 677a, DTS 453a.
koyılığ, koyuluk	aşağılık [Çağatayca: SS]
koyırağ	daha aşağı [Çağatayca: ŞN, Sİ]
koylu	→ koyluk
koyluk	koyun sahibi [Çağatayca: <i>koyluk</i> ÇKT, <i>koylu</i> ŞTü]
koyluş-	koyulaşmak [<i>sütler koyuluşdı</i> “sütler vb. koyulaştı.” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 677a-b, DTS 453a.
koymağ	→ koymağ
koymağ	koyma, koyuş [Çağatayca: BV, LM, BabD, HE, SS, GS, TEH, Sİ, <i>koymağ</i> BV, LM, BabD, HE, SS, GS, TEH, Sİ,]
koymağlık	koyma [Çağatayca: BabD, HE]
koymamak	koymama, koymayış [Çağatayca: BV]
koymat	çoban [NF]
koymatlık	çobanlık [NF]
koyuğluk	sıvılarda koyuluk [DLT; Kıpçakça: İM] EDPT 677a, DTS 453b.
koyul-	derinleşmek [KB; <i>yuğrut koyuldu</i> “yoğurt koyulaştı, kıvamını buldu.” Her türlü sıvı, koyulaştığında böyle denir. DLT; “koyulmak” NF; “konulmak” ME; <i>koğul-</i> “terk olunmak, yalnız bırakılmak” KT Çağatayca: “konulmak, verilmek” MKb, HM, KUŞ, SS, ÇKT, ŞTe, FŞ, TEH, NM, ŞN, Sİ; Kıpçakça: CC] EDPT 677a, DTS 453b.
koyuş-	birikmek [ME] DTS 453b.
koyut-	koyultmak [ME]
koz	(b. ad.) ceviz [ME; Kıpçakça: KM, EM, EZ]
kozan-	süslenmek [<i>urağut bezendi kozandı</i> “kadın bezendi, süslendi.” DLT] EDPT 684b-685a, DTS 462b.
kozğa-	meydana çıkarmak, harekete getirmek [Çağatayca: MKb, FK, LM, HBD, SS, NN, GS]

kozgal-	harekete gelmek, karışmak, coşmak [Çağatayca: MKb, BV, FK, LM, BabD, SS, ML, NN, GS, NŞ, TEH, Sİ, BHD]
kozgalan	gürültü, şamata, karışıklık [Çağatayca: MKb, LT, BV, FK, LM, SS, Sİ]
kozgalış-	karşılıklı hareketlenmek, birbirine girişmek [Çağatayca: NN, NŞ; Kıpçakça: CC]
kozgat-	sürmek, götürmek [ME; Çağatayca: “harekete geçirmek” MKb, NN]
kozi	Koç burcu [KB]
köbelek	çoban köpeği [Kıpçakça: EZ]
köçken	(h. ad.) kuş ismi [Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: “kartal” KM]
köçkün	göç eden [KB] <i>köçgün</i> EDPT 697a, <i>köçgün</i> OTWF I: 329.
köçmek	göç, hicret [ME]
köçrüm	telaş [Bu, köy halkının kaçır gibi şehre akın etmeleridir. DLT] EDPT 698b, DTS 311b.
köçük	sağrı, bir hayvana binen iki adamdan arkadaki, terkiye binen adam; kalça [DLT] EDPT 697a, OTWF I: 47.
köçükle-	kalçasına vurmak [<i>ol oğlın köçükledi</i> “o, oğlunun kalçasına vurdu.” DLT] EDPT 697a, DTS 311b.
köçürgen*	püskürten [DLT]
köçürme	taşınabilen [<i>köçürme ocağ</i> “bir yerden öbür yere taşınabilene ocak, seyyar ocak.” <i>köçürme oyun</i> “on dört taş adı da verilen bir oyun.” Yerde kale gibi dört çizgi çizilir, sonra ona on kapı yapılır, fındık vb. şeylerle oynanır. DLT] EDPT 699b, DTS 311b, OTWF I: 317.
köçüt	(h. ad.) göç atı [KB; DLT] EDPT 695b, DTS 311b, OTWF I: 314, Hauenschild 2003: 111.
köçütçi	göçüren, göçürecek olan [KB] EDPT 696a, DTS 311b, OTWF I: 115.
ködrüm	yüksek, seçkin [KB] EDPT 705a, DTS 311b.
kögert-	göğermek [“yeşertmek” KE; Çağatayca: SS, NN, NŞ]
kögrek	→ kökrek
kökçek	iyi, hoş [Kıpçakça: İN, İM]
kökçin	göğümsü, kır [KB; “gök renginde olan her şey” DLT] EDPT 710a, DTS 313a.

kökegün	(h. ad.) gök sinek [Atasözü= <i>eki buğra egeşür, orta kökegün yançulur</i> “iki aygır deve tepişir ve birbirini ısırır, arada gök sinek ezilir.” Bu atasözü, iki beyin çarpışmasında aralarında zayıfların öldüğünü anlatır. DLT] EDPT 710b, DTS 313a, OTWF I: 87, Hauenschild 2003: 111-112.
köken	(b. ad.) şeftali [Kıpçakça: KM]
kökermek	yeşerme, yeşeriş [Çağatayca: BV; Kıpçakça: İN]
kökert-	yeşillendirmek [KE; Çağatayca: “göğertmek, yeşertmek” BV, FK]
kökiş I	(h. ad.) bir kuş çeşidi [<i>kökiş turna</i> “mavili grili turna” KB] EDPT 714a, DTS 313a, <i>kökiş turna</i> OTWF I: 102, STEzcan: 51.
kökiş II	göğümsü, mavimsi [ME] <i>kökşin</i> EDPT 714a → <i>kökçin</i> EDPT 710a, <i>kökşin</i> DTS 313b, OTWF I: 102.
kökle- I	saçı ağarmak [KB] EDPT 711a, DTS 313a, STEzcan: 51.
kökle- II	yaş ot yemek [<i>yulki kökledi</i> “hayvanlar yaş ot yedi.” DLT]
köklen- I	asaletli olmak [<i>er köklendi</i> “adam asalet sahibi oldu.” Zengin olduğunda da böyle denir. DLT] EDPT 711b, DTS 313a.
köklen- II	bağlanmak [<i>eder köklendi</i> “eyerin kaburga tahtaları bağlandı.” DLT] EDPT 711b, DTS 313a.
kökleş- I	ilişmek, sokulmak [<i>ol anıy birle kökleşdi</i> “o, ona ilişti ve sokuldu.” DLT] EDPT 711b, DTS 313a.
kökleş- II	bağlamakta yardım etmek, bağlanmak [<i>ol anıy eder kökleşdi</i> “o, ona eyerin kaburga tahtalarını bağlamakta yardım etti.”, <i>ol anıy birle kökleşdi</i> “o, onunla hısımlık bağıyla bağlando, hısımlık sözleşmesi yaptı.” DLT] EDPT 711b, DTS 313a.
köklük	göklük [ME]
kökrek	sine, göğüs [KE; Çağatayca: FK, KUŞ, ÇKT, NN, GS, BHD, ŞN, <i>kögrek</i> BV, ŞHD, SS, GS] EDPT 712b.
kökremek	gök gürlemesi [Kıpçakça: KM, KÍ, <i>kökürmek</i> EM]
kökürmek	→ kökremek
kökreş-	→ kükreş-
köksegüçi	kibirli [KB] DTS 313b, STEzcan: 51.
kökşin	→ kökçin
köler-I	toplanmak, göl olmak [<i>kölerdi sūw</i> “su toplandı, su göllendi.” DLT] EDPT 720a, DTS 314a.

köler- II	yıkılmak, yayılmak [<i>at kölerdi</i> “at karnının şişkinliğinden yıkılıp yere yayıldı.” Atasözü= <i>er oğlu muşadmas, it oğlu kölermes</i> “insanoğlu sıkıntıda kalmaz (uzun zaman sıkıntıda kalmaz, bir yolunu, bir çaresini bulur, ondan kurtulur), it yavrusu (at gibi) yüz üstü yere yayılmaz.” DLT] EDPT 720a, DTS 314a.
kölergen	genişleyen [<i>bu at-ol kölergen</i> “bu, hep karnı şişip genişleyen bir attır.” DLT]
köletgü	gölgelik [KE]
köligelen-	gölgede oturmak [ME]
köliş-	gömmekte yardım etmek [<i>ol maşa ölüg kölişdi</i> “o, bana ölü gömmekte yardım etti.” DLT] EDPT 720b
költür-	bağlanmasını emretmek [<i>ol at adaşın költürdi</i> “o, atın ayağı bağlanarak yere serilmesini emretti.” DLT] EDPT 717a.
kömçü	gömü, define, hazine [<i>tawgaç kömçisi</i> “Âd kavminden kalma hazine” DLT] EDPT 722a.
kömeç	küle gömülerek pişirilen çörek, gömeç [DLT; “külde pişirilen çörek” KE; Çağatayca: “bir tür ekmek” FK] EDPT 722a, DTS 314a, OTWF I: 319.
kömek	yardım [KE; Çağatayca: “yardım, inayet, himmet” BV, BabD, TEH, ŞN, CD]
kömiçe	(h. ad.) sivrisinek [DLT] EDPT 722a-b, Hauenschild 2003: 113.
kömiş-	gömmekte yardım etmek [<i>ol maşa nēñ kömişdi</i> “o, bana (yere) bir şey gömmekte yardım etti.” DLT] EDPT 724b, <i>kömüş-</i> DTS 314b.
kömrük	davul [KE]
kömüç	define, gömü [<i>ol kömüç buldı</i> “o, gömü, define buldu.” DLT] <i>kömeç</i> EDPT 722a, DTS 314b.
kömüglüg	gömülü [KE]
kömüldürük	gömüldürük, at göğüslüğü [DLT; Kıpçakça: “göğüslük” KM, Kİ, CC] EDPT 722b-723a, DTS 314b, <i>kömüldrük</i> OTWF I: 104.
kömülgen	şiddetli çamur [Kıpçakça: Kİ]
kömün-	gömer gibi görünmek [<i>er tawarın kömündi</i> “adam malını gömer göründü.” DLT] EDPT 723a, DTS 314b.
kömüندی	gömülmüş [<i>kömüندی nēñ</i> “gömülmüş nesne” DLT] EDPT 723a, DTS 314b.

kömürçi	kömürcü [Kıpçakça: EM]
kömürgen	(b. ad.) dağ soğanı [Oğuzlarda, DLT] <i>kömürgen</i> EDPT 723b→ <i>kövürgen</i> EDPT 691b, <i>köwürgen</i> Hauenschild 1994: 52.
kömürlük	kömür sahibi [DLT] EDPT 723b, DTS 314b, OTWF I: 152.
könçök	→ könçük
könçöklen-	yakalı olmak [<i>tön könçöklendi</i> “elbise yakalı oldu.” DLT] EDPT 728a
könçük	göğüs yakası [Oğuzlar /ç/ ünsüzünü /e/li söyleyerek <i>könçek</i> derler. DLT; <i>könçük</i> KT; <i>künçük</i> “cep, göğüs, koyun” KTef; Kıpçakça: İM, <i>könçök</i> CC, <i>könçek</i> EK, EM, EZ] EDPT 728a, <i>künçük</i> DTS 327a.
köndger-	düzeltilmek, göstermek [<i>köndger- ol yığaç köndgerdi</i> “o, tahtayı vb. dikti, düzeltti.”, <i>oğrını köndgerdi</i> “hırsıza suçunu ikrar ettirdi.”, <i>ol meni yölka köndgerdi</i> “o, bana yolu vb. gösterdi, rehberlik etti.”, <i>könger- ol oğ köngerdi</i> “o, oku vb. (hedefe) doğrulttu.”, <i>ol yol(ka) köngerdi</i> “o, yolu gösterdi.”, <i>beg oğrını köngerdi</i> “bey hırsıza baskı yaparak hırsızlığını ikrar ettirdi.” DLT; <i>könger-</i> “düzeltilmek, düzenlemek” KTef; Kıpçakça: CC, EZ] EDPT 730a, DTS 315a.
köndürül-	gönderilmek, doğru yolda olmak [KTef]
könger-	→ köndger-
könit-	doğrultmak [KB, <i>er yığaç könitti</i> “adam ağaç vb. doğrulttu.” DLT] EDPT 730a, DTS 315b, OTWF II: 666.
könül-	doğrulmak [KB; “doğrulmak, düzelmek” KE; “doğru yola girmek” KT]
könjleken-	gömlek giyinmek [<i>er könjleklendi</i> “adam vb. gömlek giyindi.” DLT] EDPT 733a, DTS 315b.
könren-	kızgınlık altında söylemek, mırıldamak [Çağatayca: LT, BV]
könüldeş	gönül arkadaşı [KB; DLT] EDPT 732b, OTWF I: 119.
könülleş-	heveslenmek [ME]
könüllet-	heveslendirmek [ME]
könüllülük	şakalaşma [ME]
könülsin-	gönlü ısınmak, gönlü bağlanır gibi görünmek [KE]
könülsüzlük	isteksizlik [ME]
könüz	ören yerlerindeki davar tersi yığını [DLT] EDPT 735a.
köpçük	eyer yastığı [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 688a, DTS 317a.

köpek	köpek [<i>köpek teg</i> KB; Çağatayca: ŞN; Kıpçakça: KM, İH] DTS 317a, Hauenschild 2003: 121.
köpel-	artmak, çoğalmak [KE]
köpelek	→ kepeli
köpen	deve çulu, teğelti vb. binek hayvanlarıyla ilgili aletler [Oğuz lehçesinde, DLT] <i>köben</i> EDPT 689b.
köpi-	sırmak, sık dikmek [<i>ol tön köpidi</i> “o, elbiseyi sırdı, sık dikti.” DLT; Kıpçakça: Kİ] <i>kübi-</i> EDPT 687b, <i>köbi-</i> DTS DTS 311a.
köpig	iki bez arasına pamuk koyarak sıkıca dikme [DLT] EDPT 688b
köpil-	dikilmek [<i>anuy tönü köpildi</i> “onun elbisesi dikildi.” DLT] <i>kübül-</i> EDPT 689b, <i>köbül-</i> DTS 311b.
köpiş-	dikmekte yardım etmek [<i>ol maña tön köpişdi</i> “o, bana elbise dikmekte yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] <i>kübüş-</i> EDPT 692a, <i>köbüş-</i> DTS 311b.
köpit-	dikilmesini emretmek [<i>ol tönün köpitti</i> “o, elbisesini sırdı, köpüttü, köpülenmesini emretti.” DLT] <i>kübit-</i> EDPT 688b, <i>köbit-</i> DTS 311b.
köprağ	→ köprek
köprek	daha çok, daha fazla [Çağatayca: LM, HM, HE, GN, SS, ÇKT, HPR, SM, ML, ŞTe, GS, ŞTü, FŞ, Sİ, NM, ŞN, <i>köprağ</i> HPR]
köprük-	çoğalmak, bir araya gelmek [Çağatayca: ŞHD]
köpsün	şilte, minder [DLT] EDPT 691b, DTS 317a.
köptür-	kabartmak [Çağatayca: ŞHD]
köpükle-	köpüklemek [ME]
köpüklen-	köpüklenmek [KE; ME]
köpür-	köpürmek [<i>êşiç köpürdi</i> “tencere (ve başkası) köpürdü.”, <i>süt köpürdi</i> “süt köpürdü.” İnsanın ağız köpürdüğü zaman da böyle denir. DLT; Çağatayca: GS; Kıpçakça: Kİ] EDPT 691a, DTS 317a, OTWF I: 240.
köpürt-	köpürtmek [KB; <i>ol êşiçni köpürtti</i> “ateş tencereyi köpürttü.” Dudağı veya suyu köpürten şeyler için de böyle denir. DLT] EDPT 691a-b, DTS 317a, OTWF I: 240.
köredür-	göredürmek, devamlı görmek [Çağatayca: SD]
körege	→ körge
körge	ağaçtan yapılmış tabak [Kençek lehçesinde, DLT; Çağatayca: <i>körege</i> SS] EDPT 741b-742a

körgü	gösteri, tatbikat [KE] EDPT 742a.
körgüçi	gören, görücü [Çağatayca: BabD, HE]
körgüzgüçi	gösterici, gösteren [Çağatayca: SD, ML]
körgüzmek	gösterme, gösteriş [Çağatayca: BV, LM]
körgüzül-	görülmek, belirlemek, bakılmak [Çağatayca: TEH, NM]
körked-	güzelleşmek [<i>kız körketti</i> “kız güzelleşti, kızın yüzü, benzi güzel oldu.” DLT] EDPT 743b, DTS 318a, OTWF II: 488.
körklüglen-	güzelleşmek [KE]
körklüglük	güzellik [KB; “iyilik, iyilik etme” KT; “güzellik, iyilik” ME] EDPT 744b, DTS 318a.
körkmek	görme [DLT]
körksüzlük	çirkinlik, kabalık [KB] EDPT 744b, DTS 318a, OTWF I: 138.
körmeslik	görme [Çağatayca: BabD]
körne-	düşüncesizce davranmak [Çağatayca: ŞN]
körpekleş-	hafifleşmek, körpekleşmek [Çağatayca: ML]
körpele-	biçildikten sonra biten taze otu yemek [<i>at körpeledi</i> “at biçildikten sonra biten otu yedi.” DLT] EDPT 738a, DTS 318b.
körpelen-	biçildikten sonra tekrar ot çıkmak [<i>ot körpelendi</i> “yeniden (ilk çıkan biçildikten sonra) ot bitti.” DLT] EDPT 738a, DTS 318b.
körple-	kızartmak [<i>ol çozi körpledi</i> “o, yerde bir çukur kazarak kuzuyla kebab etti, kızarttı.” DLT] EDPT 738a.
körse-	görmek istemek [<i>men anı körsedim</i> “benim onu göresim geldi.” DLT; KE; Kıpçakça: Kİ] EDPT 746b, DTS 318b, OTWF II: 527.
körset-	göstermek [KE; KT; Çağatayca: BV, LD, FK, BabD, GD, ŞHD, KUŞ, HBD, NT, ÇKT, HPR, MNe, ŞTe, NN, TN, GS, NŞ, TEH, HN, NM, BHD, ŞN]
körsetil-	gösterilmek [Çağatayca: ÇKT, TEH]
körtür-	göstermek, görmeye yönlendirmek [<i>ol añar nēy körtürdi</i> “o, ona bir şey gösterdi, görmeye yönlendirdi.” DLT] EDPT 740b, DTS 318b.
körük	kuyumcu veya demirci körüğü [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 741b, DTS 318b.
körük-	gözükmek [Çağatayca: NM]
körükle-	körüklemek [<i>ol otuğ körükledi</i> “o, ateşi körükledi”. DLT] EDPT 744b, DTS 318b.

körükse-	canu gönülden istemek, arzu etmek [Çağatayca: ML]
köründür-	göstermek, getirmek [KB] EDPT 746b, DTS 319a.
körünmek	görünme [Çağatayca: Sİ]
körünmeslik	görünmeme [Çağatayca: BabD]
körünüş	huzura kabul [Çağatayca: ŞTe, ŞN]
körüşmek	görüŖme [Çağatayca: LM, Sİ]
kösen-	yanmak, yakılmak [ME]
kösev	yanmıŖ odun parçası [Çağatayca: FK; Kıpçakça: CC, “ateŖ karıŖtıracak nesne” EZ]
kösgük	göz değmesinden sakınmak için üzüm bağlarında ve bostanlarda dikilen korkuluk, bostan korkuluğu [Atasözü= <i>ālm arslan tutar, küçün kösgük tutmas</i> “tuzakla aslan bile yakalanır, güçle korkuluk bile yakalanmaz.” DLT] EDPT 750a, DTS 319a.
kösrük	köstek [<i>kösrük tuŖaę</i> “atın ön ayaklarına vurulan ayak bağı, köstek” DLT] EDPT 751b, DTS 319b.
kösür-	kösteklemek [<i>ol atığ kösürdi</i> “o, atın ayaklarını köstekledi.” DLT] EDPT 751b.
kösürge, kösürgen	(h. ad.) köstebekgillerden bir hayvan [DLT] EDPT 752a, <i>kösürke</i> OTWF I: 83-84, Hauenschild 2003: <i>kösürge</i> 114, <i>kösürgen</i> 115.
kösürgek	yeri daralan [<i>kösürgek (?) er</i> “evinde birini görünce yeri daralan adam” DLT] <i>köŖergek</i> EDPT 754b.
köŖek	(h. ad.) deve yavrusu [Kıpçakça: EZ, Kİ, KM]
köŖer-	dolmak [<i>köl köŖerdi</i> “havuz, taŖasıya kadar doldu.” Ŗu dörtlükte geçer: <i>alm töpö yaŖardı/ orut otın yaŖardı/ kölniņ suwın köŖerdi/ sığır buğa möņreŖür</i> baharı tarif ederek diyor ki: “dağ tepeleri taze bitkilerle yeŖerdi, kuru otların yerini taze çimenler örttü; taŖacak kadar göller doldu. Sığır, boğa sevinerek böğrüşür. Bir kap su ile taŖacak hâlde ağzına kadar dolduğu zaman da köŖerdi denir.” DLT] EDPT 754b.
köŖi-	gölgelemek [<i>tām künüg köŖidi</i> “duvar güneŖi kapattı, gölgeledi.” Bir kaynaktan gelen ışığa engelleyen her Ŗey için böyle denir. DLT] EDPT 753b, OTWF I: 240.

köşin-	gölgeye çekilmek, gölgelenmek [<i>er künkü köşindi</i> “adam güneşten gölgeye çekildi, gölgelendi.” Birinden gizlenen kimse için de böyle denir. DLT] EDPT 754a, <i>köşün-</i> DTS 319b.
kötel	yedek at [Çağatayca: ŞHD]
kötert-	götürmek, kaldırtmak [Çağatayca: SD, SS; Kıpçakça: “taşıtmak” İM]
köti (?)	kabus, karabasan [DLT] EDPT 701b, DTS 319b.
köti kızlak	(h. ad.) kayakuşu, kuyruğu kızıl (serçe gibi) bir kuş [DLT] DTS 319b, <i>köti kızlak</i> OTWF I: 89, Hauenschild 2003: 116.
kötiç	kıç gibi kokmuş [küçük çocuğa sövüldüğünde <i>kötiç</i> denir. DLT] EDPT 702a, DTS 319b.
kötle-	becermek [<i>oğlanıç kötleli</i> “oğlanı vb. becerdi.” DLT; Kıpçakça: Kİ, “götmek” EZ] EDPT 703b-704a, DTS 319b.
kötlen-	götlenmek [Kıpçakça: EZ]
kötlet-	düzdürmek [<i>ol oğlanıç kötletti</i> “o, oğlanı vb. düzdürdü.” DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 704a, DTS 319b.
kötlük	sövme sözü [“Göt veren! İbne!” anlamındadır. Aslında “Bre Lût kavminin yaptığını yapan.” DLT] EDPT 703b, DTS 319b.
kötrüg*	götürme [DLT] DTS 320a.
kötrüm	üzerinde oturlan dükkan [DLT; “köşk” KT] EDPT 705a, DTS 320a, OTWF I: 296.
kötrün-	çekilmek, vazgeçmek [ME]
kötrüş-	kaldırmaya yardım etmek [<i>ol maña yük kötrüşdi</i> “o, yükü vb. kaldırmama yardım etti.” DLT; “birlikte götürmek” ME] EDPT 706b, DTS 320a.
kötürgen	yük taşıyan [<i>bu buğra-ol yük kötürgen</i> “bu, her zaman yük taşıyan aygır devedir.” DLT]
kötürgü	el arabası [DLT] EDPT 706b, DTS 320a.
kötürse-*	kaldırmak istemek [DLT] EDPT 707a.
kötürt-	yukarı kaldırtmak [KE; KTef]
köwij	ağaç kovuğu, söğüt gibi çürük ağacın içindeki oyuk [<i>köwij turna</i> “tadı bozulan turp” DLT] <i>küvij</i> EDPT 688a, <i>küvij</i> DTS 330b.
köwürgen	→ kömürgen
köwüz	halı, kilim; yün dokuması olan her türlü döşek ve yaygı [DLT; Kıpçakça: CC] <i>keviz</i> EDPT 692b.

köydürmek	yakma [Çağatayca: BV, BabD, SS]
köydürül-	yaktırmak [Kıpçakça: İM]
köykenek	(h. ad.) atmaca türünden yırtıcı kuş [Çağatayca: ŞHD, ŞTe]
köymen-	→ küymen-
köymeslik	yanmazlık [Çağatayca: FK]
köynük	yanık, göynük [ME; Kıpçakça: İM, Kİ]
köynüklüg	yakıcı, yakan [KE]
köyüklen-	yanmak [ME]
köyül-	olgunlaşmak [ME]
köyündür-	yakmak [Kıpçakça: KM, Kİ]
köz ba-	sihir yapmak [ME]
köz bağuci	sihir yapan [ME]
közdemci	gözcü [ME]
köze-	ateşi karıştırmak [<i>ol ôt közedi</i> “o, maşayla ateşi karıştırdı.”, <i>ol üzümni közedi</i> “o, salkımdan üzüm taneleri kopardı, tane tane üzüm topladı.” DLT] EDPT 757b, DTS 321a, OTWF I: 26.
közegü	köseği, küskü [Atasözü= <i>közegü uzun bolsa elig küymes</i> “köseği uzun olunca el yanmaz.” Bu atasözü, çoluğu çocuğu çalışıp kendisi refah içinde olan kimse hakkında söylenir. DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 759b, DTS 321a.
közen	(h. ad.) sansar, fıravun sıçanı [Kıpçakça: EZ, “gelincik” İM]
közenek	pınar, kaynak [ME]
közeş-	ateşi canlandırmakta yardım etmek [<i>ol maña ôt közeşti</i> “o, bana ateş (karıştırıp) canlandırmakta yardım etti.” Yarışmak için de böyle denir. DLT] EDPT 762b, DTS 321a.
közetgen*	daima gözetten [DLT]
közetgü*	gözetecek [DLT]
közetgüçi*	gözetici [DLT]
közetgülük*	gözetmeye kararlı [DLT]
közetigli*	gözetmeye kararlı [DLT]
közetiş-	gözetmekte yardım etmek, gözetmekte yarışmak [DLT] EDPT 758b, DTS 321a.
közetlig	gözetmeye kararlı [<i>közetlig nēη</i> “korunan, saklanan şey” DLT] EDPT 758b.

közetmiş*	gözetilen [DLT]
közger-	görüştürmek [<i>ol atamni maña közgerdi</i> “o, babamla beni görüştürdü, buluşturdu.” DLT] EDPT 759b, DTS 321a.
közgü	ayna [KE; MM; Çağatayca: MKb, LT, BV, LD, FK, LM, BabD, ŞHD, KMD, HBD, SS, AD, NT, ML, NN, NŞ, FŞ, TEH, DN, Sİ, NM, ŞN, CD; Kıpçakça: EK, EM, KM] DTS 321a.
közgüçi	aynacı [Kıpçakça: EM]
közgülük	aynalık [Çağatayca: SS]
közkeni (?)	(h. ad.) kın kanatlılardan bir böcektir; geceleri vızıldayarak uçar [DLT] EDPT 760a, Hauenschild 2003: 117.
közkiye*	gözlü [DLT]
közkünek	(h. ad.) çakıra ve kertenkeleye benzer bir kuş [DLT] <i>közkenek</i> EDPT 760a, Hauenschild 2003: 116-117.
közle-	gözlemek, gözetlemek [Çağatayca: LT, BV, SD, LD, BabD, ŞHD, HE, GN, KUŞ, HBD, SS, NN, GS, MMü, HN, ŞN; Kıpçakça: KM, İN, BV, Kİ]
közlemek	gözleme, gözlem [Kıpçakça: İN]
közleş-	görme yarışı yapmak [<i>ol mēniñ birle közleşdi</i> “o, benimle görme yarışı yaptı, o bana baktı, ben ona baktım.” DLT] EDPT 761a, DTS 321a.
közlük	at kuyruğundan örülen bir şey [göz, ağrıdığı veya kardan kamaştığı zaman üzerine konur. DLT] EDPT 760a, DTS 321a.
közmen	közde pişirilen ekmek, közleme [DLT] EDPT 761b, DTS 321a, OTWF I: 73-74.
közöldürük	at kuyruğundan dokunan bir bez parçası [DLT; Kıpçakça: <i>közündürük</i> Kİ] EDPT 761a, DTS 321b, OTWF I: 104.
kucağ	→ kucaq
kucaq	→ kucaq
kuçağ	→ kucaq
kucaq	kucak [<i>bir kucaq böz</i> “bir kucak bez” DLT; Çağatayca: <i>kucağ</i> MKb, HE, GS, NN, <i>kucaq</i> HE, GS, HN, <i>kuçağ</i> LT, FK, NM, <i>kucaq</i> LT, SS, NM; Kıpçakça: EZ, <i>kuçuk/ kuşaq</i> KM] EDPT 591a, DTS 463a, OTWF I: 297.

kuçaqla-	kucaklamak [<i>ol barçın kuçaqladı</i> “o, ipek kumaşı kucakladı.” DLT; KE; Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: Kİ, EZ, KF, İM] EDPT 591b, DTS 463a.
kuçaqlaş-	kucaklaşmak [Kıpçakça: İM]
kuçam	kucak [<i>bir kuçam nēη</i> “bir kucak eşya” DLT] EDPT 591b, DTS 463a, OTWF I: 297.
kuçğundi	(b. ad.) soğan [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 591b, DTS 463a, Hauenschild 1994: 61.
kuçı	kuğu avcısı [Çağatayca: ML]
kuçık	yengeç burcu (seretân) [KB; “yengeç burcu, burc-ı seretan” KE] EDPT 591a, DTS 463a.
kuçkaç	serçe, küçük kuş [Çağatayca: MMü]
kuçtur-	kucaklatmak [<i>ol meni kuçturdı</i> “o, kendisini bana kucaklattı; beni kendisini kucaklamaya sevk etti.” DLT] EDPT 590b, DTS 463a.
kuçuk	→ kuçaq
kuçuş	kucaklaşma, sarılma [DLT] EDPT 593a, DTS 463a, OTWF I: 272.
kuğgu	sinek [DLT] <i>kuğgu</i> EDPT 599a, DTS 463a, Hauenschild 2003: 148.
kuğgulan-	sineği kovmak [<i>at kuğgulandı</i> “at, sineği kovdu.” DLT] <i>kuğgulan-</i> EDPT 600b.
kuğuğluğ	kuyulu [<i>kuğuğluğ ew</i> “kuyulu ev” DLT] EDPT 600a, DTS 464a.
kuğur-	çok çalışmak [<i>ol bu işta kuğurdı</i> “oi bu işin üzerine düştü, çokkçalıştı. DLT] <i>kuğur-</i> EDPT 605a, DTS 452a.
kuğurğak	kaftanın arka eteklerinden biri [DLT] EDPT 606a, DTS 464a.
kuğuzgun	kuskun, eyerin kuskunu [DLT] DTS 464a.
kuılaçla-	kulaçlamak [KB; <i>ol uruğni kuılaçladı</i> “o, organı kılıçladı, kaç kulaç geldiğini ölçtü.” Kulaçlanan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 618b, DTS 465a.
kuladı	(h. ad.) bir kuş türü [Çağatayca: ML]
kuılağuz	→ kuławuz
kuılağuzla-	→ kuławuzla-
kuılaqla-	kulağına vurmak [<i>ol oğlın kuılaqladı</i> “o, oğlunun kulağına vurdu.” DLT] EDPT 621b, DTS 465a.
kuılaqlaş-	[ET <i>kuılağak+la-ş-</i>]

kulaklıg	kulaklı [<i>kulaklıg nēy</i> “kulaklı nesne.” DLT; KE] EDPT 621b, DTS 465a.
qula purğa	(h. ad.) bir kuş türü [Çağatayca: ML]
qulawuz	kılavuz [KB; Atasözü= <i>qalın qāz qulawuzsuz bolmas</i> “kaz sürüsü kılavuz ile uçar.” Bu atasözü, kişinin işlerinde kendisinden daha bilgili olan birine uymasını öğütler. DLT; KE; MM; NF; <i>qilavuz</i> KT; ME; Çağatayca: LD, GN, <i>qilavuz</i> Sİ; Kıpçakça: <i>qulağuz</i> KM] EDPT 617b-618a, DTS 465a.
qulawuzla-	kılavuzluk etmek [Kıpçakça: Kİ, <i>qulağuzla-</i> KM]
qulawuzlıq	kılavuzluk, önderlik [KTef]
qulawuzsuz	kılavuzsuz [DLT]
qulçaqçı	(h. ad.) dişi geyik [Çağatayca: ML]
qullan- I	kul, köle edinmek [KE; “kul, köle yapmak” ME; Kıpçakça: “köle olarak kullanmak” İM]
qullan- II	kullanmak [Çağatayca: GD]
qulluqçı	hizmetçi [Çağatayca: BV, TN]
qulna-	doğurmak [<i>qısrak qulnadi</i> “kısrağ doğurdu.” DLT; Kıpçakça: “tay doğurmak” Kİ] EDPT 623b, DTS 465a.
qulnaçı	gebe [<i>qulnaçı qısrak</i> “gebe kısrağ” DLT] EDPT 624a, DTS 465a.
qulsıg	köle, köleye benzeyen, kul soylu, kul soyundan [<i>qulsıg kişig</i> KB; <i>qulsıg er</i> “huyu köleye benzeyen, köle gibi davranan adam” DLT] EDPT 624b, DTS 465b, OTWF I: 71, STEzcan: 52.
quluk	iki yaşındaki koyunun doğurduğu zaman [Kıpçakça: Kİ]
qulunluğ	tay, sıpa [<i>qulunluğ qısrak</i> “tayı ardından gelen kısrağ” DLT] EDPT 624a, DTS 465b.
qumalak	yuvarlak [Çağatayca: MKb]
qumartgu	miras; armağan [KE]
qumğa	ibrik [Kıpçakça: EZ]
qum kuş	kuş sürüsü [Kıpçakça: EZ]
qumlaq	(b. ad.) yaprağı fasülye yaprağına benzer sarmaşık gibi bir ot [Kıfçak topraklarında yetişen bir bitkidir. Balla karıştırılarak şarap yapılır. Bu ot, hareket halindeki bir gemiye alınırsa deniz dalgaları ve gemidekiler boğulma tehlikesi geçirirler. DLT] EDPT 628a, DTS 466a, Hauenschield 1994: 61.

ķumrul-	kımıldamak, harekete geçmek [KE]
ķumur-	hareket ettirmek, kımılatmak [KE]
ķumşuy	(h. ad.) kan emerek şişen büyük kene [bu kelime, idrarını tutup işemeyen kimseler hakkında söylenir. DLT] EDPT 629a, Hauenschild 2003: 151.
ķumuķ	at gübresi [Başka gübreler için kullanılmaz. DLT] <i>ķomuķ</i> EDPT 627b, DTS 466a.
ķumuķla-	(at için) pislemek [<i>at ķumuķladı</i> “at pisledi.” Aynı zamanda <i>ķumuķ</i> bir adamın adıdır. Birisinin veya bir şeyin bu adama ait olduğu söylendiğinde de böyle denir. DLT] <i>ķomuķla-</i> EDPT 628a, DTS 466a.
ķunķar-	koparmak, harekete getirmek, çekip çıkarmak [Çağatayca: SD, FK, NN, TEH]
ķunuķ	dolandırıcı [<i>ķaraķçi ķunuķ</i> KB] EDPT 637b, DTS 466b.
ķupa	kumral [<i>ķuba ķörklüg</i> KB; <i>ķupa at</i> “rengi kumral ile sarı arasında olan at.” Bu renkteki her şeye böyle denir. DLT; Kıpçakça: CC] <i>ķuba</i> EDPT 581a, DTS 462b.
ķupturğa	kemerin sağ tarafında taşınan deri çanta [Kıpçakça: Kİ]
ķūr	kuru [Oğuz lehçesinde. Atasözü= <i>ķulan ķuduğķa tüşse ķūr baķa ayğır bolur</i> “eşek kuyuya düşünce kurbağā ona aygır kesilir.” DLT; KTef] EDPT 642b, DTS 467a.
ķuram	mertebe [<i>ķuram kişiler</i> “Hākānın huzurunda oturur gibi rütbesine, mertebesine göre oturan kişiler.” Bundan alınarak “adamlar mertebelerine göre oturdular” anlamında <i>kişiler ķuram olturdular</i> denir. DLT] EDPT 660a, DTS 467a.
ķurbağā	→ ķurbaķa
ķurbaķa	(h. ad.) kurbağā [DLT; Çağatayca: <i>ķurbaķa</i> MKb, HE; <i>ķurbağā/ķaburçaklı bağā</i> KM; Kıpçakça: <i>ķurbuğā</i> EM, <i>ķurbağā</i> Kİ, İH, KM] EDPT 646b-647a, DTS 467b, Hauenschild 2003: 153-154.
ķurbuğā	→ ķurbaķa
ķurça-	sertleşmek [<i>ķumşak nēķ ķurçadı</i> “yumuşak şey katılaştı, sertleşti.” DLT] EDPT 647a.
ķurçı	silahşör, silahlı muhafız [Çağatayca: SD]
ķurçuk	dervişlerin külahlarına doladıkları bez parçası [Çağatayca: MEN]

- kurdaş-** aynı derecede oturmak [*ol bég birle kurdaşdı* “o, beyle vb. aynı derece (yan yana) oturdu.” DLT] EDPT 650b-651a, DTS 467b, OTWF II: 456.
- kurğa-** kurumak [DLT] EDPT 655a-b, DTS 467b.
- kurğan** mezar, kale [*korğan* KE; Çağatayca: FK, LM, HM, ŞHD, HE, SS, MEN, NN, GS, FŞ, TEH, ŞN, *korğan* BabD, SÍ, ŞN; Kıpçakça: KM] DTS 467b.
- kurğaş** (h. ad.) atmaca [Kıpçakça: EZ]
- kurğaşun** → **koruğjin**
- kurğaşunla-** kurşunlamak, kurşun sürmek [Kıpçakça: İM]
- kurğat-** kıtlık olmak, kurumak [*yer kurğattı* “nemin azlığı yüzünden toprak çatlamaya yüz tuttu, kıtlık oldu.” DLT] *kurğad-* EDPT 655b, DTS 467b.
- kurğır-** kurumak [*yer kurğırdu* “yer kurudu.” Yaşlığın azlığından dolayı kuruyan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 656a, DTS 467b, OTWF II: 539.
- kurğu** hareketli [“kararsız, zevzek” KB; *kurğu er* “çok hareketli, yerinde duramayan” DLT] *korğu* EDPT 653b, DTS 467b.
- kurğulan-** hareketli olmak, yerinde duramamak [*er kurğulandı* “adam yerinde duramadı, yerinde duramıyor gibi yaptı.” DLT] *korğulan-* EDPT 658a, DTS 467b.
- kurğuluk** hareketlilik [“zevzeklik” KB; “çok hareketlilik, yerinde duramamak” DLT] *korğuluk* EDPT 657b, DTS 467b.
- kurğuşın** → **koruğjin**
- kurğuşun** → **koruğjin**
- kurı kurı** seslenme sözü [tay, annesinin gerisinde kaldığı zaman *kurı kurı* diye çağrılır. Bazen de *kurıh kurıh* diye de seslenilir. DLT] EDPT 645a, DTS 468a.
- kurığla-** kuru olarak kullanmak [*kurıgladı nēñni* “bir şeyi kuru olarak kullandı.” DLT] EDPT 658a.
- kurığu** kurumak üzere [*kurığu nēñ* “kurumak üzere olan şey.” Bir şeyin kurduğu zamana da böyle denir. DLT] EDPT 656b, DTS 468a.
- kurın-** kurulanmak [*er kurındı* “adam kurulandı, yıkandıktan sonra kurulandı.” DLT] EDPT 662a, DTS 468a.

ķurır-	kurumaya yüz tutmak [<i>ķurırđı nēġ</i> “nesne kurumaya yüz tuttu.” DLT] EDPT 663a, DTS 468a.
ķurıř-	kurumak [<i>etmek ķamuġ ķurıřđı</i> “ekmek (ve başkası) büsbütün kurudu.” DLT] EDPT 665a, DTS 468a, OTWF II: 563.
ķurıtġan	kurutan [<i>bu er-ol telim üzüm ķurıtġan</i> “bu adam üzümü vb. çok kurutan biridir.” DLT]
ķurķur	yansıma ses [<i>ķarın ķurķur etti</i> “karın gur gur etti, guruldadı.” DLT]
ķurla-	kuşak bağlamak [<i>ol ķaftanıġ ķurladı</i> “o, elbiseye kuşak bulup bağladı.” DLT] EDPT 659a, DTS 468b, OTWF I: 408.
ķurlu	yaşıt, eşit derecede [ME]
ķurluġ	kuşaklı, kemerli [KE] DTS 468b.
ķurmaķ	kurma, ayarlama [Çaġatayca: LM]
ķurman	yaylık [Oġuz ve Kıfçāk lehçesinde. <i>Keş ķurman</i> “okluk ve yaylık.” Aslı “kuşacı bağla” demek olan <i>ķur man</i> sözünden gelmiştir. DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 660a-b, DTS 468b.
ķurřa-	kuşamak, kuşak sarmak [KE] EDPT 665a, DTS 468b, OTWF II: 422.
ķurřaġ	kuşak kuşanma [tura yünden dokunur, çadır kuşacıdır, buna <i>ew ķurřacı</i> denir. DLT; Kıpçakça: EK] EDPT 664a, DTS 468b.
ķurřat-	kuşak kuşanmasını emretmek [<i>men aņar ķur ķurřattım</i> “ben ona kuşak kuşanmasını emrettim, o da öyle yaptı.” DLT] EDPT 665a, DTS 468b.
ķurřun	→ ķoruġın
ķurtan-	kurttan kaşınmak [<i>ķüġ ķurtandı</i> “cariye, bitten vb. kaşındı.” Bunun aslı, koyundan kurt, kene aramaktır. DLT] EDPT 650b, DTS 469a.
ķurtla-	kurt çıkarmak [DLT; “kurtlanmak” ME] EDPT 650b, DTS 469a.
ķurtuman	(b. ad.) bezelye [Kıpçakça: EM]
ķurtur-	kurdurmak [<i>ol maņa ya ķurturđı</i> “o, bana yay kurdurdu, beni yay kurmaya sevk etti.”, <i>ķan aņar çuwaç ķurturđı</i> “han, ona otaġ (han çadırı) kurdurdu.”, <i>ķan bēgke süsin ķurturđı</i> “han, beyine askeri toplattı, toplanmasını emretti.” DLT] EDPT 650b, DTS 469b.
ķuruġlan-	kuru bulmak [<i>ol ötmekni ķuruġlandı</i> “o, ekmeġi vb. kuru buldu ve yemedi.” DLT] EDPT 658a, DTS 470a.

ķuruęluę	kurulu [<i>ķuruęluę ya</i> “kiriş geğirilmiş, kurulu yay” DLT] EDPT 657a, DTS 470a.
ķuruęluę I	kuruluk [DLT; KE; Çağatayca: <i>ķuruęluę/ ķuruęluk</i> FŞ, SS, Sİ] EDPT 657a, DTS 470a.
ķuruęluę II	yaylık [<i>ķeş ķuruęluk</i> “okluk ve yaylık” DLT] EDPT 657a-657b, DTS 470a.
ķuruęsak	mide [“gönül” KB; kuş kursağına da <i>ķuruęsak</i> denir. DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 657b, DTS 470, STEzcan: 52.
ķuruęsı-	kurumaya yüz tutmak [<i>ķuruęsıdı nēę</i> “bir Şey kurumaya yüz tuttu.” Bundan alınarak mideye <i>ķuruęsak</i> denilmiştir; çünkü ara ara kurur ve bundan dolayı yeme isteği gelir. DLT] EDPT 658b, DTS 470a, OTWF II: 534.
ķuruęsa-	çok kuru olmak, gıcırdamak, cızırdamak [Çağatayca: ML]
ķurul-	kurulmak [<i>er elgi ķuruldu</i> “adamın eli (ya da ayağı) kasıldı, büzüldü.”, <i>ya ķuruldu</i> “yay kuruldu.” DLT; “kurulmak, yapılmak” KE; Çağatayca: “kurulmak, büzülmek” MKb, SD, TEH; Kıpçakça: EZ] EDPT 659a, DTS 470a.
ķurulęan	somurtkan [<i>bu er-ol siğiri ķurulęan</i> “bu, somurtkan, asık suratlı biridir.” DLT]
ķurun I	kurum duvara yapışan duman izi [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 661b, DTS 470a.
ķurun II	vakit, zaman [Çağatayca: BabD, TEH, HN] EDPT 661b, DTS 470a.
ķurunı	çadırda vb. isten kararan keçe [DLT] EDPT 662a, DTS 470a.
ķurunluę	isli [<i>ķurunluę ew</i> “isli ev” DLT] EDPT 662b, DTS 470a.
ķuruş- I	yay kurmakta yarışmak [<i>ol mēnię birle ya ķuruştı</i> “o, benimle yay kurmakta yarıştı.” Yardımlaşmak için de böyle denir. DLT] EDPT 665a, DTS 470a.
ķuruş- II	kurumak [Çağatayca: MKb, BV, LM, GN, NN, FŞ] DTS 470a.
ķurutluę	keş sahibi [<i>ķurutluę kişi</i> “keş (kış için kurutulan yağsız, tuzsuz yoğurt) sahibi adam.” DLT] EDPT 651a, DTS 470b.
ķurutmak	kurutma [Çağatayca: BabD]
ķurutsa-	canı keş çekmek [<i>er ķurutsadı</i> “adamın canı keş çekti.” DLT] EDPT 651a, DTS 470b, OTWF II: 528.

kuşık	(b. ad.) findığın uzunca olan bir türü [DLT] EDPT 667a, DTS 470b, Hauenschild 1994: 61-62.
kuşıklıg	findık sahibi [<i>kuşıklıg er</i> “findığı olan adam.” DLT] EDPT 667b, DTS 470b.
kuşınçıg	tiksinti verici [DLT] DTS 470b, OTWF I: 366.
kuşkun	hayvanın kuyruğu altından geçirilen kuşak [Kıpçakça: KM, Kİ]
kuştur-	kusturmak [<i>süçig erig kuşturdu</i> “şarap adamı kusturdu.” Bir şey, boyanan eşyanın boyasını attırdığında da böyle denir. DLT; ME; Kıpçakça: İM] EDPT 666b, DTS 470b-471a.
kuşa-	kuşanmak [ME]
kuşgun	(b. ad.) ışkın, ekşi bir ot [DLT] Hauenschild 1994: 62.
kuşkina	küçük kuş [Çağatayca: LM]
kuşak	→ kuçak
kuşla-	kuş avlamak [Çağatayca: ŞN] DTS 471a.
kuşlağ	kuşluk, kuşun çok olduğu yer [DLT; Çağatayca: <i>kuşlak</i> ML, DN] EDPT 672b, DTS 471a, OTWF I: 109.
kuşlağlan-	kuş av alanı yapmak [<i>han bu yerig kuşlağlandı</i> “han, bu yeri kuş avladığı, kuş av alanı yaptı.” DLT] EDPT 673b, DTS 471a.
kuşlak	→ kuşlağ
kuşlat-	kuş avlamaya sevk etmek [<i>ol anar kuş kuşlattı</i> “o, ona kuş avlattı, onu kuş avlanmaya sevk etti.” DLT] EDPT 673b, DTS 471a.
kuşluk I	kuşluk [KE] EDPT 672b-673a, DTS 471a.
kuşluk II	kuşluk vakti [Oğuz lehçesinde, DLT; “sabah ile öğle arasındaki vakit, kuşluk vakti” KE; NF; “sabah güneş doğduktan sonraki vakit” KTef; ME; Çağatayca: “günün sabahla öğle arasındaki böümü” ÇKT, Sİ; Kıpçakça: KM, Kİ, EZ, BV, İM, EK] EDPT 672b-673a, DTS 471a.
kutal-	mesut olmak [<i>kutaldı er</i> “adam mesut oldu.” Bunun aslı <i>kut aldıdır</i> , “saadet buldu” denir. DLT] EDPT 601b-602a, DTS 473a.
kutan	ahır, etrafı çevrilmiş koyun yatan yer [KE; Çağatayca: “ağıl” ŞN] DTS 473a.
kutan-	kutlu olmak [<i>kutandı nēy</i> “nesne kutlu oldu, ulu nasipli oldu.” DLT] EDPT 603a.
kutanla-	ayın hâle tutması, halelenmek [Çağatayca: LD]

ķutruş- I	boşaltmaya yardım etmek [<i>ol maņa ķāp ķutruşdı</i> “o, kabı vb. boşaltmama yardım etti.” DLT] EDPT 606a, DTS 474a.
ķutruş- II	neşe ile oynamak [<i>oğlan ķutruşdı</i> “çocuklar neşeyle oynadılar.” DLT] EDPT 606a, DTS 474a.
ķutulđan	kurtulabilen [<i>bu er-ol yağıdan ķutulđan</i> “bu, düşmandan vb. kurtulabilen biridir.” DLT]
ķutur	→ ķutuz
ķuturma	çift başlı [<i>ķuturma bōrk</i> “önde, arkada iki kanadı bulunan başlık” DLT] EDPT 606b, DTS 474b, OTWF I: 317.
ķutuz	kuduz [“yaban sığırı” KB; <i>ķutuz it</i> “kudurmuş köpek” DLT; Çağatayca: MKb, BV, LD, FK, NN; Kıpçakça: <i>ķutur</i> KH, BV, İM, <i>ķutuz</i> EZ] EDPT 608a, DTS 475a, OTWF I: 323-324.
ķuyak	cenkte giyilen elbise, zırh [Çağatayca: ŞHD, ŞTü] DTS 464a.
ķuyar	hayvanlara ve kölelere kızılan bir kelime [<i>bu ķuyar kıtı</i> “bu, ağzından salya saçan birisidir.” DLT] EDPT 679a, DTS 464a.
ķuyaşlık	güneşli [Çağatayca: MKb, Sİ]
ķuyaşsız	güneşsiz [Çağatayca: FK]
ķuyķa	deri; kürk [<i>ol ķōyuđ ķuyķaladı</i> “o, deriyi yüzmeden üzerindeki kılları üttü, yakarak temizledi.” Bu, sepileme öncesinde derinin tüyünü temizlemektir. DLT] EDPT 676b, DTS 464b.
ķuyķala-	derinin tüyünü ütmek, yakarak temizlemek [DLT] EDPT 677a, DTS 464b.
ķuyluş-	dökülmek [<i>tāđdın sūwlar ķamuđ ķuyluşdı</i> “dağdan sular döküldü.” Öbür sıvılar için de böyle denir. DLT] EDPT 677b, DTS 464b.
ķuyma	yağlı ekmek türü [DLT] EDPT 677b, DTS 464b.
ķuymaç	süzgün [KE]
ķuymađ	bir tür ekmek, çörek [Çağatayca: ML]
ķuytu	ķuytu [ME]
ķuytulan-	gizlenmek [ME]
ķuytur-	döktürmek [<i>ol mēniđ eliđke sūw ķuyturdı</i> “o, elime su döktürdü, dökülmesini emretti.” DLT] EDPT 675b, DTS 464b.
ķuyun-	dökünmek [<i>ol ōziņe sūw ķuyundı</i> “o, su dökündü, bedenine kendisi su döktü.” DLT; <i>suw ķuyun-</i> KE; MM; “süzülerek inmek” ME] EDPT 678b, DTS 464b.

kıyurçaķ (?)	kuyruk sokumu [DLT]
kıyuş-	dökmekte yardım etmek [<i>anar sūw kıyuşdı</i> “o, su dökmekte ona yardım etti.” DLT] EDPT 679a, DTS 464b.
kıyut-	ürkütmeķ [<i>ol atıĝ kıyuttı</i> “o, atı ürküttü.” DLT] EDPT 675a, DTS 464b.
kızĝat-	akıtmak, yağdırmak [ME]
kızĝır-	şiddeti arttırarak gelmek [<i>kār kızĝırdı</i> Kıfçāk lehçesinde “saĝanak kar yağışı geldi.” DLT] EDPT 683b, DTS 475b.
kücek	ördek tüyü [Çaĝatayca: NN]
küç	(b. ad.) susam, küncü [Çigil lehçesinde susam yağına <i>kūç yaĝı</i> denir. Yine, kenevir tohumuna da –büyüklüğünden dolayı- <i>ingek kūçi</i> “saĝır susamı” denir. DLT] EDPT 693b, DTS 323a, Hauenschild 1994: 52.
küçel-	güç kullanılmak, zulmedilmek [<i>er tawarını küçeldi</i> “adamın malına (ve başkası) zulmedildi, zorla elinden alındı.” DLT; “zor kullanılmak, bir şey yapmak için zorlanmak” KT] EDPT 697b, DTS 323a.
küçemçi	zalim [KB; DLT; ME] EDPT 698a, DTS 323a.
küçemle-	zulmetmek, zorlamak [ME]
küçemlemek	zulüm, baskı [ME]
küçeş-	güç kullanarak almakta yarışmak [<i>olar êkki tawar küçeşdi</i> “onların ikisi malı zorla almakta birbiriyle yarıştılar ya da birbirlerine yardım ettiler.” DLT] EDPT 700a, DTS 323b.
küçet-	yaĝma ettirmek, yaĝma etmeye kışkırtmak [<i>ol anıy tawarın küçetti</i> “o, onun malına yaĝma ettirdi, yaĝma etmeye kışkırttı.” DLT] EDPT 696a, DTS 323b.
küçey	→ küçkey
küçeyleş-	birbiri için üzölmek [KTef]
küçeylik	kötölük, zarar, bela [KTef; “güçlük” ME]
küçkey	zalim, zorba [KB; <i>küçey</i> NF; <i>küçey</i> KTef; <i>küçey</i> ME] <i>küçey</i> EDPT 697a, DTS 323b, <i>küçey</i> OTWF I: 165.
küçlet-	güçlendirmek [Çaĝatayca: ŞHD]
küçsüzle-	güçsüz bulmak, güçsüz addetmek [KT]
küçsüzlük	güçsüzlük [ME]
küçürgeniş-	güçlük çıkarışmak [ME]

küder-	saklamak, korumak, gözetlemek [KE]
küdez-	gözetlemek, korumak [KE; MM; “gözetmek, korumak, tutmak, muhafaza etmek, saklamak” KT] DTS 324a.
küdezçi	gözetleyen, koruyan, muhafaza eden [KT] DTS 324a.
küdezil-	korunmak [KT] DTS 324a.
küdül-	beklenilmek [KT]
küdüş-	beklemek, beklemek [olar <i>bır bırıg küdüşdi</i> “onlar birbirini bekledi, bekleştiler.” DLT] EDPT 707a, DTS 324b.
küg I	şaka [<i>bu yıl bu küg keldi</i> “bu yıl bu gülmece geldi, bu yılın gülmececi bu oldu.” DLT] EDPT 709b.
küg II	başıboş [<i>küg yılkı</i> “başıboş yayılan hayvanlar” DLT] EDPT 709b.
küg III	koçun ve yaban hayvanlarının kış mevsiminde çiftleşmesi [<i>köy kügi boldi</i> “koyunların vb. çiftleşme vakti geldi.” DLT] EDPT 709b-710a.
küg IV	aynanın yüzünde peyda olan pas; kadınların vb. yüzüne düşen çil [<i>közjüke küg tüşdi</i> “aynaya pas düştü.” DLT] EDPT 710a.
kügle-	şarkı söylemek [<i>er kügledi</i> “adam şarkı söyledi ve bu sırada bazı nağmeler yaptı.” DLT] EDPT 711a
küglen- I	şarkı söylemek [<i>er küglendi</i> “adam şarkı söyledi.” DLT] EDPT 711b, <i>köglen-</i> DTS 312a.
küglen- II	çillenmek [<i>yüzi anıy küglendi</i> “onun yüzü çillendi.” DLT] EDPT 711b, <i>köglen-</i> DTS 312a.
küjek	perçem, züluf [KB; Arğu lehçesinde, DLT; “ışığı, yansıma” KE] EDPT 696b-697a.
küjeklig	perçemli [KE]
kükrek	gürleme [DLT]
kükreş-	gürlemek, kükreşmek [<i>bulutlar kamuğ kükreşdi</i> “bulutlar gürlendi, gök gürlüdedi.”, <i>buğralar kükreşdi</i> “aygır develer kişnedi.” Savaş meydanında yiğitlerin haykırışı da buna benzetilerek <i>alplar kükreşdi</i> denir. DLT; Çağatayca: <i>kükreş-</i> GN, <i>kökreş-</i> BV, NN] <i>kökreş-</i> EDPT 713b, <i>kökreş-</i> DTS 313a.
kükü I	teyze [DLT] <i>kükü</i> EDPT 710a→ <i>küküy</i> EDPT 714a, DTS 325a
kükü II	güvercin sesi [Çağatayca: ŞHD, HE]
kül	şaşkın [Çağatayca: DN]

küldre-	gümbürdemek [<i>tāş kuduğ içre küldredi</i> “kuyuya atılan taş gümbürdedi ve kuyunun derinliğini gösterdi.” DLT; <i>küldüre-</i> “gürlemek” ME] EDPT 717a, DTS 325b.
küldür-	güldürmek [<i>ol meni kültürdi</i> “o, beni güldürdü.” DLT KB; KE; “güldürmek, sevindirmek” NF; KTef; ME; Çağatayca: MKb, BV, LD, FK, ŞHD, SS, ŞTe, NN, GS, NŞ, DN; Kıpçakça: Kİ] <i>kültür-</i> EDPT 717a, DTS 325b.
küldüre-	→ küldre-
külegeç	güleç, güler yüzlü [Çağatayca: MKb]
külf	gürültü [<i>tām külf yıkıldı</i> “duvar, gürültü ile çabucak yıkıldı.” DLT] EDPT 716a, DTS 325b.
külgen*	çok gülen [DLT]
külgü	gülüş, gülme [DLT; “eğlence, şamata” KE; <i>külütgü</i> KTef; Çağatayca: “gülme, gülüş, tebessüm, gülünç” MKb, BabD, LT, BV, FK, LM, ŞHD, HE, KMD, SS, SM, NN, NŞ, Sİ] EDPT 718a, DTS 325b.
külgüçi	gülen kimse [KB; DLT]
külgüsüz	gülmeden [DLT] EDPT 718b, DTS 325b.
küli	(b. ad.) yarılmadan çekirdeği ile birlikte kurutulan kayısı, şeftali vb. [DLT] EDPT 716a, DTS 325b.
külüçe	peksimet [Kıpçakça: İH]
külkeç	kadınların başlarına bağladıkları bez [Kıpçakça: Kİ]
külmiz	(h. ad.) karaca [KB] EDPT 718b, <i>külmüz</i> DTS 325b.
külre-	gürlemek [<i>tāş kuduğda külredi</i> “kuyudaki taşlar güledi.” DLT] EDPT 720a, DTS 325b.
külsirgen*	daima gülümseyen [DLT]
kültgü	sekte, kalbin durması [DLT] EDPT 716b, DTS 325b.
kültür-	→ küldür-
külümse-	→ külümsi-
külümsi-	gülümsemek [<i>külümsi-</i> KE; Çağatayca: <i>külümse-</i> GN, GS, <i>külümsü-</i> LM, NN, GS] OTWF II: 533.
külümsin-	gülüyor gibi yapmak [<i>er külümsindi</i> “adam vb. gülüyor gibi yaptı.” DLT; “gülümsemek” KE] EDPT 719a, DTS 326a, OTWF II: 533.
külümsü-	→ külümsi-
külün-	halsiz düşmek [KB] DTS 326a.

külünç	gülünç, gülme [KB; DLT] EDPT 719a, DTS 326a.
külüt	halk arasında gülünç olan şey [DLT] EDPT 716b, DTS 326a.
külütgü	→ külgü
kümyen-*	(işi) ağırdan almak, üstüne düşmek [DLT]
künçi	susam [Kıpçakça: EZ]
künçilik	günlük [Çağatayca: HD, NM, SS, Sİ]
künçük	→ könçük
kündi	aşağılık, kötü [Oğuz lehçesinde, <i>ol kündi kişi-ol</i> “o, aşağılık biridir.” Bazen bu kelime sözün arkası akla gelmeyince zaman kazanmak için kullanılır (“efendime söyleyim” gibi.) DLT] <i>köndi</i> EDPT 729b, DTS 327a.
kündür	bir çeşit tütsü [Kıpçakça: KH]
kündüzlük, kündüzlük	gündüz vakti kadar [Çağatayca: ÇKT, HPR, NM]
künenç	kıskanç [KE]
küngür	kubbenin tepesi [Çağatayca: LT, LM, NN, FŞ, Sİ]
küngürde-	boğuk ses çıkarmak, homurdanmak, mırıldanmak [Çağatayca: ML]
künren-	söylenmek, homurdanmak, mırıldanmak [Çağatayca: MKb, ML, FK] DTS 328a.
künret-	kendi kendine söylenmek, mırıldanmak [Çağatayca: FK]
küpe	küpe [DLT; ME; Kıpçakça: KM, EZ, CC, Kİ] EDPT 687b, DTS 328a.
kür	yiğit, pek yürekli, kabadayı [KB; <i>kür er</i> “yiğit, gözü kara, pekyürekli, burnu büyük, kibirli adam.” Atasözü= <i>kim kür bolsa küwez bolur</i> “yürekli ve metanetli olan kişi, kibirli olur.” DLT; “cesur, yiğit, gözü pek” <i>kür arslan</i> KE] EDPT 735a-b, DTS 328a-b.
kür kür	devenin çıkardığı ses [Çağatayca: ŞHD]
kürege I	çevre, etraf [Çağatayca: ŞN]
kürege II	bir çeşit boru, ney [Çağatayca: Sİ]
küregenlik	etraflı [Çağatayca: Sİ]
kürek	→ kürgek
küreş	güreş [ME; Kıpçakça: GT, İK]
küreş-	küremekte yarım etmek [KB; <i>ol maña kâr küreşdi</i> “o, bana kar (ve başkası) küremekte yardım etti.” Yarışmak için de böyle denir. DLT;

	Çağatayca: “göstermek” KUŞ, NM; Kıpçakça: KM, Kİ] EDPT 747b-748a, DTS 328b, OTWF II: 563.
küreşçi	güreşçi, pehlivan [Çağatayca: NM; Kıpçakça: GT]
küreşçilik	güreşçilik, pehlivanlık [Çağatayca: NM]
küret- I	kaçırmak; kaçirtmak [KB; <i>ol anıy kulin küretti</i> “o, onun kölesini kaçirttı, kaçmaya kışkırttı.” DLT] EDPT 739b, DTS 328b.
küret- II	küretmek [<i>ol anar kār küretti</i> “o, ona kar vb. küretti, kar küremeye zorladı.” DLT] EDPT 739b, DTS 328b.
kürgek	kürek [KE; Kıpçakça: CC, <i>kürek</i> EZ] EDPT 742a-743b, DTS 328b, OTWF I: 391.
kürin	kürün; içinde kavun, karpuz, salatalık vb. taşınan küfe [DLT] EDPT 746a, DTS 329a.
kürlen-	kaplamak [<i>kōk kürlendi</i> “gökyüzünü susuz bulut kapladı.” DLT] EDPT 745a-b, DTS 329a.
kürs-	canlanmak [<i>yigit kānuḡa kürsdi</i> “genç, kanlanıp canlandı ve hiçbir şeyi umursamaz oldu.” DLT] EDPT 746b, DTS 329a.
kürşek	bir yemek adı [darı özü suda veya sütte kaynatıldıktan sonra üzerine yağ dökülerek yenir. DLT] EDPT 747b.
kürt I	(b. ad.) kayın ağacı [bundan yay, kamçı, değnek gibi şeyler yapılır. DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 738a-b, DTS 329a, “dağlık ve kayalık yerlerde yetişen, siyah üzüm meyveleri olan sağlam kerestelik bir çeşit ağaç” Hauenschild 1994: 53-54.
kürt II	yansıma ses [<i>at arpanı kürt kürt yedi</i> “at arpayı kütür kütür yedi.” Hıyar ve benzerlerini ses çıkartarak, kıtır kıtır yiyen kişi için de böyle denir. DLT] EDPT 738b, DTS 329a.
kürüd	Merih yıldızı [KB; KE] <i>körüd</i> EDPT 738b, DTS 329a.
kürüldeş-	gürültü yapmak [Çağatayca: ŞTe]
küs-	küsmek [<i>ol andın küsdi</i> Oğuz lehçesinde, “o, ona küstü yani yaptığını kınayıp ondan yüz çevirdi.” DLT; Çağatayca: HBD; Kıpçakça: EK, EZ] EDPT 738b-739a, DTS 329b, OTWF I: 263.
küsav	yanmış odun parçası [Çağatayca: BV]
küşeş-	istemek [<i>eren kamuḡ tawar küşeşdi</i> “(bütün) adamlar mal istediler.” Veya mal ile övündüler. DLT] EDPT 752a, DTS 329b.
küset-	arzu ettirmek, heveslendirmek [KT]

küsri (?)	kaburga kemikleri [DLT] EDPT 751b, DTS 329b.
kütçi	çoban [KB] OTWF I: 115.
kütü	dam [DLT] <i>kötü</i> EDPT 701b-702a.
kütür-	güttürmek [<i>ol añar kıy kütürdi</i> “o, ona koyun vb. güttürdü.” DLT; <i>küydür-</i> ME] EDPT 706b, <i>kütür-</i> DTS 330a.
küweç	güveç; küçük [<i>küweç yügün</i> “küçük yular” DLT; “güveç” NF; KT; ME] EDPT 687b-688a, DTS 330a.
küweniş-	iddialaşmak [ME]
küwezlik	gurur, kibir [KB; “şımarıklık.” Şu dörtlükte geçer: <i>êştîp ata anaynıy/ sawlarını kıadırma/ nêy kıut bolup küwezlik/ kılnıp yana kıuturma</i> “anne babanın sözünü duyunca kulak ardı etme; mal bulup bahtın yolunda gidince büyüklenip şımarma ve haddini aşma.” DLT; “gösteriş, çalım satma” KT] EDPT 692b, DTS 330b.
küwenmek	kendisini beğenme, gururlanma [ME]
küwlük	çamurdan yapılan, kurumadan önce ve kuruduktan sonra atılan fındık büyüklüğünde yuvarlaklar [DLT] EDPT 689b, DTS 330b.
küwük	saman [<i>küwük müş</i> “erkek kedi.” <i>küwük</i> Oğuz lehçesinde “saman.” DLT] EDPT 689a, DTS 331a.
küyde	altın ve gümüşün eritilerek süzüldüğü ocak [DLT] EDPT 755a.
küydür-	→ kütür-
küyele-	güve silmek [<i>er kıdiz küyeledi</i> “adam keçenin vb. güvesini silkti, keçeyi güveden arındırdı.” DLT; “güvelenmek” ME] EDPT 755b, DTS 325a.
küymen-	ağırdan almak [<i>er işka küymendi</i> “adam işi ağırdan aldı, üstüne düşmedi.” DLT; Çağatayca: “bahane etmek, sebep ve vesile bulmak” ML, <i>köymen-</i> BV, FK, HBD, NŞ] EDPT 755b-756a.
küyüm	uyuşukluk içinde olmak [<i>ol küyüm küyüm kün keçürdi</i> “o, bütün günü uyuşukluk içinde geçirdi; ne işinde bir mesafe aldı, ne de tamamen boş kaldı.” DLT] EDPT 755b.
küz	büyük padişah [Çağatayca: ŞTü]
küze-	güzü geçirmek [<i>ol yaylağda küzedi</i> “o, güzü yaylada geçirdi, yaylada güzledi.” DLT] EDPT 757b, DTS 331a, OTWF I: 278.
küzeçlig	çömlek sahibi [<i>küzeçlik titig</i> “çömlek yapmak için hazırlanan çamur.”, “çömlek sahibi.” DLT] EDPT 757b-758a.

küzen	(h. ad.) serçe kuşu, tarla sıçanı, köstebek vb. avlamak için kullanılan bir sıçangillerden bir hayvan [DLT; Kıpçakça: “gelincik” KM, “sansar” Kİ, CC] EDPT 761b, <i>küziin</i> DTS 332a.
küzer-	→ küzger-
küzez-	gözetmek, korumak, saklamak [KTef]
küzezçi	bekçi, koruyucu [KTef]
küzezil-	korunmak, saklanmak [KTef]
küzger-	güzleşmek, güze dönmek [<i>ödleg küzgerdi</i> “mevsim güze döndü, güz mevsimi yaklaştı.” DLT/ <i>öd küzerdi</i> “mevsim, vakit güzleşti.” DLT] EDPT 759b, DTS 331b.
küzük	dokuma tezgahı [dokuma tezgahında birbiri üzerine düğümlenen iplikler olup onlarla kumaşın çözgüsü ile atkısı birbirinden ayrılır. Bu ipliklerin adıdır. İpek kumaş vb. dokuyanlar için de kullanılır. DLT] <i>kezük</i> EDPT 759a-b, DTS 332a.
küzük-	güzleşmek [<i>yıl küzükti</i> “mevsim güzleşti.” DLT] EDPT 7599b, DTS 332a.
L	
lağun	ölçek gibi, oyuk bir kap [Bununla süt, ayran vb. içecekler içilir. DLT] EDPT 764a, DTS 332a.
lançurt	(h. ad.) domuzlan böceği [Kıpçakça: EM]
laşa	omuz başı [Kıpçakça: EM]
lav	mühür mumu [DLT] EDPT 763a, DTS 333a.
legün	fiçı [Kıpçakça: EM]
ltu	bir çeşit erişte [Su, kar, buz gibi şeylerle soğutulur. Sonra içerisine baharat konur ve soğukluk olarak yenir. DLT] <i>letu</i> EDPT 763b, <i>letü</i> DTS 333a.
lim	(h. ad.) salyangoz [Kıpçakça: EM]
limken	(b. ad.) sarı erik [DLT] EDPT 764b, DTS 333b, Hauenschild 1994: 62.
liyü	kurduğu zaman kuru balçığa dönüşen çamur [DLT] EDPT 764b, DTS 333a
lohtay	üzerine sarı pullar bulunan kırmızı bir Çin ipeklisi [DLT] EDPT 763b, DTS 334a.

luçnut (?) imece; buğday vb. ayıklamakta birbirine yardım etme [Kençek lehçesinde. Bu, köylüler arasında olur. Biri öbürüne köle veya hayvanını göndererek harman dövmesine yardımcı olur. DLT] EDPT 763b, DTS 334b.

M

mağla- ezan okumak [Kıpçakça: EK]

mamu gerdek gecesi gelinle birlikte gönderilen kadın [DLT] EDPT 766a-b, DTS 335b.

mamuğ → **bamuğ**

mamuğluk pamuklu [Çağatayca: FK]

mamuğ → **bamuğ**

mamuğcı pamukçü [Kıpçakça: İM]

man (h. ad.) dört yaşını geçmiş koyun [*man yaşlığ köy* “dört yaşını geçen koyun.” Koyundan başkası için söylenmez. DLT] EDPT 766b, DTS 335b.

man- bağlanmak, kuşanmak [*er tulum mandı* “adam silah kuşandı.”; *er ötmek sirkeke mandı* “adam ekmeği sirkeye bandı, sirkeyi ekmeğine katık yaptı.” Banılan, katık edilen her şey için kullanılır. DLT; “banmak, katık etmek” NF] *man-* EDPT 767a → *ban-* EDPT 347b-348a.

mançu ustaya verilen ücret [Başka ücretler için kullanılmaz. DLT] EDPT 767a-b, DTS 336a.

mançuğ eyere takılan heybe, torba vb. [DLT] EDPT 767b, DTS 336a, OTWF I: 357.

mançuğlan- heybe takmak [*er tönin mançuğlandı* “adam elbisesini heybeye koydu ve onu eyerin arkasına taktı.” DLT] EDPT 767b, DTS 336a, OTWF I: 359.

mandar (b. ad.) ağaçlara sarılan bir sarmaşık [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 767b, DTS 336a, Hauenschild 1994: 63.

mandarlan- sarmaşıklanmak [*yığaç mandarlandı* “ağaç sarmaşıklandı, ağaca sarmaşık dolaştı.” DLT] EDPT 768b, DTS 336a.

mandırı gelinle damadın geceleyin başların para saçmak için toplanılan yerin adı [Çigil lehçesinde, DLT] *mandırı* EDPT 768b → *mındatu* EDPT 768a-b, DTS 336a.

mandu	bir çeşit Türk sirkesi [DLT] EDPT 767b, DTS 336a.
mandur-	bandırtmak, kuşattırmak [<i>ol maña kılıç mandurdu</i> “o, bana kılıç kuşattırdı, beni kılıç kuşanmaya yönlendirdi.”, <i>ol maña etmekig yāğka mandurdu</i> “o, bana ekmeği yağa bandırttı.” DLT] <i>mandur-</i> EDPT 768a→ <i>bandur-</i> EDPT 350a, DTS 336a.
mañır-	bandırmak üzere olmak [<i>ol etmekig yāğka mañırdı</i> “o, ekmeği vb. yağa bandırmak üzereydi.” DLT] EDPT 769a, DTS 336a-b, <i>mañır-</i> OTWF II: 539.
mañu	lokma [ME]
manıl-	banılmak [<i>etmek sirkeke manıldı</i> “ekmek sirkeye (ve başkası) banıldı.” DLT] EDPT 769b, DTS 336b.
mañım	adım [KB] EDPT 770a, DTS 337a.
mañış	naz ile salınarak yürüme [Çağatayca: LD, LM, ME]
mañıt-	adım attırmak [KB] EDPT 768a, DTS 337a, STEzcan: 53.
mañraş-	haykırmak [DLT] EDPT 770b-771a, DTS 337b, OTWF II: 592.
mañrat-	bağdırtmak [<i>ol anı mañrattı</i> “o, onu bağdırttı.” DLT] EDPT 770b, DTS 337b, OTWF II: 592.
maraz	ücretle çalışan adam, ırgat, amele [Argü ve Yağma lehçelerinde. <i>hıyar maraz</i> da denir. DLT] EDPT 772a, DTS 337b.
mayıl	olgunlaşmış yumuşayan, epriyen yiyecek [<i>mayıl yemiş</i> “şeftali ve büyük kavun gibi olgunlaştıktan sonra yumuşamış ve eprimiş olan her türlü meyve” DLT] EDPT 772b, DTS 335a, OTWF I: 331.
mayıl-	yumuşamak, eprimek [<i>kāğun mayıldı</i> “sulu ve taze olan kavun epridi, bozuldu.” Bu, kavunun uzun süre bekleyerek tazeliğini kaybetmesidir. Başka meyveler için de böyle denir. DLT] EDPT 772b-773a, DTS 335a, OTWF I: 331.
mayış-	mayışmak [<i>er yerke mayıştı</i> “adam serkeşlik ve tembellik ederek yerine yapıştı, yerinden kalkmamakta diretti.” Bu, bir iş buyrulduğunda onu yapmamak için ayak diremektir. DLT] EDPT 773b, DTS 335b.
mayruğ	kusurlu, ayıplı [Çağatayca: BV]
me	koyunların ve kuzuların melemesinin yansıma sesi [DLT] EDPT 765b.
meçi	(h. ad.) erkek kedi [Kıpçakça: KM] <i>maçı</i> EDPT 765b.

meldek	keçe gibi [<i>meldek nēḡ</i> “erkeğin cinsî uzvu gibi uyarılmış her şey” DLT] EDPT 766a, <i>mēldek</i> DTS 340b.
mem müm	kâfiye gereği doldurma sözler [Çağatayca: ŞHD]
meme	harman döverken ortada bulunan öküz [DLT]
memreç	(h. ad.) ayı yavrusu [Kıpçakça: Kİ]
meḡde-	yolmak [<i>ol anıḡ saçın meḡdedi</i> “o, onun saçını yoldu.” DLT] EDPT 768a, <i>mēḡde-</i> DTS 341b, OTWF II: 455.
meḡdeş-	yoluşmak [<i>ēki uraḡut meḡdeşdi</i> “iki kadın birbirinin yüzündeki tüyleri yoldular.” DLT] EDPT 768a, <i>mēḡdeş-</i> DTS 341b, OTWF II: 455.
meḡdet-	yoldurmak [<i>ol anıḡ saçın meḡdetti</i> “o, onun saçını yoldurdu.” DLT] EDPT 768a, <i>mēḡdet-</i> DTS 341b, OTWF II: 455.
meḡger-	sahiplenmek [ME]
meḡizlen-	benzine renk gelmek [<i>kişi meḡizlendi</i> “adamın benzine renk geldi, yüzü güzelleşti.” DLT] EDPT 771b, <i>mēḡizlen-</i> DTS 343a.
meḡlen-	tane toplamak [DLT] EDPT 769b, <i>mēḡlen-</i> DTS 343a, <i>meḡle-</i> OTWF II: 433.
meḡlet-	tane toplatmak [<i>ol kâziḡ meḡletti</i> “o, kaza (ördeğe vb.) tane toplattı.” DLT] EDPT 769b, <i>mēḡlet-</i> DTS 343a.
meḡze-	benzemek [KB; <i>bir nēḡ birke meḡzedi</i> “bir şey öbürüne benzedi.” DLT; KE; MM; NF; KTef; ME; Çağatayca: <i>meḡze-</i> SD, GN, <i>miḡze-</i> LD, TN; Kıpçakça: CC, EZ, Kİ, İM] <i>meḡze-</i> EDPT 771a→ <i>beḡze-</i> EDPT 352b, DTS 343b, OTWF II: 418.
meḡzeg	benzer, eş [KB; KE; KTef; <i>meḡzek</i> KT] EDPT 771a-b, DTS 343b.
meḡzek	→ meḡzeg
meḡzeksiz	eşi ve benzeri olmayan, esma-yı hüsnadan [KT]
meḡzeş	benzer [Çağatayca: ŞTe]
meḡzeş-	benzer olmak [KT; “benzeşmek” ME]
meḡzeşiksiz	farklı [ME]
merdek	(h. ad.) ayı yavrusu [<i>adıḡ merdeki</i> “ayı yavrusu.” Birtakım Türkler domuz yavrusuna da bu adı vererek <i>toḡuz merdeki</i> derler. DLT] EDPT 772a, <i>mērdek</i> DTS 343b, OTWF I: 41, Hauenschield 2003: 164-165.
meşiç	(b. ad.) kara üzüm [DLT] <i>maşiç</i> EDPT 772a, <i>mēşiç</i> DTS 343b.
metin	ağaç tıraş aleti, balta [KE]

mındatu	ipekli sayvan [DLT] EDPT 768a-b.
mınguy	kağıt yapıştırma için kullanılan bir tür hamur [DLT] EDPT 769a.
mıñar	pınar, su gözü [Oğuz lehçesinde, DLT; KTef] <i>mıñar</i> EDPT 7770a→ <i>bıñar</i> EDPT 351b, DTS 345a.
mıyığ	→ bıdığ
mıyıķ	→ bıdığ
mindür-	→ mündür-
mingü	binilecek, binek [KB]
mingüçi	binen, binici [KB]
miniş	binek hayvanı [Çağatayca: GD; Kıpçakça: “biniş, binme” EK, “biniş, binicilik” KH]
miñze-	→ meñze-
möñ-	tekme atmak [<i>at möñdi</i> “at ayaklarını toplayıp tekme attı.” DLT] EDPT 767a.
möşük	(h. ad.) kedi [KE]
muğuzğak	(h. ad.) bal arısına benzeyen bir sinek [Argu lehçesinde, DLT] EDPT 766a, DTS 347a, OTWF I: 84, Hauenschild 2003: 165.
mulcar	haber [Çağatayca: ŞN]
muldur	çiğ, lale [Çağatayca: SS]
muldura-	ağlamak, gözyaşı dökmek [Çağatayca: ŞHD]
munçuķlan-	boncuk ve ziynet eşyası sahibi olmak [<i>kız munçuķlandı</i> “kız boncuk ve ziynet eşyası sahibi oldu.” DLT] <i>monçuķlan-</i> EDPT 767b, DTS 348b.
mundağla-	böyle yapmak [KE]
mundağuk	sanki, böyle, gibi [KT]
mundaru	ipekle süslenmiş güveyi evi, gelin odası [DLT] <i>mındatu</i> EDPT 768a-b.
mundu	av tuzağındaki kazıklar [Çağatayca: LM, SS]
munduz	ahmak, budala [KB; <i>munduz yoriğa at</i> “yorga yürüyüşten başka yürüyüş bilmeyen at.” Atasözü= <i>neçe mundus erse eş edgü, neçe egri erse yöl edgü</i> “yol arkadaşı ahmak da olsa kırdan yalnız başına yolculuk etmekten iyidir. Yol eğri de olsa kırdan nereye gittiğini bilmemekten iyidir.” DLT; KTef; Kıpçakça: CC] EDPT 768a, DTS 349a, OTWF I: 323-324.

munduzlandur-	nimetlendirmek [ME]
muğaldıkmış	muhtaç [ME]
muğalt-	bunaltmak [ME]
muğdaş	sırdaş [Çağatayca: HN]
muğdaş-	dertleşmek [Çağatayca: HN]
muğkar-	bunaltmak, can sıkıkmak [KB; <i>ol anı muğkardı</i> “o, onu sıkıntıya soktu, zorda bıraktı.” DLT] EDPT 769a, DTS 351b.
muğla-	üzülmek, sıkılmak [KE]
muğlan-	üzülmek, kederlenmek [KE; “dert yanmak” ME; Çağatayca: “kederlenmek, kaygılanmak” ML]
muğlaş-	bunalmak, sıkılmak [Çağatayca: FK, HE, KUŞ]
muğraş-	inleşmek [Çağatayca: FK, NN]
muğrat-	feryat ettirtmek, bağırıp çağirtmak [Çağatayca: NN]
muğurğa-	sızlanmak, inlemek [Çağatayca: HBD]
muyançılığ	meyançılık, aracılık, barıştırmak için iki kişinin arasına girme [<i>sen muyançılık kıl</i> “sen bize aracılık et.” DLT] EDPT 773a-b, DTS 347b.
muyanlık	imârethane [KB; “yollarda gelip geçenlerin su içmeleri için yapılan hayrat” DLT] EDPT 773b, DTS 347b.
muyaw-	miyavlamak [DLT] EDPT 772a-b, DTS 347b.
muz-	→ buz
mük	büker gibi [<i>ol mük turdı</i> “o, rûkû eder gibi belini bükerek kalktı.” DLT] EDPT 766a, DTS 352b.
mükim	→ büküm
mükin	→ büküm
mündür-	bindirmek [<i>ol mağa at müdürdi</i> “o, beni ata vb. bindirdi.” DLT; KE; <i>mindür-</i> “bindirmek, çıkarmak, aşırmaq” NF; <i>mindür-</i> KTef; ME; Çağatayca: <i>mindür-</i> “bindirmek, çıkarmak” LT, ŞHD, HE, SS, MMü, NM; Kıpçakça: <i>mindür-</i> EK, KH] <i>mindür-/ müdür-</i> EDPT 768a→ <i>bindür-</i> EDPT 350a, DTS 354a.
münel-	fazla olan yerleri kesmek [<i>tön münelđi</i> “elbisenin yeneri ve fazla olan yerleri kesildi.” DLT] EDPT 769b, DTS 353a, <i>müne-</i> OTWF II: 418.
münle-	çorba içmek [<i>er münledi</i> “adam çorbayı içti.” DLT] EDPT 769b, DTS 353b.

münütlen-	binmek, atlanmak [ME]
müñeş-	binışmek [<i>ol mēniñ birle müñgeşdi</i> “o, benimle birlikte ata vb. bindi.” DLT; <i>müñeş-</i> ME] <i>miñeş-</i> EDPT 771a, DTS 353b.
müñeştür-	binıştirmek [ME]
müñgeş-	→ müñeş-
müñret-	böğürtmek [<i>ol ūđnu müñretti</i> “o, öküzü böğürttü.”, <i>öt eşicni müñretti</i> “ateş tencereyi fokurdattı.”, <i>ol erni urup müñretti</i> “o, adamı dövüp (it gibi) uluttu, öküz böğürtüsü gibi böğürttü, viyaklattı.” DLT] EDPT 770b, DTS 353b-354a.
müñuş	köşe [KE; NF; ME; Kıpçakça: CC] EDPT 771a.
müñüşlü	köşeli [ME]
müñüzgek	çok çalışmaktan elde peyda olan sertleşme, nasır [DLT] EDPT 771b, DTS 354a.
müñüzlen-	boynuzu çıkmak [<i>kozi müñüzlendi</i> “kuzunun vb. boynuzu çıktı.” DLT] EDPT 771b, DTS 354a.
müş	(h. ad.) kedi [Çigil lehçesinde “kedi”, Oğuzlar <i>çetük</i> derler. DLT] EDPT 772a, Hauenschild 2003: 166-167.
müyün	çorba [Kıpçakça: KM]
N	
nāğ	(h. ad.) timsah [<i>nāğ yılan</i> “büyük yılan, ejder.”, <i>nāğ yılı</i> “Türklerin on iki yılından biri (beşincisi)” DLT] EDPT 776, Hauenschild 2003: 167.
namıja	kadının kız kardeşinin kocası, bacanak [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 778a, DTS 354b.
nēñsin-*	mal sayılmak [DLT]
nıjdağ	bileği taşı [DLT] EDPT 775b, DTS 360a.
O	
ocaklı	→ oçaqlıq
oçaqlıq	ocaklı [<i>oçaqlıq yer</i> “ocak yeri”, <i>oçaqlıq titig</i> “ocak yapımında kullanılan çamur vb.”, <i>oçoqluğ ew</i> “ocaklı ev” DLT; Çağatayca: <i>ocaqlı</i> ŞTü] EDPT 24a, DTS 362a.
oçoqlan-	ocak yapılmak [<i>ew oçoqlandı</i> “eve ocak yapıldı.” DLT] <i>oçaqlan-</i> EDPT 24a, DTS 362a.
oçoqluğ	→ oçaqlıq

odğuç	meşale [DLT] EDPT 47a
odğurğan	daima uyandıran [DLT]
odğurğuçı	uyandıran [DLT]
odğurmış	uyandırılan [DLT]
oduğluk	uyanıklık [<i>oduğluk bol-</i> , <i>oduğluk tur-</i> KB; “işlerde uyanıklık” DLT] EDPT 48b, DTS 362b.
odul-	uyanık olmak, uyanmak [KB] EDPT 56b, DTS 362b.
oğ I	kefil [NF; “kefalet, borçlanma” ME]
oğ II	çadırın çatısı [Çağatayca: FK]
oğar	alnı şekilli, ak renginde şekil olan [<i>oğar at</i> “alnı şekilli, alnında ak olan at.” DLT] EDPT 89a.
oğlağuluk	tazelik, yaşlık [ME]
oğlak	oğlak burcu [KB; “oğlak burcu, burc-ı cedi” KE] EDPT 84b-85a, DTS 363a.
oğlaklı	oğlaklı [Çağatayca: ŞTe] <i>oğlak</i> OTWF I: 41.
oğlansığ	huyu çocuk gibi [DLT]
oğlansın-	çocukça davranmak [ME]
oğlı	(b. ad.) yaban havucu [Kāşgar’da ekilip yenen beyaz ve tatlı bir havuç, DLT] <i>uğlı</i> EDPT 84b, Hauenschild 1994: 63-64.
oğlı-	üremek, çoğalmak [Çağatayca: LT, HE]
oğrağ	derenin dönemeci [Çağatayca: NN]
oğrağlan-	bir Türk boyu kılığına girmek [<i>er oğrağlandı</i> “adam Oğrāk kılığına girdi.” DLT] DTS 363b.
oğrılığ	hırsızlık [KB; DLT; AH; <i>oğurlık</i> KE; NF; KTef; KT; Çağatayca: LD, FK; Kıpçakça: İM] EDPT 93b, DTS 364a.
oğruğ I	vadinin dar ve kısık yeri [<i>tūğ oğruğı</i> “dağın sivri ucu” DLT] EDPT 90b, DTS 364a.
oğruğ II	bir şeyin ilk başı [<i>oğruğ süñöki</i> “boğaz başı, omurganın ilk kemiği” DLT] EDPT 90b, DTS 364a.
oğruğ	olma, oluş [<i>oğruğ ap kopurmak</i> “meydana gelme, oluş” KT]
oğrul-	ayrılmak [<i>süñök oğruldu</i> “kemik yarılığ ayrıldı.” Şu dörtlükte geçer: <i>balçık balık yuğrulur/ çığay yawuz yığrulur/ ernekleri oğrulur/ odğuç bile ewrişür</i> “yaz ile kışın karşılaşmasını anlatarak diyor ki: “balçık

	çamur yoğrulur, yoksul miskin büzülür, parmakları ayrılır, az ateşle oğunur.” DLT] EDPT 92a, DTS 364a.
oğruş-	ayırmaya yardım etmek [<i>ol maya süjök oğruştı</i> “o, bana kılıçla vurarak kemiği ek yerinden koparmaya ve ayırmaya yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 92b, DTS 364a.
oğulçuk	ana rahmi [DLT; KTef] EDPT 86a, DTS 364b, OTWF I: 107.
oğulmuş	kerpiç atılırken kapı sövesi için uzatılmış düz direk [DLT] EDPT 87a, DTS 364b.
oğulsuzluğ	çocuksuzluk [Çağatayca: TEH]
oğuntağa	omurga [Kıpçakça: EK]
oğur-	yarmak, ayırmak [<i>er süjök oğurdu</i> “adam, kemiği yardı ve ayırdı.” DLT] EDPT 91a, DTS 364b.
oğurlayu	gizlice [ME]
oğurlık	→ oğrılık
oğuz	yara, irin [oğuz igi “gögüs iltihabı” KTef]
oğuzla-	Oğuz saymak [<i>ol meni oğuzladı</i> “o, beni Oğuz saydı, Oğuz olduğumu söyledi.” DLT] DTS 365b.
oğuzlan-	Oğuzlaşmak [<i>er oğuzlandı</i> “adam Oğuzlaştı, Oğuz kılığına girdi.” DLT] DTS 365b.
oğak	kayısı ve şeftalinin sıkılmasıyla elde edilen meyve suyu [DLT] EDPT 83a.
oğran-	atlar su ve yayım için kişnemek; ağlamak [Çağatayca: ML]
oğsın-	pişman olmak [<i>ol kılmış işına oğsındı</i> “o, yaptığı işe pişman oldu.” DLT] EDPT 95b, DTS 374b, OTWF II: 533.
oğşağ	oyuncak [Kadınlara da <i>oğşağ</i> denir, DLT] EDPT 97b
oğşançığ	oyuncak gibi [DLT] DTS 374b.
oğşasıklı	şüpheli [<i>oğşasıklı bol-</i> , <i>oğşasıklı kııl-</i> ME]
oğşatıl-	benzetilmek, benzer gösterilmek [KT]
oğalt-	boşaltmak, boş yapmak [KT]
oğıgu	kitap [KTef; KT]
oğıl-	okunmak [<i>bitig oğıldı</i> “kitap okundu.” DLT; Çağatayca: <i>oğul-</i> LT, LM, HM, ÇKT, TEH] EDPT 85a, DTS 369b.
oğımaklık	çağrı, davet [KTef]

oķın-	okunmak, okumak [KB; <i>bitig oķındı</i> “kitap okundu.”, <i>ol bitig oķındı</i> “o, gerçekten okumadığı hâlde kendisini kitap okur gibi gösterdi.” DLT; “okunmak, çağrılmak” KT; Kıpçakça: İM] EDPT 87b, DTS 369b, OTWF II: 608.
oķıtđan	okutturan [<i>bu bitig-ol kişini oķıtđan</i> “bu, uzunluğundan dolayı insanı çok okutturan bir kitaptır” DLT]
oķıtsa-	okutmak istemek [<i>ol bitig oķıtsadı</i> “o, kitap (veya mektup) okutmak istedi.” Kişi, birine seslenmek istediğinde de böyle der. DLT] EDPT 82b, DTS 369b.
oķla-	oklamak [AH; “ok atmak” KE; Çağatayca: ŞHD, TEH]
oķlađu	oklava [Kıpçakça: KM]
oķlaş-	ok atışmak [ME]
oķra-	kişnemek [<i>at oķradı</i> “at yem istediğini belli etmek için kişnedi.” DLT] EDPT 92a, DTS 369b, OTWF II: 470.
oķraş-	kişnemek, kişneşmek [<i>yond kamuğ oķraşdı</i> “bütün atlar –yemi ve sahibini görünce pek kişnemeyip içerisinden alarak sehilce ve yavaşça- kişnediler.” Şu dörtlükte geçer: <i>yaşın atıp yaşnadı/ tuman turup tüşnedi/ adđır kısr kışnedi/ öğür alıp oķraşur</i> Baharı anlatarak diyor ki: “şimşek çaktı parladı, duman durup çöktü, aygır kısrak kişnedi, eşleşip okraşırlar.” DLT] EDPT 92b, DTS 369b-370a, OTWF II: 470.
oķşamaķlıķ	benzerlik [Çağatayca: SS]
oķta-	ok atmak [DLT] EDPT 81b, DTS 370a, OTWF II: 456.
oķtam	ok atımlık [<i>bir oķtam yer</i> “bir ok atımlık mesafe” DLT] EDPT 80b, DTS 370a, OTWF I: 297, II: 456..
oķtaş-	ok atışmak [<i>ol anıy birle oķtaştı</i> “o, onunla ok atıştı.” Kur’a için ok atışırlarsa yine böyle denir. DLT] EDPT 82b, DTS 370a, OTWF II: 456.
oķtat-	ok attırmak [<i>bėđ anı oķtattı</i> “bey ona ok attırdı.” DLT] EDPT 81b, DTS 370a, OTWF II: 456.
oķuđ	duâ [ME]
oķuđsa-	davet etmek istemek, çağırarak [KE]
oķuđucu	→ oķuđuçu
oķuđucu	okuyucu, okuyan [<i>oķuđucu</i> ME; Çağatayca: BabD, NM]

oқul-	→ oқıl-
oқumақlıқ	okuma [Çağatayca: SD, ŞN]
oқun-	çağrılmak [KE; “okunmak; edinmek, saymak” ME; “okunmak” Çağatayca: ŞTe, GS] <i>oқın-</i> EDPT 87b, DTS 369b.
oқuş	okuma, okuyuş [Çağatayca: BabD]
oқut	yemeğe ya da beyin yanına çağırma, davet [DLT]
olaba	bir çeşit yemek [Çağatayca: ML]
oldruğ	yer, mekan, mevki [647, 787, 4897 KB] DTS 366b, OTWF I: 197.
oldrum	kötürüm [3238 KB; “kötürüm, yatalak” DLT] EDPT 132a, DTS 366a-b, OTWF I: 294.
olduқ	dümdüz, yalın [KTef] EDPT 130b, DTS 366b.
olin-	usanmak, bıkmak [<i>men bu işta olındım</i> “ben bu işten usandım, bıktım.” DLT] OTWF I: 278.
olma	testi [DLT] EDPT 146b, DTS 366b.]
olmağlıғ	olmaklık [Çağatayca: BV, FK, BabD, SS, Sİ]
olmaқ	olma, oluş [Çağatayca: BV, LM, SS, GS, Sİ, BabD]
oltañla-	(ayakkabıya) taban geçirmek, yamamak [ME]
olturğuz-	oturtmak [KE; NF; Çağatayca: MKb, BabD, BV, ÇKT, ŞN]
olturt-	oturtmak [KE; NF; <i>olturt-/ oturt-</i> ME; Çağatayca: MKb, LD, FK, LM, ŞHD, SS, ŞTe, ŞTü, TEH, Sİ, NM; Kıpçakça: İN, CC, İM, EZ] EDPT 151a, DTS 367a.
olturuş	oturuş [Kıpçakça: EK, İN]
olturuş-	birlikte oturmak [NF; “yerleşmek, oturmak” Çağatayca: BV, FK, GD, ŞN, BabD; Kıpçakça: “hep birlikte oturmak” İM] EDPT 69a.
oluқ I	meyve suyu soğutulan ve hayvan sulanan yalak gibi ağaç kütüğünden oyularak yapılan kap [DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 136b-137a, DTS 366b.
oluқ II	küçük kayık [DLT]
oluқ III	eskimiş, yıpranmış [<i>oluқ tön</i> “eskimiş, yıpranmış elbise.” Eskimiş olan her şeye <i>oluқ</i> denir. DLT] EDPT 137a, DTS 366b.
oluқ IV	olgun, tombul [Oğuz lehçesinde “gürbüz adam” anlamında <i>oluқ er</i> denir. DLT]
olut	yetişkin, erişkin [<i>olut er</i> “yetişkin, en güzel zamanındaki adam” DLT] EDPT 130a, OTWF I: 314.

om	hazımsızlık [“yediği etten dolayı adamın midesi şişti, ağırlaştı” anlamında <i>er om boldı</i> denir. DLT] EDPT 155bi
omaça	kuyruk kemiği [Çağatayca: ŞTe]
omça	ağaç gövdesi [KTef]
onat-	birini sözle kandırmak [Çağatayca: BV]
onursa-	yetinmek [ME]
oñ	kolay [<i>oñ iş</i> “kolay iş.” <i>Oñay</i> kelimesinin kısaltmasıdır. DLT] EDPT 167a, DTS 367b.
oñamuğ	sağ el kullanan [<i>oñamuğ er</i> “sağ el kullanan adam” DLT] EDPT 187a, OTWF I: 101.
oñay	Müşteri yıldızı [KB; KE] EDPT 191b, DTS 367b, STEzcan: 54.
oñaylık	kolaylık [KE; KTef; KT, <i>oñurka suwı</i> “döl suyu”]
oñurka	omurga [KE; NF]
oñuş-	anlaşmak, barışmak [ME]
oñuşmaq	barış, sulh [ME]
op I	harman dövmek için koşulan öküzlerden ortada bulunana verilen isim [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 4a, DTS 368a.
op II	eşeğin ayağı kaydığı zaman söylenen söz [DLT] EDPT 4a, DTS 368b.
op III	bir kimse bir iddiada bulunup iddiasını ispatlayamadığı zaman söylenen söz [DLT] <i>ob</i> EDPT 4a, DTS 368b.
opa	oba [Oğuz lehçesinde, DLT] <i>oba</i> EDPT 5b-6a
opul-	kapamak, gizlemek; uymak [Çağatayca: KUŞ]
opuz	katı yer [“basık ve düz yer”e <i>ōy opuz</i> denir. DLT] EDPT 16b-17a, DTS 368b.
opuzluğ	sarp ve çukur [<i>ōy opuzluğ yer</i> “sarp ve çukur yer” DLT] DTS 368b.
or	kızıla yakın bir renk [<i>ōr at</i> “doru (sarıya çalan kızıl) ile koyul kızıl arasında bulunan at” DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 192b-193a, DTS 370a.
oraqçı	orakçı, ekin biçen [Çağatayca: MKb]
oram	sokak [NF] DTS 370b.
ordo	köstebek ve fare yuvası, yer altında yaşayan hayvanların yuvası [DLT] EDPT 203b, DTS 370b.

ordolan-	yer edinmek, yurt tutmak [<i>bæg bir yerig ordolandı</i> “bey bir yeri şehir edindi, yurt tuttu.” DLT] <i>ordulan-</i> EDPT 213a, <i>ordulan-</i> DTS 370b.
orı	çığlık, feryat [Atasözü= <i>orı kıpsa uğuş aklışur yağı kelse imrem terişür</i> “bir çığlık duyulunca hısım akraba hemen feryat edene yardım etmek için toplanır. Düşman gelince bütün bölükler savaşmak için bir araya gelir.” Bu atasözü, işlerinde birlik olmaları istenen kişilere söylenir. DLT] EDPT 197a.
orlağucı	müezzin [ME]
orlan-	bir şeyin üzerinde bir şey oluşmak [Çağatayca: TEH]
orlaş-	bağrışmak, çağrışmak [<i>bödun kamuğ orlaşdı</i> “bütün halk bağrıştı, çağrıştı, gürültü etti.” DLT] EDPT 230b, DTS 370b.
orman	orman [NF; Çağatayca: ŞTü; Kıpçakça: CC, GT]
ornal-	konulmak [KT]
ornaştır-	yerleştirmek [NF]
orta ilik	uyluk kemiği [Çağatayca: ML]
ortaklaş-	ortaklaşmak [ME]
ortaklık	ortaklık [ME]
ortala-	orta olmak, yarı olmak [ME] DTS 371b.
ortanca	ortanca [KE; Çağatayca: ŞTe, TEH]
ortola-	ortalamak, yarılamak [<i>er yāşın ortoladı</i> “adam ömrünü yarıladı.” DLT] EDPT 213a, <i>ortula-</i> DTS 371b.
oru	şalgam, buğday vb. şeyleri saklamak için kazılan çukur [KB; DLT] EDPT 197b, DTS 371b-372a.
oru-	toplamak [Çağatayca: MMü]
orum	kesim, tutam [<i>bir orum ot</i> “bir kesim ot” DLT] EDPT 231b, DTS 372a, OTWF I: 297.
orunsuz	başarısız [KTef]
orut	kuru [KB; <i>orut ot</i> “bir yıl önceden artan kuru ot” DLT] EDPT 202b, OTWF I: 310.
osallık	gaflet [<i>osallık</i> KT; <i>osanlık</i> ME] EDPT 248a, OTWF I: 332.
osan-	usanmak, bıkmak [<i>usan-</i> 1449, 5693 KB; <i>usan-</i> AH; KE; “gafil olmak, ihtiyatsız olmak” KT; Çağatayca: MKb, ML; Kıpçakça: EZ] EDPT 248b-249a, OTWF I: 330.
osañlık	→ osallık

osanuğ	gafil [<i>osayuğ er</i> “gafil, dalgın adam” DLT; KTef; KT] <i>osanuğ</i> EDPT 249a-b.
osır-	→ osur-
osla-	sineği kovmak, uzaklaştırmak [Kıpçakça: KM]
osnat-	benzetmek, zannetmek [<i>men añar osnattım</i> “ben bir şeyi başka bir şeye benzettim onu, o sandım.” DLT] DTS 372b.
osnar-	haylazlık etmek [<i>er osyardı</i> “adam haylazlık etti, çalışmaya yanaşmadı, boş boş oturdu.” DLT]
osruğ	osuruk, yel [DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 250b.
osruş-	osurmakta yardım etmek [<i>olar êkki osruşdı</i> “onlar ikisi osurmakta yarış ettiler.” DLT] EDPT 252a, DTS 372b.
osur-	osurmak [<i>er osurdu</i> “adam osurdu.” DLT; Kıpçakça: EZ, <i>osır-</i> KM] EDPT 251b, DTS 372b.
osurğan	osuran [<i>bu er-ol osurğan</i> “bu, osurgan bir adamdır.” DLT]
oş oş	öküzü su içmeye isteklendirmek için çıkartılan ses [DLT] EDPT 255a, DTS 372b.
ota-	yanmak, ısınmak [<i>ol otuy otadı</i> “o, odun yakıp, ateşiyle ısındı.” Yağma ve Yemək lehçesinde vardır. <i>Emçi añar ot otadı</i> Oğuz lehçesinde “hekim onu ilaçla tedavi etti.” DLT; “zararlı otları ayıklamak” KTef] EDPT 42b, DTS 373a, OTWF II: 422.
otal-	ot yolmak [<i>tariğ otaldı</i> “ekinin fazla yaprakları kesildi ya da kökünden yolundu.” Yani, zarar vermesin diye yok edilen herhangi bir bitkidir. DLT]
otala-	tedavi ettirmek [AH; “tedavi etmek” ME] DTS 373b.
otalağucı	hekim, veteriner [ME]
otalamağ	tedavi [ME]
otat-	tedavi ettirmek [KB] DTS 373b.
otça	ateş gibi, ateş kadar [Çağatayca: LM]
otğar-	otlatmak [<i>at otğardı</i> “o, at (ve başkasını) otlattı.” DLT; KTef; “(hayvan) otlatmak” KT] EDPT 48a, DTS 373b.
otlan-	ateş gibi yürümek, yapmak, öfkelenmek [<i>at ötlandı</i> “at ateş gibi yürüdü.”, <i>er ötlandı</i> “adam ateş gibi öfkeleni.” DLT] EDPT 58b, DTS 374a.
otralığ	meclis, toplantı [ME]

otran	don, elbise [DLT] EDPT 66a.
otrul-	kesilmek [<i>saç otruldu</i> “saç (ve başkası) kesildi.” DLT] EDPT 69a, DTS 374a.
otruş	oturuş [ME]
otruş-	kesmekte yardım etmek; oturmak [<i>ol maña kesme oturuşdı</i> “o, bana zülûf kesmek yardım etti. Artığı makasla kesilen her şey için de böyle denir. DLT; ME] EDPT 69b, DTS 374a.
otunçılığ	odunculuk [Çağatayca: LT] <i>otunçılı</i> OTWF I: 156.
otunluğ	odunluk [DLT] EDPT 63b, DTS 374a.
otunluğ	alçaklık, küstahlık [KB] <i>utunluğ</i> EDPT 63b, DTS 374a.
otur-	kesip düzeltmek [<i>ol saç oturdu</i> “o, saç kesip düzeltti.” DLT] EDPT 67b, DTS 374a.
oturuş-	sözleşmek, anlaşmak, uyuşmak [KTef] <i>oturuş-</i> EDPT 69b, <i>oturuş-</i> DTS 374a.
oturt-	→ olturt-
ow-	oğuşturmak, ufalamak [KB; “ovmak, ovalamak” KE]
owala-	ovalamak, sürtmek [KE]
owruğ	omurga kemiğinin boyuna yerleştiği yer, omuz başı [DLT] <i>owruğ</i> EDPT 13b→ <i>owruğ</i> EDPT 90b, DTS 374b.
owun-	(ellerini) ovuşturmak [KTef]
oy	yağız [<i>ōy at</i> “yağız at” DLT] EDPT 266a, DTS 365b.
oyğart-	→ oyğat-
oyğat-	uyandırmak, uyartmak [<i>oyğart-</i> NF; <i>oyğart-</i> ME; Çağatayca: BV, FK, LM, GD, HBD, NN, TEH, BabD]
oyla-	düşünmek [Çağatayca: HN]
oylaş-	düşünüp taşınmak [Çağatayca: KUŞ]
oymak	oymak, grup [ME]
oynağı	oylanacak [<i>oynağı yer</i> “oylanacak yer, oyun alanı” DLT] DTS 365b.
oynağıçı	oynayan, eğlenen [KTef]
oynaş	oynaş, kocasından başka biriyle oynayan kadın [DLT; “oynaş” KT; Çağatayca: MKb, BabD; Kıpçakça: CC, EZ] EDPT 274b, DTS 365b, OTWF I: 262.
oynaş-	oynaşmak [ME] OTWF I: 266.

oynaşlık	hafiflik, hafif meşreplik [KE; “oynaşlık” Çağatayca: BV]
oyuğ	gölge, hayal [KB; Kıpçakça: Kİ] EDPT 270a-271b, DTS 365b.
oyunçılığ	→ oyunçılık
oyunçılık	oyunculuk [Çağatayca: <i>oyunçılığ</i> LT, <i>oyunçılık</i> BV]
oyuş-	oymakta yarışmak [<i>olar êkki kâğun oyuşdı</i> “iki kişi kavun oymakta yarıştı.” Bunun için birbirine yardım etmek anlamında da kullanılır. DLT] EDPT 276b, DTS 366a.
ozaklık	önceki gibi olma durumu [MM]
ozal-	öne geçmek, ilerlemek [Çağatayca: LM]
ozan	genellikle hece vezniyle yazılmış manzumeleri kopuz eşliğinde söyleyen halk şairi [Çağatayca: ME]
ozat-	ardından gitmek [ME] <i>ozıt-</i> EDPT 282a.
ozdur-	göndermek; birini öne geçirmek; tercih etmek, seçmek [KE; “başkasından ileri geçmek, geride bırakmak” Çağatayca: ŞHD, ŞN; Kıpçakça: “ileri geçirmek” İM]
ozıtğan	önde giden, önde olan [<i>bu er-ol atın ozıtğan</i> “bu, atıyla hep önde giden bir adamdır.” DLT] <i>ozıt-</i> EDPT 282a.
ozmak	ozanların kopuz eşliğinde okudukları bir şarkı türü [Çağatayca: ME]
ozun	çok konuşma, gevezelik [KB] DTS 375b, STEzcan: 55.
ozunçı	laf taşıyan, geveze, boşboğaz [KB] DTS 375b, STEzcan: 55.
ozur-	tercih etmek, seçmek [KE]
ozuş-	koşmakta yarış etmek [<i>ol mênîñ birle at ozuşdı</i> “o, benimle at koşturmakta yarış etti.” Yardımlaşmak da böyledir. DLT; “yarış etmek, yarışmak” KT; “yarışmak” ME] EDPT 290b, DTS 375b.
Ö	
öçek	kubbe, dam, çatı [Çağatayca: SD, ŞHD; Kıpçakça: “baca” İM]
öçeş	bahis [<i>ol mênîñ birle öçeşdi</i> “o, benimle bir şeyde bahse girdi.” DLT] DTS 376a, OTWF I: 262.
öçeş-	bahse girmek [<i>ol mênîñ birle öçeşdi</i> “o, benimle yarış yaptı, öçeşti.” DLT; “birbiriyle bir işte yarış etmek” ME; “bahse tutuşmak” Çağatayca: FK; Kıpçakça: CC, <i>öçöş-</i> EZ] EDPT 32a, DTS 376a, OTWF II: 564.
öçöş-	→ öçeş-

öçrüş-	öfkesi geçmek, öfkesi yatışmak [<i>ol anı öpkessin mēniñ birle öçrüşdi</i> “o, onun öfkesini benimle birlikte yatıştırdı.” Ateşin alevini söndürmek için de böyle denir. DLT] EDPT 31a, DTS 376b.
öçük-	sönmek, soluğu kesilmek [KB; “sesi kısılmak, soluğu kesilmek” <i>er tñı öçükti</i> “savaşta adamın sesi kısıldı ya da üzerine soğuk su dökülmekten ya da çok dövülmekten soluğu kesildi.” DLT] EDPT 25a, DTS 376b, OTWF II: 647.
öçüktür-	kızdırmak, hiddetlendirmek [AH] EDPT 26a, DTS 376b.
öçürgen	söndüren [DLT]
öçüt	öç, hınç [DLT] EDPT 21a, DTS 376b, OTWF I: 309.
ödek	ödeme, taksit [ME]
ödemek	ödeme, ödeyiş [ME]
ödel-	→ ötel-
ödle	→ ödleg
ödleg	zaman <i>öyle, öylen</i> [ödleg/ öyle <i>ödleg kamuğ kewredi/ erdem arığ sewredi/ yunçığ yawuz tawradı/ erdem bëği çertilür</i> “felek iyice zayıf düştü; övülmeye değer işler azaldı. Menkıbelerin sultanı ölünce zayıf ve ayak takımı olanlar güçlendi.” Şair, “menkıbelerin sultanı” ifadesiyle Afrasiyab’ı kastediyor. DLT; KB; <i>ödle/ öylen</i> KE; <i>ödlek namāzı</i> NF; <i>ödle/ öyle</i> ME; <i>ödle-</i> MM] EDPT 55b-56a, DTS 377b-378a.
ödlek	→ ödleg
ödrüm	her şeyin seçilmiş [KB] <i>üdrüm</i> EDPT 66a, DTS 378a.
ödründü	seçilmiş [KB] <i>üdründü</i> EDPT 70b, DTS 378a.
ög	orta yaşlı bulmuş, büyümüş hayvan [Dört yaşını geçmiş ata da <i>ög at</i> denir. DLT] EDPT 99b, DTS 378b.
ögdeş	ana bir kardeş [DLT] EDPT 103a, DTS 379b, OTWF I: 120.
ögdil-	övülmek, meth edilmek [KB; <i>ögdül-</i> KT] EDPT 104a, DTS 379b.
ögdül	övmeye değer [ME]
ögdül-	→ ögdil-
ögele-	tecrübe sahibi, akıllı kimse unvanını vermek [<i>ol anı ögeledi</i> “o, ona kavmin büyüğü anlamına gelen <i>öge</i> dedi” DLT] EDPT 108a, DTS 379a.
ögelik	müşâvirlik [KB] EDPT 108a, DTS 379a.

öggüçi	övücü, öven [KB]
ögit	buğdaygilleri öğütme [DLT] EDPT 102a, DTS 380a, OTWF I: 309.
ögit-	öğütmek [KB; <i>ol tarığ öğitti</i> “o, buğday (veya başkasını) öğüttürdü.” DLT; KE; Kıpçakça: CC] EDPT 103b, DTS 380a, OTWF II: 527.
ögitçi	un öğüten kimse [DLT]
ögitse-	öğütmek istemek [<i>ol tarığ öğitsedi</i> “o, buğday öğüttürmek istedi, başkasının fiiliyle buğday öğütmek istedi.” DLT] EDPT 105a, OTWF II: 527.
ögnüş-	övünüşmek, birbirini övmek, övmekte yarışmak [ME]
öğrendür-	öğretmek [ME]
ögretil-	öğretilmek [KTef]
ögreyük	âdet, alışkanlık [Afrasiyab Kağan için söylenmiş olan ağıtta feleği anlatan şu dörtlükte geçer: <i>ögreyüki mundağ ok/ munda adın tлдаğ ok/ atsa ajuu uğrap ok/ tãğlar başı kertilür</i> “feleğin öteden beri yapageldiği şey budur işte. Bunun dışındaki ölüme yol açan bütün sebepler birer bahanedir. Felek dağların başını hedefleyerek ok atsa onu da öldürür.” DLT] EDPT 116a, DTS 380b, OTWF II: 610.
ögrük-	toplanmak [ME]
ögrümük	salıncak [Kıpçakça: Kİ]
ögse-	övmek istemek [<i>ol meni ögsedi</i> “o, beni övmek istedi.” DLT] EDPT 117b, DTS 381a.
ögtür-	övdürmek [<i>ol meni ögtürdi</i> “o, beni övdürdü, o bir kimseyi, beni övmesi için kandırdı.” DLT] EDPT 104a, DTS 381b.
ögül-	övlmek [<i>er ögüldi</i> “adam övüldü” DLT; “övlmek, meth edilmek” KTef; ME] EDPT 106b, DTs 381b.
ögülüg	feryat, çığlık [ME]
öğün-	kendisini övmek [<i>ol õzin öğündi</i> “o, kendisini övdü.” Atasözü= <i>öğüngüçi üminde artatur</i> “övünen donunu kirletir.” Şöyle ki: sınıdığı zaman bir şey yapamayan ve önce övünen kimse utanır, donuna pisler. Bu atasözü, övünmeyi terk etmesi tavsiye edilen kimse için söylenir. DLT; KE; Çağatayca: MKb, BV, LD, HM, HE, GN, ÇKT; Kıpçakça: CC] EDPT 110b-111a, DTS 381b, OTWF II: 609.
öğünc	övünç, övünme [KB; <i>bu işka nē öğünc gerek</i> “bu işin övülünecek nesi var?” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 110a, DTS 381b.

ögüندی	övülen [<i>ögüندی kişi</i> “her dilde övülen kimse” DLT] EDPT 111b, DTS 382a.
ögüngüçi	övünen [DLT]
ögürülen-	sürü olmak [<i>yond ögürlendi</i> “at sürüsünün bir aygırı oldu.” Sürü halinde olan öbür hayvanlar için de kullanılır. DLT] EDPT 116a, <i>ügürülen-</i> DTS 623a.
ögürlüg	sürü sahibi [<i>ögürlüg er</i> “koyun vb. sürüsü bulunan adam” DLT] EDPT 115b, DTS 623a.
ögürse-	(kedi) eş istemek [ME]
ögüş-	birbirini övmek [<i>ëki eren ögüşdi</i> “iki kişi birbiriyle övüştü.” DLT; ME] EDPT 119a, DTS 382a.
ögüt	ögüt [KB; <i>alğıl ögüt mëndin oğul erdem tile/ böyda uluğ bilge bolup bilgij üle</i> “Yavrum! Benden ögüt al, edep öğren ki halk içinde büyük olasın ve hikmet ile edebi herkese yayasın” DLT; AH; KE; MM; NF; Çağatayca: BV, SD, ÇKT, NN; Kıpçakça: EZ] EDPT 102a, DTS 382a, OTWF I: 313.
ögütle-	ögütlemek, ögüt vermek [<i>ol oğlın ögütledi</i> “o, oğluna vb. ögüt verdi.” DLT; NF; Kıpçakça: KM, EZ] EDPT 104b, DTS 382a.
ögütleş-	ögütleşmek [ME]
öfkeleş-	birbirine öfkelenmek [ME]
ökçe	ökçe, topuk [KT; Kıpçakça: KM, <i>ökşe</i> EM]
ökçem	taban [Kıpçakça: EK]
öksül- → eksil-	
öksür-	öksürmek [ME; Kıpçakça: EK, KM, KH, KF]
öksürmek	öksürük [Kıpçakça: EK, KM]
öksürük	öksürük [Kıpçakça: EK]
ökşe	→ ökçe
ökteg	güçlü, pehlivan [Çağatayca: MKb, BV, GS, Sİ]
öktem	zâlim, pervasız [KB; Kıpçakça: CC, EZ] EDPT 102b-103a, DTS 382b.
ökündür-	pişman ettirmek [KB] EDPT 111b, DTS 383a.
öküşsin-	çoğumsamak [Kıpçakça: KM]
öküz alması	ayva [Kıpçakça: Kİ]

öküzlen-	öküz sahibi olmak [<i>er öküzlendi</i> “adam öküz sahibi oldu.” DLT] EDPT 120a
öküzlük	öküzlük, öküz için [KE]
ölç-	ölçmek, değerlendirmek [NF; <i>ölçe-</i> KE; Kıpçakça: KM, CC, İM, EZ]
ölçek	ölçek [Çağatayca: NN, NŞ; Kıpçakça: İM, CC, EM, EZ, <i>ölşek</i> EM]
ölçü	ölçü, tartı [KTef; Kıpçakça: Kİ]
ölçüş-	ölç(üş)mek [ME]
öldürül-	→ öldürül-
öldür-	öldürmek [KB; <i>ol oğrını öldürdi</i> “o, hırsızı (ve başkasını) öldürdü.” DLT; <i>öldür-/ öltür-</i> KE; <i>öldür-/ öltür-</i> NF; KTef; KT; ME; Çağatayca: <i>öldür-</i> LD, FK, ŞHD, GN, TSM, <i>öltür-</i> MKb, LT, BV, SD, LD, FK, LM, BabD, HM, GD, ŞHD, HE, GN, KUŞ, HBD, SS, AD, NT, ÇKT, ŞTe, ŞTü, NN, TN, NŞ, FŞ, GS, TEH, DN, HN, Sİ, BHD, LN, ŞN; Kıpçakça: <i>öldür-</i> KM, İN, CC, BM, KF, <i>öltür-</i> EK, Kİ, GT, İM, EZ] EDPT 133b-134a, DTS 383b.
öldürül-	öldürülmek [NF; “öldürülmek, ölmek” KTef; <i>öldrül-/ öldürül-</i> “vefat etmek” KT; ME; Çağatayca: <i>öltürül-</i> ÇKT; Kıpçakça: CC, <i>öltürül-</i> İM]
öldürüş-	savaşmak [KTef; “çarpışıp vuruşmak” KT; “savaşmak” ME]
öles	mahmur bakışlı, baygın bakışlı [<i>öles kōz</i> “sarhoşun gözü gibi süzgülün ve baygın bakışlı göz.” Şu dördlükte geçer: <i>bulnar mēni öles kōz/ kara meñin kıızıl yūz/ andın tamar tūkel tūz/ bulnap yana öl kaçar</i> “baygın göz ve kara benli parlak yüz beni tutsak ediyor. Sanki yanaklarından tatlılık damlıyor. Beni tutsak ettikten sonra da kaçıp gidiyor.” DLT] EDPT 151b, DTS 383b.
ölet	ölüm [Çağatayca: ŞN]
ölgüçi	ölücü, fâni [KB]
ölige	(b. ad.) ökse otu bitkisi [DLT] EDPT 143b, Hauenschild 1994: 64.
öliş-	ıslanmak [<i>ölişdi nēñ</i> “nesne nemlendi, nem o şeyin bütün parçalarını kapladı.” DLT] EDPT 154b, DTS 383b.
ölse-	ölmek istemek [<i>er ölsedi</i> “o adam ölmek istedi.” DLT] EDPT 152a, DTS 384a.

ölşe-	açlıktan ölücek gibi olmak [Çigil lehçesinde, “açlıktan adamın gözünün feri gitti, bayılacak derecede acıktı.” anlamında <i>er açıp ölşedi</i> denir. DLT] EDPT 154b, DTS 384a.
ölşek	→ ölçek
ölşet-	açlıktan ölecek gibi olmak [<i>ol anı ölşetti</i> “o, onu o kadar acıktırdı ki gözlerim buğulandı, hiçbir şeyi seçemez oldum.” DLT] EDPT 154b, DTS 384a.
öltür-	→ öldür-
öltürgülük	öldürülmek zorunda olunan [Çağatayca: GD, SS]
öltürmek	öldürme [Çağatayca: BV, LM, SS, ŞN, BabD]
öltürt-	öldürtmek [Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: EZ]
öltürül-	→ öldürül-
ölügse	ölü, cenaze, ceset [NF; Çağatayca: MKb]
ölügse-	ölmek istemek [<i>er ölügsedi</i> “adam ölmek istedi.” DLT] EDPT 145a, DTS 384a, OTWF II: 527.
ölügsek	ölümlü, fani [KE]
ölügselik	ölüm [NF]
ölüş-	savaşmak [KTef]
ölü-	ıslatmak [Çağatayca: NM]
öndime	ilmek, kolay çözülebilen [ME]
öngü	set, duvar [Çağatayca: ŞTü]
önüt-	bitirmek, büyütme, yetiştirmek [Çağatayca: NN]
öñ-	kasdetmek [KB] DTS 386a, STezcan: 55-56.
öñdi	kanun, âdet [KB] EDPT 176b-177a, DTS 386a.
öñer-	değiştirmek, çevirmek [Çağatayca: NN]
öñeşlüg	açgözlü, tamahkar (?) [KTef]
öñeyük	bir şeye ait özellik, her şey [<i>öñeyük nēñ</i> “bir şeye mahsus olan şey” demektir. Bir kimseye has (yalnızca ona ait) olan her şeye de <i>öñeyük</i> denir. DLT] EDPT 191b.
öñik I	yastıkların ucundaki ipek saçaklar [DLT] EDPT 183b-184a, DTS 387a.
öñik II	kadınların takma olarak keçi kılından yaptıkları zülûf [DLT] EDPT 183b-184a.

öñiklen-	keçi kılından yapma zülûf takmak [<i>urağut öñiklendi</i> “kadın keçi kılından yapma zülûf takındı.” DLT] EDPT 184b, DTS 387a.
öñlen-	renklenmek [<i>üzüm öñlendi</i> “üzüme alaca düştü.” İnsan hastalıktan kurtulup rengi yerine geldiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 186a-b, DTS 387a.
öñürt-	önce işlemek, önceden yapmış olmak [KTef]
öp- I	öpmek [KB; <i>ol meni öpdi</i> “o, beni öptü.” Atasözü= <i>tāşığ ısrumasa öpmiş gerek</i> “taşı ısıramayan öpmelidir.” Bu atasözü, amacına ulaşmak için işlerinde yumuşak olması tavsiye edilen kişi hakkında söylenir. DLT; MM; NF; KTef; ME; Çağatayca: MKb, LT, BV, SD, LD, FK, LM, GD, ŞHD, HE, GN, KUŞ, KMD, BabD, HBD, SS, ŞTe, NN, NŞ, FŞ, GS, TEH, DN, Sİ, NM, MEM, LN, ŞN; Kıpçakça: EK, EM, KM, CC, İM, EZ] EDPT 5a, DTS 387b, OTWF I: 377.
öp- II	yudumlamak [<i>mūn öpdi</i> “çorba yudumladı.” Benzer şeyler için de böyle denir. DLT] EDPT 5a, DTS 387b.
öpmek	öpme, öpücük [ME; “öpme, öpüş” Çağatayca: BV, LM, HE, GS, Sİ]
öpmeklik	öpme [Çağatayca: FK]
öprül-	yudumlanmak [<i>mūn öprüldi</i> “çorba (ve başkası) yudumlandı.” DLT] EDPT 15a, DTS 388a.
öprüş-	yudumlamakta yardım etmek [<i>ol maña mūn öprüşdi</i> “o, bana çorba (ve başkası) yudumlamakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 15a, DTS 388a.
öpse-	öpmek istemek [<i>men anı öpsedim</i> “ben onu öpmek istedim.” DLT] EDPT 15b, DTS 388a.
öptür-	öptürmek [<i>anı öptürdi</i> “o, onu öptürdü.” DLT] EDPT 7b, DTS 388a.
öpüm	yudum [<i>bir öpüm mūn</i> “bir yudum çorba” DLT] EDPT 12a, DTS 388a, OTWF I: 297.
öpür-	yudumlatmak [<i>ol maña sūt öpürdi</i> “o, bana süt (ve başkası) yudumlattı.” DLT] EDPT 14a, DTS 388a.
öpürgen	yudumlatan [<i>bu er-ol sūt öpürgen</i> “bu, başkasına süt yudumlatmaya alışkın bir adamdır.” DLT]
öpürt-	içirtmek [<i>men añar sūw öpürttüm</i> “ben ona su vb. içirttim, su içmeye sevk ettim.” DLT] EDPT 14b.

öpüş	iki kişi arasındaki öpüşme [DLT] EDPT 15b-16a, DTS 388a, OTWF I: 272.
ör	kaftanın koltuk altı, böğürleri örten kısmı [DLT] EDPT 193a, DTS 388a.
örcineş-	müdahale etmek [ME]
örcineşmek	müdahale [ME]
örçele-	inat etmek, ısrar etmek [Kıpçakça: İH]
örçeleş-	inatlaşmak [Kıpçakça: İH]
örçeş-	karşı gelmek, muhalif olmak [KTef]
örçineş-	direnmek, inat etmek, tartışmak [KTef]
örçüg	örülmüş saç [Oğuz lehçesinde, DLT] <i>örçüg</i> EDPT 200b → <i>örgüç</i> EDPT 223b, <i>örgüç</i> DTS 388b.
ören	her şeyin kötüsü [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 233b, DTS 388b.
örge	çadır [Çağatayca: ŞTe]
örgen	kolan kayışı [Oğuz lehçesinde, DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 225b, DTS 388b.
örgüç	kadınların başlarında bulunan baş örgüsü [DLT] EDPT 223b.
örgüçlen-	saç örgüsü yapmak, örgülü saça sahip olmak [<i>ķız örgüçlendi</i> “kızın örgülü saçı oldu, saç örgüsü yaptı.” DLT] EDPT 228b, DTS 388b.
örgür	yükseklik, yayla [Çağatayca: ŞTe]
örk	köstek, ayak bağı [KB; “kuzunun çenesi altından geçirilerek bağlanan yular ve otlaması için ata bağlanan uzunca urgan” DLT; AH] EDPT 221a, DTS 389a.
örkle-	bağlamak [KB; <i>ol atıg örkledi</i> “o, atı köstekledi” DLT; KTef] EDPT 226b-227a, DTS 389a.
örklen-	bağlanmak [KTef]
örkül-	çevrilmek, sarılmak; dönmek [Çağatayca: KUŞ]
örme	örme [<i>örme saç</i> “örme saç” DLT] EDPT 231b, DTS 389b.
örpek	dolaşık saç [NF; Kıpçakça: KÍ, CC] <i>ürpek</i> EDPT 198b-199a.
örper-	(saç için) dağınık, karmakarışık olmak [NF] <i>ürper-</i> EDPT 199b.
örtel-	yakılmak [<i>bük örteldi</i> “bük, sık ağaçlık (ve başkası) yakıldı.” DLT] EDPT 209a, DTS 389b.
örtemek	yakma, yakış [Çağatayca: BV, SS]
örtmeklik	yakma [Çağatayca: FK]

örtengüçi	yanıcı, ateş alan [Çağatayca: LM]
örteş-	birbirlerinin bir şeyini yakmak [<i>bōdun bir êkindiniñ ewlerin örteşdi</i> “halk birbirlerinin evlerini yaktı.” Yardımlaşmak ve yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 211a, DTS 390a.
örtet-	yaktırmak [<i>ol bük örtetti</i> “o, ağaçlığı vb. yaktırdı.” DLT; Çağatayca: HBD] EDPT 208b-209a, DTS 390a.
örtmen	satih, yüzey [DLT; “çardak, saçak, tente” KTef] EDPT 207a, DTS 390a.
örtüglülük	şüphe, karışıklık [ME]
örtüş-	örtmek [<i>olar bu işig örtüşdi</i> “onlar bu işi örttüler.” Bir şeyi örtmek üzere başkasına yardım eden kimse için dahi böyle denir. DLT; “birbirini örtmek” ME] EDPT 211a, DTS 390b.
örüg	→ örük
örüglük	sükûnet, itidal [KB] EDPT 228a
örük	örülmüş olan her şey [<i>örüg</i> KB; <i>örük saç</i> “örülmüş saç” DLT; Kıpçakça: “kıl ve saç gibi şeylerin örülmüşü” EZ] EDPT 223a, DTS 391b.
örül-	örülmek [<i>örgen örüldi</i> “organ (ve başkası) örüldü.” DLT; NF; ME; Çağatayca: BV, GN] EDPT 229b.
örüle-	kesmek [<i>ol kōnuğ örüledi</i> “o, koyunu ayakta kesti.” DLT] EDPT 231a, DTS 391a.
örün-	kalkmak [<i>er siki öründi</i> “adamın siki kalktı.” DLT] EDPT 235b.
örüner-	ağarmak [KTef]
örünlük	ağarmış saçlar, kırlık [KTef]
örüş-	örmekte yardım etmek [<i>ol maña yışig örüşdi</i> “o, bana ip örmekte yardım etti.” Herhangi bir şeyi örmekte yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 240a, DTS 391a.
ösk	istek, özlem [ME]
öske-	istemek, özlemek [ME]
ösne-	benzemek [<i>bir nēñ bir nēñke ösnedi</i> “bir şey öbürüne benzedi.” DLT] EDPT 249a.
ösrüklük	→ esrüklük
ösrüt-	→ esrüt-

östik-	özlemek [<i>ol bu işka östikti</i> “o, bu işi özledi, bu işe istek gösterdi.” DLT] EDPT 243b, DTS 391a.
ösügle-	hile ile açmak [Kençek lehçesinde, <i>ol kiritlik ösügledi</i> “o, kilidi hile ile, anahtarsız açtı.” DLT] EDPT 247a, DTS 391a.
öş	ağaç, dal, boynuz gibi şeylerin özü [<i>müñüz öşi</i> “boynuz özü.” Kuşların ve atların kuyruk sokumuna da <i>öş</i> denir. DLT]
ötel-	ödenmek [KB; “çalışmak” <i>ol bu işta ötelidi</i> “o, bu işte çalıştı, yoruldu.” DLT; <i>ödel-/ ötel-</i> “sona ermek, tamamlanmak” KTef; “eda edilmek, yerine getirilmek” KT; Kıpçakça: İM] EDPT 57a, DTS 392a, OTWF I: 291.
öten-	bitmek, tamamlanmak [KTef; Kıpçakça: CC, İM] <i>öten-</i> EDPT 62a→ <i>ötenç/ ötüñç</i> EDPT 61a.
ötet-	koymak [<i>ol anı ötettti</i> “o, onu sıkıntıya koydu.” DLT]
ötgün	gök gürültüsü [ME]
ötgün-	taklit etmek, öykünmek [<i>ol maña ötgündi</i> “o, beni taklit etti, o bana öykündü.” Atasözü= <i>karğa kâzka ötgünse butı sınır</i> “karga, kazı taklit ederse ayağı kırılır (karga uçuşta ve kuvvette kazı taklit etmek istese ayağı kırılır).” Bu atasözü, bir kimseye, kendi haddini aşmaması için söylenir. DLT; <i>öykün-</i> ME; Çağatayca: <i>ötken-</i> MKb, FK, HE, HBD, NN, GS, Sİ] EDPT 52a-b, DTS 392a, <i>ötkün-</i> OTWF II: 610-611.
ötgünç	taklit [<i>ötgünç bol-</i> KB; “hikaye”, <i>ötgünç ötgündi</i> “hikâye anlattı.” DLT] EDPT 52a, DTS 392a-b, <i>ötkünç</i> OTWF I: 277.
ötgürüş-	göndermek, herhangi bir şeyde yarış ve yardım etmek [DLT] EDPT 54a, <i>ötkürüş-</i> DTS 392b.
ötken-	→ ötgün-
ötkeril-	geçirilmek [Çağatayca: MKb, HM]
ötkermek	geçirme [Çağatayca: BabD]
ötki	bedel, karşılık [Çigil lehçesinde, <i>bu otka ötki bèrdim</i> “bu atın karşılığını, bedelini verdim.” DLT] EDPT 51b, DTS 392b.
ötkün	geçen; etkili; okun demir yeri; delici [Çağatayca: FK, ŞHD, HBD, GS]
ötkünçi	geçici [Çağatayca: LM]
ötlük	öğüt [DLT] EDPT 56a, DTS 393a.

ötmekçi	ekmekçi, fırıncı [KTef; Kıpçakça: EM]
ötmeklig	geçme, geçiş [Çağatayca: LM]
ötnü	ödünç [<i>men yarmağ ötnü bērdim</i> “ben ödünç para verdim.” DLT] EDPT 60b, DTS 393a.
ötnüş-	birlikte gitmek [ME]
ötrük	hilekâr [Oğuz lehçesinde, şu şiirde geçer: <i>ötrük utun oğrılayu yüzke bağar/ elgin tüşüp bērmış aşığ başra kaçar</i> “geriye hileci ve yaramaz adamlar kaldı; öyle ki misafirlerinin yüzüne hırsızlıkla suçlarmış gibi bakarlar, verdikleri yemeği de misafirin başına kakarlar.” DLT; “yalan, hile” Çağatayca: MKb, LD, FK, LM, GD, NN, GS, NM, ŞTe; Kıpçakça: KM, Kİ] EDPT 66a
ötrüm I	müşhil [KB; DLT] EDPT 66a, DTS 393a, OTWF I: 291.
ötrüm II	(b. ad.) bir çeşit ot [<i>sūt ötrüm</i> “sütlegene benzer bir ot.” DLT] EDPT 66a, DTS 393a.
ötrüş-	birbirlerine göndermek [<i>olar bir birke bitig ötrüşdi</i> “onlar birbirlerine mektup gönderdiler.” Herhangi bir şeyde yarış ve yardım için de böyle denir. DLT] EDPT 69b, DTS 393a.
ötse-	çıkılmak istemek [<i>ol ūttin ötsedi</i> “o, delikten dışarı çıkmak istedi.” Herhangi bir şeyin öte yanına geçmek için kullanılır. DLT] EDPT 71b, DTS 393a.
öttür-	öttürmek [<i>ol sıpızğu öttürdi</i> “o, düdük (ve başkası) öttürdü.”, <i>sıpızğu öttürdi</i> “düdük öttürdü.” Senin hareketin yüzünden ses çıkaran her şey için de böyle denir. DLT] EDPT 68a, DTS 393a.
ötüg	ishal [<i>ağar ötüğ tuttu</i> “onu ishal tuttu.” DLT] EDPT 51a, DTS 393a.
ötül-	geçilmek [KB] <i>ütül-</i> EDPT 57a, DTS 393a, STezcan: 56.
ötün	rica, dilek [Çağatayca: ŞTe, ÇİK]
ötünç	ödünç [Oğuz lehçesinde, <i>men ağar yarmağ ötüñç bērdim</i> “ben ona ödünç para verdim.” DLT; “ödünç, borç” KT; ME; Kıpçakça: CC] EDPT 61a, DTS 393b, OTWF I: 281.
ötür- I	hatırlatmak [<i>ol mağa sōz öttürdi</i> “o, bana sözü vb. hatırlattı.” DLT] EDPT 68a, DTS 393b.
ötür- II	→ öttür-
ötür- III	ishal olmak [ME]
ötürgü	matkap [Kıpçakça: EZ]

öwkelendür-	öfkelen­dirmek [ME]
öygen	gem [ME]
öykün-	→ ötgün-
öyle	→ ödleg
öylen	→ ödleg
öyük	tepe gibi yüksekçe yer [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 271b-272a.
özek	belin iç yanında bulunan damar, atardamar [DLT; Kıpçakça: “ilik; ağaç özü” EZ] EDPT 285a, DTS 395a, OTWF I: 41.
özekle-	şah damarını kesmek [<i>ol köyüğ özekledi</i> “o, koyunun şah damarını kesti.” Bu damar üzerine vurulursa yine böyle denir. DLT] EDPT 286a, DTS 395a.
özel-	ızdırıp çekmek [KB; “yorulmak”, <i>er özeldi</i> “adam yoruldu, kurtulamayacağı bir işe düştü.”, <i>iglig özeldi</i> “hastaya can vermesi güç geldi, sanki ölümün şiddetinden canı çıkmıyor.” DLT]
özeñü	(h. ad.) deve (?) [KTef]
özi	iki dağ arasındaki geniş yol [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 281a
özkey	sâdık, vefâlı [2237, 2571, 2767 KB]
özle- I	benimsemek [KB]
özle- II	pişirmek, közlemek [<i>ol ünüğ özledi</i> “o, hamuru közde pişirdi, közledi.” DLT] EDPT 287b, DTS 395a-b.
özük	kadınlara verilen bir lakap [<i>altun özük</i> “saf altın gibi temiz huylu kadın”, <i>ertini özük</i> “bedeni inci gibi temiz olan kadın” DLT] <i>özök</i> EDPT 285a-b, DTS 395a.
özütle-	pinti olmak [<i>ol anı özütledi</i> “o, onun pinti olduğunu söyledi.” DLT] <i>üzütle-</i> EDPT 282b, <i>üzütle-</i> DTS 631b.
özütlük	pintilik [DLT] EDPT 282b, <i>üzütlük</i> DTS 631b.
P	
pamuğ	→ bamuğ
paşak	→ başak
peltek	peltek [Çağatayca: NN, ŞTü]
pis	cüzzam hastalığı [KE]
purtar-	buruşmak, yüzü ekşimek [ME]
purtart-	buruşturmak, yüzünü ekşitmek [ME]
R	

rapçat angarya, ücretsiz yapılan iş [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 780b, DTS 476a.

S

saba I salınarak, gururlanarak [*saba yürü-* 148-8, 192-2 ME]

saba II at derisinden yapılma kırmızı tulumu [Çağatayca: ŞHD]

saban → **sapan**

saç tava, sac [DLT; Kıpçakça: KM, EZ] EDPT 794a-b, DTS 479a.

saçgak malını saçıp savuran, israf eden [*saçgak kişi* “malını saçıp savuran, israf eden kişiye ‘savurgan’ anlamında, DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 796a, DTS 479b, *saçgak kişi* OTWF 393.

saçgır- saçmak üzere olmak [*er sūw saçgırdı* “adam az kaldı suyu saçacaktı.” DLT] *saçgur-* EDPT 796b.

saçığla- saçmak, nisar etmek [249v4 KE]

saçın- saçmak [*er õziñe sūw saçındı* “adam, su saçmayı kendisine iş edindi.” DLT; “patlatmak, çatlakmak” Ktef] EDPT 798a, DTS 479b.

saçındı saçılan [*saçındı nēñ* “atılan, saçılan şey” DLT] EDPT 798a, DTS 479b.

saçış- saçmakta yardım etmek [*ol maña yarma saçışdı* “o, para saçmakta bana yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 798b, DTS 479b.

saçlan- saçlanmak [*er saçlandı* “adam saçlandı, saçını bitti.” DLT] EDPT 797b, DTS 480a.

saçlaş- saçını yakalamak [*ol êkki bile saçlaşdı* “onlar birbirinin saçını yakaladı (birbirinin saçını başını yoldular)” DLT] EDPT 797b, DTS 480a.

saçlın- bir yere çekilmek, uzaklaşmak, ayrılmak [KT]

saçrat- sıçratmak [*ol maña sūw saçrattı* “o, bana istemeden su sıçrattı.” DLT; “yaymak, sıçratmak” 38-8 ME; Kıpçakça: Kİ] EDPT 798a-b, DTS 480a.

saçratğu bir çeşit tuzak [DLT] EDPT 798b, DTS 480a.

saçtaş- saçını yolmak [*olar êkki saçtaşdı* “onlar birbirinin saçını (başını) yoldu.” DLT] EDPT 795b, DTS 480a.

saçtur- saçtırmak [*ol maña yarmağ saçturdı* “o, benim üzerime para sıçradı.” DLT] EDPT 795b, DTS 480a.

saçu	elbisenin ve mendilin saçağı, eteği [DLT] EDPT 795a, DTS 480a.
saçula-	saçak yapmak [<i>ol suwluķ saçuladı</i> “o, mendile vb. saçak yaptı.” DLT] EDPT 797b-798a, DTS 480a.
sağ I	yün atmak için kullanılan çubuklar [DLT] EDPT 803b, DTS 480b.
sağ II	düze ve yüksekçe yer parçası [62v4 KE]
sağak	çene [Kıpçakça: KM]
sağal-	sağlığa kavuşmak, iyileşmek [Çağatayca: MKb, BV, SS, GS]
sağalt-	düzeltilmek [91-8 ME]
sağam	serap [Kıpçakça: KM]
sağdıç	sağdıç, arkadaş [DLT] EDPT 806b, DTS 480b.
sağıl-	sağılmak [<i>sūt sağıldı</i> “süt sağıldı.” DLT; Çağatayca: ŞN] EDPT 809a- b, DTS 480b.
sağım	sağılan, sağımlık [<i>bir sağım sūt</i> “bir sağımlık süt, bir defada sağılan süt” DLT] EDPT 811a, DTS 480b, OTWF 297.
sağın I	sağmal [39r8 KE] EDPT 811b.
sağın II	(h. ad.) yabani geyik [Kıpçakça: KM]
sağın-	sağar görünmek [<i>er kōyin sağındı</i> “adam, koyunu sağar gördü.” DLT] EDPT 812b, DTS 480b.
sağınlıg	sağmal hayvanı olan [<i>sağınlıg er</i> “sağmal hayvanı olan adam” DLT] EDPT 814b, DTS 480b.
sağınmaslıg	sakınmaslık [Çağatayca: BHD]
sağır	içine şarap konan havana benzer bir kap [DLT] EDPT 814b
sağırsın-	sağır gibi davranmak [202-1 ME]
sağış- I	sağmakta yardım etmek, yarışmak [<i>olar êkki sūt sağışdı</i> “onlar ikisi süt sağmakta yarış ettiler.” Yardımlaşmak da böyledir. DLT] EDPT 817a, DTS 481a.
sağış- II	sanmak, zannetmek, saymak [Çağatayca: TEH]
sağışla-	→ sakışla-
sağıt	düşünce [Çağatayca: ŞN]
sağızlıg	sakızı olan [<i>sağızlıg er</i> “sakızı olan adam.”, <i>sağızlıg yer</i> “kumsuz balçıklı (yani çamuru yapışkan) yer” DLT] EDPT 818b, DTS 481a.
sağılıklan-	sağmal koyun sahibi olmak [<i>er sağılıklandı</i> “adam sağmal koyun sahibi oldu.” DLT] EDPT 811a, DTS 481a.
sağımağ	sağma süt [Çağatayca: LM]

sağmal	sağılan hayvan [<i>sağmal sağlık</i> “dişi koyun” KT; Kıpçakça: “sağmak için ayrılan koyun” Kİ]
sağna-	fırçalamak, temizlemek [183-6 ME]
sağnağı	(b. ad.) kuru kabak [DLT] EDPT 814b, DTS 481a.
sağrak	bir şey içmek için kullanılan kap ve kase [Atasözü= <i>sāwin sağrakka tegir</i> “tatlı sözle adam beylerin içtiği kaptan su içer.” Yani ona değer verilir. DLT; “bardak, kadeh” KE; “kap” <i>hurma sağrak</i> 310-13, 311-4, 400-9 NF; “kase, kupa” KTef; “kase, büyük kadeh” KT; “bardak, kadeh” ME; Kıpçakça: Kİ, CC] EDPT 815b, DTS 481a.
sağrı	deri, her şeyin derisi, dış yüzü [<i>yer sağrısı</i> “yeryüzü, yerin yüzeyi”, <i>kişi sağrısı yüz</i> “insanın sağrısı yüzüdür”, çünkü yüz, sıcak ve soğukla karşılaştığı için daha katı, daha sert olur. DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 815a, DTS 481a.
sağrıla-	deriyi sertleştirmek [<i>ol kōnüg sağrıladi</i> “o, deriyi sertleştirdi.” DLT] EDPT 816b, DTS 480a.
sağsız	hasta [Kıpçakça: EK]
sağtur-	sağdırmak [<i>ol kōy sağturdı</i> “o, koyun vb. sağdırdı.” DLT] EDPT 807a, DTS 481a.
sağula-	ölçek ile ölçmek [<i>er buğday sağuladı</i> “adam buğdayın vb. miktarını bir ölçekle ölçtü.” DLT; “ölçmek” <i>sağula-</i> , <i>sawula-</i> 149-1 ME] EDPT 811a, DTS 481b.
sağulaş-	ölçüşmek [124-4 ME]
sağun	(u. ad.) Karluğ boyunun büyüklerine verilen bir ünvan [<i>ata sağun</i> “Türk tabib” DLT] EDPT 811b, DTS 481b.
saht	Oğuzlar eyerde kemer ve kayışın üzerindeki demire işlenen altın ve gümüş [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 806a-b.
sak	uyanık [KB; <i>sak sak</i> “nöbetçinin askerlere söylediği söz.” Kaleleri ve atları düşmandan korumak konusunda hazır olmalarını emredeceği zaman söyler. <i>Sak sak</i> “uyanık olun!” denir. Uyanık ve akıllı olan adama <i>sak er</i> denir. DLT] EDPT 803b, DTS 485b-486a.
sağa-	övmek [89-5 ME]
sağak	çene, çene altı, gerdan [Atasözü= <i>sağak bıçar, sağal oğşar</i> “kendisini yalandan sakalı okşuyormuş gibi gösterir, ama çeneyi keser.” DLT;

- Çağatayca: *saķaĝ* BV, GS; *saķaķ* BV, SD, LD, LM, GD, TN; Kıpçakça: CC] EDPT 807b-808a, DTS 486a, OTWF I: 104.
- saķalduruķ** ibrişimden örölüp külaha takılan bir ip [DLT] EDPT 810b-811a, DTS 486a, OTWF I: 104-105.
- saķalduruķlan-** bařlıĝın ipini baĝlamak [DLT] EDPT 811a, DTS 486a.
- saķalsız** sakalsız [94r1, 2 KE; “sakalsız, sakalı çıkmamış” *saķalsız oĝlan* 351-12 NF; Kıpçakça: KM, EM, EK]
- saķar** atların alnında bulunan beyaz leke [Çağatayca: NN]
- saķçı** nöbetçi, muhafız, koruma [KB; Çağatayca: SD, şTü] EDPT 806a, DTS 486a.
- saķı-** hayal gibi belirlemek, göze görünmek [*ol mēniņ kōzüme saķıdı* “gözümde onun hayali belirledi.”, *sāķıĝ saķıdı* “serap su gibi göründü, göze su gibi geldi.” DLT] EDPT 805b-806a, DTS 468a, OTWF 200.
- saķıĝ** serâp [KB] EDPT 808a, DTS 486a.
- saķınmıř** fikir, görüş [97-5 ME]
- saķınuķ** takvâ sahibi [KB; KTef; KT; “ıffetli, müttakî” ME] EDPT 814a-b, DTS 487a, *saķınok* OTWF 260-261.
- saķırķu** (h. ad.) kene [DLT; Kıpçakça: *saķurĝa* EZ] EDPT 816b, DTS 487a.
- saķıřçı** hesap bilir, hesaptan anlayan [KB] EDPT 817b.
- saķıřla-** saymak, hesaplamak [*taķı ķamuĝ nerseni saķıřladımız* “ve hepsini saydık.” 123,5 KTef; “hesap sormak” KT; Kıpçakça: *saĝıřla-* KM, EM]
- saķıřlıĝ** sayılı, belirli [*kün taķı ay saķıřlıĝ* “gün ve ayın hesabı vardır.” 64,14 KTef]
- saķızlıĝ** yapışkanlı [*saķızlıĝ tōn* “yapışkan şeylerin bulařtıĝı elbise” DLT] EDPT 818b, DTS 487b.
- saķlaĝuçı** bekçi, koruyucu [*sizlerni saķlaĝuçı bar* “sizleri koruyan var.” 126b,12 KTef]
- saķlal-** korunmak [Çağatayca: ÇKT]
- saķlař-** birlikte saklanmak, gizlenmek [*bodun ķamuĝ saķlařdı* “insanlar birbirinden saklandı, gizlendi.” DLT; Kıpçakça: KF] EDPT 810b, DTS 487b.

saklat-	gözetletmek, korutmak, saklatmak [32v17, 94r13, 110r19, 147v8 KE; “saklatmak” Çağatayca: ŞTü; Kıpçakça: “haramdan kaçındırmak” İM]
saklav	hizmet eden [Çağatayca: ŞN]
saklık	her durumda uyanık, gözü açık olmak [KB; DLT] EDPT 809a, DTS 488a.
sakınuçluk	ihtiyat, tedbir [148-3, 185-2 ME]
saksık	kesek, tuğla [331-1, 278-6, 396-15 NF]
sal I	sal [DLT; Çağatayca: BV, LD, LM, GN, KUŞ, ŞN] EDPT 824a, DTS 482a.
sal II	sır, çirişten yapılan yapışkan bir madde [DLT] EDPT 824a, DTS 482a.
salçı	aşçı, mutfakçı [İlk anlamı bu iken sonradan aşçı bıçağı anlamında kullanılarak <i>salçı bıçek</i> denilmiştir. DLT] EDPT 825b, DTS 482b.
saldra-	hışırdamak [Kıpçakça: EZ]
saldurt-	saldırtmak [Çağatayca: ŞTe]
salğa	huysuz [KB 1428; <i>salğa at</i> “huysuz, serkeş at” DLT] EDPT 826a, DTS 482b, <i>salğa at</i> OTWF 377.
salğum	serap, ılgın [<i>yüritgey tağlarını yer üze ta bolğay salğum kebi</i> “yer yüzünde dağlar yürütülecekler ve serap gibi olacak.” 122b,13 KTef]
salıglıg	müjde, müjdeli [Çağatayca: DN]
salıl-	bırakılmak [Çağatayca: MKb]
salımlaş-	tartışmak [<i>anıñ birle salımlaşdı</i> “o, onunla takıştı, tartıştı.” DLT] EDPT 827b, DTS 482b, OTWF 577.
salıncak	salıncak [231-8 ME; Kıpçakça: Kİ]
salındı	atılan, kenara bırakılan [<i>salındı otuy</i> “sellerin kıyıya attığı odun”, <i>salındı nēy</i> “atılan şey”, <i>salındı</i> “erkeğin arkaya doğru salıverdiği saç.” DLT] EDPT 828a, DTS 428b.
salıñula-	sarkmak [<i>üzüm salıñuladı</i> “çardaktan üzüm sarktı.” Yukarıdan aşağıya sarkan her şey için böyle denir. <i>er itıg salıñuladı</i> “adam sapanla köpeğe taş fırlattı.” DLT] EDPT 828a, DTS 482b.
salış-	birbirine sallamak [<i>olar ekki yeñ salışdı</i> “onlar birbirine yenlerini salladılar.” Güreşte iki adamdan birisi öbürünü tutarak sağa sola sallması için de böyle denir. bu kelimenin asıl anlamı “iki kişi

	arasında elbise (ve başkası) silkmektir.” DLT; “açmak, atmak” <i>kol salısur</i> 68v4, <i>yey salı</i> 68v1 KE; “salışmak” Çağatayca: KUŞ, LN, ŞN] EDPT 828a, DTS 482b.
salju	sapan, çakıl taşı atılan sapan [DLT] EDPT 827b, DTS 483a.
sallan-	sallanmak [Çağatayca: FK]
samanlıg	saman sahibi [<i>samanlıg er</i> “samanı olan adam” DLT] EDPT 829b, DTS 483a.
samda	sandal, takunya [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 828b, DTS 483a.
samduy	sıcakla soğuk arasında, ılık [KB 4629; “insanın hoşuna giden sıcaklıktaki her yemek” DLT] EDPT 828b, DTS 483a.
samla-	tedavi etmek [<i>ol anı emledi samladı</i> “o onu tedavi edip iyileştirdi.” (Bu kelime yalnız kullanılmaz, ikileme yoluyla kullanılır) DLT] <i>semle-</i> EDPT 829a, DTS 483a.
samsıt-	incitmek [<i>ol anı samsıttı</i> “o, onu diliyle veya eliyle incitti.” DLT] EDPT 830b, DTS 483a.
samurtuğ	karışık [<i>samurtuğ iş</i> “içinden çıkılmaz karışık iş” DLT] EDPT 830a, DTS 483b.
sançguçı	vuran [<i>yağı sançguçı</i> KB 2316]
sançık	kova [Kıpçakça: EM]
sançık-	yenilmek [<i>yağı sançıktı</i> “düşman yenildi.” Adam yaralayıcı bir darbe aldığında da böyle denir. DLT] EDPT 836a.
sançış	savaş, dövüş [KE; “savaş, vuruşma” 114-5, 190-7 ME; Çağatayca: SD, GN, DN, ŞN; Kıpçakça: KM]
sançışsız	savaşızsız, dövüşsüz [KE]
sandıra-	manasız ve faydasız şeyler söylemek [Çağatayca: ŞHD]
sandruş	çekişme [Atasözü= <i>sapanda sandruş bolsa örtgünde irteş bolmas</i> “çift sürülürken kavga edilirse harman zamanında dövüş olmaz.” Bu, bir iş henüz gerçekleşmeden tedbir alınması gerektiğini anlatır. DLT] <i>sandruş</i> EDPT 836b
sanduvaç	(h. ad.) <i>bülbül</i> [KB 78, 4963, 5972; Şu dörtlükte geçer: <i>sende kaçar sondılaç/ mende tınar qarğılaç/ tathıg öter sanduvaç/ erkek tişi uçraşur</i> Yazın kışla atışmasını anlatarak şöyle diyor: “yaz, kışa der ki: yont kuşu senden kaçar, kırlangıç bende huzur bulur, bülbül türlü

- nağmelerle bende şakır, erkek dişi bende çiftleşir.” DLT; 68v3 KE] EDPT 837a-b, DTS 484b, *sandulaç* Hauenschild 2006: 117-188.
- sağar-** saymak [*ol anı kişiden sağardı* “o, onu insanlardan saydı.” DLT] EDPT 838a, DTS 484b, OTWF 308.
- sanrı-** sayıklamak [*esrük sanrıdı* “sarhoş sayıkladı, anlamsız şeyler söyledi.” DLT] *sanrı-* EDPT 841b→ *sandırı-* EDPT 837a, DTS 484b.
- sanrış-** saçmalamak [*esrükler kamuğ sanrışdı* “sarhoşlar saçmaladı, abuk sabuk şeyler söyledi.” Atasözü= *sapanda sandrış bolsa örtgünde irteş bolmas* “çift sürülürken kavga olursa harman vakti dövüş olmaz.” DLT] *sanrış-* EDPT 841b→ *sandırış-* EDPT 837a, DTS 484b.
- santıra-** şaşmak, hayret etmek [189-2 ME]
- santrat-** şaşırtmak [17-4, 102-5 ME]
- sağ** kuş pisliği [*kuş sağı* “kuş pisliği” DLT; Çağatayca: MKb] EDPT 831b, DTS 485a.
- sağan** ekşi [*sağan nēḡ* “tadı kekremesi, buruk olan şey” DLT] *seḡen* EDPT 840a, DTS 485a.
- sağı-** şaşmak [189-2 ME]
- sağla-** pislemek [*kuş sağladı* “kuş pisledi.” DLT; 187-7 ME] EDPT 839b, DTS 485a.
- sağlat-** pisletmek [*ol kuşnu sağlattı* “o, doğanı vb. pisletti.” DLT] EDPT 840a, DTS 485a.
- sap** kılıç veya bıçak sapı [Atasözü= *oğlan ışı bolmas oğlağ müñzi sap bolmas* “oğlağın boynuzundan iyi bir sap olmadığı gibi çocuğun yaptığı iş de mühimsenecek bir iş olmaz.” DLT; Kıpçakça: Kİ, EZ, GT] EDPT 782b, DTS 485a, OTWF I: 75.
- sapan, saban** saban, bütün aletleriyle birlikte çift takımı; çift sürme [Atasözü= *sapanda sandrış bolsa örtgünde irteş bolmas* “saban (vakti) kavga olursa harman (vakti) dönüş olmaz.” Bu atasözü, sonunda kavga çıkmaması için işini önceden sağlama alması öğütlenen kişi için söylenir. DLT; “saban, çift sürmeye mahsus alet” KE; Kıpçakça: CC, EZ] *saban* EDPT 790a, *saban* DTS 478b.
- sapanla-** sabanla sürmek [*ol yerig sapanladı* “o, yeri sabanla sürdü.” DLT; Kıpçakça: “sabanla sürmek, ekmek” EZ] *sabanla-* EDPT 791a, *sabanla-* DTS 478b, OTWF 445.

sapçak	süt konulan kap [Kıpçakça: İM, “bakır kulplu kova” Kİ]
sapğak	uyuluk kemiklerinin üstü [DLT] EDPT 786b, OTWF 75.
sapı-	sallanmak [<i>at kudruķı sapıdı</i> “atın vb. kuyruğu sallandı.” DLT] EDPT 785a, DTS 485b.
sapılğan	girişken [DLT]
sapın-	saplar gibi görünmek [<i>ēşler yigne sapındı</i> “kadın iğneye iplik saplamayı üzerine aldı.” Hakikatte yapmadığı hâlde, kadın, iğneye iplik geçirir giibi göründü. DLT] EDPT 790b, DTS 485b.
sapınç	vuruşma, savaş [<i>ceng sapınç</i> 57v10 KE]
sapıt-	sallamak [<i>at kudruk sapıttı</i> “at kuyruk salladı.”, <i>it kudruk sapıttı</i> “it kuyruk salladı, kuyruk sallayarak sahibine şirinlik yaptı.” DLT] EDPT 785b-786a, DTS 485b.
sapıtğan	sallayan [<i>bu at-ol kudruk sapıtğan</i> “bu at daima kuyruk sallar.” Köpeğin ekmek istemek için veya sahibini gördüğünde kendisini sevdirmek için kuyruk sallamasına da böyle denir. DLT]
sapka-	içmek [Çağatayca: ŞN]
sapқан	uzun ve ince mızrak, sapan [98v7, 133v2, 7, 9, 11 KE]
saplat-	sap taktırmak [<i>ol kılıç saplattı</i> “o, kılıca sap taktırdı.” Bıçak, hançer vb. şeylere sap taktırmak için de böyle denir. DLT] EDPT 789b, DTS 485b.
saplık	saplık; kılıç kabzası, bıçak sapı vb. olmaya yarayan nesne [Her şeyin sapına <i>saplık</i> denir. DLT] EDPT 788a, DTS 485b.
sapsuz	kulpsuz [KT]
saptur-	tedavi etmek, yamamak [<i>ol maņa kuş қанатın sapturdı</i> “o, bana doğanın vb. kanadını tedavi etmemi emretti.” Bir şey yamandığında da böyle denir. DLT] EDPT 786a, DTS 485b, OTWF II: 670.
sarağuç	kadın yaşmağı [DLT] EDPT 849b, DTS 488a, OTWF I: 358.
sarağuçlan-	yaşmaklanmak [<i>urağut sarağuçlandı</i> “kadın yaşmak büründü.” DLT] EDPT 850a, DTS 488a.
saranla-	pinti saymak [DLT] EDPT 854b, DTS 488a.
saranlık	pintilik, cimrilik [KB; DLT] EDPT 854b, DTS 488a, OTWF I: 127.
saręart-	sarartmak [275-5, 6 NF; <i>saręat-</i> 72-7 ME; Çağatayca: LD]
saręat-	→ saręart-
sarıca	(h. ad.) sırtı sarı, yırtıcı bir av [Çağatayca: ŞTe]

sarıçğa	(h. ad.) çekirge [Buna benzetilerek gevşeyip kendisini koyuvermiş adama <i>sarıçğa er</i> denir. DLT; Kıpçakça: <i>sarıñça</i> KM, <i>sarıñça/ sarıñça</i> İM] EDPT 845b-846a, DTS 488b, OTWF I: 83.
sarığla-	sarı olmak, sarıya boyamak [<i>ol tönün sarıgladı</i> “o, elbisesini vb. sarıya boyadı.” DLT] EDPT 850a, DTS 488b.
sarığlığ	sarılık hastası olan [DLT] EDPT 849b, DTS 488b.
sarığlık	sarılık, bir şeyin sarı renkte olması [DLT; 340-14 NF; Çağatayca: LT, BV, GS, NŞ] EDPT 849b, DTS 488b.
sarımsak	→ sarumsak
sarın-	sarınmak [<i>er suwluğun sarındı</i> “adam, sarığını sarındı.” <i>urağut bürünçük sarındı</i> “kadın baş örtüsünü örtündü.” Bir adam herhangi bir şeyi örtünür ya da sarınırsa yine böyle denir. DLT; <i>sarıngu böz</i> AH 432; ME] EDPT 854a, DTS 488b.
sarıncı	alçı [<i>sarıncı taşı</i> “alçı taşı” DLT]
sarıncğa	→ sarıçğa
sarıncğa	→ sarıçğa
sarıñula-	kaymak [<i>er sarıñuladı</i> “adam buzda vb. kaydı.” DLT] <i>sırñüle-</i> EDPT 854b.
sarık-	damlamak, sızmak [<i>sūw sarıkdı</i> “su sızdı.” Bir kaptan sızan, damlayan her türlü sıvı için böyle denir. <i>Adağın sarıkdı</i> “ayağım hayvana binmekten yorularak uyuştı.” DLT; “sarkmak” 158-6, 179-2 ME] EDPT 847b, DTS 489b.
sarıkiç	(b. ad.) karamuk (ekin tarlalarında biten bir cins acı tohum), yaban hindibasına (acı bir marul) benzer [DLT] EDPT 848b, DTS 489b, Hauenschild 1994: 65-66.
sarıkiçlan-	karamuk bitkisi yetişmek [<i>yer sarıkiçlandı</i> “yerde karamuk bitti.” DLT] EDPT 850b.
sarıkim	soğuk günlerde kar gibi yağın çık [DLT] EDPT 849a, DTS 489b.
sarıkindı	damlayan [<i>sarıkindı sūw</i> “kuyu ve benzerinden damlayan su” DLT] EDPT 849b, DTS 489b.
sarıkiş-	damlamak [<i>buzdın sūw sarıkişdı</i> “buzdan çok su damladı.” DLT] EDPT 849a-b, DTS 489b.
sarıkuğ	sarkık [<i>sarıkuğ bol-</i> 179-2 ME]

- sarķur-** damlatmak [*ol yāġni ķāptin sarķurdi* “o, yaġı kaptan damlattı.” Kişi, bir sıvıyı bir kaptan başka bir kaba boşalttıktan sonra geri kalanı damla damla akıttıġında da bōyle denir. DLT] EDPT 849a, DTS 489b.
- sarla-** sarmak [*ol suwluķ sarladı* “o, başına sarık sardı.”, *ađakıņa yōrġenķü sarladı* “o, ayaġına sargı sardı.” Bir şeyin üzerine sarılan her şey iķin bōyle denir. DLT; “sarmak, dolamak” 57v16 KE] EDPT 852a, DTS 489a.
- sarlan- I** sarılmak [*er suwluķ sarlandı* “adam sarık sarındı.”, *er yōrġenķü sarlandı* “adam yorgana sarıldı, sarındı.”, *yıp yıġaķķa sarlandı* “ip aġaca sarıldı, dolandı.” DLT] EDPT 852a, DTS 489a.
- sarlan- II** hazırlanmak [*er iřķa sarlandı* “adam ķalıřmaya hazırlandı.” DLT] EDPT 852a, DTS 489a.
- sarlaş-** sarmakta yardım etmek, yarışmak [*maņa suwluķ sarlaşdı* “o, bana sarık sarmakta yardım etti.” Herhangi bir şeyi sarmak da bōyledir. Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 852a-b, DTS 489a.
- sarlat-** sardırmak [*ol suwluķ sarlattı* “o, sarık sardırdı.” Sardırılan her şey iķin bōyle denir. DLT] EDPT 852a, DTS 489a.
- sarmaķuķ** bir tūr eriřte [Bunun hamuru, nohut bōyüklüġünde kesilir. Hasta vb. bunu iķer. DLT] EDPT 853b, DTS 489a.
- sarmal- I** dolanmak [*anıy tōnu bařıņa sarmaldı* “onun elbisesi vb. başına dolandı.” DLT] EDPT 853a, DTS 489a.
- sarmal- II** süzülmek [*balıķ sarmaldı* “balık, sudan süzülür gibi ķıkarıldı.”, *tutmaķ sarmaldı* “tutmaķ vb. tencereden süzüldü.” DLT] EDPT 853a, DTS 489a.
- sarman-** sarılmak [154-4 ME]
- sarmaş** bir şeyin öbürüne sarılması [Karışıklık anında halk birbirine girdiġinde de *sarmaş boldı* denir. DLT] EDPT 852b-853a, DTS 489a.
- sarmaş- I** süzülmek [*ol maņa balıķ sarmaşdı/ sermeşdi* “o, bana balık tutmakta yardım etti.” Tencereden tutmaķ süzüldüġünde ve her tūrlü sıvının iķinden, ondan olmayan bir řey ķıkarıldıġında da bōyle denir. DLT] EDPT 853a, DTS 489a.
- sarmaş- II** sarmakta yardım etmek, sarmaşmak [*ol maņa yıřıġ sarmaşdı* “o, bana ipi aġaca dolamak gibi bir şey sarmakta yardım etti.” DLT;

“karışmak, sarmaş dolaş olmak” Çağatayca: ŞHD; Kıpçakça: “birbirine dolaşmak” İH] EDPT 853a, DTS 489b.

sarmat-/ sermet- I çıkmasını emretmek, süzülme [*ol anar balık sarmattu/ sermetti* “o, ona sudan balık çıkarttırdı, çıkarmasını istedi.”, *ol tutmaç sarmattu/ sermetti* “o, tutmacı suyundan ayırttı, ayırmasını istedi.” Suyundan süzülen her şey için böyle denir. DLT] *sermet-* EDPT 853a, DTS 489b.

sarmat- II sardırma [*ol yışığı yığaçka sarmattu* “o, ipi ağaca vb. sardırdı.” DLT] EDPT 853a, DTS 489b.

sarmısak → **sarumsak**

sarumsak (b. ad.) sarımsak [DLT; *sarmusak* 119r5 KE; *sarumsak* 25-11, 421-4, 422-10 NF; Kıpçakça: *sarmusak* CC, *sarumsak* Kİ, EM, BV, KM, KH, EZ, *saramsak* KK, EK] EDPT 853b, DTS 489b, *sarmusak* Hauenschild 1994: 66.

sarna- şakımak, ötmek [*sarnayu başla-* 202r12KE]

sarnıç ağaçtan oyma büyük çanak, süt kabı [DLT; *serniç* “sarnıç, küçük çömlek” 174r14, 15 KE] EDPT 854a, DTS 489b.

sarnış sarınma [184-1 ME]

sarsal (h. ad.) kokarca, samura benzer küçük bir hayvan [DLT] EDPT 854b, DTS 489b.

sarsıĝlı sert, güçlü [*yél katıĝıĝlı sarsıĝlı* “güçlü rüzgar” KTef]

sarsıt- kaba davranmak [*ol anı sarsıttı* “o, ona kaba davrandı ve ağır sözler söyledi.” DLT; “üzmek, incitmek” *sarsıtmaĝıl* 285-9 NF; Kıpçakça: İH] EDPT 855a, DTS 490a.

sart surt gıcırtı sesi [*anıĝ adakı sart surt kıldı* “onun ayağı gıcırdadı.” Bu, ayağon geniş ayakkabı içerisinde çıkardığı sese benzer. DLT] EDPT 846a, DTS 490a.

sartla- tüccar saymak [*ol anı sartladı* “o, onu tüccar saydı.” DLT] EDPT 847a, DTS 490a, +*LA-* OTWF 429-455.

saru- sarmak [*ol suvluĝ sarudı* “o, başına sarık sardı.” Biri öbürü üzerine sarılan, dolanan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 844b-845a, DTS 490a.

saruş-	sarılmakta yardım etmek [<i>ol maña suwluş saruşdı</i> “o, bana sarık sarmakta yardım etti.” Herhangi bir şeyi dürmek de böyledir. Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 855a, <i>saruş-</i> DTS 489a.
sarut-	sardırmak [<i>ol añar suwluş saruttı</i> “o, ona sarık sardırdı, onu sarık sarmaya yönlendirdi.” Sarılması, dürülmesi emredilen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 847a, <i>sarut-</i> DTS 489a.
sasıķ	saksı [Uç ve o çevrede yaşayan Türklerin dilinde, DLT] EDPT 856a, DTS 490a, OTWF I: 43.
saşı	ürkek, birbirini tutmaz [KB 4324, 4562]
sata	mercan [DLT] EDPT 799a-b, DTS 490b.
sataş-	→ satğaş-
satğag	mağdur, düşkün, incitilmiş [KB 911, 919, 924, 6441] EDPT 800a, DTS 490b, OTWF I: 201, STEzcan: 58.
satğal-	çiğnemek, takas yapılmak [<i>er boynı satğaldı</i> “adamin boynuna hamle yapıldı.” Bir borç, karşılığıyla takas yapıldığında da böyle denir. DLT] EDPT 800b, DTS 490b.
satğaş-	sataşmak, hamle yapmak; takas etmek [<i>olar bir êkindi bile satğaşdı</i> “onlar sataştı, birbirinin boynuna hamle yaptı.” Birbirine karşı çıkmak için de kullanılır. <i>Ol maña yolda satğaşdı</i> “o, bana yolda rast geldi, yolda karşılaştık.” <i>Olar alım bêrim bile satğaşdı</i> Oğuz lehçesinde “onlar alacak vereceklerini takas ettiler.” DLT; “buluşmak, kavuşmak, görüşmek, karşılaşmak, rastlamak” NF; “yetmek, birleşmek, kavuşmak” KTef; “görüşmek, rastlamak” ME; Çağatayca: <i>sataş-</i> LD; Kıpçakça: <i>sataş-</i> İH, İM] EDPT 800b, DTS 490b.
satğaşmak	görüşme, ziyaret [ME]
satğaşmaķlık	karşılaşma, buluşma yeri [<i>kıyamât küni bolğay miķatı ya‘ni miķat satğaşmaķlık turur</i> “ölülerin dirildiği gün belirli bir yerde olacak” KTef]
satğaştur-	ulaştırmak [105-6 ME]
satığcılık	ticaret [KT]
satığla-	alışveriş yapmak [<i>ol anıy birle satığladı</i> “o, onunla alışveriş yaptı.” DLT] EDPT 801a, DTS 491a.
satığlaş-	alışveriş yapmak [DLT] EDPT 801a, DTS 491a, OTWF II: 565.

satıgsa-	satmak istemek [<i>er atın satıgsadı</i> “adam atını az kaldı satacağı, satmak istedi.” Şu dörtlükte geçer: <i>ewin barkın satıgsadı/ yuluğ berip bariğsadı/ tirig erse turuğsadı/ anar sākınç küni tuğdı</i> “düşman (hürriyetin bedelini verip) kendisini kurtarabilmek için evini barkını satmak istedi ve sağ kalmayı arzuladı; ne var ki onun için kaygı güneşi doğdu; yani gündüz oldu.” DLT] EDPT 801a-b, DTS 491a, OTWF II: 527.
satın-	satar gibi görünmek [<i>er atın satındı</i> “adam, atını satar göründü.” DLT] EDPT 802a, DTS 491a.
satış-	satmakta yardım etmek [<i>ol maña tawar satışdı</i> “o, bana mal satmakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 803a, DTS 491b.
satışğan	alış veriş [<i>olar êkki tawar satışğan alışğanlar-ol</i> “onlar hep birbiriyle alış veriş yaparlar.” DLT]
satma	çatma, kulübe [Bağ bekçisinin geceleri barınak için ağaç üzerinde yaptığı çardak, DLT] EDPT 801b, DTS 491b.
satsa-	satmak istemek [<i>ol atın satsadı</i> “o, atını vb. satmak istedi.” DLT] EDPT 803a, DTS 491b.
sattur-	sattırmak [<i>ol mēniñ tawariğ satturdı</i> “o, benim malımı vb. sattırdı.” DLT; <i>satdurup</i> 75r1 KE; Kıpçakça: <i>sattır-</i> EK] EDPT 802b, DTS 491b.
satula-	gereksiz konuşmak [<i>ol telim satuladı</i> “o, yararsız bir sürü şey söyledi.” DLT] EDPT 801b, DTS 491b.
satur-	saydırmak [<i>ol anar kōy sāturdı</i> “o, ona koyun vb. saydırdı.” DLT] EDPT 802b, DTS 491b.
sawa-	ses çıkarmak [229-1 ME]
sawaş-	savaşmak [<i>olar êkki sawaşdı</i> “onlar ikisi savaştilar, çarpıştilar.” DLT; KTef; Çağatayca: NN, NŞ; Kıpçakça: KM, EM] EDPT 793a-b, DTS 492a.
sawdıç	küfe; ağaç dallarından örülerek içerisine meyve vb. şeyler konulan şeyin adı; sepet, sele [DLT] EDPT 785b, DTS 492a.
sawdıçlan-	küfe sahibi olmak [<i>er sawdıçlandı</i> “adam küfe sahibi oldu.” DLT] EDPT 786b, DTS 492b.
sawıl-	→ sawul-
sawlan-	söylenmek [KB 909] EDPT 789b.

sawruk-	dökülmek [<i>kōzden yāş sawruktı</i> “gözden yaş döküldü.” Akan derelerde su dalgalanıp dalgalar çalkalandığında da böyle denir. Şu şiirde geçer: <i>kōzüm yaşı sawrukup kuçı akar/ bilnip ajun emgekin tükel uçar</i> “gözyaşım, dünyanın sıkıntılarını öğrendiği için dökülüyor, savruluyor.” DLT] EDPT 792a, DTS 492b, OTWF II: 647.
sawruş-	savurmakta yardım etmek [<i>ol maña tariğ sawruşdı</i> “o, bana buğday vb. savurmakta yardım etti.” Kaptaki çorbayı taşmaması için kepçeyle karıştırmak da böyledir. DLT] EDPT 792a, DTS 492b.
sawsar	(h. ad.) samur [Kıpçakça: KM]
sawul-	çekilmek [KB 6216, <i>sawıl-</i> 4888, 4889; <i>kün sawuldı</i> “güneş çekildi (indi, gitti)”, <i>könlüm añar sawuldı</i> “gönlüm ona aktı.” Herhangi bir şey bulunduğu hâlden ayrılırsa ya da bir yana eğilirse yine böyle denir. DLT; “ayrılmak, savulmak” KE; “savulmak” Çağatayca: DN; Kıpçakça: “yoldan çıkmak” KM] EDPT 788b-789a, DTS 492b, <i>sawıl-</i> OTWF II: 671.
sawula-	→ sağula-
sawurt-	savurtmak [<i>ol añar tariğ sawurttı</i> “o, ona buğday vb. savurttu.” DLT; “savurtmak, saçtırmak” Çağatayca: TEH] EDPT 791b, DTS 492b.
say I	zırh [<i>say yarık</i> “demir göğüslük, zırh” DLT] EDPT 858b, DTS 481b.
say II	çakıl, taşlık yer [“çakıl” 212 KB; “kara taşlık yer” 27r2 KE]
sayğal-	harcanmak, sarf edilmek [Çağatayca: MKb, FK, GS]
sayğır-	kara taşla kaplı olmak, kara taşla kaplanmak [<i>yer sayğırdı</i> “yerin tamamına yakını kara taşla kaplı oldu.” DLT] EDPT 859a-b, DTS 481b, OTWF II: 540.
sayık-	kara taşlı olmak [<i>yer sayıktı</i> “yer karataşlı oldu.” DLT] EDPT 859a, DTS 481b, OTWF II: 496.
saylan-	sayılmak [Çağatayca: FK, HBD, NN, ŞN]
saylaş	seçilmiş, değer verilmiş [Çağatayca: ŞHD]
saypa-	israf etmek [<i>ol tawarın saypadı</i> “o, malını israf etti, saçıp savurdu.” DLT; “harcamak, sarfetmek” Çağatayca: MKb, LT] EDPT 859a, DTS 481b.
saypal-	serpilmek, sürülmek [Çağatayca: NN]

saypat-	israf ettirmek [<i>ol tawarın saypattu</i> “o, malını israf ettirdi, savurmaya itti.” DLT] EDPT 859a, DTS 481b.
sayra-	ötmek, şakımak; saçmalamak [KB 4963; <i>sanduvaç sayradı</i> “bülbul şakıdı.”, <i>er telim sayradı</i> “adam saçmaladı, abuk sabuk konuştu.” Bu madde, iki zır anlam ifade eden kelimelerdendir. DLT; 68v3, 238v10 KE; Çağatayca: LT, FK, GD, ŞHD] EDPT 859b-860a, DTS 481b.
sayrat-	öttürmek [Çağatayca: ŞHD] EDPT 860a, DTS 482a.
sayram	derin olmayan, sığ [<i>sayram sūw</i> “derin olmayan, sığ su” DLT] <i>seyrem</i> EDPT 859b, DTS 481b.
sayramlan-	sığlaşmak, azalmak [DLT] <i>seyremlen-</i> EDPT 860a, DTS 482a.
sayraş-	ötüşmek; saçmalamak [<i>olar telim sayraşdılar</i> “onlar uzun süre anlaşılmaz şeyler konuştular.”, <i>kuşlar sayraşdı</i> “kuşlar ötüştü.” Şu dörtlükte geçer: <i>yaruḳ yılduz tuğarda/ odnu kelip baḳar-men/ satulayu sayraşıp/ tatlıḡ ünin kuş öter</i> “çobanyıldızı doğarken uyanıp ağaçları seyredirim, kuşların tatlı nağmelerle ötüşüne kulak veririm.” DLT] EDPT 860a, DTS 482a.
sayrat-	söz söyletmek [<i>ol aḡar sayrattu sözüḡ</i> “o, ona çok söz söyledi, söylemesini istedi.” DLT] EDPT 860a, DTS 482a.
seçe	(h. ad.) serçe kuşu [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 795a, DTS 494a, <i>çupçuḳ</i> Hauenschild 2006: 83.
seçilmek	uzlet, yalnızlık [140-3 ME]
sedre-	seyrelmek, seyrekleşmek [<i>kişi sedredi</i> “halk seyrelti, kalabalık hafifledi.”, <i>tōn sedredi</i> “elbise seyrelti, yıprandı.” DLT] EDPT 802b, DTS 494a, OTWF I: 242.
sedreş-	seyrelmek, seyrekleşmek [<i>tōn sedreşdi</i> “elbise seyrelti, dokumasının sıklığı azaldı.”, <i>boḡun sedreşdi</i> “halk seyrekleşti, kalabalık kalmadı.” Hafifleyip azalan ve sık iken seyrekleşen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 803b, DTS 494a, OTWF I: 242.
sedret-	seyreltmek, seyrekleştirmek [<i>ol tōnuḡ sedretti</i> “o, elbiseyi seyreltti.”, <i>ol kişini sedretti</i> “o halkı seyreltti, kalabalığı dağıttı.” Herhangi bir şeydeki sıklığı giderdiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 802b, DTS 494a, OTWF I: 242.
segirt-	→ sekrit-
sekentir	Zühal yıldızı [KB 131; <i>sekendiz</i> 66v7, 11 KE]

sekirt-	→ sekrit-
sékirt-	koşturmak, atlamak [“seğirtmek, koşturmak” KB 2381, 2383; <i>ol at sékirtti</i> “o, atı vb. koşturdu.” DLT; “seğirtmek, hareket ettirmek, oynatmak” 47-5 NF; “koşturmak; musallat etmek” KT] EDPT 822b, DTS 494b, OTWF 242.
seklebe	(b. ad.) pazı [Kıpçakça: KM]
sekrış-	sıçraşmak, koşuşturmak [<i>sékrış-</i> DLT; KE; “hoplayıp zıplamak” <i>sekrışü sewnişü</i> 393-1 NF; “sıçraşmak” 121-4, 123-4, 202-2, 203-7 ME] EDPT 822b, DTS 494b.
sékrit-	sıçratmak, atlatmak [<i>ol atın arıktın sékritti</i> “o, atını çaydan vb. sıçrattı.”, <i>ol bitig okır erken sékritti</i> “o, kitap veya Kur’an okurken satır atladı.” DLT; <i>sekrit-</i> 47-5 NF; “seğirtmek, sıçratmak” <i>sekritürler atların</i> “atlarımı seğirtirler.” 141,3 KTef; <i>sekrit-</i> “sıçratmak” 57-2 ME; Çağatayca: <i>segrit-</i> NN, <i>sekrit-</i> LM, <i>sigrit-</i> HBD; GS, NŞ, FŞ; Kıpçakça: “atı sürmek” <i>sekirt-</i> KM, <i>segirt-</i> KH] EDPT 822b, DTS 494b, OTWF 242.
seksen	seksen [<i>seksön</i> DLT; KE; 161/3 MMü; 119-5 NF; KTef; Çağatayca: HE, NN, ŞTe, <i>siksen</i> KUŞ, TEH, SS, NM; Kıpçakça: İM, Kİ, TA, EZ, EK, KM, EM, KF] EDPT 823a, DTS 494b.
sekü	kapı önlerine oturmak için yapılan yer [Kıpçakça: KM]
selinçek	salıncak [Kıpçakça: Kİ]
semizlik	semizlik [DLT; Çağatayca: BV] EDPT 830b, DTS 495a.
semizrek	daha semiz, daha şişman [Çağatayca: MEM]
semriş-	semizleşmek [<i>atlar kamuğ semrişdi</i> “atlar vb. semizleşmeye başladı.” DLT] EDPT 830a, DTS 495a.
sengeç, sengeç	(b. ad.) fındık büyüklüğünde tatlı bir elma türü [sarı ve kırmızı renkleri vardır, DLT] <i>sengeç</i> DLT 839a, DTS 495b, Hauenschild 1994: 66-67.
senit	bir tür tahta [Kıpçakça: KM]
senle-	sen diye seslenmek [“sen demek” KB 4311; <i>ol anı senledi</i> “o, küçüklere seslenildiği gibi, ona sen diye hitap etti.” DLT] EDPT 839b-840a, DTS 495b.

senlet-	sen diye seslenmeye sevk etmek [<i>ol anı senletti</i> “o, birini, üçüncü bir kişiye, küçüklere seslenişte ‘sen’ hitabıyla seslenmeye sevk etti.” DLT] EDPT 840a, DTS 495b.
seşek	bardak, testi [Oğuz lehçesinde, DLT; “ağaçtan oyulmuş su kabı” 159-14 NF] EDPT 838a-b, DTS 495b.
seşregü	burun akıntısı [<i>seşregü at</i> “burnundan irin gibi sümük akan at.” Burnundan durmadan sümük akan çocuğa da böyle denerek kızılır. DLT] EDPT 841b, DTS 495b-496a, OTWF I: 162.
sep	gelinin malı olan çeyiz [DLT] EDPT 783a, DTS 496a.
sepe-	atmak [<i>sepediler</i> 246r13 KE]
sepgil	yüzdeki çil lekesi, çığıt [DLT]
sepil-	saçılmak, serpilmek [Çağatayca: <i>sepil-</i> TEH, <i>sipil-</i> SS]
septür-	çeyizi göndermek [<i>ol anı kızın septürdi</i> “o, onun kızının hazırlanarak güveyinin evine gönderilmesini emretti.” DLT] EDPT 786a, OTWF II: 670.
sepük	sünepe [<i>silkim sepük</i> KB 4599]
serben	sarık [Kıpçakça: KM]
seren	yassı tahta; deri [Çağatayca: TSM]
sergek	sarhoş vb. bir sebeple sağa sola sallanma, yalpalama [<i>esrük sergekledi</i> “sarhoş yalpalayarak yürüdü.” DLT; “uykusuzluk” Çağatayca: <i>sergek</i> NN, NŞ, <i>sirgek</i> BV] EDPT 850b, DTS 496a.
serim I	ibrik, testi gibi kaplardan içilecek olan şeyin süzülmesi için bu kapların ağzına gerilen ipek vb. kumaş parçası [DLT] EDPT 852b.
serim II	sabır [<i>serimlig</i> 1310, 1317, <i>serimsiz</i> 3568 KB]
serk	saksı ve saksı kırıkları [DLT] EDPT 850a, DTS 497a.
serker	haydut, yol kesen, rehzen [Karluk lehçesinde, DLT] EDPT 850b, DTS 497a.
serniç	→ sarnıç
serniçlik	sarnıçlık [174r17 KE]
serü	evlerde üzerine eşya konulan raf, terek [DLT] <i>saru</i> EDPT 844b, DTS 497a.
serük	deriden yapılmış sergi [Kıpçakça: KM]
sesgen-	uykuda korkmak, sıçrayıp kalkmak [Çağatayca: <i>sesgen-</i> GN, <i>sesken-</i> LM, HE, <i>sirken-</i> MKb, LT, BV, HBD, SS, NN, GS, NŞ, TEH]

sesken-	→ sesgen-
sêş	ödeme, tazmin [<i>men añar sêş bêrdim</i> “ben ona tazmin bedelini ödedim.” DLT] EDPT 856b.
seşilgen	çözülen [<i>bu tügün-ol seşilgen</i> “bu, hep çözülen bir düğümdür.” DLT]
seşin-	çözülme; dövmeye hazırlanmak [<i>er kılın urğalı seşindi</i> “adam, kölesini dövmeye hazırlandı, dövmek diledi.” At, bağından çözülmek üzere olursa yine böyle denir. DLT] <i>seşin</i> EDPT 858a→ <i>sesin</i> EDPT 856b, DTS 497a.
seşiş-	sayılmak [<i>seşiş!</i> KB 4206]
seşlin-	çözülüp serbest kalmak, çözülmek [<i>at seşlindi</i> “at vb. bağından çözülüp serbest kaldı.” DLT] EDPT 858a, DTS 497a.
sêştur-	takas yapmak, ödeşmek [<i>ol alım bêrim birle sêşturdi</i> “o, alacağını vereceği ile takas yaptı, ödeşti, böylece birbirindeki alacaklarından vazgeçtiler.” DLT] EDPT 857b, DTS 497a.
seştür-	çözdürmek [<i>ol tügün seştürdi</i> “o, düğüm vb. çözdürdü.” DLT] EDPT 857b, DTS 497a.
seşü-	çözülecek gibi olmak, gevşemek [DLT] EDPT 857b, DTS 497a.
seşük	çözülmüş [bağından çözülmüş olan her şeye <i>seşük</i> denir. <i>Seşük at</i> “salıverilmiş at.” DLT] EDPT 857b, DTS 497a.
sewit	Zühre yıldızı [21v16, 66v7 KE]
sewre-	bitirmek, bitmek [<i>ış sewredi</i> “iş bitti.” Çalışan adam yaptığı işi bitirdiğinde de böyle denir. <i>Sökel igdin sewredi</i> “hastanın hastalığı geçti, iyileşti.” DLT] <i>savra-</i> EDPT 791b, DTS 498a.
sewret-	bitirmek [<i>ol evin sewretti</i> “o, onun evindeki kumaş ve eşyayı boşalttı.”, <i>ol ışın sewretti</i> “o, işini bitirdi ve tamamladı.” DLT] <i>savrat-</i> EDPT 791b-792a, DTS 498a.
sewtür-	sevdirme [<i>ol teşri seni maşa sewtürdi</i> “Allah seni bana sevdir, gönlüme sevgini koydu.” DLT] EDPT 786a, <i>sewtür-</i> DTS 498b→ <i>sevdür-</i> DTS 497b.
sewüglüg	sevgili, dost, hoşça giden, iyi, istenen, sevilen [NF] EDPT 788a.
sewüglük	sevgi [NF; ME]
sewünçi	muştuluk, müjde getirene verilen bahşış [<i>sewünçi bêr-</i> 20-6 NF; “müjde” KT]

sewit	Zühre yıldızı [KB 135]
seyrek	seyrek, aralıklı [23-6 NF; ME]
seyrel-	seyrelmek [160-2 ME]
sézik-	sezmek [<i>bu ışığ anar séziktim</i> “bu işi ondan sezdim.” DLT] EDPT 862b, DTS 499a, OTWF 647.
sézil-	düşünmek, zannetmek [<i>takı anlar sézinürler neteg kim sézildiğiz</i> “onlar da sizing düşündüğünüz gibi düşünüyorlar.” KTef]
sézindür-	şüphelendirmek [KT]
sézingü	şüpheli [ME]
sıç-	sıçmak [<i>er sıçdı</i> “adam vb. sıçtı.” DLT; Çağatayca: FK; Kıpçakça: EK, KM] EDPT 795a.
sıçgak	sık sık daralan, büyük abdesti gelen kişi [DLT; Kıpçakça: “sık sık sıçan kimse” EZ] EDPT 796a, OTWF I: 394.
sıçıt-	büyük abdest bozdukmak [<i>ol anı sıçıttı</i> “o, ona büyük abdest bozdurdu.” DLT] EDPT 795b.
sıçra-	sıçramak, kurtulmak [155-2, 167-4, 176-6 ME; Kıpçakça: KH, İM] <i>saçra-</i> EDPT 798a.
sıçrat-	ulaştırmak, yaymak [38-8 ME]
sıçtur-	sıçtırmak [<i>ol anı sıçtırdı</i> “o, onu sıçtırdı.” DLT] EDPT 795b.
sıdığ I	kaftanın her iki yandan omza kadar iki eteğinden her biri [<i>sıdığ yapıp olturdu</i> “kaftanın iki yanını toplayarak oturdu.” DLT] EDPT 799b-800a.
sıdığ II	diş etleri arasındaki açıklık [Sır saklamak için öğüt verilen kimseye <i>bu sözni sıdığdın sızıtma</i> “bu sözü dişlerinin arasından sızdırma yani ortalık yere dökme” DLT] EDPT 799b-800a.
sıdır-	sıyır-
sıdırgak	çatal tırnaklı olan sığır vb. hayvanların tırnakları [DLT] EDPT 803a.
sıdırğan	sıyırın [<i>bu er-ol sıdırım sıdırğan</i> “bu adam sepilenmemiş deriyi alıp tüyünü sıyırın biridir.” Önüne gelen şeyin kabuğunu soymayı alışkanlık edinmiş kişi için de kullanılır. DLT]
sıdırıl-	sıyırılmak [<i>balık eligdin sıdırıldı</i> “balık elden sıyırıldı.” Kaygan olan bir şey elden sıyırılığ kaydığında da böyle denir. <i>Yöl sıdırıldı</i> “yola her açıdan bakıldı.” <i>Er tãmdın sıdırıldı</i> “adam vb. duvardan kayıp indi.” DLT] EDPT 802b-803a.

sıdım	sırım, ip [Oğuz lehçesinde. <i>Sıdım işliğ er</i> “başladığı işi bitiren, başkasına bırakmayan adam.” DLT] EDPT 802a-b, DTS 502b.
sıdırış-	küremekte yardım etmek [<i>ol anar kār sıdırışdı</i> “o, ona kar vb. küremekte yardım etti.” DLT] EDPT 803a, DTS 502a.
sıduğ	kırık [<i>sıduğ yaruğ</i> 118v18 KE]
sığan	kıvırcık olmayan [<i>sığan saç</i> “kıvırcık olmayan saç” DLT] EDPT 811b, DTS 502b.
sığınçu	sığınak [<i>bulmağaylar oğ anda adın sığınçu</i> “ondan başka sığınacak bir yer olmayacak.” KTef; “sığınak, sığınacak yer” KT] OTWF I: 289.
sığınmak	sığınma [Çağatayca: LM]
sıgır-	→ sıkır-
sıgır	(h. ad.) sıgır, inek [<i>sūw sıgırı</i> “manda, camış” DLT; KE; NF; ME; Çağatayca: <i>sıgır</i> ÇKT, ŞTü, <i>sıyır</i> HD; Kıpçakça: EK, KM, EM, BV] EDPT 841b, DTS 502b.
sıgırçı	çoban, sıgır besleyen [KE]
sıgırçılık	sıgırıcılık, çobanlık [132r19 KE]
sıgırçık, sıgırçuğ	(h. ad.) sıgırıcık kuşu [<i>sıgırçuğ</i> KB 4198; DLT; Kıpçakça: <i>sıgırçuğ</i> KM, <i>sıgırçık/ sıgırçuğ</i> EM, EZ] EDPT 816a-b, DTS 502b, <i>çuğurçuğ</i> Hauenschild 2006: 83.
sıgırla-	sıgır saymak, sıgır diye seslenmek [<i>ol anı sıgırladı</i> “o, onu sıgır saydı, ona ‘sıgır!’ dedi.” DLT] EDPT 816b, DTS 502b.
sıgırlığ	sıgır sahibi [<i>sıgırlığ er</i> “sıgır sahibi adam” DLT] EDPT 816b.
sığışdur-, sığıştur-	sığıştırmak [Çağatayca: DN]
sıgınış-	sıgınışmak [122-6 ME]
sıgra	iki dağ arasındaki geçit [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 815a-b, DTS 503a.
sıgrağ	iki parmağın arası [Kıpçakça: Kİ]
sıgırık-	sığma [Çağatayca: ML]
sıgruş-	yer açmak, yer vermek [<i>olar bir birig sıgruşdı</i> “onlar birbirine yer açtı, yer verdi.” DLT] EDPT 816a, DTS 503a.
sıgtat-	ağlatmak [KB 6126; <i>ol anı sıhtattı</i> “o, onu ağlattı.”, <i>sıgdadı</i> biçiminde de söylenir. DLT] EDPT 807a, DTS 503a.
sıgtur-	sıgdırmak [<i>ol bir nēyni birke sıgturdı</i> “o, bir şeyi öbür şeyin içine koyup sıgdırdı.” DLT; Çağatayca: HD] EDPT 807a, DTS 503a.

sığuştur-	sığıştırmak [Çağatayca: GD]
sığza	gömlerĝin yakası [Kıpçakça: Kİ]
sığza-	sıkıştırmak, birleştirmek, kayış koymak [<i>ol tış sığzadı</i> “o, dişini iple dişlerini araladı, kurcaladı.”, <i>ol etük yisin sığzadı</i> “o, ayakkabının dikişleri arasında kayış çekti.” İki şeyin arasına sıkıştırılarak konan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 818a, DTS 503b.
sığzaĝ	ayakkabıda vb. iki deri arasına konup dikilen kayış, iki şeyi birleştiren kenet [<i>tış sığzaĝı</i> “dişlerin arasındaki açıklık” DLT] EDPT 818a, DTS 503b.
sığzal-	sokulmak, sıĝdırılmak, sıkıştırılmak [<i>bir nēĝ birke sıĝzaldı</i> “bir şey öbürüne zorla sokuldu, sıĝdırıldı, bel veya balta sapına çivi çakılarak sıkıştırılması ve kayış dilinin kayış arasına sokulması gibi” DLT] EDPT 818a, DTS 503b.
sıkınuķ	sıva, çamur [71-6, 164-3 ME]
sıkış-	ovuşturmak [120-6 ME]
sıkır-	ıslık çalmak, ıslık çalar gibi ses çıkarmak [<i>kuş sıkırdı</i> “kuş ıslık çalar gibi ses çıkardı.”, <i>kişi sıkırdı</i> “adam ıslık çaldı.” DLT; “ıslık çalmak” KT] EDPT 815b, DTS 505a, OTWF II: 467.
sıkırķan	(h. ad.) bir tür köstebek [DLT] EDPT 816b, DTS 505a.
sıkış-	sıkmakta yardım etmek, yarışmak [<i>ol maĝa üzüm sıkışdı</i> “o, bana üzüm sıkmakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. <i>Kişi sıkışdı</i> “halk yer daralacak kadar sıkıştı.” DLT] EDPT 817a, DTS 505a.
sıkıt-	sıkmak, bastırarak ezmek [Çağatayca: TEH]
sıkılış-	sıkışmak, kalabalık olmak; üzüm sıkılmak [<i>bodun barça sıkılışdı</i> “insanlar vb. kalabalık oldu ve buldukları yere zor sıĝar oldular.” Üzüm sıkıldıĝı zaman da böyle denir. DLT] EDPT 810b, DTS 505a.
sıkıman	sonbaharda üzüm sıkma zamanı [DLT] EDPT 811b, DTS 505a.
sıkırış-	ötüşmek, ıslık gibi ses çıkarmak [<i>ular barça sıkırışdı</i> “erkek keklikler öttüler.” Yılan vb. öttüğünde de böyle denir. DLT] EDPT 816a, DTS 505a.
sılan-	kendi kendine sıvamak, süslenmek [Çağatayca: ML]
sım	bir yemek türü [<i>sım sımraķ</i> Çigil lehçesinde; kelle, pişirildikten sonra ufak ufak doĝranarak güvece konur, baharat karıştırılır, üzerine ekşi

yoğurt dökülür, olması için bir müddet bekletilir ve sonra yenir. DLT] EDPT 828a, *sımsımrağ* DTS 503b.

- sınağlıg** tecrübeli [85-2 ME]
- sınağlıgıg** tecrübelilik [85-3 ME]
- sınal-** sınanmak [*ış sınıldı* “iş sınandı.” DLT; “denenmek, tecrübe edilmek” Çağatayca: TEH] EDPT 839b, DTS 504a.
- sınamadıg** tecrübesiz [86-7 ME]
- sınamağ** imtihan [142-7 ME]
- sınamağlıg** sınak, deneme [KTef]
- sınan-** sınanmak [2042 KB; “sınanmak, eziyet edilmek” KT]
- sınat-** sınatmak, sınamasını emretmek [*ol meni bu ışta sınıttı* “o, beni bu işte tecrübe ettirdi, sınıttı, birine beni sınamasını emretti.” DLT] EDPT 836b, DTS 504a.
- sınçgan** (b. ad.) bir çeşit meyve [*sınçgan kıttı* “muğaylan meyvesi” DLT] *sançgan* EDPT 836a, DTS 504a, *sınçgan kıttı* “mugaylan diken” Hauenschild 1994: 68-69.
- sınçu** çörekle yufka arası kalınlıkta bir çeşit ekmek [DLT] *sınçü* EDPT 835b.
- sındı → sındu**
- sındu, sındo** sındı, makas [Oğuz lehçesinde, DLT; *sındu* KE; *sındu* NF; Kıpçakça: EK, KM, EM, *sındı* EZ] *sındu* EDPT 836b, DTS 504a.
- sındurmağ** kesme [Çağatayca: BV]
- sınığ-** yenilmek, mağlup olmak [13-4, 159-5 ME]
- sınmağlıg** helak olmalık [Çağatayca: ÇKT]
- sınısıg-** çekinmek [30-7, 232-6 ME]
- sınarlar-** kötü davranmak, hor görmek [*ol anı sınırladı* “o, onu yalnız ve arkasız bulunca horladı ve kötü davrandı.” DLT; “muhtaç etmek” 144-1 ME] EDPT 841b-842a, DTS 504a.
- sınarlanmağ** zaruret, çaresizlik [144-1 ME]
- sınarsuğ** atın terkisi, iki kişi bindiğinde arkadakinin oturduğu yer [DLT] EDPT 841b, DTS 504b.
- sınılar-, sınıle-** hırıldamak; çınlamak; soğumak [*ıt sınıladı/ sınıledi* “soğukta vb. köpek hırıldadı.”, *sūw sınıladı* “su çok soğudu, donma noktasına

	geldi.”, <i>kulakım sıyladı</i> “kulağım çınladı.” DLT] <i>siñile-</i> EDPT 840a, DTS 504b.
sıpağur	hayvanın içinde yem yediği torba [DLT] EDPT 787a, DTS 504b.
sıpkar-	→ sūwğar-
sıpқarmaқ	süzerek içme [Çağatayca: BV]
sıput	(b. ad.) kişniş [Kāşğar lehçesinde, DLT] <i>sibüt</i> EDPT 785b.
sırdaқ	ilikli kemik [Kıpçakça: EZ]
sırğa	küpe [Kıpçakça: EM, İK]
sırı- I	pislemek [<i>it sırdı</i> “köpek pisledi” DLT] EDPT 845a, DTS 505b.
sırı- II	sık dikişle dikmek [<i>ol kidiz sırdı</i> “o, keçeyi –Türkmenlerin göçebe çadırlarına astıkları örtü ve duvar perdeleri gibi- sık dikişle dikti.” DLT] EDPT 845a, DTS 505b.
sırıқ-	kaçmak, kavuşmak [Çağatayca: FK]
sırış-	dikmeye yardım etmek, sık dikişle dikmek [<i>қız anasına kidiz sırdı</i> “kız anasına keçe dikmekte yardım etti, (Türkmen çadırlarının örtüsünü teğelti yapmak gibi, keçeyi sık dikti.” DLT] EDPT 855a, DTS 505b.
sırt-	sık dikişle dikmek, sırtmak [<i>ol қızқа kidiz sırttı</i> “o, kıza keçeyi sırttı, sıkıca diktirdi.” Bu, (yorgan, minder vb.) şeylerin köpülenmesi yerindedir. DLT] EDPT 847a, DTS 505b.
sırla-	sırlamak, nakış yapmak için sırlamak [<i>ayaқçı ayaқ sırladı</i> “çanakçı kabı sırladı, çanakçı, üzerine nakış yapmak için kaba sır vurdu.” DLT] EDPT 852a, DTS 505b.
sırlan-	sırlanmak [<i>ayaқ sırlandı</i> “kap üzeri süslenmek için sırlandı.” DLT] EDPT 852a, DTS 505b.
sırlat-	sırlatmak, sır sürülmesini emretmek [<i>ol ayaқ sırlattı</i> “o, Türk çanağını sırlattı, sır sürülmesini emretti.” DLT] EDPT 852a, DTS 505b.
sırlıғ	sırlı, nakışlı [DLT] EDPT 851a, DTS 505b.
sırmaқ	eşek palanındaki teğelti [DLT] <i>sarmaқ</i> EDPT 852b, DTS 505b.
sırt I	kalin kıl [DLT] EDPT 846a-b, DTS 505b.
sırt II	bayır ve yokuş gibi yerler ve küçük dereler [Oğuz lehçesinde, DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 846a-b, DTS 505b.

sırtıĝ	sözün etkisi [<i>men bu sözden sırtıĝ buldum</i> “ben bu sözün etkisini buldum.” DLT] EDPT 846b, DTS 505b.
sırtla-	kıla dolanmak [<i>yıpnı sırtladı</i> “o, ipi kuyruk kılına doladı.” Oĝuz lehçesinde kişi, küçük bir dereden yukarı doğru çıktıĝında da böyle denir (<i>sırt II</i>). DLT] EDPT 847a, DTS 505b.
sıstur-	serbest bırakmak [Çaĝatayca: ŞN]
sışıl-	şişmek [<i>bıřıĝ tarıĝ şışıldı</i> “pişmiş tane şişti, (su ile kaynatılmış buĝday, kaba sıĝmayacak kadar şişti.)” herhangi bir şey bulunduĝu yere sıĝmayacak kadar şişer, sıkışırsa yine böyle denir. DLT] EDPT 858a, DTS 506a.
sıtalış-	(ařaĝıya) atılmak, bırakılmak [KTef]
sıtaş-	atılmak, bırakılmak [KTef]
sıtĝa-	sıvamak [<i>ol kôln sıtĝadı</i> “o, kolunu sıvadı.” DLT] EDPT 800b, DTS 506a.
sıtĝal-	sıvanmak [<i>yêĝ sıtĝaldı</i> “elbisenin yenleri sıvandı.” DLT] EDPT 800b, DTS 506a.
sıtĝan-	sıvanmak [<i>er sıtĝandı</i> “adam sıvandı.” Elbisesini sıvadıĝında da böyle denir. DLT] EDPT 800b, DTS 506a.
sıtĝaş-	sıvamak, sıvamak için yardım etmek- yarış etmek [<i>er kamuĝ bilek sıtĝaşdı</i> “adamlar bileklerini sıvadılar.” DLT] EDPT 800b-801a, DTS 506a.
sıtur-	kırdırmak [<i>ol otuĝ sıturdı</i> “o, odun vb. kırdırdı.” DLT] EDPT 802b, DTS 506a.
sıyır	→ sıĝır
sıyır-	sıyırmak [Çaĝatayca: ŞTe] <i>sıdır-</i> EDPT 802b
sıypa-	okşamak, sıvazlamak [Çaĝatayca: ŞTe]
sıyırık-	boşanmak [<i>sıyırıkıp bar-</i> 161-4 ME]
sıyırıl-	sıyırılmak [Çaĝatayca: NŞ, NM]
sızanĝla-	sızmak [<i>sızanĝlayu aķ-</i> 171-7 ME]
sızĝu	kürdan, fırça [<i>sızĝu birle</i> 183-6 ME]
sızĝunla-	sızıntı olmak [<i>sızĝunlayu çıkar-</i> 19-3 ME]
sızıĝ	sızı, aĝrı [<i>sızıĝ ol</i> 2579 KB]
sızıķ-	sızmak, akmak [<i>sızıķdı</i> 130-5 ME]

sızla-	sızlamak [<i>anıy tışı buzdın sızladı</i> “onun dişi buzdan (veya soğuk su içmekten) sızladı.”, <i>erniy süñöki sızladı</i> “ağrıdan adamın kemiği sızladı.” DLT] EDPT 863a, DTS 506b.
sızur-	eritmek [<i>sızurğu</i> 1919 KB; “sızdırmak, eritmek” 317/1 MM]
siçek I	(h. ad.) iki yaşında koyun, şişek [43r3 KE]
siçek II	(h. ad.) serçeye benzer bir kuş [Çağatayca: ŞHD]
sidig	kaftanın iki yanından, sağ ve sol yanlarından her biri [DLT] EDPT 799b- 800a, DTS 499b.
sidit-	işetmek [<i>urağut oğlın siditti</i> “(kadın) oğlunu işetti.” Ata binen, atını işettiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 799b, DTS 499b.
sigirt-	→ sékirt-
sigritme	uçurumlu dağ geçidi [Çağatayca: ML]
sik	erkeklik organı, erkeklik aleti [DLT; Kıpçakça: KE, KM, EM, Kİ] EDPT 818b, DTS 499b.
sik- I	(erkek) cinsel ilişkide bulunmak [<i>er urağutnı sikti</i> “adam, karısıyla ilişkiye girdi.” DLT; Kıpçakça: KM, EK, BM, Kİ] EDPT 818b, DTS 499b.
sik- II	nikahlamak [Kıpçakça: KM]
sikirt-	kendini cinsel ilişkide bulundurmak [<i>sikirtse</i> 2508 KB] STEZCAN: 59.
sikil-	başkası tarafından cinsel ilişkide bulunulmak [<i>urağut sikildi</i> “kadın sikildi.” DLT] EDPT 821a, DTS 499b.
sikiş	cinsî birleşme [DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 823a, DTS 499b.
sikiş-	birlikte cinsel ilişkide bulunmak [<i>er urağut birle sikişdi</i> “adam kadınla sikişti.” DLT] EDPT 823b, DTS 499b.
sikit-	cinsel ilişkiye girmeye zorlamak [<i>urağutnı sikitti</i> “o, birini kadınla ilişkiye girmeye kışkırttı.” DLT] EDPT 819b-820a, DTS 499b.
sikrimek	koşma, seğirtme [Çağatayca: BV]
sikrit-	→ sékrit-
siksen	→ seksen
siktür-	cinsel ilişkiye girmek için emretmek [<i>er küñin siktürdi</i> “adam birine cariyesiyle ilişki kurdurdu, onu ilişkiye itti.” DLT] EDPT 820a, DTS 499b.
sil	az ile yetinen [<i>sil kişi</i> “her yemekten tiksinen adam”, <i>sil at</i> “yemi az yiyen at.” DLT] EDPT 824a, DTS 499b.

sile	elime, ağzına kadar dolu [Çağatayca: ŞHD]
sile-	okşamak [Çağatayca: LT, ŞTe, ŞTü, TEH, ŞN]
silet-	hürmet ettirmek, izzet ettirmek [Çağatayca: ŞN]
sili	sıva malası [DLT] EDPT 825a, DTS 500a.
siliglik	temizlik, incelik; tatlı dillilik [KB; “cömertlik” 110-4 ME] EDPT 827b.
silkim	sünepe [<i>silkim sepük</i> 4599 KB]
simak	en yüksek iki yıldızın adı [<i>simaktın edizrek tut</i> AH 49]
simiş	çerez [4660 KB] STEzcan: 59.
simkir-	→ sümkür-
simkür-	→ sümkür-
simkirik	sümük [Kıpçakça: EK]
siğ	çınlama [<i>kulakım siğ etti</i> “kulağım çınladı.”, <i>kömiçe siğ etti</i> “sivrisinek vızladı.” Karasinek vızıldadığında da böyle denir. DLT] EDPT 832b, DTS 500b, OTWF I: 42.
siğdür-	sindirmek [<i>süçig aşığı siğdürdi</i> “içecek, yemeği sindirdi.” DLT; 49-2 ME; Çağatayca: SS] EDPT 837a, DTS 500b.
siği	kolay sindirilebilen [<i>bu aş-ol siği</i> “bu yemek, kolay sindirilebilen, afiyetle yenen bir yemektir.” DLT] EDPT 834b, DTS 500b, OTWF I: 341.
siğillen-	kız kardeş edinmek, kız kardeşi saymak [<i>ol kıziğı siğillendi</i> “o, küçük kızını, kız kardeş edindi, kız kardeşi yerine koydu.” DLT] EDPT 840a, DTS 500b.
siğirle-	sinir sarmak [<i>ol yāsın siğirledi</i> “o, yayına vb. sinir sardı.” DLT] EDPT 842a, DTS 501a.
siğirlen-	sinirlenmek; sinir sarılmak [<i>et siğirlendi</i> “etin sinirleri çok oldu.”, <i>ya siğirlendi</i> “yaya vb. sinir sarıldı.” DLT] EDPT 842a, DTS 501a.
siğiş-	çekilmek [<i>sūwlar kamuğ siğişdi</i> “sular çekildi.” Başka sıvının içine sızıp karışan her sıvı için böyle denir. DLT] EDPT 842b, DTS 501a.
siğitlig	sindirme, afiyet [KTef]
siğle- I	sızlanmak [187-4 ME]
siğle- II	pislemek, sıçmak [187-7 ME]
siğre-	hüznünden yavaş yavaş ve gizli ağlamak [Çağatayca: ML, NN]

siñüt	karşılığında bir şey alınmayan ve geri gönderilmeyen armağan, bağış, bahşiş [<i>bu at maña siñüt bêrdi</i> “o, bu atı bana karşılıksız armağan etti, bağışladı.” DLT] EDPT 836b, DTS 501a.
sipek I	değirmen taşının üzerinde döndüğü demir çivi [DLT] <i>sibek</i> EDPT 788a, <i>sibek</i> DTS 499a.
sipek II	sübek, çocuğun içine işemesi için beşiğine konan kamyş [DLT] <i>sibek</i> EDPT 788a, <i>sibek</i> DTS 499a.
sipil-	→ sepil-
sipirge	→ süpürgü
sipiz	dalgın [<i>sipiz kişi</i> “sersem ve dalgın kişi” DLT] <i>sıbiz</i> EDPT 794a, <i>sıbiz</i> DTS 499a.
sirgek	→ sergek
sirke	başta türeyen bit yumurtası, sirke [DLT; Kıpçakça: KM, EM, İK, EK, EZ] EDPT 850b, DTS 501b, OTWF I: 83.
sirkele- I	bitlenmek [<i>ol oğlın başın sirkeledi</i> “o, çocuğunun başından bit yumurtalarını topladı.” DLT] EDPT 851a, DTS 501b.
sirkele- II	sirke katmak, sirkelemek [<i>ol sūwuğ sirkeledi</i> “o, suya sirke vb. kattı.” DLT] EDPT 851a, DTS 501b.
sirkelen-	bitlenmek [<i>oğlan sirkelendi</i> “çocuğun başı bitlendi, başına bit düştü.” DLT] EDPT 851a, DTS 501b.
sirken-	→ sesgen-
sittür-	işetmek [<i>ol oğlın sittürdi</i> “o, oğlunu işetti.” Atını işettiğinde de böyle denir. Aslı <i>sıdtürdi</i> biçimindedir. İki harften biri öbürüne dönüştürülmüştür. DLT] EDPT 799b.
sizlet-	‘siz’ diye hitap ettirmek [<i>men anı sizlettim</i> “ben, ona birini ‘siz’ diye hitap ettirdim, ona büyüklerin hitabıyla hitap etmesini emrettim.” DLT] EDPT 863b, DTS 506b.
soğal-	toprağa sızıp yok olmak, soğulmak [108r12 KE]
soğan yılan	(h. ad.) ısırdığı yer acımayan, zararlı olmayan bir yılan türü [DLT]
soğıklık	soğukluk [<i>soğıklık nēñ</i> “serinlemek için hazırlanan şey.” DLT] EDPT 808b, DTS 507a.
soğın-	soğumak, üşümek [<i>er soğındı</i> “adam üşüdü.” DLT] <i>soğun-</i> EDPT 813b-814a, <i>soğun-</i> DTS 507b, OTWF II: 614-615.

soğış-	soğumaya yüz tutmak [<i>öd soğışdı</i> “hava soğumaya yüz tuttu.” DLT] EDPT 817a, <i>soğuş-</i> DTS 507b, OTWF II: 566.
soğonluğ	soğanlı, soğan sahibi olan [<i>soğonluğ tūğ</i> “ada soğanının çok olduğu dağ” DLT] <i>soğunluğ</i> EDPT 814b, DTS 507b.
soğuklan-	soğuk olmak [<i>bu yerig soğuklandı</i> “o, bu yeri soğuk buldu.” Soğuk bulunan her şey için böyle denir. DLT] <i>soğıklan-</i> EDPT 808b, DTS 507b.
soğar	boynuzsuz hayvan [<i>soğar kōy</i> “boynuzsuz koyun.”başı, yanak gibi veya yumurta gibi saçsız/ daptazlak olan adama da denir. DLT] <i>sukar</i> EDPT 815a, DTS 509a.
soğarlaç	uzun [<i>soğarlaç bōrk</i> “uzun başlık” DLT] EDPT 816b, <i>sukarlaç</i> DTS 514b.
soğran-	homurdanmak [230-7 ME; Çağatayca: ML]
soğtur-	→ suktur-
soğu	hayan, soku, dibek [DLT] <i>soğu</i> EDPT 805b, DTS 509a.
soğul-	havanda dövülmek [<i>tūz soğuldi</i> “tuz sokuda, dibekte dövüldü.” DLT] EDPT 809b, DTS 509a, OTWF II: 673.
soğunum	→ soğum I
soğum I	sokum, lokma [<i>soğum</i> 138v11, 13, <i>soğunum</i> 138v14 KE]
soğum II	kasaplık hayvan, kesimlik hayvan [Çağatayca: NT]
soğur	tek gözlü [Kıpçakça: EK]
solak	dalak [Kıfçak lehçelerinde, DLT] EDPT 826a, OTWF I: 75.
solamuk	solak adam [DLT] EDPT 827b, DTS 508a, OTWF I: 101.
soldur-	soldurmak, rengini attırmak [367/3 MM; 28-4 ME; Çağatayca: HN]
solu-	solumak [155-8 ME]
soluğ	soluma [155-8 ME]
soluş-	solmak [<i>yāş soluşdı</i> “yeşillikler soldu.” Herhangi bir yaş meyve ya da sebze gibi şeyler tazeliğini kaybettiğinde yine böyle denir. DLT] EDPT 828a, DTS 508a.
somli-	anlaşılmayan bir dil konuşmak [<i>er somlıdı</i> “adam, kendisinden başka kimsenin anlamadığı, Türkçe olmayan bir dil konuştu.” DLT] <i>sumlı-</i> EDPT 829a-b, <i>sumlı-</i> DTS 513b.
somlum	Türkçeden başka bir dil kullanan herkes, Türkçe bilmeyen başka kimseler [KB; <i>somlum tat</i> “Hiç Türkçe bilmeyen İranlı.” Hiç Türkçe

	bilmeyen başka kimselere de denir. DLT] <i>sumlım</i> EDPT 829a, <i>sumlım</i> DTS 514a, OTWF I: 294.
somlış-	Türkçeden başka dil konuşmak [<i>tat kamuğ somlışdı</i> “İranlılar kendi dilleriyle konuştular.” Türkçeden başka bir dil kullanan herkes için böyle denir. DLT] <i>sumlış-</i> EDPT 829b, <i>sumluş-/ somlış-</i> DTS 514a.
somlıt-	Türkçeden başka bir dil konuşturmak [<i>ol anı somlıttı</i> “o, ona Türklerin bilmediği bir dille konuşturdu, konuşmaya sevk etti.” DLT] <i>sumlıt-</i> EDPT 829b, <i>sumlıt-</i> DTS 514a.
sondılaç	(h. ad.) yont kuşu, çayır kuşu [Atasözü= <i>sondılaç tışı ermes örtgün tepmek</i> “çayır kuşunun işi değil harman dövmek.” Bu atasözü, güç bir işi yapmaya yeltenen ve üstesinden gelemeyen güçsüz kişi hakkında kullanılır. DLT] EDPT 837b, <i>sundılaç</i> DTS 514a.
sondurı	deniz [Atasözü= <i>eşyek ayur başım bolsa sondurıda sūw içgey-men</i> “eşek, hele bir serbest kalsam denizden su içeceğim, diyor.” Bu atasözü, arzuladığı şeyi elde etmek için uzun yıllar yaşamayı uman kişi hakkında kullanılır. DLT] <i>sondurı</i> EDPT 837b, <i>sundurı</i> DTS 514a.
soñda-	kovalamak [“çekiştirmek” KB; <i>ol yağını soñdadı</i> “o, düşmanı kovaladı, atını binerek düşmanın ardına düştü.” DLT] EDPT 836b-837a, DTS 508b, OTWF II: 456.
soñla-	tamamlamak, bitirmek [351/4 MM; “geri dönmek” KT; “araştırmak” 173-7 ME]
soñlan-	bir şey ile neticelenmek [5-3 ME]
soñlaş-	birbiri ardınca gelmek [194-8 ME]
soñlat-	sonucunu vermek, akıbetini oluşturmak [KT]
soñra-	sokranmak, homurdanmak [<i>er tışka soñradı</i> “adam sokrandı, homurdandı; kendisine verilen emri yerine getirmeye yüksünerek homurdandı.” DLT] EDPT 841b, DTS 508b.
sör	yansıma ses [<i>er sör sör mün öpti</i> “çorbayı höpür höpür yudumladı.” Bu, içerken dudağın çıkardığı sesin yansımasıdır. DLT] EDPT 843a.
sora-	sormak [Çağatayca: KUŞ, ÇİK, HN, Sİ]
sorala-	soruşturmak [182-8 ME]
soraş	sorma [Çağatayca: HN]
sordur-	→ sortur- I

soriş-	ekşimek [<i>anıy yūzi sorişdı</i> “onun yüzü ekşidi.” DLT] EDPT 855a-b, DTS 509b, OTWF II: 482.
sorit-	emzirmek [<i>urağut kençe sūt sorittı</i> “kadın bebeğine süt emzirdi.”, <i>er yūzin sorittı</i> “adam somurttu, suratını astı.” DLT] <i>sorut-</i> EDPT 847a, DTS 509b.
sorķut	geceden kalan yiyecek kadehin dibindeki son yudum, tortu [Çağatayca: FK]
sorma	boza [Kıpçakça: Kİ]
sorpla-	kur’a çekmek [<i>ol ernek bile sorpladı</i> “adam parmağıyla kur’a çekti.” DLT] <i>sörple-</i> EDPT 845a.
sortur- I	emdirme, soğurtmak [<i>ol kanığ sorturdı</i> “o, hacamat şişesiyle kanın sorularak çekilmesini emretti.” DLT; Çağatayca: <i>sordur-</i> LD, GD, TEH] EDPT 847b, DTS 509b.
sortur- II	aranmasını emretmek [<i>ol soruğ sorturdı</i> “o, yitiğini arattı, aranmasını emretti.” DLT] EDPT 847b, DTS 509b.
soruğçı	yitik arayan [DLT] EDPT 849b, DTS 509b.
soruķ	çelimsiz at [Çağatayca: MKb, BV, FK, KUŞ, NN, TEH, ŞN]
soruķ-	yitiği aramak [<i>yitük soruķtı</i> “kaybolan nesne arandıktan sonra salığı alındı.” DLT] EDPT 849a, DTS 509b, OTWF II: 647-648.
soruķçı	sorguya çeken [Çağatayca: LD]
soruş	buğday başaklarındaki taneler henüz sertleşmeden, alevde ütülür, sonra dövülerek yenir; firik, ütme [DLT] EDPT 855a.
soruş- I	emmek, soğurmak [<i>tōn tēriğ soruşdı</i> “elbise teri sordu, içti.” DLT] <i>soriş-</i> EDPT 855a-b, DTS 509b, <i>soriş-</i> OTWF II: 482.
soruş- II	soruşturmak, karşılıklı sormak; birbirini sorumlu tutmak [KT; “soruşmak” 109-7, 199-4 ME; “karşılıklı sormak, soruşturmak” Çağatayca: BV, LM, BabD, SS] EDPT 855a-b, DTS 509b.
soruşla-	ütmek [<i>ol tariğ soruşladı</i> “o, yemek için buğday başağını üttü.” DLT] EDPT 855b.
sorut-	EDPT 847a.
sowuşğan	(h. ad.) şerit, tenya dedikleri solucan [Bu, karında bir yılandı. DLT] <i>suvuşğan</i> EDPT 793b-794a, DTS 509b, OTWF I: 88.
soyağı	horozun ayağındaki mahmuz [DLT] EDPT 859b.
soymaç	soymaç oyunu [Çağatayca: AD]

soyuğucu	soyguncu [<i>kefen soyuğucu</i> 151-5 ME]
soyuğ-	soyulmak, çalınmak [<i>er soyuğtu</i> “adam soyuldu, malı çalındı.” DLT] EDPT 859a, OTWF II: 648.
soyurkalan	armağan [48-3, 149-6 ME]
soyurkamaş	armağan, hediye [99-3, 135-7, 146-3 ME]
soyurkan-	hediye almak [97r15 KE]
soyuş-	hayvan derisi yüzmekte yardım etmek, birlikte yüzmek [<i>ol maña teri soyuşdı</i> “o, bana koyunun derisini vb. yüzmekte yardım etti.” Yumurtanın ve ağacın kabuğunu soymak da böyledir. DLT] EDPT 860a, DTS 508a.
sögede-	tapınmak, hürmet göstermek [Çağatayca: ML]
sögen	meyve toplanan sepet vb. [DLT] EDPT 821b.
sögle-	eti suda kaynatarak haşlamak [Çağatayca: CD]
söglence	→ söglünci
söglünci	kebab [152-5, 162-1 ME; Kıpçakça: <i>söglence</i> EM]
sögne-	iyileştirmek [<i>er sögül sögnedi</i> “adam siğili iyileştirdi.” DLT] EDPT 822a.
sögnegü	et ile tırnak arasında çıkan sivilce [DLT] EDPT 822a.
sögülme	kebab [<i>sögülme kıl-</i> 154-4 ME]
sögüş	kebablık yağsız oğlak ya da kuzu eti [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 823a- b, <i>söküş</i> DTS 511a.
sögütlen-	sögütlük olmak [<i>yer sögütlendi</i> “yer sögütlük oldu.” DLT] EDPT 820b, DTS 510a.
söke	diz üstü [<i>er söke oturdı</i> “adam diz üstü oturdu.” Şu dörtlükte geçer: <i>eren tıdıp söke turdı/ başı boynın söke turdı/ uwut bölup büke turdı/ udu kama tēpen yığdı</i> Yenilgiye uğrayan birini anlatarak diyor ki: “bana adamlar gönderdi. Yanımda diz üstü oturdular. O –yani kavmin büyüğü- yaptığından dolayı başına, boynuna sövüp durdu. Utanıp sıkıldı. Sonra gözden kaybolup yanımdan savuşup gitti ve ‘sakın ardıma düşme’ dedi. İşte bu yüzden durakaldım.” DLT] EDPT 819a.
sökel	hasta [Oğuz lehçesinde, DLT; <i>sökel bol-</i> 265/3 MM; NF; KTef; ME; Kıpçakça: KM, Kİ] EDPT 820b, DTS 510a.
sökelcilik	hastabakıcılık [79-3 ME]
sökellik	hastalık [NF; KTef; KT; ME; Kıpçakça: KM, Kİ]

söküt-	diz çöktürmek [<i>ol anı sökitti</i> “o, onu diz çöktürdü.” DLT] EDPT 820a, <i>söküt-</i> DTS 511a.
söklençi	kızarmış et [Kıpçakça: KM]
söklünç	kebab [54v1, 54r17 KE]
sökmek	sövme, horlama [Çağatayca: BabD]
sökmen	yiğitlere verilen bir unvandır [<i>söküti nēyni</i> “bir şeyi söküp attı” sözünden alınmıştır. DLT] EDPT 821b, DTS 510b, OTWF 388.
sökmenlen-	kahraman olmak [<i>er sökmenlendi</i> “adam kahraman kılığına büründü ve kendisini onlardan saydı.” DLT] EDPT 821b, DTS 510b, OTWF 389.
sökrük	kadının avret yeri [DLT] EDPT 822a.
söktür- I	sövdürmek [<i>ol anı söktürdi</i> “o, ona sövdürdü, sövmeye sevk etti.” DLT; Kıpçakça: EZ] <i>sögtür-</i> EDPT 820a, DTS 510b.
söktür- II	söktürmek, sökülmesini emretmek [<i>ol tōn söktürdi</i> “o, elbisenin dikişlerini söktürdü, sökülmesini emretti.” Duvar vb.nin yıkılmasını emrettiğinde de denir. DLT; Çağatayca: TEH] EDPT 820a, <i>sögtür-</i> DTS 509b→ <i>söktür-</i> DTS 510b.
sökük	sökülmül, sökük [185/4 MM]
sökül-	sökülmek [<i>tōn söküldi</i> “elbisenin (ve başkası) dikişleri söküldü.” Yapı söküldüğü zamanda böyle denir. DLT; ME; Çağatayca: FK, NN; Kıpçakça: CC, BM] EDPT 821a, DTS 510a, OTWF II: 673.
sökün- I	diz çökmek [<i>er bēgke sökündi</i> “adam beyin önünde diz çöktü.” DLT] EDPT 821b-822a, DTS 510b.
sökün- II	söker görünmek [<i>ol tōnın sökündi</i> “o, elbisesini söker göründü.” DLT] EDPT 821b, DTS 510b.
sökünç	sövme, lanet, azarlama [Çağatayca: BV, BabD, NN]
söküş-	birlikte sökmek, sökmeye yardım etmek [<i>ol maña tōn söküşdi</i> “o, bana elbise sökmekte yardım etti.” Ev ve eve benzer şeyleri yıkamakta yardımlaşmak için de böyle denir. DLT] EDPT 823b, DTS 511a.
söllüg	iyi pişmemiş, üzerinde kan izleri kalmış [DLT] EDPT 827a, <i>süllüg</i> DTS 571a.
sörçök, sörçek	gece toplantısı, müsamere [Oğuzlar /ç/ ünsüzünü /e/li söylererek <i>sörçek</i> derler. DLT; “efsane, hikaye” KT; “bilmece; masal,

	hikaye, efsane” ME; Kıpçakça: <i>sörçek</i> Kİ] EDPT 845b, <i>sürçek, sürçük</i> DTS 518a.
sövlən-	→ sözlen-
sözdeş	muhatap [89-2 ME]
sözlen-	söylenmek, açıklanmak [KB; <i>ol sözün maña sözlendi</i> “o, sözünü bana söyledi, bazı sözlerini bana açıkladı.” DLT; “söylenmek” 2v8 KE; <i>sözlenmiş söz</i> 87-8 ME; “söylenmek, kendi kendine konuşmak” Çağatayca: MMü; Kıpçakça: <i>sövlən-</i> EK] EDPT 864a, DTS 512a.
sözleşik	muhatap, söz ortağı [89-2, 122-1 ME]
sū-	boyun eğmek, itaat etmek [<i>ol añar boyun sūdi</i> “o, ona boyun eğdi, itaat etti.”, <i>ol maña yūñ sūdi</i> “o bana, bükülmek için yün gönderdi.” DLT] EDPT 782a-b, DTS 512a-b.
suç	bir şeyin körelmesi, işini yerine getirmemesi [<i>kılıç suç kıldı</i> “kılıç köreldi kesmedi.”, <i>er suç kıldı</i> “adam işi üzerine almaktan geri durdu, yanaşmadı.” DLT] EDPT 794b, DTS 512b.
suçğur-	sıçrayacak gibi olmak, sıçramak [<i>at suçğurdu</i> “at vb. az kaldı sıçrayacaktı.” DLT] EDPT 796b, DTS 512b.
suçı-	sıçramak [<i>at suçıdı</i> “at vb. sıçradı.” DLT] EDPT 795a-b, DTS 512b.
suçış-	birlikte sıçramak [<i>atlar kamuğ suçışdı</i> “atlar (ve başkası) bütün sıçradı, kalktı.” DLT] EDPT 798b, <i>suçış-</i> DTS 512b→ <i>suçuş-</i> DTS 513a.
suçıt-	sıçratmak [KB 3399, 6537; <i>ol atığ suçıttı</i> “o, atı vb. sıçrattı.” DLT] EDPT 795b, DTS 512b.
suçluş-	çıkartmak için yardım etmek [<i>ol mēniñ adaqtın tiken suçluşdı</i> “o, ayağımdan diken çıkartmama yardım etti.” Kılıcı kınından çıkartmakta yardımlaşma veya yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 797b, DTS 512b.
suđuқ	tükürük [DLT] <i>sođuқ</i> EDPT 800b.
suf (?)	yün ipliklerinden elle örülen kuşak, kemer [DLT]
suğ-	su çekilmek [<i>ol köydan қurut suғdı</i> “o, koyundan kuru yoğurt/ keş elde etti.” DLT] EDPT 805a, <i>soğ-</i> DTS 506b.
suğal-	su çekilmek [385-7, 11 NF; “kurumak, suyu çekilmek” Çağatayca: HM]
suğalt-	kurutmak [Çağatayca: LN]

suğar-	sulamak [Çağatayca: ŞHD, GS, LN]
suğlı-	sokmak [<i>er kōyuna suğlıdı</i> “adam, bir şey aramak için elini koynuna vb. soktu.” DLT] EDPT 810a, <i>soğlı-</i> DTS 507a.
suğlıt-	bir şey aramak için sokmak [<i>ol anıñ kōyına elig suğlıttı</i> “o, onun koynunda bir şey arattı, bir şey aratmak için onun koynuna el sokturdu.” DLT] EDPT 810a, <i>soğlıt-</i> DTS 507a.
suğruş-	sormak [<i>kumlar sūwuğ suğruşdı</i> “kumlar suyu vb. sordu.” DLT] EDPT 816a, <i>soğruş-</i> DTS 507a.
suğrut-	aramak [<i>ol anıñ ewin suğruttı</i> “o, onun evini aradı ve evde olan her şeyi gördü.” DLT] EDPT 816a, DTS 513a.
suğulğan	çekilen su [<i>bu sūw-ol tawrağ suğulğan</i> “bu, çabucak toprağa çekilen bir sudur.” Suyu çabucak çekilen pınar için de kullanılır. DLT]
suğulmuş	çekilmiş, soğulmuş [DLT]
suğur	kelere benzer bir çeşit ada tavşanı [DLT] EDPT 815a, DTS <i>suğur</i> DTS 513b→ <i>soğur</i> DTS 507b.
suğurluğ	tavşanlı, tavşana sahip olan [<i>suğurluğ tāğ</i> “tavşanı bol olan dağ” DLT] EDPT 816b, <i>soğurluğ</i> DTS 507b.
suğut I	pirinç, et ve baharatla doldurulmuş bağırsak yemeği, bumber dolması [DLT] EDPT 806b, <i>soğut</i> DTS 507b.
suğut II	keş (yağı alınmış süttten veya yoğurttan yapılan peynir) [Karluk lehçesinde, DLT] EDPT 806b, <i>soğut</i> DTS 507b.
suğ	yalnız [<i>suğ yalğus er</i> “yardım edeni ve arkadaşı bulunmayan yapayalnız adam.” DLT] EDPT 804a-b, DTS 514b.
suğaklığ	karacalı, geyikli, geyik sahibi olan [<i>suğaklığ tāğ</i> “boz geyiği çok olan dağ.” DLT] EDPT 808b, <i>suğaklığ</i> DTS 514b→ <i>soğaklığ</i> DTS 509a.
suğı-	gıdıklmaak [<i>ol anı suğıdı</i> “o, onu parmağıyla gıdıkladı.” DLT] EDPT 806a, DTS 514b.
suğım	bir ağaç parçasının içi çam kozası biçiminde oyulan, üç yanından delinerek okun üzerine konan şey [<i>bağır suğım</i> “merih yıldızının adı.” DLT] EDPT 811a, <i>soğım</i> DTS 509a.
suğluş-	yerleşmek [<i>suğluşdı nēñ</i> “bir şey başka bir şeye iyice yerleşti.” Bu, kılıcın arkasının kabzaya girip (çıkılmayacak biçimde) sabitlenmesi gibidir. DLT] EDPT 810b, <i>soğluş-</i> DTS 509a.

suḡru	izinsiz [<i>ewke suḡru kirdim</i> “izin almadan eve daldım, destursuz girdim.” DLT] EDPT 815b, <i>soḡru</i> DTS 509a.
suḡtu	sucuk [ciğer, et ve baharat karıştırılarak bağırsağa doldurulur, sonra pişirilir yenir. DLT] EDPT 806b, <i>soḡtu</i> DTS 509a.
suḡtur-	sokmak, sokturmak [<i>ol bir nēḡni birke suḡturdu</i> “o, bir şeyi bir şeye sokturdu, emri üzerine bir şey başka bir şeye sokuldu.” DLT; Kıpçakça: <i>soktur-</i> EZ] EDPT 807b, <i>soḡtur-</i> DTS 509a.
suḡul-	sokulmak [<i>tawar ewke suḡuldu</i> “mal (ve başkası) eve sokuldu.” DLT] EDPT 809b-810a, <i>soḡul-</i> DTS 509a.
sula-	→ suwla-
sulan-	→ suwlan-
sulı	kölelere verilen adlardan [DLT]
sulu-	dinlendirmek [Çağatayca: 98 TSM]
suma	yeni başak tutan buğday [bu buğday, kurutularak öğütülür. Onunla bulamaç, ekmek vb. yapılır. Arpa şarabı yapılan yeni başak tutmuş arpaya da böyle denir. DLT] <i>soma</i> EDPT 828b, DTS 513b.
sumlı-	yabancı dille konuşmak [<i>sumlıdı</i> 5677, 5972 KB] EDPT 892a-b, DTS 513b.
sunı	evin direği [DLT] EDPT 834b, DTS 514a.
sunmaḡlıḡ	ibadet, kulluk etme [KT]
sunuḡ-	sunmak [<i>olar êkki etmek sunuḡdı</i> “onlar ikisi birbirlerine ekmek (ve başkası) sundular.” Yarışmak da böyledir. DLT; “sunmak, (birbirine) uzatmak” KTef; 203-3, 203-7 ME; Kıpçakça: “bir şeyi elini uzatıp vermek” EZ] EDPT 842b, DTS 514a.
sunzı	(h. ad.) piremillerden bir canlı [DLT] <i>sünzi</i> EDPT 842b, DTS 514a.
supı	başı sivri uzun olan şey [birinin başı yuvarlak olmazsa <i>supı baş</i> “söbe kafa” denir. DLT] EDPT 784b-785a, <i>subı</i> DTS 512b→ <i>söbi</i> DTS 509b.
supı-	incelmek, uzamak [<i>supıdı nēḡ</i> “bir şey uzadı, ucu inceldi.” DLT] EDPT 785a, <i>subı</i> DTS 512b.
supıla-	uzatmak, sivriltmek [<i>supıladı nēḡni</i> “enli şeyi uzattı ve ucunu sivriltti.” DLT] <i>subıla-</i> EDPT 789b-790a, <i>subıla-</i> DTS 512b.

supıt-	sivriltmek, keskinleştirmek [<i>ol nēyni supıttı</i> “o, bir şeyin ucunu sivriltti, çivi gibi keskinleştirip uzattı.” DLT] <i>subıt-</i> EDPT 786a, <i>subıt-</i> DTS 512b.
supran	minare vb. uzun olan her şey [Oğuz lehçesinde, DLT] <i>subran</i> EDPT 791a.
surkıç	lök ağacının zamkı [Bununla kılıç, hançer, keski gibi şeylerin sapları tutturulur. DLT] <i>sorkıç</i> EDPT 848b-849a, <i>surkıç</i> DTS 514b→ <i>surkaç</i> DTS 514b.
surkıçla-	lök macunu pekiştirmek [<i>ol bıçek surkıçladı</i> “o, bıçağın sapa giren ucunu lök macunu ile pekiştirdi.” DLT] <i>sorkıçla-</i> EDPT 850a, <i>surkıçla-</i> DTS 514b.
surkıçlan-	lök macunu ile yapıştırılmak [<i>bıçek surkıçlandı</i> “bıçağın sapı lökle yapıştırıldı.”, <i>er surkıçlandı</i> “adam lök sahibi oldu.” DLT] <i>sorkıçlan-</i> EDPT 850a, <i>surkıçlan-</i> DTS 514b.
susağ	susamış, susamışlık hâli [108v4 KE]
susağlık	susamışlık, susuzluk [<i>susağlık</i> 102r14 KE; <i>susalık</i> 247v9 KE]
susağ	kova [DLT; “su kabı” Çağatayca: ŞHD, GN] <i>susık</i> EDPT 856a, <i>susağ</i> DTS 514b→ <i>sozağ</i> DTS 509b.
susalık	→ susağlık
susğak	daldırılarak su vb. şeyler alınan alet (maşraba, kepçe vb.) [Karluk, Kırçâk kabileleri ile göçebe olan bütün Türk kabilelerinin lehçesinde, DLT] EDPT 856a, DTS 514b.
susızlık	→ sūwsızlık
susuzluk	→ sūwsızlık
suttur-	tükürtmek [<i>ol anıñ yüziñe sutturdı</i> “o, onun yüzüne tükürttü.” Bunun aslı <i>sudturdı</i> biçimindedir. DLT] <i>soğtur-</i> EDPT 799b, DTS 515a.
suwağcı	sıvacı [KTef]
suwal- I	sıvanmak [<i>ew suwaldı</i> “ev (başkası) sıvandı.” DLT; Çağatayca: LM, GS] EDPT 789a, DTS 515b.
suwal- II	sulanmak, su saçılmak [<i>tariğ suwaldı</i> “ekin sulandı.” Herhangi bir şeyin üzerine su saçılırsa yine böyle denir. DLT] EDPT 789a, DTS 515a-b.
sūwar-	→ sūwğar-
sūwarıl-	sulanmak [297-12 NF; “su içirmek” KT]

- sūwarış-** birbirine su vermek [206-5 ME]
- suwaş-** sıvamakta yardım etmek [*ol maña ew suwaşdı* “o, bana ev sıvamakta yardım etti.” Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 793b, DTS 515b.
- sūwğar-** sulamak, suvarmak [*ol at suwğardı* “o, atı vb. suvardı.” DLT; *suwar-* 113-12 NF; *suwar-* KTef; *suwar-* 54-4 ME; Çağatayca: *supkar-* BV, FK, LM, HE, HBD, SS, ML, NN, GS, NŞ, FŞ, Sİ, CD, *suvar-* MKb, GN, SS, NN, TEH] EDPT 786b-787a, DTS 515b.
- sūwğardaçı** sulayan [DLT]
- sūwğarğuçı** sulayan [DLT]
- sūwğarğuluğ** suvarmalı [DLT]
- sūwğarığsağ** sulamaya kararlı [DLT]
- sūwğarımın-** suvarmak [DLT] EDPT 787a, DTS 515b.
- sūwğarın-** suvarır gibi göstermek [DLT] EDPT 787a-b, DTS 515b.
- sūwğarış-** sulamaya yardım etmek [DLT] EDPT 787b, DTS 515b.
- sūwğart-** su verdirmek, sulatmak, su içirmek [DLT] EDPT 787a, DTS 515b.
- sūwiğlan-** su bulmak [*ol bālūğ sūwiğlandı* “o, bu balı vb. ince (sulu) buldu.” DLT] EDPT 787a, DTS 515b, *sūwiğ* OTWF I: 177.
- sūwiş-** sulanmak, cıvıklaşmak [*yuğurmış ün suwişdı* “yoğurulan un, suyun çokluğundan dolayı sıvıklaştı, cıvıklaştı.” Suyunun çokluğu dolayısıyla cıvıklaşan her akar için de böyle denir. DLT] EDPT 793b, DTS 515b, OTWF II: 482.
- suwla-** sulamak, su içmek [KB 449; *at suwladı* “at vb. su içti.”, *er titiğ suwladı* “adam balçığı vb. suladı.” DLT; Çağatayca: *sula-* ŞHD, TEH] EDPT 789b, DTS 515b, OTWF I: 109.
- suwlağ** sulak, sulak yer, su akan oluk, su kaynağı [DLT; “sulak, sulanılan yer” 47r14 KE] EDPT 788a-b, DTS 515b, OTWF I: 109.
- suwlan-** sulanmak [KB 275, 2207, 2465, 3078; *suwlandı nēñ* “bir şey sulandı, suyu çoğaldı.” Bu, meyvenin suyu çoğalarak yumuşaması ve yarada sarı su toplanıp kendisini boşlaması gibidir. *Anıñ kōzi suwlandı* “onun gözü sulandı, gözyaşı aktı.” DLT; “(ağzı) sulanmak” 165-7 ME; “sulanmak, ıslanmak” Çağatayca: KUŞ] EDPT 789b, DTS 515b.
- suwlañ** düz [*suwlañ saç* “kıvrıcık olmayan düz saç”, *suwlañ yığaç* “dalı, budağı olmayan ağaç.” DLT] EDPT 788b, DTS 515b.

suwlat-	su serptirmek, su serpilmesini sağlamak [<i>ol çöpni suwlattu</i> “o, bir nesnenin çökeltisi su serptirdi, su serpilmesini sağladı.” DLT] EDPT 789b, DTS 515b.
suwluq	mendil [DLT] EDPT 788b, DTS 515b.
sūwsı-	suya benzemek [<i>sirke suwsıdı</i> “sirke su tadını aldı.”; yani sirkenin içindeki su, sirkenin etkisini kırdı. DLT] EDPT 793a, DTS 516a, OTWF I 266- II 534.
sūwsızlıq	susuzluk, kuraklık [KTef; Çağatayca: <i>susızlıq</i> BV, TEH, <i>susuzluq</i> LN]
suwşa-	fısıldamak, sessizce söylemek [<i>ol kulaqqa suwşadı</i> “o, kulağa gizlice bir şey söyledi, fısıldadı.”, <i>sökelke suwşadı</i> “hastaya okuyup üfledi.” DLT] EDPT 793b.
sübse-	süpürge [Çağatayca: SD]
süçi-	tatlanmak [“tatlılanmak, güzelleşmek” KB 813, 3346; <i>süçidi nēḡ</i> “bir şey tatlandı ve tadı hoş oldu.” DLT] EDPT 795b, DTS 516b, OTWF I: 204.
süçin-	tadını almak [KB 618, 2092, 2836, 2905, 3763; <i>er sōzke süçindi</i> “adam, sözün tadını aldı.” (adam sözün tadını buldu, söze başladı, işine bakmadı.) Atasözü = <i>sōzke süçinse bulun barır</i> “sözün tadına dalantutsak olur.” Bu atasözü, söze dalıp işini bırakan kimse için söylenir. DLT] EDPT 798a, DTS 516b, OTWF I: 204.
süçir-	tatlılaşmak [<i>süçidi nēḡ</i> KB; <i>açığ nēḡ süçirdi</i> “acı şey tatlılaştı.” DLT] EDPT 798a, DTS 516b, OTWF II: 535.
süçiş-	tatlılanmak [<i>süçişdi nēḡ</i> “nesne tatlılandı.” DLT] EDPT 798b, DTS 516b, OTWF I: 204.
süçit-	tatlandırmak [“tatlılandırmak” KB 582, 5777, 6556; <i>ol açığ nēḡni süçitti</i> “o, acı ve ekşi olan şeyi tatlandırdı.”, <i>ol yerig süçitti</i> “o, toprağı ıslah etti, ekim dikime elverişli hâle getirdi.” DLT] EDPT 795, DTS 516b, OTWF I: 204.
südre-	sürümek, sürüklemek [<i>süyre-</i> 246v2 KE; 12-14 NF; “sürüklemek, zorla çekmek” KT; “çekmek, sürmek, uzatmak” Çağatayca: <i>südre-</i> MKb, LT, BV, LD, FK, LM, HBD, NN, GS, NŞ, FŞ, TEH]
südre-	sürülmek, sürüklenmek [Çağatayca: FK, LM, NN, GS]
südre-	sürülmek, kovalamak [Çağatayca: FK]

südrēt-	sürdürmek, kovdurmak [Çağatayca: FK, NN, NŞ]
südrün-	sürüklenmek [KT]
sükli-	kızartmak [<i>bir kōdi boğuzladı süklidi telim aş etdi</i> “bir kuzu kesti, kızarttı, bol yemek hazırladı.” 146,8 KTef]
süklin-	kızarmak, kızartılmak [<i>ol süklinmiş balıknı çıkardı darya kırağında kōzdi</i> “o, kızarmış balığı çıkardı, deniz kıyısına bıraktı.” KTef]
süklünçi	kızartma [<i>bir kōzi süklünçi kıldı</i> “bir kuzu kızartması hazırladı.” KTef]
süksük	(b. ad.) dağdağan [Çağatayca: LM] Hauenschild 1994: 70.
sülük	orduya ait [<i>sülük mingü at adğır</i> 4441 KB] EDPT 827a, DTS 517a, OTWF I: 239, STEzcan: 60.
süm	çok tatlı, taptatlı [<i>süm süçig nēy</i> Oğuz lehçesinde “taptatlı, pek tatlı şey” DLT] EDPT 828a, DTS 517a, <i>süm süçig</i> OTWF I: 65.
sümkür-	sümkürmek [135-3, 173-5 ME; Kıpçakça: <i>simkir-</i> EK, <i>sümkir-</i> KM, <i>sümkür-</i> Kİ, EZ]
sümkürük	sümük [Kıpçakça: EZ]
sümrüş-	içmekte yarışmak [<i>ol mēniş birle sūw sümrüşdi</i> “o, suyu güvercin gibi içmekte yarıştı.” DLT] <i>simrüş-</i> EDPT 830a.
sümülgün	hastanın zihin dalgınlığı [Kıpçakça: Kİ]
sümür-	tek bir yudumda içmek, bir kerede içmek [<i>ol sūtüg sümürdi</i> “o, sütü (ve başkası) sömürdü.” DLT; Çağatayca: FK; Kıpçakça: CC] EDPT 829b-830a, OTWF I: 159.
sümürgen	tek yudumda içen, sömüren [<i>bu er-ol sūtüg sümürgen</i> “bu, sütü vb. tek solukta içen, sömüren adamdır.” DLT]
süндür-	sinmek, saklamak [<i>ol anı ewke süндürdi</i> “o, birini eve sakladı.” DLT] EDPT 837a, OTWF II: 566.
süňöklen-	kemikler vb. büyüme, kemiklenmek [<i>oğlan süňöklendi</i> “çocuğun vb. (enli) kemikleri büyüdü.” DLT] <i>süňöklen-</i> EDPT 839a.
süňüle-	süngülemek, süngü ile dürtmek [<i>ol anı süňüledi</i> “o, onu süngüledi, süngü ile dürttü.” DLT] EDPT 840a, DTS 517b.
süňütlük	armağan [<i>süňütlük bol-</i> 239-6 NF]
süplük	çöplük [400-10 NF]
süprül-	süpürülmek [<i>ew süprüldi</i> “ev süpürüldü.” Bir adama kızıldığı zaman <i>süprül</i> “süprüntünün hiç önemsenmeden atıldığı gibi sen de defolup

	git” denir. DLT; Çağatayca: <i>süpürül-</i> HE; Kıpçakça: Kİ] EDPT 792a, DTS 517b.
süpründi	süprüntü [DLT] EDPT 792b, DTS 517b, OTWF 339.
süpürge	→ süpürgü
süpürgen	→ süpürgü
süpürgü	süpürge [DLT; Çağatayca: BV, HM, HE, TEH; Kıpçakça: <i>sipirge</i> EZ, <i>süpürgen</i> EK, <i>süpürge</i> KM, Kİ, <i>sipirge/ süpürge</i> EM] EDPT 792b, DTS 517b.
sürçit-	sürçtürmek, sürçmesine sebep olmak [<i>ol atın sürçitti</i> “o, atını vb. sürçtürdü, sürçmesine sebep oldu.” DLT] EDPT 845b, DTS 518a.
sürgen-	→ sürken-
sürgile-	kovalamak, yakalamak için koşmak [<i>ıt keyikni sürgiledi</i> “köpek geyiği kovaladı, yakalamak için ardından koştu.” Bir şeyi yakalamak için ardından koşan herkes için böyle denir. DLT] EDPT 851a, <i>sürkile-</i> DTS 518a, OTWF I: 323.
sürgüçi	süren [DLT]
sürk	soğuk [<i>anıy adağı sürk buz teg</i> “onun ayağı buz gibi soğuk.” Bu kelimenin kullanıldığı tek yer burasıdır. DLT] EDPT 850a, DTS 518a.
sürken-	sürüklemek, sürünmek; sürtünmek [Çağatayca: <i>sürgen-</i> BV, <i>sürken-</i> ML]
sürse-	sürmek istemek [<i>ol atıg sürsedi</i> “o, atını vb. sürmek istedi.” DLT] EDPT 855a, DTS 518a.
sürtük	sürtük; ezilmiş, sürüştürülmüş [<i>sürtük eşler</i> “sürüştüren ve sürüştürülen kadın; sevicî kadın.” Ezilmiş, sürüştürülmüş her şeye de <i>sürtük</i> denir. DLT] EDPT 846b-847a, DTS 518a.
sürtül-	sürtülmek, kabuğu soyulmak [<i>sürtüldi nēy</i> “bir şey (kendi kendisine) sürtüldü ve kabuğu soyuldu.” Başkası tarafından yapıldığında da böyle denir. Bu fiil hem geçişli, hem geçişsiz olur. <i>Terike yāğ sürtüldi</i> “deriye yağ vb. sürüldü.” DLT; Çağatayca: FK, TEH; Kıpçakça: KH, GT] EDPT 847a, DTS 518a.
sürtün-	sürtünmek; sürünüyor gibi yapmak [<i>at yıgaçça sürtündi</i> “at ağaca vb. sürtündü.”, <i>er öziye yāğ sürtündi</i> “adam kendi kendisine yağ

- süründü.” Bir şey sürünüyor gibi yaptığında da böyle denir. DLT; ME; Kıpçakça: EZ, BM, Kİ] EDPT 847a- b, DTS 518a, OTWF II: 615.
- sürtüş-** sürüşmek, sürtmekte yarışmak [*ol mēniñ birle koğuşka yāğ sürtüşdi* “o, sıırımı yağlamakta benimle yarıştı.”, *ol mēniñ birle aşuq sürtüşdi* “o, ökçe kaşımakta benimle yarıştı.” DLT; 120-6 ME; Kıpçakça: BV] EDPT 847b, DTS 518b, OTWF II: 567.
- sürtüşdür-** birine karşı sürtüşdürmek [Kıpçakça: İN, BV]
- sürük** deriden yapılmış yaygı [Kıpçakça: EM]
- sürül-** sürülmek; dövülmek, ezilmek [*at sürüldi* “at sürüldü.”, *er sürüldi* “adam (ve başkası) sürüldü.”, *munçuq sürüldi* “boncuk dövüldü, ezildi.” Herhangi bir şey kendi kendisine ezilip dağılacak olsa yine böyle denir. Bu kelime hem geçişli hem geçişsizdir. DLT; “sürülmek, götürülmek” 11r12 KE; KTef; 161-4 ME; “sürülmek, yürütülmek, gönderilmek” Çağatayca: TEH, Sİ] EDPT 852a, DTS 518b.
- sürülen** sürülen, kovulan [*bu er-ol tegme yerdin tutçı sürülen* “bu, her kapıdan kovulan biridir.” DLT] DTS 518b.
- sürün-** sürünmek; dövülmek, ezilmek [*kişi öz yinin süründi* “adam kendi vücudunu kaşdı.” Sert bir şey dövülüp ezildiği zaman da böyle denir. DLT; 154-7, 160-2 ME; Kıpçakça: EZ] EDPT 854a, DTS 518b.
- süründi** serseri [*süründi er* “her kapıdan kovulan adam” DLT] EDPT 854b, DTS 518b, STEzcan: 61.
- sürüşlüg** sürüşlü [Çağatayca: DN]
- sürüt-** sürtmek, silmek, silip süpürmek [Kıpçakça: Kİ]
- süsgir-** süsmeye yeltenmek, itişmek [*sıgır erig süsgirdi* “sıgır, adamı süsmeye yeltendi.” DLT] EDPT 856b, DTS 518b, OTWF II: 539.
- süstür- I** birbirine toslatmak [*ol koç süstürdi* “o, koçları birbirine toslattı.” DLT] EDPT 856a, DTS 518b.
- süstür- II** süzdürmek, ayıklatmak [96r20 KE]
- süsüş-** süsüşmek, vuruşmak, toslaşmak [*eki koçnar süsüşdi* “iki koç süsüştü.” DLT; 129-8 ME] EDPT 856b, DTS 518b.
- sütgir-** süt kıvamına getirmek [*yuğrut sūtgerdi* “yoğurdu (suyla) karıştırarak süt kıvamına getirdi.” DLT] EDPT 801b, DTS 519a, OTWF II: 540.
- sütlüg** süt sağılan, sağmal [152r13, 185r11 KE; “sütü olan, çocuk ya da yavru emziren” Çağatayca:TEH]

sütlük	süt kabı [Çağatayca: ML]
sütsüz	sütsüz [152r13, 185r10 KE]
süyek	tahta kapının kenar tahtası [242r6 KE]
süyen-	yaslanmak, dayanmak [<i>taşğa süyenü oturur erdi</i> “taşa yaslanmış bir halde otururdu.” 146b,7 KTef]
süyre-	→ südre-
süzgeç	süzgeç, kepçe [Çağatayca: FK; Kıpçakça: EZ]
süzgün	(b. ad.) kara renkte, dikenli bir dağ ağacı [DLT] EDPT 862a-b, DTS 519a, Hauenschild 1994: 71.
süzlün-	süzülmek, durulmak [<i>sūw süzlüdi</i> “su vb. duruldu.” DLT] EDPT 864a, DTS 519a.
süzlüş-	durulmak [<i>sūwlar kamuğ süzlüşdi</i> “bütün sular duruldu.” DLT] EDPT 864a, DTS 519b.
süzme	süzülerek suyu alınan yoğurt [DLT; Kıpçakça: Kİ, EZ] EDPT 864b, DTS 519b.
süzün-	süzünür görünmek [<i>er õziñe sūw süzüdi</i> “adam kendisine su süzünür göründü.” DLT; “temizlenmek, arınmak” 50/2, 183/4 MM] EDPT 864b, DTS 519b.
süzüdi	süzülmüş [<i>süzüdi sūw</i> “iyice süzülmüş su” DLT] EDPT 864b-865a, DTS 519b.
Ş	
şa	(h. ad.) alacalı bir kuş [Balıkçıl kuşuna benzer. Buna lakap olarak <i>erdemsiz şa</i> “yaramaz kuş” denir. Bu kuş daima yere yakın uçar. DLT] EDPT 866a, DTS 519a.
şagalda-	çağlamak [Çağatayca: ML]
şal	boz renkli at [Kıpçakça: EM]
şal şul	beceriksiz [<i>şal şul eliglig</i> “çolba, beceriksiz” DLT] EDPT 868a, DTS 520a.
şalaşu	Çin kumaşlarından bir çeşit [DLT] EDPT 868a, DTS 520a.
şamuşa	(b. ad.) yenilen bir tür ot, boy otu, çemen [DLT; “bezek, süs” KT] EDPT 868a, DTS 520a, “poy otu” Hauenschild 1994: 71.
şanar-	küflenmek [168-2 ME]
şanbuy	başka bir davetten gelenlere geceleyin verilen içki ziyafet [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 868a, DTS 520a.

şanus	baş parmakla şahadet parmağı arasındaki mesafe [Kıpçakça: Kİ]
şap I	yansıma ses, şap şap [<i>ol anı şap şap boyunladı</i> “onun boynuna şap şap vurdu, şaplakladı.”, <i>ol kâgunuğ şap şap yedi</i> “o, kavunu şapır şapır yedi.” Şeftali vb. sulu meyveler şapırdatarak yenildiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 866a, DTS 520a.
şap II	‘çabuk’ anlamında acele etmeyi ifade eden bir söz [<i>şap kel</i> “çabuk gel.” DLT] EDPT 866a, DTS 520a.
şapıj	tokmak [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 866b.
şar şur	yansıma ses, şarıl şarıl [şarıl şarıl, yağmurun sağanak hâlinde yağmasından çıkan sesin yansıması. Sıvı olan her şey, güçlü ses çıkardığı zaman böyle denir. DLT] EDPT 868b, DTS 520a.
şat	küstahlık [KB; yadırgama yoluyla ‘onun ne cür’eti var? Bu ne cür’et’ anlamında <i>anıj nē şatı bār</i> denir. DLT] EDPT 866b-867a, DTS 521b.
şatlan-	işe atılmak [<i>ol bu işka şatlandı</i> Çigil lehçesinde “o, bu işe atıldı.” DLT] EDPT 867a-b.
şaw	(b. ad.) Çöğen gibi bir ot [Uç şehrinde biter ve bununla elbise temizlenir. DLT] EDPT 866a, DTS 521b, Hauenschild 1994: 71.
şekirtük	fıstık [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 867b-868a, DTS 522b, Hauenschild 1994: 72.
şeştür-	çözdürmek [<i>ol tügün şeştürdi</i> “o, düğümü vb. çözdürdü.” DLT] <i>şeştür-</i> EDPT 868b → <i>seştür-</i> EDPT 857b, DTS 522b.
şeşüt	kır, alaca [KB 5639, 5697] EDPT 868b.
şımal-	kolunu sıvamak, sıvayıp işe girişmek [Çağatayca: BV, NN]
şıralğa	belden yukarı olan kısım; öldürülmüş hayvanın belden yukarı baş kısmı [Çağatayca: MKb]
şırdağ	→ şırdağ
şışuk	şişik, şişmiş [<i>teni şışuk</i> 130v13 KE]
şıbele-	ok yöneltmek, nişan almak [Çağatayca: ŞN]
şıbin	→ çibin
şin	taht, sedir [Çigil lehçesinde, DLT]
şırdağ	bir tür kaftan [Çağatayca: <i>şırdağ</i> ML, <i>şırdağ</i> BV, FK, NN]
şışle-	şışlemek [Çağatayca: NN; Kıpçakça: “kebab yapmak” EK]
şuğlu	(b. ad.) tilki üzümü [DLT] EDPT 867b, DTS 524b, Hauenschild 1994: 72.

şunçarçı	şahin avcısı [Çağatayca: ŞHD] <i>şunçar</i> Hauenschield 2006: 123.
şunla	(b. ad.) Arğu ülkesinde biten ve kökü topraktan çıkartılarak yenilen bir ot [DLT] EDPT 868b, Hauenschield 1994: 72.
şutu	(h. ad.) kırkayak, örümcek, çayan gibi böcek [DLT] <i>şotu</i> EDPT 867a, DTS 525a.
şuwşa-	fısıldamak [KT]
şuwşaş-	fısıldaşmak, fısır fısır konuşmak [<i>ol anıñ birle şuwşaşdı</i> “o, onunla fısıldaştı, fısır fısır konuştu.” DLT] EDPT 866b, DTS 525a.
şuwşat-	fısıldatmak, birini fısıldamaya yönlendirmek [<i>ol mênin kulakka sōz şuwşattı</i> “o, benim kulağıma söz fısıldattı, birini kulağıma bir şey fısıldamaya yönlendirdi.” DLT] EDPT 866b, DTS 525a.
şüşüş	kuru üzümden yapılan bir tür şarap [Kıpçakça: EK]
şüt	kök [Hotan lehçesinde, DLT] <i>şut</i> EDPT 867a, DTS 525b.
şütük	sığır boynuzundan yapılan divit [<i>şütük saķal</i> “köse sakal.” Divite benzetilerek böyle adlandırılmıştır. DLT] EDPT 867a, DTS 525b.
T	
tabba	eğlence, alay ve ayıplama [6-4 ME]
tabbalat-	eğlendirmek, sevindirmek [6-3 ME]
tada	gözün erebildiği on ok atımı mesafe [DLT] EDPT 451b, DTS 526b.
tadğun	Fırat vb. ırmaklar [Bu kelime akan ırmakların adı olan <i>ügüz</i> kelimesi yerindedir. DLT] <i>todğun</i> EDPT 453b, DTS 526b.
tağar	çul [<i>tağar ton</i> 237v1 KE; Çağatayca: “çuval, torba” BV, FK, NN, CD] EDPT 471b, DTS 526b.
tağarçuķ	içine buğday ve başka şeyler konulan büyük kap [107-8, 125-17, 189-14, 189-15 NF]
tağıt-	dağıtmak [6557 KB; Çağatayca: SD, LD]
tağla-	dağlamak, damgalamak [<i>ol atın tağladı</i> “o, atını dağladı, damgaladı.” Başka hayvanlar için de böyle denir. DLT; 61-2 ME; Kıpçakça: Kİ, KF] EDPT 469b, DTS 527a.
tağlat-	dağlatmak [<i>ol atın tağlattı</i> “o, atını dağlattı, dağ ile nişan koydurdu.” DLT] EDPT 470a, DTS 527a.
tağna	(b. ad.) bir bitki türü [<i>tağna yawa</i> “bir bitki türü”, yoğurtla karıştırılarak, renk vermesi için tutmaca katılır. DLT] EDPT 471a, DTS 527a, <i>tağna yawa</i> Hauenschield 1994: 72-73.

tağuzmak	kısa boylu [<i>tağuzmak er</i> “kısa boylu, bodur adam” DLT] EDPT 474b, DTS 527a.
tağçek	bir çeşit Çin ipeği [DLT] DTS 527b.
tahtu	eğrilmemiş, ham ipek [DLT]
taķır taķır	yansıma ses [<i>at adaki taķır taķır etti</i> “atın nallatı taķır taķır ses çıkardı.” Aynı anlamda <i>tikir tikir etti</i> de denir. DLT] EDPT 471b, DTS 536b.
taķıt-	dağıtmak [<i>taķıtmışdın soņ</i> 72-3 NF; 80-7, 84-4, 91-8, 95-6, 229-2 ME; Çağatayca: LD]
taķtur-	takdırmak, dizdirmek [<i>et sışka taķturdı</i> “eti şişi dizdirdi.” DLT] EDPT 468a, DTS 536b.
taķuķluđ	tavuk sahibi [<i>taķuķluđ er</i> Oğuz lehçesinde “tavuğu olan adam” DLT] EDPT 468b, DTS 536b.
tal	dal, ağağ dalı, yaş dal [KB; <i>tāl boğluğ</i> “selvi boylu, selvi endamlı” denir, yumuşaklıkta taze dala benzetilir ve genellikle ince uzun genç kızlar için kullanılır. DLT; Kıpçakça: GT] EDPT 489a, DTS 528a.
talağu	etkisini derhal göstere zehir [DLT] EDPT 497b, DTS 528b.
talaķ	dalak [DLT] EDPT 495b, DTS 528b, OTWF I: 75.
talas	at ve çevgen yarışlarında meydanın sonuna çekilen ip [DLT] EDPT 501b- 502a, DTS 528b.
talaş	kavga, dövüş [Çağatayca: LD, GD, şHD, HE, TSM, NN]
talaşkuçı	yağmalayıcı [Çağatayca: KMD]
talařmađlıķ	çekişme [Çağatayca: BV]
talaşmak	dalaşma [Çağatayca: BV, SD, SS, GS]
talat-	yağmalatmak [Çağatayca: şN]
talav	yağma, birinin malını mülkünü zorla alma [Çağatayca: şHD]
taldur-	çarpmak [<i>atlığ anı taldurdı</i> “atlı vb. ona çarptı.” DLT] <i>taltur-</i> EDPT 494b, <i>taltur-</i> DTS 529b.
talđa-	ayırmak, tefrik etmek [Çağatayca: BV, FK, HE, NN, GS]
talđan	sara [<i>talđan ig</i> “sara” DLT] EDPT 496b, DTS 528b, OTWF I: 384.
talđır-	kopmak [<i>art başı talđırdı</i> “dağ başında tipi koptu.” DLT] <i>tolđar-</i> EDPT 497b, DTS 528b.

talğuç	denk (hayvan yükü) ile ip arasına sokulan ve ip birkaç kez bükülünce yükü sıkıp dengin sarkmasını önleyen bir tahta parçası [DLT] EDPT 496a, DTS 528b, OTWF I: 360.
talğur-	bulanmak, tiksilmek [<i>könlüm talğurdu</i> “midem bulandı; tiksinti veren bir şey yemekten dolayı içim dışıma çıktı.” DLT] <i>tolğar-</i> EDPT 497b, DTS 528b.
talkalan-	koruklanmak [<i>üzüm talkalandı</i> “üzüm koruklandı.” DLT] EDPT 498a, DTS 529a.
talkıg	dağların bulunduğu, birbirine girdiği yer [DLT] EDPT 496a, DTS 529a, OTWF I: 360.
talkıl-	itilmek [<i>talkıldı nēŋ</i> “bir şey itildi; savuşturuldu.”, <i>tış talkıldı</i> “iş savuşturuldu.”, <i>yük talkıldı</i> “iple (bağlanmış olan) yük itildi.” DLT] EDPT 497a, DTS 529a.
talkış-	bükmekte yardım etmek, bükmek [<i>ol maña uyma talkışdı</i> “o, ayakkabı yapmakta kullanılan keçeyi dürüp bükmemeye yardım etti.” Dürülüp bükülen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 497b, DTS 529a, OTWF I: 360.
talkıt-	ittirmek, büktürmek [<i>ol anıŋ tışın talkıttı</i> “o, onun işine mani oldu, savsattı, birini onun işine mani olmaya yönlendirdi.”, <i>ol yükni talkıttı</i> “o, yüke çarptırdı, birini yüke çarpmaya kışkırttı.” Yükle ip arasına bir ağaç parçası koyduruğ büktürerek yükü düzelttirdiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 497a, DTS 529a, OTWF I: 360.
talku	eğrilmiş, bükülmüş şey [<i>talku yıŋıg</i> “bükülmüş ip.” DLT] EDPT 496a, DTS 529a.
talpın-	çırpınmak, hareket etmek [<i>kuş talpındı</i> “kuş çırpındı, kanat çırptı.” Çırpınan her şey için böyle denir. DLT; “çırpınmak; saldırmak” 51v1, 64v1 AH; Çağatayca: <i>talbun-</i> CD, <i>talpın-</i> LT, BV, FK, LM, KMD, SS, NN, <i>telpin-</i> BV; Kıpçakça: “az az hareket etmek” EZ] EDPT 493b, DTS 529a, OTWF II: 537.
talpınmağ	çalışıp çabalama [Çağatayca: LM]
talpış-	(kanat) birlikte çırpmak [<i>kuşlar kamuğ talpışdı</i> “kuşlar kanat çırptılar.”, <i>batraq kamuğ talpışdı</i> “bayraklar vb. mızrakların ucunda hücre dalgalandı.” DLT] EDPT 493b, DTS 529a, OTWF II: 537.

taltur-	bayılmaya yüz tutmak [<i>anı urup talturdi</i> “onu bayılasıya dövdü, öyle dövdü ki az kaldı bayılacaktı.” DLT] EDPT 494b, DTS 529b.
talwar	sığınak, barınak [121v7 KE] <i>tolwir</i> EDPT 493a-b, <i>talwir</i> DTS 529b.
tam	kapı mandalı, sürgü [<i>kapuğ tamlattu</i> “kapıya sürgü yaptırdı.” DLT] EDPT 503a.
tamata	kadayıf hamuru kıvamında ince bir hamurun adı [yağlı tavuk veya et, kızartılacağı zaman yağın akmaması için buna bulaştırılır. DLT] EDPT 504b.
tamçur-	damlamak, serpiştirmek [<i>yağmur tamçurdi</i> “yağmur serpiştirdi ve kırağı düştü.” DLT] EDPT 503b-504a, DTS 530, <i>tamçır-</i> OTWF II: 538-539.
tamdu, tamduğ	meşale, bir ucu yakılmış tuturuk [DLT] EDPT 504a, DTS 530a, OTWF I: 333.
tamğa	denize, göle veya dereye dökülen suyun kolu [Gemilerin demir attıkları iskele veya limana da <i>tamğa</i> denir. Şu şiirde geçer: <i>tamğa suwı taşra çıkıp tãğig öter/ artuçları tegre ünüp tizgin yêter</i> “bu kolun suyu dağı aşar, çevresinde at dizgini gibi sıra sıra ardıç vardır.” DLT] EDPT 505a, DTS 530a, OTWF II: 379-380.
tamğur-	damlamak üzere olmak [<i>sūw tamğurdi</i> “buzdan suyun vb. damlama zamanı yaklaştı.” DLT] <i>tamğır-</i> EDPT 505b, DTS 530b, <i>tamğır-</i> OTWF II: 539.
tamın-	damlamak [<i>ol õziñe yãğ tamındı</i> “o, kendisi için yalnız başına yağ çıkardı.” (o, kendisi için, başlı başına yağ takdir etti.) DLT] EDPT 508a, DTS 530b.
tamındı	damla [<i>tamındı sūw</i> “su damlası” DLT] EDPT 508a, DTS 530b.
tamiş-	damlamak [<i>sūw tamişdi</i> “su (buzdan ve başkası) damladı.” DLT] EDPT 510a, DTS 530b.
tamlat-	sürgü yaptırmak [DLT] EDPT 506b.
tamtur-	damlattırmak, damlatılmasını emretmek [<i>ol anıñ ağızına sūw tamturdi</i> “onun ağızına su damlattırdı, ağızına su damlatılmasını emretti.” DLT] EDPT 504a, DTS 531a.
tamula-	güçlendirmek [<i>ol sūwuğ tamuladı</i> “o, suyun bendini güçlendirdi.” DLT] EDPT 507a, DTS 531a.
tan	yel, esinti [2684, 3941 KB] EDPT 510a.

tañça-	→ tıñı-
tañçal-	et bozulup kokmak [Çağatayca: ML]
tañış	bildik, âşinâ [Çağatayca: LD]
tañıt-	→ tanıt-
tañkuş	(h. ad.) sabah kuşu [Kıpçakça: 31b/13 KM]
tantur-	inkar ettirmek [<i>ol maña almun tanturdi</i> “bana borcunu vb. inkâr ettirdi.” DLT] EDPT 518a, DTS 532a.
tanu	‘görürsün’ anlamında bir ünlem [<i>tanu yama</i> “görürsün” anlamına gelen iki kelime. <i>Men bargay-men yamu</i> “ben gideceğim, görürsün.” DLT] EDPT 515a-b, DTS 532a.
tanul-	söylendi, tanınmak [<i>añar sōz tanuldi</i> “ona söz (ve başkası) söylendi, söz geçildi.” DLT] EDPT 521a, DTS 532a, OTWF I: 244.
tanuş-	birbirlerine danışmak, işaretleşmek [<i>olar êkki sōz tanuştı</i> “onlar ikisi birbirine söz danıştılar, işaretleştiler.” DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 526b, DTS 532a, OTWF I: 244.
tanut-	başkasına danıştırmak, söz iletmek [<i>ol maña sōz tanuttı</i> “o bana, başkasına bir söz iletmemi (veya tavsiye etmemi) emretti.” DLT; Çağatayca: <i>tanıt-</i> BabD, HE, ŞN] EDPT 517b, DTS 532a, OTWF I: 244.
tañ I	şehre nazır yüksekçe yerler gibi, binası yıkılıp yalnızca temelleri kalan, eski zamandan kalma yapı [DLT] EDPT 511a, DTS 532b.
tañ II	elek [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 511a, DTS 532b.
tañ toñ	tak tuk gibi yansıma ses [<i>tañ toñ etti</i> “ağır bir şey bir cisim üzerine düşerek tak etti.” DLT] EDPT 511a, DTS 532b.
tañan	(h. ad.) ak başlı karga, alacakarga [DLT] EDPT 523a, Hauenschild 2003: 197.
tañgısız	üzengisiz [228r8 KE]
tañıl	çizgili [<i>tañıl keyik</i> “ön ayakları çizgili geyik vb.” DLT] EDPT 520a, DTS 532b.
tañın-	sarınmak, kendi kendine sarmak [<i>er başın tañındı</i> “adam başına sargıyı kendisi sardı.” DLT] EDPT 523a, DTS 532b.
tañırka-	şaşırmak, hayrete düşmek [KB; <i>dañırka-</i> ME; Çağatayca: BV] EDPT 525b, DTS 532b, OTWF II: 462.

- tañız-** sinirlenmek [*er öpkesinde tañızdı* “adam sinir küpü oldu, öfkesinden deliye döndü.”, *öpke tañızdı* “ciğer şişti.” Bu, ciğer pişirilirken içi dolup güzelce kabarsın diye üzerine hardal ve sirke döküldüğünde olur. DLT] *teñiz-* EDPT 527b, DTS 533a.
- tañlaş-** şaşmak [*kişiler bu işiğ tañlaşdı* “halk bu işe şaştı.” Şu dörtlükte geçer: *ördi bulut uñraşu/ aqtı aqın müñreşü/ qaldı bodun tañlaşu/ kükrer taqı mañraşur* yağmuru anlatarak şöyle diyor: “gök gürlmesiyle bulutlar belirdi. Bulutlardan gürül gürül seller aktı. Halk buna şaşıp kaldı. Bulut şimşek çaktırıp haykırıyordu.” DLT; “karşılıklı şaşırmak, hayret etmek” 34r11, 78v15, 181v11, 211r17 KE] EDPT 522b, DTS 533a.
- tañuq** hakanlar sefere vb. çıktıklarında (uğrak yerlerinde) verilen yemek ve ipekli kumaş gibi armağanlar [Çevgen oyununda –gerilen ipten- topu geçirebilen adama verilen ipekli kumaş; savaşta mızrak ve bayrakların ucuna takılan ipek kumaş DLT] EDPT 519a, DTS 533a.
- tap** darbe veya yara izi, leke [*ol anı tãp tup urdı* “o, onun her yanına tapır tupur vurdu, evire çevire dövdü.” DLT] EDPT 434a, DTS 533b.
- tapala-** başkasının başına gelene sevinmek, başkasının musibetine sevinmek [*ol anı tapaladı* “o, onu kınadı ve başına gelen musibete sevindi.” DLT] EDPT 441a- b, *tabala-* DTS 525b.
- tapalat-** sevindirmek, birinin kötülüğünden zevk aldirmek [KT]
- tapanla-** ayağın altı ile vurmak [*têvê tapanladı* “deve ona tabanıyla vurdu.” DLT] EDPT 442a-b, *tabanla-* DTS 525b.
- tapanlıq** tabanlı [*tapanlıq têvê* “tabanlı deve” DLT] EDPT 442a, *tabanlıq* DTS 526a.
- taparu** +a doğru gelme [*ol mênîş taparu keldi* “o, bana doğru geldi.”, *ol anış taparu bardı* “o, ona doğru gitti.” Tapa kelimesi, ismin yönelme halidir. /r/ ile /u/ {+ru} eklenmiştir. DLT] EDPT 445a, DTS 526a.
- tapçan, tapçañ** sofrta biçiminde üç ayaklı bir şey olup üzüm salkımlarını kesmek için üzerine çıkılan şey [Kençek lehçesinde, “sofrta biçiminde üç ayaklı şey.” Bahçe bekçisi, asmanın salkımlarına uzanabilmek için üzerine çıkar. DLT] EDPT 436b, DTS 534a.
- tapıl-** bulunmak [*tapıldı nêş* “nesne bulundu; saklanmış şey bulundu.” DLT; 143v18 KE; *tapılmaz bol-* 409-7 NF; Çağatayca: *tapıl-* MKb,

BV, SD, LD, LM, BabD, HM, GD, ŞHD, HE, KUŞ, KMD, HBD, SS, AD, ŞTe, NN, TN, GS, NŞ, FŞ, HN, Sİ, NM, BHD, TEH, MMü, ŞN, *tapul*- LD, LM; Kıpçakça: İM] EDPT 439b.

tapındaçı	tapan kimse [Oğuz lehçesinde, DLT]
tapınğan	tapan [DLT]
tapınğuçı	tapan kimse [DLT]
tapınğuluk	tapmalı [DLT]
tapıml-	kulluk edilmek [Çağatayca: ÇKT]
tapış	iki veya daha çok kişinin birbirine vekâlet/ yetki vermesi [DLT] EDPT 446a, DTS 534b.
tapluk	yer yarıkları [DLT] DTS 535a.
tapmaklık	bulma [Çağatayca: BabD]
taprı-	zıplamak, sıçramak [<i>têwe taprıdı</i> “deve hoplayıp zıpladı.” Bu fiil, deveden başkası için kullanılmaz. DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 443b, DTS 535a.
taprış-	zıplamak, sıçramak [<i>têwe kamuğ taprışdı</i> “develer sıçradı (hoplayıp zıpladı)” DLT] EDPT 445a, <i>tapraş-</i> DTS 535a.
taprıt-	zıplatmak, sıçratmak [<i>er têwesin taprıttı</i> “adam vb. devesini sıçrattı.” DLT] EDPT 444a.
tapsula-	haset etmek [<i>tapsula!</i> 4250 KB] STEzcan: 61-62.
tapşurul-	verilmek, sunulmak [Çağatayca: TEH]
taptur-	buldurmak [Çağatayca: ŞN]
tapuq-	buluşmak, bir araya gelmek [Çağatayca: ŞN]
tapul-	→ tapıl-
tapuzgu	→ tapuzguq
tapuzguq	bilmece [<i>tapuzgu nēy</i> “bilmece” DLT] EDPT 448b, <i>tapuzuğ</i> DTS 536a, OTWF I: 360-361.
tapzuğ	→ tapuzguq
tar I	yağ tortusu [bu, yağ eritilip süzmesi alındıktan sonra kabın dibinde çöken süt tortularıdır. DLT] EDPT 528a-b, DTS 536b.
tar II	musiki aletlerinden biri [Çağatayca: FK, HBD]
tara-	taramak [2268, 4829 KB; <i>ķīz saçın taradı</i> “genç kız saçını taradı.”, <i>anıy süsin taradı</i> “o, askerini dağıttı.” DLT; KE; NF; 69-2, 178-3 ME; Çağatayca: LT, SD, LD, FK, LM, GD, ŞHD, KMD, NN, GS,

	TEH, BHD; Kıpçakça: KM, EZ, Kİ] EDPT 532a-b, DTS 536b, OTWF II: 675.
tarag	→ tarğak
tarak	→ tarğak
taral-	taranmak [<i>saç taraldı</i> “saç tarandı.” DLT] EDPT 547a, DTS 536b, OTWF II: 674-675.
taran-	kendi kendine taramak, taranmak [6222 KB; <i>ol saçın tarandı</i> “o, saçını başkasının yardımı olmaksızın taradı.” DLT; “taranmak, süslenmek” KT] EDPT 552a, DTS 536b.
tarangu	(b. ad.) kavak [Çağatayca: BV]
tarasla-	dağıtmak [<i>alp çerig tarasladi</i> “yiğit, düşman ordusunu dağıttı.”, <i>çağrı kızığ tarasladi</i> “çakırdoğan, kaz sürüsünü dağıttı.” Güç kullanılarak dağıtılan her şey için böyle denir. DLT] <i>tarisla-</i> EDPT 553b, DTS 537a.
tarğak	tarak [DLT; Çağatayca: <i>tarag</i> BV, LD, FK, GD, ŞHD, HE, GS, FŞ, TEH, NM, <i>tarak</i> LD, GD, ŞHD, HE, NN, GS, FŞ, NM; Kıpçakça: <i>tarak</i> EM, EZ, BV] EDPT 539b, DTS 537a, OTWF I: 360.
tarıglan-	ekin sahibi olmak [DLT] EDPT 542b, DTS 537a.
tarıl-	ekilmek [<i>tarıg tarıldı</i> “ekin (ve başkası) ekildi.” DLT; KE; <i>darıl-</i> ME; Çağatayca: “saçılmak” LD] EDPT 547a, DTS 537b.
tarım	göllere dökülen çay kolları, selin akıttığı içinde çerçöp bulunan kum [DLT] EDPT 548b-549a, DTS 537b, OTWF I: 83.
tarımla-	ırmaktan karşıya geçmek, kendisini ırmağın büyük dalgalarından korumak [<i>ol ügüzni tarımladi</i> “o, adacıklardan atlayarak ırmağın karşı kıyısına geçti.” DLT] EDPT 550b, DTS 537b.
tarımsın-	ekiyor gibi görünmek [<i>ol tarıg tarımsındı</i> “o, ekin ekmediği hâlde ekin ekliyormuş gibi yaptı.” DLT] EDPT 551a, DTS 537b.
tarıtgan	ekiyor olmayı emretmek [<i>bu er-ol telim tarıg tarıtgan</i> “bu adam hep ekip dikmeyi emreden (ektirip diktiren) biridir.” DLT]
tarıtğuluğ	ekin ekilmesi emrinde kararlı [DLT]
tarıtıglı	ekin ektirme isteği bulunma [DLT]
tarıtıgsak	çiftçiliği sevmek [DLT]
tarka	koruk [DLT] EDPT 539a, DTS 538a.
tarlıg	→ tarlık

tarlık	darlık [KB; Çağatayca: SD, LD, AD, <i>tarlıg</i> SD, LD; Kıpçakça: İM]
tarmaqlan-	pençelemek, pençesi çıkmak [<i>bōy tarmaqlandı</i> “boylar ve oymaklar, yırtıcı kuşların pençesi gibi dört bir yandan akın edip geldi.”, <i>bala tarmaqlandı</i> “yırtıcı kuş yavrusunun pençesi çıktı.”, <i>sūw tarmaqlandı</i> “su kol kol oldu.” DLT] EDPT 550b, DTS 538a.
tarmal-	tırmalanmak [<i>anıy yūzi tarmaldı</i> “onun yüzü tırmalandı.” DLT] EDPT 550a, OTWF II: 568.
tarmat-	tırmalatmak [<i>ol anıy yūzin tarmattı</i> “o, onun yüzünü tırmalattı.” DLT] EDPT 550a, DTS 538a, OTWF II: 568.
tarmavuç	tırmık [Kıpçakça: KM]
tarmutlan-	ayrılmak [<i>sūw tarmutlandı</i> “su kollara ayrıldı.” DLT] EDPT 550b, DTS 538a, OTWF I: 82-83.
tarmuz	(b. ad.) şen hıyar türü [DLT] <i>tarmaz</i> EDPT 550a, DTS 538a, Hauenschild 1994: 74.
tartanaqçı	yağmacı [349-10 NF]
tartıgçı	davetçi, çağırıcı [DLT] EDPT 537b, DTS 539a.
tartın	topluluktan bir bölük, çete [DLT] EDPT 535b, DTS 539a, OTWF I: 307.
taru-	daralmak, dar olmak [448, 477 KB; <i>ew tarudı</i> “ev daraldı.” Göğüs vb. daralması için de böyle denir. <i>Er buşdı tarudı</i> “adam daralıp bunaldı.” DLT; 464 AH] EDPT 532b-533a, DTS 539a, OTWF II: 476.
tarus	teras, evin çatısı [DLT] EDPT 553b, DTS 539a.
tarusla-	teras, çatı yapmak [<i>ol ewin tarusladı</i> “o, evine çatı yaptı, teras yaptı.” DLT] EDPT 553b, DTS 539b.
tarut-	dar etmek [<i>ol anıy ewin taruttı</i> “o, ona evini dar etti.” Daraltılan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 536a, DTS 539b.
tas	her şeyin kötüsü, bayağısı [Oğuz lehçesinde, <i>bu at tas tegül</i> “bu at kötü değil.” DLT] EDPT 554b, DTS 539b.
tasal	çevgen oyununda çizilmiş sınır [DLT] <i>tasal</i> EDPT 555b→ <i>talas</i> EDPT 501b-502a, DTS 539b.
tasğa-	tokat atmak [<i>ol anı tasğadı</i> “o, ona tokat attı.” DLT] EDPT 555a, DTS 539b.
tasğaş-	birbirine tokat atmak [<i>olar êkki tasğaşdı</i> “onlar birbirine tokat attı.” Yardımlaşma ve yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 555a.

taşgat-	tokatlatmak [<i>ol kulin taşgattu</i> “o, kölesini vb. tokatlattı.” DLT] EDPT 555a, DTS 539b.
taşak	taşak [DLT; Kıpçakça: EZ, KM, EM, Kİ, KH, EK, <i>daşak</i> KH] EDPT 562a, DTS 540a.
taşaklıg	taşaklı [<i>taşaklıg er</i> “taşaklı adam.” DLT] EDPT 563a.
taşaksız	hadım [Kıpçakça: EM]
taşırkan	patlak gözlü [<i>taşırkan közlug</i> “patlak gözlü adam, lokma gözlü” DLT]
taşıt-	taşıtmaq [<i>tarıg taşıttı</i> “buğdayı vb. bir yerden başka bir yere taşıttı.” DLT; Çağatayca: SS, NM] <i>taşut-</i> EDPT 561b-562a, DTS 540a.
taşıtgan	taşıran [<i>bu ot-ol eşiç taşıtgan</i> “bu, tencereyi çok taşıran bir ateştir.” DLT] EDPT 561b, DTS 540a-b.
taşla-	taşlamak [<i>ol itig taşladı</i> “o, köpeği taşladı.”, <i>er taşladı</i> “adam vb. gurbete gitti.” DLT; “taş atmak” KE; MM; NF; KT; Çağatayca: MKb, LT, BV, SD, LD, FK, LM, BabD, ŞHD, HE, GN, KUŞ, KMD, HBD, SS, ÇKT, NN, GS, TEH, HN, DN, ŞTe, ŞTü, NM, ŞN; Kıpçakça: EK, CC, EZ, İM] EDPT 564b, DTS 540b.
taşlamak	atma, atış [Çağatayca: BV]
taşlaş-	taş atışmak [<i>taşlaştlar</i> 198-4 ME]
taşlat-	taşlanmasını emretmek, taşlatmaq [<i>ol anı taşlattı</i> “o, onu taşlattı, taşlanmasını emretmek.”, <i>ol oğlını taşladı</i> “o, oğlunu dışarıda olgunlaşsın diye gurbete yolladı.” DLT; Çağatayca: “çıkarttırmak” TEH, ŞN; Kıpçakça: İM] EDPT 565a, DTS 540b.
taşuğ	taşınabilir eşya, menkul mal [DLT] EDPT562a, DTS 541a.
taşurğan	taşıran [<i>bu ot-ol eşiç taşurğan</i> “bu, tencereyi taşıran bir ateştir.” Sel, havuzun suyunu taşırdığında yine böyle denir. DLT] EDPT 566a, DTS 541a.
tat	kılıç vb. şeylerin üzerine çöken pas [Atasözü= <i>kılıç tatıksa iş yunçır, er tatıksa et tınçır</i> “kılıç paslandı mı yiğidin işi sarpa sarar, Türk de Acemin huyunu alırsa eti kokar.” Bu atasözü, mert olması tavsiye edilen kişi hakkında söylenir ve her türün kendi türü (benzerleri) arasında yaşaması gerektiğini anlatır. DLT] EDPT 449b, DTS 541a.
tatıgsa-	canı tatlı çekmek [er tatıgsadı “adamın canı tatlı çekti.” DLT] EDPT 455a, DTS 541b, OTWF II: 528.

tatık-	paslanmak [<i>kılıç tatıktı</i> “kılıç paslandı.” DLT] EDPT 453b, DTS 541b.
tatıl-	tadılmak [<i>āş tatıldı</i> “aş (ve başkası) tadıldı.” DLT] EDPT 456a, DTS 542a.
tatındı	bol [<i>tatındı sūt</i> “bol süt” DLT] EDPT 458b, DTS 542a.
tatır	kurak, kıraç [<i>tatır yêr</i> “suyu ve ağacı olmayan kıraç yer” DLT] EDPT 458b, DTS 542a.
tatırğa	tirşe, parşömen; (üzerine yazı yazılan) sepilenmiş beyaz deri [DLT] EDPT 460b, DTS 542a.
tatırķu	seyrek, az [<i>tatırķu yêr</i> “otları birbirine karışmamış olan yer, otu seyrek, az olan yer.” DLT] EDPT 460b.
tatırlıĝ	kurak olan, kıraç olan [<i>tatırlıĝ yêr</i> “toprağı düz ve sert yer” DLT] EDPT 460b, DTS 542a.
tatıt-	lezzetlendirmek, tatlandırmak [<i>tüz aşıĝ tatıttı</i> “tuz yemeĝe tat getirdi, yemeĝi lezzetlendirdi.” Bir yemeĝe tat getiren her şey böyledir. DLT; “tatlılandırmak” <i>tamaķ tatıt-</i> 207 AH] EDPT 452a, DTS 542a.
tatla-	İranlı saymak [<i>ol anı tatladı</i> “o, onu Acem saydı.” DLT] DTS 542a.
tatlaş-	birbiri ile Farsça konuşmak [<i>ol êkki birle tatlaşdı</i> “onlar, birbiriyle Farsça konuştu.” Uygur lehçesinde konuştuklarında da böyle denir. DLT] DTS 542a.
tatruş-	tattırmak [<i>olar bir êkindike et tatruşdı</i> “onların birbirine et vb. tattırdılar.” DLT] EDPT 460a, DTS 542a.
tattur-	tattırmak [<i>tatur-</i> 207, 263 AH; <i>tatur-</i> KT; <i>tatur-</i> 49-5 ME; Çaĝatayca: ŞHD, ÇKT, ÇİK] EDPT 459b, DTS 542a.
tatur-	→ tattur-
taturĝan	tattıran, ziyafet çektiren [<i>bu er-ol aş taturĝan</i> “bu adam, misafirine vb. ziyafet çeken biridir. Şu dörtlükte geçer: <i>erdi aşın taturĝan/ yawlaķ yaĝıĝ kaçurĝan/ oĝraķ süsin kaytarĝan/ bastı ölüm ahtarı</i> birinin ardından aĝıt yakarak şöyle diyor: “o, ölüme yenik düşünceye deĝin, konuklarına ziyafet çektiren, düşmanı kaçırta ve Oĝraķ ordusunu kahramanca geri püskürten biriydi.” DLT]
tawıĝ	alışveriş [2803 KB] STEzcan 62.
tavıl	davul, avda doĝan kuşu için çalınan davul [DLT] EDPT 439a.
tawarçı	yük taşıyan hayvan [DLT] EDPT 445a.

tawarsak	malı seven [DLT] EDPT 445b, DTS 542b.
tawgaç	(b. ad.) bir bitki [<i>tawgaç yodası</i> “yaprakları susam yaprağına benzeyen bir ağaç” DLT] EDPT 438b, DTS 542b, <i>tawgaç yodası</i> Hauenschild 1994: 74.
tawgaçla-	Çinli saymak [<i>ol anı tawgaçladı</i> “o, onu masinli/ Çinli saydı.” DLT] EDPT 542b.
tawgaçlan-	Masinli kılığına girmek [<i>er tawgaçlandı</i> “Adam Masin halkı kılığına girdi.” DLT] DTS 542b.
tawılku, tawılguç	(b. ad.) hünnap, çiğde [DLT] EDPT 441a, DTS 542b, <i>tawılku</i> “tabarhun” Hauenschild 1994: 74-75.
tawışla-	kıpırdamak [<i>tawışladı nēñ</i> “bir şey kıpırdadı.” DLT] EDPT 447b.
tawratğan	çok hızlı yürüyen [DLT]
tawratgu	eğrilecek [DLT]
tawratguçı	acele eden [DLT]
tawratguluğ	acele etmesi lazım [DLT]
tawratıglı	acele etti [DLT]
tawratıgsak	acele etmek isteme [DLT]
tawratıgsı	Oğuzlarda acele etmesi lazım [DLT]
tawratış-	acele yürüyüş yapmak [DLT] EDPT 445b, DTS 543a.
tawratmış	eğrilen, eğrilmiş [DLT]
tawrattaçı	Oğuz lehçesinde acele eden [DLT]
tay	(h. ad.) tay [Şu şiirde geçer: <i>tegür mēniñ sāvımı bilgeleke ay/ tınar kalı atıtsa kısrak sanı tāy</i> “benim sözümü bilgelere eriştir. De ki: tay at olunca kısrak dinlenir”; çünkü anasının yerine taya binilir. DLT; Çağatayca: “bir veya iki yaşında tay” ML, NM; Kıpçakça: EM, EK, EZ, KH, BV] EDPT 566b, DTS 527b, OTWF I: 85, Hauenschild 2003: 201-202.
tayağla-	dayak atmak, dövmek [91r10 KE; Çağatayca: SS]
tayağlan-	değnek sahibi olmak [<i>er tayağlandı</i> “adam değnek sahibi oldu.” DLT] EDPT 569a.
tayağlat-	dövdürmek [91r14 KE]
tayğan	(h. ad.) tazı, ince belli, sarkık kulaklı köpek [Atasözü= <i>tayğan yügrükin tilkü sewmes</i> “tilki, hızlı koşan tazıyı sevmez.” Bu atasözü, birbirinde bulunan üstün vasıfları çekemeyen âlimler hakkında

	söylenir. DLT] EDPT 568b, DTS 528a, OTWF I: 88, Hauenschild 2003: 202.
tayığ	kaygan [670, 5231 KB; <i>tayığ yér</i> “kaygan yer” DLT] EDPT 568a, DTS 528a, OTWF I: 223.
tayış-	kayma yarışı yapmak [<i>ol anıñ birle tayışdı</i> “o, onunla kayma yarışı yaptı.” DLT] EDPT 570a, DTS 528a.
taylañ	güzel, yakışıklı, titiz, zarif, temiz giyimli [<i>taylañ er</i> “temiz giyimli, zarif, boylu poslu, parlak yüzlü adam.” Genellikle gençlerde kullanılır. <i>taylañ yigit</i> “zarif ve titiz genç.”; <i>tayuk er</i> “zarif ve titiz olan genç adam.” DLT] EDPT 569a, DTS 528a.
tayuk	→ taylañ
tayuklan-	zarif ve titiz olmak [<i>yigit tayuklandı</i> “genç, zarif adamların kılığına büründü.” DLT] EDPT 569a, DTS 528a.
tazar-	kel olmak, kelleşmek [<i>tazardı nēñ</i> “nesne kelleşti.” DLT] EDPT 577a, DTS 543b, OTWF II: 502.
tazğır-	kel olmaya başlamak [<i>er başı tazğırdı</i> “adamın başı kel olmaya yüz tuttu.” DLT] EDPT 574a, <i>tazğar-</i> DTS 543b.
tazla-	kel olmak, kel saymak [<i>ol anı tazladı</i> “o, ona kel dedi, onu kel saydı.” DLT] EDPT 576a, DTS 543b.
tegiñ	(h. ad.) samur [DLT] Hauenschild 2003: 202-203.
teğirmençi	değirmenci [117-15 NF; Kıpçakça: EM]
teğsürül-	değiştirilmek [835, 1054, 5737 KB] EDPT 488a, DTS 549a.
teğürgen	kovalayan, pes etmeyen [<i>bu er-ol işiğ adaqka teğürgen</i> “bu, işi sonuna kadar kovalayan, pes etmeyen biridir.” DLT]
tekesin-	teke gibi davranmak [222-5 ME]
tekin	boşuna [3960 KB] DTS 550a.
tekne	tekne, ağaçtan veya taştan yapılan oyma kap [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 484a, DTS 550b.
teköt-	boşaltmak [Kıpçakça: <i>tekötkil</i> 37a/12 KM]
telge-	bezdirmek, sıkılmak, heyecanlanmak [<i>ol atasın bulğadı telgedi</i> “o, babasını bezdirdi, canını sıktı, oflayıp poflattı.” <i>telgedi</i> kelimesi tek söylenmez, ikileme yoluyla kullanılır. DLT] EDPT 499a, <i>telge-</i> DTS 550b, OTWF I: 247.

- teli-** birbirine katmak, karıştırmak [*ol oğlağığ sağıkka telidi* “o, oğlağı, emzirmesi için dişi koyuna kattı.” Bu, dişi keçinin sütünün azalması veya ölmesi ve yavru oğlağın ortada kalması durumunda yapılır. DLT]
- teliş-** delmekte yarışmak, delmek için yardımlaşmak [*olar eki tām telişdi* “onlar ikisi duvar (ve başkası) delmekte yarıştılar.” Yardımlaşmak için de böyle denir. DLT] EDPT 502a, *teliş-* DTS 550b.
- telpin-** → **talpın-**
- teltür-** deldirmek, delinmesini emretmek [*ol tām teltürdi* “o, duvarı deldirdi, duvarın vb. delinmesini emretti.” DLT] EDPT 494b, *teltür-* DTS 551a.
- temregü** temriye, karayosunu (kabarcıklarla ortaya çıkan bir deri hastalığı) [DLT] EDPT 509b, DTS 551a.
- temür kızuğ** kutup yıldızı yönü [Çağatayca: ŞTe]
- temürgen** ok temreni [Oğuz lehçesinde, DLT]
- tenri-** başı dönmek [*anığ başı tenridi* “onun başı döndü.” Bu, uyku çöktüğü hâlde kişi uyumamak için kendisini tuttuğunda olur. Uykusuzluk yüzünden adama, sanki başında karınca yürüyor gibi gelir. DLT] EDPT 524b, *tênri-* DTS 551b.
- teğ-** çırpamak, havalanmak [“havaya yükselmek” 6064 KB; *kuş teğdi* “kuş kanat çırpıtı, havalandı.” Ok havada yükselip gözden kaybolduğunda da *oğ teğdi* denir. DLT] EDPT 514a, *têğ-* DTS 551b, OTWF I: 358.
- teğgeşçi** kıyasla hareket eden [*teğgeşçi bol-* 2256 KB] EDPT 527a, *têğgeşçi* DTS 552a.
- teğgüç** saçayakları gibi yaklaşık yarım arşın yükseldiğinde olan her şey [DLT] EDPT 520a, OTWF I: 358.
- teğig** hava [DLT] EDPT 519b.
- teğıştür-** denkleştirmek, eşit yapmak [Çağatayca: LT]
- teğit-** havalanmak, yükselmek [*er oğın teğitti* “adam okunu göğe doğru yükseltti.” DLT] EDPT 517b, DTS 552a.
- teğlegüç, teğlegün** (h. ad.) dölengeç denilen kuş [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 522b, Hauenschild 2003: 205-206.
- teğleş-** denk düşmek, denk olmak [*bir nêğ birke teğleşdi* “iki şey birbirine denk oldu, denk düştü.” DLT; “bölüşmek” 196-2 ME] EDPT 522b, DTS 552b.

teşizlik	denk olmama, uygunsuz olma [<i>teşizlikin</i> 2582 KB] EDPT 526a, <i>teşizlikin</i> DTS 552b, OTWF I: 138.
teñtür-, teñür-	uçurmak [<i>ol kuş teñtürdi</i> “o, kuşu elinden uçurdu.” Oku elinden havaya doğru fırlattığında da böyle denir. <i>er oğ teñürdi</i> “adam oku uçurdu; göğe doğru bir ok attı ve ok gökyüzünde kayboldu.” Kuş elden bırakılıp da kanat çırpılarak uçtuğunda da böyle denir. DLT] <i>teñtür-</i> EDPT 518a, <i>teñür-</i> EDPT 524b, DTS 552b.
teğür-	→ teñtür-
tepere	tepesine doğru [135v3 KE]
tepil-	tepilmek [<i>tepildi yér</i> “yer (ve başkası) tepildi.” EDPT 439b, <i>tépil-</i> DTS 552b.
teviz	kıskanma, haset, çekememe [4247, 4254 KB] EDPT 448a, DTS 553a.
teprenmek	kımıldama, sallanma [Çağatayca: SS]
teprenmeklig	sallanma hali [Çağatayca: BV]
tepretesi	hareket edilecek [DLT]
tepretgen	çok sallayan [DLT]
tepretgü	sallama [DLT]
tepretgüçi	sallayan [DLT]
tepretgülük	sallamalı [DLT]
tepretili	çok sallama üzere olma [DLT]
tepretiligsek	sallamak istemek [DLT]
tepretiligi	sallamalı [DLT]
tepretiliş-	sallamada yardım etmek ya da yarışmak [DLT]
tepretilmiş	sallanan [DLT]
tepretilteçi	sallayan [DLT]
tepre-, tepre-	haset etmek [KB; <i>ol anı tepretti</i> “o, ona haset etti.” DLT] <i>tepre-</i> EDPT 446a→ <i>tepre-</i> EDPT 448b, DTS 553a, <i>tepre-</i> OTWF II: 424.
tepretiligüçi	çekemeyen, kıskanan [4255 KB]
tepretil-	kıskandırmak [<i>ol meni tepretti</i> “o, beni kıskandırdı.”; <i>ol meni bu işka tepretti</i> “o, beni bu işte kıskandırdı.” DLT] EDPT 448b, DTS 553a.
tepretilük	top [kurşun eritilerek ip ağırşığı biçiminde dökülür, üzerine keçi kılı vb. sarılır ve çocuklar bunu teperek oynarlar. DLT] <i>tepig</i> EDPT 438b-439a, DTS 553a.

tepzeş-	birbirini kıskanmak [<i>olar kamuğ bu işka tepzeşdiler</i> “onların hepsi bu işte birbirini kıskandı.” DLT] EDPT 448b, DTS 553a.
tepzet-	→ tepsset-
tèrek	(b. ad.) kavak [DLT; “asma” 23v19 KE; Kıpçakça: CC, “hurma ağacı” EZ] EDPT 543a, DTS 553b, Hauenschild 1994: 75.
tèreklik	kavak biten yer, kavaklık [DLT] EDPT 546a, DTS 553b.
terce-	acele etmek [Kıpçakça: 44b/2 KM]
terge- I	terletmek, damıtmak [76-1 ME]
tèrge- II	sormak, sual etmek; aramak [Çağatayca: ML, GS, TEH]
tèrgeş-	dizilmek [<i>tèwe tèrgeşdi</i> “develer vb. (yolculuk için) hazırlanıp sıraya dizildi.” Birbiri ardınca sıralanan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 545b.
tèrilgen	toplanan, bir araya gelen [<i>bular bōdun-ol tutçı tèrilgen</i> “bunlar her konuda bir araya gelen bir topluluktur.” Derlenip toplanan her şey için kullanılır. DLT] EDPT 547b.
tèrimsin-	topluyor gibi yapmak [DLT]
terinçek	çarşaf; kadınların giyindiği tek parça kumaştan yapılan sokak giyeceği [DLT] EDPT 552b, <i>tèrinçek</i> DTS 554b, OTWF I: 47.
tèriş-	toplamak için yardım etmek [<i>ol maña yemiş tèrişdi</i> “o, bana meyve dermekte (ve başkası) yardım etti.” Herhangi bir şeyi dermek ve toplamak için dahi böyle denir. Yarışmak da böyledir. DLT] EDPT 554a, DTS 554b.
tèrkeştür-	art arda dizmek [126-7 ME]
tèrnek	dernek; kavmin, işleri konuşmak için toplandıkları yer [DLT] EDPT 551b-552a, DTS 555a.
terlen-	terlenmek [<i>at terlendi</i> “at vb. terlendi.” DLT] EDPT 548b, DTS 555a.
terlet-	terletmek [<i>ol atın terletti</i> “o, atını terletti.”, <i>ol atıg terletti</i> “o, atını okşadı ve kaşağıladı.” DLT] EDPT 548b, DTS 555a.
terlik	teri çekmek için eyerin veya palanın altına konulan keçe [DLT] EDPT 546b, DTS 555a.
terjük	yerden çıkan su sızıntısı [DLT] <i>ternek</i> EDPT 552a, <i>tèrjük</i> DTS 555a.
terjüklèn-	su sızıntısını bulmak [<i>sūw terjüklendi</i> “kaynak suyu birikip akarını buldu.” DLT] <i>terneklen-</i> EDPT 553a.
tersik	gerdanlık [<i>tersik kemşi bër-</i> 100-1, 188-1 ME]

tersin-	kızmak; nüksetmek [<i>bêg añar tersindi</i> “bey ona kızdı.”, <i>bâş tersindi</i> “yara iyileşmeye yüz tutmuşken yeniden azdı, nüksetti.” DLT] EDPT 553b, DTS 555b.
terslen-	hoşuna gitmemek [KT]
tes	abartma ifade eden kelime [Oğuz lehçesinde, yuvarlak bir nesnenin yuvarlaklığını güçlü bir ifade ile anlatmak istedikleri zaman <i>tes tegirme</i> “desdeğirmi, yusyuvurak” derler. DLT] EDPT 554b, DTS 555b.
teşükle-	obur olmak, saymak [<i>ol anı teşükledi</i> “o, onu obur, aç gözlü saydı.” DLT] EDPT 564a, DTS 555b.
teşür-	delip geçmek, kılıçtan geçirmek [247r7 KE]
têt-	direnmek, karşı koymak; dikkatli bakmak [KB; <i>kul bêgke têtî</i> “köle, beye vb. direndi, karşı koydu.”, <i>ol añar têtürü bağıdı</i> “o, ona dikkatlice baktı.” Güzel hakkında, <i>añar têtürü bağısa bolmas</i> “insan ona dikkatlice bakamaz.” denir. Bu, bazen “öfkeli bakmak, dik dik bakmak” anlamına da gelir. DLT] EDPT 450a, DTS 556a, OTWF II: 619.
têtiklik	zekilik [<i>têtiklik kerek</i> 2188, 2441, 2474 KB; 55 AH; 124-2 ME] EDPT 456a, <i>têtiglik</i> DTS 556a.
tewçi-	teğellemek [<i>ol tönüg tewçidi</i> “o, elbiseyi seyrek dikti, ilişti.” DLT] EDPT 437a, DTS 557a.
tewçit-	teğelletmek, teğellemesini emretmek [<i>ol tönün tewçitti</i> “o, elbisesinin seyrekçe dikilmesini emretti.” DLT] EDPT 437a, DTS 557a.
teweçi	deveci [180r1, 188r3, 4, 10, 188v9, 239r20 KE; 42-4 NF]
tewelig	deve sahibi [<i>tewelig bol-</i> 164-3 NF]
tewiş-	dizmekte yardım etmek, yarışmak [<i>ol mênîş birle et tewişdi</i> “o, benimle şişe et dizmekte yarıştı.” Yardımlaşmak ve başkası için de böyle denir. DLT] EDPT 446b, DTS 557a.
tewlügen-	hilebaz olmak, aldatmaca yapmak [<i>er tewlügenli</i> “adam kendisini hilebazlardan saydı ve onların yolunu tuttu.” DLT] EDPT 441b, DTS 557b.
tewren	şalvar uçkuru, sapan lastiği vb. yapmak için bir araya getirilerek örülen iplikler [DLT] EDPT 443a.

tewşe-	karışmak, dolaşmak [<i>yıp kamuğ tewşedi</i> “ip dolaştı, karmakarışık oldu, ucu bulunmayacak derecede birbirine girdi.” DLT] EDPT 446a, DTS 557b.
tewşet-	karıştırmak, dolaştırmak [<i>ol yıpığ tewşetti</i> “o, ipi ucu bulunmayacak derecede dolaştırdı.”, <i>ol anıñ terin tewşetti</i> “o, onu boncuk boncuk terleyinceye dek yordu.” DLT] EDPT 446b, DTS 557b.
tezekle-	pislemek [<i>at tezekledi</i> “at vb. pisledi.” DLT; KTef; Kıpçakça: İM] EDPT 575a, DTS 557b.
tezgek	üşengeç [<i>tezgek er</i> “çalışmaktan vb. kaçan, üşengeç adam” DLT] EDPT 574b, DTS 557b.
tezig	ürkek, ürkmüş [712, 3628, 4760 KB] EDPT 574a, DTS 558a.
tezin-	kaçar görünmek [<i>ol tezindi</i> “o, kaçar göründü.” DLT] EDPT 576b, DTS 558a.
teziş-	kaçışmak [<i>olar êkki tezişdi</i> “onlar birbirinden ürküştü ve kaçıştı.” DLT] EDPT 577b, DTS 558a.
teзит-	kaçırtmak, ürkütme [<i>ıt keyikni tezitti</i> “köpek yaban hayvanını kaçırtdı, ürküttü.” DLT] EDPT 573a, DTS 558a.
tezlet-	acele etmek [Kıpçakça: 81b/8 EK, 20a/8, 19b/12 EM]
tığıguçı	mani olan, men eden [2095, 4588 KB]
tıdış	mani oluş, men ediş [DLT] EDPT 461a, OTWF I: 271.
tıdış-	engel olmakta yarışmak [<i>olar bir birig tıdıştı</i> “onlar birbirini alıkoymakta, birbirine mâni olmakta yarıştılar.” DLT] EDPT 462a.
tığın-	engel olunmak, yanaşmamak, duraksamak [<i>er iştin tığındı</i> “adam işe vb. yanaşmadı.” Konuşurken duraksadığında da böyle denir. DLT] EDPT 456b.
tığ-	körleşmek, keskinliği gitmek [<i>oğ başağın tış tığdı</i> “taş, okun temrenine çarparak onu körleştirdi, keskinliğini giderdi.” DLT] EDPT 465a, DTS 558a, OTWF II: 677.
tığraklan-	kuvvetlenmek, yiğitlenmek [<i>er tığraklandı</i> “adam yiğitlendi, efelendi.” Şu dörtlükte geçer: <i>tığraklanıp sekirtti/ erin atın yügürtti/ bizni kamuğ eñitti/ andağ süke kim teter</i> savaşta saldıran bir adamı (komutanı) anlatarak diyor ki: “o, efelenip er atıyla (ordusuyla) bizim üzerimize saldırdı ve yaptığına bizi hayran bıraktı. Kim böyle bir ordunun karşısında direnebilir?” DLT] EDPT 473b.

tığraş-	güçlenmek [<i>oğlan tığraşdı</i> “erkek çocuklar gürbüzleşti.” Bu, <i>tığrağ</i> “güçlü, dayanıklı” kelimesinden alınmıştır. DLT] EDPT 473a.
tıkın-	tıkınmak [<i>er yūñ tağarğa tıkındı</i> “adam, dağarcığa, çuvala yünü teperek tıktı.”, <i>aş tıkındı</i> “yemek tıkındı.” Bu söz, birine kızıldığı zaman söylenir. DLT] EDPT 471a.
tıkış-	tıkışmak, tıklamak, sıkışmak [<i>kişi ewde tıkıştı</i> “halk eve tıkıldı, sıkıştı.” DLT] EDPT 474a, DTS 559a.
tıkıt-	sıkıştırmak [<i>ol añar aş tıkıttı</i> “o, ona zorla yemek yedirdi.” Bunun asıl anlamı, bir şeyi bir kaba zorla sıkıştırmaktır. DLT] EDPT 467b.
tıktur-	tıkıdirmek, bastırmak [<i>ūnuğ k̄āpka tıkturdı</i> “unu vb. kaba bastırdı, birini unu kaba basmaya sevk etti.” DLT; “tıkamak, kapatmak” 140r15 KE; Çağatayca: TEH] EDPT 468a, DTS 559b.
tılağ	kadının avret yeri [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 495b, OTWF I: 75.
tılığ-	konuşmak, dillere düşmek [<i>kişi mēniñ birle tılığdı</i> “adam benimle konuştu (benden haber almaya çalıştı)”, <i>ol er èsiz tılığtı</i> “o adam kötü işleri dolayısıyla dillere düştü, dillerde sövülür oldu.” Oğuz lehçesindedir, öbür Türkler bunu bilmezler. DLT] EDPT 496b-497a.
tınçı-	kokmak, bozulmak [<i>et tınçıdı</i> “et koktu, bozuldu.” DLT; “bozulmak, kokuşmak” KT; Çağatayca: <i>tançqa-</i> ML] EDPT 516b-517a.
tınçış-	kokmak, bozulmak [<i>etler k̄amuğ tınçışdı</i> “etler koktu, bozuldu.” DLT] EDPT 517a.
tınçlık	rahat, huzur [83v18 KE; “rahatlık” 220-1 ME]
tınçrun-	sessiz olmak [3138 KB]
tınmağucu	dinlenmeyen [4785 KB]
tınlaş-	dinlemekte yarışmak [<i>ol mēniñ birle sōz tınlaşdı</i> “o, söz dinlemekte benimle yarıştı.” DLT] EDPT 522b, DTS 568b.
tınlat-	dinletmek, kendini dinlettirmek [<i>ol maña sōz tınlattı</i> “o, bana söz dinletti, kendisine kulak vermemi istedi.” DLT; <i>dınla-</i> ME] EDPT 522a, DTS 568b.
tırt	yansıma ses [<i>anıñ tōnin tırt tırt yırttı</i> “onun elbisesini –hiç aldırış etmeksizin- cırt cırt yırttı.” DLT] EDPT 534a, DTS 569a.
tış	bir kısmı beyaz olan [<i>tış at</i> “akıtması, gözünün önüne kadar akan; yani bütün başı veya yalnızca alını ak olmayıp ikisi arasında olan at” DLT] EDPT 557b, DTS 569b.

tıslat-	dişletmek, ısirtmak [<i>ol anı tıslattı</i> “o, onu dişletti, ısirttı.” Şu dörtlükte geçer: <i>çağrı bërıp kuşlatu/ tayğan ıdıp tıslatu/ tilkü toñuz taşlatu/ erdem bile öglelim</i> avı ve kır gezisini anlatarak şöyle diyor: “gençlere çakır kuşu veririz ve onlar av yaparlar; tazıları geyik, domuz ve tilki ısirtmak için salarız. Tazıya yardım için onları taşlarız ve üstün vasıflarımızla övünürüz.” DLT] EDPT 565a, DTS 569b.
tigüle-	bir parça vermek, lokma lokma vermek [<i>tigüle!</i> 5395 KB; <i>ol maña et tiküledi</i> “o, bana bir lokma et vb. verdi.”, <i>ol bægke nēj tiküledi</i> “o, beye rüşvet olarak bir şey verdi.” DLT] EDPT 482a.
tikgüçi	değici, değen [6379 KB]
tikim	parça [<i>bir tikim türmek</i> “bir parça dürüm” DLT] EDPT 482a, OTWF I: 294.
tikiş	alıp verme [“bu, senin birine, onun da sana lokma vermesi gibidir.” DLT] <i>tegiş</i> EDPT 487a-b, DTS 548b.
tiklin-	dikilmek [<i>yığaç tiklindi</i> “tahta vb. dikildi, dik konumda durdu.” DLT] EDPT 481b.
tikliş-	dikilmek, dik konuma getirildi [<i>yığaç tiklişdi</i> “tahta vb. dikildi, dik konumda durdu.” DLT] EDPT 481b.
tikme	dikilmiş olan [<i>tikme nēj</i> “dikilmiş şey” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 482b, OTWF I: 318.
tikre-	tıkırdamak [<i>at adağı tikredi</i> “atın ayağı tıkırdadı.”, <i>oğlan tikredi</i> “çocuk serpildi, gelişti.” DLT] <i>tigre-</i> EDPT 486a, DTS 566a.
tikreş-	tıkırdamak [<i>atlar adağı tikreşdi</i> “atların toynakları tıkırdadı.”, <i>oğlan tikreşdi</i> “çocuklar büyüyüp serpildi.” DLT] <i>tigreş-</i> EDPT 486b, DTS 566b.
tiktürül-	diktirilmek, kurdurulmak [Çağatayca: HM]
tiküç	ekmekçilerin ekmeğin tozunu silip giderdikleri şey [DLT] EDPT 479a, OTWF I: 358.
tiküle-	→ tigüle-
tildür-	dildirmek, kestirmek [<i>anı bıçek bile tildürdi</i> “onu bıçakla dildirdi, kestirdi.” DLT] EDPT 494b-495a, <i>tiltür-</i> DTS 561a.
tilemsin-	istiyor gibi yapmak [DLT] EDPT 500b.
tilençi	dilenci [111r2, 124r3, 4, 158v21 KE; KTef; Çağatayca: <i>dilençi</i> LD, <i>tilençi</i> MKb, LM, GD, TN; Kıpçakça: EM, Kİ, GT, İM, <i>dilençi</i> Kİ]

tilençilik	dilencilik [Kıpçakça: GT]
tileş-	dilemekte yarış ve yardım etmek [<i>ol mēniḡ birle nēḡ tileşdi</i> “o, benimle kaybolan şeyi bulmakta yarıştı.” DLT; Çağatayca: “birbirinden dilemek” DN] EDPT 502a, DTS 560b.
tilge	dilim [<i>bir tilge et</i> “bir dilim et.” Boyuna kesilen her şey için böyle denir. Uzunlamasına ayrılmış olan yere de <i>bir tilge yēr</i> denir. DLT] EDPT 498b, DTS 560b, OTWF I: 381-382.
tili	ok temreni üzerine sarılan sırım [DLT] EDPT 491b, DTS 566b.
tilim	dilim [<i>bir tilim et</i> “bir dilim et.” Boyuna kesilen veya yarılan her şeye böyle denir. DLT; Çağatayca: <i>dilim</i> HE, <i>tilim</i> BV, SD, GN; Kıpçakça: <i>dilim</i> EM, <i>tilim</i> CC] EDPT 500a, DTS 561a, OTWF I: 296.
tilin-	dilimlenmek [<i>teri tilindi</i> “deri dilindi.” Deri uzunlamasına, kayış gibi yarıldı. DLT] EDPT 501b, DTS 561a.
tiliş-	dilimlemekte yardım ve yarış etmek [<i>ol maḡa yarındaḡ tilişdi</i> “o, bana kayış dilmekte yardım etti.” Yarış için de böyle denir. DLT] EDPT 502a, DTS 561a.
tilkülēn-	tilkilik yapmak, tilki gibi olmak [<i>er tilkülēndi</i> “adam tilkilik etti; tilki gibi yaltaklandı.” DLT] EDPT 499a-b, DTS 561a.
tilsiz	dilsiz, konuşmayan [Çağatayca: LM, TEH]
tiltür-	dildirmek, dilimlendirmek [<i>er yarındaḡ tiltürdi</i> “adam sırımı dildirdi.” Kayış gibi şeyler dildirildiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 494b-495a, DTS 561a.
tim	şarap dolu fiçı [DLT] EDPT 503a, DTS 561a.
timçi	meyhaneci [“şarap satan, meyhaneci” 2098 KB; DLT] EDPT 503b, DTS 561a.
tiḡ	dik, doğru [<i>er tiḡ turdı</i> “adam dikildi, ayağa kalktı.” DLT] EDPT 512b, DTS 561b.
tiregü	direk, dayanak [direk vb. kendisine dayanılan veya bir şey dayanan her şey DLT] EDPT 546a, DTS 561b.
tirel-	direk veya dayak dikmek [4428 KB] EDPT 547b.
tirgüksiz	direksiz, dayanaksız [46v1 KE]
tirilgen	yaşayan [<i>bu er-ol edḡü sāwın tirilgen</i> “bu, her zaman iyi nam ve övgüyle yaşayan biridir.” DLT]
tirilmek	dirilme, diriliş [Çağatayca: BV, BabD, GD, SS, BHD]

tirilmeklik	dirilme [Çağatayca: BabD]
tiriñ	yansıma ses [<i>kulaķım tiriñ etti</i> “kulağım çınladı.” Kulak ınlamasına benzer her türlü sesin yansımasıdır. <i>Yāsın tiriñ ettiirdi</i> “yayını tirink ettirdi, telini titretti.” Bu, kirişin çıkardığı sesin yansımasıdır. DLT] EDPT 551b, DTS 563a.
tirsgek	göz kapaklarında çıkan sivilce, it dirseği, arpacık [DLT] EDPT 553b, DTS 563a.
tirşr-	toplamak, saklamak, biriktirmek [Kıpçakça: GT]
tiş-	bilemek [<i>tegirmen tişedi</i> “değirmen taşını biledi.”, <i>ol orđak tişedi</i> “o, orağı biledi.” DLT] EDPT 561a-b, DTS 563b, OTWF II: 424.
tişek	şişek, iki yaşındaki koyun [DLT] DTS 563b, OTWF I: 163, Hauenschild 2003: 212-213.
tişel-	bilenmek [<i>orđak tişeldi</i> “orak bilendi, dişendi, (orağın dişleri keskinleştirdi).”, <i>tegirmen tişeldi</i> “değirmen dişendi.” Bık dişenirse yine byle denir. DLT] EDPT 564a, DTS 563b, OTWF II: 424.
tişet-	bilenmesini emretmek, bilettirmek [<i>ol orđak tişetti</i> “o, orağın bilenmesini emretti.” Değirmen taşının bilenmesi için de böyle denir. DLT] EDPT 562a, DTS 563b, OTWF II: 424.
tişisiz	kadınsız [83v18 KE]
tişlen-	dişlenmek, diş çıkarmak [<i>oğlan tişlendi</i> “ocuk diş çıkardı.”, <i>orđak tişlendi</i> “orak bilendi.” DLT] EDPT 565a, DTS 563b.
tişlet-	ısırtmak [Çağatayca: SS]
titig	pekiştirme sözcüğü [<i>bāş titig titti</i> “yara öyle çok acıdı ki.” Bu kelime, pekiştirme için kullanılır. DLT] EDPT 455b, DTS 564a.
tişiş-	ditmekte yardım etmek, yarış etmek [<i>ol maņa yūñ tişişdi</i> “o, bana yn ditmekte yardım etti.” Yarışmak da böyledir. Biri öbürünün elbisesini yırtarsa yine böyle denir. atasz= <i>skşp urşur otra tn titişur</i> “svşp vuruşur, arada elbise yırtılır.” Bu atasözü, svşmekten çekinmesi tavsiye edilen kimse için söylenir. DLT] <i>titiş-</i> EDPT 462a, DTS 564a.
titiz	hoş olmayan, ekşi [<i>titiz nēñ</i> “Hindistan eriği gibi kekremsi tadı olan her şey” DLT] EDPT 462b, DTS 546a.
titizlik	kekrelilik [DLT] EDPT 463a, DTS 546a.

titregüç	baş süsü, tuğ, kadınların ziyneti [Çağatayca: MKb, HBD, GS]
titrek	titreme [1-1 ME]
titremek	titreme, titreyiş [Çağatayca: LM, SS, GS]
titreş-	titremek, titreşmek [<i>kişi tumlığdın titreşdi</i> “insanlar soğuktan titredi.” Ağacın dalları gibi salınan şeyler için de böyle denir. DLT; KTef] EDPT 460b, DTS 564b.
titretmek	titretme, titreyiş [Çağatayca: LM]
tiziglig	dizili, dizilmiş [162-13 NF]
tizildürük	mest gibi şeylerin ucuna takılan pullar [DLT] EDPT 576a, DTS 565a.
tizilgen	dizilen [<i>bu nēη-ol bir birke tizilgen</i> “bu, hep birbiri üzerine dizilen bir şey” DLT] EDPT 575b.
tizim	dizi [<i>bir tizim yinçü</i> “bir dizi inci” DLT] EDPT 576b, DTS 565a.
tizin-	dizmek [<i>urağut yinçüsin tizindi</i> “kadın incisini dizdi.” DLT] EDPT 576b, DTS 565a.
tiziş-	dizmekte yardım etmek, yarışmak [<i>ol mēniη birle yinçü tizişdi</i> “o, benimle inci (şir ve başka şey) dizmekte yarıştı.” Yardımlaşmak için de böyle denir. DLT] EDPT 577b, DTS 565a.
tizle-	dizi ile ezmek, dizi ile çökmek [<i>buğra erig tizledi</i> “aygır deve, çiftleşme mevsiminde adamı altına alıp diziyle ezdi.” Kişi bir şeyin üzerine diz çöküp ezdiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 576a, DTS 565a.
tizlet-	dizi ile bastırmak, basılmasını emretmek [<i>ol tizletti nēηni</i> “o, bir şeyin üzerine dizle bastırdı, basılmasını emretti.” DLT] EDPT 576a, DTS 565a.
tizlin-	dizilmek [<i>yinçü tizlindi</i> “inci vb. dizildi.” DLT] EDPT 576a, DTS 565a.
tizme	şalvarın uçkurluğu, torbanın ağız başı [DLT] EDPT 576b, DTS 565a.
tizton	şalvar [233-8, 236-6 ME]
tobuçak	(h. ad.) at türü [Çağatayca: ML]
tōd	(h. ad.) toy kuşu [DLT] EDPT 449b, DTS 569b, Hauenschild 2003: <i>tōd</i> 215 → <i>tōy</i> 224-225.
toğğurdaçı	doyurucu [DLT]
toğğurğan	daima doyuran [DLT]
toğğurğuçı	doyurucu [DLT]

toğurguluk	doyurmalı [DLT]
toğurmuş	doyurulmuş [DLT]
toğurt-	doyurtmak [DLT] EDPT 454a, DTS 570b.
toğurumsın-	doyurur gibi yapmak [DLT] DTS 570b.
toğurun-	doyurmak, doyurur gibi yapmak [DLT] DTS 570b.
toğuruş-	doyurmakta yarışmak [DLT] DTS 570b.
toğlıç	(h. ad.) bir kuş adı [5377 KB] EDPT 456a, DTS 570a.
toğun-	doymak, doyar görünmek [<i>toğunsa</i> 4774 KB; <i>er toğundi</i> “adam doyar göründü.” Doyduğu zaman da böyle denir. DLT] EDPT 458a, DTS 570b.
toğurğan	doyuran [<i>bu er-ol āciđ toğurğan</i> “bu, açları doyuran biridir.” DLT]
toğaklık	süzgeç yapmak için hazırlanmış ağaç [DLT] EDPT 469a.
toğar	doğu [KB; KTef] <i>tuğar</i> EDPT 471b, DTS 571a.
toğradaçı	doğrayıcı [DLT]
toğrağ	doğrama [DLT]
toğrağan	sürekli doğrayan [DLT]
toğrağlı	doğramaya kararlı [DLT]
tođrađsaķ	doğramak isteme [DLT]
toğrağu	doğrama [DLT]
toğrağuçı	doğrayıcı [DLT]
toğrağuluk	doğramalı, kesmeli [DLT]
toğram	parça [Çağatayca: ŐTe; Kıpçakça: CC]
toğramadaçı	doğramayan [DLT]
toğramağlı	doğramayan [DLT]
toğramış	doğranmış [DLT]
toğran-	doğruyor gibi yapmak [<i>ol ōziđe et toğrandı</i> “o, kendisi için et vb. doğruyor gibi yaptı.” DLT; Çağatayca: “doğranmak” NN, NŞ] EDPT 473a, DTS 571b.
toğraş- I	doğramakta yardım etmek [<i>ol mağa et toğraşdı</i> “o, bana eti küçük küçük doğramakta yardım etti.” DLT] EDPT 473a, DTS 571b.
toğraş- II	tozlanmak, yıpranmak [<i>tōn kirdin toğraşdı</i> “elbise kirden yıprandı.” Üzerinde parçalanma ve dağılma görülen her Şeye böyle denir. DLT] EDPT 473a, DTS 571b.

toğrat-	doğratmak, doğramasını emretmek [<i>ol añar et toğrattu</i> “o, ona küçük küçük et doğrattı, doğramasını emretti.” Bu, yalnızca yiyecekler için kullanılır. DLT] EDPT 472b, DTS 571b.
toğrıl	et ve baharatla doldurulan bağırsak, bumar dolması [Kençek lehçesinde, DLT] EDPT 472a.
toğruş-	doğru yolda yarışmak [<i>ol mēniş bile yōlka toğruşdı</i> “o, benimle yürümede, belirlenen hedefe doğru yol almada kıyasıya yarıştı.” DLT] EDPT 473, DTS 571b.
toğ	yansıma ses [<i>toğ toğ etti</i> “taşın taşa çarpması gibi, içi delik olmayan bir şeyden çıkan ses gibi ses verdi, tak etti.”, <i>er kisi birle toğ toğ boldı</i> “karı ile koca arasında geçimsizlik/ hır güre oldu.” DLT] EDPT 464b, DTS 576a.
toğaç	çörek, ekmek [DLT] EDPT 467a-b.
toğıl-	dövülmek [<i>er toğıldı</i> “adam dövüldü.”, <i>bōz toğıldı</i> “bez (ve başkası) dokundu”, <i>kıluç toğıldı</i> “kılıç dövüldü.” Bıçak dövülürse de böyle denir; <i>er toğıldı</i> “adam dövüldü.” DLT; Çağatayca: <i>toğu-</i> BV, GS] EDPT 469b, DTS 576b.
toğıla-	tak etmek [<i>toğıladı nēy</i> “bir şey tak etti.” Bu, kapı süngüsünün direk üzerine düşmesi gibi som bir şeyin sert bir cisim üzerine düştüğünde çıkardığı sestir. DLT] EDPT 470a.
toğım	boğazlanacak hayvan [“kesilecek hayvan” 4669 KB; <i>toğım</i> DLT] <i>toğım</i> EDPT 470b, DTS 576b, OTWF I: 296-297.
toğlı	(h. ad.) altı aylık kuzu, toklu [DLT] EDPT 469a, DTS 577a, Hauenschild 2003: 217, Hauenschild 2006: 129.
toğluğ	→ toğluk
toğluk I	tokluk [KB; DLT; <i>ğarın toğluk</i> 186 AH; Çağatayca: <i>toğluğ</i> MKb, TEH, NM] EDPT 469a-b, DTS 577a.
toğluk II	insanın kel, hayvanın boynuzsuz olması [DLT] EDPT 469b, DTS 577a.
toğola-	toka yapmak [<i>er ғадиş toğoladı</i> “adam kayışa toka yaptı.” DLT] <i>toğula-</i> EDPT 470a, <i>toğula-</i> DTS 577b.
toğson	doksan [KB; DLT; KE; <i>toğsan</i> MM; NF; KTef; KT; <i>toğsan</i> ME; Çağatayca: <i>toğsan</i> LT, ŞHD, HE, KUŞ, NT, ÇKT, TEH, NM;

Kıpçakça: *toksan* EK, KM, EM, Kİ, EZ, GT, İM] EDPT 473b-474a, *toksun* DTS 577b.

toksu-	var olmak, vukuu bulmak [KT]
toқта-	sabit kalmak [3r18 KE]
toқtat-	durdurmak [190r4 KE]
toқuғ	perde [55-6, 132-2 ME]
toқul-	→ toқıl-
toқum	→ toқım
toқuma	dokuma [‘ <i>alemlü ton toқuma</i> 102-8 ME]
toқumақ	dokuma [230-5 ME]
toқuш-	savaşmak [KE; MM; KT; 125-5 ME] <i>toқıш-</i> EDPT 474a, <i>toқıш-</i> DTS 577a.
toқuшған	savaşan, cenk eden [<i>ol er-ol yawlaқ toқuшған</i> “o, savaşı alışkanlık edinmiş, kavgacı, cenk ateşini tutuşturan biri” DLT]
toқuшluғ	savaşlı [2r2 KE]
toқuштur-	dövuştürmek [32r21 KE]
tolarsuқ	ökçe [DLT] EDPT 501b, DTS 573a.
tolaш-	→ tolğaш-
toldra-	dağılmak [<i>töy toldradı</i> Oğuz lehçesinde “halk her yandan dağıldı.” DLT] EDPT 495a.
tolğaғ	kadın küpesi [<i>yinçü tolğaғ</i> “inci küpe” DLT]
tolğандur-	dolandırmak, çevirmek [Çağatayca: LT, GD]
tolğаш	kıvrım [Çağatayca: BV, GD]
tolğaш-	dolamakta, sarmakta yarışmak [<i>ol mēniğ birle yūñ tolğaшdı</i> “o, yünü yumak edip sarmakta benimle yarıştı.” Herhangi bir şeyi bükme için de kullanılır. Karında sancı başladığında da böyle denir. DLT; <i>dolğaш-</i> ME; “dolaşmak, birbirine girmek” MM; Çağatayca: <i>dolaш-</i> BV, <i>tolğaш-</i> FK, AD, NN, <i>tolқаш-</i> DN, <i>tolaш-</i> NŞ] EDPT 497b, DTS 573a.
tolımsız	silahsız [<i>tolımsız emgeksiz</i> KT]
tolқоқlan-	şişmek [<i>tolқуқlandı nēñ</i> “bir şey tulum gibi şişti.” DLT] EDPT 497b-498a, DTS 573b, <i>tolқоқ</i> OTWF I: 359-360.
tolтurt-	doldurtmak [Çağatayca: ŞTe]
tollula-	doldurmak [5365 KB] EDPT 499b, DTS 573b.
tolum	→ tulum

tolwır	örtü, kadınların örtüsü [Atlstan ve ipekten yapılır. DLT] EDPT 493a-b.
toma	taşmış, taşan kısım [<i>toma buhsun</i> “darı şarabının küpün ağzından taşan kısmı” DLT] EDPT 503b.
tomrum	yuvarlak şekli olan [<i>tomrum yıgaç</i> “ayakkabıcı tezgahı gibi kesilmiş tahta” DLT] EDPT 509a, DTS 574a, <i>tomur</i> OTWF I: 389.
tomruş-	yuvarlak biçimde kesmek için yarışmak [<i>ol mēniñ birle yıgaç tomruşdı</i> “o, ağacı sini gibi yuvarlak biçimde kesmekte benimle yarıştı.” DLT] EDPT 509a, DTS 574a-b.
tomurğan	kanayan [<i>bu oğul-ol burnı tomurğan</i> “bu, burnu her zmaan kanayan bir çocuktur.” DLT] EDPT 509a.
tonat-	donatmak, giydirmek [<i>ol meni tonattu</i> “o, beni (kendisinden) bir giydirdi, donattı.” DLT] EDPT 517b, DTS 574b.
tonçı	elbiseci [2494 KB]
tonluğ	elbiselik (kumaş) [DLT] EDPT 520b, DTS 574b.
tonjala-	kahramanlık yapmak [<i>er tonjaladı</i> “adam yiğitlerin ve güçlülerin yaptığını yaptı.” DLT] EDPT 523a, DTS 575a.
tonıla-	güm diye ses çıkarmak, düşmek [<i>nēñ tonıladı</i> “havan gibi ağır bir şey yere düşerek gümlendi.” DLT] <i>tuñıla-</i> EDPT 523a, DTS 575a.
tonra	bedendeki kir [DLT] EDPT 524a, DTS 575a.
topçağ	(h. ad.) alaca at [Çağatayca: MKb] <i>topıçağ</i> Hauenschield 2006: 128.
toplu	kabir [Bir insana beddua edildiğinde <i>topluka tol</i> “kabir seninle dolsun” denir. DLT] EDPT 439a-b, <i>toplo</i> OTWF I: 248.
toplun-	delinmek [<i>tām toplundı</i> “duvar vb. delindi.” DLT] <i>tuplun-</i> EDPT 440b, DTS 575b, OTWF II: 621.
topon	buğday vb. sapındaki boğum [Uç lehçesinde, DLT] <i>tobun</i> EDPT 441b, DTS 575b.
toponluğ	boğumlu [<i>toponluğ tariğ</i> “sapı boğumlu buğday” DLT] EDPT 442a, DTS 576a.
topulğan	(h. ad.) kuş türü [<i>kōk topulğan</i> “bıldırcına benzer bir kuş.” Bunun kanadında çelik varmış; dağın burnuna vurunca delip öbür yana geçermiş. <i>Bu er-ol çerig topulğan</i> “bu, düşman safını yarıp geçen biridir.” DLT]

torğur-	zayıflatmak [<i>ol atıg torğurdu</i> “o, atı zayıflattı.” DLT] <i>turğur-</i> EDPT 541b, DTS 587a-b.
torlak	arık, cılız olan her hayvan [Kişi zayıflayarak genç bir görünüş kazanınca da <i>torlak</i> denir. DLT; Kıpçakça: “sargı” 20a/8 KM] <i>turlak</i> EDPT 546b, <i>turlak</i> DTS 587b.
torpla-	araştırmak [<i>er torpladı nēñni</i> “adam bir şeyi araştırdı.” DLT] EDPT 533b.
torpun	araştırma, ölçme [<i>anıñ ewin torpunla</i> “onun evinin nerede olduğunu araştırır.” DLT] EDPT 533b.
torpunlan-	araştırmak, inceleme yapmak [<i>er torpunladı</i> “adam bir konuda inceleme yaptı.” DLT] EDPT 534a.
toruqlan-	zayıflamak [<i>ol bu atıg toruqlandı</i> “o, bu atı zayıf buldu.” Kişi, başka hayvanları zayıf bulduğunda da böyle denir. DLT] <i>turuqlan-</i> EDPT 542b, <i>turuqlan-</i> DTS 589b.
toruqluq	cılızlık [DLT] <i>turuqluq</i> EDPT 542a, <i>turuqluq</i> DTS 589b.
torum	(h. ad.) iki yaşında deve yavrusu, torum [Dişisine <i>tişi torum</i> denir. DLT] EDPT 549a, DTS 578a, Hauenschild 2003: 223.
torumluq	iki yaşında deve yavrusu olan, sahibi [<i>torumluq er</i> “iki yaşında deve yavrusu olan adam” DLT] EDPT 550b, DTS 578a.
torun-	arıklaşmak, zayıflamak [<i>at torundi</i> “at (ve başkası) arıklaştı.” DLT] <i>turun-</i> EDPT 552a, <i>turun-</i> DTS 589a.
tos	yansıma ses [<i>anı tos tos urdı</i> “onun elbisesine hızlıca vurdu.” <i>Tos tos</i> “keçe ve elbise gibi yumuşak nesnelere vurulurken çıkan sesin yansıması” <i>tos tos urdı</i> “tıp tıp vurdu.” DLT] <i>tus</i> EDPT 554b, <i>tus</i> DTS 589b.
tostuğan	çanak, testi, kadeh [Çağatayca: FK]
toy I	çanak yapılan çamur [Bu sözden alınarak çömleğe de <i>toy eşic</i> denir. DLT] EDPT 567a, DTS 572b.
toy II	(h. ad.) toy kuşu [5377 KB; Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 567a, DTS 572b, OTWF I: 90, Haeunschild 2003: 224-225.
toy III	(b. ad.) ilaç yapılan bir ot [DLT] EDPT 576a, DTS 572b, <i>toy oti</i> Hauenschild 1994: 77.
toydur-	doyurmak [Çağatayca: ŞHD, KUŞ; Kıpçakça: GT, CC]

tozar-	toz olmak, tozlanmak [<i>töz tözardı</i> “toz kalktı, kabardı.” DLT] EDPT 577a, OTWF II: 502.
tozgır-	toz kalkar gibi olmak [<i>yêr tozgırdı</i> “yerden toz kalkacak gibi oldu.” DLT] EDPT 574, OTWF II: 540.
tozğu	yoldan geçen yakınlarla ve tanıdıklara çıkarılıp ikram edilen yemek [DLT] <i>tuzğu</i> EDPT 573b, <i>tuzğu</i> DTS 594b.
tozgulan-	yemek vermek [<i>ol maña tozgulandı</i> “o, bana yemek vb. hediye etti.” DLT] <i>tuzgulan-</i> EDPT 574a, DTS 594b.
tozit-	tozutmak [“tozutmak, tozu dumana katmak” 6535 KB; <i>ol tuprak tozıttı</i> “o, toprağı tozuttu.” DLT; <i>tozat-</i> 224r20 KE; Kıpçakça: <i>dozat-</i> KM] <i>tozut-</i> EDPT 573a, DTS 579a.
tozitğan	tozutan [<i>bu at-ol telim tuprak tozutğan</i> “bu, çok toprak tozutan bir attır.” DLT]
tozuğ	çeyiz armağanı [Çağatayca: ŞTe]
tög-	dövmek, döverek öğütmek [<i>er tüz töğdi</i> “adam tuzu vb. döverek öğüttü.” DLT; <i>dög-</i> KE; Çağatayca: TEH; Kıpçakça: EZ, GT] EDPT 477a, DTS 579a, OTWF I: 358.
tögün	damga, dağlama [DLT] EDPT 484a, DTS 579a, OTWF I: 308, 379.
tögüş-	dövmekte yarışmak, yardımlaşmak [<i>ol meniñ birle tüz töğüşdi</i> “o, benimle tuz dövmekte yarış etti.” Yardımlaşmak da böyledir. DLT] EDPT 487b, DTS 579a.
tökgüçi	dökücü, döken [6440 KB; Çağatayca: SD]
tökleş-	birlikte dökülmek [<i>tökleşdi nēñ</i> “eşyalar birbiri ardında döküldü, akıştı.” DLT; Çağatayca: <i>tökeleş-</i> MMü] <i>töklüş-</i> EDPT 481b, DTS 579b.
tökmek	dökme [Çağatayca: BV, LM, HE, SS, GS, BabD]
töktür-	döktürmek [<i>ol sūw töktürdi</i> “o, suyu vb. döktürdü.” DLT; Çağatayca: TEH] EDPT 479b, DTS 579b.
töküglüg	dökülmüş [<i>töküglüg tarığ</i> “dökülmüş buğday vb.” DLT] EDPT 480a, DTS 579b.
tökülmek	dökülme [Çağatayca: BV]
töküş-	dökmekte yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña tarığ töküşdi</i> “o, bana harmanda ekin dökmekte yardım etti.” Saçarak suyu dökmek için de böyle denir. DLT] EDPT 487b, DTS 579b.

töküz	alındaki leke, beyazlık [<i>töküz at</i> “alında beyaz benek bulunan at.” DLT] <i>tügüz</i> EDPT 488a-b, <i>tüküz</i> DTS 596b.
töküzlük	alnı lekeli, akıtmalı [<i>töküzlük at</i> “alnı akıtmalı at.” Atasözü= <i>at töküzlüki ay bolmas</i> “atın alnındaki akıtma, ayın yerini tutmaz.” Bu atasözü, büyük bir işin yerine küçük bir iş konmaya çalışıldığı zaman söylenir. DLT] <i>tügüzlük</i> EDPT 489a.
töle-	yavrulamak [<i>köy töledi</i> Oğuz lehçesinde “koyun kuzuladı.” DLT] EDPT 492b, DTS 579b, OTWF II: 425.
töleklilik	ağırbaşlılık [81v6 KE; 146-4, 176-6, 193-1, 2 ME]
tölel-	sabit ve sakin olmak [81v6 KE]
tölen-	sabit ve sakin olmak [18v13, 29v4, 45v20, 120v21, 122r18 KE; 285/4 MM; 380-7 NF; <i>dölen-</i> ME; Kıpçakça: “zayıflamak” GT, İM] OTWF I: 248-249.
tölendür-	sabitləştirmek [26v10 KE; 380-7 NF; <i>dölendür-</i> ME]
tölet-	kuzulatmak, yavrulatmak [<i>ol köy töletti</i> Oğuz lehçesinde “koyunu kuzulattı, doğurttu.” Bunun aslı, yeni doğan hayvanın yavru tüyünü dökmesidir. DLT; <i>dölet-</i> ME] EDPT 494b, DTS 579b.
töñre	yüz üstü [<i>er töñre tüşti</i> “adam yüz üstü düştü, yüzünün üstüne kapaklandı.” DLT] EDPT 524a.
töñül-	→ tüñül-
töñüldür-	ümit kesmek [<i>töñüldürdi</i> 3865 KB]
töñüş-	öne eğilmek [<i>er töñüşdi</i> “adam başını öne eğdi.” DLT] EDPT 526b, DTS 580a.
töp	bir yemek adı [Suda kaynatılıp eriyen buğday, arpa hamuru ile yoğurularak bir keçeye sarılır ve yenecek kıvama gelinceye kadar sıcak bir yerde bekletilir. DLT] EDPT 434b.
töpöle-	tepelemek, tepesine vurmak [<i>ol yağını töpöledi</i> “o, düşmanı tepeledi, düşmanın tepesine vurdu.” DLT] <i>töpüle-</i> EDPT 441b, DTS 580b.
töpötlen-	Tibetli kılığına girmek [<i>er töpötlendi</i> “ada Tibetli kılığına girdi.” DLT]
törçüm	huzursuzluk, kargaşa [Çağatayca: ŞTe]
törele-	tanzim etmek, düzenlemek [Çağatayca: DN; Kıpçakça: CC]

törkünlen-	anne baba evi saymak, aile evi bilmek [<i>ol bu ewni törkünlendi</i> “o, bu evi kendi evi saydı ve (teklifsizce) oturdu.” DLT] <i>türgünlen-</i> EDPT 546b, DTS 581a.
törpi-	törpülemek [<i>er yıgaç törpidi</i> “adam ağacı vb. yonttu, törpüledi.” DLT] EDPT 533b, DTS 581a.
törpig, törpigü	törpü, keser [DLT] <i>törpig</i> EDPT 533b, DTS 581a.
törpiş-	törpülemekte yarışmak, yardımlaşmak [<i>ol mēniñ birle yıgaç törpişdi</i> “o, ağaç törpülemekte benimle yarıştı.” Yardım etme anlamına da gelir. DLT] EDPT 533b, <i>törpiş-</i> DTS 581a.
törpiti-	törpületmek [<i>ol müñüz törpitti</i> “o, boynuz vb. törpületti.” DLT] EDPT 533b, DTS 581a.
törpül-	törpülenmek [<i>yıgaç törpüldi</i> “ağaç törpülendi, yontuldu.” DLT] EDPT 533b, DTS 581a.
törütül-	yaratılmak [5, 1242 KB; <i>dörütül-</i> ME]
töşekçi	döşekçi [2557, 4148 KB] EDPT 563b-564a, DTS 582b.
töşeklig	döşeklik [<i>töşeklik barçın</i> “döşek vb. yapılmak için hazırlanmış ipek kumaş.” DLT] EDPT 564a, OTWF I: 345.
töşeklik	döşek sahibi [DLT] EDPT 564a.
töşel-	döşenmek [<i>töşek töşeldi</i> “döşek döşendi.” DLT; Çağatayca: MKb, SD, ML, FŞ] EDPT 564b, DTS 582b.
töşet-	döşetmek [6523 KB; <i>ol töşek töşetti</i> “o, döşek döşetti.” DLT; Kıpçakça: İM] EDPT 562a, DTS 582b.
töşle-	döşüne, göğsüne vurmak [DLT] EDPT 565a, DTS 582b.
töşlet-	göğsüne vurdurtmak [<i>ol anı töşletti</i> “o, onun göğsüne vurdurttu, vurulmasını emretti” DLT] EDPT 565a, DTS 582b.
töz-	dayanmak, direnmek; acıkmak [<i>er tumluğka tözdi</i> kıfçāk lehçesinde “adam soğuktan acıktı.” DLT; Çağatayca: MKb, FK, LM, BabD, HBD, ML, NN, GS; Kıpçakça: CC, GT] EDPT 572b.
tudriç	gübre, fişkı [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 459a, DTS 584a.
tuğçı	tuğcu [2557 KB] EDPT 467b, DTS 584b.
tuğla-	su bendini kapatmak [<i>ol yarığ tuğladı</i> “o, suyun, çayın gediğini kapattı.” DLT] <i>toğla-</i> EDPT 470a, DTS 584b.
tuğrağ	dönüşte geri alınmak üzere, savaş zamanında askerin binmesi için hakan tarafından verilen at [DLT] <i>toğrağ</i> EDPT 471b, DTS 584b.

tuğrağlan-	tugrag sahibi olmak [<i>oğlan tuğrağlandı</i> “delikanlı tugrag sahibi oldu.” Bu, savaş zamanında askerin binmesi Hakan tarafından verilen ve dönüşte geri alınan attır. Oğuz lehçesinde mektup tuğra ile mühürlendiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 473b, DTS 584b.
tuğsağ	dul kadın [genellikle <i>tul tuğsağ</i> şeklinde ikileme olarak kullanılır. DLT] EDPT 473b, DTS 584b.
tuğtur-	doğurtmak [<i>teñri oğul tuğturdı</i> “Allah kadının erkek çocuk doğurmasını nasip etti.” DLT] EDPT 468a.
tulas	somurtkan [“benzi soluk, benzi uçmuş, sarı benizli” 84 KB; <i>tulas yūz</i> “somurtkan yüz” DLT; “üstü başı dağınık, kötü giyimli” 154v8 KE] EDPT 502a, DTS 585b.
tulum	silah [<i>tolum</i> KB; DLT] EDPT 500a, OTWF I: 293.
tulumlan-	silahlanmak [<i>er tulumlandı</i> “adam silahlandı, silahını kuşandı.” DLT] EDPT 500b.
tuluğla-	şakağa vurmak [<i>ol kulin tuluğladı</i> “adam, kulağının altına vurdu.” DLT] EDPT 501b, DTS 585b.
tumğuluk	(b. ad.) nilüfer çiçeği [Kıpçakça: KM]
tumliğlan-	soğuk olmak [<i>bu uğurnı tumliğlandı</i> “o, bu zamanı soğuk buldu ve suya dalmaktan vazgeçti.”, <i>ol anar tumliğlandı</i> “o, ona soğuk davrandı, suratını astı.” DLT] <i>tumluğlan-</i> EDPT 507a, DTS 585b, <i>tumliğ</i> OTWF I: 209.
tumlıt-	soğutmak [2120, 2577, 4706 KB; <i>ol sūw tumlittı</i> “o, suyu, sütü vb. soğuttu.”, <i>ol anıy köñlin tumlittı</i> “o, onu kızdırdı, kendisinden soğuttu.” DLT] EDPT 506b, DTS 585b, <i>tumlı-</i> OTWF I: 209.
tumuş-	bir köşede tasalı oturmak [Çağatayca: BV, NN]
tun	huzur [<i>köñül tūn boldı</i> “gönül huzur buldu.” DLT] EDPT 513a, DTS 586a.
tunçuğ-	kış uykusuna yatmak, nefesi yavaşlamak [<i>er tunçuğtı</i> “adam üzüntüden soluk alamaz oldu.”, <i>suğur tunçuğtı</i> “ada tavşanı inine çekildi, kış uykusuna yattı.” Kış uykusuna yatan her hayvan için böyle denir. DLT] <i>tonçuğ-</i> EDPT 517a, DTS 586a.
tuntur-	kapatmak [<i>ot anıy köñzin tunturdı</i> “ilaç onun gözünü kapattı.” Bir şeyin üzerini örten her türlü nesne için böyle denir. DLT] <i>tondur-</i> EDPT 518a-b, DTS 586a.

tuşu	şamdan [DLT] EDPT 526a-b.
tuşu	sağır [1016 KB; DLT] <i>toşu</i> EDPT 515b-516a, DTS 586a.
tupra-	kurumak [<i>ot tupradı</i> “ot kurudu.” DLT] <i>topra-</i> EDPT 444a, <i>topra-</i> DTS 575b, OTWF I: 249.
tuprağan	kurumuş olan, tozan [<i>tuprağan yêr</i> “ayak basınca tozan yumuşak toprak” DLT] <i>tuprağan</i> EDPT 445a-b, OTWF I: 249.
tupraş-	kurumaya başlamak, toz kalkmak [<i>yêr kûrup tupraşdı</i> “yer yağmurun az yağması yüzünden kurudu ve toz kalkmaya başladı.” DLT] <i>tupraş-</i> EDPT 445a, <i>tupraş-</i> DTS 575b, OTWF I: 249.
tuprat-	toz kaldırtmak [<i>kôy otuğ tupratı</i> “koyun otu kökünden sökerek yedi ve yerden toz kalktı.” DLT] <i>tuprat-</i> EDPT 444a, <i>tuprat-</i> DTS 575b, OTWF I: 249.
turağ	yoğurt ile yapılan bir yemek [Kıpçakça: 17b/10 KM]
turası	durulacak [DLT]
turdaçı	duran [DLT]
turğan	kalkan [DLT]
turğu	duracak [DLT]
turğuçı	ayağa kalkan [DLT]
turğuluğ	kalkmaya kararlı [DLT]
turkiğ	haya, utanma [<i>ol menden turkiğ</i> “o, yaptığı bir işten dolayı benden utanır oldu.” DLT] <i>turkuğ</i> EDPT 539b, <i>turkuğ</i> DTS 588b, OTWF I: 210.
turkiğlan-	çekinmek, utanmak, kaçınmak [<i>ol menden turkiğlandı</i> “o, benden çekindiği için bir işe girişmekten kaçındı, uzak durdu.” DLT] <i>turkuğlan-</i> EDPT 542a, <i>turkuğlan-</i> DTS 588b, OTWF I: 210, II: 515.
turkın-	utanmak, çekinmek [<i>ol menden turkındı</i> “o, yapmak istediği bir işte benden utandı ve utancından dolayı yapmaya yeltendi.” DLT] EDPT 540b, DTS 588a, OTWF I: 210.
turkla-	ölçmek [<i>ol yêr turkladı</i> “o, yeri enine boyuna ölçtü.” Atın bedenini vb. ölçtüğünde de böyle denir. DLT] EDPT 540b, DTS 588a-b.
turma	(b. ad.) turp [havuca <i>sarığ turma</i> “sarı turp” denir. DLT; Kıpçakça: 9a/8 KM] EDPT 549b, DTS 587b, “turp, havuç” Hauenschild 1994: 78.
turnaçı	turna kuşu avcısı [Çağatayca: ML]

- turuğlağ** ikamet edilen, yerleşilen [“durulan yer” 3094 KB; *turuğlağ yèr* “yerleşilen, ikamet edilen yer, ikametgah” DLT] EDPT 542a, DTS 588b, OTWF I: 109.
- turuğsa-** durmak, kalmak istemek [*ol munda turuğsadı* “o, burada durmak, kalmak istedi.” DLT] EDPT 542b, DTS 588b, OTWF II: 527.
- turuğsağ** durmayı arzulama [DLT]
- turuğla-** zayıflamak [*ol atıg turuğladı* “o, atı vb. zayıf buldu.” DLT] EDPT 542a-b, DTS 589b.
- turumla-** derinliği ölçmek [*ol sūwuğ turumladı* “o, suyun derinliğini boyu ile ölçtü.” DLT] EDPT 551a, DTS 589a, *turum* OTWF I: 298.
- turumsın-** kalkmadığı halde kalkar gibi yapmak [DLT] EDPT 551a, DTS 589a.
- turun- I** dayatmak, direnmek [*ol maña utru turundi* “o, bana dayattı.” Karşısına durup direnirse yine böyle denir. DLT] EDPT 552a, DTS 589a.
- turun- II** duraklamak [*er işta turundi* “adam işte durakladı.” DLT] EDPT 552a, DTS 589a.
- turuş-** karşı koymak [*kiçig uluğ birle turuşdı* “küçük, büyüğe (bir münakaşa ya da benzerinde) karşı durdu.” Atasözü= *kiçig uluğka turuşmas, kırğuy sunğorka karışmas* “küçük büyüğe karşı duramaz (o güçlü de olsa büyük kurnaz ve zeki olduğu için) atmaca sungura karşı duramaz.” DLT; “vuruşmak, savaşmak, karşı çıkmak” KE; “karşı karşıya gelmek” 69-11 NF; *duruş-/ turuş-* ME; Çağatayca: ŞN; Kıpçakça: GT] EDPT 554a, DTS 589b.
- turuşğan** karşı koyan, direnen [*bu er-ol kişi birle tutçı turuşğan* “bu, hep insanlara karşı koyan, direnen biridir.” DLT]
- tusuğ-** fayda sağlamak, yaramak [*bu ot maña tusuğtı* “bu ilaç bana iyi geldi, yaradı.” DLT] EDPT 555a, DTS 590a, OTWF II: 496.
- tuşa-** köstek vurmak [*tuşa!* 712 KB; “kösteklemek, bir yerde sabit kılmak” KE] EDPT 561b, DTS 590b, OTWF II: 425.
- tuşağ, tuşağu** köstek, atın ayağına vurulan bukağı [*tuşağ* 316 KB; *tuşağ, tuşağu at tuşağu boldı* “atın vb. ayağına köstek vurma zamanı geldi.” DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 562a, DTS 590b, OTWF I: 176.
- tuşan-** kösteklenmek [*er adağı tuşandı* “adamin ayağı dolaştı, kösteklendi.” (Adamin ayakları korkudan kösteklendi, birbirne dolaştı.) Atasözü=

arslan kükreşe at adağı tuşanur “arslan kükreyince atın ayağı dolaşır, kösteklenir.” Bu atasözü, kendisinden büyükle çarpışan bir adamın çarpışma zamanı yaklaştığında ayaklarının titremesi üzerine söylenir. DLT] EDPT 565b, DTS 590b.

tuşgu	yolcu hediyesi [78-8 ME]
tuşık-	rastlamak, uğramak, düşmek [<i>tuşıktım</i> 6544 KB] EDPT 562b, DTS 590b.
tuşla-	hizasında durmak [<i>men anı tuşladım</i> “ben onun hizasında, karşısında durdum.” DLT] EDPT 565a, DTS 590b.
tuşlan-	hizasında olmak [<i>bir nēy birke tuşlandı</i> “bir şey öbürüne yöneldi, hizasında oldu.” DLT; Çağatayca: MKb] EDPT 565a, DTS 591a.
tuşlat-	hizasında durdurmak [<i>ol yèrig anar tuşlattı</i> “o, onu, uzaktan ölçeerak (tahminen) hizasına denk gelen bir yerde durdurdu.” Hizasında durulan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 565a, DTS 591a.
tuşu	yansıma ses [eşek durdurulmak istendiği zaman <i>tuşu tuşu</i> “çüş” denir. DLT] EDPT 561a, DTS 591a.
tut-	zonklamak [<i>bāş tuttu</i> “yara zonkladı, sancı yaptı.” DLT] <i>tit-</i> EDPT 450b-451a, <i>tit-</i> DTS 564a.
tutağlık	sara hastalığı [96r6, 7 KE]
tutaş-	tutuşmak, yanmaya başlamak [173v19 KE; Çağatayca: MKb, LT, BV, LD, FK, LM, GD, ŞHD, HE, HBD, SS, NN, GS, FŞ, TEH, MMü, NM, ŞN, Sİ]
tutaştur-	tutuşturmak [Çağatayca: BabD]
tutçılık	pelteklik [KTef]
tutgak	düşmanın casuslarını ve önce birliklerini yakalamak için geceleyin gönderilen atlı birlik [“öncü” 2067, 1352, 2342, 2343 KB; DLT] EDPT 453b, DTS 592a.
tutguç	çabuk hazırlanan yemek [DLT] EDPT 453a-b, DTS 592a.
tutguçı	tutan [DLT]
tutguluk	tutmalı, tutmaya kararlı [DLT]
tutgun	esir, tutsak [3345 KB; DLT; Çağatayca: <i>tutkun</i> LM, ŞHD, GN, SS; Kıpçakça: CC, GT] EDPT 453b, DTS 592a, OTWF I: 329.
tutma	sandık, kutu [DLT] EDPT 457a.

tutsuğ	vasiyet [<i>men añar tutsuğ tutuzdım</i> “ben ona vasiyet ettim” DLT] EDPT 460b-461a, DTS 592b, OTWF I: 211.
tutsur-	vasiyet etmek [62-4, 107-3 ME]
tutsurmağ	vasiyetname tanzim ettirme [62-6 ME]
tutuğluğ	büyülü, cinli [<i>tutuğluğ yêr</i> “cinli yer” DLT] EDPT 454b, DTS 593a.
tutuğ	taşakları alınmış ve cinsî uzvu kesilmiş kişi [DLT] EDPT 453a, DTS 593b.
tutuğla-	iğdiş etmek [<i>ol oğlın tutuğladı</i> “o, oğlunu enedi” veya “oğluna ‘iğdiş!’ dedi.” DLT] EDPT 454b, DTS 593b.
tutuğlan-	iğdiş edilmek [<i>urağut tutuğlandı</i> “kadın hayaları alınmış bir erkeği perdedar yaptı.” DLT] EDPT 455a, DTS 593b.
tutum	bir şeye el koyma, gaspetme [115r14 KE]
tutunçu	evlatlık [<i>tutunçu oğul</i> “evlatlık oğul” DLT] EDPT 458b, DTS 593a, OTWF I: 289.
tuturğan	→ tuturқан
tuturқан	(b. ad.) pirinç [292-12, 13, 14, 15, 16 NF; Kıpçakça: <i>tuturğan</i> EK, KM, EM, KH] Hauenschild 1994: 78.
tutuzğu	buyrulma [<i>tutuzğu nêñ</i> “buyrulmaya ve yapılmaya değer olan şey” DLT]
tuwır-	dikkat kesilmek [<i>at kulağın tuwırdı</i> “at kulağın (ve başkası) dikti.” Bu, bir şey sezdiği zaman atın kulağını dikmesidir. DLT] EDPT 443b, DTS 594a.
tuwқur-	(köpek için) belli bir menzile sürmek [155-16 NF]
tuwra-	büyüme [<i>uşaq nêñ tuwradı</i> “kuzunun büyüdüğü gibi küçük şey büyüdü.” DLT] <i>tuwra-</i> EDPT 444a, DTS 594a, OTWF II: 426.
tuyın	pinti, cimri [<i>tuyın er</i> “pinti, eli tutuk kişi” DLT] EDPT 569b, DTS 585a.
tuysuқ-	fark etmek [<i>er tuysuқdı</i> “adam, kendisine kurulan tuzağı fark etti.” DLT] EDPT 570a, DTS 585a, OTWF II: 703.
tuyuқ	kapalı, sisli [<i>tuyuқ kişi</i> “canı sıkkın olan adam”, <i>tuyuқ kün</i> “sisli, puslu gün”, <i>tuyuқ қаpuғ</i> “kapalı kapı” DLT] EDPT 568a-b, DTS 585a.
tuza-	→ tuzla-
tuzğu	yolcu hediyesi [79-1 ME]

tuzla-	tuzlamak [<i>ol et tuzadı</i> “o, eti tuzladı.” DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 576a, DTS 594a.
tuzlan-	tuzlanmak [<i>et tuzlandı</i> “et vb. tuzlandı.” DLT] EDPT 576a, DTS 594b.
tuzlat-	tuzlatmak, tuzlatılmasını emretmek [<i>ol et tuzlattı</i> “o, eti vb. tuzlattı, tuzlamasını emretti.” DLT] EDPT 576a, DTS 594b.
tuzluk	tuzluk [DLT; “ekmek katığı” 136-6 ME] EDPT 575a-b, DTS 594b.
tüdeş	birbirine benzeyen, aynı türden, denk [<i>tüdeş nēŋ</i> “birbirine benzeyen, aynı türden olan şeyler.” DLT] EDPT 461b, DTS 595a.
tüge	(h. ad.) düve, iki yaşına varmış olan buzağı [dişi olana <i>tüge</i> denir. DLT] EDPT 478b, DTS 595b, Hauenschild 2003: 209.
tügeçke	düğmecik, meme başı [<i>tügeçke bol-</i> 319-11 NF]
tügek	yük yükletirken sıkıştırmak için kullanılan, ipin ucuna takılmış ağaçtan (veya demirden) halka [DLT] EDPT 480a, OTWF I: 391-392.
tüglün-	düğümlemek [<i>sūw boğuzda tüglüندی</i> “su, boğaza durdu.”, <i>yıp tüglüندی</i> “ip vb. düğümlendi.” DLT] EDPT 481b, DTS 595a.
tüglüş-	düğümlemek, dolaşmak [<i>yıplar tüglüşdi</i> “ipler düğümlendi, birbirine dolaştı.” DLT] EDPT 481b, DTS 595a.
tügme	düğme, gömlek düğmesi [Palto, hırka, kaftan vb. şeylerin düğmesine de denir. DLT; “dügüm” 80v20, 82v20 KE; “dügme” 36-7 ME; Çağatayca: BV, FK, LM, HE, NN, NŞ; Kıpçakça: KM, EM, EZ] EDPT 482b, DTS 595a, OTWF I: 318.
tügmele-	düğmelemek [Kıpçakça: EZ]
tügmelen-	düğmelenmek [<i>er tügmelendi</i> “adam gömleğinin düğmelerini ilikledi.” DLT] EDPT 483a, DTS 595a.
tügsin	dört kenarlı bir düğüm çeşidi [Şu dörtlükte geçer = <i>tegme çecek ügüldi/ boquklanıp böğüldi/ tügsin tügün tügüldi/ yazgalı mat yörgesür</i> yazı anlatarak diyor ki: “çiçekler üst üste yığıldı, tomurcukları dört kenarlı düğümlere benziyor. Öyle sıkı kenetlenmişler ki neredeyse parçalanacaklar.” DLT] EDPT 487a, DTS 595a.
tügül-	düğümlemek, bağlanmak [795, 1573, 3044, 3182 KB; <i>tügün tügüldi</i> “dügüm atıldı.” Herhangi bir şey başkası tarafından düğümlenirse yine

	böyle denir. bu fiil hem geçişli hem geçişsizdir. DLT] EDPT 481a, DTS 595a, OTWF I: 251.
tügülgen	düğümlenen [<i>bu yıp-ol tügülgen</i> “bu, hep ol düğümlenen bir iptir.”, <i>bu er-ol tutçı kâşı kōzi tügülgen</i> “bu, hasisliğinden dolayı hep alını kırışık adamdır.” DLT]
tügün-	düğümlemek, düğümler gibi görünmek [<i>ol tügün tügüندی</i> “o, kendi başına düğüm düğümlendi.” Kendisine düğüm düğümler gösterdiği zaman da yine böyle denir. DLT] EDPT 485a, DTS 595b, OTWF I: 251.
tügüş-	düğüm atmakta yarışmak, yardımlaşmak [<i>ol mēniy birle tügün tügüşdi</i> “o, benimle düğüm atmakta yarıştı.” Yardımlaşmak da böyledir. DLT] EDPT 487b, DTS 595b.
tükelleş-	tamam olmak [207-2 ME]
tüketil-	yapılmak, tamamlanmak [Çağatayca: HM]
tükü	yansıma ses [Köpek eniğini çağırmak için <i>tükü tükü</i> “kuçu kuçu” denir. DLT] EDPT 479a, DTS 596b.
tüle-	tüy dökmek [<i>at tüledi</i> “at vb. tüyünü döktü; kışlık tüyünü döküp yeni tüy çıkardı.” DLT] EDPT 492b, DTS 596b.
tülek	dört ayaklı hayvanların tüy atma zamanı [<i>ol kōy tülekinde keldi</i> “o, koyun kırkım mevsiminde geldi.” DLT] EDPT 498b, DTS 596b.
tümek	beşik örtüsü [Kıpçakça: EM]
tümile-	sekerek koşmak [<i>eşyek tümiledi</i> “eşek sekerek (deve kuşu gibi) koştu.” DLT] EDPT 507a, DTS 597a.
tümilen-	sekerek koşmak [DLT] EDPT 507a, DTS 597a.
tümürü	büyük davul [Kıpçakça: 25b/12 KM]
tümürüg	def [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 509a, <i>tümürük</i> DTS 597a.
tünert-	karatmak [<i>tünertti</i> 5670 KB] DTS 597b.
tüneş-	birlikte geceleme [124-1 ME]
tühül-	ümitsizliğe düşmek, umudunu kaybetmek [<i>töhül-</i> 2816, 3793, 4792, 5870 KB; <i>er iştin tühüldi</i> “adam işten ümidini kesti.” DLT; Çağatayca: MKb, SGN; Kıpçakça: EZ] EDPT 521a, DTS 597a.
tühürle-	dünür gibi davranmak, akraba sanmak [<i>ol meni tühürledi</i> “o adam beni dünür saydı, bana ‘dünür!’ dedi.” DLT] EDPT 525b, DTS 598a.

tüjürlen-	kendisini dünür sanmak [<i>ol maña tüjürlendi</i> “o, kendisi bana dünür saydı.” DLT] EDPT 525b, DTS 598a.
tüjüş-	saldırmak üzere olmak [<i>toñuz tüjüşdi</i> “domuz, gözlerini dikerek adamın üzerine saldırmaya hazırlandı.” Bir kimse kendisine verilen emri kabul etmekte direktip tereddüt geçirerek, emredenin yüzüne bundan hoşlanmadığını belli eder tarzda boş gözlerle baktığında da <i>er tüjüşdi</i> denir. DLT] EDPT 526b-527a, DTS 598a.
tüpiçil	tipili, çok rüzgarlı [DLT] EDPT 437a, DTS 598a.
tüplen-	köklenmek [<i>yığaç tüplendi</i> “ağaç köklendi.”, <i>er tüplendi</i> “adam zenginleşti.” Kök salan her şey için böyle denir. DLT] <i>tüblen-</i> EDPT 440b, DTS 598b, <i>tüple-</i> OTWF II: 448.
tüpleş-	kökünü araştırmak, derinlemesine incelemek [<i>olar bu işiğ tüpleşdiler</i> “onlar bu işin aslını araştırdılar.” DLT] <i>tübleş-</i> EDPT 440b, DTS 598b.
tüplet-	araştırtmak [<i>ol bu işiğ telim tüpletti</i> “o, bu işi çok araştırttı.” DLT] <i>tüblet-</i> EDPT 440b, DTS 598b.
türkle-	Türk zannetmek [<i>ol meni türkledi</i> “o, beni Türklerden saydı.” DLT]
türlün-	dürülmek, sarılmak [<i>türlüندی nēñ</i> “bir şey dürüldü, büzüştü.” Şu dörtlükte geçer: <i>édimni öger-men/ biligni böger-men/ köñülni tüger-men/ erdem üze türlünür</i> “nimetlerinden ötürü Allah’a şükrederim, keremiyle fazilet dererim ve gönlümü buna bağlarım; çünkü gönlüm erdem ve edeple dürülüdür.” DLT] EDPT 548b, DTS 599b.
türmek	yumurta ve etle yapılan bir yemek [DLT; “kadın budu denilen yemek” 85v16, 17, 85r20 KE] EDPT 550a, DTS 599b.
türmeklen-	dürüm yapılmak, dürülmek [<i>ötmek türmeklendi</i> “ekmekten dürüm yapıldı.” DLT] EDPT 550b, DTS 599b.
türtül-	sürülmek [<i>terike yāğ türtüldi</i> “deriye yağ vb. sürüldü.” DLT] EDPT 536b, DTS 599b.
türtüş-	sürmekte yarışmak [“yarış etmek” <i>türtüşüp</i> 95 KB; <i>ol meniñ birle koğuşka yāğ türtüşdi</i> “o, deriye yağ sürmekte benimle yarıştı.” Sürülen ve bulaştırılan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 537a-b, DTS 599b.
türül-	dürülmek [<i>bitig türüldi</i> “kitap (ve başkası) dürüldü.” DLT; KTef; 187-5 ME] EDPT 548a, DTS 599b.

türün-	kendi başına dürmek [<i>er öz bitigin türündi</i> “o, kendi kitabını dürdü, kendi başına dürdü.” DLT] EDPT 552b, DTS 599b.
türüş-	dürmekte yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña bitig türüşdi</i> “o, bana kitap dürmekte (ve başkası) yardım etti.” Yarış için de böyle denir. DLT] EDPT 554a, DTS 599b.
tüşel-	bilmezlikten gelmek [Çağatayca: Sİ]
tüşgün	→ tüşürgün
tüşgünlen-	kitre otu çoğalmak [<i>tāğ түşgүнlendi</i> “dağda kitre ağacı çoğaldı.” DLT] EDPT 564a, <i>tüşkünlen-</i> DTS 600b.
tüşlen-	konaklamak [<i>elgin түшlendi</i> “yolcu, geceyi geçirdikten sonra yola çıkmak üzere konakladı.” DLT] EDPT 565b, DTS 600b.
tüşrüm	eğirilmiş ip yumağı [Argü lehçesinde, DLT] EDPT 566a, DTS 600b.
tüşük	tembel, miskin [“düşkün” 1111, 1563, 5003 KB; tembelliği yüzünden işten güçten kalmak bu kişiye <i>tüşük kişi</i> denir. DLT] EDPT 563b, DTS 601a, OTWF I: 251.
tüşün	konak, durak [488, 1202, 1390, 1443 KB] EDPT 565b, DTS 601a.
tüşürgü	çayın ırmağa karışan ağzı, değirmenin bulunduğu ırmaktan öbürüne akan atık su gideri vb. [DLT] EDPT 566b, DTS 601a.
tüşürgün	(b. ad.) kitre otu, geven [DLT] EDPT 566b, <i>tüşürkün</i> DTS 601a, “dikenli kitre ağaççığı” Hauenschild 1994: 78-79.
tüşürt-	düşürtmek [Çağatayca: Sİ]
tütgür-	dolaştırmak, tutuşturmak [60-5, 77-7 ME]
tütsüg	kindar [<i>tütsüg kişi</i> “kindar, düşmanlık eden adam” DLT] EDPT 461a, <i>tütsük</i> DTS 601b.
tütünsüz	tütünsüz [DLT] EDPT 458b, DTS 601b-602a, OTWF I: 136.
tütüz-	koku vermek için bir şeyi yakıp tütsülemek [33-1 NF] OTWF II: 571.
tüwek	söğüt ağacı kabuğu veya yaş ağaç kabuğu boru gibi soyulup, içine küçük taş konarak serçe vurulan şey [Çigil lehçesinde, DLT] EDPT 439a, DTS 602a.
tüweklik	tüwek yapmak için hazırlanmış ağaç dalı [DLT] EDPT 439a, DTS 602a.
tüwşe-	terlemek [<i>anı teri tüwşedi</i> “çalışmaktan boncuk boncuk terledi.” DLT] EDPT 446b, DTS 602a.

tüzel-	düzelmek [154r17 KE; 194-2 ME; Çağatayca: FK, LM, TSM, ŞTe, NN, GS, TEH, DN, ŞN, Sİ; Kıpçakça: EZ, GT]
tüzelt-	düzeltilmek [Çağatayca: ŞN]
tüzen-	düzenlenmek [Çağatayca: ŞN]
tüzer-	düz olmak, düzelmek [<i>yêr tüzerdi</i> “yer (ve başkası) düzeldi.” DLT] EDPT 577a, DTS 602b, OTWF II: 503.
tüzeş-	düzlemekte yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña yêr tüzeşdi</i> “o, bana yer (ve başkası) düzlemekte yardım etti.” DLT] <i>tüzüş-</i> EDPT 577b, <i>tüzüş-</i> DTS 603b.
tüzet-	düzeltilmek, onarmak [130v7 KE; 51-4, 107-7 ME; Çağatayca: MKb, LT, BV, FK, ŞHD, GN, KUŞ, KMD, HBD, SS, HPR, NN, FŞ, TEH, DN, HN, Sİ, NM, LN, ŞN; Kıpçakça: EK]
tüzetmek	antlaşma [196-1 ME]
tüzgüçi	düzenleyen, tanzim eden [4170 KB]
tüzlün-	düzlenmek [<i>tüzlündi yêr</i> “yer vb. düzlendi.”, <i>tş tüzlündi</i> “iş vb. düzeldi, düzene girdi.” DLT] EDPT 576a, DTS 602b.
tüzüklük	düzenlilik [Çağatayca: BV, TN, Sİ]
tüzüksiz	düzensiz [Çağatayca: MKb]
tüzünlük	yumuşak huyluluk, asillik [326, 1155, 3780, 6638 KB] EDPT 576b-577a.
U	
uç	(b. ad.) dağlarda yetişen bir ağaç [Türkler bundan kalem yaparlar. Eygi (ip bükme aleti) ve değnek gibi şeylerin yapımında da kullanılır. DLT] EDPT 18a, DTS 603b, Hauenschild 1994: 79.
uçan	iki yelkenli gemi [Kıfçak lehçesinde, DLT; Kıpçakça: “küçük gemi” EZ] EDPT 28a, DTS 604a.
uçguk	soğuk algınlığı [DLT] EDPT 23a, DTS 604a.
uçkun	kıvılcım [120-15 NF; Çağatayca: <i>uçgun</i> LT, FK, BabD, ŞHD, NN, <i>uçkun</i> MKb, LT, BV, FK, LM, HBD, NN, TEH, CD, BabD]
uçkunluk	kıvılcımlı [Çağatayca: FK]
uçlan-	uçlanmak, uç peyda olmak [<i>uçlandı nēy</i> “bir şeyin ucu peyda oldu.” DLT] EDPT 27a, DTS 604a.
uçraş-	çiftleşmek [DLT] DTS 604a.

uçuş-	uçurtmakta yardım etmek, yarışmak [<i>ol maña kuş uçuşdı</i> “o, kuş uçurtmakta bana yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 30b-31a, DTS 604a.
uçurğan	uçuran [<i>bu er-ol kuşığ uçurğan</i> “bu, çok kuş uçuran bir adamdır.” DLT]
uçursa-	uçurmak istemek [DLT] EDPT 31a, DTS 604b.
uçuzlan-	ucuz bulmak [<i>bu nēyni uçuzlandı</i> “o, bu eşyayı ucuz buldu.” DLT] EDPT 32b, DTS 605a, OTWF II: 623.
uçuzlık	bolluk [<i>uçuzlık tur-</i> 90r12, 13, 92v15 KE]
uçuzluk	değersizlik, küçüklük [783, 1718, 2079 KB; DLT; “ucuzluk” KTef; KT; Kıpçakça: KM] EDPT 32b, DTS 605a, OTWF I: 127.
udın-	sönmek [4694 KB; <i>öt uğındı</i> “ateş söndü.”, <i>yula uğındı</i> “kandil (ve başkası) söndü.”, <i>anıñ qutu uğındı</i> “onun bahtı söndü.” Şu dörtlükte geçer: <i>amdı üdın uğındı/ kedin telim ökündi/ el bolğalı igendi/ andağ erig kim utar</i> “şimdi uykudan uyandı, sonra çok pişman oldu, barış olacağı zaman çekindi; öyle bir eri kim yener?” DLT] EDPT 62a, DTS 605b.
udış-	uyumakta yarış etmek [<i>ol mēniñ birle uğışdı</i> “o, benimle uyumakta yarış etti.” (Hangimiz daha çok uyuyacağız diyor, benimle uyumakta yarış etti.) DLT] EDPT 73a, DTS 606b.
udıt-	katılaşmak [<i>ol yuğrut uğıttı</i> “O, yoğurt çaldı, yoğurdu katılaştırdı.”, <i>ol uğıtma uğıttı</i> “o, yoğurt çaldı, yoğurdu katılaştırdı.” DLT] EDPT 45a, DTS 606b.
udıtğan	uyutan [<i>bu ot-ol kişini uğıtğan</i> “bu, insanı uyutan bir ilaçtır.” DLT]
udıtma	yaş peynir, taze peynir [DLT] EDPT 45a, DTS 606b, OTWF I: 318-319.
udlat-	peşine düşmek, takip etmek [<i>ol oğlın uğlattı</i> “o, oğlunu vb. ardıma düşürdü, peşime taktı.” DLT] EDPT 57b, DTS 606b.
udmaqlan-	uşak olmak [<i>er uğmaqlandı</i> “adamın uşağı oldu.” DLT] EDPT 60a, DTS 606b.
udu	tepe [kum yığınınna <i>qum udu</i> denir. DLT] EDPT 42a, DTS 606b, OTWF I: 212.
uduqluq	insanın bir şeyin farkında olmaması veya farkında değil gibi görünmesi [DLT] EDPT 48b, DTS 606b, OTWF I: 252.

uğula-	takip etmek [3422, 5202 KB; <i>ol anı uğuladı</i> “o, ona uydu, ardına düştü.” DLT] EDPT 59b, DTS 606b.
uğuzla-	uyuzu tedavi ettirmek [<i>ol anı uğuzladı</i> “o, onun uyuzunu tedavi etti.” DLT] EDPT 75a, DTS 607a.
uğtan-	→ utan-
uç	çadırın üst yanındaki köşelerden her biri [DLT] EDPT 76a, DTS 607a.
uğlıt-	çoğaltmak, üretmek [<i>ol tavarın uğlıttı</i> “o, malını çoğalttı, üretti.” DLT] EDPT 86a, <i>oğlıt-</i> DTS 363a.
uğrağan	sürekli uğrayan [DLT]
uğrağsağ	uğramalı [Oguz ve Kıpçak lehçelerinde, DLT]
uğrağuçı	uğrayıcı [DLT]
uğrağuluğ	uğramalı [DLT]
uğral-	uğranılmak [<i>ol yerke uğraldı</i> “o yere uğranıldı.” DLT] EDPT 92a, <i>oğral-</i> DTS 363b, OTWF II: 681.
uğramsın-	uğramadığı halde uğramış gibi yapmak [DLT] <i>oğramsın-</i> DTS 363b.
uğraş-	birbiri ile uğraşmak [<i>ékki yağı uğraşdı</i> “iki düşman (ve başkası) birbiriyle uğraştı.” DLT] EDPT 92a-b, <i>oğraş-</i> DTS 363b, OTWF II: 571.
uğuğ	küçük konçlu mest ve çizmenin üzerine çamur vb.’den korunmak için giyilen çamurluk, tozluk, uğuk [DLT] EDPT 83a, DTS 608a.
uğur	karşılık, ivaz [Oguz lehçesinde, “ata karşılık aldım.” anlamında <i>atka uğur aldım</i> denir. DLT] EDPT 89a-b, DTS 608a.
uğurlan-	vakti gelmek; uğurlu olmak; karşılık verilmek [<i>uğurlandı nēđ</i> “bir şeyin vakti geldi.”, <i>yōl uğurlandı</i> “yol uğurlu, bereketli oldu.” Oguz lehçesinde <i>at uğurlandı</i> “hediye edilen ata bir karşılık verildi.” DLT] EDPT 94b-95a, <i>oğurlan-</i> DTS 365a.
uğurt	yudum [Kıpçakça: KM]
uğurtla-	yudumlamak [Kıpçakça: KM]
uğuşlan-	aile ve hısım sahibi olmak [<i>er uğuşlandı</i> “adam aile ve hısım sahibi oldu.” DLT] EDPT 98a, DTS 365a.
uçar	(h. ad.) turna [Çağatayca: BV, NN] Hauenschild 2006: 133.
uğruğ	kement [Atasözü= <i>tāđıđ uğruğın egmes, teğizni kayđuđın böğmes</i> “dağ kementle yakalanmaz, denize de kayıkla set çekilmez.” Bu

- atasözü, büyük bir işe, küçük bir sebeple mani olunamayacağını anlatır. DLT] EDPT 90b, DTS 613b.
- uksa-** anlamak istemek [*er sözüg uksadı* “adam sözü anlamak istedi.” DLT] EDPT 95b, DTS 613b.
- uğu-** anlamak, anlaşılmaq [*olar bu işig uğuştılar* “onlar bu işi anladılar.” DLT] EDPT 97a, DTS 613b.
- ul-** dağılmak [2059, 2263, 6415 KB; *et bışıp uldı* “et pişip dağıldı.” Üzerinden çok zaman geçtiği için eskiyerek yıpranan ve yırtılan elbiseye de böyle denir. DLT] *ol-* EDPT 125b, DTS 608a.
- ula** çölde işaret, alamet [Atasözü = *ula bolsa yöl azmas, bilig bolsa söz yazmas* “çölde yol işareti varsa yoldan şaşılmaz, kişide akıl varsa konuşmasında hataya düşmez.” DLT] EDPT 126b, DTS 608a.
- ulan-** ulanmak, bağlanmak [3696, 4049, 5421 KB; *ulandı nēy* “bir nesne bir nesneye ulandı.” DLT; “ulanmak, yetmek, kavuşmak” KE; “ulaşmak, kavuşmak, varmak” 6-16, 153-4 NF; Çağatayca: “eklenmek, yönelmek” MKb, LD, FK, NN, DN, NM, MEM; Kıpçakça: Kİ] EDPT 148b-149a, DTS 608b-609a, OTWF II: 623.
- ulanıl-** ulaşılmak, bağlanılmak [3357 KB]
- ularlıg** erkek keklilikli [*ularlıg tīg* “keklilikli dağ” DLT] EDPT 151b, DTS 609a.
- ulaştır-** ulaştırmak [3v4 KE; “kavuşturmak” 104-11 NF; “bağlamak, birleştirmek” KTef; 89-3 ME; Çağatayca: DN]
- uldi-** nalsız kalmak [*at uldıdı* “at vb. nalsız kaldı.” DLT] *oldı-* EDPT 133a, DTS 609a.
- ulduğ** nalsız [*ulduğ at* “nalsız at (başka hayvan için de kullanılır.)” DLT] *olduğ* EDPT 130b, DTS 609a.
- ulıg** uluma [*bu uğur-ol böri ulıg* “şimdi, kurt vb. hayvanların uluma zamanıdır.” DLT]
- ulinç** kıvrımlı, düz olmayan [*ulinç yöl* “düz olmayan, kıvrımlı yol.” Kıvrımlı olan her şeye böyle denir. DLT] EDPT 148a, DTS 609b.
- ulıt-** boynunu eğdirmek [“ulutmak, inletmek” 342, 1463, 6369 KB; *ol anıy boynın ulıttı* “o, onun boynunu (veya başkasını) eğdirdi.” Herhangi bir şey için de aynıdır. DLT] EDPT 132b, DTS 610a.

ulıtđan	ulutan [<i>bu er-ol itın ulıtđan</i> “bu, köpeğini çok ulutan bir adamdır.” DLT]
ulnat-	düzeltilmesini emretmek [<i>ol oğın ulnattı</i> “adam okunun ağacının ters çevrilerek düzeltilmesini emretti.” DLT] EDPT 149a, DTS 610a.
ultur-	dağıtmak [<i>ol eđiř iäre et ulturđı</i> “o, tencerede eti dağıttı.” Elbise ve elbiseye benzer şeyler eridiği ve yıprandığı zaman da böyle denir. DLT] <i>oltur-</i> EDPT 133b, DTS 610a.
uluğsa-	büyüğünü istemek, büyük olsun istemek [<i>er atta uluğsadı</i> “adam büyük at istedi.” Her şeyin büyüğünü istemek için kullanılır. DLT] EDPT 140a, DTS 610b, OTWF II: 528.
uluğsın-	büyüklük taslamak, kibirlenmek [AH; 9r9 KE; 376-11 NF; “yüceltmek” KTef; ME]
uluğ	atın boynu ile kürek kemiği arası, omuz başı [Atasözü = <i>uluğ yağrı oğulka kalır</i> “omuz yağırı oğula miras kalır.” Çünkü orası sinir ve eklemlerin birleğtiği yer olduğu için yara çabuk iyileşmez. DLT] <i>oluk</i> EDPT 137a, DTS 610b-611a.
ulunluğ	temrensiz ok sahibi [<i>ulunluğ er</i> “temrensiz ve yeleksiz okları olan adam.” DLT] EDPT 149b, DTS 610b.
ulyan	(b. ad.) güzel kokulu, yenebilen bir bitki kökü [DLT] EDPT 154b, DTS 610a, Hauenschield 1994: 79.
umduçı	dilenci [2613, 2723, 2724, 4214, 4215 KB; DLT] EDPT 157b, DTS 611b, OTWF I: 332.
umsun-	ummak, istemek [Çağatayca: ŞHD, ML; Kıpçakça: KM]
unaş-	uyuşmak, kabullenmek [<i>bu işiğ olar kamuğ unaşdılar</i> “onların hepsi bu işte (ve başkasında) uyuştular, kabullendiler.” DLT; “beraber tasvip etmek, beğenmek, kabul etmek” 194v21, 195r1 KE] EDPT 191a, DTS 612b.
unat-	kabul ettirmek [<i>men unamas erdim ol meni unattı</i> “ben, çekinirdim, ama o beni razı etti.” DLT; Çağatayca: MMü] EDPT 179a-b, DTS 612b.
unıtđan	unutan, unutkan [<i>bu er-ol sōz unıtđan</i> “bu, sözünü çok unutan bir adamdır.” DLT]
uprak	yıpranmış [<i>uprak tōn</i> “yıpranmış elbise.” DLT; Kıpçakça: <i>oprak</i> EZ] <i>oprak</i> EDPT 13b, <i>oprak</i> DTS 368b.

upraş-	yıpranmak [<i>tönlar upraştı</i> “elbiseler (ve başkası) yıprandı.” Atasözü = <i>kêşeşlig bilig üdreşür, kêşeşiz bilig upraşur</i> “danışıklı bilgi gelişir, danışiksiz bilgi eskir.” (Düşünme danışma ile desteklenirse her gün güzelliği artar, danışiksiz olursa her gün bir parça daha eskir.) DLT] <i>opraş-</i> EDPT 15a, <i>opraş-</i> DTS 368b.
uprat-	yıpratmak [<i>ol tönün uprattı</i> “o, elbisesini vb. yıprattı.” DLT] <i>oprat-</i> EDPT 14b, <i>oprat-</i> DTS 368b.
urağun	tedavide kullanılan, Hindistan’dan gelen bir ilaç [772, 789, 814, 815 KB; DLT] EDPT 219a, DTS 614a.
urağut	avrat, kadın [DLT; Kıpçakça: Kİ] EDPT 218a, DTS 614a.
urğa	büyük ağaç [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 215b-216a, DTS 614b.
urluğ	tohum [162r16 KE]
urra	erkeklerde bir rahatsızlık, sancı girerek hayaların büyümesi, fitik [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 197a, DTS 614b.
ursa-	vurmak istemek [<i>ol anı ursadı</i> “o, ona vurmaya kastetti, vurmak istedi.” DLT] EDPT 238a, DTS 614b.
urt	iğne deliği [DLT] EDPT 201a, DTS 615a, OTWF I: 310.
uruğla-	çekirdeği, tohumu çıkarmak [<i>ol kepez uruğladı</i> “o, pamuğun çekirdeğini çıkardı.” Her meyvenin çekirdeğini çıkarmak için kullanılır. DLT; “doğurmak” 40v17 KE] EDPT 220a, DTS 615a.
uruğlan-	tohumlanmak [<i>tariğ uruğlandı</i> “ekin tane tuttu.”, <i>kepez uruğlandı</i> “pamuk tane tuttu.” Her meyve için kullanılır. DLT] EDPT 220a, DTS 615a.
uruğluğ	ipli, urganlı [<i>uruğluğ kova</i> “organlı kova.” DLT]
uruğluğ	ip yapmak için kullanılan şey [<i>uruğluğ yün</i> “ip yapmak için hazırlanan yün” DLT] EDPT 219a, DTS 616a.
urumday	zehirin zararını gidermek için kullanılan bir taş, panzehir [DLT] EDPT 232a, DTS 615b.
uruştur-	dövüştürmek [57v11 KE]
usan-	→ osan-
usandur-	bıktırmak [2361, 4262 KB; Çağatayca: GN]
usbarı	külde pişirilip tereyağına ufalanan ve üzerine şeker dökülen ekmek [DLT] EDPT 241b.

usıt-	susatmak [<i>tūzluĝ et mēni usıttı</i> “tuzlu et beni susattı.” DLT] EDPT 243a, DTS 616b.
usıtĝan	susatan [<i>bu kıyaş-ol kışını usıtĝan</i> “bu, insanı susatan kavurucu bir sıcaktır.” Şu dörtlükte geçer: <i>usıtĝan kıyaş kıpsadı/ umunçluĝ adaş tepsedi/ ertiş suwin keçsedi/ bōdun anınn ürküşür</i> “güneşin sıcaklığı bizi kuşattı, kendisine umut bağlanan arkadaş bizi çekemedi. Düşman Ertiş suyunu geçmek üzereydi, bu yüzden halk arasında kargaşa çıktı.” DLT]
usla-	anlamak [<i>ol usladı nēĝni</i> Oğuz lehçesinde, “o, o şeyi kavradı, iyiyi kötüden ayırabildi.” DLT] EDPT 248a, DTS 617a.
uşıakla-	küçümsemek, küçük bulmak [<i>ol anı uşıakladı</i> “o, onu küçümsedi, küçük buldu.” Atasözü = <i>yaĝını uşıaklasa başka çıkar</i> “düşman küçük görülürse başa çıkar.” Yani “baş telef olur, gider.” Bu, “uyanık ol ve düşmanı küçük görme” demektir. DLT] EDPT 260a, DTS 617b.
uşıaklık	çocukça davranma [<i>uşıaklık kıлма</i> “çocukluk etme.” DLT] EDPT 259b, DTS 617b.
uşıĝun	(b. ad.) ekşi bir çeşit ot [DLT]
utan-	utanmak [<i>ol mendin utandı</i> “o, benden utandı.” DLT; AH; KE; <i>uwtan-</i> NF; ME; Çağatayca: <i>uftan-</i> SD, LD, GD, ŞHD, LN, <i>utan-</i> LD, GD; Kıpçakça: EK, EZ] <i>utan-</i> EDPT 62a→ <i>uvtan-</i> EDPT 7b, DTS 618a.
utĝun	eyerin solunda kolan halkasının geçirilerek dile bağlanan enli bir kayış [DLT] EDPT 47b.
utluk	ahır [DLT] <i>otluk</i> EDPT 55b, <i>otluk</i> DTS 374a.
utrulan-	yüz yüze gelmek [<i>ol anar utrulandı</i> “o, onunla yüz yüze geldi, yüzleşti.” DLT] EDPT 71a, DTS 618b.
utuş-	tutuşmak [<i>ol anıĝ birle yarmak utuşdı</i> “o, onunla parasını bahse tutuştu.” DLT] EDPT 73a-b, DTS 619a.
uwa	bir yemek adı [DLT] EDPT 6a, DTS 619b.
uwun- I	ovuşturmak [<i>ol elĝin uwundı</i> “o, kendisine yapılan fenalık ya da acı bir haber ya da bir ağrı yüzünden ellerini ovuşturdu.” DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 12b-13a, DTS 619b.
uwun- II	ufalamak [<i>ol õziĝe etmek uwundı</i> “o, kendisine ekmek ufaladı.” DLT] EDPT 12b-13a, DTS 619b.

uwuŝ	ufalanmıŝ nesne, kırıntı [<i>uwuŝ etmek</i> “ufalanmıŝ ekmek” DLT] EDPT 15b, DTS 619b, OTWF I: 268.
uwuŝ-	ufalamakta yardım etmek [<i>ol maşa etmek uwuŝdı</i> “o, bana ekmek ufalamakta yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 16a-b, DTS 619b.
uwutĝar-	utandırmak [<i>ol meni uwutĝardı</i> “o, beni utandırdı, beni utanmaya zorladı da utandım.” DLT] EDPT 8a, DTS 620a.
uwutlan-	utanmak [<i>er uwutlandı</i> “adam utandı.” DLT] EDPT 8a, DTS 620a.
uy-	basmak [<i>ol ünüĝ uydı</i> “o, sıkıŝıp iyice yerleŝsin diye unu bastı.” DLT] EDPT 267a, DTS 607a.
uyal-	utanmak [<i>ol mendin uyaldı</i> “o, benden utandı ve yapmak istediĝi şeyden geri durdu, vazgeçti.” DLT; 27r20, 45v17 KE; Çaĝatayca: MKb, BV, SD, LD, FK, LM, BabD, şHD, HE, HBD, SS, şTe, NN, Nş, GS, DN, LN; Kıpçakça: EK, EZ] EDPT 272b-273a, DTS 607b.
uyaldur-	utandırmak [Çaĝatayca: LD, BabD, DN]
uyalt-	utandırmak [Çaĝatayca: şHD, HE]
uytur-	bastırmak [<i>ol ün uyturdı</i> “o, çuvala un vb. bastırdı.” DLT] EDPT 269b-270a, DTS 607b, OTWF I: 241.
uyul-	basılmak, sıkıŝtırılmak [<i>uyuldı nēĝ</i> “(unun çuvala basılması gibi) bir şey basıldı, sıkıŝtırıldı.” DLT] EDPT 273a, DTS 608a.
uyuŝ-	basmak için yardım etmek [<i>ol aşar kâpka ün uyuŝdı</i> “unu çuvala vb. basmak için biri diĝerine yardım etti.” DLT] EDPT 276b, DTS 608a, OTWF I: 241.
uyuŝtur-	koyulaŝtırmak [10-6 ME]
uyuŝturul-	koyulaŝtırılmak [10-7 ME]
uzaĝlık	işi aĝırdan alma, geciktirme [DLT] EDPT 284a-b, DTS 620b.
uzatĝan	uzatan [<i>bu er-ol iŝiĝ uzatĝan</i> “bu, işi daima uzatan bir adamdır.” DLT]
uzatıl-	uzatılmak [176 KB; Çaĝatayca: MKb]
Ü	
üçleç	tavşan avlamak için kullanılan yeleksiz ok [DLT] EDPT 26a, <i>üçlüç</i> DTS 622a.
üçlen-	üç olmak [<i>üçlendi nēĝ</i> “bir şey üç oldu.”, <i>eki kâz üçlendi</i> “iki kaz üç oldu.” DLT] EDPT 27a, DTS 622a.

üdre-	çoğalmak, üremek [4597 KB; <i>üğredi nēŋ</i> “bir şeyin ürünü çoğaldı.” DLT] EDPT 68a, DTS 622b.
üğreg	artan, çoğalan [<i>üğreg nēŋ</i> “artan şey.” DLT] EDPT 66a, DTS 622b.
üğreş-	gelişmek [DLT] EDPT 69b, DTS 622b.
üğret-	üretmek, çoğaltmak, üretmek [<i>ol tawariğ üğretti</i> “o, malını üretti, çoğalttı.” DLT] EDPT 68b, DTS 622b.
üğrüm	seçkin olan her şey [KB; DLT] EDPT 66a, OTWF I: 297.
üğründi	seçilmiş, seçme [<i>üğründi nēŋ</i> “seçilmiş şey, seçme” DLT; <i>üğründi/üğüründi</i> NF; “seçkin kişi” KT; 189-2 ME] EDPT 70b, OTWF I: 339.
üğrüş	birkaç şeyden birini seçme [DLT] EDPT 66a, OTWF I: 271.
üğrüş-	seçmekte bana yardım etmek [<i>ol maŋa tawar üğrüşdi</i> “o, mal seçmekte bana yardım etti.” Yarış da böyledir. DLT] EDPT 69b.
üğürgen	seçen, seçici [<i>bu er-ol tegme nēŋni üğürgen</i> “bu, her şeyi seçen, seçici bir adamdır.” DLT]
üğlüş-	yığılmak [<i>bir nēŋ bir üze üğlüşdi</i> “bir şey, bir şey üzerine yığıldı.” DLT] <i>üklüş-</i> EDPT 107b.
üğme	yığma [<i>üğme toprak</i> “yığma toprak.” Yığılan her şeye denir. DLT] <i>ükme</i> EDPT 108b, <i>ükme</i> OTWF I: 253.
üğmeklen-	küpe takmak [<i>urağut üğmeklendi</i> “kadın küpe taktı, küpesi oldu.” DLT] <i>ükmeklen-</i> EDPT 109a.
üğri-	sallamak [<i>urağut bēşik üğridi</i> “kadın beşik salladı.” Birine yaltaklanarak hilesini –gerçek yüzünü- gizleyen kişi için de “onu, beşikte çocuk salları gibi salladı” anlamında <i>ol anı üğridi</i> denir. DLT] EDPT 114a, DTS 623a, OTWF I: 101.
üğril-	sallanmak [<i>bēşik üğrildi</i> “beşik sallandı.” DLT] EDPT 114b, DTS 623a.
üğriş-	sallamakta yardım etmek [<i>ol aŋar bēşik üğrişti</i> “o, ona beşik sallamakta yardım etti.” DLT] EDPT 115a, DTS 623a.
üğrit-	sallatmak [<i>ol aŋar bēşik üğrittı</i> “o, ona beşik sallattı.” DLT] EDPT 114a-b, DTS 623a.
üğrüg	çocuğun beşiğini sallama [DLT] EDPT 113a, <i>üğrük</i> DTS 623a.
üğse-	yığmak istemek [<i>ol tuprak üğsedi</i> “o, toprak yığmak istedi.” Buğday vb. şeyler için de kullanılır. DLT] <i>ükse-</i> EDPT 117b.

ügtür-	yığdırmak [<i>ol miñ yarmaq añar ügtürdi</i> “o, ona para (ve başkasını) yığdırdı.” DLT] <i>üktür-</i> EDPT 104a.
ügülgen	yığılan, biriken [<i>bu nēñ-ol tutçı ügülgen</i> “bu, daima yığılan bir şeydir.” DLT]
ügüm	yığının [<i>bir ügüm yarmaq</i> “bir yığın dirhem.” DLT] <i>üküm</i> EDPT 108b, <i>üküm</i> OTWF I: 297.
ügürgen	(b. ad.) darı gibi kırmızı taneli bir bitki [DLT] <i>ügrügen</i> EDPT 115b, DTS 623a, Hauenschild 1994: 80.
ügürlüg	darı sahibi [DLT] EDPT 115b, DTS 623a.
ügürlük	darı konulan yer [DLT] EDPT 115b, DTS 623a.
üjme	dut ağacı [DLT; Çağatayca: MMü] Hauenschild 1994: 81.
üjmelen-	dut vermek [<i>yığaç üjmelendi</i> “ağaç dutlandı, dut verdi.” DLT]
üjükle-	harfleri heceleme [DLT]
ükek I	şehir surunun savaş için hazırlanmış burcu [DLT] EDPT 105a-b, DTS 623b.
ükek II	sandık [DLT] EDPT 105a-b, DTS 623b.
ükekle-	burçlar yapmak [<i>ol tāmıg ükekledi</i> “o, kale üzerine burçlar yaptı.” Herhangi bir şeyi kutuladığında da böyle denir. DLT] EDPT 106a, DTS 623b.
ükeklig	burç sahibi [<i>ükeklig tām</i> “üzerinde burçlar bulunan duvar” DLT] EDPT 105b, DTS 623b.
ükeklik	sandık yapılmak için seçilen ağaç [DLT] EDPT 105b, DTS 623b.
ükil	çok [Kıfçāk lehçesinde, DLT] EDPT 106a, DTS 623b.
üleştür-	üleştirmek [94v12 KE; Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: KM]
üme	eve gelen misafir [495, 496, 4435, 4437 KB; Atasözü = <i>üme kelse kut kelir</i> “sana misafir gelince bereket gelir.” Yani ev sahibi misafirden bereket umar, onu yüksünmez. Şu şiirde geçer: <i>kelse kalı yarlıg bolup yunçig üme/ keldür anuq bolmiş aşıg tutma uma</i> “sana pejmürde halde gönlü kırık bir misafir geldiğinde evinde hazır olan yemeği hemen getir, onu umut içinde bekletme.” DLT] <i>öme</i> EDPT 156a, STEzcan: 68-69.
ümgük	bingıldak, imik, çocukların başındaki yumuşak yer [DLT]
ümleş-	şalvar giymek [<i>ol anıñ birle çögen urdı ümleşü</i> “o, onunla şalvarını ortaya koyarak çevgen oynadı.” DLT] EDPT 161b, DTS 625b.

ümlüg	don [DLT] EDPT 161a, DTS 625b.
ümzük	eyer iskeletinin ön ve arka tarafları, eyer kaşı [DLT] EDPT 165a.
ündeş-	sesleşmek, çağrışmak [<i>ol anıy birle ündeşdi</i> “o, onunla çağrıştı, ünleşti.” DLT; “birbirini çağırmaq” 57v7 KE; 206-2 ME; Çağatayca: ÇKT] EDPT 181b, DTS 626a.
ündet-	çağırtmaq [86v11, 89r18, 107v14, 136v9 KE; NF]
ündeveçi	çağıran [Çağatayca: ŞTü]
üñ-	delmek, oymak [<i>ol yığaç üñdi</i> “o, ağaç deldi.” Duvarın temelini vb. şeyleri delmek de böyledir. DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 196b, DTS 626a, OTWF I: 390.
üñtür-	deldirmek, oydurmaq [<i>ol anıy yığaç üñtürdi</i> “o, ona ağaç deldirdi.” DLT] EDPT 181b, DTS 626a.
üñül-	delinmek, oyulmaq [<i>yığaç üñüldi</i> “ağaç vb. oyuldu.” DLT; 226v21 KE] EDPT 185b-186a, DTS 626a.
üp	renk için kullanılan pekiştirme parçacığı [<i>üp ürüy</i> “apak, bembeyaz” DLT] EDPT 4a, DTS 626a.
üple-	yağma etmek [<i>ol anıy tawarın üpledi</i> “o, onun malını yağma etti.” DLT] EDPT 11a, DTS 626a.
üplel-	yağma edilmek [<i>er tawarı üpleldi</i> “adamın malı yağma edildi.” DLT] DTS 626a.
üplen-	yağmalanmaq [<i>anıy tawarı üplendi</i> “onun malı yağmalandı, talandı.” DLT] DTS 626a.
üpleş-	birbirini yağmalamak [<i>bodun (bir) êkindi tawarın üpleşdi</i> “halk birbirinin malını yağma etti.” DLT] EDPT 11b, DTS 626a.
üplet-	yağma ettirmek [<i>ol anıy tawarın üpletti</i> “o, onun malını yağma ettirdi.” DLT] EDPT 11a, DTS 626a.
üpürçük	saçak, püskül [226-6 ME]
ürkül-	ürkülmek [<i>ürkünç bolup ürküldi</i> “ürküntü, kargaşalık olup ürküldü.” DLT] EDPT 226b, DTS 626b.
ürkün	düşman yüzünden halk arasında vuku bulan ve insanların telaşla kalelere ve sığınaklara kaçıştıkları kargaşa [DLT] EDPT 225b, DTS 626b, OTWF I: 329.
ürküş-	kargaşa çıkmak [DLT] EDPT 227b, DTS 627a.
ürnek	kireç [DLT] EDPT 234b-235a, DTS 627a.

ürpek	saçı başı dağınık, pejmürde insan veya hayvan [DLT; 226-6 ME; Kıpçakça: CC] EDPT 198b-199a, DTS 627a.
ürper-	ürpermek [<i>er ürperdi</i> “adam öfkesinden ya da savaş için ürperdi.”, <i>tağağü ürperdi</i> “tavuk ürperdi.”, <i>anıñ yeni ürperdi</i> “adamın tüyleri ürperdi.” DLT; ME] EDPT 199b, DTS 627a, OTWF II: 537.
ürpeş-	ürpermek, heyecanlanmak [<i>eren ürpeşdi</i> “yiğitler (ve başkası) bir fenalık yapmak için heyecana geldi, kızarak birbirlerine kabardılar.” Şu dörtlükte geçer: <i>eren arığ ürpeşür/ õçin kekin irteşür/ sağal tutup tartısur/ köksi ara õt tüter</i> “adamlar yaman kabarıyorlar, õç hınç almak için didişiyorlar, sakallarından tutup asılıyorlar, herkesin göğsünde kin ateşi yanıyor.” DLT] EDPT 199b, DTS 627a, OTWF II: 537.
ürpet-	ürpermek, dağıtmak [<i>er başın ürpetti</i> “adam saçını vb. dağıttı.” DLT; ME] EDPT 199b, DTS 627a, OTWF II: 537.
ürülgen	şişen [<i>bu er-ol õpken ürülgen</i> “bu, öfkesi sebebiyle tulum gibi şişen bir adamdır.” DLT]
üs	(h. ad.) akbaba [Şu dörtlükte geçer: <i>keldi maña tat/ aydım amdı yāt/ kuşka bolup et/ seni tiler üs böri</i> “bana Uygurlu bir kafir geldi. Ben de onu öldürüp kurda kuşa yem yaptım.” DLT] EDPT 240b, Hauenschild 2003: 235.
üskebeç	(b. ad.) kuru üzüm [DLT] EDPT 247a, <i>üskeç</i> DTS 627b.
üster-	üstün gelmek için yarışmak [<i>üsterigli</i> 2205 KB; <i>ol maña üsterdi</i> “o, bana üstün gelmek için yarış etti.”, <i>ol kılmış tışın üsterdi</i> “o, yaptığı işi inkar etti.” Herhangi bir şeyde tanımayış ve inkâr ediş de böyledir. Atasözü = <i>tüzün birle uruş, ütun birle üsterme</i> “yumuşak huylu kimse ile çarpış, alçak adamla yarışma; çünkü o, kabarıp, kötülük eder.” DLT; “tartışmak” KTef] EDPT 244a, DTS 628a.
üsteriş-	tartışmak, mücadele etmek [KTef]
üşe-	eşmek [<i>ol yerig üşedi</i> “o, bir şey aramak için yeri vb. eşti.” DLT; “eşmek, eşelemek” KT] EDPT 256b, DTS 628b, OTWF I: 337.
üşel-	aranmak [<i>anıñ ewi üşeldi</i> “onun evi arandı.” Aradığın her şey için de böyle denir. DLT] EDPT 262b, DTS 628b.
üşeñ	yassı [<i>üşeñ tış</i> “yassı taş.” DLT] EDPT 263b, DTS 628b, OTWF I: 337.

üşer-	kararmak [<i>anıñ kōzi üşerdi</i> “onunn gözü karardı, belerdi, açlıktan gözü döndü.” DLT; Çağatayca: ML] <i>üşer-</i> EDPT 265a.
üşergen	kararan [<i>bu er-ol kōzi üşergen</i> “bu, açlık vb. yüzünden daima gözü kararan bir adamdır.” DLT]
üşet-	araştırtmak [<i>ol anıñ evin üşetti</i> “o, onun evini araştırttı, eşirdi.” Herhangi bir şey eşildiği zaman da böyle denir. DLT] EDPT 258a, DTS 628b.
üşik	meyveleri yakarak büyümekten alıkoyan soğuk, don, ayaz [DLT] EDPT 260a, DTS 628b.
üşikle-	üşümek [<i>ol keyikni üşikledi</i> “o, geyiği vb. üşüyüp hareketsiz kalmışken yakaladı.” DLT] EDPT 261b, DTS 628b.
üşkir-	kışkırtmak [<i>ol itig keyikke üşkirdi</i> “o, köpeğini ava kışkırttı.” Bir adam bir şey üzerine kışkırtıldığı zaman da böyle denir. <i>Yılan üşkirdi</i> “yılan tısladı.”, insanın çalmasına da kerkes kuşunun ıslık çalmasına da böyle denir. Atasözü = <i>üs üşkirse ölür</i> “kerkes (kuşu bir adamın yüzüne karşı) ıslık çalarsa (kişi) ölür.” DLT] <i>üşkür-</i> EDPT 260b-261a, <i>üşkür-</i> DTS 628b, OTWF II: 467.
üşkirtür-	kışkırtmak [DLT]
üşkürt-	hatırlatmak [DLT]
üştür-	deldirmek [<i>ol oğ üştürdi</i> “o, oka temren deliği delmekle buyurdu, deldirdi.” Dar olan her delik için de böyle denir. DLT] EDPT 258b, DTS 628b.
üterçi	(h. ad.) av için kullanılan hayvan [KT]
üti-	ütülemek [<i>ol tonuğ ütidi</i> “o, elbiseyi ütiledi, elbisesinin üzerindeki tüycükleri sıcak bir demir parçasıyla yakıp düzeltti.” DLT] EDPT 43b, DTS 629a, OTWF I: 214.
ütül-	ütülmek, yakılmak [<i>kōy başı ütildi</i> “koyunun başı, koyunun başındaki kıllar (ve başkası) ütüldü.” DLT] EDPT 57a.
üwşe-	abdest alırken ıslak elle sakalı sıvazlamak [<i>sakal üwşemek</i> 75/2 MM]
üwüş	ıslak [94/1 MM]
üwüşlük	ıslaklık [3-11 NF]
üyez	(h. ad.) üvez, küçük bir sinek [Oğuz lehçesinde, DLT] <i>uyaz</i> EDPT 276b.

üyük-	gömülmek [KB; <i>anıy adağı kumda üyükti</i> “onun ayağı kuma vb. gömüldü.”, <i>anıy adağı üyükti</i> “ayağı taşa çarparak yaralandı, çok yürümekten ayağı aşındı.” DLT] <i>öyük-</i> EDPT 272a, DTS 623b, <i>öyük-/üyük-</i> OTWF II: 647.
üz I	yağ [<i>üzlüg mün</i> “yağlı çorba”, <i>üzlüg aş</i> “yağlı yemek” DLT] EDPT 278b-279a, DTS 629a.
üz II	sağır [<i>üz kişi</i> “sağır kişi” DLT] EDPT 279a, DTS 629a.
üzi-	sızmak, sızdırmak [<i>küp üzidi</i> “küp sızdırdı, küpten bir şey sızdı.” Sızdıran her türlü toprak kap için böyle denir. <i>kulağ üzidi</i> “gürültüden kulak duymaz oldu.” DLT] <i>azı-</i> EDPT 281a.
üzit-	sağırlandırmak [<i>ol anıy kulağın üzitti</i> “o, çok söylemek yüzünden onun kulağını ağırlaştırdı, sağırlandırdı.” <i>Sirke küpni üzitti</i> “sirke (veya başkası) ekşiliği yüzünden, küpten dışarı sızdı.” DLT] EDPT 282a.
üzlen-	kabarmak [<i>êşiç üzlendi</i> “tencerenin kapağı kabardı.” DLT] EDPT 288a.
üzlüş-	kopmak [<i>üzlüşdi nēy</i> “o şey üzüldü, koptu.” Ve yine <i>bēgi kişi üzlüşdi</i> “karı ile koca ayrıldılar” ve <i>alımlıg bērimligdin üzlüşdi</i> “alacaklı borçludan uzaklaştı.” DLT] EDPT 288a, DTS 630a-b.
üzse-	koparmak istemek [<i>ol yışığ üzsedi</i> “o, ipi koparmak istedi.” DLT] EDPT 290a, DTS 630b.
üzülgen	kopan [<i>bu yışığ-ol üzülgen</i> “bu, hep kopan bir iptir.” DLT]
üzümlen-	üzümlenmek [<i>bağıç üzümlendi</i> “asma üzümlendi.” DLT] EDPT 288b, DTS 631a.
V	
Y	
yabağı	kırkılmış yün [Kıpçakça: KM]
yabuldağ	çıplak, palansız [225-5 ME]
yaçan-	çekinmek [<i>ol mendin yaçandı</i> “o, benden çekinerek yapmak istediği işe girişmedi.” DLT] EDPT 882b, DTS 222a, OTWF II: 601.
yaçı I	iyi yay kullanan, iyi ok atan [2558, 4046 KB] EDPT 882a-b, DTS 222a, STEzcan: 69.
yaçı II	yay yapan usta [4458 KB; Kıpçakça: KM, EM] EDPT 882a-b, DTS 222a, STEzcan: 69.

yadağla-	yaya yürümek, yaya kalmak [<i>yadağlanmasa</i> 76r5 KE; <i>yayağla-</i> 178-3 ME]
yadağlık	yaya yürüyüş [DLT] EDPT 888b, DTS 222b.
yadğuçı	yayıcı, yayan [4431 KB]
yadığ	yayılmış [2834, 3589, 5322 KB]
yadığlık	yaylı [<i>yadığlık töşek</i> “yaylı döşek” DLT] EDPT 888b-889a, DTS 223a, OTWF I: 346.
yadıım	döşek, yaygı [KB; <i>tülüğ yadıım</i> “tüylü yaygı, halı.” DLT] EDPT 891b, DTS 223a, OTWF I: 296.
yadııı	yayılan [<i>yadııı sūw</i> “yere yayılan sığ su” DLT] EDPT 891b-892a, DTS 223a, OTWF I: 337.
yadıış-	yaymakta yardım etmek [<i>ol aıar töşek yadıışdı</i> “o, ona döşek sermekte yardım etti.” Yarış anlamına da gelir. DLT] EDPT 894a, DTS 223b.
yadıış-	dağılmak [<i>sü yadıışdı</i> “asker her yana dağıldı.” İnce mürekkebin kötü kağıt üzerinde dağılması gibi bir şey öbürü üzerinde dağıldığında da böyle denir. DLT] EDPT 891a, DTS 223b.
yadısa-	yaymak istemek [<i>ol töşek yadııadı</i> “o, döşek sermek istedi, döşek sermek üzereydi.”, <i>ol süsin yadııadı</i> “o, askerini vb. dağıtmak ve yaymak istedi.” Hamur açmayı istemek için de böyle denir. DLT] EDPT 894a, DTS 223b.
yafraqlan-	→ yapraqlan-
yağaklık	cevizlik, cevizin bol olduğu yer [DLT] EDPT 901b, DTS 224a.
yağalbay	(h. ad.) şahin, doğan [Çağatayca: ŞTe]
yağanlığ	fil sahibi [<i>yağanlığ er</i> “fili olan adam.” DLT] EDPT 904b, DTS 224a.
yağıçı	savaşçı, muharip [2019, 2315, 2316, 2334, 2338, 2371, 2372 KB] EDPT 899a, DTS 224a.
yağık-	düşman olmak [<i>bēgler bir birke yağıktı</i> “beyler, birbirine düşman kesildi.” DLT; Çağatayca: “düşman olmak, düşmanlık beklemek” TEH, ŞN] EDPT 901a, DTS 224b.
yağıl-	yağmak, yağdırılmak [<i>yağmur yağıldı</i> “yağmur vb. yağdırıldı.” DLT] EDPT 901b, DTS 224a.
yağılaş-	düşman olmak [118r6, 178r3 KE; “düşmanlık etmek” 125-3, 127-3 ME]

yağlaşmak	düşmanlık [125-3 ME]
yağırıl-	yara iyileşmek [<i>ol atın yağırladı</i> “o, atın yağırını iyileştirdi.” DLT] EDPT 907b, DTS 224b.
yağırılan-	yağırılmak, yarası çoğalmak [<i>tëve yağırlandı</i> “deve vb. yağırlandı, yağırını çoğaldı.” DLT] EDPT 907b, DTS 224b.
yağırlı	yağırılı [<i>yağırlı at</i> “yağırılı at”, <i>yağırlı tëve</i> “yağırılı, sırtı yaralı deve” DLT] EDPT 907a-b, DTS 224b.
yağıtğan	yağdıran [<i>teğri-ol yağmur yağıtğan</i> “Allah, yağmur yağdırandır.” DLT]
yağla-	yağlamak [<i>er koğuş yağladı</i> “adam kayışı vb. yağladı.” DLT; Çağatayca: MKb, ŞHD; Kıpçakça: EK, İN, EZ, KH, Kİ, BV, İM] EDPT 902b, DTS 225a.
yağlan-	yağlanmak [<i>yağlandı nēñ</i> “bir şey yağlandı.” DLT; Çağatayca: TEH] EDPT 903a, DTS 225a.
yağlat-	yağlatmak [<i>ol koğuşnu yağlattı</i> “o, deriyi vb. yağlattı, yağlanmasını emretti.” DLT] EDPT 903a, DTS 225a.
yağlık	mendil [Kıpçakça: KM]
yağmalan-	Yağma kılığına bürünmek [<i>er yağmalandı</i> “adam Yağma kılığına büründü, onların huyunu aldı.” DLT] DTS 225a.
yağmurçıl	yağmurlu, yağmuru olan [<i>yağmurçıl yēr</i> “yağmuru çok olan yer.” DLT] EDPT 904a, DTS 225b.
yağrı	üstünde et kesilen çok kalın ve düz tahta [Kıpçakça: İH]
yağrıt-	yağırılmak [<i>ol mēniñ atığ yağrıtı</i> “o, benim atımı vb. yağırlattı, sırtını yara etti.” DLT] EDPT 906b, DTS 225b, <i>yağrı</i> - OTWF II: 484.
yağsa-	canı yağ istemek [<i>er yağsadı</i> “adamın canı sade yağ (veya herhangi bir yağ) istedi.” DLT] EDPT 908a, DTS 225b, OTWF II: 528.
yağsı-	yağın tadını almak [<i>yağsıdı nēñ</i> “adam yağın tadını aldı.”, <i>yağrı yāğı yağsımas</i> “iç yağı, yağın yerini tutmaz.” DLT] EDPT 908a, DTS 225b, OTWF II: 534.
yağı	→ yağı
yağıklık	yakınlık [3296, 3297, 5045, 6468 KB; “akrabalık, hısımlık” KT] EDPT 901b, DTS 266a, OTWF I: 258.
yağur	susam [75-7 ME]

yağutğan	cana yakın [<i>ol kişi-ol özin yağutğan</i> “o, cana yakınlığıyla kendisini herkese yaklaştıran, sevdiren biridir.” DLT]
yağutul-	yaklaştırılmak [KT]
yağ yuğ	kaptaki bulaşık [DLT] EDPT 895a, DTS 237a.
yağalaş-	yakadan tutuşmak [91-5 ME]
yağı yuğı	alçak gönüllü [<i>yağı yuğı er</i> “alçak gönüllü ve sıcak davranan adam.” DLT] EDPT 898b, DTS 237b.
yağığ	yağı, şişkinlik ve şişkinliğe benzer şeyler üzerine konan yağı ve sargı bezi [DLT] EDPT 900b-901a, DTS 237b.
yağınlaş-	yakınlaşmak [Çağatayca: SS, TEH]
yağınlaştur-	yakınlaştırmak [Çağatayca: BV]
yağrığan I	buz yağı [Buz kesilince ondan yağına benzer bir şey damlar. İşte buna denir. DLT] EDPT 907a, DTS 238b, OTWF I: 85.
yağrığan II	(b. ad.) fındık büyüklüğündeki meyveleri dökülen bir bitki [DLT] EDPT 907a, DTS 238b, OTWF I: 85, Hauenschild 1994: 82.
yağrılan-	yağlanmak [<i>köy yağrıldı</i> “koyun yağlandı.” DLT] EDPT 907b, DTS 238b.
yağı	yağmurluk [DLT; <i>yağı</i> KE] EDPT 898b, DTS 238b.
yağur- I	yaklaştırmak [2247, 2509, 3154, 3283, 6617 KB; <i>ol atığ mağa yağurdu</i> “o, atı vb. bana yaklaştırdı.” DLT] EDPT 906a, DTS 238b.
yağur- II	solumak [<i>kişi yağurdu</i> “adam derin derin soludu.” DLT] EDPT 906a, DTS 238b.
yal	at yelesi [5801 KB; <i>at yalı</i> “at yelesi, yelenin altındaki et parçası” DLT; KE] EDPT 916b, DTS 227a.
yal-	şüpheleri dile getirmek, suçlamak [<i>ol añar oğrı yaladı</i> “o, onu hırsızlıkla vb. suçladı.” DLT] EDPT 919a, DTS 227b.
yalacı	suçlayan [<i>yalacı er</i> “insanı her konuda çabucak suçlayıveren kişi.” Katmerin bir türüne de <i>yalacı yuvğa</i> denir. DLT] EDPT 922a, DTS 227b.
yalal-	suçlanmak [<i>añar kuruğ yala yalaldı</i> “o, asılsız bir işle, kuru iftira ile suçlandı.” DLT] EDPT 928b, DTS 227b.
yalanaç	çıplak [78v10, 120r3, 174v8 KE; Çağatayca: MKb, LD, FK, LM, ŞHD, HE, SS, Sİ, NM, ŞN; Kıpçakça: CC, İM]
yalanaçla-	soymak, çıplak etmek [Çağatayca: SS, MMü]

yalanaçlan-	soyunmak, sıyrılmak [Çağatayca: NM; Kıpçakça: “tecrit edilmek, soyutlanmak” İM]
yalanaçlıg	çıplaklık [Çağatayca: MKb]
yalas-	birbirini suçlamak [<i>olar bir êkindike oğrı yalaşdı</i> “onlar birbirini hırsızlıkla suçladı.” DLT] EDPT 933a.
yalçık	ay [137 KB; 66v7, 11 KE] EDPT 921b-922a, DTS 228a.
yalda-	atın yelesinden tutmak [Çağatayca: ŞHD, ŞN]
yalğançı	yalancı [KT; 5-6 ME; Kıpçakça: EM]
yalğançılık	yalancılık [202v3 KE; KTef]
yalğanla-	yalanlamak, yalancı çıkarmak [186-7 NF]
yalğanlan-	imandan döndürülmek [KT]
yalğaş-	birlikte yalamak [<i>olar bāl yalğaşdı</i> “onlar birlikte bal vb. yaladılar.” DLT] EDPT 927a, DTS 228b.
yalğıl	ak yeveli [DLT] EDPT 926b, DTS 228b, OTWF I: 99.
yalgu	ahmak, beyinsiz adam [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 925b, DTS 228b.
yalğlan-	ibiklenmek, yelesenmek [<i>taquq yalğlandı</i> “horoz ibiklendi.” At yeledendiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 927b, DTS 228b.
yalık-	kızmak (dişi hayvan) [Çağatayca: FK]
yalın-	soyunmak, çıplak olmak [<i>yalınmış bol-</i> 5243 KB]
yalındağ	çıplak [<i>yalındağ er</i> “çıplak adam.” DLT; Kıpçakça: <i>yalınçağ</i> EZ] EDPT 931b, DTS 229a, <i>yalındağ er</i> OTWF I: 44.
yalkı-	yanılmak [Çağatayca: BV, FK, SS]
yalkııt-	yanıltmak [Çağatayca: BV, FK, GS, TEH]
yalju	salıncak, kız çocuklarının oynadığı bir oyun [İpin iki ucu bir ağaca veya bir direğe bağlanır, ortasına kız oturur, ayağıyla yeri tepip hareket ederek bir yükselir, bir alçalır. DLT] EDPT 930b, DTS 229b.
yaljula-	salıncakta sallanmak, iple oynamak [<i>kız yaljuladı</i> “kız çocuğu vb. yukarıda açıklanan iki iple oynadı (salıncakta sallandı).” DLT] EDPT 932a.
yalpı	yayvan [<i>yalpı nēj</i> “ağaçtan oyma, enli her tür eşya.” Derinliği olmayan, yayvan tabak gibi. DLT] EDPT 919b, DTS 228a, OTWF I: 335.

yalt	yalçın, sert [<i>yalt kaya</i> “yalçın kaya, sert kaya.” Sert, içi dolu olan her şeye böyle denir. DLT] EDPT 922a, DTS 230a, OTWF I: 338.
yaltğa	alay, maskara [<i>ol anı yaltğa kıldı</i> “o, onu alaya aldı, maskaraya çevirdi.” DLT] EDPT 922a, DTS 230a.
yam	çapak [“çer çöp, çöp” 2817, 2917, 2820 KB; <i>közke yam tüşti</i> “göze çapak düştü, çapaklandı.” DLT] EDPT 933b, DTS 230b.
yamağ	yama [Atasözü = <i>barçın yamağı barçınka, kıars yamağı kıarska</i> “ipek yama, ipekli kumaşa; yün yama yünlü kumaşa uygundur.” Bu atasözü, “her tür, kendi türünden olanlara çeker, meyilli olur” anlamındadır. DLT; <i>yamağ kıl-</i> 105-15, 400-10 NF; Çağatayca: FK, HE; Kıpçakça: EZ, CC] EDPT 935b, DTS 231a.
yamağlığ	yamalı, yama yamanmış [253-7 NF; Çağatayca: <i>yamağlığ</i> FK, FŞ, HE, MEM, NN, <i>yamağlığ</i> MKb, GD, FK, FŞ, HE, MEM] EDPT 936a, DTS 231a.
yamağlık	→ yamağlığ
yamağu	yamanması gereken [<i>bu tön-ol yamağu</i> “bu, yamanması gereken bir elbisedir.” DLT]
yamal-	yamanmak [<i>tön yamaldı</i> “elbise vb. yamandı.” DLT] EDPT 936b, DTS 231a.
yaman-	kendi yamamak [<i>er tönün yamandı</i> “(Adam) elbisesini kendisi yamadı.” DLT] EDPT 937a, DTS 231a.
yamança	kötü, kötüce [Kıpçakça: EM]
yamanla-	kötülemek [4r20, 90v16 KE; “kötülemek, hakkında kötü söz söylemek” 422-13 NF; Çağatayca: HBD, TEH; Kıpçakça: BM, KF, Kİ]
yamanlığ	→ yamanlık
yamanlık	kötülük [163v20 KE; “kötülük, fenalık, günahkarlık” NF; Çağatayca: <i>yamanlığ</i> LT, LD, FK, BabD, GN, KUŞ, ÇKT, TEH, DN, MEM, <i>yamanlık</i> MKb, LT, LD, GN, KUŞ, SS, ÇKT, ŞTe, BabD, TEH, HN, MEM, ŞN; Kıpçakça: CC, GT, EK, KF]
yamanrağ	→ yamanrak
yamanrak	daha kötü [<i>yamanrağ</i> ŞTe, LM, ÇKT, Sİ, BHD, <i>yamanrak</i> LM, ÇKT, ŞTe, Sİ, BHD]

yamaş-	birlikte yamamak [<i>ol añar tōn yamaşdı</i> “o, onun elbiseyi vb. yamamasına yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 939a, DTS 231a.
yamat-	yamatmak [Çağatayca: BV, FK]
yamla-	süpürmek [<i>ol ewin yamladı</i> “o, evini süpürdü.” DLT] EDPT 936b, DTS 231a.
yamlan	(h. ad.) bir çeşit sıçan [DLT; Kıpçakça:] EDPT 936b, DTS 231a, Hauenschild 2003: 236-237.
yamlaş-	birlikte süpürmek, süpürmekte yardım etmek [<i>ol añar ew yamlaşdı</i> “o, evi vb. süpürmekte ona yardım etti.” DLT] EDPT 937a, DTS 231a.
yamlat-	süpürtmek, süpürülmesini emretmek [<i>ol ewin yamlattı</i> “o, evini süpürttü, süpürülmesini emretti.” DLT] EDPT 936b, DTS 231a.
yamlıĝ	çapaklı [<i>yamlıĝ kōz</i> “çapaklı göz” DLT] EDPT 936b, DTS 231a.
yamraş-	karışmak [<i>kōzi yamraşdı</i> “kuzular analarının arasına karıştı.” Şu dörtlükte geçer: <i>koçnar teke seşildi/ saĝlık sürüg koşuldu/ sūtler kamuĝ yuşuldu/ oĝlaĝ kōzi yamraşur</i> Yazı anlatarak diyor ki: “yaz geldiĝi için koç vet eke, koyun ve keçiden ayrıldı. Koyunlar saĝılmak için bir araya toplandı. Memelerden sütler aktı. Kuzular analarına karışıyor.” DLT] EDPT 937b, DTS 231a.
yamrul-	yıkılmak, devrilmek [64v6, 98v13 KE]
yamur-	yıkmak, devirmek [31v2 KE; 89-3 ME]
yan	uca kemiĝi, kuyruk sokumu kemiĝi [DLT] EDPT 940a-b, DTS 231b.
yanaş-	yanaşmak [<i>yanaşu</i> 3140 KB; 19v13, 80v9, 81v14 KE; “yaklaşmak, yanaşmak” 179-8 NF; Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: İM, EZ] DTS 231b.
yançaĝ	at takımı, zırh [Çağatayca: MEN]
yançı-	ısırmak [DLT]
yandaĝ	(b. ad.) deve dikenini [DLT; KT] EDPT 947a, DTS 232a, <i>yandaĝ tiken</i> “geven dikenini” Hauenschild 1994:
yandaĝ şekerı	kudret helvası [118v9, 210r19 KE] <i>yandaĝ çeker</i> Hauenschild 1994: 82.
yandaş-	yaklaşmak, yanaşmak [Çağatayca: BV, FK, LM, GD, HE, GN, SS, NN, GS, Sİ, ŞN]
yandaşmak	yaklaşma, yanaşma [Çağatayca: BV]

yandaştır-	yanaştırmak [Çağatayca: MKb, FK, BabD]
yandık	kulağı kesilmiş [<i>yandık at</i> “kulağı kesik at” DLT]
yanıg I	kusma [<i>ol yanıg yandı</i> “o, çok kustu.” DLT] EDPT 948b, DTS 232b.
yanıg II	korkutma [<i>bëg yanıgında tüşme</i> “beyin vb. tehdidine hedef olma.” DLT] EDPT 948b, DTS 232b.
yanış	dönüş [1471, 6552 KB; Çağatayca: “dönüş, dönme” ŞN]
yanlık	çobanın dağarcığı [DLT] <i>yanlık</i> EDPT 950b, DTS 232b.
yanu-	bilemek [<i>er biçek yanudı</i> “adam bıçağı, kılıcı vb. biledi.” Bir şey bilendikten sonra ele sürüldüğünde böyle denir. DLT] EDPT 944a, DTS 233a.
yanul-	bilenmek [<i>biçek yanuldu</i> “bıçak vb. ele sürtülerek bilendi.” DLT] EDPT 951b, DTS 233a.
yanut-	biletmek, bilenmesini emretmek [<i>ol añar biçek yanuttı</i> “o, ona bıçağın bilenmesini veya elle sıyrılmasını emretti.” DLT] EDPT 947a-b, DTS 233a.
yañağ	→ yañaq
yañaq I	yanak, ağzın iki yanında dişlerin oturduğu kemik [Her şeyin yanına da böyle denir. Kapının sövelerine de <i>kapuğ yañaqı</i> denir. DLT; KE; MM; ME; Çağatayca: <i>yañağ</i> Sİ, LN, SD, LD, ŞHD, <i>yañaq</i> FK, GD, DN, Sİ, LN, SD, LD, ŞHD, TN; Kıpçakça: CC, GT, KM, EM, KH, KF, İM] EDPT 948b, DTS 233b, OTWF I: 75.
yañaq II	(b. ad.) ceviz [Çağatayca: MMü]
yañaqla-	tokat atmak [KE; “tokat vurmak, tokatlamak” KTef]
yañaqlaş-	tokatlaşmak [119-4, 200-7 ME]
yañaqlıg	yanaklı [83r15 KE]
yañalduruq	kukuleta, başlık; yağmurdan ve tipiden başı korumak için kepeneğin arkasına dikilen keçe parçası [DLT] EDPT 951b, DTS 233b, OTWF I: 104.
yañıla	yeniden başlama, yenileme [<i>ol işıg yañıla kıldı</i> “o, işe yeniden başladı, işi yeniledi.” DLT; Çağatayca: “yeniden, tekrar” TEH; Kıpçakça:] <i>yañıla</i> EDPT 951b→ <i>yañıla-</i> EDPT 952a, DTS 234a, OTWF I: 407.
yañıla-	yenilemek [<i>ol tönın yañıladı</i> “o, elbisesini vb. yeniledi.” DLT] EDPT 925a, DTS 234a, OTWF I: 407.

yañıldurul-	yanıtılmak [139-14 NF]
yañılğan	yanılan, şaşırın [<i>yañılğan er</i> “kendisine sunulan, söylenen her şeyi unutan, şaşırın adam.” DLT]
yañıkula-	yansıtmaq, yankılamak [74 KB; <i>tāğ yañkuladı</i> “dağ yankı yaptı, kendisine gelen sesi olduğu gibi geri yansıttı.”, <i>er kulakı yañkuladı</i> “adamın kulağı bir ses veya kıpırtı duyar gibi oldu ve adam sağa sola bakındı.” DLT] EDPT 949b-950a, DTS 234b.
yañırağ	dağın engebeli yeri, altında dere akan ve kişinin sıçraya sıçraya yürüyebildiği dağ yolu [DLT] EDPT 952b, DTS 234b, <i>yañra-</i> OTWF II: 470.
yañrat-	sır söyletmek, söylemeyi emretmek [<i>ol añar sōzüğ yañrattı</i> “o, ona saklanması gereken sözü söyledi, söylemeye sevk etti.” DLT] EDPT 952b.
yañza-	yansılmak [<i>yañzap</i> 3815 KB] EDPT 953b, DTS 235a, OTWF I: 215, STEzcan: 70.
yañzağ	kıyas; missal [17, 1651, 2255, 2820 KB] EDPT 953b, DTS 235a, OTWF I: 215.
yañzat-	yansılmak, benzetmek, yakıştırmak [471, 485, 460, 1385 KB] EDPT 953b, DTS 235a, OTWF I: 215, STEzcan: 70.
yap I	hile [<i>yap yop</i> “hile huda, yalan dolan.”, <i>yap yop kıldı</i> “hile yaptı, aldattı.” DLT] EDPT 870b, DTS 235b.
yap II	yapağı [<i>yūñ yap</i> “yün yapağı” DLT] EDPT 870b, DTS 235a.
yapağ	→ yapaqu
yapaqu	yapağı [Baştaki saçlar keçeleştiğinde <i>yapaqu boldı</i> denir. DLT; Kıpçakça: TA, <i>yapağ</i> “deve, keçi ve tavşan gibi hayvanların yünü” EZ] EDPT 874b-875b, OTWF I: 90.
yapağulak	(h. ad.) baykuş [Yapāqu ve Yemēk lehçelerinde, DLT; Çağatayca: <i>yapalak</i> ŞHD; Kıpçakça:] EDPT 875a, OTWF I: 90, Hauenschild 2003: 238-239.
yapañ	kumlu arazi, yer [<i>yapañ yēr</i> “kumlu yer.” Bu, hayvanların ayağı battığında çıkarılması güç olan (devenin bata çıka yürüdüğü) kumluktur. DLT] EDPT 878b.
yapçan/ yawçan	(b. ad.) yavşan otu [DLT] EDPT 872b, DTS 235b.

yapğak	kuş avlanan bir çeşit tuzak [DLT] EDPT 874b, DTS 235b, OTWF I: 391.
yapğuç	eşek vb. hayvanları sürmek için kullanılan sopa [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 874a, DTS 235b.
yapğuçı	yapan, yapıcı [4710 KB]
yapıldak	çıplak [Kıpçakça: İH]
yapışğur-	yapışan, yapışır [Çağatayca: ŞTe, ŞTü]
yapıştur-	yapıştırmak [KE; ME; Çağatayca: BV, FK, TEH, NM; Kıpçakça: EK, KM, BV]
yapışturul-	yapıştırmak [Çağatayca: FK]
yapışuk	yapışık, bitişik [243r6 KE]
yapıt-	kapatmak [Çağatayca: TEH]
yapıtağ	keçesiz, eyersiz [<i>er atın yapıtağ mündi</i> “adam, keçesiz ve eyersiz olarak çıplak ata bindi.”, <i>yapıtağ at</i> “üzerinde eyeri ve çulu bulunmayan, sırtı çıplak at.” DLT] EDPT 873a, DTS 236a.
yapkar-	örtmek, gizlemek [150r17 KE]
yaprağlan-	yapraklanmak, yeşermek [<i>yafrağlanıp</i> 162v18 KE; 43-3, 234-4 ME; Çağatayca: ŞTe; Kıpçakça: EK]
yaprı	sarkık [<i>yaprı kulak</i> “sarkık kulak” DLT] EDPT 879a, DTS 236a, OTWF I: 341.
yaprit-	(sarkık olan şey vb.) kalkmak, dikmek [<i>at kulakın yapritti</i> “at kulağını dikti.” At bunu tekme atacağı zaman veya bir şeyden ürktüğünde yapar. DLT] EDPT 879b.
yaprul-	yapışmak, karışmak [<i>bir nēğ birke yapruldu</i> “bir şey öbürüne yapıştı, iki şey birbirine karıştı.”, <i>tōn yapruldu</i> “elbisenin iplikleri keçeleşerek yıprandı.” DLT] EDPT 879b, DTS 236a, OTWF II: 684.
yapruş-	örtmekte, düzlemekte yardım etmek [<i>ol añar yēr yapruşdı</i> “o, yeri düzlemekte ona yardım etti.” DLT] EDPT 879b, DTS 236a.
yapsa-	yapmak istemek [<i>er etmek yapsadı</i> “adam ekmek yapmak istedi.” Kişi kapıyı kapamak istediğinde de böyle denir. <i>Er tuzak yapsadı</i> “adam yaban hayvanını avlamak için ağ atmak istedi.” DLT] EDPT 880a, DTS 236b.
yaptaç	yağmurda ve karda çobanların giydiği küçük kepenek [DLT; Kıpçakça: CC] <i>yaptaç</i> EDPT 872b → <i>yapğuç</i> EDPT 874a, DTS 236b.

- yaptur-** yaptırmak, örttürmek, kapamasını emretmek [*ol añar kapuğ yaptırdı* “o, (ona) kapıyı kapatmasını emretti.”, *ol añar tām yaptırdı* “o, ona duvar yaptırdı, duvar yapmakla görevlendirdi.”, *ol añar etmek yaptırdı* “o, ona ekmek pişirtti.” DLT; “sıvamak, kaplatmak” 113v18 KE] EDPT 872b-873a, DTS 236b.
- yapul-** kapanmak [*kapuğ yapuldu* “kapı kapandı.” Kapanan her şey için böyle denir. DLT; Çağatayca:] EDPT 877a-b, DTS 236b.
- yapurğaqla-** yapraklanmak, yeşermek [60r2 KE]
- yapurğan** saklayan [*bu er-ol işin yapurğan* “o, işini daima saklayan içten pazarlıklı biridir.” Saklanan her türlü şey için kullanılır. DLT]
- yapurt-** saklı tutulmasını emretmek, saklatmak [*ol sözüg yapurttu* “o, sözün (ve işin) saklı tutulmasını emretti.”, *ol yèrig yapurttu* “o, yeri düzletti, birini yeri düzlemeye sevk etti.” Dağınık bir şeyin parçaları birbirine katıldığında da böyle denir. DLT] EDPT 879a-b, DTS 237a.
- yapuşgak** (b. ad.) fındık büyüklüğünde dikenli, üzeri tüylü bir ot [Atların vb. hayvanların kuyruklarına yapışır. Her işe burnunu sokan adama da böyle denir. DLT] EDPT 881b, DTS 237a, OTWF I: 394, “pıtrak” Hauenschield 1994: 83.
- yapuşğan** yapışkan, karışan [*ol er-ol işka yapuşğan* “o adam her işe karışan, burnunu sokan biridir.” Eşyaya yapışan her şey için böyle denir. DLT] DTS 237a.
- yapuştur-** yapıştırmak [*yapuşturdı* 92r4 KE; “örtmek, kapamak” KT; 26-3, 32-8 ME]
- yarağçı** silahtan anlayan, iyi silah kullanan [2315, 2316, 2372 KB] EDPT 964a, DTS 239a, STEZCAN: 71.
- yarağçılık** silahçılık [Çağatayca: ŞTü]
- yarağla-** hazırlamak [*yarağlap* 63v3 KE; Çağatayca: “hazırlamak, donatmak” LM; Kıpçakça: EZ, KF, Kİ]
- yarağlan-** hazırlanmak [117v2, 225r17 KE; Kıpçakça: EZ, KM]
- yaramsuqlan-** arkadaş olmak [182-1 ME; Kıpçakça: İH]
- yaraşıklık** uygunluk [3210 KB; KT; 117-1 ME] EDPT 973a, DTS 240a, OTWF I: 61.
- yaratğan** yaratan [*teñri-ol yèrig yaratğan* “Allah, yeri ve öbür bütün varlıkları yaratandır.” DLT; Çağatayca: ÇKT, SM; Kıpçakça: KM]

yargak	debbağı olmamış deri [83r10 KE]
yarguçak	hayvanla döndürülen değirmen [Çağatayca: BV, TEH]
yarıççı	zırhçı [Kıpçakça: KM]
yarıççılık	zırhçılık, zırh yapım işi [134v11 KE]
yarıklan-	zırhlanmak [<i>yarıklan!</i> 2360 KB; <i>er yarıklandı</i> “adam zırhını kuşandı.” Zırhlı göğüslük giydiğinde de böyle denir. DLT; 223r7 KE; Kıpçakça:] EDPT 964b-965a, DTS 241b, OTWF II: 516.
yarımla-	yarılamak, yarımlamak [<i>ol yoluğ yarımladı</i> “o, yolu vb. yarıladı.” DLT] EDPT 969b, DTS 241a.
yarımlan-	yarımlanmak, bölünmek [<i>yarımlandı nēy</i> “bir şey yarıya bölündü.” DLT] EDPT 969b-970a, DTS 241a.
yarındağ	Türk kayışı [keçi derisinden yapılır, DLT; Kıpçakça: “tabaklanmamış deri” İH] EDPT 971a, DTS 241b.
yarınla-	omza vurmak [<i>ol anı yarınladı</i> “o, onun omzuna vurdu.” DLT] EDPT 971a-b, DTS 241b.
yarınlık	yarınlık, âhiret [1147, 1208, 1278, 5131, 5350 KB] EDPT 971a, DTS 241b.
yariş I	at yarışı [<i>ol at yarişti</i> “o, at yarışı yaptı.” DLT] EDPT 972a, DTS 241b.
yariş II	iki adam arasında mal paylaşma [DLT] EDPT 972a, DTS 241b, OTWF I: 271.
yarla-	tükürmek [<i>ol anıy yūziğe yarladı</i> “o, onun yüzüne tükürdü.” DLT] EDPT 967b, DTS 242a.
yarmaqlan-	para sahibi olmak [<i>er yarmaqlandı</i> “adam para sahibi oldu.” DLT] EDPT 969b, DTS 242b.
yarmaş	yarma, iri öğütülmüş bulgur [<i>yarmaş ün</i> “ince un.” DLT] <i>yarmış</i> EDPT 969b, DTS 243a.
yarmaş-	yüksek yere tırmanmak [Çağatayca: ŞHD, NN; Kıpçakça: “tırmanmak” EZ]
yarpuz I	(b. ad.) yarpuz, kır nanesi, güzel kokulu bir ot [DLT; Kıpçakça: EZ] EDPT 957b, DTS 243a, “kır nanesi” Hauenschild 1994: 84.
yarpuz II	(h. ad.) Firavunfaresi, kuyruksüren [Bu yılanı öldürebilen kedi büyüklüğünde bir hayvandır. Atasözü = <i>yılan yarpuzdın kaçar, kaçça barsa yarpuz utru kelür</i> “yılan hep yarpuzdan kaçar; ama ne tarafa

	yönelse yarpuz, onu karşılar.” Bu atasözü, sevmediği şeyden kaçan; ama bulunduğu her yerde onu gören kimse için kullanılır. DLT] EDPT 957b, DTS 243a, Hauenschild 2003: 240-242.
yarsığ	dağda vb. yerlerde kaygan yer [DLT] EDPT 971b, DTS 244a.
yarsık-	ayrılmak [<i>er oğlunun yarsıktı</i> “adam, oğlundan ayrı düştü.” Baba ile oğuldan birisi yazıda yolunu kaybedip biri bir yere, öbürü başka bir yere düştüğünde veya içlerinden biri düşmana yakalandığında böyle denir. DLT] EDPT 971b, DTS 243b, OTWF II: 703.
yarsıt-	tiksindirmek [<i>ol anı yarsıttı</i> “o, onu yeme isteği kalmayacak derecede bir şeyden tiksindirdi.” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 971b, DTS 243b.
yarşı	bir şeyin yarısı [“ayrılmış, birbirine karşı” 5311 KB; <i>anı yarşısı bu</i> “onun yarısından alan kişi bu.”, <i>ol mēniñ birle tām yarşı</i> “o, benim duvar duvara, bitişik komşumdur.” DLT] EDPT 972a, DTS 243b, OTWF I: 343, STEzcan: 71.
yarşım	bir yarışlık [<i>bir yarşım yēr</i> “at yarışında bir yarışlık mesafe” DLT] EDPT 972a, DTS 243b.
yartur-	yardırmak [<i>ol añar yığaç yarturdı</i> “o, ona ağaç vb. yardırdı, yarmasını emretti.” DLT] EDPT 961a, DTS 243b.
yarı	balık tutkalı [<i>yarı yēlim</i> “balık tutkalı” DLT] EDPT 955b-956a.
yarık	yarık [<i>bu ayaqnıñ yarıkı bār</i> “bu kabın yarığı var.” DLT; KTef; Kıpçakça: EM, EZ, İM] EDPT 962b, DTS 244a.
yaruş-	aydınlatmak, parlamak [Çağatayca: LM]
yaruştur-	uzlaştırmak [Çağatayca: ŞN]
yarutğan	aydınlatan, parlayan [<i>kün-ol aju nuğ yarutğan</i> “güneş, daima dünyayı aydınlatandır.” DLT]
yasal-	düzenlenmek, yapılmak [KTef; Çağatayca: “düzene konulmak” MKb, LM, SS, NN, GS, FŞ, TEH, DN]
yasamak	düzme, tanzim etme [Çağatayca: SS]
yasın-	düzenlemek [Çağatayca: MKb, SD, BabD, ŞHD, GN, ML, DN, ŞN]
yasat-	yaratmak, yaptırmak [KTef; Çağatayca: LT, BV, FK, BabD, TEH, ŞN]
yasattur-	yaptırtmak [Çağatayca: ŞTe]
yaşğaç	hamur tahtası [DLT] DTS 245a.
yasıç	yassı ve uzun temren [DLT] EDPT 974a, DTS 245a.

yasık	yaylık [Atasözü = <i>uprak yasıkdın tözluğ ya çıkar</i> “eski yaylıktan da sağlam yay çıkabilir.” Bu, anlam bakımından şu şiir gibidir: “Zayıf bir adam görüyorsun ve küçümsüyorsun; halbuki kıyafetinin içinde güçlü bir aslan var.” DLT] EDPT 974b, DTS 245a.
yasıklıg	yaylıklı [<i>yasıklıg ya</i> “yaylıklı yay” DLT] EDPT 975a, DTS 245a.
yasıl-	yayılmak, dağılmak [<i>ış yasıldı</i> “iş terk edildi ve sebepleri dağıtıldı.”, <i>ya yasıldı</i> “kiriş yaydan çekilip çıkartıldı.”, <i>sü yasıldı</i> “ordu vb. dağıldı.” Dağılan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 975a, DTS 245a.
yasıla-	yassı olan şeyi kullanmak, açmak [<i>ol yasiladı nēyni</i> “o, tahtada açılan hamur gibi, bir şeyi açtı.”, <i>ol sözüg yasiladı</i> “o, sözünü açıkça söyledi, sözünü esirgemedi, üstü kapalı konuşmadı.” DLT] EDPT 975a, DTS 245a.
yasıman	su boşaltılırken boğazı gur gur eden testi [DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 975b, DTS 245a.
yaslık	zarar [4190 KB]
yasmuk	(b. ad.) mercimek [13v18, 119r5, 180v9 KE; 43-1 NF]
yastal-	yaslanmak, döşenmek [<i>yastuk yastaldı</i> “yastık kondu, döşendi.”, <i>ok amaçka yastaldı</i> “ok, hedefin hemen yanına isabet etti.” DLT] EDPT 974b, DTS 245b.
yasul	yassı [<i>yasul tığ</i> “yassı, basık dağ.” Yassı ve engin olan yerlere de <i>yasul</i> denir. DLT] EDPT 975a, DTS 245b.
yaşanur-	yaşarmak [<i>anıy közi yaşanurdu</i> “onun gözünü yaşardı; güneş ışığından yaşardı, gözünden yaş boşandı.” DLT] EDPT 979a, DTS 246a, OTWF I: 163, II: 503.
yaşartdır-	canlandırmak, yeşertmek [KTef]
yaşdaş	aynı yaşta olan [209r19 KE; KT]
yaşık-	kamaşmak, parlamak [<i>köz yaşıktı</i> “göz güneşten, güneş ışığından kamaştı.” DLT] EDPT 978a, DTS 246b.
yaşla-	otlamak, ot yemek [<i>at yaşladı</i> “at vb. ot yedi.” DLT] EDPT 978b, DTS 246b.
yaşnat-	şimşek vb. çaktırmak [<i>teyri yaşın yaşnattı</i> “Allah şimşek çaktırdı.” Kişi, kılıcı vb. parlattığında da böyle denir. Herhangi bir şey parlatılsa böyle denir. Şu şiirde geçer: <i>yaşnat kılıç başı üze kakıl yar-a/ bıçlıp</i>

	<i>anıy boynu taķı kalkan tora</i> “düşmanın üzerine kılıcını şimşek gibi çak da boynu kesilsin. Kılıcı düşmana öyle vur ki kalkanı kesilsin.” DLT; Çağatayca: “parlatmak, aydınlatmak” SD] EDPT 979a, DTS 246b.
yaşruş-	birlikte gizlemek, sır saklamak [<i>olar êkki sôzûg yaşruşdı</i> “onlar, sözü vb. gizli tutmakta söz birliğı ettiler.” DLT] EDPT 980a, DTS 247a.
yaşsa-	gizlemek istemek [<i>ol mēndin yaşsadı</i> “o, benden gizlemek istedi.” DLT] EDPT 980a, DTS 247a.
yaşun-	gizlenmek [11r18, 30v16, 124r6 KE; Çağatayca: “saklanmak, gizlenmek” BV, LD, FK, LM, BabD, GD, ŞHD, HE, GN, HBD, SS, NN, GS, TEH, DN, LN, ŞN]
yaşunmak	saklambaç oyunu [Çağatayca: LD]
yaşurğan	gizlenen, saklanan [<i>ol er-ol nējin yaşurğan</i> “o, makını vb. saklamayı alışkanlık edinmiş biridir.” DLT]
yaşurt-	gizletmek, örttürmek [Çağatayca: ML, TEH]
yaşurul-	saklanılmak [Çağatayca: BabD]
yatan/ yatağ	yay [“Kendisiyle ok atılan yay; yün atmak için kullanılan yay, hallaç yayı” DLT] EDPT 892a, OTWF I: 156.
yatat-	düzeltilmek [Kıpçakça: EK]
yatğaş-	birlikte yatmak [<i>ol anıy birle yatğaşdı</i> “onlar ikisi birlikte yattı.” DLT] EDPT 888b, DTS 247b, OTWF I: 266.
yatğaşuķ	yatak arkadaşı, bir yatağı paylaşanlardan her biri; yatsı vakti [<i>yatğaşuķ uğrı</i> “yatsı zamanı” DLT] <i>yatğaşuķ</i> EDPT 889a, <i>yatğaşuķ</i> DTS 247b.
yatğucu	yatan [4784, 5339, 5344 KB]
yatlat-	büyü ile yağmayı emretmek [<i>bēg yatlattı</i> “bey kâhine kehanetle rüzgar estirip yağmur yağdırmasını emretti.” DLT] EDPT 891a, DTS 248a, <i>yatla-</i> OTWF II: 450.
yatlığ	kahinlik, yada taşı ile yapılan bir tür kamlık [88v13 KE]
yatsa-	yatmak istemek [<i>er yatsadı</i> “adam geceleme, yatmak, uyumak istedi.” DLT; Çağatayca: ŞHD] EDPT 894a, DTS 248a.
yattur-	yaydırmak, serdirmek; yayılmasını emretmek [<i>ol anar tōşek yatturđı</i> “o, ona dōşeğı serdirdi.” Serilen, yere yayılan her şey için böyle denir.

	<i>Men anar süsin yatturdum</i> “ben ona askerlerini vb. dağıtmasını, etrafa yaymasını emrettim.” DLT] <i>yadtur-</i> EDPT 887a, DTS 248a.
yawaşlan-	yumuşak huylu olmak, kendini yumuşak huylu olarak göstermek [<i>er yawaşlandı</i> “adam kendisini halim selim gösterdi, yumuşak huylu gibi davrandı.” DLT] EDPT 881b, DTS 248b.
yawaşlık	yavaşlık, mülayimlik [<i>yawaşlık yumşaklık</i> 237v8 KE]
yawğanlan-	yemeği etsiz bulmak, etsiz yemek olmak [<i>er aşığ yawğanlandı</i> “adam, yemeği etsiz buldu ve az yedi.” DLT] EDPT 875b, DTS 249a.
yawıncı-	içi ezilmek, açlık duymak [Kıpçakça: İH]
yawuzlan-	kötü bulmak, beğenmemek [<i>ol atıg yawuzlandı</i> “o, atı vb. kötü buldu, beğenmedi.” DLT; “kötülenmek” 99r11 KE] EDPT 882a, DTS 250a.
yaya	kalça, insanın makatı [Sadece insanlar için söylenir. DLT] EDPT 980b, DTS 226b.
yayağla-	→ yadağla-
yayguk	kısrağın göğsündeki süt akmayan küçük meme [Kıfçāk lehçesinde, DLT] <i>yayguk</i> EDPT 981a→ <i>yadguk</i> EDPT 888b, DTS 226b.
yayığlık	döneklik [715 KB] EDPT 981b.
yayıq-	ilkbahar olmak [<i>ōd yayıktı</i> “zaman ilk yaz oldu, ilk yaz geldi.” DLT] EDPT 981a, DTS 226b, OTWF II: 497.
yayılgan	kararsız [<i>yayılgan kişi</i> “kararsız, sebatsız adam” DLT]
yayım	(b. ad.) keten tohumu [Susam tanesi büyüklüğündedir; ama kırmızı olur. Kandil yağı olarak kullanılır. DLT] EDPT 982a, Hauenschild 1994: 85-86.
yayın-	yayılmak, kendi kendine yayılmasını sağlamak [<i>ol suwda tōnunn yayındı</i> “o, suda elbisesini kendisi hareket ettirdi.” DLT] EDPT 982b, DTS 226a.
yayla-	yaylaya çıkmak [Çağatayca: ŞHD, ŞTe]
yaylat-	yaylatmak, yaylaya çıkmak [<i>ol anı tāğda yaylattı</i> “o, ona yazı dağda vb. geçirtti, yazlattı.” DLT] EDPT 982a, DTS 227a.
yaytur-	yaydırtmak, çırpırtmak [<i>ol tōnın suwda yayturdı</i> “o, elbisesini suda çırpılmasını emretti, çırpırttı.” Çırpıtılan ve kimıldatılan her şey için böyle denir. DLT] EDPT 980b, DTS 227a.
yaz-	yazmak [Oğuz lehçesinde, <i>ol bitig yazdı</i> “o mektup yazdı.” DLT; KE; Çağatayca: MKb, LT, BV, LD, FK, LM, BabD, ŞHD, HE, GN, KUŞ,

KMD, HBD, SS, AD, NT, NN, TN, GS, NŞ, FŞ, TEH, MMü, Sİ, LN, ŞN; Kıpçakça: EM, GT, İM, EZ, EK] EDPT 984a, DTS 250b.

- yazağ** otlak [Yağma ve Tuhsı lehçelerinde, DLT] EDPT 985a, DTS 251a.
- yazık-** ilkbahar olmak [*yıl yazıktı* “ilkbahar mevsimi geldi.” DLT] EDPT 986a, DTS 251b.
- yazıla-** pislemek [14r12, 28v6, 28v9 KE]
- yazılan-** pislemek [111r18, 174v4 KE]
- yazım** şaşma, yanılma, yoldan çıkma [*yazım kılmağı* 2497 KB]
- yazış-** çözmeye yardım etmek, birlikte çözmek [*ol añar tügün yazışdı* “o, onun düğümünü çözmesine yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. *Ol maña ya yazışdı* “o, bana yaydan kirişi vb. çekip çıkartmakta yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 988b, DTS 251b.
- yazlat-** ilkbaharı yaylada geçirtmek [*ol kōyin yaylağda yazlattı* “o, koyununa ilkyazı yaylada geçirtti.” DLT] EDPT 987b, DTS 251b.
- yazlın-** çözülmek [*tügün yazlındı* “düğüm vb. çözüldü.” DLT] EDPT 987b, DTS 251b.
- yazlış-** çözülmek [*tügünler yazlışdı* “düğümler vb. çözüldü.” DLT] EDPT 987b, DTS 251b.
- yazsa-** çözmek istemek [*ol kırın yazsadı* “o, kuşağını vb. çözmek istedi.” DLT] EDPT 988b, DTS 251b.
- yaztur-** çözdürmek [*ol añar tügün yazturdı* “o, ona düğümü vb. çözdürdü.”, *ol anı oқта yazturdı* “o, onu ok atmakta şaşırttı.” Konuşmada (şaşırttığında da) böyle denir. DLT] EDPT 985a, DTS 251b.
- yazuğ I** çözülmüş [*yazuğ at* “boşanmış, bağından çözülmüş at.” Bağından çözülen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 985b, DTS 252a.
- yazuğ II** güzün baharatlarla hazırlanarak kurutulan ve ilkyazın yenilen et [*yāz oğ ye* “ilkyazda ye” DLT] EDPT 985b, DTS 251b.
- yazuğla-** cezalandırmak [*bēg anı yazuğladı* “bey, onu işlediği bir suç yüzünden cezalandırdı.” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 986a-b, DTS 252a.
- yazuğluğhğ** suçluluk [90v5 KE]
- yazuğsızlığ** masumluk [90v5 KE]
- yèd-** bağlamak [*ol yètgek yèđti* “o, eşya bohçasının veya dağarcığının ağzını bağladı.” DLT] EDPT 884a, DTS 252b, OTWF I: 395.

yédil-	dikilmek [<i>yétgek yédildi</i> “bohça dikildi ve içine eşya kondu.” DLT] EDPT 890a.
yédiş-	birlikte dikmek, dikmekte yardım etmek [<i>ol mana yétgek yédişdi</i> “o, heybenin kenarını dikmekte bana yardım etti.” Bohçanın vb. şeylerin kenarını dikmekte böyledir. DLT] EDPT 894a, DTS 252b.
yégü	yemekte kullanılan yemek yeme aleti [DLT]
yekin-	tutkuyla davranmak [<i>yekinip</i> 58r18 KE]
yélgın	hızlı koşan [<i>yélgın atlığ</i> “hızlı koşan atlı.” DLT] EDPT 928a, <i>yélkin</i> DTS 254b.
yélimle- I	tutkal ile yapıştırmak, yapıştırmak [<i>ol ok yélimledi</i> “o, oja yelek yapıştırdı.” DLT] EDPT 929b, DTS 254b.
yélimle- II	araştırmak [<i>ol yöluğ yélimledi</i> “o, yolu araştırdı, yolda düşmanın öncü birliği veya pusu var mı diye araştırmak için ordunun önü sıra gitti.” DLT] EDPT 929b, DTS 254b.
yélimlen-	kendi kendine yapışmak [<i>ok yélimlendi</i> “tutkal oka (kendiliğinden) yapıştı.” Yapıştırıldığında da böyle denir. DLT] EDPT 929b, DTS 254b.
yélin	hayvan memesi [Bütün toynaklı hayvanların memelerine böyle denir. DLT; “inek, koyun vb. hayvanlarda memenin süt toplanan bölümü” 22-8, 22-9, 22-16 NF; “süt kesesi, hayvan memesi” KTef; Kıpçakça: CC] EDPT 930a, DTS 254b.
yélne-	hayvan memesi vb. sütle dolmak [<i>bé yélnedi</i> “kısrağın vb. memesi sütle doldu.” Bu, yavruladıktan sonra hayvanlar sütü salıverdiğinde olur. DLT] EDPT 931b, DTS 254b.
yélpi-	yelpazelemek [143v9, 143v14 KE; “yelpazelemek, yelpaze ile serinletmek” 120-12, 235-15 NF; 97-8 ME; Çağatayca: NN] EDPT 920a, DTS 254b, OTWF I: 217.
yélpın-	yelpaze ile serinlemek; cin çarpmak [<i>oğlan yélpindi</i> “çocuğa cin çarptı.”, <i>ol õziğe yél yélpindi</i> “o, yelpaze ile kendisini serinletti.” DLT; “serinlenmek” 186-7 ME] EDPT 920b, DTS 255a, OTWF I: 217.
yélpır-	rüzgar esmek; cin çarpmak [<i>yél yélpirdi</i> “rüzgâr esti.”, <i>er yélpirdi</i> “adam cin çarpmış gibi sağına soluna bakındı.”, <i>kepek yélpirdi</i> “kepek

	nemlendi.” Yağmur çiselediğinde de <i>yağmur yèlpirdi</i> “yağmur yeri ıslattı.” denir. DLT] EDPT 920b, DTS 255a, OTWF I: 217.
yèlpise	yelpaze [235-15 NF; 97-8, 186-7 ME]
yèlpiş-	yelpaze sallamak [<i>ol añar sinek yèlpişdi</i> “o, sinek kovmakta ona yardım etti.” Yelpaze sallamak için de böyle denir. DLT] EDPT 921a, DTS 255a.
yèlpit- I	ıslatmak, çiselemek [<i>ol atқа ашбар yèlpitti</i> “o, atın (saman ve kepek karışımı olan) yemini ıslattı.” Çiseleyen yağmur, yeryüzünü ıslattığında da <i>yağmur yèrig yèlpitti</i> denir. DLT] EDPT 920a, OTWF I: 217.
yèlpit- II	yelpazeletmek [<i>ol añar sivek yèlpitti</i> “o, ona sinek yelpazeletti, yelpaze ile sinek kovalamasını istedi.” DLT] EDPT 920a, OTWF I: 217.
yèlwir-	dalgalanmak [<i>tolwar yèlwirdi</i> “gelin odasının tülleri dalgalandı.” DLT] EDPT 921a, DTS 255b.
yemdü	kasık [DLT; “kasık kılı” 215-5 ME] EDPT 935a.
yemeçük	buğday taşınan küçük çuval [DLT] EDPT 935a, <i>yemeçük</i> DTS 255b.
yemişlen-	meyvelenmek, meyve vermek [<i>yığaç yemişlendi</i> “ağaç meyve verdi.” DLT] EDPT 939b, DTS 256a.
yemişsiz	meyvasız [237r1 KE]
yemrüş-	kesmekte, sökmekte yardım etmek; birlikte sökmek [<i>ol añar yığaç yemrüşdi</i> “o, ağacı sökmekte ona yardım etti.” DLT] <i>yemrüş-</i> EDPT 937b, <i>yemrüş-</i> DTS 256a.
yèmsin-	iyor gibi yapmak [<i>er aş yèmsindi</i> “adam, yemediği halde yiyor gibi yaptı.” DLT] EDPT 938a-b, DTS 256a.
yemürgen	söken [<i>bu sūw-ol yığaçığ yemürgen</i> “bu, ağacı kökten söken bir sudur.” Kökten söken her şey için böyle denir. DLT]
yenç-	ezmek, dövmek, kesmek, saplamak [KE]
yençi	hamur [Kıpçakça: EZ]
yençük	av için kullanılan bele bağlı küçük torba [35v14 KE] <i>yançuk</i> EDPT 945a.
yençüklig	yençüğü olan [<i>toluğ yençüklig</i> 85v14 KE]
yèni-	doğurmak [“hafiflemek” 1654 KB; <i>urağut yènidi</i> “kadın doğurdu.” Bu kelime ancak kadın doğurduğunda söylenir. Hayvanlarda ise

doğan yavrunun adı alınır ve {+*lAdI*} eki getirilerek yapılır. Böylece doğurduğu anlatılmış olur. Örnek olarak inek yavruladığında *ingek buzağuladı* “inek buzağıladı.”, kuş yavruladığında *kuş balaladı* “kuş yavruladı.” denir. Kısarak dışındaki hayvanlarda kural böyledir. Kısarak yavrusuna ise *kulun* denir; ama kısrağın yavruladığını ifade etmek için *kısrağ kulnadı* denir. DLT] EDPT 944a, DTS 256a-b, OTWF I: 217.

yeniçke	ince, hassas [Kıpçakça: EM
yénigü	doğurmak üzere olan kadın [<i>bu urağut-ol yénigü</i> “bu, doğurmak üzere olan bir kadındır.” DLT]
yénit-	doğurtmak [<i>er urağutnı yénitti</i> “adam kadını doğurttu.” DLT] EDPT 947b, DTS 256b, OTWF I: 217.
yeñ-	yenmek [<i>er anı yendi</i> “adam, bir işte onu yendi, alt etti.” Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde, DLT; KE; Kıpçakça: CC] EDPT 942b, <i>yeñ-</i> DTS 256b.
yeñilt-	hafifletmek [213v9 KE]
yèñşür-	ılıtmak [<i>ol isig sūwuğ tumluğka yèñşürdi</i> “o, suyu ılttı; sıcak suyu soğuk suya katarak ılıştırdı.” DLT] <i>yèñşür-</i> EDPT 953a, <i>yèñşür-</i> DTS 272b.
yèrdeş	hemşehri [<i>yèrdeş kişi</i> Oğuz lehçesinde “hemşehri.” Bu, iki kişinin bir şehirden olmasıdır. İkisi birbirinin <i>yèrdeşidir</i> . DLT] EDPT 959b, DTS 257b, OTWF I: 120.
yèrilgen	yarılan, ayrılan [<i>bu butıç-ol tutçı yèrilgen</i> “bu, daima çatlayan, yarılan bir daldır.” DLT]
yèrim	her şeyin boyuna kesilen parçası [<i>butıç yèrimi</i> “dalın yarısı.” DLT] EDPT 969a.
yèrin-	kendisi yarmak [<i>ol butıç yèrindi</i> “o, dalı vb. kendisi yardı.” DLT] EDPT 970b, DTS 258a, OTWF II: 599.
yèriş-	yarılmak [<i>yèrişdi nēñ</i> “bir şey yarıldı.” DLT] EDPT 972b-973a.
yèrlen-	yerleşmek, ikâmet etmek [107v21 KE]
yèrsin-	bir yere yerleşmek [<i>er yèrig yèrsindi</i> “adam bir yere yerleşti, bir yeri vatan tuttu.” DLT] EDPT 971b, DTS 258b.
yèrtür-	yardırmak [<i>ol añar butıç yèrtürdi</i> “o, ona dal yardırdı, yarmakla görevlendirdi.” DLT] EDPT 961a, DTS 258b.

yése-	yemek istemek [<i>ol etmek yésedi</i> “o, ekmek yemek istedi.” DLT] EDPT 974a.
yeskemek	koklama [Kıpçakça: EM]
yetiš-	yetişmek, ulaşmak [DLT; 52v16 KE; Çağatayca: MKb, LT, BV, FK, BabD, HM, ŞHD, KMD, HBD, SS, TSM, GS, NŞ, TEH, MMü, Sİ, NM, ŞN; Kıpçakça: EZ, EK, KF] EDPT 894a, DTS 259b.
yétit-	yetiştirmek, ulaştırmak [Çağatayca: DN, ŞN]
yétizlik	genişlik, bir şeyin eni [DLT] EDPT 895a, DTS 259b.
yetkür-	yetiştirmek, ulaştırmak [KE; 415-4 NF; KTef; <i>yetgür-</i> ME; Çağatayca: <i>yétgür-</i> ŞTü, SD, HE, GN, NN, GS, <i>yétkür-</i> ŞTü, NN, SD, LM, GD, HE, GN, ŞTe, NN, GS, BHD, ŞN, <i>yitkür-</i> MKb, LT, BV, SD, FK, BabD, HM, ŞHD, KUŞ, KMD, HBD, SS, HPR, ML, TN, NŞ, TEH, HN, DN, Sİ, ME, NM, ŞN, CD; Kıpçakça: CC, EZ]
yétkürül-	sunulmak, takdim edilmek [Çağatayca: TEH]
yétrül-	yetiştirilmek [<i>soñuğ burunğa yétrüldi</i> “sondaki öndekine yetiştirildi.” DLT] EDPT 893b, DTS 259b.
yétrüm	salınan, dalgalanan [<i>yétrüm saç</i> “sonradan salınan saç.” DLT] <i>yatrum</i> DLT 892b, DTS 259b.
yétrüş-	yetişmekte, erişmekte birbirine yardım etmek [<i>olar éki bir birke at yétrüşdi</i> “onlar, at vb. erişirmekte birbirine yardım etti.” DLT] EDPT 893b, DTS 259b.
yétse-	yetişmek üzere olmak [<i>ol meni yétsedi</i> “o, bana az kaldı yetişecekti.” DLT] EDPT 894a, DTS 259b.
yétsik-	eksik olmak, yakalanmak [<i>er yétsikti</i> “adam, iyice kocadı, ele düştü.”, <i>kaçğın er yétsikti</i> “kaçan adam yakalandı.” DLT] EDPT 894a, DTS 259b, OTWF II: 703.
yétüt	takviye için gönderilen askerî birlik [DLT] <i>yatut</i> EDPT 886b, DTS 260a.
yéwil-	olgunlaşmak [<i>sü yéwildi</i> “destek birliği arkadan yetişip orduya katıldı.”, <i>begni yéwildi</i> “begni olgunlaştı.” Bu, buğday ve mısırdan yapılan bir içkidir. <i>Bilig yéwildi</i> “akıl olgunlaştı.” Olgunluk vakti gelen ve arkadaki öndekine yetişen her şey için böyle denir. DLT] EDPT 877b, DTS 260a, OTWF I: 331.

yéze-	(öncü birlik vb.) dolaşmak, önde gitmek [<i>yézek kamuğ yèrig yèzedi</i> “öncü birlik, düşmandan kimse var mı diye bütün araziye dolaştı.” DLT] EDPT 985a, DTS 260a, OTWF I: 317.
yézek	askerin önde giden bölüğü, öncü birlik [“öncü” 128, 2342, 2343 KB; DLT] EDPT 986b, DTS 260a, OTWF I: 317.
yezne	enişte, büyük kız kardeşin kocası [DLT] EDPT 988a, <i>yezne</i> DTS 260b.
yıdığlık	kokmuşluk, yıpranmışlık [DLT] EDPT 889a, DTS 265a.
yıdış-	birlikte çürümek [<i>yıdışdı nēŋ</i> “bir şeyin bütün parçaları bir arada çürüdü.” DLT] EDPT 894a-b, DTS 265a.
yıdılan-	çürümek, bozulmak [<i>et yıdlandı</i> “et vb. bozuldu.” DLT; “kokmak” 68r21 KE; “kokmak” 34-7, 46-5 ME] EDPT 891a, DTS 265a, <i>yıdla-</i> OTWF II: 451.
yıdlaş-	koklaşmak [<i>yılkı yıdlaştu</i> “hayvanlar vb. koklaştı.” Atasözü = <i>kişi sōzleşü yılkı yıdlaşu</i> “insanlar konuşa konuşa, hayvanlar koklaşa koklaşa anlaşır.” DLT; 119-5 ME] EDPT 891b, DTS 265a.
yığaççı	marangoz [24r3, 28r17 KE; KTef]
yığaççılık	marangozluk [KTef]
yığaçlan-	ağaçlanmak [<i>yèr yığaçlandı</i> “yer ağaçlandı.” Bir yerde ağaçlar çoğaldığında böyle denir. DLT] EDPT 899a, DTS 265b.
yığaçlıg	ağaçlı [174r8 KE]
yığaçlık	ağaçlık; kerestelik [DLT] EDPT 899a, DTS 265b.
yıgar	kıymetli, değerli [68v2, 249v6 KE]
yığılaş-	çığlık atmak [180r21 KE]
yıgılğan	yıgılan [<i>bu yèr-ol munda kişi yıgılğan</i> “burası, halkın daima yığıldığı bir yerdir. DLT]
yıgılış-	toplanmak [Çağatayca: NM]
yıgım	yığılmış [<i>yıgım tuprak</i> “yığılmış toprak.” DLT] EDPT 903b, DTS 265b, OTWF I: 296.
yığış-	birlikte yığmak, yığmaya yardım etmek [<i>ol maña buğday yığıştı</i> “o, buğdayı vb. yığmama yardım etti.” DLT; Çağatayca: “toplaşmak” NM] EDPT 909a, DTS 266a.
yığıştur-	yığıştırmak, toplamak, biriktirmek [Çağatayca: MKb, FK, LM, BabD, LHD, ÇKT, ŞTe, NN, TEH, ŞN]

yıglağ	devamlı ağlayan, gözü yaşlı [73r10, 104r16 KE]
yıglaqlık	ağlamaklık [73v3 KE]
yıgıamsın-	ağlar gibi yapmak [Çağatayca: ML]
yıgış-	birbirine yetişmek [<i>sü kamuğ yıgışdı</i> “askerler birbirine yetişti.” DLT; “toplaşmak” 181v4 KE; “toplanmak” 173-8 ME; “toplanmak, bir araya gelmek” ŞHD] EDPT 903-b, DTS 266a.
yıkıl-	yıkılmak [2137, 3918 KB; <i>tām yıkıldı</i> “duvar vb. yıkıldı.” DLT; KTef; Çağatayca: MKb, LT, BV, SD, FK, LM, BabD, ŞHD, HE, KMD, HBD, SS, ÇKT, HPR, ŞTe, NN, TN, ÇİK, FŞ, TEH, Sİ, NM, MEM, LN, ŞN; Kıpçakça: CC, GT, İM, EZ, EK, BV] EDPT 902a, DTS 268a.
yıkılğan	yıkılan [<i>ol tām-ol tutçı yıkılğan</i> “bu, günbegün yıkılan bir duvardır.” Başka şeyler için de kullanılır. DLT]
yıkış-	birlikte yıkmak, yıkmasına yardım etmek [<i>ol anar tām yıkışdı</i> “o, onun duvarı vb. yıkmasına yardım etti.” DLT] EDPT 909a, DTS 268a.
yıkız	kuma [Kıpçakça: KM]
yıkısa-	yıkmak istemek [<i>ol tām yıkıladı</i> “o, duvarı vb. yıkmak istedi.” DLT] EDPT 908a, DTS 268a.
yıktur-	yıktırmak [<i>ol anıy ewin yıkturdı</i> “o, onun evini vb. yıktırdı.” DLT] EDPT 900b, DTS 268a.
yılçılık	yıllık, yıl süresince [Çağatayca: LT, BV, HBD, TEH, Sİ]
yıldam	hızlı, çabuk [Çağatayca: ÇKT, ŞTe, ŞTü]
yıldamla-	yarışmak, acele etmek [Çağatayca: ÇKT]
yıldamlık	hız [Çağatayca: ÇKT]
yıldızlan-	köklenmek [<i>yığaç yıldızlandı</i> “ağaç köklendi, kök saldı.” Bir adam bir yeri vatan tutup bunun bütün şartlarını yerine getirdiğinde de böyle denir. <i>Er yıldızlandı</i> “adam köklü, asil oldu.” Sanki onun kökleri bir yere yerleşti veya soyu ta derinlere gitti.” DLT] EDPT 924a-b.
yılğun	(b. ad.) ılgın, ılgın ağacı [DLT; Çağatayca: ŞTü; Kıpçakça: KM] EDPT 926b, DTS 266b.
yılğunlan-	ılgın ağacı yeşermek [<i>yër yılğunlandı</i> “yerde ılgın ağacı bitti.” DLT] EDPT 927b, DTS 266b.
yılı-	ılmak [<i>sūw yılıdı</i> “su vb. ıldı.” DLT] EDPT 919a, DTS 266b, OTWF I: 218, II: 535.

yılıǵlıq	ılıklik [DLT] EDPT 927, DTS 266b.
yılış-	ılmak [<i>suwlar kamuǵ yılışdı</i> “bütün sular vb. ılıdı.” DLT] EDPT 933a, DTS 267a, OTWF I: 218, II: 535.
yılla-	yıllamak [<i>yıllasa</i> 347, 6344 KB] EDPT 9191a, DTS 267a, OTWF II: 452.
yımirtǵa	(b. ad.) kendisinde damar bulunmayan, yumuşak olan bitki [<i>yımirtǵa yāş</i> “kendisinde damar bulunmayan ıspanak, karnabahar gibi her türlü yaş sebze.” Yumuşak olan her türlü bitkiye böyle denir. DLT] EDPT 938a, DTS 267b.
yıparsıǵ	misk gibi [6530 KB] <i>yıparsıǵ kara baş</i> OTWF I: 71.
yıpla-	iple aldirmek [<i>uraǵut yūzin yıpladı</i> “kadın yüzündeki tüyleri iple aldırdı.” DLT] EDPT 877b, DTS 267b.
yıplaş-	birbirlerinin tüy vb. almak [<i>uraǵutlar yūzin yıplaşdı</i> “kadınlar birbirinin yüz tüylerini iplikle yoldular.” DLT] EDPT 878a, DTS 267b.
yıplat-	iple aldirmek [<i>uraǵut yūzin yıplattı</i> “kadın yüzünü ipletti, iple yüzündeki tüyleri aldırdı.” DLT] EDPT 877b-878a, DTS 268b.
yıraǵlan-	uzak bulmak [<i>er yèrig yıraǵlandı</i> “adam yeri uzak buldu, uzaksadı.” DLT] EDPT 965a, DTS 268b.
yıraǵlıq	ıraklık, uzaklık [DLT; Çaǵatayca: MKb, LD, GD, ÇKT, TN, TEH, ME] EDPT 964b.
yıraǵraq	daha uzak [Çaǵatayca: LM, SS, Sİ]
yıraş-	uzlaşmak [<i>yıraş!</i> 5659 KB]
yırat-	göndermek, uzaklaştirmek [6r16 KE]
yırçu	mezar [DLT] <i>yèrçü</i> DLT 958a, <i>yèrçü</i> DTS 257b.
yırtın-	yırtıyor gibi yapmak [<i>ol tōnın yırtındı</i> “o, elbisesini vb. yırtıyor gibi yaptı.” DLT] EDPT 961a, DTS 268b.
yırtış-	birlikte yırtmak, yırtmakta yardım etmek [<i>ol aǵar bōz yırtışdı</i> “o, bez vb. yırtmakta ona yardım etti.” DLT] EDPT 961a, DTS 268b.
yırtuǵ	→ yırtuǵ
yırtuǵ	yırtık [84v9, 84r17, 84r18 KE; 380-14 NF; Çaǵatayca: <i>yırtuǵ</i> FK, GS, NM, <i>yırtuǵ</i> MKb, BV, FK, GS, NM; Kıpçakça: EZ]
yışıǵlıq	boyunduruk kayışı olan, ipi olan [<i>yışıǵlıq er</i> “ipi olan adam” DLT] EDPT 978a, DTS 269a, <i>yışıǵ</i> OTWF I: 189.

yıřılđan	eli çabuk [<i>bu er-ol elđi tışka yıřılđan</i> “bu, işlerde eli çabuk biridir.” DLT]
yışımlan-	dizlik takmak [<i>er yışımlandı</i> “adam dizlik taktı.” DLT] EDPT 978b-979a.
yışır	er öp [421-11, 17 NF]
yigen	(b. ad.) papirüs otu [DLT] “koyalak otu” Hauenschild 1994: 87.
yigitlik	gençlik [KB; <i>ésiz anıy yigitliki</i> “yazık onun gençliğine.” DLT; Çağatayca: MKb, LT, BV, SD, LD, FK, BabD, GD, şHD, GN, HBD, SS, NN, TN, GS, TEH, DN, Sİ, NM, LN, şN; Kıpçakça: GT] EDPT 912a, DTS 260b.
yigren-	ürpermek, çekinmek [<i>anıy yeni yigrendi</i> “onun tüyleri ürperdi, diken diken oldu.”, <i>er etni yigrendi</i> “adam, eti ig bularak yemekten çekindi.” DLT; “iğrenmek” 82v12 KE; NF; KTef; ME; Kıpçakça: EZ, İH] EDPT 914b-915a, DTS 261a.
yigrenek	iğrenç [391-15 NF]
yigrenmek	istenmez, sevilmez (şey) [KTef]
yigrenmeklik	nefret, kin [KTef]
yigrentür-	iğrendirmek, kötü göstermek [KT; ME]
yigrenüş-	birbirinden nefret etmek [<i>yigrenüşür erdiğiz</i> 399-10 NF; 197-5 ME]
yigtür-	sıkmak [<i>tār etük adakığ yigtürdi</i> “dar çizme ayağı sıktı.” DLT] EDPT 912a, DTS 261a.
yik	gemin damağa gelen parçası [DLT] EDPT 910b, DTS 261a.
yikle-	iğnemek [<i>ol yeriğ yikledi</i> “o, yeri iğnedi.” DLT] EDPT 912b, DTS 261a.
yilge	yelpaze [ağatayca: CD]
yilgür-	uuşmak, ırpınmak [74, 3329 KB] <i>yelgür-</i> EDPT 928b, <i>yelgür-</i> DTS 254b, STEzcan: 73.
yilgüt-	heyecanlandırmak [3104, 3540, 3567 KB] EDPT 928a, <i>yelgüt-</i> DTS 254b, STEzcan: 74.
yiliklig	ilikli [<i>yiliklig süňök</i> “ilikli kemik” DLT] EDPT 928b, <i>yiliglig</i> DTS 261a.
yiliksiz	iliksiz [DLT] EDPT 928b, <i>yiligsiz</i> DTS 261a.
yilmir-	ılıyor gibi olmak [<i>sūw yilmirdi</i> “su ılır gibi oldu.” DLT] <i>yilmir-</i> EDPT 929a, DTS 261a.

yilpigüç	yelpaze [Çağatayca: MKb, LT]
yimle-	işaret etmek [<i>ol maña yimledi</i> “o, bana gözüyle işaret etti.” DLT]
yimlen-	zevk bulmak [<i>yimlenür</i> 2465 KB] EDPT 936b, <i>yemlen-</i> DTS 256a.
yin I	hayvan pisliği [<i>ķōy yini</i> “koyun pisliği” DLT] EDPT 941a, DTS 261a.
yin II	hayvan ini [<i>arслан yini</i> “aslan yatağı.” Tilki vb. yırtıcı hayvanların yuvasına da <i>yin</i> denir. Atasözü = <i>tilkü õz yinke ũrse uduz bolur</i> “tilki kendi inine karşı ũrse uyuz olur.” Bu atasözü, kendilerinden uzak kalamayacağı kabilesini yeren kimse hakkında söylenir. Şu drtlkte geer: <i>ķuŐ ķurt ķamuğ tirildi/ erkek tişi trildi/ gr alıp tarıldı/ ymķa yana ķirgsz</i> İlkyazı anlatarak diyor ki: “kurt kuş, lmŐken (yuvasında sessiz yatarken) baharın soluğunun esintisini hissedince birden canlanıverdi; erkek dişi toplandı. bek bek tabiata dağıldılar. Bundan byle inlerine girmezler.” DLT] EDPT 941a, DTS 261a.
yinçgelen-	alak gnlllk etmek, ince davranmak [<i>ol maña yinçgelendi</i> “o, bana alak gnlllk etti.”, <i>ol ķızığ yinçgelendi</i> “o, cariyeyi odalık edindi.”, <i>ķul teņrike yinçgelendi</i> “Kul lemlerin Rabbi olan Allah’ın huzurunda eğildi, zahite davrandı, ibadet etti, oru tuttu, namaz kıldı ve boyun eğdi.” DLT] EDPT 946a, DTS 261b.
yinle-	inci dizmek [<i>yinley</i> B11] EDPT 946a.
yindr-	aratmak [<i>anıy ewin yindrdi</i> “o, yitiğini buldurmak iin onun evini arattırdı.” DLT] EDPT 948a, DTS 262a.
yinet-	iyileşmek [<i>bŐ yinetti</i> “yara iyileşti.” DLT] EDPT 947b.
yini-	smkrmek [<i>er yiniti</i> “adam smkrd.” DLT] <i>yine-</i> EDPT 947b.
yipe	yaş ve ıslak olan her Şey [Oğuz lehesinde, DLT] <i>yebe</i> EDPT 872a.
yirgr-	nefret ettirmek [<i>yirgrr</i> 2077 KB] <i>yrgr-</i> EDPT 966a, <i>yrgr-</i> DTS 257b-258a.
yiiŐil-	alışmak [<i>anıy elgi iŐķa yiŐildi</i> “onun eli işe yatkın oldu, alıŐtı.” DLT] EDPT 978b.
yiiŐim	soğukta baldırlar zerine giyilen Şey, dizlik [DLT] <i>yiiŐim</i> EDPT 978b, DTS 263b.
yitit-	bilemek [AH]
yitkle-	yitmek, kaybolmak [<i>ol atı yitkledi</i> “o, kaybolan atını vb. aradı.” DLT] EDPT 889b.

yobat-	savsaklatmak, ihmal ettirmek [<i>yobatma!</i> 3866 KB] <i>yubat-</i> EDPT 872b, <i>yubat-</i> DTS 277a.
yodluş-	silinmek [<i>bitigler yodluşdı</i> “kitaplar vb. silindi.” DLT] EDPT 891b, DTS 269a.
yodsa-	silme istemek [<i>ol bitig yodşadı</i> “o, mektubu silmek istedi.” Kılıçtan kanı silmek vb. de böyledir. DLT] EDPT 894a, DTS 269b.
yoduğ	birinin başkasının suçu yüzünden suçlanması, haksız yere suçlama [“iftira, iftira edilen” KB; <i>anuy yoduğı tokındı</i> “başkasının suçunun cezasını çekti.” DLT] EDPT 888a, DTS 269b, OTWF I: 219, STezcan: 76.
yodun-	silinmek [<i>ol kōzđin yāş yodundı</i> “Adam, gözünden yaşı kendisi sildi.” Bir kimse bir şeyi başka bir şeyden kendisi sildiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 892a, DTS 269b, OTWF II: 630.
yoduş-	birlikte silmek, silmekte yardım etmek [<i>ol kılıçtan kân yoduştı</i> “o, kılıçtan kanı silmekte ona yardım etti.” Kitaptan bir şeyi silmek ve bir sıvının eşya üzerindeki izini gidermek de böyledir. DLT] EDPT 894b, DTS 269b.
yodut	hayırsız [<i>yodut nēñ</i> “hayırsız şey.” Bir adama sövüldüğü zaman da denir. DLT] EDPT 886b.
yoğrı	çanak [Atasözü = <i>aş tatğı tüz, yoğrın yemes</i> “yemeğin tadı tuzladır; ama tuz, çanakla yenmez.” Bu atasözü, işlerde iktisatlı hareket edilmesi/ orta yolun tutulması için söylenir. DLT] EDPT 905b, DTS 270a.
yoğunal-	kalınlaşmak, enine büyüme [113r1, 113r2 KE]
yoka-	yoklamak, okşamak [AH]
yoğal-	yok olmak [692, 827, 828 KB; <i>yoğula başla-</i> 114v16 KE; KTef, KT; 31-3, 62-2 ME; Çağatayca: “yok olmak, mahvolmak” ŞTe, ŞTü] EDPT 902a, DTS 273b.
yoğalt-	mahvetmek, yok etmek [Çağatayca: ÇKT]
yoğalğan	kaybetmiş, helak olmuş [KTef]
yoğalmağ	helâk [ME]
yoğalmağlık	felaket, yok olma [KTef]
yoğalt-	yok etmek [KT; 98-1 ME]

yolçıla-	yolculamak, yollamak, yol göstermek, kılavuzluk etmek [KE; “yolcu etmek, uğurlamak” 254-13 NF; “yol göstermek” KTef; KT; 216-7 ME]
yolda-	yol göstermek, kılavuzluk etmek [Çağatayca: MKb, LT, SS]
yolsızlık	doğru yoldan çıkmışlık, kötülük [98r20 KE; “azgınlık” KTef; “azgınlık, sapıklık” KT]
yomit-	toplanmak [<i>kişi yomuttu</i> “halk vb. toplandı.” DLT] EDPT 935a-b, <i>yumut-</i> OTWF I: 322.
yomitğan	toplanan [<i>ol kişiler-ol yomitğan</i> “onlar, daima bir işte bir araya gelen kişilerdir.” DLT]
yona	eyer altına konulan keçe [Kıpçakça: KM]
yonağ	eşek, sığır vb. hayvanların semerleri altına konulan şey, çuval [DLT] EDPT 949a, DTS 272b.
yonğuçı	yontucu, heykeltraş [KTef; Kıpçakça: KM]
yonın-	yontuyor gibi yapmak [<i>ol yığaç yonındı</i> “o ağaç vb. yontuyor gibi yaptı.” DLT] EDPT 952a, DTS 272a.
yonındı	talaş [DLT] EDPT 952b, DTS 272a.
yonuçı	marangoz, put yapan [163v8, 163v9 KE]
yonul-	yontulmak [<i>yığaç yonuldu</i> “ağaç vb. yontuldu.” DLT; Çağatayca: SS] EDPT 951b, DTS 272a.
yonuş-	birlikte yontmak, yontmakta birbirine yardım etmek [<i>olar bir birke oğ yonuşdı</i> “onlar ok vb. yontmakta birbirine yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT; 52v16 KE] EDPT 953a, DTS 272a.
yoñat-	gammazlamak [<i>ol anı bégke yoñattu</i> “o, onu beye vb. gammazladı.” DLT] EDPT 947b, DTS 272b.
yop	hile [<i>yap yop</i> kelimesi yalnız kullanılmaz. Buradan alarak Oğuzlar <i>ol anı yopladı</i> “o, onu aldattı.” derler. DLT] EDPT 870b.
yopa-	ihmal etmek, önemsememek [<i>er işig yopadı</i> “adam işi ihmal etti, savsakladı, üstüne düşmedi.” DLT] <i>yuba-</i> EDPT 872a, <i>yuba-</i> DTS 277a.
yopağü	görmezden gelme [<i>yopağü iş</i> “görmezden gelinmesi ve mühimsenmemesi gereken iş” DLT]
yopal-	ihmal edilmek, ilgilenilmemek [<i>iş yopaldı</i> “işle ilgilenilmedi, savsaklandı.” DLT] <i>yubal-</i> EDPT 877b, <i>yubal-</i> DTS 277a.

yopan-	ihmal edilmek, ilgilenmemek [<i>er iştun yopandı</i> “adam işle ilgilenmedi, lakayt kaldı.” DLT] <i>yuban-</i> EDPT 878b, <i>yuban-</i> DTS 277a.
yopat-	ihmal ettirmek, savsaklatmak [<i>ol iştig yopattı</i> “o, işi savsaklattı, başkasını işi savsaklamaya sevk etti.” DLT] <i>yubat-</i> EDPT 872b, <i>yubat-</i> DTS 277a.
yopıla-	aldatmak [<i>ol anı yopiladı</i> “o, onu aldattı.” Şu dördlükte geçer: <i>tañut hanı yopiladı/ ölüm birle töpöledi/ қадашлары topaladı/ ölüm körüp yüzi ağıdı</i> “Tañut kağanı, <i>katun sini</i> hanına tuzak kurdu ve tepesine vurup onu öldürdü. Yenilen adamı, kardeşleri ayıpladı ve düşmanları bayram etti. Ölümle burun buruna gelince yüzünün rengi attı.” DLT] <i>yobıla-</i> EDPT 878a.
yorğuçı	tabir eden, yoran [4368 KB] <i>yorğuçı</i> EDPT 964a→ <i>yörgüçi</i> EDPT 966a, DTS 274a.
yoriğa	yorga, at yürüyüşü [“rahvan, yorga” 1428 KB; <i>yoriğa at</i> “yorga at.” DLT; Çağatayca: MKb, HE; Kıpçakça: EZ, KM] EDPT 964a, DTS 274b, OTWF I: 377, STEzcan: 77.
yorğaçı	yorga at yarışçısı [Çağatayca: ML]
yoriğçi	hısımlarla dünürler arasında aracılık yapan elçi [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 964a.
yortuğ	savaşta veya yolculukta Hâkânın alayı [“muhafız alayı” 2344, 2345, 2586, 2588 KB; DLT] EDPT 959a, DTS 275a.
yortuş-	acele ile gitmek [<i>ol mênîñ bile yortuldı</i> “o, benimle yarışa dört nala at koşturdu.” DLT] EDPT 961a, DTS 275a.
yoş I	izdiham, kalabalık [Oğuz lehçesinde, <i>boğun yoş boldı</i> “insanlar kalabalık oldu.” DLT] EDPT 976b.
yoş II	sebze [<i>yaş yoş</i> “sebze mebbe.” <i>Yoş</i> kelimesi tek başına kullanılmaz. DLT] EDPT 976b.
yota	bacak [KT]
yottur-	sildirmek [<i>men anar bitig yotturdum</i> “ben ona yazıyı sildirdim.” Bir şeyin izi kayboluncaya dek sildirildiğinde de böyle denir. DLT] EDPT 887a, DTS 275b.
yova	(b. ad.) soğan [Kıpçakça: KM]
yovliç	tiftik [DLT] <i>yowlaç</i> EDPT 876b.

yowsa-	yardım etmek istemek [<i>ol maya tawar yowsadı</i> “o, bana maliyla yardım etmek istedi.” DLT] EDPT 880a.
yowuş-	birlikte yardım etmek, yardımlaşmak [<i>olar éki yowuşdı</i> “onlar yardımlaştı, birbirine yardım ettiler.” DLT] EDPT 881a.
yoza-	kısır kalmak [<i>köy yozadı</i> “koyun kısır kaldı.” Kısırak dışındaki bütün hayvanlara erkeği aşar da döl tutmazsa böyle denir. Kısırak hakkında ise <i>bé kısr boldı</i> “kısırak kısır kaldı.” denir. DLT] EDPT 985a, DTS 275b.
yozağla-	kilitlemek [29-6 ME]
yöleklük	dayalı olan [<i>yöleklük yıgaç</i> “bir şeye dayanmış tahta; (dalları kırılmasın diye) altına dayak konan ağaç.” DLT] EDPT 928b, DTS 276a, <i>yöleğlig yıgaç</i> OTWF I: 258.
yölel-	desteklenmek [<i>tām yöleldi</i> “duvar direklerle desteklendi.” DLT] EDPT 928b, DTS 276a.
yönel-	yönelmek [186-2 ME]
yönendür-	çevirmek [345-4 NF; “yöneltmek” 96-6 ME]
yöre	yöre, her şeyin çevresi [Oğuz lehçesinde, DLT] EDPT 956a, DTS 276a.
yörgemeç	bir yemek adı [İşkembe ve bağırsak sarılarak ince bağırsağın içine konur, kızartılarak veya pişirilerek yenir. DLT] EDPT 966b, DTS 276b, OTWF I: 319.
yörgen-	örtünmek, sarınmak, bürünmek [KE; “ötürnmek, bürünmek” 140-2 ME] EDPT 966a, DTS 276b, OTWF II: 631.
yörgenç	(b. ad.) ağaçlara sarılan ve onları kurutan bir tür sarmaşık [DLT] DTS 276b, OTWF I: 278, “sarmaşık” Hauenschild 1994: 90.
yörgençü	yorgan [DLT] EDPT 966b, DTS 276b, OTWF I: 287.
yörgeş-	sarılmak, dolaşmak [<i>yığaçka yıp yörgeşdi</i> “ağaca vb. ip sarıldı, dolaştı.” Bir şey öbürüne sarıldığında böyle denir. DLT; 77r11 KE; 145-1, 194-3 ME] EDPT 966a, DTS 276b.
yörget-	sardırmak [<i>ol yıp yörgetti</i> “o, bir şeyin üzerine ip sardırdı.” Ayağına çarşaf gibi ince bir bez sardırdığında da böyle denir. DLT; 27v6 KE] EDPT 966a, DTS 276b.
yörgüçi	rüya tabircisi, rüya tabir eden [5992, 6042 KB] EDPT 966a.

yörüş-	birlikte yürümek [289/4 MM; ME; Çağatayca: “yürümek, koşuşmak” Sİ]
yörüşlüğ	yürüyüşlü [Çağatayca: DN]
yöw-	vererek yardım etmek [DLT] <i>yow-</i> EDPT 871b.
yöwtür-	yardım etmesini emretmek [<i>ol kıadaşıña nēñ yöwtürdi</i> “o, ona bir yakınına veya kardeşine yardım etmesini emretti.” DLT] EDPT 873a.
yöwüş	hısımlara elbise veya mal yardımı yapma [DLT] <i>yowuş</i> EDPT 880b.
yöwüşlüğ	hısımlarının elbise ve mal yardımı [DLT] EDPT 881b.
yöwüt	yardım [ME]
yöwütke-	yardım etmek [ME]
yöwütkemek	yardım [211-2 ME]
yöwütkeş-	yardımlaşmak [195-8 ME]
yudruqlan-	yumruk yapmak [<i>er yudruqlandı</i> “adam elini yumruk yaptı.” DLT] EDPT 893b.
yudur-	yıkamak, temizletmek [229v12 KE]
yugak	(h. ad.) su kuşu [4199, 5377 KB; DLT] EDPT 901a.
yugcı	kumaş beyazlatıcı [DLT] EDPT 899a, DTS 277b.
yugrul-	yoğrulmak [<i>un yugruldu</i> “un yoğruldu.” DLT] EDPT 906b.
yugrum	yoğurmalık [<i>bir yugrum ün</i> “bir yoğurmalık un.” DLT] EDPT 905b.
yugruş-	yoğurmakta yardım etmek [<i>ol añar ün yugruşdı</i> “o, ona hamur karmakta yardım etti.”, <i>suduk ağızda yugruşdı</i> “tükürük ağızda kurudu.” DLT] EDPT 906b.
yugurguç	erişte vb. açmakta kullanılan oklava [DLT] EDPT 907a.
yugurt-	yoğurtmak [<i>ol añar ün yugurttu</i> “o, ona hamur yoğurttu.” DLT] EDPT 906a-b.
yuk	yemek kalıntısı, kabın bulaştığı [<i>yak yuk</i> “kaptaki yemek kalıntısı.”, <i>ayak yuku</i> “kap bulaştığı.” Uzak akrabaya <i>yak yuk kıadaş</i> denir. DLT] <i>yuk</i> EDPT 896a→ <i>yak</i> EDPT 895a.
yukal-	bulaşmak [Çağatayca: HN]
yuktur-	bulaştırmak [<i>ol anıñ tōniña yıpar yukturdu</i> “o, onun elbisesine misk sürdü.” DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 900b, DTS 282a.
yukuş-	bulaşmak, yayılmak [<i>uduz yukuldu</i> “uyuz yaş olduğu için bedende bir yerden öbür yere yayıldı, sirayet etti.” DLT] EDPT 909a.

yulaqlan-	pınarlanmak, pınar çoğalmak [<i>yêr yulaqlandı</i> “yerde pınarlar çoğaldı.” DLT] EDPT 927b, DTS 278a, <i>yulaq</i> OTWF I: 40.
yularla-	yular vurmak [DLT] EDPT 932b, DTS 278a.
yularlan-	yularlanmak, yular takılmak [<i>at yularlandı</i> “at yularlandı, ata yular takıldı.” DLT] EDPT 932b, DTS 278a.
yularlıg	yularlı [<i>yularlıg at</i> “yularlı at.” DLT] EDPT 932b, DTS 278a.
yulğun	(b. ad.) güz ağacı [16v7, 18r11 KE]
yulıman	dağınık biçimde yapılan baskın [DLT] <i>yelimen</i> EDPT 929a, OTWF I: 389.
yuluş-	birbirne baskın yapmak, birbirini yağmalamak [<i>bodun bir êkindini yuluşdı</i> “kavim, birbirini yağma etti.” DLT] EDPT 933b, <i>yuluş-</i> DTS 279a.
yulıt-	baskın yaptırmak, baskın yapmasını emretmek [<i>bêg bōynı yulıtı</i> “bey, bir boy üzerine gece baskını yaptırdı, baskını emretti.” DLT] EDPT 923b, <i>yulıt-</i> DTS 279a.
yulq- I	sıyırmak, soyamak [<i>tâş anıy adaqın yulqdı</i> “taş onun ayağını sıyırdı, soydu.” Bir şeyde sıyrılmaya ve yarılmaya yol açan her şey için böyle denir. DLT; Kıpçakça: CC] EDPT 924b, DTS 278b.
yulq- II	bir şeyden yarar elde etmek [<i>ol andın nêy yulqdı</i> “o, ondan bir şey yoldu, bir yarar elde etti.” DLT] EDPT 924b, DTS 287b, OTWF I: 395.
yulqaş-	soyulmak, sıyrılmak [<i>yulqaşdı nêy</i> “bir şeyin kabuğu soyuldu, sıyrıldı.” DLT] <i>yulqaş-</i> EDPT 927a, DTS 278b.
yulqın-	soyulmak, sıyrılmak [<i>yulqındı nêy</i> “nesne soyuldu, sıyrıldı.” DLT] <i>yulqın-</i> EDPT 927a, DTS 278b.
yulqış-	yararlanmak [<i>olar bir êkindiden nêy yulqışdı</i> “onlar birbirinden yararlandı.” DLT] <i>yulqış-</i> EDPT 927a, DTS 278b.
yultur-	yoldurmak [<i>ol bulunug yulturdı</i> “o, birini esirin fidyesini ödemeye sevk etti.”, <i>ol taqağun yulturdı</i> “o, tavuğu vb. yoldurdu.” Kılılı olan bir şeyi yoldurmak da böyledir. <i>Ol kulın yulturdı</i> “o, köleyi para vererek azat etmeye sevk etti.” DLT] EDPT 923b, DTS 278b.
yuluğla-	fedat etmek [KB] EDPT 927b, DTS 278b, OTWF II: 453.
yuluğluğ	fidyesi verilmiş köle [230/3 MM]
yulun	omirilik, ilik [DLT] EDPT 930b, DTS 278b.

yuluş	fidye [1113, 1114, 1190, 3027, 61106 KB; ME] EDPT 933a, DTS 279a, OTWF I: 271.
yumalak	yuvarlak, toparlak [165r4 KE; Çağatayca: NT]
yumalan-	yumalanmak, yuvarlanmak [35v14, 165r1 KE]
yumğaklan-	yuvarlak olmak, yuvarlanmak [<i>yumğaklandı nēy</i> “bir şey yuvarlak oldu ve yuvarlandı.” DLT] EDPT 936a, DTS 279a, OTWF I: 395.
yumluş-	yumulmak [<i>közler yumluşdı</i> “gözler yumuldu.” DLT] EDPT 937a, DTS 279b.
yumran	(h. ad.) kör fare, köstebek [Çağatayca: Sİ; Kıpçakça: İH]
yumrukla-	yumruklamak, dövmek [241r19 KE; Kıpçakça: EK, KM]
yumruklaş-	yumruklaşmak [119-4, 200-7 ME; Kıpçakça: KM]
yumuşaklan-	yumuşamak [<i>ol maña yumşaklandı</i> “(Adam) bana karşı yumuşadı, yaltaklandı ve bana boyun eğdi.” DLT; “dikkatli olmak, temkinli olmak” KTef] EDPT 939b, DTS 280a, <i>yumşa-</i> OTWF II: 427, <i>yumuşak</i> OTWF I: 256.
yumuşaklık	yumuşaklık, mülayimlik [<i>yavaşlık yumşaklık</i> 237v8 KE; “nezaket” KTef; “yumuşaklık, merhametli olma” KT; 34-1, 119-6 ME; Çağatayca: BV]
yumul-	yumulmak [3837, 5674, 6172 KB; <i>yumuldu közi</i> 134-7 ME; Çağatayca: BV, GS] EDPT 936b, DTS 280a.
yumun-	yumuyor gibi yapmak [<i>ol közin yumundi</i> “O, gözünü yumuyor gibi yaptı.” DLT] EDPT 937a, DTS 280a.
yumur	hayvanların kör bağırsağı [DLT] EDPT 937a-b, DTS 280a, OTWF I: 390.
yumur-	bozmak, yerle bir etmek [78r21 KE]
yumurla-	toplamak, bir araya getirmek [DLT] EDPT 938a, DTS 280a, OTWF I: 390.
yumurlan-	toplanmak [<i>sü yumurlandı</i> Oğuz lehçesinde “Asker vb. toplandı.” DLT; 169-6 ME] EDPT 938a, DTS 280a, OTWF I: 390.
yumurtğu	yerle bir olan [248r15 KE]
yumurtala-	→ yumurtkala-
yumurtkala-	yumurtlamak [220r20 KE; <i>yumurtala-</i> 232-3 ME]
yumuşçılık	işçilik [187v14 KE]

yumuz	toplu [<i>yumuz er</i> “Kısa ve kalın yapılı adam.” DLT] EDPT 940a, DTS 280b, OTWF I: 322.
yunçı-	kötüleşmek, fakirleşmek [<i>er yunçıldı</i> “Adam fakir düştü, fakirlikte perişan düştü.” Şu dörtlükte geçer: <i>bilge böğü yunçıldı/ ajun anı yançıldı/ erdem eti tınçıldı/ yërke tegip sürtülür</i> Feleği anlatarak diyor ki: “Âlimlerin durumu kötüleşti, felek bilgeleri ısırdı. İş o noktaya vardı ki edep ve erdemini eti bozulup çürüdü, yere düşünce kırılıp dökülür hâle geldi.” DLT] EDPT 945b, DTS 280b, OTWF II: 535.
yunçığ	zayıf, kötü durumda olma [“düşkün, kötü, zayıf” 413, 704, 736, 2089, 3117 KB; <i>yunçığ iş</i> “Çürüklüğünden dolayı sonuç alınamayan iş (ümitsiz vaka).” <i>Yunçığ er</i> “zayıf, kötü durumda olan adam.” Şu dörtlükte geçer: <i>ödleg arığ kewredi/ yunçığ yawuz tawradı/ erdem yeme sewredi/ ajun bëgi çertilür</i> “Yeryüzünün hükümdarı Afrasyib’in ölümüyle birlikte zaman zayıfladı, adı sanı bilinmeyen zayıf adamlar güçlendi, zamane insanların erdemle işi kalmadı.” DLT] EDPT 945a, DTS 280b, OTWF I: 220.
yunçır-	bozuluyor gibi olmak [<i>er işi yunçırdı</i> “Adamın işi bozulmaya yüz tuttu.” DLT] EDPT 946a, DTS 280b, OTWF II: 535.
yunçıt-	kötülük etmek [<i>ol anı yunçıttı</i> “o, onu incitti, kötülük etti.” DLT] EDPT 945b, DTS 281a.
yundağ	at fişkısı [Yalnız at için kullanılır. Atasözü = <i>yağının erse kerek yundağı tegir</i> “Mal, düşmana bile yakışır. Düşmanına ait olan maldan sana en az yarayarak şey, atının gübresidir; ama bundan bile yararlanır ve ateş yakmak için kullanırsın.” DLT] EDPT 947a, DTS 281a, OTWF I: 42.
yundi	yemekten sonra bulaşık tabakları yıkamakta kullanılan su [DLT] EDPT 947a, DTS 281a.
yundur-	kusmak [Kıpçakça: KM]
yun	ciğere bitişik bezli bir et [Bunu kadınlar yer, erkekler yemez. DLT] EDPT 941b, DTS 281a.
yunlat-	kırtırmak [<i>ol köyig yunlattı</i> “o, koyununu (ve devesini) kırtırdı.” DLT] EDPT 951b, DTS 281b.
yupsur-	uygun düşürmek [Çağatayca: ŞHD]
yupula-	kandırmak, aldatmak, hile yapmak [67-5 NF]

yurtlat-	yurt sahibi olmak [Çağatayca: ŞTe]
yurunluğ	ipek kumaşlı, ipek kumaş sahibi [<i>yurunluğ urağut</i> “İpek kumaşları olan kadın.” DLT] EDPT 971a, DTS 282a.
yusıklığ	tolga, miğfer sahibi [<i>yusıklığ er</i> “Başına tolga, miğfer giyen adam.” DLT]
yuş-	ibrikten akıtmak [<i>ol begni yuşdı</i> “O, begniyi testinin emziğinden akıttı.” Begin, buğday, arpa, darı gibi şeylerden yapılan içkidir. DLT] EDPT 976b, DTS 282a.
yuşıl-	ibrikten akıtılmak [Sirke veya içki gibi şeyler fiçının emziğinden akıtıldığında <i>yuşıldı</i> denir. DLT] EDPT 978b, DTS 282a.
yuşul-	fişkırmak [<i>ķān yuşuldu</i> “Kan vb. yaradan fişkirdi.” DLT] EDPT 978b, DTS 282a.
yuşulğan	akan [<i>bu bāş-ol ķānı yuşulğan</i> “Bu, daima kan akan, kanı durmayan bir yaradır. DLT]
yut	kışın hayvanları kıran soğuk felaketi [KB; DLT; Kıpçakça: “soğğun şiddetinden hayvanların kırılması” EZ] EDPT 883b, DTS 282b.
yut-	yutmak [<i>yutup</i> 6284 KB; Oğuz ve Kıpçak lehçelerinde, <i>ol yumurtğanı yuttı</i> “O, yumurtayı vb. yuttu.” DLT; AH; KE; 317/3, 374/1, 386/4 MM; Çağatayca: MKb, LT, BV, SD, LD, FK, LM, BabD, GD, ŞHD, HE, GN, KUŞ, HBD, SS, ŞTe, ŞTü, NN, GS, FŞ, TEH, HN, DN, Sİ, NM, BHD, LN, ŞN; Kıpçakça: GT, EZ] EDPT 885b, DTS 282b.
yutık-	soğuktan ölmek, soğuktan yanmak [<i>yılkı yutıkdi</i> “Hayvanlar kardan yandı.” Hayvanlar soğuktan öldüğünde böyle söylenir. DLT] EDPT 888b, DTS 282b.
yutkar-	yutturmak [Çağatayca. BV]
yuwğalan-	yaramazlaşmak [<i>oğul yuwğalandı</i> “Çocuk yaramazlaştı.” DLT] EDPT 875b, DTS 283a.
yuwğat-	yaramaz olmak, asi olmak [<i>oğlan yuwğattı</i> “Çocuk lakayt, dikbaşı oldu.” DLT] EDPT 874b, DTS 283a, <i>yuwğad-</i> OTWF II: 490.
yuwğalan-	boyun eğmek [<i>ol maña yuwğalandı</i> “O, bana yaltaklandı, boyun eğdi.” DLT] EDPT 875b, DTS 283a.

yuwlun-	yuvarlanmak [<i>yuwlunur</i> 662 KB; <i>yuwlundı nēy</i> “bir şey yuvarlandı.” DLT; “akmak” 159-3, 163-1 ME] EDPT 878a, DTS 283a, <i>yuwl-OTWF II</i> : 689, <i>yuwlun-OTWF II</i> : 641-642.
yuwluş-	birlikte yuvarlanmak [<i>korumlar kamuğ yuwluşdı</i> “kayalar vb. yuvarlandı.” DLT] EDPT 878a, DTS 283a.
yuwsa-	yuvarlamak istemek [<i>ol topık yuwsadı</i> “O, topu vb. yuvarlamak istedi.” DLT] EDPT 880a, DTS 283a.
yuwtur-	yuvarlatmak, yuvarlamayı emretmek [<i>ol topık yuwturdu</i> “O, topu vb. yuvarlattı, yuvarlamaya sevk etti.” DLT] EDPT 873a, DTS 283a.
yuwuğ	selin yuvarladığı kaya parçası [İnsan, ayı vb. tepede yürürken ayağına takılan iri taşlar yuvarlanır ve düze iner. Buna da <i>yuwuğ</i> denir. DLT] EDPT 873a-b, DTS 283a.
yuwun-	yıkanmak, temizlenmek [169r16, 169r18 KE]
yuwuş-	birbirine yuvarlamak [<i>olar bir birke topık yuwuşdı</i> “Onlar, birbirine top yuvarladı.” DLT] EDPT 881a, DTS 283a.
yuyul-	yıkanmak, temizlenmek [196v21 KE; Çağatayca: FK, HE, FŞ, TEH]
yuzak	kilit [Kıpçakça: EM]
yüdrük	yüklük, içine eşya ve elbise dizilen dolap [DLT] EDPT 892b.
yüdüş-	birlikte yüklemek, yüklemekte yardım etmek [<i>ol êkki tarığ yüdüşdı</i> “Onlar buğdayı vb. yüklemekte birbirine yardım etti.” Yarışma anlamına da gelir. DLT] EDPT 894b, DTS 284a.
yüglet-	taktırmak [<i>ol ok yügletti</i> “O, oka yelek taktırdı.” DLT] EDPT 912b.
yügrüm	bir defada koşulacak mesafe [<i>bir yügrüm yèr</i> “bir defada koşulacak yer.” DLT] EDPT 914a, DTS 284b, OTWF I: 297.
yügrüş-	koşuşmak [<i>oğlan yügrüşdi</i> “Çocuklar vb. koşuştu.” DLT; “koşuşturmak” 249-3 NF; Çağatayca: KUŞ, ŞN] EDPT 915a, DTS 284b.
yügse-	yükselmek, uzamak [<i>yügsedi nēy</i> “Bir şey yükseldi, uzadı.” DLT] EDPT 916a.
yügset-	yükseltmek [<i>ol tām yügsetti</i> “O, duvarı yükseltti ve berkitti.” Herhangi bir şey sağlamlaştırılırsa böyle denir. DLT] EDPT 916a.
yügürgün	(b. ad.) darıya benzer kırmızı taneli bir bitki [DLT] EDPT 915b, DTS 284b, Hauenschild 1994: 92.

yügürt-	koşturmak [429-13 NF; 42-6, 43-2, 210-3 ME; Çağatayca: MKb, LD, FK, ML, NN, TEH, NM, ŞN] EDPT 914b, DTS 284b.
yükçi	yük taşıyan [6098 KB]
yükdig	(h. ad.) bir kuş cinsi [5377 KB] <i>yögdik</i> EDPT 911b.
yüklegsek	yüklemek isteme [DLT]
yüklemedeçi	yüklemeyen [DLT]
yüklemsin-	yüklemediği halde yüklüyor gibi yapmak [DLT] EDPT 912b, DTS 285a.
yüklen-	yüklenmek [KE; 41-5 ME; Çağatayca: MKb, LD, LM, HE, SS, GS]
yüklet-	yükletmek [<i>ol yük yükletti</i> “O, ona yük yükletti.” DLT; 109v18, 124r20 KE; Çağatayca: GN; Kıpçakça: KM] EDPT 912b, DTS 285a.
yüksük	yüksük [Tunçtan veya derinden yapılır. Terziler, parmaklarına iğne batmaması için takarlar. DLT; Kıpçakça: CC, İH, KM] EDPT 916a.
yükündeçi	boyun eğen [DLT] <i>yükün-</i> OTWF II: 631-632.
yüküngen	boyun eğen [DLT]
yüküngüçi	boyun eğen kimse [DLT]
yünil-	tıraş edilmek [<i>saç yünildi</i> “Saç tıraş edildi.” DLT] EDPT 928b, DTS 286a, <i>yünil-</i> OTWF I: 220.
yüm-	(göz) yummak [663 KB; <i>er köz yümdi</i> “Adam göz yumdu.” DLT; <i>köz yümmek</i> 240/2 MM; “yummak, kapamak, kısmak” 158-5, 158-6 NF] EDPT 934a, DTS 286a, OTWF I: 345.
yümtür-	yumdurmak [<i>ol anı közin yümtürdi</i> “O, onun gözünü yumdurdu.” DLT] EDPT 935b, DTS 286a.
yümülgen	yumulan [<i>bu er-ol közi yümülgen</i> “Bu adam daima gözü yumulan, uyuklayan bir adamdır.” DLT]
yün kuş	(h. ad.) tavus kuşu [DLT] <i>yon</i> EDPT 941a, Hauenschild 2003: 249-250.
yüşe-	kanat takmasını istemek [Çağatayca: ŞHD]
yüreklen-	yüreklenmek, yiğitlenmek [<i>er yüreklendi</i> “Adam vb. yiğitlendi.” DLT; “yüreklenmek, korkmamak, cesur olmak” 223r5 KE; “cesaretlenmek” 369-2 NF] EDPT 966b, DTS 286b.
yüreklendir-	cesaret vermek [225r11 KE]
yüşeş	yassı, pürüzsüz [<i>yüşeş taş</i> “yassı, pürüzsüz taş.” DLT] <i>yüşeş</i> EDPT 979a→ <i>üşeş</i> EDPT 263b, DTS 287a.

yüzçi	iki yüzlü [AH]
yüzsüzlük	asık suratlılık [816 KB; Çağatayca: BV] EDPT 988b, DTS 288b, STEzcan: 78.
yüztür- I	yüzdürmek [<i>ol anı suwda yüztürdi</i> “O, onu suda yüzdürdü.” DLT]
yüztür- II	yüzdürmek [<i>ol añar kıy yüztürdi</i> “O, ona koyunu vb. yüzdürdü.” DLT; Çağatayca: “kestirmek” GN] EDPT 985a, DTS 287b.
Z	
zağ zağ	koçları birbiriyle dövüşürmek için kullanılan bir kelime [DLT] EDPT 989a, DTS 639a.
zanbı	(h. ad.) cırcır böceği [DLT] EDPT 989a, DTS 639a, Hauenschild 2003: 250.
zap zap	hızlı hızlı yürümekten çıkan ayak sesinin yansıması [DLT] EDPT 989a, DTS 639a.
zaranza	(b. ad.) aspur, yalancı safran [Bu bitkinin tohumuna <i>zaranza urğı</i> denir. DLT] EDPT 989b, “yaban mersini” Hauenschild 1994: 92-93.
zarğunç-mud	(b. ad.) bir tür fesleğen [DLT] EDPT 989b, DTS 639a, Hauenschild 1994: 93.
züngüm	bir çeşit ipekli Çin kumaşı [DLT] EDPT 989b, <i>züngüm</i> DTS 640b.

3. SONUÇ

Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde İslamî dönem Türkçe metinlerde görülen Türkçe kelimeler bu çalışmada ele alınmaktadır. Arapça, Farsça kelimeler bu söz varlığı çalışması dışında tutulmuştur. İncelediğimiz kelimeler, Türkçe kökenli olanlarla sınırlıdır. Mümkün olduğunca ulaşabildiğimiz 11- 17. yüzyıl Orta Asya Türkçesine ait eserler taranarak söz varlığı çalışması tamamlanmaya çalışılmıştır. İslamî dönem öncesinde görülmeyen yeni kök ile türeme sözcüklerin bir araya getirilmesi, 12-13. yy. sonrası Türkçesinin söz varlığının ortaya konması amaçlanmaktadır. Bâhsi geçen yüzyılları kapsayan süreç içerisinde söz konusu edilmiş olan kelimeler için dönem dönem bakılmış, her döneme ait eserler taranmış ve sonrasında ayrıntılı bir incelemeye yer verilmiştir.

Yetmiş iki eserin söz varlığının birleştirilmesiyle meydana getirilen ve yaklaşık olarak 6.900 madde başını içeren bu sözlükle, Eski Uygurca metinler ve Eski Türk yazıtları haricinde İslamî dönem Türkçe metinlerde görülen Türkçe kelimeleri içeren bir söz varlığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla sadece *Dīvānū Lugāti't-Türk*'ten yaklaşık 3000 kelime geçmektedir:

balıksa- canı balık istemek, balık çekmek [*er balıksadı* “adamın canı balık çekti.” DLT] EDPT 338b, DTS 81a, OTWF 528.

çamguk sinsice laf taşıyan [*çamguk er* “sinsice laf taşıyan, kovcu” DLT] EDPT 423a, DTS 138a, OTWF I: *çamgoğ er* 158.

kom- dalgalanmak [*sūw komdı* “su dalgalandı.” DLT] EDPT 625b.

tili ok temreni üzerine sarılan sırım [DLT] EDPT 491b, DTS 566b.

yağsa- canı yağ istemek [*er yağsadı* “adamın canı sade yağ (veya herhangi bir yağ) istedi.” DLT] EDPT 908a, DTS 225b, OTWF II: 528.

Kutadgu Bilig'ten yaklaşık 200'e yakın kelime tespit edilmiştir:

ķarađur- k3rleşmek [KB] EDPT 658a, DTS 424b, OTWF I: 165, STEzcan: 46.

satđađ mağdur, d3řk3n, incitilmiş [KB] EDPT 800a, DTS 490b, OTWF I: 201, STEzcan: 58.

s3l3k orduya ait [*s3l3k ming3 at adđır* 4441 KB] EDPT 827a, DTS 517a, OTWF I: 239, STEzcan: 60.

yuluğla- feda etmek [KB] EDPT 927b, DTS 278b, OTWF II: 453.

Sonuç olarak, çalışmamız Eski Uygurca metinler ve Eski T3rk yazıtları haricinde 11-17. y3zyıllar arasındaki Orta Asya T3rkesinin s3z varlığını ortaya çıkarmaktır. İslam3 d3nem 3ncesinde g3r3lmeyen yeni k3k ile t3reme s3zc3kler bir araya getirilmiştir. Bu s3zl3đ3n, T3rk dili alanında çalışma yapanlara yardımcı olması temenni edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abik, Ayşehan Deniz. 1993. ‘Alī Şīr Nevāyī’nin Risaleleri. Tārīḥ-i Enbiyā ve Ḥükemā, Tārīḥ-i Mülūk-i ‘Acem Münşe’āt: Metin-Gramatikal İndeks- Sözlük. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- _____. 2005. **Meyveler Münazarası- Doğu Türkçesi**. Ankara: Seçkin Yayınları.
- _____. 2006. ‘Alī Şīr Nevāyī, Ḥamsetü’l-müteḥayyirīn, Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin. Ankara: Seçkin Yayınları.
- _____. 2009. Kutadgu Bilig’de Hayvan Adları. **Journal of Turkish Studies Festschrift in Honor of Cem Dilçin I**. C. 33/1: 1-32.
- Ağar, Mehmet Emin. 1986. Baytaratü’l-Vāzih (İnceleme-Metin-İndeks). Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____. 1989. Kitābu Fi’l-Fıkh Bi-Lisani’t-Türki (İnceleme-Metin-Sözlük). Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alparslan, Neşe. 1968. Ubeydullah Han (Ubeydi) ve Divanının Edisyon Kritiği. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi.
- Alparslan, Ali, Kemal Eraslan. 1981. Kâmrân Mirzâ’nın Dîvânı I. İstanbul: **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, c. 23: 37-137.
- _____. 1993. Kâmrân Mirzâ’nın Dîvânı II. İstanbul: **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**. c. 26: 11-78.
- Arat, Reşit Rahmeti. 1943-1946. **Gazi Zahirüddin Muhammed Babur Vekayi. Babur’un Haturatı**. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- _____. 1947. **Kutadgu Bilig I. Metin.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 1951. **Atabetü'l-Hakâyık.** İstanbul: TDK Yayınları.
- _____. 1959. **Kutadgu Bilig II. Çeviri.** Ankara: TTK Yayınları.
- _____. 1979. **Kutadgu Bilig III. İndeks.** yayına haz. Kemal Eraslan, Osman Fikri Sertkaya, Nuri Yüce. İstanbul: TKAE.
- Ata, Aysu. 1997. **Nāşirüd'dīn Bin Burhānū'd-Dīn Rabgūzī. Kışāşū'l-Enbiyā (Peygamberler Kıssaları) I Giriş- Metin- Tıpkıbasım.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 1997. **Nāşirüd'dīn Bin Burhānū'd-Dīn Rabgūzī. Kışāşū'l-Enbiyā (Peygamberler Kıssaları) II Dizin.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 1998. **Nehcü'l-Ferādis. Uştmahların Açık Yolu- Cennetlerin Açık Yolu. III Dizin- Sözlük.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 2002. **Harezmi-Altın Ordu Türkçesi.** İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 36.
- _____. 2004. **Türkçe İlk Kur'an Tercümesi (Rynalds Nüşası). Karahanlı Türkçesi (Giriş- Metin- Notlar- Dizin).** Ankara: TDK Yayınları.
- Atalay, Besim. 1970. **Abuşka Lûgati veya Çağatay Sözlüğü.** Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Aydın, Erhan. 2016. Eski Türk Yazıtlarında Bitkiler ve Hayvanlar. **Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi.** C. IX. Ankara: 1-51.
- Ayverdi, İlhan. 2006. **Kubbealtı Lugatı: Asırlar Boyu Tarihî Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük.** İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Battal, Aptullah. 1997. **İbni-Mühennâ Lûgati.** 3. bs. Ankara: TDK Yayınları.
- Biray, Nergis. 1988. Cemilî Divânı (Metin-Gramer Notları-Sözlük). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

- Bodrogligeti, András J. E.. 1975. **Hālis's Story of İbrāhīm, A Central Asian Islamic Work in Late Chagatay Turkic, Edited with an introduction, a translation, and a glossary.** Leiden: E. J.Brill.
- Borovkov, A. K. 2002. **Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII.- XIII. Yüzyıllar).** çev. Halil İbrahim Usta, Ebülfez Amanoğlu. Ankara: TDK Yayınları.
- Bozkaplan, Şeref Ali. 1987. Türkiye Türkçesi Ağızlarında Kuş İsimleri ve Onların Sistematiği. **TDAY Belleten 1987.** Ankara: 43-79.
- _____, 2007. Kutadgu Bilig'deki Hayvan Adları Üzerine Bir İnceleme. **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.** C. 2/4: 1110-1118.
- Caferoğlu, Ahmet. 1931. **Abû Hayyân Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk.** İstanbul: Türkiyat Enstitüsü Yayınları.
- Canku, Ayşegül Erantepli. 1988. Muhammed Salih: Şeybânî-nâme (69b-138b), Tenkitli Metin-İndeks. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Canpolat, Mustafa. 1995. **Ali Şir Nevayî, Lisânü'ŧ-ŧayr.** Ankara: TDK Yayınları.
- Clauson, Sir Gerard. 1972. **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish.** London: Oxford University Press.
- Çelik, Ülkü. 1996. **'Alî Şir Nevâyî. Leylî vü Mecnûn.** Ankara: TDK Yayınları.
- Çeneli, İlhan. 1975. Divanü Lûgat-it-Türk'te Hayvan Adları. **Türk Kültürü Araştırmaları.** Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 99-122.
- Dankoff, Robert (with James Kelly). 1982-1985. **Maḥmūd al-Kāsgarī, Compendium of the Turkic Dialects (Dīwān Lugāt at-Turk) I-III.** Cambridge: Harvard University Press.

- _____. 2008. **Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi Okuma Sözlüğü**. Katkılarla İngilizceden çev.: Semih Tezcan. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dinçer, Leman. 1970. Lutfî, Kitâb-ı Gül u Nevrûz. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi.
- Durgut, Hüseyin. 1995. Şeyh Süleymân Efendî-i Buhârî Lûgat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî (Cild-i Evvel) Adlı Eserin Transkripsiyonu. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eckmann, Janos. 1971. **The Dîvân of Gadâ'î**. editor: John R. Krueger. Bloomington: Indiana University Publications Uralic and Altaic Series.
- _____. 1971. Bilinmeyen Bir Çağatay Şairi Şâhî ve Dîvânı. **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1970**. Ankara: 13-36.
- _____. 2004. **Nehcü'l-Ferâdis. Uşmağların Açık Yolu (Cennetlerin Açık Yolu)**. yay. Semih Tezcan, Hamza Zülfikar. Ankara: TDK Yayınları.
- Edib Ahmed B. Mahmud Yükneki. 2006. **Atabetü'l-Hakayık**. haz. Reşid Rahmeti Arat. Ankara: TDK Yayınları.
- Eraslan, Kemal. 1971. Nevâyî'nin 'Hâlât-ı Seyyid Hasan Big' Risâlesi. **Türkiyat Mecmuası**. c. 16. İstanbul: 89-110.
- _____. 1980. 'Ali Şîr Nevâyî'nin 'Hâlât-ı Pehlevan Muhammed' Risâlesi. **Türkiyat Mecmuası**. c. 19. İstanbul: 99-164.
- _____. 1986. Ahmedî, Münazara (Telli Sazlar Atışması). **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**. c. 24-25. İstanbul: 129-204.
- _____. 1987. **Hüseyin-i Baykara Dîvânı'ndan Seçmeler**. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- _____. 1992. Çağatay Şairi Atâyî'nin Gazelleri. **TDAY Belleten 1987**. Ankara: 113-164.

- _____. 1993. **Alī-Şīr Nevāyī, Mīzānū'l-Evzān (Vezinlerin Terazisi)**. Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 1996. **Alī Şīr Nevāyī, Nesāyimü'l-Maḥabbe Min Şemāyimi'l-Fütüvve**. Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 1996. **Neseb-nāme Tercümesi**. İstanbul: Yesevî Yayıncılık.
- _____. 1999. **Mevlāna Sekkākī Divanı**. Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 2001. **Alī-Şīr Nevāyī, Mecālisü'n-Nefāyis I (Giriş ve Metin), II (Çeviri ve Notlar)**. Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 2012. **Eski Uygur Türkçesi Grameri**. Ankara: TDK Yayınları.
- Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon I- II**. Wiesbaden: Otto Harrassowitz Verlag.
- _____. 2004. **A Grammar of Old Turkic**. Leiden: Brill.
- Eren, Hasan. 1999. **Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü**. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l Lugati't-Türkiyye**. çev. Besim Atalay. Ankara: TDK, 1945.
- Fazılova, E. İ. 1976. **Hocendî, Latafat-name**. Taşkent.
- Gözütok, Avni. 2008. **Haydar Tilbe, Mahzenü'l-Esrâr**. Erzurum: Fenomen Yayınları.
- Gronbech, K. 1942. **Komanisches Wörterbuch**. Kopenhag.
- Hauenschild, Ingeborg. 1994. "Botanica im Dīvān luġāt at-turk". **Journal of Turkology**. Vol. 2. No.1: 25-101.
- _____. 2003. **Die Tierbezeichnungen bei Mahmud al-Kaschgari. Eine Untersuchung aus sprach-und kulturhistorischer Sicht**. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

_____. 2006. **Botanica und Zoologica im Babur-name. Eine lexikologische und kulturhistorische Untersuchung.** Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

İzbudak, Velet. 1936. **El-İdrak Haşiyesi.** Ankara: TDK Yayınları.

Kaçalin, Mustafa S. 2011. **Niyazî: Nevâyî'nin Sözleri ve Çağatayca Tanıklar El-Luğatu'n- Nevâ'iyye ve'l-İstişâdatu 'l- Cağatâ'iyye.** Ankara: TDK Yayınları.

Karaağaç, Günay. 1997. **Mevlânâ Lutfî Dîvânı. Giriş- Metin- Dizin-Tıpkıbasım.** Ankara: TDK Yayınları.

Karabörk, Kâzım. 1995. **Şecere-i Türk Üzerinde Bir Sentaks Çalışması.** Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Karamanlıoğlu, Ali Fehmi. 1989. **Seyf-i Sarâyî Gülistan Tercümesi (Kitâb Gülistan bi't-Türkî).** Ankara: TDK Yayınları.

Karaörs, Metin. 2007. **'Alî Şîr Nevâyî, Nevâdirü'Şebâb. İkinci Divan.** Ankara: TDK Yayınları.

Karasoy, Yakup. 1998. **Şîbân Han Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım).** Ankara: TDK Yayınları.

Kâşgarlı Mahmud. 1939. **Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi I.** çev. Besim Atalay. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1940. **Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi II.** çev. Besim Atalay. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1941. **Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi III.** çev. Besim Atalay. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 1943. **Divanü Lûgat-it-Türk Dizini İndeks IV.** çev. Besim Atalay. Ankara: TDK Yayınları.

Kaya, Önal. 1989. **Alî Şîr Nevâyî, Fevâidü'l-Kiber (İnceleme- Metin- Dizin).** Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

- _____. 1996. **‘Alî Şîr Nevâyî: Fevâidü’l-Kiber**. Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 1999. Mevlevî Câmî Mahlâslı Mu‘izât-ı Nebî adlı Çağatay Türkçesiyle Yazılmış Bir Şiir ve Onun Şairi Üzerine. **Türk Dilleri Araştırmaları**. c. 9. İstanbul: 187-207.
- _____. 2000. **Doğu Türk Yazı Dili Araştırmaları I, Kul ‘Ubeydi (XVI. yüzyıl) ve Kul Şerif (XVII. Yüzyıl)**. Ankara Üniversitesi Doçentlik Çalışması.
- Khairullah, Hamdi Lateef. 2016. Et-Tuhfetü’z-Zekiyye fi’l Lugati’t-Türkiyye Üzerine Bir Dil İncelemesi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora tezi.
- Köktekin, Kazım. 2000. **Seyyid Ahmed Mirzâ, Taaşuk-nâme İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım**. Erzurum.
- _____, Abdülbaki Çetin. 2001. **Yusuf Emîri Deh-nâme: Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım**. Ankara: TDK Yayınları.
- Kuanışbayev, Ercan. 2006. **Kitâb Fi’l-Fıkh (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)**. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi.
- Kuru, Selim Sırrı. 1993. Bir Dehname Örneği Olarak Ta’aşukname ve Eserdeki ki’li Yantümceler. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kut, Günay. 2003. **‘Alî Şîr Nevâyî, Ğarâi’bü’s-Şığar. İnceleme- Karşılaştırmalı Metin**. Ankara: TDK Yayınları.
- Li, Yong Song. 1999. **Türk Dillerinde Akrabalık Adları**. Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 15. İstanbul: Simurg Yayınları.
- Mahmûd El-Kâşgarî. Dîvânu Lugati’t-Turk. Türk Dilleri Derlemesi**. Çev. Mustafa S. Kaçalın. Yay. Haz. Mehmet Ölmez. Yayınlanmamış Çalışma.
- Nadelyayev, V. M., D. M. Nasilov, E. R. Tenişev, A. Şçerbak. 1969. **Drevnetyurkiy Slovar’**. Leningrad: Akademiya Nauk SSSR İstitut Yazıkoznaniya.

- Nalbant, Bilge Özkan. 2003. Nevâdirü'n-nihâye (Metin, İnceleme, Dizin). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Nişanyan, Sevan. 2009. **Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü**. 5. bs. İstanbul: Everest Yayınları.
- Orak, Bayram. 1995. Lutfi'nin Gul u Nevruz'u Gramer İndeksi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Ölmez, Mehmet. 2013. **Orhon- Uygur Hanlığı Dönemi Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları Metin- Çeviri- Sözlük**. 2. bs. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Ölmez, Zuhâl. 1993. Mahbûbü'l-kulûb (İnceleme-Metin-Sözlük). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- _____. 1996. **Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terākime (Türkmenlerin Soykütüğü)**. Ankara: Simurg Yayınları.
- _____. 2003. **Şecere-i Türk'e Göre Moğol Boyları**. İstanbul: Kebikeç Yayınları.
- Özgür, Can. 2003. **Kitâbü'l Hayl (Memlûk Kıpçakçasıyla Yazılmış İlk Türk At ve Atçılık Eserinin Paris Yazması)**. İstanbul: Çantay Yayınları.
- Özönder, Sema Barutçu. 1996. 'Alî Şîr Nevâyî. Muḥākemetü'l-Luğateyn İki Dilin Muhakemesi. Ankara: TDK Yayınları.
- Öztopçu, Kurtuluş. 2002. **Kitâb fî 'ilm an-nuşşâb. Memlûk Kıpçakçasıyla 14. yy.'da Yazılmış Bir Okçuluk Kitabı**. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 34.
- Öztürk, Faruk. 2005. Molla Nizâmü'd-dîn Âḥunum. Hikmet-i Nizâmü'd-dîn (c. II, 1a-55b Varaklar). Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özyetgin, A. Melek. 2001. **Ebû Hayyân Kitâbu'l-İdrāk li Lisâni'l-Etrāk. Fiil: Tarihî-Karşılaştırmalı Bir Gramer ve Sözlük Denemesi**. Ankara: KÖKSAY.

Paçacıoğlu, Burhan. 2016. **VIII.-XVI. Yüzyıllar Arasında Sözcük Dağarcığı**. İstanbul: Kesit Yayınları.

Poppe, N. N. 2009. **Zemahşeri: Mukaddimetü'l-Edeb Moğolca- Çağatayca Çevirinin Sözlüğü**. çev. Mustafa S. Kaçalın. Ankara: TDK Yayınları.

Röhrborn, Klaus. 1977- 1996. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien: a- ärñäk 1-6**. Wiesbaden.

_____. 2010. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien: I. Verben, Band 1: ab- äzüglä- .** Stuttgart: Neubearbeitung.

Sabir, Muhammed. 1961. Hayretü'l-ebrâr İnceleme-Metin-İndeks. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

_____. 2016. **Ali Şîr Nevâyî Hayretü'l-Ebrâr (Karşılaştırmalı Metin) Cilt 1**. İstanbul: Kesit Yayınları.

Seyhan, Tanju Oral. 2005. Ali Şîr Nevâyî, Sirâcü'l-müslimîn 1 (Giriş-Karşılaştırmalı Metin). **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**. c. 2. s. 4. Ankara: 80-120.

_____. 2016. **Ali Şîr Nevâyî Hayretü'l-Ebrâr (Alfabetik Sözlük- Dizin) Cilt 2**. İstanbul: Kesit Yayınları.

Şen, Mesut. 1993. Bâbur-nâme: Gazi Zahirüddin Muhammed Bâbur, Giriş- Metin- Açıklamalı- Dizin (Kâbil ve Hindistan Bölümleri). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi.

Taş, İbrahim. 2001. Çağatayca Kur'an Tefsiri 21a-41b (Giriş-Metin-Dizin). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

_____. 2009. **Kutadgu Bilig'de Söz Yapımı**. Ankara: TDK Yayınları.

Tekcan, Münevver. 2007. **Bayram Han'ın Türkçe Divanı**. İstanbul: Beşir Kitabevi.

- Tekin, Gönül Alpay. 1994. **‘Alî Şîr Nevâyî, Ferhâd u Şîrîn, İnceleme-Metin.** Ankara: TDK Yayınları.
- Tekin, Talat. 1960. “Amca” ve “Teyze” Kelimeleri Hakkında. **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten 1960.** Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 283-294.
- Tezcan, Semih. 1981. Kutadgu Bilig Dizini Üzerine. **TTK-Belleten.** C. XLV/II, sayı: 178: 23-78.
- Tietze, Andreas. 2002. **Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı. Sprachgeschichtliches und Etymologisches Wörterbuch des Türkei-Türkischen I A- E.** İstanbul: Simurg Yayınları.
- _____. 2009. **Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı Cilt 2 F-J.** Wien.
- Tokyürek, Hacer. 2013. Eski Uygurcada Hayvan Adları ve Bunların Kullanım Alanları. **TÜBAR:** 221-281.
- Toparlı, Recep. 1992. **İrşâdü’l-Mülûk ve’s-Selâtin.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____, M. Sadi Çöğenli, Nevzat Yanık. 1999. **El-Kavânînu’l-Küllîyye Li-Zabti’l-Lügati’t-Türkiyye.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____, M. Sadi Çöğenli, Nevzat Yanık. 2000. **Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî.** Ankara: TDK Yayınları.
- _____. 2003. **Ed-Dürretü’l-Mudiyye Fi’l-Lügati’t-Türkiyye.** Ankara: TDK Yayınları.
- Toparlı, Recep, Mustafa Argunşah. 2008. **Mu’inü’l-Mürîd.** Ankara: TDK Yayınları.
- Toparlı, Recep, Hanifi Vural, Recep Karaatlı. 2014. **Kıpçak Türkçesi Sözlüğü.** Ankara: TDK Yayınları.
- Tören, Hatice. 2001. **Alî Şîr Nevâyî, Sedd-i İskenderî (İnceleme- Metin).** Ankara: TDK Yayınları.
- Tural, Güzin. 2015. **Emîr Nizâmu’d-Dîn ‘Alî Şîr-i Nevâyî. Hamse Dördüncü**

Dāstān. Seb‘a-yi Seyyār (Yedi Gezegen). Ankara: TDK Yayınları.

Türk Dil Kurumu. 1945. **Türkçe Sözlük.** İstanbul: Cumhuriyet Basımevi.

_____. 1955. **Türkçe Sözlük.** Ankara: Yeni Matbaa.

_____. 1959. **Türkçe Sözlük.** 3. bs. Ankara: Yeni Matbaa.

_____. 1966. **Türkçe Sözlük.** 4. bs. Ankara: TTK Yayınları.

_____. 1969. **Türkçe Sözlük.** 5. bs. Ankara: TTK Yayınları.

_____. 1974. **Türkçe Sözlük.** 6. bs. Ankara: Bilgi Yayınevi.

_____. 1983. **Türkçe Sözlük 1 A-K.** 7. bs. Ankara: TTK Yayınları.

_____. 1988. **Türkçe Sözlük 1 A-K.** 8. bs. Ankara: TTK Yayınları.

_____. 1998. **Türkçe Sözlük 1 A-K.** 9. bs. Ankara: TTK Yayınları.

_____. 2005. **Türkçe Sözlük.** 10. bs. Ankara: TDK Yayınları.

_____. 2011. **Türkçe Sözlük.** 11. bs. Ankara: TDK Yayınları.

Türk, Vahit. 1990. Mecalisü'n-Nefâ'is (Metin-İnceleme) 2 Cilt. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Türkay, Kaya. 1988. ‘Alî Şîr Nevâyî, Bedâyi‘u’l-Vasaʔ. [İnceleme- Metin-Dizin]. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

_____. 2002. ‘Alî Şîr Nevâyî, Bedâyi‘u’l-Vasaʔ. **Üçüncü Divân.** Ankara: TDK Yayınları.

Tulum, Mertol. 2011. **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı.** Ankara: TDK Yayınları.

Uğurlu, Mustafa. 1987. **Münyetü’l-Guzât.** Ankara: TDK Yayınları.

Webster, Noah. 2002. **Webster’s Third New International Dictionary of The English Language Unabridged.** U.S.A.: Merriam-Webster.

- Yeniay, Turgut. 2000. Muhammed Sâlih. Şeybânî-nâme (138b-182b) Tenkitli Metin-Tercüme- İndeks. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, Talip. 2002. Hüseyin Baykara Divanı (Metin-İnceleme-Dizin). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- _____. 2006. “Ubeydu’llah Han’ın İki Eseri: *Salavat-nâme* Mesnevisi ve *Gayret-name*”. **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**. c. 3. s. 1. Ankara: 89-102.
- _____. 2010. **Hüseyin Baykara Divanı: Metin-İnceleme-Dizin**. İstanbul: Hat Yayınları.
- Yılmaz, Sevgi. 1988. Muhammed Sâlih. Şeybânî-nâme (1b-68b) Metin- İndeks. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Yüce, Nuri. 1993. **Mukaddimetü’l-Edeb. Hıvârizm Türkçesi ile Tercümeli Şuşter Nüshası. Giriş, Dil Özellikleri, Metin, İndeks**. Ankara: TDK Yayınları.
- Yücel, Bilal. 1995. **Bâbü’r Dîvânı**. Ankara: TDK Yayınları.
- Zajackowski, Ananiasz. 1954. **Bulgat al-Muştaq fi lügat al-Türk wa’l-Qifzaq**. Warszawa.

ÖZ GEÇMİŞ

Ceyda Özcan Devrez, 14.05.1987'de İstanbul'da doğdu. Lisans eğitimini Yıldız Teknik Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde (2011) Türk Dili ve Edebiyatı bölüm birinciliği ve Fen-Edebiyat Fakültesi fakülte ikinciliği ile başarı ile tamamladıktan sonra yüksek lisans eğitimini Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ana Bilim Dalında (2014) tamamladı.

